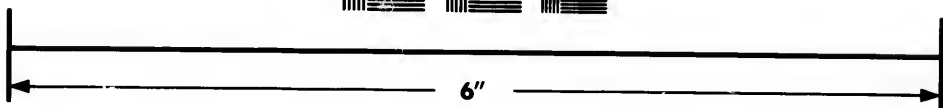
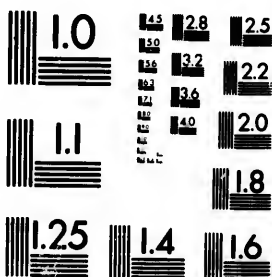


**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

1.5 1.8  
1.9 2.0  
2.1 2.2  
2.3 2.5

**CIHM/ICMH  
Microfiche  
Series.**

**CIHM/ICMH  
Collection de  
microfiches.**



Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10  
01

**© 1983**

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/  
Couverture de couleur
- Covers damaged/  
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/  
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/  
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/  
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/  
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/  
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/  
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion  
along interior margin/  
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la  
distorsion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may  
appear within the text. Whenever possible, these  
have been omitted from filming/  
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées  
lors d'une restauration apparaissent dans le texte,  
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont  
pas été filmées.
- Additional comments:  
Commentaires supplémentaires: Irregular pagination: [i]-xvi, 1-574, 577-578, 579-611 p.  
Date of publication is 1787, not 1788, as penciled in on title page.

- Coloured pages/  
Pages de couleur
- Pages damaged/  
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/  
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/  
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/  
Pages détachées
- Showthrough/  
Transparence
- Quality of print varies/  
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/  
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/  
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata  
slips, tissues, etc., have been refilmed to  
ensure the best possible image/  
Les pages totalement ou partiellement  
obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure,  
etc., ont été filmées à nouveau de façon à  
obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/  
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
						✓					

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

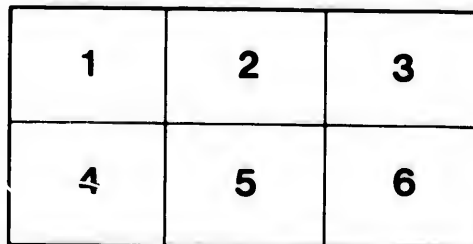
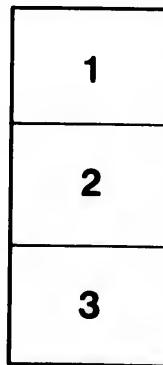
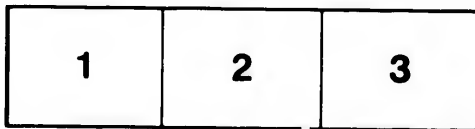
Library Division  
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol  $\rightarrow$  (meaning "CONTINUED"), or the symbol  $\nabla$  (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:



L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division  
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole  $\rightarrow$  signifie "A SUIVRE", le symbole  $\nabla$  signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

ails  
du  
odifier  
une  
mage

rata  
o

elure,  
à



*KAPTEIN COOK' vermoord door de Wilden te OWYHEE*

R E I S  
N A A R D E N  
STILLEN OCEAAN,  
Ondemomen op bevel van zyne Brittannische Majesteit,  
G E O R G E D E D E R D E,  
TOT HET DOEN VAN ONTDEKKINGEN IN HET  
N O O R D E R H A L F R O N D,  
Ter Uitvoer gebragt onder 't bestuur van de Bevelhebbers  
COOK, CLERKE EN GORE

in de Jaaren 1776, 1777, 1778, 1779 en 1780.

Met de Schepen

*De RESOLUTION en DISCOVERY,*

en Beschreven door den Commandeur

J A M E S C O O K,

en door Kapitein

J A M E S K I N G.

*Uit het Engelsch vertaald.*



*Te ROTTERDAM.*

By A. B O T H A L L E N D. V I S.

M D C C L X X X V I I I.

NW  
970P  
C771  
3d  
Dutch

PAINE  
# 25-00

NOV 12 '04

PAINE  
1795-00

NOV 12 '94



A A N D E N

L E E Z E R.



**G**een grooter Zee-Man heeft 'er, mischien, ooit bestaan dan Kapitein James Cook, die door zyne be-  
drevenheid, onvermoeiden yver, kloekmoedigheid  
en standvastigheid, juist tot die tochten in staat was,  
welke, op bevel van Zyne Brittannische Majesteit  
George III. ondernomen, maar zeer weinig aan an-  
deren, in 't vak der ontdekkingen op Zee, overla-  
ten.

Alhoewel niemand den Hollanderen kan betwisten  
dat zy de Engelschen in het doen van ontdekkingen  
zyn

\* 2

243301



zyn voorgegaan, moeten wy echter bekennen, dat de Britsche Natie, naderhand, de door ons ontdekte Zeeën naauwkeuriger doorkruist heeft, en verder dan onze landgenoten tot aan de Zuidpool, zoo wel als in 't Noorden van den Stillen Oceaan, is doorgedrongen. Behalven dat de latere Engelfchen de Landen, door hunne voorgangers ontdekt, juist bepaalt hebben, hebben zy teffens verscheide ontdekkingen gedaan, door welke de Aardrykskunde niet weinig is verrykt geworden. Met het over en wederkruisen van den Stillen Oceaan, hebben zy ons een zoo volledig verslag van de verschillende Eilanden in denzelfen en van derzelve bewoners gegeven, dat, om Kapitein Cooks eige woorden te gebruiken, *in die gewesten voor anderen niets meer overschiet.*

Byron, Wallis en Carteret hebben alle het hunne toegebracht, om ons veele Eilanden in den Stillen Oceaan, binnen de grenzen van den Zuider Keerkring gelegen, te doen keanen, van welke men te voren geen kennis had; maar tot hoe verre die Oceaan zich uitstreckte naar 't Westen, welke landen denzelfen naar dien kant beperkten, en welke betrekking die landen tot de vorige ontdekkingen hadden, bleef voor 't menschdom verborgen, tot dat Kapitein Cook, na zynen eersten tocht, die gewigtige vraag voldoende oploschte. In zynen tweeden tocht (\*) zagen wy hem geen minder licht wegens de Aardrykskunde verspreiden, en verder Zuidelyk doordringen dan ooit, voor hem, door eenig Zeeman, onderwonden was. Op zynen derden tocht, welke wy den Hollandschen le-

(\*) Deze is door den Uitgever dezer derde Reize insgelyks in 't licht gegeven.

lezer thans aanbieden, zien wy hem twee Kusten bepalen, welke te voren door niemand op zulk eene hooge Noorder breedte bezeild waren, en schoon hy, op dien tocht, het oogmerk niet bereikte, om naamlyk, aan de Westzyde van Noord - Amerika een doortocht te vinden naar Europa, zien wy hem echter, om zoo te spreken, voor ons openleggen, wat ons nog aan de kennis van den Aardkloot ontbrak.

Wanneer de afgelegen deelen der waereld nagespeurt worden, met oogmerk om algemeene kundigheid te bevorderen, en niet met bedoeling om een byzonder gebied uittebreiden; wanneer wy van 't eene einde der weereld naar 't andere reizen, om nieuwe medescheppzels, die tot ons geslacht behooren, als Vrienden te bezoeken, en ons verlangen zich uitstrekt om met hen bekend te worden, met geen ander voornemen dan om hen als onze evenmenschen dienst te doen, hen in hunne behoefkens te hulpe te komen, en onze meerdere kundigheden aan hen mede te deelen, als dan kan men geen lof genoeg toezwaaijen aan de ontwerpers, bekostigers en uitvoerders van zulke tochten.

Toen Groot Brittanje voor 't eerst bezogt werd van de Pheniciers, waren deszelfs bewooners beschilderde en woeste menschen, vry minder beschaaft dan de Inboorelingen van Tongataboo, of Otaheite. 't Is derhalven niet onmooglyk, dat de Reistochten, door Zyne Brittannische Majesteit ontworpen, en bekostigt, de denkbeelden dier talryke Eilanders van den Zuider Stillen Oceaan, vermeerderen, hun verstand werkzamer en hunne kundigheden grooter maken

ken; en dus het middel worden om hen te rug te brengen van hunne woeste gewoonte van menschen te offeren, en van zich op het vleesch hunner vyanden te vergasten.

Het verhaal van deze Reis, van het welk by de eerste uitgave in 't Engelsch over de twintig duizend Exemplaren, binnen drie dagen, verkogt werden, is, in deze vertaling, naauwkeurig gevolgt, zynde niet van het weetenswaardige, betrekkelijk dezen tocht, overgeslagen, dan de Starrekundige berekeningen en zoodanige Zeemans waarneemingen, op welke weinige lezers acht geven.



## I N H O U D.

## E E R S T E B O E K.

VERRIGTINGEN VAN DEN AANVANG DER REIZE,  
TOT ONS VERTREK VAN NIEUW-ZEELAND.

*III* Kapitein Cook en Kapitein Clerke tot Bevelhebbers op de *Resolution* en *Discovery* aangesleelt. — Toebereidzelen tot de Reize — vertrek van de *Resolution*. — De *Resolution* zeilt naar Tenerif — Beschryving van de Rhee de van St. Cruz. — Eenig bericht wegens het Eiland, en de Steden van Santa Cruz en Laguna — vertrek van Tenerif — De Schepen loopen gevaar van op de klippen van Bonavista te vervallen — komst aan de Kaap de Goede Hoop — De *Discovery* komt by de *Resolution* — De beide Schepen vertrekken van de Kaap de Goede Hoop — komst in Kermis Haven — vertrek van daar — varen langs de Kust. — De Heer Anderson's natuurlyke Historie der Dieren, planten en des gronds &c.

van Kerguelen's land -- overtocht der Schepen van Kerguelen's Land, naar van Diemens land -- komst in de Avantuur baai -- De perzonen, kleeding, zeeden en gewoontens der Inboorelingen beschreeven — Tocht naar Nieuw-Zeeland — Handelingen met de Nieuw-Zeelanders — Aanmerkingen van Kapitein Cook over de bewoners van Nieuw-Zeeland — De Landstreek, Inwooners &c. in den omtrek van Charlotte's Sound beschreeven . . . . . Bladz. 1.

---

## T W E E D E B O E K.

ONZE ONTMORTINGEN ZINTS ONS VERTREK VAN  
NIEUW-ZEELAND TOT OP ONZE AANKOMST  
TE OTAHEITE OFAAN DE SOCIETEIT  
EILANDEN.

Ontdekking van 't Eiland Manglea — De Inboorelingen en derzelyer kleeding beschreeven — Beschryving van 't Eiland — Aart en Zeeden der Mangleanen — ontdekking van het Eiland Wateoo — Omai vreesst gebraden te zullen worden — Otakootaia bezogt — Dat Eiland en deszelfs voortbrengzels beschreeven — stevenen naar de Vriendelyke Eilanden — komst te Annamooka — verscheide verrigtingen aldaar — verscheide voorbeelden van de diefachtige geneigtheid der Inboorlingen — Bericht wegens Annamooka — stevenen naar Stapae — komst aldaar — Tweegevechten met knoelzen — worstelingen — De Scheeps-Soldaten exerceeren — Dans van Mannen — Vuurwerken — Kapitein Cook doet een springtochtje naar Lefooga — vertrek van de Stapae Eilanden — De Schepen komen weder te An-  
na-

namooka — Beide de Schepen stooten op de klippen —  
 komst te Tongataboo — Waar zy heusch ontvangen wor-  
 den — Verkiezen een plaats om hunne waarnemingen te  
 doen — Beschryving van 't Dorp waar de Opperhoofden ver-  
 blyf houden. — Eenige Officieren worden door de Inboorelin-  
 gen geplundert — Wyze op welke zy hunne Zwynen ter maal-  
 tyd toebereiden en opsnijden — Komst te Eooa — Eenig  
 bericht wegens dat Eiland — Ligten het anker en keeren  
 door het Kanaal te rug — Verlaten de Vriendelyke Eilanden  
 met leedwezen — Aantal Eilanden — De Inboorelingen be-  
 schreeven — Onderscheide bezigheden der Vrouwen van de  
 Vriendelyke Eilanden — Bezigheden der Mannen &c. —  
 Hunne gewoonte om zich de pink aftefnijden.

Bladz. 50.

EK VAN  
 OMST  
 T

## D E R D E B O E K.

WEDERVAREN TE OTAHEITE EN OP DE SOCIE-  
 TEIT EILANDEN, EN HET VOORTZETTEN VAN  
 DE REIZE NAAR NOORD-AMERIKA.

Het Eiland Toohouai ontdekt — Komst in de baai van  
 Oheitepha te Otahcite — Hoe Omai aldaar word ontvan-  
 gen — Verslag wegens een huis door de Spanjaarden opgesla-  
 gen — Mondgesprek met Otoo, Koning van Otahcite —  
 Omai's onvoorzichtig gedrag — De wyze op welke zy ver-  
 scheide maanden het doode lighaam eens Oppersten bewaaren —  
 De Inboorlingen staan verbaast over het beryden der paarden —  
 \* \* \*  
 Spie-

relingen en  
 van 't Ei-  
 ekking van  
 zullen wor-  
 celfs voort-  
 yke Eilan-  
 tingen al-  
 te geneigt-  
 ooka —  
 weegevech-  
 - Soldaten  
 — Ka-  
 — vertrek  
 der te An-  
 na:

*spiegelgevecht van twee Oorlogs Kanoo's — Beraadslagen om onder zeil te gaan — Verslag van het vriendelyk onthaal te Otaheite — Tocht van eenige Spanjaarden — Komst te Taloo op Eimeo — Houden zich op om een geit die hen ontstolen word — Krygen dezelve weder en worden daarop van eene andere berooft. — Het Eiland beschreeven. — De Schepen komen te Huaheine — Eenparig besluit om Omai aldaar te vestigen — Bouwen een huis voor hem — middelen be- raamt ter verzekering zyner veiligheid — welke Dieren aan Omai gelaten worden. — Zyne Europésche Wapens — Hoe zich by 't scheiden gedraagt. — Komst te Ulietea — Tyding van Omai — Aanmerking over de Ulieteänen. — Tegen- woordige en voorige staat hunner Eilanden — Stevenen naar Bolabola. — Verlaten de Societeit Eilanden. — Bolabola en deszelfs haven beschreeven. — Schoonheid en vruchtbaar- heid van Otaheite — De Inboorelingen beschreeven — Kieschheid der Vrouwen — Godsdienst — Denkbeelden wegens de onsterfelykheid — Byzonderheden van de omliggende Eilan- den — Vervorderen de Reis — Ontdekken de Kermis Ei- land — Laten een fles met een beschreven papier in dezelve al- daar — Byzonderheden wegens Kermis Eiland — Ontdekken drie Eilanden — De Schepen komen ten anker — Kunstig gewrochten geveederde mantels en mutzen — Bezoeken het Eiland Onee- heow — Laten 'er eenige Zaden en Dieren — De Scheepen zeil- len naar 't Noorden — Ligging der door ons ontdekte Eilan- den — Geven aan dezelfen den naam van Sandwich - Eilan- den — Voordeelige ligging der Sandwich Eilanden — Vervor- deren hunne Reis — Eenige fraaije Zeedieren beschreeven — Zien de Kust van Noord - Amerika — Stormig en ongestuimig weér — De Schepen ankeren en worden door een aantal Inboo- relingen bezogt.*

Bladz. 124.

## V I E R D E B O E K.

VERRIGTINGEN MET DE INBOORLINGEN VAN  
NOORD-AMERIKA, ONTDEKKINGEN AAN DIE  
KUST EN DEN OOSTELYKEN UITHOEK VAN  
ASIA, EN KEEREN NAAR 'T ZUIDEN TĒ RUG  
TOT DE SANDWICH EILANDEN.

*Komst in de baai — Vertuijen in eene uitmuntende en veilige  
Haven — Verscheide artykels ter ruilinge aangeboden — Byzon-  
derlyk bekkeneelen van menschen — Dieveryen gepleegt —  
De wagtplaats tot het doen van waarneemingen op een rots opge-  
rigt — Een smisse aangelegt — Onstuimig weder — Vertrek  
der Schepen — Het omliggend land beschreeven — Boomen  
en andere plantgewasfen — De Inboorlingen beschreeven —  
Eederen krygsmantel — Getal der bewoonderen van Nootka  
Sound — Hunne wyze van bouwen — Bezigheid der Man-  
nen — Die der Vrouwen — Verschillend soort van voedsel  
en wyze van bereiding — Handwerken &c. — Storm —  
De Resolution krygt een lek — De Schepen zeilen langs de  
Kust van Noord - Amerika — Ankeren by de Kaap Hinchin-  
broke — Worden van de Inboorlingen bezogt — Varen de  
baai verder op — Montagu - Eiland — De Schepen verlaten de  
baai. — Uitgestrektheid van Prins William's Sound — De  
bewooners van dezelve beschreeven — Hunne kleeding — Bly-  
ven de Kust langs zeilen, — Kaap Elizabeth, — Kaap St.  
Hermogenes — De uithoek Banks, — Luitenant King gaat  
aan Land, laat een vlag waijen en neemt bezit van 't land. —  
De*



*De Resolution stoot — De Schepen verlaten Cooks-Rivier  
 Kaap Barnabas — Aan boord van de Discovery word een  
 Russische brief gebragt — De Schepen door de voorzie-  
 nigheid een groot gevaar ontkomen — Komst te Oonalas-  
 ka, — Overvloed van visch — De Haven van Samganoodka  
 beschreeven — De Schepen zeilen Noord op — Afsterven  
 van den Heer Anderson — Zeker Eiland naar zyn naam ge-  
 noemt — Kaap Prins van Wallis — De Schepen verlaten de  
 baai, — Zeilen door de straat naar de Amerikaansche Kust —  
 Verbazende yschotzen. — Walrusfen gedood en derzelver vleesch  
 ten spyze gebruikt — Vruchteloze pogingen om door 't ys naar 't  
 Noorden te komen. — De Schepen zeilen langs de Kust van Asia —  
 Het Volk gaat aan land om hout en water te zoeken — Voorziet  
 zich van hout en water, — De Heer King word afgezonden om  
 de Kust optenemen — De Resolution krygt een lek — De  
 Schepen komen te Oonalaska weder — waar ze rykelyk van visch  
 voorzien worden. — De Heer Ismyloff komt aan boord —  
 wat zy van hem vernemen — Hy laat hen twee kaarten zien —  
 verslag wegens de Eilanden door de Russen bezogt — En van  
 derzelver vestiging op Oonalaska — De Inboorlingen beschree-  
 ven — Vertrek van Samganoodha — Stevenen naar 't Zuiden —  
 Een matroos by toeval gedood en drie of vier anderen gekwetst  
 aan boord van de Discovery — Mowee ontdekt — Het Eiland  
 Owinylhee ontdekt — De Matroozen weigeren Suikerriet Bier  
 te drinken — Mr. Bligh neemt Karakakooa baai op. —*

Bladz. xij.

Cooks - Rivier  
 ry word een  
 de voorzie-  
 te Oonlas-  
 amganoodka  
 — Afsterven  
 yn naam ge-  
 n verlaten de  
 che Kust —  
 eelver vleesch  
 't ys naar 't  
 t van Asia —  
 — Voorziet  
 gezonden om  
 n lek — De  
 elyk van visch-  
 n boord —  
 arten zien —  
 gt — En van  
 gen beschree-  
 't Zuiden —  
 ren gekwetst  
 Het Eiland  
 ikerriet Bier-  
 op. —

z. 24.

WTR.

---



---

V Y F D E B O E K.

DAG VERHAAL VAN DE VERRIGTINGEN BY 'T  
 WEDERKEEREN NAAR DE SANDWICH-EILAN-  
 DEN.

*K*arakakooa baai beschreeven — Offerhanden aan Kapitein  
 Cook aan de Morai — Wachtplaatzen tot het doen van waarneemin-  
 gen door den Heer King opgeregt — De wyze van vleesch in-  
 zouten in de verzengde lichtstreek — Maatschappij van Pries-  
 ters, toevallig ontdekt — Derzelver mildadigheid — De Inboore-  
 relingen tot onderwerping gebragt door 't afschieten van een vuur-  
 roer — Gediensstigheid en gastvryheid der Inboorelingen —  
 Dood van William Watman, een Matroos — De Inboorelin-  
 gen zeer nieuwsgierig naar ons vertrek — Hunne meening we-  
 gens 't oogmerk onzer reize Hun leedwezen wegens ons vertrek —  
 De Schepen verlaten het Eiland — De Resolution, door storm  
 beschadigt, word genoodzaakt te rug te keeren — Bedenkelyk  
 gedrag der Eilanders by onze wederkomst in de Karakakooa baai —  
 Een diefstal aan boord van de Discovery gepleegt — Krakeel-  
 tuschen de Inboorelingen en ons Scheeps-Volk — De Pinas aan-  
 gevallen en geplunderd — De groote Boot van de Discovery van het  
 boei touw afgestolen — Middelen beraamt om dezelve weder-  
 te bekomen, — Kapitein King begeeft zich naar land om den  
 Koning met zyne Zoonen aan boord te nodigen, — De tyding  
 komt

komt dat een der Opperhoofden door ons Volk is doodgeschoten — Kapitein Cook word van een Opperhoofd bedreigt dien hy doodschiet — 't Gevecht word daarop algemeen — Dood van Kapitein Cook — verslag van zyne diensten en schets van zyn Karakter — Verrigtingen te Owhyhee, na den dood van Kapitein Cook — Toestand van onze iende aan de Morai — Pogingen om de Morai te bestormen — Besluit tot bevreediging — De Inboorelingen behandelen ons met verüchting — Wy zyn op onze hoede — Een hunner brengt ons een stuk van Kapitein Cook's vleesch — Wy worden van de Inboorlingen gesart — Ons Volk steekt Dorp het Kakooa in brand — Dapperheid der Inboorelingen, — Zy brengen ons het gebeente van Kapitein Cook — Het welk wy in de diepte begraven — De Schepen verlaten Karakakooa baai en ankeren in Wymoa baai — Moedwilligheid der Inboorelingen — 't Getal, de namen en ligging der Sandwich Eilanden — Verslag wegens een tochtje te Owhyhee landwaards in gedaan — De Inboorelingen in drie klasfen verdeelt — Opperste magt van den Eree taboo — Godsdienst — menschen-offer zeer gemeen onder hun — Godsdienstige gewoonte van zich de voortand uitte slaan — Hunne denkbeelden wegens een toekomenden staat. —

Bladz. 285.

## Z E S D E B O E K.

VERRICHTINGEN OP DEN TWEEDEN TOCHT NAAR  
'T NOORDEN, OVER KAMTSCHATKA, EN OP  
DEN TE RUGTOCHT NAAR HUIS OVER CANTON  
EN DE KAAP DE GÓEDE HOOP.

*Wy verlaten Onegheow — Stevenen naar Awatska baai — Bezorgen ons tegen een koud klimaat — De Resolution loopt de Awatska baai in — Ontdekt met eenige noeite de Stad van St. Peter en St. Paul — Op wat wyze door den Bevelhebber over de Haven ontvangen — Scheeps en Mondbehoeftens, aldaar, ten uitersten schaars — Ten dien einde word 'er eene benede naar Bolcheretsk afgezonden — Edelmoedig en verplichtend gedrag van Majoor Behm — Afsterven van den timmermansmaat — Het Russisch Hospitaal aan de zorg onzer Meesters toevertrouwt — krygen een voorraad van roggemeel — vierden den geboorte dag van zyne Britannische Majesteit — verlaten de Haven — Uitbarstingen van een volcaan — Belemmerd door 't ys — Vruchteloze pogingen om een doortocht aan den kant van Amerika te ontdekken — Gevaarlyken toestand van de Discovery — Kapitein Clerke besluit naar 't Zuiden te keeren — Dood van Kapitein Clerke — Zyne diensten opgeteld — Wederkomst te St. Peter en St. Paul, — Promotie van Officieren — Begraafnis van Kapitein Clerke — Opschrift ter gedagtenis van Kapitein Clerke — Wy krygen een voorraad van rundvleesch — Beschryving van Kamtschatka — Drie soorten van bewoners — Ontwerp van volgende verrigtingen — Ver-*

la-

oodgeschoten —  
dien hy dood-  
od van Kapi-  
yn Karakter —  
itein Cook —  
gingen om de  
— De Inboo-  
y zyn op onze  
apitein Cook's  
esart — Ons  
eid der Inboo-  
apitein Cook —  
eepen verlaten  
— Moedwillig-  
en ligging der  
htje te Owhy-  
in drie klasfen  
Godsdienst —  
dsdienstige ge-  
denkbeelden

laten Awatskai baai en zeilen langs de Kust — *Verscheide Eilanden* — Storm — Pogen vruchteloos land te naken — *Wenden de steven naar Japan* — *Vervolgens naar China* — *Het Scheeps-Volk stelt deszelfs Papieren en opstellen in handen van de Bevelhebbers* — *Onkunde van den Chineeschen Loots* — *Naderen Macáo* — *Krygen een Chineesche Comprador aan boord* — *Kapitein King word naar Macao aan den Portugeezen Gouverneur afgevaardigt* — *Begeeft zich vervolgens met den tweeden Luitenant naar Canton* — *Onthaal aldaar van de Engelsche Factory* — *Keert weder naar Macao* — *Bevel van 't Fransche Hof aangaande Kapitein Cook* — *Stevenen naar Pulo Condore* — *Beschryving van dat Eiland en de ontmoetingen op 't zelve* — *Vertrek van daar* — *Komen in de straat van Banca* — *Vervolgens in de straat Sunda* — *Stevenen na de Kaap de Goede Hoop* — *Ankeren in Simonsbaai* — *Worden aan de Kaap heusch ontvangen* — *Vertrek van daar* — *Vruchteloze pogingen om in Ierland in de Haven van Galway in te loopen* — *Stevenen naar 't Noorden van Lewis Eiland* — *Ankeren te Stromness.* —

Bladz. 414.

# R E I S

N A A R D E N

## S T I L L E N O C E A A N .

---

### E E R S T E B O E K .

*Verrichtingen van den aanvang der reize tot ons Vertrek  
van Nieuw Zeeland.*

z. 414.

Op den 10den February 1776, begaf Kapitein Cook zich I. BOEK.  
aan boord van 's Konings Sloep, de Resolution, hebbende 1776.  
daags te voren last ontvangen om op dezelve het bevel te Febr.  
voeren. De Discovery, een Schip van drie honderd tonnen,  
werd' dienzelfden tyd gereed gemaakt voor de reis, en Kapi-  
tein Clerke tot Bevelhebber aangesteld over dezelve. 't Is  
niet ondienstig aantemerken, dat Kapitein Clerke, als tweede  
Luitenant, gediend had onder Kapitein Cook, toen deze met  
de Resolution zyn tweede reis deedt' rondöm de Weereid.

Beide Schepen, overvloedig voorzien van alles, wat tot Mey.  
zulk eene lange reize noodig was, gingen wy den 29. Mey  
onder zeil, en kwamen den volgenden dag te Long Reach,  
daar wy ons kruid en lood en ander grof geschut binnen na-  
men.

Op den 8 Juny, terwyl wy in Long Reach lagen, hadden Juny.  
wy 't genoeg een bezoek te ontvangen van den Grave van  
Sandwich, Sir Hugh Palliser, en andere Admiraliteits Hee-  
A ren,

REIS

I. BOEK. ren, die kwamen vernemen of men aan hun bevel in alles vol-  
 1776. daan hadt, en of 'er gezorgt was voor alles, wattoot gerief kon  
 Juny. strekken van die genen, die de reis stonden mede te doen?

Op den ioden namen wy binnen boord een Stier, twee Koeijen met derzelver Kalven, als mede eenige Schapen, met hooi en voeder tot derzelver onderhoud. Wy ontvingen tevens een goeden voorraad van de beste Europésche tuinzaden ter aanvullinge en verschen onderstand van groentens en mondsfyze voor onze onlangs ontdekte Eilanden.

Beide de Schepen waren, op bevel van de Admiraliteit, rykelyk voorzien met een verscheidenheid van Yzer-gereedschap en Snuisteryën; ter begunstiging eener vriendelyke gemeenschap en handeling met de Bewoners der nieuwe Landen, welken wy op deze reis mogten ontdekken. Voor 't overige werd ons niets onthouden van 't benoedigde, noch van dat gene het welk der gezondheid kon bevorderlyk zyn, of ter verkwikking en gemak verstrekken.

Ten nutte van Starrekundige en andere waarnemingen op Zee, namen wy des anderendaags verscheiden werktuigen aan boord, welken door Commisfariſen der lengte in handen werden gesteld van Kapitein Cook en van den Heer King, deszelfs tweede Luitenant, die aangenomen hadden de post te vervullen van eenen dadelyken waarnemer. Dezelfde Commisfariſen stelden hen ook ter hande den tydwyzer, door Kapitein Cook op deszelfs laatste tocht gebruikt, en welke zoo wel voldaan had. De Discovery kreeg eenen anderen tydwyzer, benevens dezelfde forteering van Starrekundige en andere werktuigen, aan boord, ten gebruike van den Heer William Bailey, een yverig en kundig waarnemer, en die zich verbonden had, de reis mede te doen met Kapitein Clerke.

De Heer Anderson, Heelmeester by Capitein Cook, voegde by de bekwaamheid van zyn Beroep eene groote kundigheid in de Natuurlyke Historie.

Alhoewel verscheide jonge Lieden onder de Zee-Officieren bekwaam waren om Kaarten optestellen, schetzen te teekenen, en afteekeningen te maken van de Kusten en Voorgeberg-

bergtens, was de Heer Webber aangenoomen om Kapitein Cook te verzellen, ten einde het gebrekkige van geschreven verhalen te vergoeden, door naauwkeurige en meesterlyke afbeeldingen te maken, van het merkwaardigste dat ons zou voorkomen of ontmoeten.

I. BOEK.  
1776.  
Juni.

In alle de noodige toebereidzelen voorzien zynde, ontving Kapitein Cook order om naar Plymouth te vertrekken en de Discovery onder zyn bevel te nemen. Ingevolge daarvan gaf hy last aan Kapitein Clerke, om met zyn Schip mede naar Plymouth te zeilen.

De Resolution en de Discovery zeilden te samen van Long Reach, op den 15den Juny, en kwamen denzelfden avond aan de Nore ten anker. Op bevel van Kapitein Cook zette de Discovery den volgenden dag haar reis voort, terwyl de Resolution aan de Nore bleef, tot dat Kapitein Cook, die toen in Londen was, aan boord zoude komen.

Nademaal het ons voornemen was Otaheite en de Societeit Eilanden aan te doen, was 'er besloten Omai naar deszelfs geboorteland te rug te voeren; ten dien einde vertrok Kapitein Cook met hem, den 24sten van Juny, vroegtydig, uit Londen.

Schoon Omai eenigzins treurig en aangedaan schein, toen hy, by zyn vertrek uit Londen, zich de vriendschap en gunsten herinnerde, welke hy aldaar genoten had, echter werd 'er niet zoo rasch van zyne Eilanden gerept, of zyne oogen glinsterden van blydschap. Hy voedde de hoogste denkbeelden van Engeland en deszelfs bewoneren: doch het aangenaam vooruitzicht van naar huis te keeren, beladen met hetgene men aldaar zou houden voor onwaardeerbare schatten, welken hem eene aanzienlyke meerderheid moesten verschaffen onder zyne Landgenooten, werkte zoo sterk, dat het alle zyne treurigheid deedt verdwynen; ook schein hy volmaakt vergenoegt en gelukkig, toen hy aan boord kwam.

Omai was van den Koning voorzien met eene meenigte dier dingen, welke men meende dat op Otaheite zeer hoog geschat zouden worden: men had, gedurende zyn verblyf in Engeland en by zyn vertrek van daar, alles aangewend om



L. BOEK. door hem aan zyne Landslieden een grootsch en verheven  
 1776. gevoelen te doen geven van Britsche grootheid en edel-  
*July.* moedigheid.

Den 25sten, omtrent den middag, haalden wy 't anker op en gingen onder zeil naar Duins, daar Capitein Cook twee booten innam, welke te Deal voor hem getimmert waren.

Op den 30sten, ten 3 uuren na den middag, kwamen wy op de Rheede van Plymouth ten anker, daar de Discovery drie dagen te voren was aangekomen.

*July.*

Op den 8sten July ontving Kapitein Cook zyne schriftelyke bevelen tot de reis, en order om met de Resolution te zeilen naar de Kaap de Goede Hoop; ook kreeg hy last om aan Kapitein Clerke, die thans te Londen was, te schryven hem te volgen, zoo rasch deze aan boord zou zyn gekomen.

De Officieren en Gemeenen aan boord van de Resolution, de Scheep-soldaaten mede gerekent, maakten te samen een getal uit van een honderd twaalf koppen, en die aan boord van de Discovery tagtig koppen.

Den 11den des morgens, stelde Kapitein Cook aan den Heer Burney, eersten Luitenant van de Discovery, de zeilorders ter hand, voor Kapitein Clerke, van welke orders hy een afschrift liet in handen van den bevelvoerenden Officier van 's Konings schepen te Plymouth, om by des Kapiteins aankomst aan hem behandigt te worden. In den namiddag ligten wy, by eb-tyde, het anker, en raakten buiten alle de schepen, die op de rheede lagen, daar wy het grootste gedeelte van den volgenden dag werden opgehouden. 's Avonds om agt uren ligten wy wederom anker, en zeilden van de rheede af met eene aangename koelte uit den Noordwest ten Westen.

Kort na dat wy buiten de rheede van Plymouth waren, liep de wind westelyker en woei frischer op, het welk ons verplichte het kanaal aftelavéren, en niet voor den veertienden, des avonds om agt uren, bevonden wy ons af en aan de Lizard. In den namiddag van den 24sten zeilden wy voorby Kaap Finisterre, met eene heldere koelte uit den Noord-noord-oosten.

Kapi-

Kapitein Cook besloot Tenerif aantedoen, om verschen I. BOEK.  
 voorraad inteneimen van hooi en graan voor de dieren, die 1776.  
 wy aan boord hadden, als mede om ons aldaar te voorzien July.  
 van de gewoone verversingen. Den eersten Augustus zeilden August.  
 wy des morgens, met den lichten, om den Oosthoek van dat  
 Eiland, en wierpen aan den Zuidkant het anker op de rhee  
 van Santa Cruz, des morgens om agt uren, in drie-en-twintig  
 vademen water.

Zoo haast wy ten anker gekomen waren, ontvingen wy  
 een bezoek van den havenmeester, die ons des Schips naam  
 afvroeg. Toen hy vertrok, zond Kapitein Cook een Officier  
 aan den wal, om den Gouverneur te begroeten en zyne toe-  
 stemming te vragen tot het innemen van water, en tot het  
 aankopen van zulke dingen, als wy meenden benoodigt te  
 hebben. De Gouverneur willigde zeer beleefdelyk het ver-  
 zoek in van Kapitein Cook, aan wiens boord hy een Of-  
 ficier zond, om hem van wegens zyn' aankomst te verwelle-  
 komen. In den namiddag ging Kapitein Cook zyn opwachting  
 by hem maken, vergezeld van eenigen zyner Officieren, en  
 alvorens weder naar boord te komen, besprak hy eenig koorn  
 en stroo, kocht eenigen wyn, en maakte een verdrag wegens  
 het benoodigde water.

Het water, welk de bewoners van Santa Cruz gebruiken,  
 en dat, waar mede de schepen voorzien worden, komt uit  
 een beekje van de heuvels, en wordt door houten buizen naar  
 de Stad geleid. By onze aankomst was men bezig deze houte  
 buizen te herstellen, waardoor het versche water thans ten  
 uittersten schaars was.

Uit het voorkomen dat de grond heeft om Santa Cruz,  
 zou men natuurlyk mogén opmaken, dat Tenerif een dorre  
 plek lands is: de meenigte proviand, welke wy hier bekwa-  
 men, overtuigde ons nothans, dat dit Eiland niet alleen  
 genoeg oplevert voor zyne eigen bewoners, maar nog over-  
 houdt voor de vreemde Schepen, die hier aanleggen.

Tenerif is, voor Schepen die op een lange reis uitgaan,  
 buiten tegenspraak verkiezelyker aan te doen dan Madeira;  
 de wyn echter van dit laatste overtreft oneindig dien van het  
 eerste.

**T. BOEK.** Achter de Stad van Santa Cruz ryst de grond langzaam tot  
 1776. eene matige hoogte; vervolgens blyft dezelve naar 't Zuid-  
*August.* westen ryzen tot aan den vermaarden Piek van Teneriffe.

Het Eiland schynt ten Oosten van St. Cruz volmaakt dor: Ryen hooge heuvels strekken zich uit naar den Zeekant, tus- sphen welken diepe valeyen zyn, beperkt door bergen, die dwars loopen en hooger zyn dan de eersten.

Op den eersten Augustus in den namiddag ging de Heer Anderfon, Heelmeester van Kapitein Cook, aan land naar één dier valeijen, met voornemen om den top der verfte heuvels te bereiken, doch de tyd liet hem niet toe verder te komen dan tot aan derzelve voet. De la- ger heuvels brengen eene groote hoeveelheid Ephorbia Ca- nariensis voort.

Alhoewel St. Ci geen groote Stad is, is zy echter wel gebouwt. De Kerken hebben 'er geen prachtig voorkomen van buiten, maar van binnen zyn ze net en tamelyk fraai.

Byna tegen over het steene hoofd, dat van de Stad tot in de Zee uitloopt, is een marmere colom, onlangs opgericht en versierd met menschelyke beelden, welke den beeldhou- wer tot eer strekken.

In den namiddag van den 2. Augustus huurden de Heer Anderfon met nog drie anderen de benoodigde muilézels om naar de Stad Laguna te ryden, welke omtrent vier mylen (Engelsche namenlyk) van Santa Cruz is afgelegen. Zy kwamen daar des avonds tusfen vyf en zes uren aan, maar het gezicht dier Stad beloonde hen niet voor hunne moeite, want zy hadden slechte wegen aangetroffen en gemeene muilézels gehad. Schoon de Stad uitgestrekt zy, verdient dezelve naauwlyk den naam van Stad; men vind'er eenige goe- de huizen, maar de straten zyn 'er onregelmatig. Laguna is grooter dan Santa Cruz, maar heeft zulk een goed voorko- men niet.

Het zwaare werk word in dit Eiland meest verrigt door Muilézels, alzoo 'er de Paarden schaars zyn en ten gebruik strekken der Officieren. De Ossen worden hier insgelyks veel gebruikt. Wy zagen 'er Valken en Papegayen, die hier

te huis hoorden; als mede de Zee Zwaluw, Zeemeeuwen, Pa- I. BOEK.  
tryzen, Zwaluwen, Canaryvogels, en Merels. Men vind 1776.  
'er insgelyks Haagedissen, Sprinkhanen en drie of vier soor- *August.*  
ten van Vliegende Draken.

De lucht en het gewest zyn 'er opmerkelyk gezond, en byzonderlyk geschikt tot verligting van long of teering kwalen. Naar de verschillende hoogtens kan men zich op dit Eiland zulk eene luchtsgesteldheid verschaffen, als best geschikt is voor iemandskwaal; men kan zich vestigen, daar de lucht zacht en heilzaam is, of hooger opgaan tot daar de koude byna ondraaglyk word. Er word gezegt, dat niemand, na de maand van Augustus, met eenig genoegten kan leven binnen een myl van de loodlynige hoogte des Pieks.

Naby den top des Pieks ziet men, by aanhoudenheid, een damp of rook opgaan, doch sints 1704 heeft men hier geen aardbeving of uitbarsting gehad; in dat jaar werd de haven van Garrachica vernield en opgevuld met stroomen van brandende Lava; thans bouwt men huizen, daar voor heen de Schepen ten anker lagen.

Tenerif dryft eenen aanzienlyken handel: veertig duizend pypen wyn worden hier jaarlyks gevult, welken op het Eiland vertierd, of tot Brandewyn gemaakt en naar de Spaansche West-Indiën verzonden worden. 't Is waar, de wyn is het eenigste voornaame artykel van den buitenlandschen handel van Tenerif, ten ware wy onder denzelven rekenden de groote meenigte puimsteen, welke van Groot Canarië komt.

Het geslacht der inwooneren, dat hier gevonden werd, toen de Spanjaarden de Canarische Eilanden ontdekten, maakt thans geen onderscheiden Volk meer uit, alzoo het zich door tuschen Huwelyken vermengde met de Spanjaarden, die zich hier ter neder zetteden: deszelfs affstammelingen zyn echter te onderkennen aan hunne kloeke gestalte, sterkte en grof gebeente. De Mans zyn tanig van kleur, de Vrouwen zien 'er bleek uit. De bewoners van Tenerif zyn over 't geheel, geschikt, ernsthaftig en beleefd; hehoudende dat statige voorkomen, het welk die van hunne landen van anderen

1. BOEK. onderscheidt. Alhoewel wy niet meenen dat onze manieren  
1776. eenige overeenkomst of gelykheid hebben met die der Span-  
*August.* jaarden, was Omai nogthans van begrip, dat 'er niet veel on-  
derscheid tusfchen was. Hy zeide, 't is waar, dat zy geen  
zo vriendelyk voorkomen hadden als de Engelschen, en dat  
zy in hun perfoon zeer veel geleken naar zyne Landslie-  
den.

Toen wy ons water en andere noodwendigheden aan boord  
hadden, ligttten wy anker op den vierden Augustus, verlieten  
'Tenerif en vervorderden onze reis.

Den 10, des avonds ten negen uren, zagen wy het Eiland  
Bonavista ten Zuiden van ons af, op den afstand van byna  
een Zeemyl; schoon wy ons zelven er verder van af meen-  
den te zyn; doch het bleek rasch, dat wy ons vergist hadden;  
want wendende naar het Oosten, om de blinde klippen te  
vermyden aan den Zuidöosthoek van 't Eiland, bevonden wy  
ons dicht by dezelve, en ontsnaptten naauwlyks die rotzen.  
Onze toestand was geduurende eenige minuten zoo kom-  
merlyk, dat Kapitein Cook niet goed vond het lood te laten  
fchieten, dewyl zulks ons gevaar grooter kon maken, zonder  
het zelve met eenige mogelykheid te verminderen.

De klippen te boven gezeilt hebbende, richtten wy onzen  
koers tusfchen Bonavista en het Eiland Maijo, met oogmerk  
om in Porto Praija uittezien naar de Discovery, alzoo Ka-  
pitein Cook aan Kapitein Clerke gezegt had, dat hy die ha-  
ven zou aandoen.

Op Maandag den 12 hadden wy het Eiland Maijo ten Zuid-  
zuid-Oosten, op den afstand van vier of vyf Zeemylen. Wy  
peilden en vonden grond op zestig vademen. Op den af-  
stand van drie of vier Engelsche mylen van dit Eiland, zagen  
wy geen fchyn van eenige groente of vruchtbaarheid; niets  
deed zich aan ons oog op, als dat levenlooze bruin, zoo ge-  
meen in houttelooze landen onder de verzengde lucht-  
streek.

Op den 13., kwamen wy voor Porto Praija aan het Eiland  
St. Jago; wy vonden 'er de Discovery niet, des liepen wy  
'er niet in, maar wenden Zuidwaards. Tusfchen de Noord-  
breed.

onze manieren  
die der Span-  
er niet veel on-  
, dat zy geen  
schen, en dat  
yne Landslie-

eden aan boord  
stus, verlieten

wy het Eiland  
land van byna  
van af meen-  
ergist hadden;  
de klippen te  
bevonden wy  
ks die rotzen-  
ten zoo kom-  
t lood te laten  
naken, zonder  
ren.

ten wy onzen  
met oogmerk  
ry, alzoo Ka-  
at hy die ha-

aijo ten Zuid-  
emylen. Wy  
Op den af-  
Eiland, zagen  
arheid; niets  
uin, zoo ge-  
engde lucht-

an het Eiland  
es liepen wy  
n de Noord-  
breed-

breedens van 12. en van 7. graaden was het weer nevelachtig. **J. BOEK.**  
en wy hadden dikwyls regen; zoo dat wy in staat waren, ter **1776.**  
sparing van ons water, het grootste gedeelte onzer ledige **August.**  
watervaten optevullen.

Ons Schip was, te dien tyd, zeer lek in al deszelfs boven-  
werk. Het heete weer had de naden boven 't water zoo  
wyd geöpent, dat het regenwater 'er door heen liep. De  
Officiers in de konstapels kamer werden uit hunne hutten ge-  
dreven door 't water dat aan alle kanten doorlekte, en naauw-  
lyks was 'er iemand die droog op zyn bed kon liggen. De  
braauwers werden te werk gestelt om alles dicht te maken, zoo  
rasch wy droog en vast weer kregen; maar Kapitein Cook  
driet hen niet toe aan den buitenkant te werken, zoo lang wy  
op Zee waren.

Op den eersten September, pasfeerden wy de Evenachtslyn **Sept.**  
op de West-lengte van 27. gr. 48. min., en bragten den namid-  
dag door met de oude plegtigheid van de zulken te dompen-  
ten, die nooit te voren de linie gepasfeert hadden. Op den  
3. bevonden wy ons een weinig ten Zuiden van St. Augustyn.  
Zonder eenige aanmerkelyke ontmoeting vervolgden wy onze  
reis tot den agtsten October.

In den avond van dien dag vloeg 'er een Vogel, die van **October.**  
de Zeelieden een malke Musch genaamt werd, in ons wand,  
en werd gevangen. Hy was grooter dan een Engelsche Me-  
rel, en ten naasten by van dezelfde kleur, uitgenomen het  
bovenste gedeelte van den kop, het welk wit was; hy was  
platvoetig, had zwarte pooten en een langen-zwarzen bek.

Op den 17., zagen wy de Kaap de Goede hoop en kwamen  
den 18. in de Tafel-Baai ten anker, op vier vademen water. Na  
het gewoon bezoek van den Havenmeester en den Heelmees-  
ter ontvangen te hebben, zond Kapitein Cook een Officier  
af aan den Baron van Plettenberg, Gouverneur van de Kaap,  
en begroette de bezetting met dertien schoten, welke be-  
groeting met evenveel schooten beäntwoord werd.

Na deze plichtpleging begaf Kapitein Cook zich naar den  
wa, verzeld van eenige zyner Officiëren, met welke hy z-  
ne opwagting gingmaken by den Gouverneur, den Luitenant-

**1. DEK.** Gouverneur, den Fiscaal en den Bevelhebber der troepen.  
**1776.** Deze Heeren ontvingen Kapitein Cook met de grootste be-  
**October.** leefdheid; de Gouverneur in 't byzonder beloofde hem onge-  
 vraagt allen bystand, welke aan die plaats te bekomen ware.  
 Alvorens Kapitein Cook naar boord te rug keerde, gaf hy be-  
 vel, om daaglyks met versch vleesch en groentens het Scheeps-  
 volk aan boord te voorzien.

Op den 22. sloegen wy onze tenten en observatorium op; den volgenden dag begonnen wy gelyke hoogtens van de Zon waartenemen, ten einde daardoor te ontdekken, of 'er in den gang van de Zeeklok eenige verandering ontstaan was. De braauwers werden aan 't werk gestelt om 't Schip digt te maken, en Kapitein Cook nam de behoorlyke maatregelen om de beide Schepen te laten voorzien van den benoodigden voorraad. Zoo haast de verscheide artykels voor de Resolution gereed waren, werden ze terstond naar boord overgebracht.

**Novemb.** Op den 10. November kwam de Discovery de baai inzeilen. Dit Schip, het welk op den eersten Augustus van Plymouth was onder zeil gegaan, zou een week vroeger aan de Kaap geweest zyn, ware het zelve niet door een harden wind van de kust afgedreven. Kapitein Clerke had op zyn overtocht van Engeland een zyner matrozen verloren, die over boord was gevallen. Hy had onder zyn Volk geen ander ongeluk gehad, en al zyn manschap kwam hier gezond en frisch aan.

De Discovery insgelyks hoog nodig hebbende gebraauwt te worden, zondt Kapitein Cook, den volgenden dag, al zyne werklieden aan haar boord, en bragt aan Kapitein Clerke alle mogelyke hulp toe in 't bevorderen van die middelen, welke strekken konden om hem ten spoedigste van mondkost en water te doen voorzien.

Terwyl 'er aan boord van beide de Schepen de noodige toebereidzels gemaakt wierden om onze reis te vervorderen, deden de Heer Anderson en eenige onzer Officieren een togtje in de omliggende landsstreek, van welk de Heer Anderson het volgende bericht geeft.

Op den 16. November, des Zaturdags, vertrok hy met vyf

der troepen.  
de grootſte be-  
fde hem onge-  
bekomen ware.  
rde, gaf hy be-  
ns het Scheeps-

rvatorium op;  
ens van de Zon  
n, of 'er in den  
taan was. De  
hip digt te ma-  
tregelen om de  
oodigden voor-  
e Resolution ge-  
vergebragt.

y de baai inzei-  
gustus van Ply-  
vroeger aan de  
een harden wind  
ad op zyn over-  
loren, die over  
geen ander on-  
ezond en frisch

ende gebraauwt  
enden dag, al  
Kapitein Cler-  
die middelen,  
van mondkost

en de noodige  
e vervorderen,  
Officieren een  
de Heer An-

ertrok hy met  
vyf

vyf anderen in een wagen, om het omliggende land te bezig- **I. BOEK.**  
tigen. Zy ſtaken de grootſte vlakke over, welke geheel uit **1776.**  
een wit zand beſtaat, en ten Oosten van de Stad ligt. Ten **Novemb.**  
vyf uren in den achtermiddag reden zy voorby een boerenhuis  
en langs eenige koornakkers en wyngaarden, buiten de vlakke  
gelegen, en daar de grond waardig ſcheen bebouwt te worden.  
Ten zeven uren kwamen zy te Stellenbosch aan, eene plaats,  
die, in ſtuk van aangelegenheid, naast aan de Kaap komt.

Het Dorp ligt aan den voet van den ry hooge bergen, om-  
trent twintig mylen ten Oosten van de Kaap-Stad, en be-  
ſtaat uit omtrent dertig huizen, die alle net en zindelyk zyn:  
een beekje en beſchutting van eenige grootſte eikenboomen,  
alhier by den eerſten aanſlag geplant, leveren, in deze dor-  
re ſtreek, eene aangename boerſche vertooning. In den om-  
trek van dezen oord ziet men eenige welwafende wyngaarden  
en vruchtbare boomgaarden, welken eenen uitmuntenden grond  
aanduidden. In het tegenwoordige jaargetyde vond de Heer An-  
derſon weinige planten die bloeiden; ook waren 'er de infecten  
zeer ſchaars. Hy en zyne reisgezellen verlieten Stellenbosch  
den volgenden morgen, en kwamen ſpoedig aan het huis, het  
welk zy des Zaturdags voorbygereden waren; en tot het welk  
hy uitgenoodigt waren geworden door dezelfs eigenaar, den  
Heer Cloeder, die hen zeer vriendelyk en met veel gaſtvry-  
heid onthaalde. Zy werden ontvangen door eene bende mu-  
ſikanten, die over den maaltyd geduurig bleven ſpelen; het  
welk aan die plaats als iets deſtigſ kon beſchouwt worden.

In den avond kwamen zy aan een boerenhuis, het welk ge-  
zegt word het eerſte te zyn in de bebouwde ſtreek, de Parel  
geheten. Alhier hadden zy een gezicht op Drakenſtein, het  
derde Dorp of bewoonde ſtreek van dit land, beſtaande in  
verſcheide kleine boerderyen en plantagien.

Planten en infecten waren hier zoo ſchaars als te Stellen-  
bosch. Maar men vond 'er een grooter overvloed van hees-  
ters of kleene boompjes, van zelf opgeſlagen, dan wy, tot  
hier toe, in dat land hadden aangetroffen.

Dingsdag, den 19. des namiddags, gingen zy een grooten  
ſteen bezigtigen, welke door de inwooners genoemd word



I. BOEK. den Toren van Babel, of de Parel-Diamant. Hy staat op den  
 1776. top van eenige lage heuvelen, en is van eene langwerpige ge-  
 Novemb. daante, van boven gerond, en liggende, ten naasten by, Noord-  
 en-Zuid. De Oost- en Westzyden zyn ten naasten by lood-  
 lynig. Het Zuidënd is niet eenpariglyk steil; maar deszelfs  
 grootste hoogte is daar, en loopt van daar zachtens af naar  
 't Noordergedeelte, dat zy beklommen en van waar zy een  
 uitgestrekt gezicht hadden over het gansche land.

Deze steen heeft een omtrek van bykans een halve myl,  
 dewyl zy een half uur bezig waren met dien rond te wande-  
 len, daaronder begrepen de slechte weg, en het nu en dan  
 stil staan, om eens rond te kyken. Deszelfs hoogte schynt  
 het topgewelf van de St. Pauls Kerk te evenaren. Buiten eeni-  
 ge weinige spleeten of reeten is het een volkomen klomp steen.

Den 20., gingen zy 's morgens van den Parel, en een an-  
 deren weg nemende, togen zy door eene onbebouwde land-  
 streek naar de Tyger heuvels, daar zyeenige tamelyke koorn-  
 velden zagen. Omtrent den middag hielden zy halte in een  
 valey om zich te verversen; aldaar werden zy gekwelt van  
 een groot aantal muggen, en des avonds kwamen zy weder in  
 de Kaap-Stad te rug.

Kapitein Cook zondt zyne Schapen en ander vee, zoo rasch  
 mogelyk, aan boord. Hy vermeerderde zyn voorraad met  
 twee Stieren, twee jonge Koeien, twee Hengstpaarden, twee  
 Merriepaarden, twee Rammen, eenige Ooijen en Geiten,  
 eenig Gevogeltje en eenige Konynen.

Beide de Schepen voor twee jaaren van mondkost en water  
 als mede van andere noodwendigheden voorzien zynde, stel-  
 de Kapitein Cook een affchrift van zyne schriftelyke bevelen  
 aan Kapitein Clerke ter hand, en wy begaven ons allen aan  
 Decemb. boord, den 30. der maand November. Den volgenden mor-  
 gen om drie uren ligten wy het anker, en liepen in Zee met  
 een zacht koeltje uit den Zuiden; maar raakten niet buiten  
 het gezicht van 't land voor den 3. December, des mor-  
 gens.

Den 6., den avonds, toen wy ons op de Zuider breedte van  
 39.gr. 14.min. en op 23.gr. 56.m. ooster lengte bevonden, zagen  
 wy

wy verscheiden vlekken op 't water van eene roodachtige kleur. I. BOEK.  
 Toen wy van dat water wat opschepten, en het zelve naauw- 1776  
 keurig beschouwden, besjeurden wy een aantal kleene diertjes, Decemb.  
 welke, door 't microscoop bekeken, naar Steurkrabben ge-  
 leken.

Wy bleven Zuidoost voortzeilen, gevolgt van eene berg-  
 achtige Zee, welke het Schip verbazend deedt slingeren,  
 en ons vee lastig maakte. Verscheiden geiten, en wel voor-  
 namentlyk de bokken stierven, als mede eenige schapen; ook  
 begonnen wy zeer gevoelig. aangedaan te worden van de  
 koude.

Des Donderdags den 12., op den middag, bespeurden wy  
 twee Eilanden. Dat, het welk Zuidelykst van ons af was,  
 scheen ongevaar vyftien Zee mylen in zyn omtrek, het Noor-  
 derlykste omtrent negen Zeemylen in zyn omtrek te heb-  
 ben:

Wy zeilden tusschen deze beide Eilanden door, op een  
 even gelyken afstand, zonder eenig geboomt of heesterge-  
 was op één derzelven te kunnen ontdekken. Zy scheenen  
 een rotzig strand te hebben; en buiten de Zuidoostelyke ge-  
 deeltens een reeks van dorre bergen, welker zyden en top-  
 pen bedekt waren met sneeuw. Kapitein Cook doopte deze  
 Eilanden met den naam van Prins Edward Eilanden.

Thans hadden wy, over 't geheel, harde rukwinden en  
 maar tamelyk weêr. Na 't verlaten van Prins Edwards Ei-  
 landen, richtten wy onzen koers, om bezuiden de vier ande-  
 ren te komen; ten einde de breedte te bereiken van 't Land,  
 door den Heer de Kerguelen ontdekt.

Volgens inhoud der Schriftelyke bevelen, aan Kapitein  
 Cook mede gegeven, moest hy dit Eiland onderzoeken, en  
 trachten 'er eene goede haven te vinden. Het weêr was  
 thans zeer mistig, en wy waren elk uur in verwagting van  
 land op te zullen doen. Onze Vaart was beiden gevaarlyk  
 en traag.

Op den 24., by 't opklaren van de mist, bespeurden wy  
 land, het welk wy naderhand bevonden een Eiland te zyn  
 van aanzienlyke hoogte en van omtrent drie Zeemylen in des-  
 zelfs

**I. BOEK.** zelfs omtrek. Kort daar aan ontdekten wy een ander van de-  
**1776.** zelfde grootte, omtrent een zee-myl ten Oosten van 't vo-  
*Decemb.* rige gelegen; en tusfchen die beide, eenige kleiner Eilan-  
 den. In de ftrekking van Zuid ten Oosten zagen wy een  
 ander hoog Eiland. Om dit laafte hielden wy het maar even  
 heen; het was een hooge ronde rots, Blighs-Cap geheten.  
 Omtrent elf uren, de lucht geheel opgeklaart zynde, wend-  
 den wy en ftuurden op 't land aan. Op den middag waren  
 wy in ftaat de breedte van Bligh's-Cap te bepalen op 48 gr.  
 29 min. Zuid, en deszelfs lengte op 68 gr. 40 min. Ten drie uren  
 zeilden wy 'er voorby met een frifche koelte uit den Westen.  
 Terftond daarop zagen wy duidelyk het land, en ten vier  
 uren was deszelfs ftrekking van 't Zuid-oosten naar 't Zuid-  
 west ten Zuiden, op den afstand van ongeveer vier Engel-  
 fche mylen.

Af en aan deze Kaap zagen wy langs de Zuid-kust veele  
 uithoeken en baijen, waarom wy zeker verwagttten een goe-  
 de haven te zullen aantreffen. Al aanftonds ontdekten wy  
 'er een, dewelke wy begonnen in te laveeren, toen het eens-  
 klaps ftil werd, en wy het anker lieten vallen in vyf-en-veertig  
 vademen water. De Discovery kwam, kort daar aan, hier-  
 mede ten anker, en Kapitein Clerke verhaalde ons toen, dat  
 hy met moeite ontfnapt was op den Zuidhoek van de haven  
 te dryven, zyn anker gefprongen zynde, alvorens hy het  
 kabeltouw had konnen inkorten.

Zoo rafch wy ten anker gekomen waren, liet Kapitein  
 Cook al de booten uitzetten en de leege water-vaten gereed  
 maken; inmiddels voer hy aan land om een bekwaame plek  
 gronds uit te kiezen, daar de vaten konden gevult worden,  
 en tevens om te zien, wat de plaats opleverde.

Hy vond aan den oever eene groote meenigte Penguins  
 en andere Vogels, als mede Zeekalven; deze laafte echter  
 waren 'er niet in meenigte, maar zoo geheel buiten vrees,  
 dat wy 'er zoo veele dooden, als wy verkozen, om van der-  
 zelfver fpek en traan olie te maken voor onze lampen en  
 voor ander fcheepsgebruik. Zoet water was hier in over-  
 vloed, maar wy konden 'er niet een enkele boom of hees-  
 ter

ter ontdekken, en maar zeer weinig kruiden van eenige i. BOEK.  
foort.

1776.

Decemb.

Alvorens Kapitein Cook naar deszelfs Schip te rug keerde, beklom hy een reeks rotzen, de een boven den anderen uitsteekende. Hy meende daardoor een gezicht over 't gansche land te zullen bekomen, maar hy had den hoogsten top nog niet bereikt, toen 'er een zoo dikken nevel opkwam, dat hy niet dan met moeite naar beneden, langs zyn vorig pad, kon te rug komen. Tegen den avond vischten wy met de zegen aan den mond van de Haven, maar vingem niet boven een half dozyn kleine vischjes; niet beter slaagden wy den volgenden dag met lyn en hoek. Om eenige verversing te hebben, moesten wy derhalven onzen toevlugt nemen tot gevogelte, het welk hier onnoemlyk veel was.

Schoon het den 26ste, des Donderdags, mistig en regenachtig weer was, begonnen wy echter onze watervaten te vullen en gras te snyden voor ons vee; dit gras vonden wy boven aan de haven. De regen, die 'er viel, had de beekjens zoo doen zwellen, dat de kant der heuvelen, langs de haven, als met een waterveld overdekt schein.

Het Scheepsvolk twee dagen achter den anderen hard gearbeidt hebbende, en onze watervaten ten naastenby gevult zynde, liet Kapitein Cook het den 27. December rustdag houden om Kersdag te vieren. Ingevolge hiervan begaven zich verscheiden Scheepslieden naar den wal, om een tochtje landwaards in te doen; doch waar zy kwamen, vonden zy den grond uitermaten woest en dor. Tegen den avond stelde iemand hunner een fles, welke hy aan het overhangen van een rots, met een yzerdraad vastgebonden, aan den Noordkant van de haven gevonden had, aan Kapitein Cook ter hand. In deeze fles vonden wy op een stuk perkement het volgende opschrift.

*Ludovico XV. Galliarum  
Rege, & D<sup>e</sup>. de Boynes  
Regi a secretis ad res  
Maritimas annis 1772 & 1773.*

Uit

I. BOEK. Uit dit Opschrift blykt, dat wy geenzins de eerste Euro-  
 1776. peërs waren, die deze haven bezogten: doch als eene ge-  
 Decemb. dagtenis, dat wy in deeze haven geweest waren, schreef  
 Kapitein Cook op de andere zyde van het parkement,

*Naves Resolution  
 & Discovery,  
 De Rege Magnæ Britaniæ,  
 Decembris 1776.*

Hy deedt het vervolgens weder in de fles, en voegde 'er een zilver tweestuivers stuk by van 1772, sloot de fles met een loot dekzel, en plaatste dezelve den volgenden morgen in de holte van een steenhoop, ten dien einde op eene hoogte opgericht, naby de plaats daar de fles het eerst gevonden werd. Aldaar liet Kapitein Cook de Britsche vlag waijen en noemde de plaats Kersmis haven, alzo wy op dien feestdag aldaar waren aangekomen.

In den namiddag ging Kapitein Cook, verzelt van deszelfs tweeden Luitenant, den Heer King, op Kaap François: hy verwachtte aldaar een uitzicht te zullen hebben over de Zee-kust en de daar by gelegen Eilanden: maar zy vonden alles, wat beneden hen was, in een dikke mist bedolven. Het land, gelyks grond met hen, of hooger gelegen, was zichtbaar genoeg, en had een uitermate woest en bar voorkomen, uitgezondert eenige heuvels naar 't Zuiden, die bedekt waren met sneeuw.

Op den 29sten December, zeilden wy, met een labbere koelte en helder weder, uit Kersmis Haven. Het mistige weêr, dat wy eenigen tyd geleden dagelyks meer of min gehad hadden, had ons niet durven doen hopen op dezen helderen dag. Alhoewel wy gestadig het lood in 't water hadden, peilden wy, met een lyn van zestig vademen, maar zelden grond.

Ten zeven of agt uren, bevonden wy ons af en aan een Voorgebergte, door Kapitein Cook Kaap Cumberland geheten. Het ligt ongevaar anderhalve zeemyl van den Zuid-  
 hoek

hoek van Kersmis-haven; tusschen beiden is een goede baai. I. BOEK.  
1776.  
Decemb.  
Af en aan Kaap Cumberland is een klein Eiland, op welkers kruin een rots is, naar een Schildwagts-huisje gelykende, uit hoofde van welke gelykenis, die naam aan dat Eiland gegeven werd. Twee Engelsche mylen verder Oostwaards oplegt een groep kleine Eilandjes en rotzen: tusschen deze en het Schildwagts-huis Eiland zeilden wy door, de wydte van het kanaal zal rykelyk een Engelsche myl zyn; met een lyn van veertig vademmen, peilden wy geen grond.

Na dat wy dit kanaal uit waren, zagen wy, aan de Zuidzyde van Kaap Cumberland, een Baai, drie zeemylen inloopende naar 't Westen. Kapitein Cook noemde dit Voorgebergte Point Prinsfe. Het binnenste van deze Baai noemden wy Cumberland-Baai.

De kust vormt, ten Zuiden van Point Prinsfe, een vyfde Baai. In deze Baai, welke wy met den naam doopten van de Witte Baai, zyn verscheide mindere baaijen of bogten, welke beschut schenen te zyn tegen alle winden. Af en aan de Zuidpunt steken verscheide rotzen derzelve hoofden boven water uit, en waarschynlyk zyn 'er veele anderen, die zich onder 't water schuil houden.

Het land, welk zich het eerst opdeed af en aan Kaap Francois in de Zuidstrekking van 53 gr. Oost, hadden wy aan ons bak-boord zyde gehouden, meenende dat het een Eiland was, en dat wy een doortocht zouden ontdekken, tusschen dat en het hoofdland: maar wy bevonden het een Schier-Eiland te zyn, aan 't overige van de kust gehegt door een lage landengte. De Baai, welke door dit Schier-eiland gevormt word, werd van Kapitein Cook genaamt Repulse-Baai. De Noordpunt van het Schier-eiland werd Howe's-foreland geheten, ter eere van Lord Howe.

Nader by komende bespeurden wy eenige rotzen en blinde klippen niet verre van het Noord-wester-gedeelte, en ten Oosten daar van twee eilanden, welken in 't eerst zich opdeden als een enkel eiland. Wy stuurden tusschen dezelve en het voorland heen, en bevonden ons, om twaalf uren, in 't midden van het kanaal. De grond van dit Voorland of Schier-

1. BOER. eiland is tamelyk hoog en van een heuvelige en rotsachtige  
1776. zelfstandigheid. De kust is laag en meest-al bedekt met  
Decemb. zee-vogels.

Toen wy deze rotzen en voorgemelde eilanden te boven gezeild hadden, zagen wy de gansche zee, die voor ons was, geschakeerd met gansche bedden rots-wier, welk tot op den bodem vast was. Op dergelyke plaatzen word dikwyls zeer diep water gevonden, maar even dikwyls vind men 'er klippen, die met derzelve toppen tot aan de oppervlakte van 't water reiken. Het is altoos gevaarlyk door dit wier te zeilen, als 'er geen deining is om het gevaar te ontdekken. Wy poogden de rotzen te vermyden en stuurden door de bogtige killen heen, welke dezelve van den anderen scheidden. Alhoewel wy gestadig het lood in 't water hadden, troffen wy nooit grond met een lyn van zestig vademmen: dit vermeerderde het gevaar, dewyl wy, by dringenden nood, niet zouden hebben kunnen ankeren. Ten laatsten ontdekten wy een verholen rots in 't midden van één dezer wier-beddingen, en gelyk met de oppervlakte der zee. Dit was genoeg om onze bekommring te vermeerderen, en om ons aantezetten alle voorzorg te gebruiken, ter vermyding van 't gevaar.

Wy waren thans omtrent agt Engelsche mylen ten Zuiden van Howes-Foreland, tegen over den mond van een wyde baai. In de baai zyn veele klippen, lage eilanden, en beddingen met zee-wier, maar tusschen dezelve scheenen bogtige killen of gangen. Wy bevonden ons zoodanig belemmerd door deze beddingen, dat wy het naar het Oosten afwendden, in hope ons zelve uit deze belemmeringen te redden; doch hierdoor raakten wy in zorgelyker toestand, en wy vonden het volstrekt noodzakelyk, om, ware het mogelyk, de schepen te beveiligen voor den nacht, voornamentlyk daar het weér nevelachtig was, en wy mistig weér te ontmoet zagen.

In 't Zuidwesten, eenige inhammen bespeurende, beval Kapitein Cook aan Kapitein Clerke, (de Discovery ging niet zo diep als de Resolution) om het naar land te wenden,  
daar

daar hy terstond zyn best toe deed; na langs de kanten van 1. BOEK.  
verscheiden beddingen gezeild te hebben, daar hy van tien 1776.  
tot twintig vademen water peilde, gaf Kapitein Clerke het Decemb.  
Sein dat hy een haven ontdekt had, in welke hy, om vyf  
uuren des avonds, het anker liet vallen.

Zo haast wy geänkerd waren, gaf Kapitein Cook bevel tot  
het uithysfen van twee booten, om het opperste gedeelte van  
de haven te beschouwen, en om te zien naar hout.

Toen zy aan land waren, zagen zy van boven een heuvel,  
de zeekust tot aan Howes Foreland. Verscheide kleine ei-  
landjes, rotzen en blinde klippen waren langs de kust ver-  
spreid, en 'er scheen geen beter engte, om uit de haven te  
komen dan die, door welke zy in dezelve gekomen waren.

Ten negen uren kwamen de booten aan boord, en de  
Heer Bligh berigte, dat hy vier Engelsche mylen ver, de  
haven was op geweest; dat derzelver strekking West-zuid-  
west was; dat hare breedte, by de Schepen, niet boven  
een Engelsche myl konde geschat worden; dat hy van zeven-  
en-dertig tot tien vademen water gepeild had, en dat hy aan  
beide zyden aan land geweest zynde, het land dor en rotzig  
had gevonden, zonder een enkelen boom of heester, en nau-  
lyks eenig groen.

Den volgenden morgen ligten wy het anker, en liepen in  
zee. Deze haven was genaamt Port Palliser. Toen wy drie  
of vier zee-mylen ver van de kust af waren, vonden wy een  
klare zee, en omtrent negen uren, ontdekten wy een ronde  
heuvel, als een Suikerbrood, en een klein Eiland ten Noor-  
den van dezelve, op den afstand van omtrent vier zee-my-  
len. Kapitein Cook gaf aan de Suikerbrood-heuvel den  
naam van Mount-Campbell.

Het land is hier in 't algemeen laag en vlak. De bergen  
eindigen omtrent vyf zee-mylen van den lagen uithoek en  
laten eene groote uitgestrektheid laag land over, op het welk  
Mount-Campbell of Campbell's-berg gelegen is. Deze ber-  
gen schynen enkel naakte rotzen te zyn, welker toppen met  
sneeuw bedekt waren; in de valeijen zag men niet dan een  
onvruchtbaren grond.



I. BOEK. Op den middag bespeurden wy laag land, dat zich aan den 1776. zoo even gemelden lagen uithoek opende, in de strekking; Decemb. van Zuid-zuid-oost. Het bleek het Oostelyke van dit land te zyn, en werd kaap Digby genaamt. Tusschen Howes-Foreland en kaap Digby vormt het strand een groote Baai, zich verscheiden zee-mylen naar het Zuidwesten uitstrek-kende.

Ten een uur, een kleene bocht in de kust bespeurende, ten Noorden van kaap Digby, hielden wy 'er op aan, voor-nemens om 'er het anker te werpen; maar in ons ontwerp te-leur gesteld zynde, bleven wy voortzeilen, ten einde, alvo-rens de duister ons overviel, zoo veel van de kust te zien als mogelyk ware. Van kaap Digby strekt dezelve ten naasten-by Zuid-west ten Zuiden naar een laag uithoek, aan wel-ken Kapitein Cook den naam gaf van Point-Charlotte, ter eere van onze beminnyke Koninginne.

In de strekking van Zuid-zuid-west, omtrent zes zee-mylen van kaap Digby, is een tamelyk hoog uitsteekende punt, genaamt het Voorland van den Prins van Wallis; en zes zee-mylen daar boven, in dezelfde rigting, is de Zuidelykste uithoek van de gansche kust, welke ter eere Zyner Majesteit, onderscheiden werd by den naam van Kaap George.

Tusschen Charlotte's-Point en het Voorland van den Prins van Wallis ontdekten wy een inham, welke genoemd werd Royal-sound. Al het land tot Kaap George bestaat in ver-heven heuvelen, die by trappen uit de zee tot eene aanzien-lyke hoogte ryzen; zy waren naakt en dor en derzelve top-pen met sneeuw bedekt, niets dat naar een boom of heester ge-leek, was 'er te zien. Eenige der lage landen, omstreeks kaap Digby, scheenen bedekt met eene groene zoode, maar de meeste maakten eene naakte en barre vertooning. Penguins en andere Vogels van den Oceaan waren by mee-nigte aan 't strand, en een onnoemlyk getal Krop-ganzen vlogen rondom onze Schepen.

Begeerig om de lengte te hebben van Kaap George, bleef Kapitein Cook zuidwaards zeilen tot tusschen zeven en agt uren.

uuren, toen hy, geen kans ziende om zyn ontwerp te volvoeren, zich van den wind bediende, welke naar 't West-zuid westen geschoten (de richting die hy zeilen moest) van de kust afhield. I. BOEK. 1776. Decemb.

De Fransche land-ontdekkers meenden Kaap Francois den Uithoek te zyn van een Zuidelyk vastland. De Engelschen hebben ontdekt dat 'er geen zulk vastland bestaat, en dat het vermeende land slegts een Eiland is van geringe uitgestrektheid; het welk uit hoofde van deszelfs onvruchtbaarheid met recht den naam kon gegeven worden van het woeste Eiland; dan, Kapitein Cook was niet geneigt den Heer Kerguelen van de eer te berooven, dat het zyn naam voerde.

De Heer Anderson, die, gedurende den korten tyd, welchen wy in Kersmis haven lagen, geene gelegenheid verzuimde om het land in allerlei richtingen te doorkruisfen en optenemen, deelde 'er de volgende byzonderheden van mede.

Geen plaats, zegt hy, tot hier toe in een der halfronden ontdekt, levert zulk een eng veld voor den natuur-onderzoeker, als deze barre en dorre plek. 't Is waar, op een kleen afstand van de kust schein 'er zich iets groens aan het gezicht te vertoonen, het welk hoop gaf op het aantreffen van eenige kruiden; maar die heuchlyke schyn werd veroorzaakt door een kleene plant, 'gelyk' aan den steenbreek (*Saxifrage*) welke op de heuvels aan breed verspreide bosjes groeit op een soort van verrotte zode, welke droog zynde tot keukenbrand zou kunnen dienen, en tevens het eenigste is, het welk men hier vind, dat met mooglykheid tot dat gebruik zou kunnen strekken.

Een andere plant, die ter hoogte van byna twee voeten groeide, was taamlyk sterk verspreid langs de moerige hellende schuintens; als ze in 't zaad geschoten was, geleek ze naar een kleene kool; zy had de waterige scherpe smaak van de antiscorbutique planten, alhoewel ze wezenlyk verschilde van derzelve gansche geslacht.

Digt by de broekige en moerige plaatzen vonden wy twee andere kleene planten, die als salade gegeten werden, de een als tuinkers en zeer heet, de andere zacht en malsch, de

1. BOEK. laatste zelfs was eene zeldzaamheid, bestaande niet alleen in 1776. mannelyke en vrouwelyke, maar ook in planten van beider-  
Decemb. leye Sexe.

Op kleene plekken, dicht by de haven, groeide tamelyk veel grof gras, het welk wy voor ons vee afmaaiden. In één woord, op de gansche naamlyst der planten telde men 'er niet boven de agttien, daar onder gerekent een schoone soort van *Lichen*, (Longekruid) en verscheide soorten van mos; maar van boom of heester gewas vonden wy niets in 't land, dat 'er naar geleek.

Onder de dieren, waren de Zeehonden of Zeekalven, de voornaamsten, welken onderscheiden werden by den naam van Zeebeeren, zynde dit de soort, welk men de Zeebeerhond heet. Zy komen aan strand om te rusten en te broeden. Ten tyde dat wy hier waren, verwisfelden ze van hair; zy waren zoo aanmerkelyk tam en mak, dat men ze met gemak en zonder de minste moeite kon dooden.

Andere viervoetige dieren zagen wy hier niet; maar wel een groot aantal Zeevogels, als Eenden, Kropganzen, Onweersvogels &c. De Eenden hadden iets van den wintertaling, zoo in grootte als gedaante; wy dooden een aanzienlyk getal van dezelve om ze te eten; het was fyne knap en smaakte niets visfigs.

De Onweersvogel van de Kaap, de kleene blauwe, en de kleene zwarte Onweersvogel, of Moeder Carys kuiken, waren hier niet in meenigte; maar een ander, en wel het grootste soort van Stormvogels, door de Zeelieden Moeder Cary's gans genaamt, werd hier overvloedig gevonden. Deeze Stormvogel is zoo kloek als een Albatros, en is vleeschvretend, zich voedende met de krenge van Zeehonden en Vogels, enz.

De Vogels, welken wy hier het meest aantreffen, waren Penguins; van dezen waren 'er drie soorten. De kop van den grootsten is zwart, het bovenst gedeelte van 't lighaam siodgrauw, het onder gedeelte wit, de voeten zwart; twee breede streepen van een fraai geel loopen van 't hoofd tot de borst; de snavel is van een roodachtige kleur en langer dan

in

in de andere foorten. De tweede foort is van gedaante half zoo groot als de eerste; het bovenlyf is van een donker graauw, en deszelfs kop heeft op den kruin een witte plek, de snavel en voeten zyn geelachtig. De derde foort heeft het bovenlyf en den hals zwart, het overige wit, uitgezonderd den kruin van den kop, welke versierd is met een fraai geele boog, welke zy kan oprichten als twee kuiven.

Van de Kropganzen waren hier twee foorten, naamlyk, de kleene Kormoran, of Waterraaf, en een ander met een zwarte rug en een witten buik. De Zeezwaluw, de Duikmeeuw, de gemeene Zeemeeuw, en het Port Egmondhoen zagen wy hier insgelyks. De eenige Schulpvisfchen, die wy hier aantroffen, waren een gering getal Mosfelen. Verscheide heuvelen, alhoewel slechts van eene matige hoogte, zonden wy te dien tyd, welke met onze maand Juny overeenstemt, met sneeuw bedekt.

Kapitein Cook voornemens zynde om nu zyn koers naar Nieuw-Zeeland te richten, ten einde aldaar hout en water optedoën en zich van hooi voor 't vee te voorzien, stevende van Kerguelens land Oost ten Noorden op. Volgens onze waarnemingen van den 31. December, aan de Zon en Maan gedaan, bevonden wy ons op de Ooster lengte te zyn van 72 gr. 33 min. 31 sec.; en op den eersten dag van 't Jaar 1777., waren wy op de Zaiderbreedte van 48 gr. 41 min., en Ooster lengte 76 gr. 50 min. Op den 7. vaardigde Kapitein Cook een boot af met bevelen aan Kapitein Clerke, waar by hy hunne verzamelpaats bepaalde in de Avantuur Baai, in van Diemen Land, ingeval de Schepen van malkanderen mogten afraken, alvorens Nieuw-Zeeland te bereiken; wy hadden echter het genoeg en by malkanderen te blyven.

Op den 19. kregen wy, door een schielijken valwind, schade aan de voorsteng en groote steng van de Resolution, het welk eenige vertraging maakte, doch alles werd zoo spoedig mogelyk herstelt. De wind gedurig uit den Westen waijende, hadden wy helder weder, en des morgens van den 24. ontdekten wy de kust van van Diemens land. Verscheide Eilanden en verheven rotzen leggen langs de kust verspreid, waar-

I. BOEK.  
1776.  
Decemb.

1777.  
Januar.

I. BOEK. waarvan de Zuidlykste de Meeuwsteen is. Wy bepaalden, op 1777. den middag, onze Zuider breedte op 43 gr. 47. min, en onze Ooster lengte op 147. gr. op den afstand van ongeveer drie zeemylen van de Zuid-Oost of Zuid-Kaap. Kapitein Cook gaf den naam van Eddystone aan een Rots, welke omtrent een zeemyl ten Oosten gelegen is van Swilly Isle of Rook, en een treffende gelykenis heeft met het baken van Eddystone. Deeze beide rotzen kunnen, zelfs in den nacht, op een zeer grooten afstand gezien worden, en het zyn de toppen van een ry rotzen of blinde klippen.

Den 26. op den middag, kregen wy een koeltje uit den Zuid-Oosten, het welk Kapitein Cook gelegenheid verschafte om zyn voornemen ter uitvoer te brengen, en de Schepen in de Avantuur baai te bestellen, daar wy, ten vier uren, des namiddags, in twaalf vademen water ankerden, ongeveer drie vierde van een Engelsche myl van 't Land af. De Kapiteins Cook en Clerke gingen ieder in een byzondere boot een plaats zoeken, die geschikt ware om ons te voorzien van hout en water en van hooi voor't Vee. De twee eersten vonden zy in overvloed, maar 't gras was 'er zeer schaars. Den volgenden morgen, zondt Kapitein Cook twee partyen af, onder het geleide van den Luitenant King, naar de Oostzyde van de Baai, om hout en gras te versamelen; zy kregen eenige Scheeps-Soldaaten tot een wacht mede, alhoewel men tot nog toe geen inboorlingen gezien had. Hy zondt insgelyks de groote boot uit om water te halen voor de Schepen, en kwam vervolgens in persoon, om te zien wat 'er verrigt werd.

In den avond vingen wy eene groote meenigte visch, van welke deze Baai overvloed heeft; en van welke wy meer zouden gevangen hebben, ware ons net niet gebrooken. Elk kwam nu aan boord met den voorraad dien hy had opgedaan: maar den volgenden morgen de wind tegen zynde om onder zeil te gaan, werden zy tot dezelfde bezigheden weder naar land gezonden, terwyl Meester Roberts, een der Stuurlieden, in een boot naar de Baai werd uitgezonden om dezelve te onderzoeken. In 't naderen van de kust hadden wy  
op

by bepaalden, op  
in, en onze Oos-  
teveer drie zee-  
piteitin Cook gaf  
ke omtrent een  
le of Rook, en  
van Eddystone.  
nt, op een zeer  
de toppen van

koeltje uit den  
nheid verschaf-  
n, en de Sche-  
y, ten vier uu-  
ter ankerden,  
van 't Land af.  
een byzondere  
ons te voorzien  
De twee eer-  
s was 'er zeer  
ein Cook twee  
nt King, naar  
e versamelen;  
cht mede, al-  
ien had. Hy  
te halen voor  
, om te zien

enigste visch,  
elke wy meer  
brooken. Elk  
had opgedaan:  
zynde om on-  
heden weder  
en der Stuur-  
nden om de-  
st hadden wy  
op

op verscheiden plaatzen rook zien opgaan, maar wy kregen  
geene der inboorlingen te zien voor den 28., in den ach-  
termiddag, toen agt mansperfoonen en een jongen ons met  
een bezoek verraschten op de plaats daar wy hout insamel-  
den. Zy naderden ons met het grootst vertrouwen, en hadden  
geene wapens by zich, buiten een eenigen, die een korte stok  
had, aan één einde gepunt. Zy waren van middelmaatige  
gestalte, eenigzins rank; hun hair was zwart en wollig, en  
hun huid was insgelyks zwart. Zy waren geheel naakt, en  
hadden op verscheide deelen van hun lichaam breede stree-  
pen, die, by sommigen, in bogtige en rechte liniën geprikt  
waren. Hunne lippen waren niet aanmerkelyk dik, noch hun-  
ne neuzen zeer plat; de trekken van hun wezen waren inte-  
gendeel niet onbevallig, hunne oogen redelyk goed, en hun-  
ne tanden tamelyk gelyk en regelmatig, maar ongemeen vuil.  
Het aangezicht van sommigen was geverft met een rood smeer-  
zel, en de meeste hunner besmeerden hunne haren en baar-  
den met dezelfde stof. Als wy hen eenige geschenken aanboden,  
namen zy die aan zonder eenig blykbaar genoeg. Eenig  
brood, dat wy hen toereikten, gaven zy ons te rug, of wierpen  
het weg, zonder zelfs het te proeven; insgelyks weigerden  
zy eenige Oliphant visch aantenemen: maar als wy hen eenig  
gevogelte gaven, behielden zy het. Twee Varkens, die wy  
aan land gebracht hadden, om in de boschen gelaten te  
worden; greepen zy by de ooren, en zy schenen geneigt om  
die met zich te voeren, met oogmerk, als wy meenden, om  
die te dooden.

Kapitein Cook, die geerne het gebruik wilde weten van  
den stok, welken één dier Wilden in de hand hield, gaf hen  
een teken zulks te laten zien; waarop een hunner met dat  
stuk hout naar een zeker merkteken wierp, op den afstand  
van twaalf roeden geplaatst, doch het welk hy, na verschei-  
de proeven, zeer wyd miste. Omai, om de grooter voor-  
treffelykheid onzer wapenen te toonen, vuurde daarop met zyn  
Snaphaan naar het merk, waarvan de onverwagte slag hen  
zoodanig verschrikte, dat zy met ongemeenen spoed naar de  
boschen liepen; één hunner was zelfs zoo verschrikt, dat

D

hy,

I. BOEK.  
1777.  
Januar.

I. BOEK. hy, in 't heen loopen, twee mesfen en een disfel liet vallen, welke wy hem gegeven hadden. Zy begaven zich  
 1777. vervolgens naar de plaats, daar het Scheepsvolk van de Discovery bezig was de watervaten te vullen; dan, de Officier  
 Januarij. van die bende zyn Snaphaan in de lucht affchietende, namen zy met veel verhaasting de vlugt.

Zoo haast zy afgeweken waren, gaf Kapitein Cook bevel om de twee Varkens, mannetje en wyfje, omtrent een myl ver boschwaards in te brengen; hy ging zelf mede om te zien dat dezelve daar gelaten werden, en om te verhoeden dat geen der inboorlingen iets gewaar werd van 't geene 'er geschiedde. Hy meende insgelyks een jonge Stier en Koe, benevens eenige Geiten en Schapen aan deeze plaats te laten, maar hy stapte van zyn voornemen af, toen hy bezefte dat de inboorlingen dezelve zouden vernielen; het welk hy veronderstelde dat zy de Varkens insgelyks doen zouden, indien zy dezelve by geval mogten aantreffen: Dan, daar de Varkens zeer rasch woest worden in de bossen, was 'er waarschynlykheid dat dezelve hunne handen ontkomen zouden. Het andere Vee zou voor de Wilden zoo lang niet hebben kunnen verborgen blyven, nademaal men het zelve in eene open vlakte zoude hebben moeten laten.

Een dood stilte, welke den ganschen dag van den 29. bleef aanhouden, belette ons onder Zeil te gaan. Kapitein Cook zond derhalven, als naar gewoonte, benden af naar Land om hout te kappen, gras te maaijen en water te haalen; met de waterhaalders ging hy zelf mede. Kort na onze landing voegden zich omtrent twintig Wilden by ons; één van deeze onderscheidde zich zeer van de overigen, niet alleen door zyne mismaaktheid, maar tevens door zyne grappige gebaren, en zoo 't schein door zyne koddige redeneeringen, van welken wy nogthans niets verstonden. De Wilden, die wy thans zagen, verschilden eenigzins en wel voornamenlyk in het weefzel van hun hair, van de inboorlingen uit het Noorderlyk gedeelte deezes Lands, welke Kapitein Cook op zyne vorige reis aantrof. Sommige onzer tegenwoordige knapen hadden een reep van een Kangooroo-vel rondöm hunne enkels,

disfel liet val-  
begaven zich  
lk van de Dis-  
an, de Officier  
tende, namen

in Cook bevel  
ent een myl ver  
om te zien dat  
en dat geender  
er geschiedde.  
benevens eeni-  
ten, maar hy  
dat de inboor-  
veronderstel-  
indien zy de-  
ar de Varkens  
er waarschyn-  
zouden. Het  
hebben kunnen  
ene open vlak-

den 20. bleef  
Kapitein Cook  
af naar Land  
e haalen; met  
onze landing  
één van deeze  
t alleen door  
appige geba-  
eringen, van  
den, die wy  
namelyk in  
it het Noor-  
ook op zyne  
dige knapen  
n hunne en-  
kels,

kels, anderen droegen om hunne halzen eenig dun koord, I. BOEK.  
van bont gemaakt. Op het yzer scheenen zy niet veel acht 1777.  
te geeven, maar met penningen en kraalen die men hen gaf, Januarij.  
waren zy zichtbaarlyk in hnn schik. Het gebruik van visch  
hoeken schenen zy niet te kennen, alhoewel het ten hoogsten  
waarschynlyk is, dat hen de eene of andere wyze van visch  
te vangen niet onbekent kon zyn.

Hunne wooningen waren kleene veldlootzen of hutten van  
Stokken opgeslagen en met boomschors gedekt. Wy hadden  
insgelyks goede reden om te vermoeden dat zy bywylen tot  
hunne beschutting toevlucht namen tot de holtens van groote  
boomen, welken zy door vuur uitgehooft hadden.

Kapitein Cook van de houthaalders afgegaan zynde, naar  
de maaijers, zag de booten met hooi beladen, en keerde toen  
weder naar boord. Naauwlyks was hy van land gegaan, of  
er vertoonden zich verscheide Vrouwen en Kinderen, die  
door de Mannen, welke hen verzelden, aan den Luitenant  
King aangeboden werden. Haar huid was zwart en gemerkt  
met lidtekens als die der Mannen, van wie zy echter daarin  
verschilden, dat zy haare hoofden geschooren hadden, som-  
migen geheel, anderen enkel aan eene zyde, terwyl de ove-  
rige de kruin geschooren hadden, en een smallekring van haar  
rondöm lieten zitten.

In den namiddag begaf Kapitein Cook zich weder aan land;  
hy vond de maaijers op Penguin Eiland, daar zy uitmuntend  
gras en in grooten overvloed gevonden hadden. De ver-  
scheide benden werkten hard tot 's avonds, en zich rykelyk  
voorzien hebbende van het meest benoodigde, keerden zy  
naar boord.

Zoo lang wy in de Avontuur baai bleeven, hield de Heer  
Anderson, Oppermeester van de Resolution, zich bezig,  
met het onderzoeken van het land. Zyne aanmerkingen over  
de inboorlingen, en zyn bericht wegens de natuurlyke voort-  
brengzels van den grond, komen hier op uit. 'Er is een zeer  
schoon zandig strand, van ongeveer twee Engelsche Mylen  
lang, in het binnenste van de Avontuur baai, gevormt, naar  
alle waarschynlykheid, uit de deelen, welke de Zee affpoelt



**I. BOEK.** van zekeren fynen zandsteen. Dit strand is zeer geschikt om den zegen optehaalen. Achter het zelve is een Meir 1777.  
*Januar.* van brakkig water, in 't welk wy met den hengel eenige braasfems en forellen vingen. De strecken langs de baai zyn meest heuvelig, en met bosch van hoog geboomt bezet, ondoorganglyk door de meenigte van varen, struiken en heesters. De grond van 't vlakke land en aan de laage zyde van de heuvels is zandig, of bestaat uit eene geelachtige aarde, en in sommige plaatzen uit een roodachtige kley; maar verder op de heuvels is dezelye van een doffe graauwe kleur. Over het geheel blykt deeze landstreek zeer droog te zyn: ook heeft men 'er, zoo 't schynt, zwaare hitte. Behalven de witte zandsteen zagen wy hier geen andere steenen of eenig soort van mineralen. Ook vonden wy 'er geene kruidgewassen, die eenig onderhoud aan den mensch konden verschaffen. De bosch-boomen zyn 'er allen van één soort, en gemeenelyk geheel regt; zy draagen trosfen van kleene witte bloemen. De voornaamste planten, welken wy hier aantreffen, waren de wilde zuring, melk-kruid, klokjesbloemen, zwaard-kruid, zeevenkel, katoenkruid en verscheide soorten van varen. Het eenigst viervoetig dier, dat wy hier onderscheidentlyk zagen, was een soort van Buidel-rot, omtrent twee maal zoo groot als een groote rat.

De voornaamste bosch of woud Vogels aan deeze plaats zyn de bruine Valken of Arenden, Kraaijen, groote Duiven, geelachtige Papegayen, en een soort van Vogeltje, 't welk wy *motacilla cyanea* noemden, uit hoofde van de schoone azuur op deszelfs hoofd en hals. Aan strand waren verscheide Meeuwen, zwarte Oestervangers of Zeesneppen en de steengraauwe Pluvier.

In de boschen zagen wy eenige zwartachtige Slangen van tamelyke grootte, en wy doodden een Hagedis van vyftien duimen lang en zes duimen in 't rond, allerschoonst gewolkt met geel en zwart.

Onder veelerlei soort van Visch, vingen wy eenige groote Roggen, Norsen, Lederwamtuizen, Braasfems, Tongen, Bot, Knorhaanen en Oliphant visch. Op de rotzen zyn  
 Mos.

Mosfels en andere Schaalvisfchen, en op het strand vonden I. BOEK.  
wy eenige fraaije Medufaas hoofden. De lastigste insecten, 1777.  
welke wy hier aantreffen, waren de muggen en een groote *Januar.*  
zwarte mier, wier beeten ongemeen pynlyk waren.

De bewoners of Inboorlingen fchenen van een zachten, vrolyken aart, en hadden weinig van dat woeste voorkomen, het geen de Wilden gemeenlyk hebben. Zy zyn geheel ontbloot van vlugheid of vernuft, en staan ten naasten by gelyk met de ellendige inboorlingen van Terra del Fuego. In het kerven of prikken van hunne armen en lichamen, het welk zy doen in streepen van verschillende rigtingen, en die even boven den huid of het vel uitkomen, laten zy evenwel eenige vinding blyken. Hunne onverschilligheid voor onze geschenken, hunne algemeene onöplettendheid en gebrek aan nieuwsgierigheid waren zeer opmerkelyk en gaf geen snedigheid of schranderdheid van geest te kennen. Hunne kleur is van een dof zwart, het welk zy fomtyds verdonkeren met allerlei smeerzel. Hun hair is volmaakt wollig, en besnodert met smeer en rood-oker als dat der Hottentotten. Hunne neuzen zyn breed en dik, en het onder gedeelte van hunne neuzen steekt aanmerkelyk voor uit. Hunne oogen zyn van een middelmatige grootte, en schoon dezelve niet levendig of doordringend zyn, geven zy het gelaat evenwel iets openhartigs, vrolyks en bevalligs. Hunne tanden zyn niet zeer wit of regelmatig, en hunne monden zyn wyd; zy dragen lange baarden, die zy met verw bestryken. Over 't geheel zyn zy welgemaakt, schoon wat uitpuilend van buik. Hunne liefste houding is, met de eene zyde wat vooruit te staan, en met de eene hand agter om de rug, den anderen arm te houden, die, by zulk een gelegenheid, aan de vooruitstaande zyde nederhangt.

Digt aan den kant van de Baai, zagen wy eenige ellendige Hutten van stokken met boomschors: doch deeze scheenen enkel voor een korten tyd gediend te hebben; verscheide hunner dikste boomen hadden zy tot beter en gemakkelyker woningen gemaakt. De stam dier boomen was tot de hoogte van zes en zeven voeten uitgeholt, door middel van vuur.

1. BOEK. Deze schuilplaatsen maaken zy duurzaam, door de eene  
 1777. zyde van den boom gaaf telaaten, zoo dat dezelve zeer weel-  
*Januar.* derig blyft groeijen.

Het fchynt klaar, dat de inboorlingen van van Diemens Land oorspronklyk afftammen van het zelfde geflacht als die van de Noorder gedeeltens van Nieuw Holland. Alhoewel zy in verfcheide opzichten verfchillen, kan van dat verfchil redengegeeven worden, met in aanmerking te nemen, den afftand der plaats, de lengte van tyd, een volkomen affcheiding en de onderscheide luchtftreek.

*Februar.* Op den 30 January, in den morgenftond, ligttten wy het anker, en gingen, met een koeltje uit het Westen, van de Avantuut baai onder zeil. Des nachts, tusfchen den 6 en 7 February, viel een der Zee Soldaaten van de Discovery over boord en verdrongk. Op den 10., in den namiddag, ontdekten wy de kust van Nieuw Zeeland, op den afftand van agt of negen Zee-mylen. Wy ftuurden daaröp naar Kaap Vaarwel, en vervolgens naar Stephens Eiland, en in den ochtend van den 12., ankerden wy in Schip Cove in de Queen Charlottes Baai. Een wyl daarna bragten wy verfcheide leege watervaten aan land, en ruimden een plaats op voor twee Observatoriums. Inmiddels kregen wy verfcheide Canoos aan de Schepen; doch, die 'er in waren, durfden het niet wagen om aan boord te komen. Deeze fchuwheid kwam ons te ongemeener voor, daar Kapitein Cook zeer wel aan hun allen bekend was, en 'er onder den hoop zich één man in 't byzonder bevond, die by een vorige reis zeer vriendelyk van hem behandelt was geworden. Dit mensch echter kon niet overgehaalt worden by ons aan boord te komen. De eenige reden, welke wy voor deeze fchuwheid konden geeven, was te veronderstellen, dat zy misfchien bevreesd waren, dat wy wraak kwamen neemen over den dood van Kapitein Furneaux Volk, het welk hier was vermoord geworden. Dan, op de verzekering van Kapitein Cooks aanhoudende vriendschap, en dat hen geen leed zou wedervaaren, leidden zy zeer fchielyk allen fchyn van wantrouwen en argwaan af. Den volgenden dag floegen wy twee tenten op, en maakten de

Ob.

Observatoriums vaardig, zoo dat de Heeren King en Railey een aanvang maakten met hunne Starrekundige waarnemingen. Twee onzer lieden werden aan 't brouwen van jopenbier gestelt, terwyl anderen de watervaten vulden, gras en hooi voor het Vee verzamelden en hout kaptten. Die aan boord bleeven, vonden hun werk in 't herstellen van 't want, en in 't verrigten van de noodige Scheepsbezigheden. Van de Scheeps Soldaaten werd een wacht aangestelt, ter bescherming en beveiliging van de verscheide benden, die aan den wal hunne bezigheid hadden; ook werden aan het arbeids Volk wapenen uitgedeelt, om met dezelve de aanvallen der Inboorlingen aftekeeren, indien deze mogten geneegen zyn om ons te beledigen, waarvoor wy echter niet te dugten hadden.

Geduurende dezen gansch den dag kwamen veele huisgezinnen van de verscheide kusten en sloegen hunne hutten op; niet ver van onze legerstede. De gemaklykheid waarmede zy deeze kortstondige woningen opslaan, is zeer aanmerkelyk. Wy hebben hen op een plek gronds, het welk een uur te voren nog bedekt was met planten en heesters, meer dan twintig woningen zien oprigten. Een gansch Dorp van dergelyke huizen werd, in 't aanzien van Kapitein Cook, in korten tyd gebouwt door zeker getal Wilden, die maar even aangeland waren. Niet zoo haast waren zy uit hunne kanoos gesprongen, of zy ontdeeden den grond, dien zy tot hunne woonplaats verkozen hadden, van alle plant en heester gewassen, en plaatsten 'er de geraamtens hunner hutten. Terwyl de Mansperfoonen daarmede bezig waren, zorgden de Vrouwen voor de kanoos; beveiligden den voorraad en 't gereedschap, en sprokkelden droog hout tot het benooodigde vuur.

De Inboorlingen, die zich op deze wyze by ons kwamen ter nederzetten, bragten ons merkelyk voordeel aan; want sommige hunner waren iederen dag druk bezig met Visch te vangen, van welken zy ons, tegen verwisfeling, een goeden voorraad verschaften. Behalven den Visch, hadden wy andere verversingen in overvloed. Lepelbladen,

Sch-

I. BOEK.

1777.

Februar.

1. BOEK. Seldery en Soep·koekjes werden dagelyks gekookt met med  
 1777. en erwten, en voor onzen drank hadden wy jopenbier. Zulk  
*Februar.* een eetregel weerde schielyk alle de zaden der Scheurbuik,  
 by de zulken van ons Volk, die dezelve onder de leden  
 mogten hebben. Doch by onze aankomst alhier waren 'er  
 op beide de Schepen slechts twee zieken, die 'er aan kwyn-  
 den.

Buiten de Inboorlingen, die zich dicht by ons hadden ter  
 nedergezet, werden wy nu en dan ook door anderen hunner  
 landslieden bezogt. Onder deezen was een opperste, Kahoo-  
 ra geheten, die aan 't hoofd was geweest der bende, door  
 welke het Volk van Kapitein Furneaux werd afgesneden.  
 Hy was gansch niet gelieft van zyne landslieden, van wel-  
 ken sommigen by Kapitein Cook aanhielden dat hy hem zou-  
 de dooden; gevende, ten zelven tyde, in de sterkste bewoor-  
 dingen te kennen, dat zy zyn gedrag afkeurden. Wy had-  
 den een treffend bewys van de verdeeldheden, welke on-  
 der dit Volk de overhand hebben; want de bewooners van  
 ieder Dorp trachten, by beurten, Kapitein Cook aantezet-  
 ten, hunne nabuuren te verstrooijen of te verdelgen.

Kapitein Cook ging, op den 15., met de boot uit om  
 gras te zoeken, en bezogt met een de Hippah, of 't versterk-  
 te Dorp aan de Zuidwest punt van het Eiland Motuara. Hy  
 bespeurde geen inwooners in het Dorp, alhoewel 'er blyken  
 waren dat het zelve nog onlangs was bewoont geweest, de  
 huizen en palisfaden nog in zeer goeden staat zynde. 'Er  
 was geen teeken of overblyfzel te bespeuren van de Engel-  
 sche tuinzaden, welke by deeze Hippah, in 1773., op Ka-  
 pitein Cooks tweede reis, gezaaid of gepoot waren. Waar-  
 schynlyk waren dezelve uitgeroeit met wortel en al om plaats  
 te maaken voor hutten of lootzen; want op andere plaat-  
 zen, daar wy 'er insgelyks gezaaid hadden, vonden wy ra-  
 dys, uijen, prey, kool, porcelein, aardappels &c. Al-  
 hoewel de inboorlingen van Nieuw Zeeland lief hebbers zyn  
 van aardäppels, hadden zy echter 'er geen een gepoot, veel  
 minder iets gezaaid, van de andere artykels, welke wy hen  
 medegedeelt hadden.

Op

Op den 16., vroeg in den morgen, gingen Kapitein Cook en Kapitein Clerke met verscheide Officiëren en Matroozen, verzelt van Omai en twee Nieuw-Zeelanders, in vyf booten uit, om voeder te versamelen voor het Vee. Omtrent drie Zeemylen de baai opgevaren zynde, landden zy aan de Oostzyde, daar zy gras genoeg maaiden om de beide groote booten mede te vullen. Op hunne te rug komst, naar de benede baai, deeden zy Grafs-Cove aan, alwaar het Volk van Kapitein Furneaux was vermoord geworden. Alhier ontmoetten zy Pedro, den ouden vriend van Kapitein Cook, die van hem in zyne tweede reis gewaagt. Hy en een ander Nieuw-Zeelanders, ontvingen hen aan 't strand, gewapend met de spies en patoo, schoon niet zonder duidelyke teekens van vrees, welke echter rasch verdweenen, by 't uitdeelen van eenige geschenken, waar door twee of drie anderen van het huisgezin naar den oever gelokt werden.

Terwyl ons volk aan deze plaats was, wilde de Commandeur gaarne de byzondere omstandigheden weeten, wegens den moord aan onze Landsgenooten gepleegt; ten dien einde bediende hy zich van Omai als tolk, wiens moedertaal een bysprak was van die van Nieuw Zeeland. Pedro, en de andere aanwezigen, die geen van allen eenig deel hadden gehad aan dat jammerlyk geval, beantwoordden iedere vraag zonder de minste achterhoudendheid. Het bericht, van hun ontvanging, behelsde: dat, terwyl ons Volk den maaltyd hield, sommigen der inboorlingen hen beroofden van visch en brood, voor welke dievery zy nu en dan slaag kregen, waaruit eenig krakeel ontstond, dat tot daadlykheden oversloeg en het leven kostte aan twee Wilden, die, door de twee eenige musketten, waarmede men zich te weer stelde, dood geschooten werden; want, alvorens een derde schoot te doen, rukten de inboorlingen met verwoedheid op de Engelschen in, die schielyk door het meerder getal overmand, alle om 't leven gebragt werden. Pedro en zyne medgezellen wezen insgelyks de juiste plek aan daar de *fracas* geschiedde, als mede de plaats daar de boot gelegen had, in welke men een zwarte

*A. BOEK.* te bediende had gelaaten van Kapitein Furneaux, om op dezelfde 1777. zelfe acht te geeven.

*Februar.* Volgens een ander verhaal, zou die Neger aanleiding tot den twist gegeeven hebben; want één der inboorlingen iets uit de boot willende steelen, ontfing van den Neger een hevige slag met een stok, zoo dat hy nederviel, waar uit zyne landslieden, die zulks van verre zagen, meenden dat hy dood was, en terstond op ons volk aanvielen, alvorens deze de boot konden bereiken, of zich tegen dezen onverwagten aanval te weerstellen, zoo dat zy de slachtoffers wierden van de woede der vergramde Wilden.

Het blykt dat 'er geen voorneemen was geweest ombloed te vergieten, en dat, indien men niet wat te schielyk geweest ware met de dievery te straffen, 'er geen kwaad zoude geschied zyn. Want de grootste vyanden van Kahoora erkenden, dat hy niet van zins was geweest om te twisten. Wat de boot aanbelangt, sommige zeiden, dat men dezelve aan stukken gekapt en verbrand had; an 'eren, daar en tegen, verklaarden, dat ze door een bende veldelingen was weggevoerd geworden.

Onze bende bleef te Grafs-Cove tot den avond, en voertoen met de booten naar de Schepen te rug. Op Dingsdag den 18 kwam Pedro met zyn gansche Familje zich digt by ons nederzetten. De eige naam van dit Opperhoofd was Matahouah; maar sommige van Kapitein Cook's Volk hadden hem, by eene vorige reis, den naam gegeeven van Pedro.

Op Vrydag den 21, kwam een stam of huisgezin van omtrent dertig perfoonen van het Oppergedeelte der Baai ons een bezoek geeven. Hun opperhoofd was genaamd Tomatongeaouoranuc, en omtrent vyf en veertig jaaren oud; hy had een openhartig, vrolyk voorkomen; en, inderdaad, de overigen van zyn stam waren, over 't geheel; de fraaiste van alle de Nieuw Zeelanders, die Kapitein Cook ooit gezien had. Meer dan twee derde der inboorlingen van Queen Charlottes baai hadden zich thans by ons nedergezet, van  
wel-

welken 'er dagelyks een aantal aan onze Schepen en binnen onze legerplaats kwam; maar deze laatste plaats werd het meest bezogt, wanneer ons Volk aldaar bezig was met traan te koken, want de Wilden waren zulke liefhebbers van traanolie, dat zy zelfs de drek uit de vaten en het schuim uit de ketel met smaak nuttigden, en zich met de reuk vanden kokenden olie vergasteden, als smaakten zy het heerlykste feestgeregt.

Toen wy ons van het benoodigde hooi, hout en water voorzien hadden, braken wy onze tenten op, en den volgende morgen, zynde den 24., ligten wy het anker en zeilden de Grafs-Cove uit. Maar de wind ons niet zoo gunstig zynde, als wy wel zouden gewenscht hebben, waren wy verplicht weder ten anker te komen by het Eiland Motuara. Terwyl wy onszeilvaardig maakten, kwamen Tomatongaanoorauuc, Matahouah, en verscheide anderen der inboorlingen affcheid van ons nemen. Deze beide Opperhoofden verzogten Kapitein Cook, om eenige varkens en geiten; hy gaf aan den eersten twee varkens, een beervarken namenlyk met een zeuge; aan Matahouah een bok en een geit, na dat zy beloofd hadden dezelve niet te zullen dooden.

Wy hadden by Motuara nog niet lang ten anker gelegen, toen reeds verscheide kanoos, opgevuld met inboorlingen, ons kwamen bezoeken, met welken wy eenen stukzen handel dreeven in de zeldzaamheden van deze plaats. In een dezer kanoos bevond zich Kahoorā, die terstond door Omai aan Kapitein Cook werd aangewezen, met verzoek op hem te mogen schieten; ook bedreigde hy dat Opperhoofd, dat hy zelf hem van kant zoude maaken, indien hy onderstaan durfde ons andermaal te komen bezoeken. Deze bedreigingen van Omai hadden zoo weinig invloed op Kahoorā, dat deze, des anderen daags, met zyne gansche Familje tot ons wederkeerde. Omai, van Kapitein Cook verlof verkreegen hebbende, om hem aan boord te vraagen, leidde hem in de kajuit, zeggende: „Daar is Kahoorā, maak hem af;” doch vreezende, misfchien, dat men hem zou roepen om zyne bedreigingen van daags te voren ten uitvoer te brengen,



I. BOEK. 1777. *Február.* maakte hy zich schielyk weg. Hy kwam, echter, rasch weder, en toen hy bemerkte dat het Opperhoofd geen leed was wedervaaren, sprak hy Kapitein Cook ernstig over dat onderwerp aan; indien een mensch, zeide hy, een ander mensch dood in Engeland, word hy om dien moord gehangen; Kahoorá nu heeft tien menschen vermoord, en verdient om die reden billyk den dood. Deze sluitreden, hoe aanneemlyk ook, was van geen gewigt by onzen Bevelhebber, die aan Omai verzogt den Nieuw Zeelander Oversten te vraagen, waarom hy het Volk van Kapitein Furneaux had omgebracht? Kahoorá, op deze vraag benepen, liet zyn hoofd hangen, vouwde zyne armen te zamen, en schein daadelyk den dood aftewagten; maar zoo rasch men hem verzeekert had, dat hy geen gevaar liep, toonde hy zich vrolyk. Hy schein echter niet gereed of willig om de vraag, die hem gedaan was, te antwoorden, tot dat men hem by herhaaling verzeekerde, dat hem geen leed zou geschieden. Toen waagde hy het ons te verhaalen, dat ~~een der inboorlingen een steene byl mede gebragt hebbende, om dezelve tegen iets te verruilen, de persoon, aan wien hy die aangeboden had, hem dezelve ontnam, zonder 'er iets voor in de plaats te geven, dat de eigenaar daar op by wyze van verhaal de hand bragt aan eenig brood, en dat dit aanleiding had gegeven tot den twist.~~ Hy meldde insgelyks dat, geduurende de beroerte, hy zelf ter naauwernood was ontkomen, want dat men een musket op hem had aangelegen, welke schot hy middel gevonden had achter de boot te ontduiken, terwyl een ander man, die by hem stond, werd dood geschooten: waarop Kahoorá op den Heer Rowé, den Officier, die over de bende het bevel had, was aangevallen; dat deeze zich met zyn hartsvanger had blyven verweeren, en zelfs aan het Opperhoofd een wond in den arm had toegebracht, tot dat hy eindelyk door de meerderheid overmand werd. De Heer Burney, die door Kapitein Furneaux den volgenden dag met eene gewapende bende werd afgezonden, om het vermiste Volk optespooren, had op de ontdekking van de treurige overblyfzels van dit geval, vercheiden schooten op de inboorlingen gedaan, die zich toen  
nog

hiter, rasch  
 fd geen leed  
 lig over dat  
 een ander  
 oord gehan-  
 rd, en ver-  
 treden, hoe  
 n Bevelheb-  
 Oversten te  
 urneaux had.  
 , liet zyn  
 fcheen daa-  
 n hem ver-  
 zich vrolyk.  
 ag, die hem  
 herhaaling  
 Toen waag-  
 orlingen een  
 regen iets te  
 n had, hem  
 s te geven,  
 hand bragt  
 ven tot den  
 e beroerte,  
 at men een  
 ddel gevon-  
 nder man,  
 ip Kahoorā.  
 nde het be-  
 artsvanger  
 d een wond.  
 or de meer-  
 door Kapi-  
 ende bende.  
 oren, had  
 dit geval,  
 ezich toen  
 nog

nog op dezelfde plek gronds bevonden, en misfchien bezig wa-  
 ren op dat verschriklyk feest zich met menschen vleesch te  
 vergasten. Men had met reden mogen denken, dat dit schie-  
 ten eenig kwaad zoude gedaan hebben, doch by nader onder-  
 zoek heeft men bevonden, dat niemand 'er door gedood of be-  
 schadigt was geworden.

Voor onze aankomst in Nieuw-Zeeland, had Omai eene  
 begeerte laten blyken, om iemand van deze inboorlingen  
 met zich naar zyn eigen land te neemen. Al fchielyk had  
 hy gelegenheid om zyn verlangen te voldoen; want een  
 Jongeling, Taweharōoa genaamt, de eenige Zoon van een  
 overleeden Oversten, bood zich aan hem te verzellen en nam  
 van dat stond af aan zyn verblyf aan boord. Kapitein Cook  
 droeg zorg om aan den Jongeling en deszelfs vrienden te laa-  
 ten weeten, dat, indien hy met ons vertrok, hy nimmer zou-  
 de wederkomen. Deze verklaring deedt echter niets uit.  
 Daags voor dat wy Cove verlieten, kwam Tiratoutou, zyne  
 Moeder, haar laatste geschenk van Omai ontvangen; en  
 denzelfden avond nam zy en haar Zoon afscheid van elkandere-  
 ren, met alle blyken van de tederste geneegenheid: zy zei,  
 dat ze nu niet meer zou weenen, en zy hield trouw haar  
 woord; want de laatste morgen, toen zy te rug kwam, om  
 Taweharōoa voor 't laatst vaarwel te zeggen, was zy zeer  
 vrolyk, zoo lang ze aan boord was, en vertrok zonder de  
 minste aandoening. Een jongen, van omtrent tien jaaren  
 oud, verzelde Taweharōoa als knecht; zyn naam was Ko-  
 koa. Hy werd aan Kapitein Cook overgeleeverd, door zyn  
 eigen Vader, die zoo onverschillig afscheid van hem nam,  
 dat hy hem alles afplukte en geheel naakt liet. De Kapitein  
 te vergeefsch gepoogt hebbende dit Volk te beduiden, hoe  
 onwaarschynlyk het ware, dat deze Jongelingen immer  
 zouden kunnen weder komen, gaf eindelyk zyne toestemming  
 om ze meede te neemen.

De bewooners van Nieuw-Zeeland schynen in geduurige  
 vrees voor elkanderen te leven; de meeste stammen zyn,  
 zoo zy meenen, door deze of geene stam beledigt of bena-  
 deelt geworden, en zoeken altoos zich te wreken; het is

I. BOEK. niet onwaarschynlyk, dat het verlangen naar een goed maal 1777. dikwils daartoe een sterke aandrang is. Gemeenlyk bekruipen zy hunne tegenparty in den nacht, en zoo 't gebeurt *Februar.* dat zy dezelve niet op haar hoede vinden, 't welk zeldzaam geschied, dooden zy alles zonder onderscheid, en spaaren noch Vrouwen, noch Kinderen. Wanneer zy de onmenschelyke slachting gedaan hebben, eeten zy zich zad aan de lyken op de plaats zelve, of neemen zoo veele doode lighaamen mede als zy kunnen, en smullen 'er thuis van met de verschrikkelykste beestächtigheid. Indien zy ontdekt worden, eer zy de tyd hebben om hunne bloeddorstige oogmerken te volvoeren, sluipen zy gemeenlyk af, en somtyds worden zy vervolgt, en op hun beurt aangetast, van hunne tegenparty. Zy geeven nooit kwartier of neemen iemand gevangen; de overwonne moet het behoud van zyn leven alleen in de vlucht zoeken. Deze geduurige staat van vyandschap, en de vernielende wyze, waar op dezelve gevoerd word, maakt den Nieuw-Zeelander waakzaam en omzichtig, zoo dat men hem altoos op zyne hoede vind; en waarlyk, dit Volk heeft de sterkste of krachtigste beweegreden om waakzaam te zyn, dewyl 't behoud van ziel en lighaam 'er van afhangt: want het is een stuk van hun geloof, dat de ziel des menschen, wiens vleesch van zyne vyanden verflonden is, ook gedoemt is tot een onöphoudelyk vuur; daar de ziel van den geenen, die de hand zyns vyands ontsnapt, zo wel als de ziel des mans, die eenen natuurlyken dood sterft, overgaat tot het verblyf der Goden.

De lyken hunner dooden bestellen zy gemeenlyk ter aarde, maar wanneer zy meer verflaagen vyanden hebben, dan zy met voeg kunnen opeten, werpen zy de lyken in Zee. Zy hebben onder hun geene *Morais* of andere plaatzen van openbaaren eerdienst; maar zy hebben Priesters, die de Goden bidden om hunnen tydelyken voorspoed. De grondbeginzels van hunnen Godsdienst, daar wy slechts weinig kundigheid van hebben, worden hen op 't sterkst reeds in hunne kindsheid ingeprent.

Niettegenstaande den vyandelyken staat, in welken deze men-

menschen leven, worden de reizende vreemdelingen, die eer- I. BOEK.  
lyke oogmerken hebben, by hen wel ontvangen en onthaalt; 1777.  
mits echter, dat zy niet langer blyven dan hunne zaaken vor- Februar.  
deren. Op die wyze word de handel van groene talk, wel-  
ke zy *Pocnamoo* heten, gedreeven. Volgens hun zeggen  
word die steen nergens gevonden dan op de plaats, welke  
deszelfs naam draagt, en geleege is aan 't hoofd van Queen  
Charlottes Sound.

De veelwyvery heeft onder de Nieuw-Zeelanders plaats,  
en gemeenlyk heeft één Man twee of drie Vrouwen; die,  
welke ongetruwd blyven, kunnen niet dan met moeite be-  
staan.

Dit Volk schynt volkomen vergenoegt met hunne gerin-  
ge maate van kundigheden; ook doen zy geene poogingen  
om dezelve uittebreiden of hun verstand aantekweeken. Zy  
zyn niet aanmerkelyk nieuwsgierig; ook staan zy niet ligt  
verbaast op 't zien van eenig nieuw voorwerp; naauwlyks  
zelfs treft het voor één oogeblik hunne aandacht. Omai, 't  
is waar, die een groot gunsteling by hen was, kon zomtyds  
een gansche troep om zich vergaren, maar zy luisterden met  
weinig aandacht op 't geene hy hen verhaalde.

By waarneemingen aan de Maan gedaan, vonden wy de  
Noorder lengte van Ship Cove te zyn 174 gr. 25 min. 15  
sec. en deszelfs Zuidelyke breedte 41 gr. 6 min.

Omstreeks Queen Charlottes Sound is het land ongemeen  
bergagtig, ryzende daadelyk van den Zeekant af in groote  
heuvels. Op wyde afstanden zyn valeijen, welke alle naar  
de Zee in eene kleene kreek uitloopen, met een krydachtig  
of zandig strand, achter het welk vlakke plekken zyn, daar  
de inboorlingen gewoonlyk hunne hutten opslaan. Deze  
gelegenheid is zeer geschikt voor hen, dewyl 'er tuschen  
ieder kreek een beek van versch water in Zee uitloopt.

Het voetstuk dezer bergen, naar den kant van den oe-  
ver, bestaat uit een brose geelachtige zandsteen, welke een  
blauwachtige kleur krygt daar dezelve door de Zee bespoelt  
word. Op zommige plaatzen loopt dezelve in horizontale,  
op andere in schuinsche laagen. De aarde of grond, waar-  
me-

1. BOEK. mede dezelve bedekt is, gelykt naar mergel, en ligt gemeenlyk een voet of twee dik.

1777.

Februar.

De weelderige groei van alles wat hier wast, toont duidelyk genoeg de goede hoedaanigheid van den grond aan. De heuvels, uitgezondert eenige weinige naar den Zeekant, maaken een aaneengeschalkt bosch van hoogopgaande boomen uit, welke met zulk eene ongemeene kracht groeijen, dat dezelve een heerlyk gezicht uitleveren voor hen, die gevoelig zyn voor de verheevene en schoone werken der natuur.

Deze ongemeene kracht in 't groeiend ryk word, ongetwyffelt, grootelyks geholpen door de aangenaame gematigheid der luchtstreck; want te dezen tyden, alhoewel die overeenkwame met onze Maand Augustus, was het weer niet onaangenaam warm, en de Thermometer stond niet hooger dan 66 gr. De winter schynt insgelyks eyen zacht te zyn met betrekking tot koude; want in de maand, welke oveneenkomt met onze December, stond de kwik nooit laagen dan 48 gr. De boomen bleeven even groen als in 't midden van den Zomer.

Alhoewel het weêr 'er over 't algemeen goed zy, is het 'er zomtyds windig en 'er vallen zwaare regens; doch dezelve zyn nooit overmatig, en duuren niet langer dan één dag. In één woord, dit land zou een der beste landstreeken van de aarde zyn, ware het niet zoo uit der maate heuvelachtig; want genoomen, het konde eens van deszelfs boschen geklaart worden, zou het minder geschikt voor wei-grond zyn dan vlak land, en nog ongelyk minder voor bouw-grond, dewyl 'er de ploeg niet zou te gebruiken zyn.

De zwaare boomen op de heuvels bestaan voornaamlyk uit twee soorten. Een derzelve, van de grootte onzer zwaarste dennen, groeit ten naasten by als dezelve. Van dezen brouwen wy ons jopenbier, het welk bestond uit een afkookzel van de blaaden dier boomen, aan 't gisten gebragt door suiker of bruine siroop, en men hield dezen drank voor weinig minder dat het Amerikaansche jopenbier. De andere soort van boomen is gelyk een Esdoorn of Mastboom, en groeit

groeit veelyds zeer hoog, maar het hout daar van is enkel geschikt voor brand, zynde even als dat van de eerste soort te zwaar voor masten of raas.

Men vind eene grooter verscheidenheid van boomen achter het strand: twee van dezen draagen eene soort van Amandel van de grootte als pruimen; de eene, welke geel is, word *Karraca* geheeten, en de andere, welke zwart is, word *Maitao* genaamt; maar geen van beiden had een aangenaamen smaak, alhoewel ze van ons Volk en van de Inboorlingen gegeten werden.

Op de hoogstens, die tot in Zee uitsteken, of overhellen, groeit eene soort van Philadelphus, een boom, die bloemen draagt ten naasten by als mirte. De blaaden van den Philadelphus gebruikten wy als thee, en vonden dezelve uitmuntend geschikt om 'er de plaats van te vervullen.

Eene soort van wilde Selléry, welke overvloedig in iedere kreek groeit, mag men tellen onder de planten, die nuttig voor ons waren, gelyk ook nog eene andere plant, welke wy lepelblad plegen te noemen. Beiden deze soorten werden daaglyks gekookt met tarwen meel voor 's Volks ontbyt, en met erwten soep voor hun middagmaal; somtyds gebruikte men ze als salade, of men bereidde ze als groentens; op alle wyzen maakten ze eene uitmuntende kost; en te saamen met den visch, waar wy overvloedig van voorzien werden, strekte het een en ander tot eene aangename verkwikking.

De bekende soorten van planten, die hier gevonden worden, zyn, winde, nachtschade, natels, heesterachtige eerenprys, varkens brbod, maagden palm, Vanello, geknoopte kali, Euphorbia, kraanbek, katoen of roerkruid, biezen, vlas, algenezend-kruid, Amerikaanse nachtschade, knoop-gras, braambezen, oogentroost, kindkruid; maar elke soort is verschillende van die van Europa.

Onder eene groote meenigte andere planten, die hier gevonden worden, is 'er één, welke eene byzondere opmerking verdient, dewyl 'er de kleederen der inboorlingen van gemaakt worden. Er word een fyn zachtig vlas van gemaakt,

I. BOEK. maakt, voor 't uiterlyke beter dan alles, wat wy by ons-te  
 1777. land hebben, en mischien, wel zoo sterk. Deze plant  
 Februar. groeit op alle plaatzen aan de Zee, en somtyds langs de heu-  
 velen op, in trosfen of bosfen, draagende geelachtige bloe-  
 men op een lange steel.

't Is opmerkelyk, dat het grootste gedeelte der boomen en  
 planten van die soort waren, die beziën draagen, van wel-  
 ken en van andere zaden de Heer. Anderson omtrent dertiger-  
 lei soorten heeft medegebragt.

De Vogels, van welken hier eene tamelyke meenigte ge-  
 vonden word, zyn voor 't grootste gedeelte eigen aan deze  
 plaats. Het zou moeilyk en vermoeijende zyn dezelve te  
 vervolgen uit hoofde van het meenigte kreupelbosch en win-  
 de. Een persoon echter, die zich aan eene plaats wilde be-  
 palen, zou 'er zoo veele kunnen schieten, als zeven of agt  
 menschen zouden kunnen gebruiken. De voornaamste soor-  
 ten zyn groote bruine Papegajen met grauwe koppen, groe-  
 ne Papegajen, groote Woud-duiven en twee soorten van Koe-  
 koeken. Een Tonkan of Grootbek, van grootte als een  
 lyster, word hier veel gevonden, alsmedeen kleen groen  
 Vogeltje dat zingt, het welk hier byna het eenigste is: zyn  
 zang is zoo zacht, en zyne toonen zoo verscheiden, dat men  
 meent een honderd soorten van Vogels rondsom zich te heb-  
 ben, wanneer deze kleene zanger zyn bekje slechts opent.  
 Om die reden noemde men hem den Spotvogel. 'Er zyn ins-  
 gelyks drie of vier soorten van kleener Vogels, en tuschen  
 de rotzen vind men zwarte Zeeäaksters, met roode snavels,  
 en gehelme kuiven loodkleurig. Aan den oever zyn eenige  
 Zeemeeuwen, eenige blaauwe Reigers, wilde Eendvogels,  
 Pluvieren, en eenige Strand-loopers. Wy schoten hier een  
 Snip, zeer weinig met die van Europa verschillende.

De meeste Vischen, welke wy hier met de zegen vin-  
 gen, waren de Oliphant Visch, Barbeelen, Tongen, Bot:  
 maar de inboorlingen voorzagen ons met een soort van Zee-  
 braassems, groote Kongeraalen, en een zekere Visch, die  
 vier of vyf ponden woeg, en van de inboorlingen *Mogge* ge-  
 naamt werd.— Met de hoek en lyn vongen wy een zwart-  
 ach.

achtige visch, van de Zeelieden Kolevisch geheten, maar 1. BOEK.  
 zeer veel verschillende van dien, welken men in Europa by 1777.  
 denzelfden naam noemt. Wy kreegen insgelyks eene soort *Februar.*  
 van kleenen Zalm, Rog, Knorhanen en Norsfen. De in-  
 boorlingen voorzagen ons nu en dan van bruine Kabeljaauw,  
 Paracutaas, Papegaai visch, eene soort van Makreel, en le-  
 dere buizen; behalven nog eerte ander soort, die ongemeen  
 schaars is, en de gedaante heeft van een Dolphyn, zwart van  
 kleur en sterke beenachtige kaken. Deze zyn in 't algemeen  
 een uitmuntend eeten; maar de kleene Zalm, de Kole visch  
 en Mogge overtreffen de anderen.

Eene groote meenigte uitmuntende Mosfels onthouden zich  
 tusfchen de rotzen; onder dezen is eene soort, dat meer dan  
 een voet lengte heeft. Onder 't zand van de smalle stran-  
 den vind men verscheiden Alikruiken; en op sommige plaat-  
 zen Oesters, welke, alhoewel klein, wel smaakende zyn.  
 Er zyn insgelyks Perriwinkles, Schulpvisfchen, Zeeëijers,  
 Starvisfchen, en eenige zeer fraaije Zee-ooren, welke byzon-  
 der eigen zyn aan de plaats. De inboorlingen voorzagen ons  
 van eenige uitmuntende Steurkrabben.

De Insecten waren hier niet zeer talryk; wy zagen eenige  
 Vlinders, twee soorten van vliegende Draken, eenige klee-  
 ne Sprinkhanen, verscheide soorten van Spinnekoppen,  
 eenige zwarte Mieren; de Schorpioenvliegen zyn er on-  
 noemlyk veel, van wier gegons de bosfchen ruisfchen. De  
 Zandvlieg, welke hier zeer talryk en de eenige schadelyke  
 is, is byna zoo lastig als de Muskiet of Mug. Van het krui-  
 pend gedierte zagen wy alhier flegts twee of drie soorten  
 van onbeledigende Hagedisfen.

't Is opmerkelyk, in dit uitgestrekt land, zelfs geene spo-  
 ren te vinden van eenig viervoetig gedierte, uitgezondert  
 eenige weinige Ratten, en een soort van Vos-hond, wel-  
 ke by de inboorlingen gehouden word voor een huisdier.

Zy hebben geen mineralen van eenig aanbelang dan de groo-  
 te Jaspis of Serpentsteen, van welke zy kunne gereedschap-  
 pen en sieradien maaken.

De Inboorlingen, in 't algemeen, zyn niet zoo wel ge-  
 vormt,



I. BOEK. vormt, vooräl in hunne ledematen, als de Europeänen; ook 1777. overtreffen zy hen niet in gestalte. Hun gedurig zitten op Februar. hunne hurken, en, door de bergächtige gesteldheid hunnes lands, versteken van die lighaams beweging, welke het zelve eene rechte en geëvenredigde houding geeft, is waarschynlyk de oorzaak van 't gebrek van behoorlyke evenredigheid. 't Is waar, verscheide hunner zyn welgemaakt, en sommige zyn grof van gebeente en sterk gespierd, maar weinige hunner zyn lyvig.

Hunne wezenstrekken zyn verschillende: sommige gelyken naar Europeanen; ook is hunne kleur onderscheiden en donker zwart, of van eene Olyf en taanächtige verf. Over 't algemeen echter zyn hunne aangezichten rond, hunne lippen meest dik, en hunne neuzen (schoon niet plat) stomp aan de punt. Geen haviksneus was 'er onder hen te vinden: hunne oogen zyn groot, en hunne tanden gemeenlyk breed, wit en regelmatig. Hun haar is, over 't algemeen, zwart, wreed en sluik; het word gemeenlyk aan 't achterhoofd kort gesneden, het overige op den kruin van 't hoofd saamgebonden. Sommigen, 't is waar, hebben bruin haar, en dat van anderen is uit de natuur geneigt te krullen. Het voorkomen van de jongelieden is gul en openhartig; maar by veele bejaarden is het ernsthaftig of nors. De Mans zyn kloeker dan de Vrouwen; en de laatste hebben, noch in hunne gestalte, noch in hun gelaat, iets byzonder bevalligs.

De beide Sexen gaan eveneens gekleed; zy hebben een gewaad, 't welke gemaakt is van het reeds gemelde zydächtige vlas, en welk gewaad eene lengte heeft van vyf, en eene breedte van vier voeten. Het samenstellen daarvan schynt hun eenigste handwerk te zyn, en bestaat in 't knoopen. Twee slippen van dit gewaad slaan zy over de schouders en maken het op de borst vast aan dat gedeelte, welke het lighaam dekt; vervolgens word het weder vastgemaakt om den buik met een gordel van biezen; somtyds word het overtrokken met honds-leer of lange vederen. Veele dragen mantels over dit gewaad heen, die van de schouders tot op de hielen ahangen. De gemeenste kleeding, nogthans, be-  
staat

opeänen; ook  
urig zitten op  
ldheid hunnes  
welke het zel-  
eft, is waar-  
erlyke evenre-  
welgemaakt,  
espierd, maar

Sommige gely-  
erscheiden en  
ge verf. Over  
d, hunne lip-  
t plat.) stomp  
en te vinden:  
eenlyk breed,

neen, zwart,  
terhoofd kort  
d faamgebon-  
air, en dat

Het voor-  
maar by vee-  
s zyn kloeker  
in hunne ge-  
gs.

hebben een  
elde zydäch-  
van vyf, en  
arvan schynt  
't knopen.  
schoulers en  
elke het lig-  
aakt om den  
het overtrok-  
dragen man-  
ers tot op de  
gthans, be-  
staat.

staat in eene hoeveelheid stof van bovengemelde slegte fa- I. BOEK.  
briek, aan een koord vastgemaakt en over de schoulers ge- 1777.  
slagen, van welken het aan alle kanten nederhangt, tot *Februar.*  
over den middel en de dijen. Als zy in dit gewaad nederza-  
ten, zouden zy naulyks te onderscheiden zyn geweest van  
grootte graauwe steenen, indien hunne zwarte koppen niet  
buiten hunne kleeding hadden uitgestoken.

Zy versieren hunne hoofden met vederen en kammen van  
been of hout, met paarlemoer en met de binnenste huid van  
bladeren bezet. Beide Mannen en Vrouwen hebben doorge-  
spleten ooren, daar zy kralen, stukjes van jaspis of lapjes  
doek in hebben hangen. Sommigen hebben het middelschot  
van de neus in het onderste gedeelte doorboort, doch wy za-  
gen 'er nooit eenig versierzel in. Eén hunner had 'er nog-  
thans een telg in, om te toonen dat men by gelegenheid  
'er iets kon in steken.

Veelen beprikken hun gelaat met vreemde figuren van ee-  
ne zwarte of donkerblauwe klèur; doch 't is niet zeker, of  
zulks tot een sieraad of tot een teeken van byzondere onder-  
scheiding strekt; de Vrouwen zyn slechts op de lippen en  
aan de kin geteekent; en beide Sexen besmeeren hunne hoof-  
den en aangezichten met eene vertige roode verf. De Vrou-  
wen dragen ook halsbanden van haaije tanden, of bundels  
van langé kralen; en eenige weinigen onder haar dragen kleene  
driehoekige voorschooten, versiert met vederen of stukjes paar-  
lemoer, om den middel vastgemaakt met twee of drie snoeren.

Zy onthouden zich in de alreeds gemelde klèene kreeken,  
somyds by enkele huisgezinnen, en somtyds by troepen van  
mischien veertig of vyftig. Hunne hutten, welke, meest-  
al, ellendige verblyfplaatzen zyn, worden dicht by den an-  
deren opgeslagen. De beste, die wy zagen, was gemaakt  
op de wyze als onze landschuren, en had de hoogte van om-  
trent zes voeten, de breedte van vyftien en de lengte van drie-  
en dertig voeten; van binnen sterk en regelmatig, wel in een  
gewerkt met rys en tuig, en rood en zwart geschildert. Aan  
het eene einde was een deur om uit en in te kruipen, en aan  
het andere einde een vry kleener opening, oogschynlyk ge-

2. BOEK. schikt om den rook te lozen. Dit gebouw, nogthans, moet 1777. aangemerkt worden als een hunner paleizen; want veele hunner hutten hebben de helft dier ruimte niet, en zyn zeldzaam hooger dan vier voeten.

Het eenigste huisraad, dat zy hebben, bestaat in eenige weinige kleene zakken of mandjes, in welken zy hun vischgerei en andere kleenigheden bergen. Zy zitten rondom een kleen vuur in 't midden van de hut, daar zy waarfchyntlyk ook slapen, zonder eenig ander dekzel, dan het geene zy over dag aan hun lyf hebben.

Zy leven voornaamlyk van de vischvangst, tot welke zy verscheide soorten van netten gebruiken, ook houtte vischhoeken, gescherpt met been, maar zoo wonderlyk gemaakt, dat men niet kan begrypen, hoe dezelve aan 't oogmerk kunnen voldoen.

Hunne booten bestaan uit planken, boven den anderen, en vastgemaakt met sterke en taise tuig. Veele derzelve hebben eene lengte van vyftig voeten. Somtyds hechten zy 'er twee aan malkanderen met balken; deze noemen zy een dubbele Kano. Ze voeren boven de dertig man; zy hebben een groot hoofd voor op, aartig gesneden en geschildert, en waarmede zy een verwoed mensch schynen te willen verbeelden. Hunne fchipriemen zyn smal, puntig en ongeveer vyf voeten lang. Hun zeil, daar zy weinig gebruik van maken, is een bieze mat van eene driekantige gedaante.

Zy bereiden hunnen visch, met dezelve te braden of liever te bakken; het kooken verstaan zy zich in 't geheel niet, noch weten wat het is. Op gelyke wyze bereiden zy den wortel van den grooten Varen boom, in een gat of hol, daar toe in den grond gemaakt: als hy gaar is, splyten zy denzelve en halen 'er eene lilächtige zelfstandigheid van binnen uit, eenigzins gelykende naar Sago. De wortel van den kleenen Varen boom gebruiken zy als brood; het word gedroogd en door hen medegevoerd, benevens eene groote hoeveelheid gedroogde visch, wanneer zy ver van hun huis reizen.

Wanneer het weër hen niet toelaat naar Zee te gaan, ver-  
vul-

vullen Mosfel en Zee-ooren de plaats van anderen visch. 1. BOEK.  
 Somtyds, doch zeer zelden, dooden zy eenige weinige Pen- 1777.  
 guins, Kirmeeuwen en Kropganzen, tot spysverandering. *Februur.*  
 Een groot aantal hunner Honden worden opgekweekt om tot  
 voedsel te verstrekken; maar voor hun bestaan betrouwen  
 zy het meest op de Zee, welke hen goedertierendlyk over-  
 vloedig voorziet.

In hunne kost zyn ze niet minder morsig als in hunne per-  
 sonen, die een zeer onaangenamen reuk van zich geven,  
 door de meenigte smeer, waarmede zy zich bestryken, en  
 doordien zy nooit hunne kleederen waschen: hunne hoof-  
 den zyn overvloedig bevolkt met ongediert, het welk zy som-  
 tyds eten. Een meenigte van stinkende traanolie en Zeehon-  
 den spek was hun lieffte kost. Als ze aan boord der Sche-  
 pen waren, dronken zy den olie niet alleen uit de lampen,  
 maar verzwolgen even gretig het lamp-katoen mede. Al  
 hoewel de bewoners van van-Diemens Lands zelfs ons brood  
 niet wilden proeven, dit Volk nogthans verslondt het met  
 de grootste graagte, zelfs als het verrot en beschimmelt  
 was.

In 't stuk van vernuft behoeven zy voor geene der onbe-  
 schaafde Volken, wier omstandigheden met de hunne gelyk  
 zyn, te wyken of onder te doen; want zonder behulp van  
 eenige metaal-gereedschap maken zy alles wat zy ten gebrui-  
 ke nodig hebben; kleederen, Krygswapens e.z. maken zy  
 net, strak en gemakkelyk. Het voornaamste stuk gereed-  
 schap, daar zy mede werken, heeft den naam van een disfel,  
 en is gemaakt van Serpentsteen of Jaspis; hunne beitels zyn  
 van dezelfde stof en somtyds van een zwarte harde steen ge-  
 maakt. In de snykonst zyn ze bazu, en men viind hun sny-  
 werk op de geringste dingen: in de versierfelen aan het voor-  
 ste hunner kanoes, straalt niet alleen teekening, maar oef-  
 fening in door. Een Oester of Mosfel schelp, een stuk van  
 een Vuursteen of Jaspis dient hen tot een mes; en een huije  
 tand, in een stuk hout vastgezet, dient hen tot boor. Hun  
 draadwerk voor vischlynen is niet minder dan het onze, en  
 hunne netten zyn even goed. Hunne zaag is gemaakt van in-  
 ge-

I. BOEK. gekerfde vischtanden, op een stuk hout gehegt, dat aartig be-  
 1777. fmeden is; doch die zaag dient tot niets anders, als om de licha-  
 Februar. men open te snyden der geenen, die zy in den stryd dooden.

Schoon geen Volk gereeder is om een hoon te wreken, laten zy echter geene gelegenheid voorbygaan om zich baldadig aan te stellen, wanneer zy bemerken dat'er geen gevaar of straf op loopt; waar uit men zou mogen opmaken, dat hunne vaardigheid om een hoon te wreken, eerder het uitwerkzel is eener opstuivende gesteltheid, dan eener wezenlyke dapperheid. Zy zyn uit den aart wantrouwend en ergdenkend; want zy, die ons vreemd waren, durfden niet ten eersten aan ons boord komen, maar bleven op eenen kleenen afstand in hunne booten onze bewegingen gadeslaan, en beraadslagen of zy zich aan ons zouden wagen. Zy zyn ten uitersten onëerlyk, en steelen alles, wat binnen hun bereik komt, vooräl als zy meenen niet betrapt te kunnen worden; in het handelen schynen zy geneigt al't voordeel alleen te genieten, want nooit betrouwen zy, het geene zy te koop brengen, buiten hunne handen om onderzocht te worden, en zy schynen ten uitersten in hun schik, indien ze u in de eene of andere koop of ruiling bedot hebben.

Zy leven openlyk en byna in een gedurigen twist, want het Oorlog is hun voornaamste beroep, gelyk blykt uit het aantal wapens, en uit hunne behendigheid in dezelve te gebruiken. Hunne wapens bestaan in speren, patoos en helbaarden, en somtyds in steenen. De eerste zyn vyf tot dertig voeten lang, van hard hout gemaakt en gepunt. De Patoos is omtrent agttien duimen lang, van eene lang ronde gedaante, met een handvat van hout, steen &c. Op dit wapentuig schynen zy in den stryd zich veel te verlaten. De helbaart is omtrent vyf of zes voeten lang, aan 't eene einde spits toeloopende met een gesneden hoofd, en breed en plat met scherpe kanten aan het ander eind.

Alvorens zy aanvallen, heffen zy een krygslied aan, daar zy de naauwkeurigste maat in houden; en by trappen brengen zy zich zelve in eene razende woede, verzelt van de verschriklykste verdraijingen hunner tongen, oogen en monden,

dat aartig be-  
 als om de licha-  
 stryd dooden.  
 te wreeken,  
 om zich bal-  
 er geen ge-  
 en opmaken,  
 eerder het  
 eener wee-  
 trouwend en  
 durfden niet  
 p eenen klee-  
 deslaan; en  
 Zy zyn ten  
 hun bereik  
 en worden;  
 alleen te ge-  
 koop bren-  
 den, en zy  
 de eene of

wist, want  
 ykt uit het  
 lven te ge-  
 os en hel-  
 yf tot der-  
 nt. De Pa-  
 ronde ge-  
 Op dit wa-  
 aten. De  
 eene einde  
 ed en plat

aan, daar  
 en bren-  
 elt van de  
 en mon-  
 den,

den, ten einde hunne vyanden te sterker te verschrikken I. WOEK.  
 Hier op volgt iets alleryslykst wreed, en schandlyk voor de 1777.  
 menschelyke natuur, bestaande in 't martelen en aan stukken *Februar.*  
 snyden, (zelfs wanneer ze nog niet dood zyn) van de ligha-  
 men hunner vyanden, van welken, na dat zy ze gebraden heb-  
 ben, zy het vleesch verslinden met een byzonder vermaak en  
 vergenoegen.

Men mag natuurlyk verönderstellen, dat zy, die bekwaam  
 zyn om zoo wreedäartig te handelen, geheel en al ontbloot  
 moeten zyn van alle menschelyke aandoening; en echter be-  
 weenen zy het verlies hunner Vrienden op de tederste en aan-  
 doenlykste wyze.

# REIS NAAR DEN

---

## T W E E D E B O E K.

*Behelzende onze ontmoetingen zedert ons vertrek van  
Nieuw - Zeeland , tot onze aankomst te Ota-  
heite , of aan de Societeits - Eilanden.*

II. BOEK. **O**p den 25 February, des morgens, verlieten wy de baai  
1777. en zeilden door Cooks Straits, dat is, de engte van Cook.  
Februar. Op den 27, hebbende Kaap Pallifer ten Westen, op den af-  
stand van 7. Zeemylen, stevenden wy, met een frische koel-  
te, naar 't Noord-oosten. Zoo rasch wy buiten het gezigt  
van 't land raakten, hadden onze beide jonge Nieuw-Zee-  
landers berouw van den haggelyken stap, dien zy gedaan had-  
den. Alhoewel wy alles, wat in ons vermogen was, aan-  
wenden om hen ter nedertezetten, bleven zy, zoo wel opent-  
lyk als by hun zelve, weener; en vierden bot aan hunne  
droefheid, in een soort van lied, in het welk zy den lof-  
schenen te vermelden van hun land en Volk, van 't welk zy  
nu, waarschynlyk, voor altoos waren afgescheiden. In de-  
zen treurigen luim bleven zy verscheide dagen, tot dat ten  
langen lesten hunne ontroerde gemoederen tot bedaren be-  
gonnen te komen, en hunne Zeeziekte, welke hunne droef-  
heid vermeerderde, afnam. Hunne klaagliederen werden  
toen minder gehoord. Het land hunner geboorte, hunne  
bloedverwanten en vrienden werden allengskens vergeten,  
en zy scheenen zich zeer vast aan ons te verkleven.  
Op den 28., des middags, bevonden wy ons op de Zui-  
der-

der breedte van 41. gr. 17. min. en op de Oosterlengte van 177 gr. 17 min., en na 't ontmoeten van verschillende winden, passeerden wy, den 27 Maart, den keerkring. In dezen laatsten tocht was ons niets voorgekomen, wat ons aanleiding kon geven te veronderstellen, buiten een enkele keerkring vogel, dat wy langs eenig land gezeild hadden. Op den 29. toen wy Noord-oost aanstevenden, gaf de Discovery sein, dat men land zag. Wy bevonden het een klein Eiland te zyn, op het welk wy bleven aanzeilen tot den avond, toen wy 'er ons twee of drie Zeemylen van afrekenen. Den volgenden morgen, by het aanbreken van den dag, hielden wy het naar de Westzyde van 't Eiland, en zagen verscheiden menschen, door 't water zich naar het rif klippen begeven, daar zy bleven, toen zy zagen dat de schepen schielyk van dezelve afhielden. Anderen, die te vóór schyn kwamen, bleven de schepen volgen; sommigen verzamelden zich in kleene benden en maakten een groot geschreeuw.

Toen wy nader aan 't Eiland kwamen, zagen wy veele der inboorlingen langs het strand loopen, en door behulp onzer kykers bespeurden wy, dat zy gewapend waren met speeren en knutzen, met welken zy zwaaiden en ons scheenen te bedreigen, of, gelyk anderen meenden, aan land te nodigen. De meesten hunner waren naakt en hadden slechts een gordel om 't lyf, die tusschen hunne dyen doorging; eenigen hadden lappen doek van verschillende kleuren om hunne schouders, wit, gestreept of geruit; en meest allen hadden zy een band om 't hoofd, eenigzins naar een tulband zyeemende. Hunne gestalte was middelmatig, maar robuust, hunne kleur taanachtig.

Van het afgelegendste deel van 't strand bragten zy nu een kanoo in 't water, daar zich een manspersoon in begaf, die, van 't strand afftekende, het oogmerk scheen te hebben om het Schip te naderen; maar zyn moed bezwykende, keerde hy schielyk naar het strand te rug. Een ander persoon voegde zich, kort daarop, in de boot by hem, en als toen kwamen zy beiden naar ons toe roeijen. Zy scheenen echter bevreesd om naby te komen, tot dat zy gedeeltelyk aange-

II. BOEK.

1777.

Maart.



II. BOEK. 1777. Maart. moedigt werken door Omai, die hen in de taal van Otaheite aansprak. Aldus bemoedigt, kwamen zy dicht genoeg om eenige spykers en kralen te ontvangen, welken aan een stuk hout gebonden, in de kanoo werden geworpen. Zy lagen nochtans het hout aan een zyde, zonder het andere te ontbinden, het welk misfchien uit bygeloovigheid sproot, want Omai onderrigte ons, dat als zy merkten, dat wy hen geschenken deden, zy ook iets voor hunnen *Eatooa* verzogten; voorders sloegen zy de hand aan een touw, maar durfden het niet wagen aan boord te komen, zeggende aan Omai, dat hun landslieden hier deze omzigtigheid hadden aangeraden; en hen insgelyks gelast hadden te vernemen, van waar ons schip kwam en hoe de naam van den Kapitein was. Toen wy naar den naam van het Eiland vroegen, zeiden zy ons, dat het *Mangya* of *Mangeea* was geheten, waarby zy somtyds de woorden voegden van *Nooe, nai, naiwa*.

De wezenstrekken van een hunner waren bevallig; ook scheen, naar alle uiterlyk voorkomen, zyne geneigtheid mede niet kwaad te zyn, want hy maakte allerlei grappige gebaren; welken te kennen gaven, dat hy vrolyk en goedaartig was. Hy maakte ook ernstige mienen, en sprak eenige woorden met eehe godsdienstige houding, alvorens hy het wagen durfde, de hand aan een touw te slaan, het welk aan de achtersteven hing van 't Schip.

Zoo rasch de Schepen op eenen geschikten afstand lagen, zoud Kapitein Cook twee booten uit, om naar een plaats uittezien, geschikt om aan land te komen. In een derzelven ging hy in eigen persoon mede, en was niet zoo haast van 't Schip afgevaren, of de beide lieden in de kanoo roeiden naar hem toe, en toen zy naast de boot gekomen waren, stapte één hunner, zonder eenig bedenken, in dezelve over. Omai, die by den Kapitein was, werd verzogt van den Eilander te vernemen, waar wy konden landen? Hy wees ons twee plaatzen aan, maar wy bevonden, spoedig, tot ons leedwezen, dat het niet mogelyk was, daar aan land te komen, uit hoofde der branding, ten zy met gevaar van onze boot te verliezen. Wy slaagden niet beter in 't zoeken naar

ankergrond, dewyl wy geen grond peilden dan binnen een kabeltouw's lengte van de klippen, daar wy een diepte vonden van twintig tot veertig vademen tusfchen fcherpe koralle rotzen.

Terwyl wy dus bezig waren de kust van *Mangcea* optenemen of te herkennen, kwamen de inboorlingen, by hoopen, naar het klippig rif af, alle gewapend. De Eilander, die by ons in de boot was gebleven met Kapitein Cook, meenende misfchien, dat deze krygshaftige vertooning ons afschrikte om aan land te komen, gebod hen aftetrekken. Dewyl 'er velen gchoorzaamden of bewilligden, verbeeldden wy ons dat hy een perfoon van eenig aanzien moest zyn: en wy vernamen dat hy Mourroa heette en Broeder was vanden Koning van 't Eiland. Verscheiden hunner, door nieuwsgierigheid gedreven, zwommen van land naar de booten en kwamen zonder weerhouding aan boord; zelfs vonden wy het eenigzins moeilyk hen buiten de booten te houden, en konden naauwlyks beletten, dat zy ons alles ontfutzelden, wat zy maar in handen konden krygen. Ten langen lesten, toen zy bemerkten dat wy naar de Schepen te rug keerden, verlieten zy ons, behalven Mourroa, die, alhoewel niet zonder duidelyke teekenen van vrees, by den Commandeur bleef en aan boord kwam van de *Resolution*. Het Vee en andere nieuwe voorwerpen, welken hy hier zag, fcheenen hem niet zeer met bewondering te treffen; zyne ziel, die misfchien te fterk zich bezig hield met haar eigen behoud, liet hem niet toe om op andere zaken te letten. Hy fcheen zeer ongerust en deelde ons weinig nieuws mede; en om die reden, na dat hy eenigen tyd aan boord had doorgebracht, liet Kapitein Cook een boot uitzetten om hem naar land te brengen. By het uitreden van de kajuit, tuimelde hy over een geit, die hem juist in den weg liep; hy rigtte zich op, bleef ftaan, keek naar het dier en vroeg aan Omai, wat vogel het ware? Dan, geen middelyk antwoord van hem krygende, deedt hy dezelfde vraag aan de lieden, die op het dek waren. De boot hem tot aan de branding gebragt hebbende, sprong hy in 't water en zwom naar land. Zyne landslieden greetig om van

**IIFBOEK.** hem te vernemen wat hy gezien had, fchaarden zich allen  
 1777. rondöm hem, zoo haast hy geland was, en zoo lang wy hen  
*Maart.* zien konden, bleven zy om hem staan. Zoo haast de boot  
 te rug was, werd zy binnen gehezen, en, onder zeil gaande,  
 richtten wy onzen koers naar 't Noorden. Wy waren dus verplicht dit  
 fraaije Eiland onbezogt te laten, alhoewel het ons toefcheen, dat  
 het ons van zeer veele noodwendigheden zou hebben kunnen  
 voorzien. Het is gelegen op de Ooster lengte van 201 gr. 53 min.  
 en op de Zuider breedte van 21 gr. 57 min.

Die gedeeltens der kust van Mangeea, welke onder 't bereik  
 onzer waarnemingen kwamen, worden bezet door een rif van  
 koraalrotzen, tegen welke een zwaare Zee by aanhoudendheid  
 aanbreekt. Het Eiland heeft een omtrek van ongeveer vyf  
 Zeemylen, en schoon van eene matige en tamelyk gelyke  
 hoogte, kan het, by helder weder, op den afstand van tien  
 Zeemylen gezien worden. Landwaards in ryst het in kleene  
 heuvels, die in eene zachte schuinte naar den Zeekant afloopen,  
 welke in het Zuidwestelyk gedeelte steil is, schoon niet zeer  
 hoog, maar zeer uitgehoölt door de gedurige aandruifching van  
 de golven tegen een bruinachtigen Zandsteen, uit welken die  
 kant bestaat. De grond in het Noordwestelyk gedeelte loopt  
 in een zandig strand af, boven welk strand het land in  
 kleene spleeten schynt gebroken te zyn, en geboord met een  
 breede ry boomen, zo 't scheen alle hooge wilgen.

De Inboorlingen, die talryk waren, en 'er welgedaan uit  
 zagen, maakten het zeer waarschynlyk, dat dit Eiland een  
 grooten overvloed van benodigt voedsel moest voortbrengen.  
 Onze Vriend Mourooa zeide ons, dat zy noch Varkens noch  
 Honden hadden, schoon zy wel van die dieren hadden hooren  
 spreken; maar dat zy de weegbree, de taro en de broodvrucht  
 hadden. De eenigste Vogels, die wy zagen, waren Zeefwaluwen,  
 malle Mosfchen, witte Eijer vogels en een witte Reiger.

De taal der Mangeeaners is een byspraak van die van Otaheite;  
 maar hunne uitspraak geschied meer door de keel. In de

de fraaiheid hunner personen gelyken zy de inboorlingen van Otaheite en de Marquesas; ook schynt hunne ganfche geartheid veel overeenkomst te hebben met die der eerstgenoemde Volkeren; want zy zyn niet alleen vlug en vrolyk, maar ook niet onbedreven in de onbetaamlyke gebaarmakingen, welke de Otaheiders in hunne dansen oeffenen. Wy hadden insgelyks reden om te verönderstellen, dat zy eene evengelyke wyze van leven leiden: want, alhoewel wy geene gelegenheid hadden om veele hunner woningen te zien, zagen wy echter één huis naby het strand, het welk in deszelfs aanleg maar weinig verschilde van die van Otaheite. Het scheen de hoogte te hebben van zeven of agt voeten, en omtrent dertig voeten lengte, met een open eind, langwerpig of ovaal rond overdwarsch verdeeld. Het was zeer aangenaam gelegen in een kleen bosch.

Het Volk groet de Vreemdelingen door 't samenvoegen der neuzen, en by 't vatten van de hand des perfoons, dien zy aanspreken, wiens hand zy met eenige kracht tegen hun mond en neus wryven. — Het is aanmerkenswaardig, dat de bewoners van de Palaös, nieuwe Philippynsche of liever Carolynsche Eilanden, schoon byna 1500 Zeemylen van Mangeea afgeleg, eene gelyke wyze van groeten hebben.

Wy verlieten Mangeea in den achtermiddag van den 30. Maart, en Noordwaards aan zeilende, ontdekten wy wederom land, den 31., op den afstand van negen of tien Zeemylen. Den volgenden morgen waren wy tegen over deszelfs Noorderlyk einde, en niet boven de vier Zeemylen van daar. Het kwam ons thans voor een Eiland te zyn van ten naasten by dezelfde uitgestrektheid, als dat, het welk wy 't laatst verlaten hadden. Een ander Eiland, doch veel kleiner, zagen wy juist voor ons uit. Alhoewel wy dit laatste spoedig konden bereiken, verkozen wy liever het groote aantedoën, het welk zeer waarschynlyk voeder kon leveren voor ons Vee. Wy zeilden 'er des op aan; dan, daar 'er weinig wind was, en dat weinige nog tegen ons, waren wy 'er des anderen daags morgens nog twee Zeemylen te lywaard van af.

Kort

II. BOEK.

1777.

Maart.

April.

II. BOEK. Kort daar aan zondt de Commandeur, onder 't bevel van  
 1777. deszelfs Luitenant, den Heer Gore, drie gewapende booten  
 April. naar het zelve af, om een goeden ankergrond te zoeken en  
 naar een plaats omtezien, daar men zou kunnen landen. Mid-  
 delerwyl bleven wy met de Schepen op laveeren tot onder  
 het Eiland. Toen onze booten van 't Schip afvoeren, za-  
 gen wy verscheide kanoos van het Eiland afsteken naar de  
 Discovery, dewyl dat Schip het naast by was. Niet lang  
 daarna kregen wy drie dier kanoos, in ieder van welke een  
 mansperfoon was, op zyde van de Resolution.

Wy verëerden onze bezoekers eenige mesfen, koralen en  
 andere kleinigheden; en zy gaven ons eenige kokernoten,  
 daar wy om gevraagd hadden; doch zy gaven ons die niet  
 by wyze van ruiling, want zy schenen geen denkbeeld te  
 hebben van ruilebuiten of handeldryven. Na een weinig aan-  
 drang, kwam 'er een aan boord, waarop de beiden anderen  
 mede volgden. Zy schenen volmaakt vergenoegt en vry van  
 alle argwaan. Na dat zy vertrokken waren, kwam 'er een  
 ander Mansperfoon in een Vaartuig; hy bragt tot een ge-  
 schenk aan Kapitein Cook een bös met weegbree, en ont-  
 ving voor dezelve in vergelding een lap rood doek en een  
 disfel.

In 't vervolg verhaalde Omāi ons, dat dit geschenk was ge-  
 komen van wegens den Koning van dit Eiland. Kort daar  
 na kwam 'er eene dubbele kanoo, daar twaalf Eilanders in  
 waren, naar ons toe. By 't naderen aan 't Schip heften zy een-  
 stemmig eenige woorden aan, by wyze van reizang, één  
 hunner by elke herhaling het eerste woord uitende. Deze  
 plegtige zang geëindigt zynde, kwamen zy aan de zyde van  
 't Schip, om welks Opperhoofd zy vroegen. Zoo haast Ka-  
 pitein Cook zich aan hen vertoonde, leverden zy in 't Schip  
 eenige Kokernoten en een Varken; ook schonk de voor-  
 naamste perfoon in de kanoo, toen hy met zyne medgezellen  
 binnen boord was gekomen, aan den Kapitein, een stuk mat-  
 werk.

Deze nieuwe bezoekers werden in de kajuit geleid en door  
 't Schip overāl heen gebragt. Alhoewel eenige dingen hen  
 ver-

verbaasden, vestigden zy nergens hun aandacht op. Zy durfden het niet wagen digt by de Koeijen of Paarden te komen, van wier aart of wezen zy zich geen begrip konden vormen. Wat de Schapen en Geiten aanbelangde, zy gaven ons te kennen, dat zy ze kenden voor Vogels.

Schoon de Bevelhebber van dit Volk aan zyne nieuwe Vrienden zulke geschenken deed, welke hy meende dat hen het aangenaamste zouden zyn, schein hy eenigzins te leurgesteld. De Kapitein kwam naderhand te weten dat hy gaarne een Hond zoude gehad hebben, welk dier op dit Eiland niet gevonden werd, schoon de inboorlingen wisten, dat 'er een geslacht van Honden op de Eilanden van den Stillen Oceaan in weezen was. Kapitein Clerk had een gelyk geschenk ontvangen van een ander man, die zulks met het zelfde oogmerk had gedaan, en even als de eerste te leur werd gesteld in zyne verwagting.

De Eilanders, die wy gezien hadden in deze kanoos, waren in 't algemeen van eene middelbare gestalte, en niet ongelyk aan de Mangeeaners. Hun hair golfde los over hunne schouders, of was boven op den kruin van 't hoofd saamgebonden; en schoon by sommigen eenigzins kroes, was het, zoo wel als het geene dat sluik hing, lang. Sommige der jonge lieden waren schoon. Zy droegen, gelyk de bewoners van Mangeea, gordels van geglanst doek, of fyn matwerk, om hunne lenden; de slippen daar van gingen tusfchen de dyen door. Hunne ooren waren doorboord, en tot sieraad droegen zy om hunne halzen eene soort van breed gaas met roode vlakken, en geboord met beziën van de nachtschade. Veele hunner waren konstig geprikt of *getatoed* van den middel nederwaards, byzonderlyk op hunne beenen, zo dat het schein als of zy laarzen aan hadden. Hunne baarden waren lang, en zy hadden een soort van schoeizel aan hunne voeten. In hun voorkomen waren zy gul en vrolyk, als mede zeer vriendlyk en goedaartig.

Luitenant Gore kwam, in den namiddag, van zyn tochtje te rug, en berigtte aan Kapitein Cook, dat hy de Westzyde van 't Eiland had opgenomen, zonder eene enkele plaats

II. BOEK.

1777.

April.

II. BOEK. te kunnen vinden, daar de Schepen veilig voor anker konden  
 1777. leggen, of de boot aan land komen, dewyl de gansche kust  
 April. bezet was van eene steile korale rots, tegen welke de Zeeby  
 aanhoudendheid hevig aandruischte. Dan, daar de inboor-  
 lingen uitermaten vriendlyk schenen, en even zeer als wy be-  
 geerig waren ons aan land te zien, meende de Heer Gore,  
 dat men hen zou kunnen overhaalen om, over de branding,  
 zoodanige artykels aan onze booten te brengen, als wy het  
 meest behoefden. Dewyl wy weinig of geen wind hadden,  
 kwam de verwyling van een of twee dagen by ons in geene  
 aanmerking, en, om die reden, besloot Kapitein Cook te  
 beproeven, wat 'er den volgenden morgen kon gedaan wor-  
 den.

Den 3. April dan, zond Kapitein Cook, al vroeg in den  
 morgen, den Heere Gore af met drie booten tot de beslo-  
 ten onderneming. Twee der inboorlingen, die by ons aan  
 boord geweest waren, verzelden hen, en Omai diende voor  
 tolk. De Schepen waren ruim een Zeemyl van 't Eiland af,  
 toen de booten aftaken, en de wind zeer flauw zynde,  
 werd het middag, alvorens de Schepen dichter onder het Ei-  
 land konden komen. Wy bespeurden toen onze booten even  
 buiten de branding, en een verbazend aantal inboorlingen aan  
 den wal tegen over hen. Wy maakten hier uit op, dat Luite-  
 nant Gore en anderen van ons Volk geland moesten zyn, en  
 wy waren des zeer onverduldig, om den uitflag hunner ver-  
 rigtingen te vernemen. Om alle hunne bewegingen te be-  
 ter gade te slaan, en gereed te zyn hen dien bystand te geven,  
 welken zy noodig mogten hebben, hield de Kapitein het zoo-  
 digt aan den wal, als de voorzigtigheid eenigzins gehengde.  
 Eenige inboorlingen bragten nu en dan wat Kokernooten aan  
 de Schepen, en verruilden die tegen alles wat men hen aan-  
 bood. Deze tusschen bezoeken verminderden des Kapiteins  
 bekommering, wegens ons Volk dat aan land was. Einde-  
 lyk hadden wy, tegen den avond, het genoeg de booten  
 te zien wederkeeren. Toen ons Volk binnen boord was,  
 vernamen wy, dat de Heeren Gore, Anderson, Burney en  
 Omai de eenige waren, die zich aan land hadden begeven.  
 't Ver-

't Verrigte van dien dag werd door den Heer Gore omstandig aan Kapitein Cook verhaalt. Terwyl de Heer Anderfon, betrekkelijk zyne byzondere verrigtingen en waarnemingen wegens het Eiland en deszelfs bewoners; het volgend verslag deedt.

Zy roeiden naar een zandig strand, daar een groot aantal inboorlingen samengeschoolt was, en zy waren ten anker gekomen op een afstand van omtrent honderd roeden van het rif, van waar verscheiden Eilanders naar hen waren komen afzwemmen, mede brengende eenige Kokernooten: toen Omai hen te verstaan had gegeven, dat ons Volk verlangde aan land te zyn, kwamen er kort daarop twee kanoos van land; om nu de inboorlingen meer vertrouwen in te boezemen, besloot de Heer Gore met zyn gezelschap ongewapent mede te varen. De Heer Anderfon en Luitenant Burney zetten zich in een kanoo, en vertrokken een weinig voor de andere kanoo. Hunne roeijers namen met zeer veel oplettendheid de storting der branding in acht, en bragten hen behouden aan 't rif, daar een der inboorlingen hen by de hand vatte, met oogmerk om hen te helpen, in 't gaan over de onëven rotzen naar het strand, daar verscheiden anderen met groene takken in de handen hen te gemoet kwamen, en begroetten door 't zamenvoegen der neuzen. Van het strand af werden zy door eene groote meenigte Volks, dat met de uiterste nieuwsgierigheid om hen heen drong, geleid naar een laan van kokos-palmen, daat zy welhaast by een aantal mannen kwamen, in twee ryen geschaart en met knotzen gewapent. Tusschen dezen verder opgaande, bespeurden zy iemand, die naar een Oppersten gelek, en met de beenen kruilings op den grond was nedergezeten, zich verkoelende met een Wajer, die driekantig was, en gemaakt van het blad des Kokos-palms, met een gepolyst of glad handstuk van zwart hout. Hy droeg in zyne ooren groote bosfen van schoone roode Vederen, maar had anders niets aan zich, dat hem van het overige Volk onderscheidde. Onze beide landslieden hem gegroet hebbende daar hy zat, gingen tusschen de lieden, die met knodzen gewapend waren, voort, en kwa-

II. BOEK.

1777.

April.



**N. BOEK.** men by een tweede Opperhoofd, versierd als het eerste, en  
 1777. even als hy bezig met zich te waijen. Hy was opmerkelyk  
*April.* uit hoofde van zyne grootte en zwaarlyvigheid, alhoewel hy  
 schein niet boven de dertig jaaren oud te zyn. Op dezelfde  
 wyze werden zy voortgeleidt naar een derden Opperhoofd,  
 die ouder schein dan de beide vorige; hy was insgelyks ne-  
 dergezeten en met roode veders opgesierd. Na dat zy hem  
 gegroet hadden, even gelyk zy de anderen deden, verzogt  
 hy hen beiden zig neder te zetten, daar zy gaarne in bewil-  
 ligden, als zynde zeer vermoeit van 't gaan, en afgemat  
 door de groote hitte, welke zy in 't midden van zulk eene  
 meenigte Volks hadden uitgestaan.

Toen 't Volk gelast was uit elkanderen te gaan, zagen de  
 Heeren Anderson en Burney, niet ver van hen af, omtrent  
 twintig schoone jonge Vrouwspersonen, even als de Opper-  
 hoofden versierd met roode veders, en bezig met een dans te  
 dansen naar een langzaam en statig lied, door haar alle ge-  
 zongen. Onze Heeren stonden op en traden voorwaards om  
 deze dansters van nader by te beschouwen, die, zonder ee-  
 nige acht op hen te slaan, bleven voortdanssen. Zy schee-  
 nen zich te rigten naar de aanduiding eens mans, die in de  
 hoedanigheid van voorlezer, haar de verscheide bewegingen  
 aanduidde, welke zy moesten maken. Zy veranderden niet  
 van plaats, gelyk de dansers in Europa doen; en schoon  
 haare voeten niet geheel buiten beweging bleven, bestond de-  
 ze dans meer in de snelle beweeging haarer vingeren, te zelve  
 tyd haare handen, in eene neigende houding, digt by 't aange-  
 zicht brengende, en nu en dan dezelve tegen elkanderen klap-  
 pend. In haar dans en zang hielden zy de naauwkeurigste maat.

Alvorens deze schoone Vrouwspersonen haar dans volëin-  
 digt hadden, hoorden onze beide landslieden een gedruis als  
 van paarden, die op hen kwamen aanrennen; doch omzien-  
 de, zagen zy het Volk met knodzen gewapend, het welk,  
 gelyk zy vermoedden, verzogt was, hen de wyze te vertoo-  
 nen van hun gevegt, gelyk zy dan eene nederlaag vertoonden,  
 waar by de eene party de andere vervolgte.

Luitenant Burney en de Heer Anderson begonnen thans

met eerste, en  
 s opmerkelyk  
 , alhoewel hy  
 Op dezelfde  
 Opperhoofd,  
 insgelyks ne-  
 a dat zy hem  
 den, verzogt  
 ne in bewil-  
 en afgemat  
 an zulk eene  
  
 n, zagen de  
 af, omtrent  
 ls de Opper-  
 een dans te  
 daar alle ge-  
 rwaards om  
 zonder ee-  
 Zy schee-  
 s, die in de  
 bewegingen  
 derden niet  
 en schoon  
 bestond de-  
 n, te zelve  
 by'taange-  
 deren klap-  
 rigste maat,  
 ans volëin-  
 gedruis als  
 ch omzien-  
 het welk,  
 te vertoo-  
 ertoonden,  
  
 nen thans  
 ont

omtezien naar den Heer Gore en naar Omai, die zy einde-  
 lyk zagen aankomen, even zeer vermoeid door de meenigte  
 Volks, dat om hen heen liep, als zy eigens geweest waren,  
 en op dezelfde wyze tot de drie Opperhoofden ingeleid.  
 Daar deze Opperhoofden ieder een geschenk verwagten, gaf  
 de Heer Gore hen zulke dingen, als hy, ten dien einde, had  
 by zich gestoken; waarna hy hen het oogmerk te kennen  
 gaf van hunne landing, doch hem werd verzogt tot 's ande-  
 rendaags te wagten naar het geene hy behoefde. Zy schee-  
 nen nu hun best te doen onze Heeren van den anderen afge-  
 scheiden te houden, zoo dat eene byzondere bende ieder hun-  
 ner omcingelde en op hen gluurde. De Heer Anderfon was  
 éénmaal meer dan een uur afgescheiden van zyne vrienden;  
 en toen hy het Opperhoofd, dat by hem was, zeide dat hy  
 verlangde met Omai te spreken, werd zyn verzoek rond-  
 uit afgeslagen. Te zelve tyd bevond hy, dat het Volk hem  
 verscheide kleenigheden, welke hy by zich had, ontfutzeld-  
 de; dan, daar over zyn beklag doende aan het Opperhoofd,  
 rechtveerdigde dat mensch het gedrag van deszelfs Volk.  
 Uit deze omstandigheden begon de Heer Anderfon optemaak-  
 ken, dat zy het oogmerk hadden onze bende onder hen te  
 houden.

II. BOEK.  
 1777.  
 April.

De Heer Burney begaf zich naar het plek, daar de Heer  
 Anderfon zich onthield, die hem zyne vermoedens te kennen  
 gaf; en om te beproeven, of deze vermoedens gegrond waren  
 dan niet, poogden zy beiden zich naar het strand te begee-  
 ven; doch daar in werden zy schieplyk tegengehouden door  
 eenige inboorlingen, die hen te verstaan gaven, dat zy naar  
 de plaats, van waar zy gekomen waren, te rug moesten kee-  
 ren. Toen zy te rug gekomen waren, vonden zy Omai in  
 dezelfde ongerustheid, maar naar de verbeelding van dezen,  
 had hy nog eene andere reden van vrees. Hy had hen een  
 gat zien delven in den grond tot een oven, welken zy thans  
 bezig waren heet te maken; dit deed hem denken, dat zy  
 voornemens waren onze bende te braden en te verflinden;  
 de vrees voor zulk een uitëinde had hem aan 't Volk doen  
 vragen, of zulks hun voornemen ware; op welke vraag zy

II. BOEK. ten uiterften verbaast ſchenen, vragende op hun beurt, of  
1777. dergelyke gewoonte onder ons plaats had?

*April.*

Op deze wyze werden de Heer Anderſon en de anderen het grootſt gedeelte van den dag opgehouden, dan eens van elkander afgeſcheiden, en dan weder by elkanderen; maar gedurig omcingelt door eene menigte Volks, dat hen verzogt een gedeelte hunner huid te ontdekken, het welk in de oogen dier Eilanders een verbaazend wonder was. Ter zelve tyd beroofden zy de zakken onzer landslieden; en een hunner ontrukte den Heer Gore een Baijonet, die aan zyne zyde hing. Dit laafte aan een hunner Opperhoofden onder 't oog gebragt zynde, geliet deze zich, als of hy 'er onderzoek na zou laten doen, ſchoon hy denkelyk het diefftal begunftigde, want Omai werd kort daar op een dagger ontſtolen, welke hy aan zyne zyde had hangen. Zy bragten nu eenige groene takken aan, als teekens van Vriendſchap, en de punten daar van in den grond ſtekende, verzogten ze, dat onze Heeren die zouden vaſthouden daar zy zaten; ook gaven zy hen te verſtaan, dat zy moeſten blyven en met hen eten. Het gezigt van een Varken, dat by den oven lag, welke zy toeberaid en heet gemaakt hadden, deed de vrees, welke Omai gevoed had, van 'er zelf in gebraden te zullen worden, verdwynen, en denken dat men voornemens was hem en zyne drie vrienden feefstig te onthalen. De Opperſte zond inſgelyks iemand van zyn Volk af, om voeder voor het Vee te halen, en men kwam te rug met eenige weegbreen, die zy naar de booten afzonden. Inmiddels deden de Heeren Burney en Anderſon eene tweede poging om naar het ſtrand te komen; maar op hunne aankomſt aldaar vonden zy eene Wagt, die het oog op hen hield, en aldaar met dat oogmerk geplaatſt ſcheen. Want toen de Heer Anderſon trachtte tot aan het rif te waden, werd hy door een hunner by de kleeren te rug gehouden; ook dwongen zy hem eenige stukjes koraal, die hy opgeraapt had, neder te werpen, ontoon hy zulks weigerde, ontnamen zy hem dezelve met geweld. Zy wilden hem inſgelyks niet toefaan eenige kleine plantan te behouden, die hy verſamelt had; en namen zelfs een wei-  
jer

er van den Heer Burney af, welke hy by zyn komst aan land als een geschenk ontvangen had. Bevindende dat met zich naar hen te schikken het beste middel was om beter behandeld te worden, keerden de Heeren naar de plaats te rug van waar ze gekomen waren; en toen beloofden de inboorlingen, dat als zy met hen den maaltyd zouden gehouden hebben, welke voor hen werd bereid, zy als dan met een kanoo naar hunne booten zouden gebragt worden. Dien volgens ging het tweede Opperhoofd, tot wien zy waren ingeleid, op een lagen stoel zitten, en gelastte de meenigte een breeden kring te vormen, en deedt toen onze Heeren by zich neder zitten. Een aantal kokernoten, met veel gebakke platanen, en een stuk van een gebraden Varken, werd ieder hunner voorgezet. Hunne vermoedheid had hen hunnen appetyt benomen; zy aten echter iets, om hunne gastheeren genoeg te geven. De Zon op 't punt zynde van onder te gaan, zonden de Eilanders het overschot van 't gene 'er toebereid was, naar 't strand, om naar de Schepen mede genomen te worden. Onze Heeren vonden een kanoo gereed liggen om hen naar hunne booten te voeren, het welk de inboorlingen met zeer veel omzigtigheid deden; maar, zoo als zy de kanoo in de branding zouden stieren, greep iemand hunner een zak uit dezelve, daar een zakpistool in was, het welk aan den Heer Anderson behoorde, die met eenige duidelyke teekenen van 't onvredenheid den dief naropende, denzelven terstond naar de kanoo zag te rug zwemmen. De Eilanders zetten hen toen over in de booten, in welken zy insgelyks de kookernoten, de weegbreen en anderen mondkost en voorraad overscheepten, waar op onze Heeren zich naar de Schepen lieten te rug roeijen.

De dwang, onder welken de Heeren zich bevonden hadden, liet hen zeer weinig gelegenheid over om eenige aanmerkingen te maken over het land, of het zelve naar behooren optenemen: zelden waren zy een honderd roeden wyd van de plaats af geweest, daar zy tot de Opperhoofden werden ingeleid, en gevolgelyk hadden zy zich in hunne op-

II. BOEK.

1777.

April.

mer-

1<sup>o</sup> BOEK. 1777. *April.* merkingen moeten bepalen tot dien naauwen omtrek. De Opperhoofden en andere lieden van rang hadden twee keene balletjes, op een zelfde voetstuk, van been gemaakt, welken zy aan dun koord om hunne halzen hingen. Roode vederen werden hier gehouden voor een byzonder teeken van onderscheiding, want niemand durfde die dragen dan de Opperhoofden en de jonge Vrouwsperfonen die dansten.

Veele der inboorlingen waren gewapend met speeren en knodzen, welke laatsten gemeenlyk zes voeten lang waren, van zwart hard hout gemaakt en net gepolyst. De speeren waren van het zelfde hout, enkel gepunt, en gemeenlyk twaalf voeten lang; sommige echter waren zoo kort, dat ze scheenen te moeten dienen voor pylen.

Zy behoedden hunne kanoos voor de Zon onder de fchaduw van verschillende boomen. Onze Heeren zagen 'eragt of tien, die alle dubbel waren; dat is, twee enkelde faamgevoegt en aan den anderen vastgemaakt door dwarsbinten. Zy waren omtrent vier voeten diep; en hadden ongeveer twintig voeten lengte, de zyden waren gerond door een verheven plank. Twee dier kanoos waren kunstig gevlakt met zwart, in een onnoemlyk aantal van kleene figuren, drie-hoekig, vierhoekig &c. en overtroffen zeer verre alles wat de Heer Anderson van dat soort ooit gezien had op eenig ander Eiland in de Zuidzee. De Schopriemen waren ten naasten by langwerpig rond, en ongeveer vier voeten lang.

De grond, naar den Zeekant, is niets anders dan een bank van koraal, over 't geheel freil en onëffen, welke, fchoon dezelve waarfchynlyk veele eeuwen bloot geftaan heeft voor 't weder, geene andere verandering heeft ondergaan, dan dat dezelfs oppervlakte zwart is geworden.

Wy hebben alreeds gezegt, dat Omai op dit tochtje was afgezonden als vertolker van den Heer Gore, het welk misfchien de eenige dienst niet was, dien hy deez' dag beweest. De inboorlingen hadden hem ondervraagt wegens ons Land, onze Schepen en Wapens; waaröp hy hen, onder veele andere byzonderheden, had gezegt, dat ons land Schepen bezat, zoo groot als hun gansche Eiland, aan welker boord krygs-

krygsgeroedschap was (meenende ons geschut) van zulk eene grootte, dat 'er zich verscheide menschen in konden plaatzen, en dat een enkel stuk in staat was hun gansche Eiland te vernielen. Wat het geschut van onze beide Schepen betrof, hy bekende, dat het zelve gering was by het eerste vergeleken; doch dat wy evenwel met hetzelfde, zeide hy, zeer gemaklyk, op een zeer wyden afstand, het gansche Eiland en iedere levendige ziel in het zelve konden vernielen. Op hunne vraag, door wat middel zulks kon geschieden? haalde Omai eenige patroonen uit zyn zak, en de kogels met het kruit, door welke dezelve in beweging gebragt werden, aan hun vertoon liebbende, plaatste hy eenige kardoezen in den grond, en stak dezelve met een stukje ligt hout aan. De schiele slag, de vlam en rook, welke oogenbliklyk daaruit ontfond, verbaasde de inboorlingen zoodanig, dat zy niet langer twyfelden aan de verschikelyke kracht onzer wapenen. Indien zy uit deze proef zich niet een yslyk denkbeeld gevormd hadden van het geschut op onze Schepen, is het denkelyk, dat zy onze Heeren den ganschen nacht zouden opgehouden hebben; want Omai verzekerde hen, dat indien hy en zyne Vrienden niet den zelfden dag aan boord wederkeerden, zy zekerheid konden verwagten, dat de Kapitein zyn geschut tegen het Eiland zou losbranden.

De inboorlingen noemen dit Eiland by den naam van Wa-teetoo. Het is gelegen op de Oosterlengte van 201 gr. 45 min. en op de Zuiderbreedte van 20 gr. 1 min. en heeft omtrent zeven Zeemylen in deszelfs omtrek. Het is een aller schoonste plek gronds, overal groen, en uit Heuvels en Valeijen bestaande. Op sommige plaatzen is de grond ligt en zandig, maar verder landwaards in, zagen wy van onze Schepen, met behulp onzer kykers, een ryzend grond van eene roodachtige kleur. Aldaar hadden de Eilanders hunne huizen, die lang en ruim waren, en gemaklyk van ons konden onderscheiden worden. De voortbrengzels van dit Eiland zyn ten naasten by dezelfde als die van Mangeea Nooe Nainaiwa, het Eiland, welk wy 't laatst verlaten hadden.

Indien wy mogen staat maken op het bericht van Omai,

II: BOEK. zouden wy, uit het genē hy van zyne drie makkers vernam;  
 1777. mogen zeggen, dat de zeden en manieren en de gewoone  
*April.* wyze van leven, als mede hunne behandeling van vreemde-  
 lingen, zeer veel overeenkomst hebben met die op Otaheite  
 en de daarom liggende Eilanden. 'Er is insgelyks eene groo-  
 te gelykheid tusſchen hunne Godsdienstige gevoelens en pleg-  
 tigheden. Uit elke omſtandigheid ſchynt het, indedaad,  
 ontwyfelbaar; dat de bewoners van Wateoo afkomstig zyn  
 van het zelfde Volk, het welk zich zoo aanmerkelyk over de  
 wyde uitgestrektheid van den Zuider Oceaān verspreid heeft.

Den ganschen nacht van den 3 April hadden wy, by af-  
 wiſſeling, ſtiltens en ſlappe koeltens, zoo dat, voor het aan-  
 breken van den dag, de Oosterlyke ſtroom de Schepen op  
 eenigen aſtand van Wateoo had afgedreven; maar daar wy  
 gemist hadden ons aan dat Eiland voorraad van eenigen aan-  
 belang te verſchaffen, bleef 'er geen reden over, om ons daar  
 langer optehouden: wy verlieten het daarom zeer gewillig,  
 en ſtevendē naar het Eiland, het welk wy drie dagen te vo-  
 ren ontdekt hadden.

Omtrent tien uren des morgens bereikten wy hetzelve,  
 waarop Kapitein Cook onmiddelyk den Heer Gore afzond  
 met twee booten, om te zien of hy ergens kon landen en  
 voeder bekomen voor ons Vee. Schoon dit Eiland, even  
 als dat van Wateoo, van een klippig rif omvangen werd,  
 waar tegen de Zee geweldig bruischte, hadden onze booten  
 niet zoo haast de Westzyde van 't Eiland bereikt, of zy  
 waagden het op den wal aantezetten, daar de Heer Gore,  
 met zyne maats behouden aanlandde. Kapitein Cook, die  
 gezien had, hoe verre zy geſlaagt hadden, zond een kleene  
 boot aan hen af, om te weten of zy verderen byſtand behoe-  
 den. Deze bleef wagten om eene lading in te nemen van de  
 voortbrengzels van 't Eiland, en keerde niet voor drie uren  
 in den namiddag te rug: geleegt zynde, werd zy weder af-  
 gezonden om eene andere lading te halen; het jol werd ins-  
 gelyks tot het zelve einde afgevaardigt; met bevel aan den  
 Heer Gore, om voor den duister met de booten te rug te ko-  
 men, aan welk bevel nauwkeurig voldaan werd.

De voorraad, dien wy hier opdeden, bestond in omtrent **II. BOEK.**  
 twee honderd kokernoten voor ons zelve en eenig gras voor **1777.**  
 ons Vee, benevens eenige meenigte bladen en takken van jon- **April.**  
 ge Kokernoot boomen en van den Pandanus.

Het Eiland is omtrent drie of vier Zeemylen van Wateoo  
 gelegen, wiens bewoners het by den naam van Otakootaia  
 noemen. Het legt op de Zuiderbreedte van 19 gr. 15 min.  
 en op 201 gr. 37 min. Oosterlengte; het word gerekent niet  
 boven drie mylen in omtrek.

Dit Eiland heeft een volkomen gebrek aan water. Deko-  
 kos palmboomen waren de eenige gemeene boomen, die hier  
 gevonden werden, en by verscheide hoopen stonden, als me-  
 de eene groote meenigte van de Wharra of Pandanus.

Te dezen tyd waren 'er geen gezeten inwoners; doch wy  
 ontdekten eenige weinige ledige hutten, het welk voor ons  
 een klaar bewys was, dat het ten minsten nu en dan bezogt  
 werd. Onder de schaduw van sommige boomen waren ins-  
 gelyks gedenksteenen opgerecht van verscheidene groote  
 steenen: ook waren 'er eenige van minder grootte, welke ee-  
 nige plaatzen ingesloten hielden, daar wy veronderstelden dat  
 zy hunne dooden begroeven. Wy vonden op een plek een  
 groot aantal flekhoornen van eene byzondere soort, fraai ge-  
 groeft; uit het welk wy opmaakten, dat het Eiland onlangs  
 was bezogt geweest van lieden, die zich somtyds met schaal-  
 visch voeden. De Heer Gore liet eenige spykers en een ham-  
 mer in een der hutten, ten gebuike van die genen, die in  
 't vervolg dit Eiland mogten bezoeken.

Toen wy de booten weder binnen boord geheezzen had-  
 den, maakten wy weder zeil naar 't Noorden, met voorne-  
 men om ons geluk te beproeven aan Herveys Eiland, het  
 welk door Kapitein Cook was ontdekt geworden in 1773.  
 Wy kregen het, des morgens den 6 met het aanbreken van  
 den dag, in het gezicht, op den afstand van omtrent drie  
 Zeemylen. Omtrent agt uren waren wy 'er naby, en zagen  
 verscheide kanoos van den oever naar ons afkomen.

Al nader onder 't Eiland komende, kwamen onmiddelyk  
 zes of zeven dubbele kanoos naar ons toe, in welken zich van



N. BOEK  
1777.  
April.

drie-tot zes mannen bevonden. Op den afstand van omtrent een steenworp van het Schip, bleven zy leggen, en het was niet dan met moeite, dat Omai hen kon overhalen omaan de zyde van ons boord te komen. Indedaad hun wanordenlyk gedrag gaf geenzins te kennen, dat zy gezint waren ons te vertrouwen, of ons wel te behandelen. Zy poogden eenige riemen uit de boot van de Discovery te steelen, en sloegen naar een Matroos, die hen daar in poogde te beletten. Zy sneden insgelyks een net af, daar spys in was, en dat over de achterstevan van 't Schip hing; in 't eerst wilden zy het niet wedergeven, doch in 't vervolg stonden zy ons toe, om het zelve van hen te koopen. De zulke hunner, die zich by de Resolution bevonden, gedroegen zich even ongeschikt en tergende; want met eene soort van haken aan een lange stok zогten zy openlyk ons verscheide dingen te ontsielen, gelyk zy zich daar ook meester maakten van een overrok, aan een van ons Volk toebehoorende. Het schein als of zy eenige kennis hadden van ruilebuiten, want zy verwisfelden eenigen visch voor eenige kleene spykers, daar zy zeer veel mede ophadden, en die zy *goore* noemden. Naar stukjes papier of eenigerlei andere beuzelingen, welke hen toegesmeten werden, grepen zy met gretigheid; en zoo 'er iets van in Zee viel, sprongen zy aanstonds in 't water om het te krygen.

Alhoewel de afstand tuschen Herveys Eiland en Wateoo niet zeer groot is, verschillen de inwoners grootelyks van elkanderen, zoo in persoon als in neiging. De kleur der inboorlingen van Herveys Eiland is donkerer; verscheiden hunner hebben een stout, woest voorkomen, gelyk de inboorlingen van Nieuw-Zeeland, schoon anderen ook ligter van kleur waren. Hun hair was lang en zwart, en hing, of los om hunne schouders, of in een bundel op den kruin van 't hoofd saamgebonden. Hunne kleeding bestond uit een smal stuk matwerk, verscheiden maalen om het lager gedeelte van het lighaam geslagen, en tuschen de dyen doorgehaalt.

Hun voedsel bestond in kokosnoten, visch en schildpad;  
zy

zy ontberen Honden en Varkens, en hebben geen brood- II. BOEK.  
vrucht of weegbree. Hunne kanoos, van welken wy 'er 1777.  
dertig op één tyd zagen, zyn tamelyk groot en wel gebouwt, April.  
en gelyken iets naar die van Watecoo.

Wy dreven, tegen één uur, nadenmiddag, naar het Noordwester gedeelte van het Eiland. Dit scheen de eenigste streek te zyn, daar wy konden verwagten ankergrond te vinden, of eene gelegenheid voor onze booten om te landen. Kapitein Cook vaardigde onmiddelyk Luitenant King af met twee gewapende booten, om te peilen en de kust te herkennen.

De booten keerden ten drie uren te rug, en de Heer King berigtte aan Kapitein Cook, dat hy geen ankerplaats had kunnen vinden voor de Schepen; en dat de booten niet nader hadden kunnen komen dan even aan den buiten kant van het rif, het welk ten naasten by een vierde van een myl van het drooge land was; dat 'er een aantal inboorlingen op het rif waren gekomen, gewapend met knodzen en lange pieken, met oogmerk, zoo als hy veronderstelde, om zich tegen zyne landing te verzetten, schoon zy, ten zelve tyde, kokosnoten aan dat Volk toewierpen en het zelve uitnoodigden aan land te komen; terwyl niettegenstaande den schyn van deze vriendelyke behandeling, het Vrouwvolk gestadig bezig was, een nieuwen voorraad van pylen en speeren aan te brengen.

Kapitein Cook begreep dat, daar wy de Schepen niet konden ten anker brengen, de poging om ons alhier van gras te voorzien, verzelt zou gaan met verwyl en gevaar. Op deze wyze te leur gestelt zynde aan alle de Eilanden, sedert ons vertrek van Nieuw-Zeeland, en door verschillende omstandigheden onvermydelyk opgehouden zynde in 't vervorderen onzer reize, meenden wy, dat het vruchteloos zou zyn dit jaar iets te ondernemen in de hooge breedten van het Noorderlyk halfmond, van waar wy thans zoo ver af waren, alhoewel het thans het jaargetyde was voor onze verrigtingen aldaar. In dezen toestand, was het noodzakelyk zodanige maatregels te nemen, als best geschikt schenen tot behoud

III. BOEK. van ons Vee en ter sparinge van den mondkost en scheeps-  
 1777. voorraad; ten einde ons te beter in staat te stellen onze ont-  
 April. dekkingen in 't Noorden voortzetten, met welken wy geen  
 aanvang konden maken als een jaar later dan ons oogmerk ge-  
 weest was.

De Kapitein bfloot derhalven zyn koers te richten naar de  
 Vriendelyke Eilanden, alwaar hy wist dat alle onze behoef-  
 tens konden vervult worden; en dewyl het noodzakelyk was  
 dag en nacht zeil te voeren, beval hy Kapitein Clerke eene  
 Zeemyl van de Resolution af voor uit te zeilen, om dat zyn  
 Schip beter in staat was van 't land aftehouden, het welk  
 wy, mogelyk, op onzen tocht zouden ontmoeten.

Om ons water te sparen, gaf Kapitein Cook last de distil-  
 leerketel, den ganschen dag, aan den gang te houden, ge-  
 durende welken tyd wy ongeveer vyftien twee stoop kannen  
 versch water kregen.

De zachte koeltens bleven aanhouden tot Donderdag den  
 tienden, toen de wind eenige uren styf door woei uit het  
 Noorden en het Noord-Noord-Westen. In den namiddag  
 hadden wy zwaren regen, verzelt van donderbuijen. Het  
 regenwater, by deze gelegenheid verzamelt, beliep op vyf  
 vaten van honderd-zestig stoop ieder. Toen deze buijen  
 overgewaait waren, hadden wy zeer ongestadige winden;  
 zoo in kracht als streek, tot des anderendaags middag, toen  
 dezelve zich in 't Noord-Westen en Noord-Noord-Westen  
 zette, en styf door woei.

Met deze tegenwinden worstelende, hadden wy daaren-  
 boven het verdriet zulke winden alhier aantetrefpen, welken  
 wy reden gehad hadden verder naar 't Zuiden te verwachten.  
 Op den 13. nogthans, by 't aanbreken van den dag, bespeur-  
 den wy Palmerstones Eiland, op den afstand van omtrent vyf  
 Zeemylen, doch bereikten het niet voor den volgenden  
 morgen, ten agt uren. Kapitein Cook vaardigde toen drie  
 booten van de Resolution en een van de Discovery af, met  
 een bekwaam Officier in ieder, om naar eene bekwaam eplaats  
 omtezien daar men kon landen; dewyl wy thans in de volstreke-  
 te noodzakelykheid waren om naar voeder voor 't Vee uitte-  
 zien,

zien, wilden wy het zelve niet van honger laten sterven of voor ons slagten, en ons derhalven te leur gestelt zien in 't oogmerk, dat wy 'er mede bedoelden.

II. BOEK.

1777.

April.

Het geen men Palmerstones Eiland noemt, is een groep kleine Eilandjes, omtrent negen of tien in getal, aan malanderen vast door een rif van kooaalrotzen, en in eene ronde rigting gelegen. De booten onderzogten eerst het Zuid-oostelyk Eilandje, en daar niet slagende, deden zy het tweede aan, daar zy dadelyk landden. Kapitein Cook stevende toen met de Schepen derwaards, en tegen over de plaats zynde, hielden wy af en aan, alzoo wy geen grond konden vinden om te ankeren; dit was echter van geen groot belang, dewyl geene menschelyke wezens op het Eilandje gevonden werden, buiten ons Volk, dat zich uit de booten aan land had begeven.

Ten een uur, keerde een der booten te rug, beladen met Itpelblad en jonge kokosboomen, welke thans tot een uitmuntend onthaal verstrekten voor het vee, dat aan boord was. De Heer Gore, die het bevel voerde over het uitgezonden Volk, liet ons weten, dat het Eiland overvloed had van deze vruchten; als mede van de Wharra-boom. Ingevolge van dit bericht, besloot Kapitein Cook zich rykelyk te voorzien van die artykels, alvorens dezen oord te verlaten, en dienvolgens begaf hy zich, in eene kleene boot, naar land, verzeld van den Kapitein der Discovery. Het Eiland heeft niet boven eene Engelsche myl in omtrek, en is niet boven de drie voeten boven het waterpas der Zee. Het bestond byna geheel uit koraalzand, een weinig vermengd met zwartachtige aarde, welke het overblyfzel schein van verrotte gewassen.

Aan den binnenkant van 't rif, in een meir, dat 'er tegen aan spoelt, was, byna gelyk met de oppervlakte, een groot bed van koraal; dat het betooverendste gezicht uitleverde. Deszelfs steunstuk, het welk aan de kust vast was, strekte zich verder uit dan het gezicht reikte, zoo dat het in het water schein te hangen. Dit verrukkelyk toneel werd zelfs nog aanmerkelyk opgeluistert door eene meenigte vischen; die lang-

II. BOEK. langzaam, en als volmaakt veilig, daar langs zwommen.  
 1777. Derzelve blaauwe, geele, zwarte, roode en andere kleuren  
*April.* waren de fraiste, welke men zich kan verbeelden, en over-  
 troffen alles, wat de konst weet uitteleveren. De prach-  
 tigheid van deze onderzeesche koraalgrot werd grootelyk  
 nog vermeerderd door de verscheidenerlei vormen, en  
 men kon, met geene mogelykheid, het geheele stuk be-  
 schouwen, zonder in bewondering opgetogen te worden, en  
 tevens met leedwezen te bezeffen, dat een zoo verwonder-  
 lyk fraai werk verborgen lag in eene plaats, welke zoo zeld-  
 zaam van 't menschelyk oog beschouwt word.

De 15. werd, gelyk den vorigen dag, besteed in 't ver-  
 famelen van voeder voor 't Vee, het welk voornaamlyk be-  
 stond in de reedere takjes van den Wharra boom, Palm-kool  
 en jonge Kokernootboomen. Tegen zonnen ondergang had-  
 den wy eenen genoegzamen voorraad van dezelve opgedaan,  
 waarop al het Volk zich, op last van Kapitein Cook, naar  
 boord begaf; dan de geringe wind, die 'er was, deed den  
 Kapitein besluiten den volgenden dag te besteden in pogin-  
 gen, om van het naaste Eiland, te lywaard, eenige koker-  
 noten te versamelen voor ons Volk. Ten dien einde bleven  
 wy den ganschen nacht af en aan houden; en, omtrent negen  
 uren in den morgen, stevenden wy naar de Westzyde der  
 Eilanden, en landden met onze booten en met weinig moeite.  
 Het Volk toog terstond aan 't versamelen van kokos-noten,  
 welken wy hier in den grootsten overvloed vonden: het was  
 echter een langwylig werk, dezelve naar onze booten te  
 brengen, alzoo wy verplicht waren een halve Engelsche myl  
 vere over het rif en tot den middel in 't water te loopen.  
 Omai, die ons verzelde, ving, terstond, met een schep-  
 net, zoo veel visch, als aan 't Volk, dat aan land was, tot  
 een goed middagmaal kon verstrekken; ook zond hy nog ee-  
 ne groote hoeveelheid visch aan beide de Schepen. Wy za-  
 gen hier eene meenigte Fregat en Keerkring-vogels; zoo dat  
 wy hier heerlyke sier maakten. Voor den duister deeden de  
 booten nog twee tochtjes, en kwamen telkens zwaar beladen  
 te rug; met de laatste lading keerde Kapitein Cook naar  
 boord,

boord , latende zyn derde Luitenant , den Heer Williamson , met eenig Volk aan land , om eene lading gereed te maken , voor de booten , tegen 's anderendaags morgens , toen Kapitein Cook dezelve om zeven uren afscheepte , en ze tegen den middag beladen te rug kreeg . Er werd geen tyd verzuimt om de booten nogmaals naar den oever te rug te zenden , om eene andere lading intenemen , en tevens met last aan al het Volk , om met zonnen ondergang aan boord te komen . Dit bevel werd prompt gehoorzaamt ; wy namen de booten binnen , en stevenden Westwaards met eene flappe koelte uit den Noorden .

Het Eilandje , daar wy 't laatst geweest waren , was iets grooter dan 't vorige , en byna geheel bewassen met den kokospalm . De andere voortbrengzels waren dezelve als op 't eerste Eilandje .

De Eilandjes , begrepen onder den naam van Palmerstons Eiland , mogen gezegt worden de top of kruin te zyn van een rif koraal rots , overdekt met een dunne laag zand , schoon bewassen met boomen en planten , gelyk de laage gronden van de hooge Eilanden in dezen Oceaan .

Toen wy Palmerstons Eiland verlieten , stevenden wy West aan , ten einde ons naar Annamooka te begeven . Wy hadden veranderlyke winden met rukken , een weinig donder en veel regen . De regenbuijen , die zwaar waren , leverden ons veel water , waardoor wy niet weinig van ons Scheepswater bespaarden ; en dewyl de regen , in één uur , ons meer water aanbragt , dan de disteleerketel in een maand kon leveren , leiden wy dien ketel aan een zyde , dewyl ze ons meer tot last dan voordeel strekte .

De zware hitté , welke wy een maand lang uitgestaan hadden , werd nog vry onaangenamer in dit bedompt regenachtig weder , en wy begonnen te vreezen , dat dezelve ons na-deelig zou worden ; het is echter zeer opmerkelyk , dat wy aan geen van beide Schepen een eenig man ziek hadden .

Wy zeilden in den nacht tusschen den 24 en 25 voorby Savage Eiland , door Kapitein Cook in 't jaar 1774 ontdekt : en op den 28. , des morgens omtrent tien uren , zagen wy

II. BOEK.

1777.

April.

**II. BOEK.** de Eilanden, ten Oosten van Annamooka, Noord ten Westen itrekkende op den afstand van omtrent vyf Zeemylen. Wy  
 1777. stuurden Zuid aan, en wendden het toen naar Annamooka.  
 April. Tegen den duister werd het weêr onstuimig, verzelt van regen; des kwamen wy ten anker in vyftien vademen waters.

Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, toen twee kanoos naar ons toekwamen, en zonder bedenken of tydverzuim zich langs ons Schip plaatsten; in de eerste kanoo waren vier mannen, in de tweede drie. Zy bragten met zich eenig suiker-riet, brood-vrucht, weegbreen en kokernoten, welken zy tegen spykers met ons ruilden. Na 't vertrekken dezer beide kanoos, kreegen wy een andere kanoo aanboord; maar dewyl het donker begon te worden, bleef deze niet lang by ons. Het Eiland, dat het digst by ons was, en slechts op een afstand van vyf Engelsche mylen, werd Komango geheten.

Zoo haast de dag aanbrak, werden wy bezogt door zes of zeven kanoos, welker manschap ons aanbragt twee Varkens, eenig Gevogelt, verscheide groote Woud-duiven, kleene rallen, en eenige violet kleurde koeten, behalven vruchten en wortels van veelerlei soort, welke zy aan ons verwisselden tegen spykers, bylen, kraalen &c. Zy hadden andere artykels van Koopmanschap by zich, maar Kapitein Cook gaf byzondere last, om geen sjuisteryen te koopen, alvorens het Schip zou voorzien zyn van voorraad, en zy verlof van hem zouden bekomen hebben.

Tegen den middag kwam de boot van den Heer King terug met zeven Varkens, eenige Hoenders, en veel vruchten en wortels, als mede met wat gras voor ons Vee. Zyne benede was te Komango zeer beleeft behandelt. De bewoners van 't Eiland schenen niet talryk te zyn; en hunne hutten, die ten naasten by alle naast den anderen stonden, waren maar zeer tamelyk.

Toen wy de booten weder binnen boord hadden, stevend den wy naar Annamooka, en dewyl 'er weinig wind was, waren wy voornemens tusfchen Annamooka - ette en de blind

de klippen aan de Zuid-Oostzyde heen te zeilen; maar toen wy nader by kwamen, ontmoetten wy zeer onregelmatige gronden, weshalven wy verplicht waren van ons voornemen aftezien, en Zuidwaards te stevenen. De nacht was donker en regenachtig, en de wind woei uit alle strecken. Den volgenden morgen, met den dagenraad, waren wy verder af dan wy 's avonds te voren geweest waren, en de wind was ons vlak tegen.

Wy bleven den ganschen dag, doch met weinig vrucht, laveeren, en 's avonds kwamen wy in negen en dertig vademmen waters ten anker.

Des anderen daags morgen om vier uren liet Kapitein Cook een boot uitzetten, en beval den Schipper langs de Zuid-Westzyde van Annamooka te peilen. By zyne te rug komst verhaalde hy, gepeilt te hebben tusfchen groot en klein Annamooka, alwaar hy een diepte had gevonden van tien en twaalf vademmen waters; dat de plaats beschut was tegen alle winden; maar dat 'er geen versch water ware te bekomen, dan zeer wyd landwaards in, en dat het zelfs aldaar schaars en niet zeer goed was. Om deze zeer genoegzame reden, besloot Kapitein Cook aan de Noordzyde van 't Eiland te ankeren, alwaar hy, op zyne laatste reis, een bekwame plaats gevonden had, om aan land te komen en de Schepen van water te voorzien.

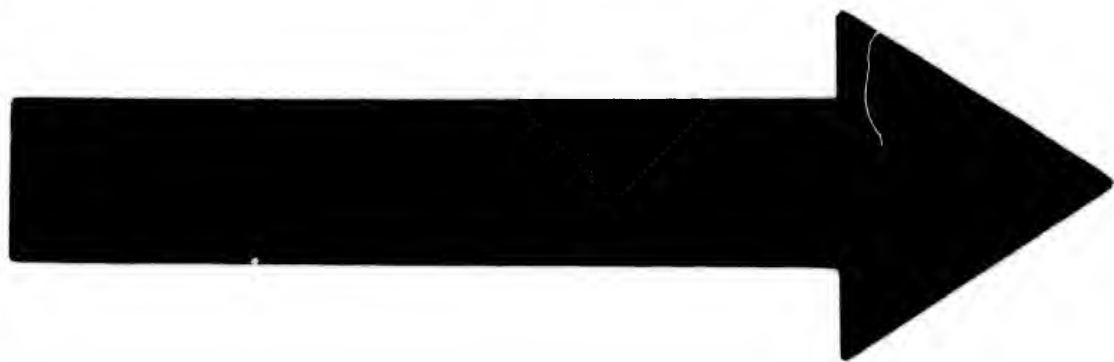
Alhoewel wy 'er niet boven een Zeemyl ver van afwaren, bereikten wy het niet voor vyf uren in den achtermiddag, opgehouden zynde door eene meenigte kanoos, van welken de Schepen omcingeld werden, en alle beladen met overvloed van leefstocht; het voortbrengzel van 't Eiland. Verscheide dezer kanoos, die dubbel waren, voerden een groot zeil, en waren bemand ieder met tusfchen de veertig en vyftig koppen. Wy kwamen ten anker in agttien vademmen water, op omtrent drie vierde van een Engelsche myl afstand van 't Eiland, het welk zich van 't Oosten naar 't Zuidwesten uitstreckte. Kapitein Cook hernam dus dezelfde standplaats, welke hy bestagen had drie jaaren te voren, toen hy Annamooka bezogt.

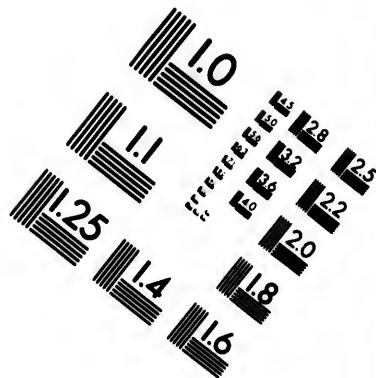
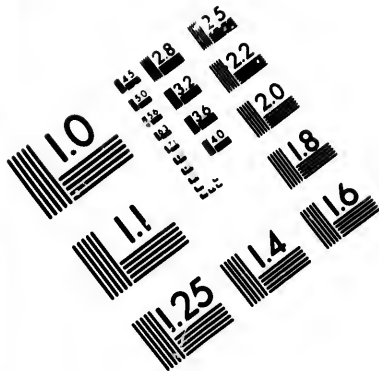
II. BOEK.

1777.

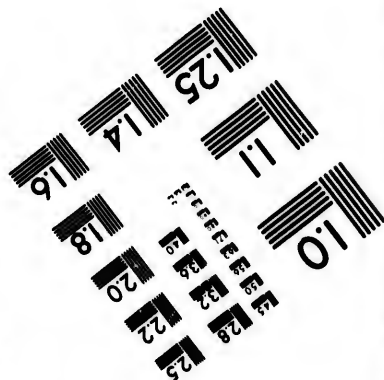
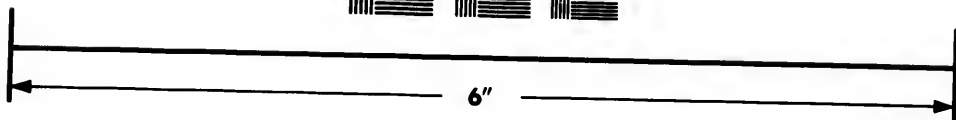
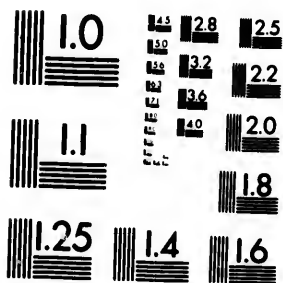
April







**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

33 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

0  
LE 128  
LE 125  
LE 122  
LE 120  
LE 118

LE 10

II. BOEK.

1777.

April.

Den volgenden dag, terwyl men bezig was om alles, tot het vullen en innemen van water, gereed te maken, begaf Kapitein Cook zich, des voormiddags, verzeld van Kapitein Clerke en anderen, naar land, om een plaats uittekiezen tot ons Observatorium, daartoe gereedelyk verlof bekomen hebbende van de inboorlingen. Zy gaven ons alle blyken van beleefdheid en geryfden ons met een schuiten huis, het welk juist beantwoordde aan een tent. Toobou, het Opperhoofd van 't Eiland, geleidde Kapitein Cook en Omai naar deszelfs huis, het welk op eene aangename plek, in 't midden zyner plantaadië gelegen was. Het was omringt van een grasrand, welke diende, zoo hy zeide, om de voeten te veegen, alvorens binnen de woning te komen. Zulk eene zindelykheid hadden wy te voren nergens aangetroffen, wat gedeelte wy in dezen Oceaan ook bezogt hadden, schoon wy naderhand bevonden, dat die zindelykheid zeer gemeenzaam was op de Vriendelyke Eilanden. Geen vloertapyt in eene Engelsche zydkamer kan reiner gehouden worden dan de matten waren, die de vloer bedekten van Toobous huis.

Terwyl wy aan land waren, kregen wy, by ruiling, eenige Varkens en vrugten, en toen wy aan boord kwamen, vonden wy de Schepen opgepropt met inboorlingen. Dewyl nu zeer weinigen met leedige handen gekomen waren, werden wy spoedig van allerlei vervingen voorzien.

Onze onderscheide verrigtingen aan den wal namen, den volgenden dag, een aanvang. Sommige hielden zich bezig met hooijen, anderen met het vullen der watervaten, anderen met hout hakken. Op denzelfden dag begonnen de Heeren King en Bailey gelyke hoogtens van de Zon waartene men, ten einde den gang van onze tydwyzers te weten,

*Mey.* Op den 4. Mey, verloor de Discovery haar tui-anker, welks kabel op de rotzen was doorgevyt.

Op den 7. toen de Discovery haar tui-anker had weergekregen, veranderde zy van leg-plaats, doch niet voor dat haar dagelyks ankertouw het zelve lot had getroffen.

Op den eersten dag van onze aankomst te Annamooka, werd ons uit het Schip door een der inboorlingen een zwaare kabel-

belbyl ontstolen, weshalven wy ons vervoegden by Feenou, den Koning van 't Eiland, ten einde door zyn gezag dezelve wedertebekomen; zyne bevelen, ten dien einde gegeven, werden zoo stipt gehoorzaamt, dat de byl aan boord te rug werd gebracht, alvorens wy ons middagmaal geëindigt hadden. In dedaard, wy hadden meer dan eens gelegenheid te ondervinden, hoe asgerigt dit Volk in hunne dievery is. Sommige zelfs van hunne Opperhoofden schaamden zich dat beroep niet. Op den 9 Mey werd een hunner ontdekt, bezig met weg te dragen buiten het Schip de bout van 't rad voor 't Schiemans garen, welke wy zorgvuldig geborgen hadden onder de dekkleeden; voor deze misdaad vonnisde Kapitein Cook hem tot de straf van twaalf dag slagen, en in de boeien te blyven, tot dat hy een Varken zou geleverd hebben voor zyn ontslag. Alhoewel wy na dit geval niet meer door aanzienlyke dieven gekwelt werden, de bedienden of slaven der grooten werden nogthans gedurig gebruikt tot dat laage werk, en of men hen al strafte met een dragt slagen, scheenen zy 'er even ongevoelig voor als de groote mast. Als wy iemand hunner op de daad betrapten, zetten hunne meesters ons aan hen te dooden, in stede van zich voor hen in de bres te stellen; dan, daar wy niet gaarne iemand aan 't leven wilden straffen, raakten zy gemeenlyk vry zonder eenige straf. Voor de schande van aan den lyve gestraft te zyn, waren zy even ongevoelig. Ten langen lesten dagt Kapitein Cook een straf voor hen uit, welke naar wy meenden van eene goede uitwerking was. Zoo haast wy iemand op steelen betrapten, werd hem het hoofd geheel kaal geschoren, en hy dus ten spot gelaten van zyne landgenoten, terwyl dit kenmerk tevens diende, om ons Volk op hun hoede te houden, en zulk een knaap in 't vervolg te beletten ons andermaal te beleten.

Feenou was zoo ingenomen met ons gezelschap, dat hy dagelyks by ons aan tafel bleef, doch niet altoos van onze kost at. Op den 10. bragten zyne bedienden hem een geregt dat aan den wal was bereisd, bestaande uit Visch, Soep en Yams; de visch was gekookt of gestooft in 't vogt van den

TL. BOEK. Kokosnoot ( mischien in een hout vat op heete steenen ) en  
 1777. werd aan boord gebragt op een weegbree blad. Kapitein  
 Mey. Cook proefde van het geregt , en had 'er zoo veel smaak in ,  
 dat hy naderhand eenigen visch op dezelfde wyze liet berei-  
 den; dan, schoon zyn kok tamelyk wel slaagde, haalde de  
 spys niet by die , welke voor Feenou bereid was.

Voor een groot gedeelte het Eiland uitgeput hebbende van  
 alles wat voedzel was, verhuisden wy, op Zondag den 11.  
 Mey, van land, en bragten de Observatoriums, de paarden en  
 alles wat wy aan den wal gehad hadden, weder sloop; voor-  
 nemens om onder Zeil te gaan, zoo haast de Discovery haar  
 dagelyks anker zou weder bekomen hebben. Feenou ver-  
 nemende, dat Kapitein Cook naar Tongataboo stond te steve-  
 nen, verzogt hem ernstig van dat ontwerp aftezien; en  
 hy drong hier zoo sterk op aan, als of 'er zyn eigen wezent-  
 lyke belang mede bemoeit ware. Hy prees hem een groep  
 Eilanden aan, Stapae geheten, naar 't Noord-Oosten ge-  
 legen; alwaar hy verzekerde, dat wy gemakkelyk en over-  
 vloedig voorzien zouden worden van allerlei verversingen;  
 zelfs bood hy aan ons in persoon derwaards te verzellen.  
 Ingevolge van dezen raad, verkozen wy naar Stapae te zei-  
 len, en dewyl die Eilanden nog niet waren bezogt geworden  
 door eenig Engelsch Schip, vond Kapitein Cook het geraden  
 dezelve aantedoën.

Op Donderdag den 14. werd Kapitein Clerks anker geluk-  
 kiglyk weder gevonden, en den 14. des morgens gingen wy  
 onder zeil en verlieten Annamooka.

Alhoewel dit Eiland eenigzins hooger zy dan de andere  
 kleene Eilanden, die het zelve omringen, is het echter lager  
 dan Mangeea en Wateoo, en deze zelfs zyn maar van eene  
 middelmatige hoogte. De oever, daar onze Schepen lagen,  
 bestaat uit een steile, ruwe koraal rots, van omtrent negen  
 of tien voeten hoog, uitgezondert twee zandige stranden,  
 welke tegen de Zee beschut worden door een rif van dezelf-  
 de soort van rots. In het midden van het Eiland is een meir  
 van Zout water, ter breedte van ongeveer anderhalve En-  
 gelsche myl, rondöm welk meir de grond trapswyze ryst;  
 wy

wy konden niet bespeuren, dat dit meir eenige gemeenschap had met de Zee. Op het ryzende gedeelte van dit Eiland, en vooral naar de kant der Zee, is de grond of van eene zwarte losse aarde of van eene roodachtige klei: maar op 't gauwfe Eiland word niets gevonden dat naar een stroom van versch water gelykt.

Het land word'er wel bebouwt, uitgezondert op eenige weinige plaatzen; en schoon sommige strecken braak schynen te leggen, geschied zulks enkel om de krachten te herstellen, welke zy door eene aanhoudende bebouwing verloren hebben; want dikwyls zagen wy de inboorlingen op die plekken gronds bezig met dezelve op nieuws te beplanten. Yans of wortels en weegbreen vormen hun voornaamste plantgewassen en plantaagien, van welke 'er verscheiden zeer uitgestrekt zyn, en besloten binnen afschuttingen van riet, ter hoogte van zes voeten. Binnen dezelve zagen wy dikwyls andere afschuttingen, welke de huizen van voornamen lieden omvingen. De broodvrucht en Kokernootboomen staan verspreid zonder eenige regelmatige orde; maar meest naby de woningen der inboorlingen. De andere deelen van 't Eiland, voornamentlyk naar de Zeekant, en rondom het meir, zyn bedekt met weelderige boomen en kreupelbosch, onder welken zeer veele Mangleo- en Fatano-boomen.

In de lynregte koers naar Stapae, waar heen wy nu bestemt waren, worden ten Noorden en Noord-Oosten van Annamooka een groot aantal kleene Eilandjes gezien. Tusschen de rotzen en ondieptens, die af en aan deze groep leggen, wisten wy niet of eene vrye doortocht zou zyn voor Schepen van grootte als de onzen; schoon de inboorlingen met hunne prauwen 'er door heen zeilden; om die reden, toen wy van Annamooka onder zeil gingen, richtten wy onzen koers ten Westen van bovengemelde Eilanden en Noord-Noordwest naar Kao en Toofoa, twee Eilanden aanmerkelyk om hunne groote, hoogte en de Westerlykste van die in ons gezigt waren. Feenou bleef, met zyn gevolg, in de Resolution tot omtrent den middag, en stapte toen over in de groote Zeil-Praauw, welke hem van Tongataboo had

II. BOEK.  
1777-  
Mey

over-

II. BOEK. overgevoert, en stuurde tusfchen dezen hoop Eilandjes heen, tegen welken wy regt over lagen.

1777.

*Mey.*

In den namiddag, omtrent vier uren, hielden wy 't naar 't Noorden, latende Toofoa en Kao aan bakboord. Wy hadden gemeent voor den duister ten anker te zullen komen, maar de donker overviel ons, alvorens wy een ankerplaats konden vinden in minder dan vyftig vademen water; weshalven wy liever befloten den nacht onder zeil doortebrenge, dan in zulk eene diepte het anker te laten vallen.

In den achtermiddag hadden wy ons op den kleenen afstand van nog geen twee Zeemylen van Toofoa bevonden, en verfcheide malen 'er den rook zien opgaan. Daar is een brandende berg op dat Eiland, wegens den welken de bewoners der Vriendelyke Eilanden eenige bygeloovige begrippen hadden; zy noemden dien Kollofeea, zeggende dat hy een Otooa of Godheid is. Men berigite dat dezelve fomtyds zeer groote fteenen uitwerp; dezelfs orater of mond word vergeleken by de grootte van een klein Eiland, en had by geen menfchen geheugen opgehouden te rooken; ook meldden de overleveringen 'er niets van. Men verhaalde ons, dat Toofoa flegts zeer dun bevolkt was, maar dat het uitmuntend water had.

Op den 15. waren wy, by 't aanbreken van den dag, niet ver van Kao, een groote rots van een kegelvormige gedaante; met eene labbere koelte uit den Zuid-Oosten ftuurden wy tusfchen Footooka en Hafaiva. Omtrent tien uren kwam Feenou aan boord, en bleef den ganschen dag by ons. Hy bragt met zich een meenigte vruchten en twee Varkens, en den ganschen dag door kwamen er kanoos aan, om gemelde artykels met ons te ruilebuiten, het welk wy gaarne deden, dewyl onze voorraad begon te minderen. Op den middag bevonden wy ons op de Zuiderbreedte van 19 gr. 49 min. 45 fec. en wy hadden zeven mylen lengte afgezeild van Anamooka.

Toen wy Footooka voorby waren, ontmoetten wy een rif rotzen, en dewyl 'er weinig wind was, hadden wy eenige moeite om 'er vry van te raken. Dit rif achter ons gelaten heb.



hebbende, wendden wy het naar Neenceva, een klein laag Eiland, Oost-Noord-Oost van Tootooka, op hoop dat wy 'er een ankerplaats zouden vinden; doch wy vonden ons weder te leur gestelt: want schoon wy, in alle richtingen, land om ons hadden, was de Zee niet te bepeilen.

II. BOEK.

1777.

Mey.

Op den 16. met het aanbreken van den dag, stuurden wy met eene aangename koelte naar Stapae, het welk wy nu van verre zagen, en als een laag land beschouden, door dien de boomen maar even boven 't water schenen uittekomen. Om negen uren zagen wy duidelyk, dat het bestond in drie Eilanden, alle ten naasten by even groot; kort daar aan, kwam, ten Zuiden van dezen, een vierde te voorschyn, zoo groot als een der anderen. Elk Eiland scheen even hoog en deed zich evencens op, en eene lengte te hebben van zes of zeven Engelsche mylen. Het worderlykste dier Eilanden word geheten Haanno, het daaraanvolgende Foa, het derde Lefooga, en het vierde Hoolaiwa; maar zy worden allen begrepen onder den gemeenen naam van Stapae.

By het ondergaan der Zon, bereikten wy het Noorderlykste van deze Eilanden; doch wy bevonden ons hier in dezelfde verlegenheid, by gebrek aan ankergrond, als de twee vorige avonden, en moesten al wederom den ganschen nacht onder Zeil blyven, van land en klippen als omringt. Feenou, die den ganschen dag by ons was aan boord geweest, begaf zich in den avond naar Stapae, en nam Omai mede in de kanoo. Hy was niet onbekommerd wegens onzen onaangenaamen en verdrietelyken toestand, waarom hy den ganschen nacht door een goed vuur aan hield, by wyze van landmerk of baken.

Op den 17. by het aanlichten van den dag, zeer dicht onder Foa zynde, zagen wy dat het aan Haanno vast was, door een rif, dat van het eene Eiland naar 't andere liep, gelyk met de Oppervlakte van de Zee. Kapitein Cook zond een boot uit om naar een ankerplaats te zoeken, en 'er werd eene bekwame plaats gevonden. Wy waren niet boven drie vierde van eene Engelsche myl van land; en dewyl wy voor

L

een

II. BOEK. een sleuf lagen, die in 't rif was, konden wy gemaklyk ten  
1777. allen tyde aan den wal komen.

*Mey.* Zoo haast wy voor anker lagen, werden wy omringt door eene meenigte kanoos, en oogenbliklyk was ons Schip vol van inboorlingen. Zy bragten Varkens, Gevogelte, Vruchten en Wortels mede, al het welk zy ruilden tegen doek, mesfen, kralen, spykers en bylen. Feenou was met Omai al vroeg in den morgen aan boord gekomen, om Kapitein Cook voortedragen of inteleiden by het Volk van 't Eiland, gelyk deze dan, ten dien einden, zich met hen naar land begaf.

Het Opperhoofd geleidde den Kapitein naar een hut, dicht aan het Zeestrand gelegen, en maar weinige oogenblikken te voren aldaar ter zyner inhaalinge opgereg. In deze hut werden Feenou, Omai en Kapitein Cook geplaatst. De andere Opperhoofden en de meenigte plaatsten zich tegen over hen aan de buitenzyde, en zetteden zich insgelyks neder. Kapitein Cook gevraagd zynde, hoe lang hy voornemens was hier te vertoeven, antwoordde vyf dagen. Taipa werd daarop gelast zich naast hem te plaatzen, en dit aan 't Volk te verklaren: waarop hy het zelve aldus aansprak, gelyk Omai ons in 't vervolg berigtte. Hy vermaande oud en jong, Kapitein Cook te beschouwen als een vriend, die voornemens was eenige weinige dagen by hen te blyven; en dat zy, gedurende zyn verblyf onder hen, hem niets moesten ontrooven of afsteelen, of hem op de eene of andere wyze beledigen. Hy gaf hen te verstaan, hoe men verwagtte dat zy Varkens, Gevogelte, Vruchten &c. naar de Schepen zouden afbrengen, waarvoor zy zulke artykels, als hy opnoemde, in verwisfeling zouden bekomen. Kort na dat Taipa de vergaderde meenigte op deze wyze had aangesproken, verliet Feenou hen, waarop Kapitein Cook door Taipa onderligt werd, dat het noodig ware een geschenk te doen aan Eraoupa, den Oppersten van 't Eiland. Kapitein Cook, die daarop bedagt was geweest, gaf hem zoodanige artykels, die verre zyne verwagting te boven gingen. Deze mildheid.

zette twee Opperhoofden van andere Eilanden, die hier by aanwezig waren, insgelyks aan, gelyke eifchen te doen. Taipa zelf bleef niet in gebreken iets voor zich te vorderen.

Feenou hernam nu zyn zitplaats, en beval Eraoupa zich naast hem te zetten en het Volk aantefpreken, gelyk Taipa gedaan had; zoo als dan ten naasten by in dezelfde bewoordingen geschiedde.

Deze plechtigheden voorby zynde, werd Kapitein Cook, op deszelfs verzoek, door het Opperhoofd geleid naar de drie staande poelen van versch water, zoo als zy het noemden; in een van welke het water tamelyk was, en de gelegenheid geschikt, om zonder veel moeite onze watervaten te vullen.

Op Zondag den 18. vroeg in den morgen, kwamen Feenou en Omai, die thans by het Opperhoofd aan land fleep, aan boord, om Kapitein Cook te verzoeken aan den wal te komen. Hy ging met hen mede; en aan land stappende, werd hy geleid naar de plaats, daar hy den vorigen dag gezeten had, en daar hy thans eene groote meenigte menschen zag samengevloeit. Alhoewel hy zich verbeeldde dat 'er iets ongemeens op til moest zyn, kon hy echter niet bevroeden wat; ook kon Omai hem deswegens niets berichten.

Na dat hy pas gezeten was, verschenen 'er omtrent honderd Inboorlingen, beladen met Yams, weeg-breen, broodvrucht, kokernoten, en suikerriet, alles welk aan onze linkerzyde werd nedergezet. Een aantal anderen volgden kort daarop, en droegen dezelve soort van artykels, welke, in twee hoopen verzamelt, aan onze rechterzyde werden geplaatst. Aan deze werden vastgemaakt twee jonge Varkens, en een half dozyn Hoenders. Aan de linkerzyde werden zes jonge Varkens en twee Tortelduiven gebragt. Eraoupa plaatste zich zelve voor de artykels aan de linkerzyde, en een ander Opperhoofd voor die aan de rechterzyde; deze, gelyk wy gisten, waren de twee Opperhoofden, die dezelve, op last van Feenou, bezorgt hadden, die hier even blindeling gehoorzaamt werd als op Annamooka, en die waarschy-

II. BOEK.

1777.

Mcy.

II. BOEK. 1777. lyk by deze gelegenheid de Opperhoofden van Stapae de-  
ze schatting had opgelegd.

*Mey.* Toen de onbekrompe verzameling van voorraad in orde was geplaatst, en voordeelig geschikt, voegden de dragers zich by de meenigte, die om het geheel een kring sloten. Terstond daarop trad een aantal manschap, gewapend met knodzen, binnen de ruimte des cirkels, alwaar zy voor eenige oogenblikken paradeerden, wanneer de helft derzelve zich begaf naar de eene zyde, en de andere helft naar de andere zyde, zich plaatsende voor de aanschouwers. Onmiddelyk daar na onderhielden zy ons achter den anderen met enkele gevechten; een kampvechter van de eene zyde daagde dien van de andere zyde uit, gedeeltelyk door woorden, maar meerder nog door nadrukkelyke gebaren, om één hunner tegen hem te stellen. De uitdaging werd gemeenlyk aangenomen: de beide kampvechters namen eene gevoeglyke houding aan, en de sryd aangevangen zynde, bleef duren tot dat een hunner zwigtte, of tot dat de wapens gebroken waren. By het eindigen van elk gevecht, smeet de overwinnaar zich voor het Opperhoofd neder, regtte zich teroond weder op, en ging heen. Eenige oude mannen, die als regters scheenen voortezitten, gaven hunne goedkeuring of lof in weinige woorden te kennen; en de meenigte, vooral die aan de zyde van den overwinnaar, vermeldden den roem, dien hy verworven had, in twee of drie uitgalingen van hoezee.

Dit spel werd somtyds voor een korten tusschen tyd opgeschort, en dan vervangen door partyen, die met elkanderen worstelden of handgemeen raakten. Het eerste geschiedde op de wyze gebruikelijk te Otaheite, en het handgevecht verschildte weinige van dat der Engelschen. Een paar wakkeren meiden traden vervolgens ter bane, en vielen zonder plichtspleeging, elkanderen met de vuist aan, met geen minder behendigheid dan de mannen. Deze sryd duurde echter niet lang, want in een halve minuut gaf een harer het op. De overwinnende heldin werd door de aanschouwers op dezelfde wyze toegejuicht, als de overwinnende kampvechters

ge.

gedaan waren. Schoon wy onze afkeuring lieten blyken van dit laatste spel, hinderde zulks niet, dat twee andere Vrouws- personen, die moedige deerns schenen te zyn, het strydkamp intraden, en waarschyglyk malkanderen wakker met de handen zouden geklopt hebben, zoo niet twee oude Vrouwen tusfchen beiden gekomen waren, om haar te scheiden. Toen deze gevechten vertoont werden, waren 'er ten minften drie duizend aanschouwers tegenwoordig, en alles gefchiedde met het volmaakite genoeg aan weerszyde; schoon sommige der kampvechters duwen kregen, van welken zy nog eenigen tyd daar na gevoel moeten gehad hebben.

Deze vermaaklykheden of vertooningen geëindigt zynde, gaf het Opperhoofd bericht aan Kapitein Cook, dat de mondkost, aan onze regter hand, een geschenk was voor Omai, en die, aan onze linker hand, voor hem, en dat hy Kapitein dezelve naar boord kon voeren, wanneer hem zulks best gelegen kwame. Het gedeelte van den voorraad voor Kapitein Cook, was ten naasten by een derde grooter dan dat van Omai.

Vier booten werden beladen met het geene Feenou ons geschonken had, en zyne mildheid en goeddadigheid overtrof alles, wat Kapitein Cook ooit ontvangen had van de Vorsten van eenige der Eilanden, welken hy, in den Stillen Oceaan, bezogt had. Hy omhelsde derhalven de eerste gelegenheid om Feenou te overtuigen, dat hy geenzins ongevoelig was voor zyne weldaden, en hy verëerde hem zoodanige artykels, als hy wist dat by hem in hooge achting waren. Feenou was zoo zeer voldaan over deze erkentenis, dat om niet in des Kapiteins schuld te blyven, hy hem nog twee zwaare Varkens, eenige wortels en zeer veel doek zondt.

Feenou te kennen hebbende gegeven, dat hy verlangde onze Scheeps-Soldaaten te zien exerceeren, beval Kapitein Cook, dat ze allen aan land zouden komen, des morgens van den 20 Mey. Na dat zy verscheide krygsbeweelingen gedaan en verscheide maalen gevuurt hadden, het welk aan de meenigte aanschouwers uitmuntend schein te behagen, onthaalde het Opperhoofd, op zyn beurt, ons op eene vertooring,

II. BOEK.  
1777.  
*Mey.*

ning, welke met eene naauwkeurigheid werd uitgevoerd, alles verre overtreffende, wat zy van onze krygsbewegingen gezien hadden. Het was een soort van dans, welke door honderd vyf manspersonen werd verrigt, ieder met een werktuig in de hand, naar een Schipriem gelykende, twee en een half voet lang, dun van blad en met een kleen handvat. Met deze instrumenten deden zy verscheide zwaijingen, welke ieder verzeld ging van eene verschillende beweging of van eene verschillende lighaams - houding. Eerst schaarden de dansers zich in drie ryen, en verwisfelden hunnen stand door verscheide bewegingen, zoo dat zy, die in de achterste ry waren, voor aan kwamen. Somtyds maakten zy één enkele ry uit, somtyds vormden zy een halven cirkel, en dan weder twee vierkante kolonnen. Gedurende de laatste beweging, trad een hunner voorwaards, en danste een krygsdans voor Kapitein Cook, waarmede die vertooning eindigde.

Het Muzyk, naar 't welk deze dansen geschieden, was het geluid van twee trommels, of liever houten blokken, uit welke zy, met geweld, eenige verschillende toonen haalden, door op dezelve met twee stokken te slaan. De dansers nogthans scheenen niet veel geholpen of geleid te worden door deze geluiden, maar wel door een rey van stemmen, by welke zich die der dansers voegden. Hun gezang was zoetluidend, en hunne daar mede overeenstemmende bewegingen werden met zoo veel kundigheid uitgevoerd, dat de gansche bende dansers een eenig regelmatig konstwerk scheen. De vertooning daarvan zou, op een Europees tooneel, zyn toegejuicht geworden. Het overtrof zeer verre alles, wat wy tot hun vermaak aangewend hadden, zoo dat zy zich eenigzins verhooveerdigden op hunne meerderheid over ons. Geen onzer muzyk - instrumenten, buiten den trommel, behaagde hen; zelfs hielden zy onzen trommel voor minder dan de hunne. Onze Walthoorns konden zy niet dulden; zy toonden 'er de grootste verachting voor, en deze verachting had men voor dezelve op alle de andere Eilanden.

Om hen een gunstiger denkbeeld te geven van de verma-  
ken

en en hooger kundigheden der Engelschen, gaf Kapitein Cook bevel tot het vervaardigen van eenige vuurwerken, welke hy, toen 't duister was geworden, in de tegenwoordigheid van Feenou en eene groote meenigte Volks, liet speelen. Deze vertooning behaagde hen over 't geheel grootelyks; maar onze vuurpylen en waterballen verbaasden hen ten uittersten. Zy erkenden nu, dat wy hen de baas waren.

II. BOEK.

1777.

Mey.

De inboorlingen spanden nu alles aan om ons te vermaken, en zy bleven nog eenigen tyd aanhouden ons te onthaalen op hunne muziek en danspartyen, in welke laatsten de Vrouwenpersonen geen gering deel hadden, daar zy in dezelve zeer veel bevalligheid en ligtveerdigheid lieten blyken.

Kort daar aan vertoonde zich, op 't onverwagtst, een persoon, die op de vuurwerken, welke wy afgeschoten hadden, eenige schimpige en boertige aanmerkingen kwam maaken, welke den saamgevloeiden hoop Volks deedt uitbarsten van lagchen. Feenou liet nu door zyn gevolg een dans dansen: zy vormden een dubbelen kring van vier en twintig ieder, rond de rey, en hieven een streelend gezang aan, vergezelt van bewegingen van hoofd en handen. By den aanvang waren hunne bewegingen langzaam, maar dezelve versnelden allengskens, en eindelyk besloten zy den dans met verscheidene zeer kunstige verplaatsingen van de beide cirkels.

Het feest van dezen gedenkwaardigen nacht werd beiloten met een dans, daar het voornaamste Volk deel in nam. In veel opzichte was hy zeer gelyk aan de vorigen, maar zy versnelden hunne bewegingen tot zulk eene verbazende graad, en slingerden zoodanig met hunne hoofden van schouder tot schouder, dat zy gevaar schenen te loopen van hunne halzen te ontwrichten. Dit ging verzelt van handgeklap, en van een woest gejuich of liever geschreeuw. Een hunner voegde zich aan een zyde, en herhaalde iets op de wyze van een Muzikaal recitative, met zulk eene bevallige houding, dat sommige onzer toegejuichte Acteurs 'er van gebloost zouden hebben. Hy werd door een ander beantwoord, en zulks werd aan weerszyde door de gansche bende verscheidene malen herhaalt,

II. BOEK. haalt, en geëindigt met zingen en dansen gelyk als zy be-  
1777. gonnen hadden.

*Mey.* De beide laatste dansen werden algemeen toegejuicht van alle de aanschouwers. Zy geschieden volmaakt op de maat, en sommige hunner gebaren waren zoo sprekende, dat men met regt kon gezegt hebben, dat zy de taal spraken, die zy nabootsten.

Het tooneel voor deze vertooningen was een open ruimte, tusfchen de boomen, die langs den Zee oever stonden, met toortfen op kleene afstanden van elkanderen, in 't ronde van de binnenzyde des cirkels. Alhoewel de toevloed des Volks tamelyk groot was, was het getal der menschen vry minder dan dat, het welk 's morgens gezien werd, toen de Scheeps-Soldaten excerceerden. Verscheide onzer Heeren meenden, dat op dien morgen wel vyf duizend of meer menschen by een waren, om die exercitie te aanschouwen; doch Kapitein Cook achte die rekening een weinig te vergroot.

Daags daar aan, zynde den 21 Mei, deed Kapitein Cook een springtochtje te voet naar 't Eiland Lefooga, het welk hy in sommige opzichte beter vond dan Annamooka; de plantagien waren 'er niet alleen talryker, maar tevens grooter en uitgestrekter. Veele strecken lands, naby de Zee, leggen 'er woest of onbebouwt, het welk mischien is toetschryven aan een zandigen grond. In 't binnenste gedeelte van 't Eiland is de grond beter, en men vind 'er duidelyke blyken van eene sterker bevolking en van eenen ver gevorderden landbouw. Veele plantagien zyn zoodanig omtuint, dat de heggen of afschuttingen even wyd van elkanderen loopende, zeer breede open wegen laten. Wy zagen er groote plekken gronds, dicht beplant met papier moerbezien boomen; ook waren de plantagien, in 't algemeen, overvloedig voorzien van zulke planten en vruchten, als aan het Eiland eigen zyn, en by welken de Commandeur nog voegde dezaden van meloenen, pompoeenen, Indiesch koorn &c. Naar by de plaats, daar wy aan land kwamen, zagen wy een bult gronds van twee of drie voeten hoog, op welken vier of vyf kleene hutten stonden, in welken de lyken van eenige lieden

van



van rang begraven lagen. Het Eiland heeft slechts zeven Engelfche mylen in lengte, en op sommige plaatzen is deszelfs breedte niet boven drie dergelyke mylen. Aan de Oostzyde is een rif, dat ver in Zee uitloopt, en tegen welk de golven met groot geweld aandruifschen; 't is dit rif, dat Lefooga aan Foa hegt, welk Eilandje maar een halve myl van het eerste is afgelegē; by laag water kunnen de inboorlingen over dit rif van het eene Eiland naar 't andere gaan. De oever is een zandig strand of een koraale rots.

Toen de Kapitein van zyn tochtje wederkeerde, en aan boord te rug kwam, vond hy aan de achterstevē van het Schip de Resolution een groote en zeilvoerende kanoo vastgemaakt. In deze kanoo bevond zich Latooliboula, dien de Kapitein op zyn laatste reis te Tongataboo gezien had, en dien hy toen veronderstelde te zyn de Koning van dat Eiland. Men kon hem niet overhaalen aan boord te komen, maar hy bleef in zyn kanoo zitten, in eene zeer ernsthaftige houding. De Eilanders noemden hem *Areekea*, het welk Koning beteekent; een tytel dien wy niet gehoord hadden dat aan Feenou gegeven werd, hoe uitgestrekt zyn gezag ook over hen scheen te zyn. Latooliboula bleef onder de achterstevē tot den avond, en vertrok toen. Feenou was te dien tyd aan boord; maar geen dezer beide Opperhoofden gaven de minste acht op malkanderen.

Op den 23. toen wy bezig waren het Eiland te verlaten, kwam Feenou en deszelfs eerste minister, Taipa, aan de zyde van 't Schip in een kanoo, ons berigten, dat zy naar Vavaoo op reis gingen, een Eiland, zoo zy zeiden, omtrent twee dagen zeilens ten Noorden van Stapae. Het oogmerk hunner reis verzekerden zy te zyn, om nog eenige Varkens voor ons optedoen, en eenige mutzen van roode vederen voor Omai, om met zich naar Otahete te nemen; zy verzogten ons, niet te zeilen voor hunne wederkomst, welke binnen vyf dagen zou zyn; waarna zy ons wilden verzellen naar Tongataboo. Kapitein Cook nam 't besluit om op de wederkomst van dit Opperhoofd te blyven wagten, die onmiddelyk op reis toog naar Vavaoo.

M

Op

II. BOEK.

1777.

Mey.

II. BOEK. Op Zaterdag den 25. trad Kapitein Cook in een huis, daar  
 1777. een Vrouwspersoon bezig was de oogen te verbinden van een  
 Mey. kind, dat blind schein. De instrumenten, van welke deze  
 Vrouwelyke Oculiste gebruik maakte, waren twee dunne hout-  
 te tenters, waarmede zy het oog aan 't bloeden bragt. In  
 het zelfde huis vond hy eene andere Vrouw het hoofd van een  
 kind scheeren met de kaak van een hai, in een stukje hout  
 vast gemaakt; eerst maakte zy het hair nat met een vod,  
 die zy in 't water doopte, en voorts zich bedienende van haar  
 gereedschap, nam zy 't hair zoo dicht aan 't hoofd weg, als  
 had zy een scheermes gebruikt. Kapitein Cook nam kort  
 daar na aan zich zelve de proef van een dezer zonderlinge  
 instrumenten, en bevond dat het volkomen kon voldoen.  
 De inboorlingen dezer Eilanden hebben nogthans een an-  
 dere manier, op welke zy hunne baarden scheeren; dit doen  
 zy met twee schelpen, één van welken zy onder den baard  
 plaatzen, terwyl zy met de andere het bovenste gedeelte af-  
 schrappen; op deze wyze kunnen zy tamelyk kaal scheren,  
 maar 't gaat langzaam. Men vind lieden onder hen, die dit  
 als een beroep oeffenen: want het was voor onze matroozen  
 zoo gemeen naar land te varen, om zich naar de wyze van  
 Stapaee den baard te laten schrappen, als het voor de Over-  
 sten van 't Eiland was, zich naar boord te begeven om door  
 onze barbiers geschoren te worden.

Kapitein Cook bevindende, dat weinig of niets van 't gene  
 het Eiland opleverde, thans aan boord werd gebragt, besloot  
 van ligging of standplaats te veranderen, en Feenou's wede-  
 komstafte wagten in eene andere ankerplaats, alwaar hy eenige  
 ververschingen zou kunnen bekomen. Dienvolgens gingen wy,  
 den 26. onder zeil, en stevenden Zuidwaards aan langs het rif  
 van het Eiland, en na dat wy verscheide ondieptens voorby  
 waren, zetten wy het aan op de baai, welke gelegen is tusfchen  
 het Noord-ende van Hoolaiva en het Zuiden van Lefooga, al-  
 waar wy het anker wierpen. Niet zoo haast was ons anker in  
 den grond, of Meester Bligh, Schipper van de Resolution,  
 werd uitgezonden om de baai te peilen, daar wy thans onze  
 standplaats gekozen hadden. Kapitein Cook, verzeld van Luite-  
 nant

ant Gore, ging aan land, aan het Zuider gedeelte van Lefoo- II. BOEK.  
ga, om naar versch water uittezien en de landstreek optenemen. 1777.  
Lefooga en Hoolaiva zyn van den anderen afgescheiden Mey.  
door een rif van koraale rotzen, die by laag water boven ko-  
men. Sommige onzer Heeren, die aan het laatstgemelde  
Eiland aan land gingen, zagen geen het minste teeken van  
bebouwing op het Eiland, en slegts eene enkele hut, in wel-  
ke een mansperfoon huisvestte, bezig met visch en schildpad-  
den te vangen.

Op Dingsdag den 27. by 't aanbreken van den dag, maak-  
te de Kapitein sein om 't anker te ligten; en daar hy voor-  
nemens was op zyn tocht naar Tongataboo een doortocht  
naar Annamooka te zoeken om het Zuiden, tusfchen de tus-  
fchen beide gelegen Eilanden, zond hy Schipper Bligh in  
een boot voor uit om te peilen. Maar alvorens wy onder  
zeil waren, woei de wind zoo veranderlyk en onbestendig,  
dat het niet raadzaam was een vaart te beginnen, die ons zoo  
weinig bekend was: wy bleven derhalven leggen en seinden  
den Schipper te rug te komen. Hy en de Schipper van de  
Discovery werden naderhand afgezonden, ieder in een boot,  
om de engtens op te nemen. Tegen den middag kregen wy  
een groote kanoo, die zeil voerde, onder onze achtersteven,  
in dezelve bevond zich een mansperfoon, Poulaho of Futtafai-  
ke geheten, of wel beide die namen voerende; de inboorling-  
gen, welke toen aan boord waren, zeiden hem Koning te  
zyn van Tongataboo, Annamooka, Stapae en alle de na-  
burige Eilanden. Wy waren verwondert een vreemdeling  
verëert te zien met dien tytél, dien men ons had doen ge-  
looven aan een anderen te behooren; maar zy bleven by hun-  
ne verzekeringen, dat het opperste gezag behoorde aan Pou-  
laho; en zy erkenden nu voor de eerste maal, dat Feenou  
geen Koning was, maar een ondergeschikt Opperhoofd van  
veel gezag. Poulaho werd daarop van den Kapitein aan  
boord genoodigt, daar hy zeer welkom was, alzo hy by-  
wyze van een geschenk twee vette Varkens met zich bragt.  
Deeze groote Personadie, schoon niet ryzig, was zeer log  
en zoo lyvig dat hy byna geen gestalte had. Hy scheen om-

II. BOEK. trent veertig jaaren oud te zyn: hy had fluik hair, en zyne  
 1777. wezenstrekken verschilden aanmerklyk van die der meerder-  
 Mey. heid zyns Volks. Wy vonden in hem een ernsthaftig en  
 verstandig man. Hy bezag het Schip en de verscheide nieuwe  
 voorwerpen met zeer veel oplettendheid, en deed verscheide  
 snedige vragen. Toen hy in 't bezichtigen van 't Vee en  
 andere nieuwheden, zyne nieuwsgierigheid voldaan had,  
 werd hy verzogt in de kajuit te komen, daar eenige van zyn  
 gevolg tegen inbragten, dat indien hy zulks deed, het zou  
 kunnen gebeuren, dat 'er boven zyn hoofd geloopt wierd;  
 iets dat niet geoorloofd was. Schoon de Kapitein aanbod  
 die zwaarigheid wegtenemen, met te belasten, dat niemand  
 zich zou verftouten over de kajuit te loopen, stoorde Poulaho  
 zich niet aan die plechtigheid, maar trad, zonder eenige be-  
 palingen te maken, naar beneden in de kajuit. Thans schein  
 hy, niet minder dan zyn Volk, verlangende om ons te over-  
 tuigen dat hy, en niet Faenou, Koning was. Hy zette zich  
 met ons aan het middagmaal, maar at en dronk zeer weinig  
 en daar na verzogt hy den Commandeur hem naar den wal te  
 willen verzellen. Kapitein Cook deedt zulks in zyn eigen  
 boot, na hem alvorens zulke geschenken gegeven te hebben,  
 die verre zyne verwagting te boven gingen, en om welken te  
 beantwoorden; Poulaho bevel gaf van nog twee andere Var-  
 kens naar boord te zenden. De Koning werd van zyne eige  
 onderdaanen uit de boot gedragen op een soort van een hand  
 berry; en plaatste zich terstond in een klein huis, naar by den  
 oever. Hy zette Kapitein Cook aan zyne zyde, en zyn ge-  
 volg schaarde zich buiten het huis in eenen halven cirkel voor  
 hen. Een oude Vrouw zat dicht by het Opperhoofd, en hield  
 een soort van waaijer in haar hand, om de vlieden van zich  
 afteweeren. De onderscheide artikels, welke zyn Volk aan  
 boord der Schepen, by ruiling, ontvangen had, werden  
 thans alle voor hem uitgespreid; hy bekeek die met oplet-  
 tendheid, en vroeg hen wat zy 'er in ruiling voor gegeven  
 hadden; en ten langen lesten beval hy de eigenaars, ieder  
 het zyne optenemen, uitgezondert een glaze kom welke hy  
 voor zich hield. Zy, die deze dingen voor hem bragten,  
 wier-

wierpen zich eerst voor hem neder, stelden toen het gekog- H. BOEK.  
te ten toon, rezen vervolgens op en vertrokken. Dezelfde 1777.  
plechtigheid namen zy, by het te rug nemen, in acht, Mey.  
en niemand hunner onderwond zich, staande tot hem te spreken. Zyne opwagters, even voor zy van hem afgingen, deden hem hulde, door het buigen hunner hoofden, tot aan de zolen zyner voeten, welke voeten zy met de boven en onder zyde der vingers van iedere hand aanraakten. Kapitein Cook stond verrukt over den eerbied, dien te dezer gelegenheid wierd in acht genomen, hebbende maar zeldzaam iets dergelyks ergens gezien, zelfs niet by beschaafder Volken.

Toen Kapitein Cook aan boord kwam, vond hy den Schipper van het gedaane tochtje te rug gekeerd. Deze berichtte hem, dat 'er, zoo verre hy geweest had, een doortogt was voor de Schepen, met een tamelyken Anker-grond; maar dat, naar het Zuiden en Zuid-Oosten, hy een aantal droogtens, banken, blinde klippen en kleine eilanden bespeurd had. Ingevolge van dit bericht lieten wy alle gedagten varen, om langs dien weg een doortogt te zoeken; en besloten hebbende naar Annamooka weder te keeren, langs dezelfde Vaart, welke wy nog onlangs ondervonden hadden, veilig te zyn, zouden wy des anderendaags, den 28., zyn onderzeil gegaan, ware de Wind niet zoo onbestendig gebleven.

Op den 29., by 't aanbreken van den dag, ligten wy het Anker; met een fraai koeltje, uit den Oost Noord-Oosten, steevenden wy Westwaards, en werden van verscheidene zeilvoerende kanoos gevolgt.

Des namiddags liep de wind van 't Oosten naar 't Zuid Zuid-Oosten, met een frische koelte. Daar onze koers thans Zuid Zuid-West lag, waren wy verplicht te loefwaard op te laveeren, en wy bereikten slechts de Noordzyde van Footoha, tegen agt uren des avonds. Den volgenden dag laveerden wy het op naar Lofange, en peilden grond aan ly of aan de Noord-Westzyde, in veertig vademen water; maar de bodem rotsachtig zynde

II. BOEK. en bezet met een keten van blinde klippen aan ly, hielden wy het aan op Kotoo, daar wy verwagttten beter 1777. Ankergrond aantetreffen. De duister was reeds gevallen Mey. voor dat wy dat Eiland bereikten, daar wy geene bekende Ankerplaats vindende, den nacht doorbrachten, met af en aan te laveeren. Op den 31., by 't aanbreeken van den dag, zeilden wy op de engte aan, welke tusschen Kotoo is, en tusschen het rif rotzen ten Westen daar van gelegen; maar, op onze aannadering, hadden wy geen genoegzaamen wind, om ons door 't zelve te brengen. Wy stevenden derhalven naar den buiten kant van 't rif, en hielden Zuid-West aan, tot byna twaalf uren, wanneer wy, ontdekkende niet genoeg te loefwaard te vorderen, en vrezende te ver van 't Eiland te zullen verwyderen, terwyl wy zeer veele van deszelfs inboorlingen aan boord hadden, wendden en te rug keerden, en den nacht doorbragten tusschen Footooha en Kotoo. De wind blies thans styf door, met rukken en regen, en gedurende den nacht, de Resolution, door eene kleene draijing van den wind, te ver loefwaard raakende, was zeer na op 't punt van te vervallen op een laag zandig Eiland, Pootoo Pootooa genaamt, en omringt van blinde klippen. Ons Volk, by geluk, even te voren op 't dek geroepen, om het Schip te doen wenden, en de meeste hunner ieder op zyn post zynde, verrigtte met zeer veel oplettendheid en vlugheid het noodige, en dit alleen was ons behoud. De Discovery, die verachter ons was, liep geen gevaar.

*Juny.* By 't aankomen van het morgen licht, werd 'er een Boot uitgezet, en de Officier, die 'er het bevel over kreeg, werd belast naar Ankergrond te peilen langs het rif, het welk van dat Eiland in Zee uitschiet. Gedurende het afzyn van de Boot, trachten wy de Schepen te wenden, door het Kanaal tusschen het rif van Kotoo en het zandig Eiland; maar een sterke tegenstroom ontmoetende, waren wy genoodzaakt daar van afzien, en voor Anker te komen in vyftig Vademen Water, hebbende het

het zandig Eiland Oost ten Noorden, op den afstand van ongeveer een Engelsche Myl. Hier bleven wy tot den 4. Juny, en kregen dikwyls bezoek van den Koning van Tooboueito en van Volk, dat van de naburige Eilanden kwam om met ons te handelen. Schipper Bligh was inmiddels uitgezonden, om de engtens te peilen tusschen de Eilanden ten Oosten gelegen; en Kapitein Cook begaf zich in persoon naar Kotoo, om het zelve op te nemen. Dit Eiland, uit hoofde der korale riffen, die het omvangen, is naauwlyks te genaken door booten. Deszelfs Noord-Westëinde is laag; maar het ryst eensklaps in 't midden, en eindigt aan het Zuid-Oostëinde in roode kleyachtige steiltens.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Het brengt gelyke vruchten en wortels voort als de aangrenzende Eilanden, en is tamelyk bebouwt, schoon dun bevolkt. Het heeft omtrent de lengtens van twee Engelsche Mylen. Terwyl de Commandeur het zelve overal omwandelde, hield ons Volk 'er zich bezig met grasmaijen voor 't Vee, en wy zaaiden 'er eenige Meloenzaden.

In den morgenstond van den 4. ligten wy het Anker, en gingen met eene frische koelte onderzeil naar Annamooka, daar wy den volgenden morgen voor Anker kwamen, ten naasten by in dezelfde plaats, daar wy nog onlangs gelegen hadden. Kapitein Cook begaf zich kort daar op naar Land, en vond de Eilanders braaf bezig, op hunne Plantadien, met het opdelven van Wortels voor den handel. Meer dan twee honderd hunner lieten zich dien dag aan strand vinden, en waren gretig om handel te dryven. De Yams waren nu op zyn best, en wy kregen 'er een goeden voorraad van tegen yzer. Alvorens de Kapitein naar boord te rug keerde, bezogt hy de verscheidene plaatzen, daar hy Meloen en Komkommer zaad gezaait had; maar vond, tot zyn groot leedweezen, dat de meesten vernield waren geworden door 't ongediert; eenige fyn-appel planten, die insgelyks door hem gepoot waren, vond hy echter in eenen voorspoedigen staat.

Op Vrydag den 6., des middags, kwam Feenou van  
Va-

II. BOEK. Vavaoo aan, en berichtte ons, dat verscheiden Kanoos, beladen met Varkens en anderen voorraad, met hem van dat Eiland afgezeild, met al derzelve Manschap verongelukt waren, in het stormachtige weder, dat wy onlangs gehad hadden. Dit treurig nieuws vond niet veel ingang by ons, alzo wy thans genoegzaame kundigheid hadden van het karakter des aanbengers. De waarheid bestond mischien daar in, dat hy buiten staat was geweest te Vavaoo den voorraad te bekoomen, op welke hy gehoopt had, of zoo hy 'er iets bekomen hadde, hy het zelve te Stapaee had gelaten, welke hy op zynen te rug tocht voorby moest, alwaar hy gehooft moest hebben dat Poulaho ons een bezoek had gegeven; die hy wist, dat, als zyn meerder, al de verdienste en de belooning zou hebben van 't bezorgen dezès voorraads, zonder echter gedeelt te liebben in de moeite om dezelve byeen te brengen. Den volgenden morgen kwam Poulaho aan, met eenige andere Opperhoofden, terwyl Kapitein Cook toevallig aan Land was met Feenou, die thans berouwscheen te hebben over zyn gehouden gedrag, in zich een karakter aantematigen daar hy geen eisch op had: want hy erkende niet alleen Poulaho als Souverein van Tongataboo en de omleggende Eilanden, maar hy geliet zich als of hy sterk met hem vooringenomen was. De Kapitein verliet hem en ging een bezoek geven aan den Koning, dien hy vond zitten met eenige weinige inboorlingen voor hem; terwyl een groot getal anderen, zich haastende om hem hunnen eerbied te bewyzen, den kring merkelyk en schieyk vergrooten. Toen Feenou naderde, plaatste hy zich onder de overigen, die voor Poulaho zaten, als opwachters van zyne Majesteit. In 't eerst schein hy een weinig belemmerd en verlegen; doch hy hersteide zich rasch. De beide Opperhoofden hadden toen een gesprek met elkanderen, en beide gingen zy met den Kapitein naar Boord om te middagmalen; maar Poulaho alleen zette zich aan tafel. Na dat Feenou hulde had bewezen, met volgens gewoonte den voet te begroeten van zynen Oppervorst met hoofd en



in handen, ging hy de Kajuit uit, en het bleek thans, dat hy in 's Konings tegenwoordigheid niet eten noch drinken mogt.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Op den 8., ligten wy het Anker, en stevenden naar Tongataboo, met eene aangename koelte uit den Noord-Oosten. Wy werden verzeld van veertien of vyftien Zeilvoerende vaartuigen, die allen de beide Schepen vooruit zeilden, en aan de Eilanders toebehoorden. Ten vyf uren, nademiddag, zagen wy twee kleene Eilanden, ten Westen, op den afstand van vier Zeemylen; het een was genaamt Hoonga Stapae, en het ander Hoonga Tonga. Zy zyn gelegen op de Zuidpools hoogte van 20 gr. 36 min. onttrent tien Zeemylen van de Westpunt van Annamooka. Wy bleven een Zuidwesten koers houden, en zagen, op den 9., verscheide kleene Eilanden, buiten welken Eooa en Tongataboo zich opdeden. Wy hadden thans vyf en twintig vademen water, met een bodem van gebroken koraal en zand; de diepte nam trapwyze af by 't naderen van de bovengemelde kleene Eilanden. In 't sturen, rigten wy ons naar de aanwyzing onzer lootzen, en hielden op de wydfte ruimte aan, tusfchen deze Eilanden, toen wy ongevoelig gedreven werden naar e ne breede plaat, vol koraal rots, beneden de oppervlakte van de Zee. Niettegenstaande wy alle zorg en oplettendheid aanwendden om deze klippen te vermyden, konden wy niet verhoeden, dat het Schip op een derzelveu stootte; de Discovery, schoon achter ons, raakte zelf niet vry. Gelukkiglyk dat geen der beide Schepen vast raakte of schade kregen. Wy bleven by onzen koers, en zoo haast wy eene plaats aantreffen, daar wy met eenige veiligheid voor anker konden komen, lieten wy het zelve vallen, en vaardigden de Schippers met de booten af, om te peilen. Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, of verscheide Inboorlingen van Tongataboo kwamen in hunne Kanoos naar ons af, en zy, zoo wel als onze lootzen, verzekerden ons, dat wy verder op diep water zouden aantreffen, zonder klippen. Hun bericht was waar, want,

II. BOEK. omtrent vier uren, werd 'er van de Booten fein gegeven, dat 'er goeden ankergrond gevonden was: wy ligten derhalven onze ankers, en zeilden verder op, tot dat het duister wêrd, wannêer wy in negen vademen water voor anker kwamen, op een zandigen bodem. 's Nachts regende het een weinig, maar vroeg in den morgen, toen de wind Zuid liep, en ons goed weder aanbragt, ligten wy weder het anker, en zeilden tot onder Tongataboo. Terwyl wy naar de haven oplaveerden, bleef de Koning in zyn Kanoo rond zeilen; ook hadden wy ten zelve tyde een groot aantal kleene Kanoos, om onze schepen. Twee dezer Kanoos, die niet uit den weg weken voor zyn Koninglyk Schip, werden van het zelve overzeild, zonder dat de Vorst 'er zich het minst aan scheen te kreunen.

Den 10. Juny, 's namiddags om twee uren, kwamen wy ter plaatze onzer bestemming aan; zy was zeer gemakkelyk, en ten Zuid-Oosten gevormt door de kust van Tongataboo, en ten Oosten en Noord-Oosten door twee kleene Eilandjes. Hier ankerden de beide Schepen in een zandigen grond, in tien vademen water, een vierde van een Engelsche Myl van het strand af.

Wy hadden niet lang voor Tongataboo ten anker gelegen, of Kapitein Cook begaf zich naar 't Eiland, verzeld van eenige Officieren en Omai. Zy vonden den Koning aan 't strand op hen wagten, en werden door hem geleid naar een klein huis, dicht by de boschen; voor het huisje was eene groote opene ruimte; de Koning zeide aan den Kapitein, dat hy 'er gebruik van kon maken, zoo lang hy aan 't Eiland bleef. Zy hadden nog niet lang in 't huisje geweest, of eene meenigte Inboorlingen verzamelde zich, in een kring, voor hen op de vlakte: inridders werd 'er een gebakken Varken en een meenigte gebakke wortels aangebragt en in deelen uitgelegt, en naar 's Konings bevel uitgedeelt.

Alvorens Kapitein Cook naar boord te rug keerde, poogde hy een waterplaats te vinden; men bragt hem by verscheide

de poelen, één van welken tamelyk goed water had, doch het zelve was wat ver landwaards in. Onderrigt wordende, dat het kleene Eiland Pangimodoo, naar by het welk de Schepen gelegen waren, hem beter van dat artykel kon voorzien; liet de Kapitein, den volgenden morgen, zich daar heen brengen, en vond 'er een poel met beter water, dan hy nog op deze Eilanden had aange- troffen. Deze poel, welke ongemeen vuil was, liet hy van alle ruigt zuiveren, en toen vulden wy 'er onze wa- ter vaten. Denzelfden morgen sloegen wy een tent op, by 't huis, dat de Koning ten onzen gebruike bestemt had. De Paarden, het Rundvee en de Schapen werden aan land gebragt, en eenige Scheeps Soldaten tot een wacht gestelt by dezelve. Het Observatorium werd niet ver van de tent opgeregt; de Heer King nam zyn verblyf aan land om de waarnemingen te besturen, en het opzicht te hebben over alle andere noodwendige verrigtingen. Een gedeelte van 't Volk werd in de boschen te werk gezet aan 't hakken van brandhout en aan 't zagen van plân- ken voor de Schepen; de Constapels werden aangesteld om handel te dryven met de Inwoners, die van alle dee- len van 't Eiland afkwamen met Varkens, Yams, Kokernoten en andere artykels, zoo dat de plaats, die wy aan den wal besloegen, naar eene Kermiss geleek, en onze Schepen aanmerkelyk waren opgepropt met het Volk, het welk ons dagelyks kwam bezoeken. Feenou, die zich in onze buurt onthield, gaf ons telkens blyken van zynen rykdom en edelmoedigheid, door ons te blyven begiftigen met dingen, die ons van veel waarde waren. Poulaho was in dit stuk niet minder oplettende voor ons, want naaulyks ging 'er een dag voorby, of hy begunstig- de ons met aanzienlyke geschenken. Thans werd ons be- rigt, dat zeker persoon, Mareewagee genaamt, van een zeer hoogen rang was op dit Eiland, en zelfs hooger nog dan Poulaho: maar dat hy, uit vergevorderde jaren, stil leefde. Op Vrydag den 13., omtrent twaalf uren, kwam echter Mareewagee, tot op eenen kleenen afstand van de

II. BOEK.

1777.

Juny.

H. BOEK.  
1777.  
Jany.

plaats, die wy aan land besloegen, verzeld van een grootaantal menschen van allerlei rang. In den achtermiddag begaven de beide Kapiteins en andere onzer Heeren, verzeld van Feenou, zich naar den wal om hem te bezoeken. Zy vonden, onder een boom, iemand zitten, voor wien een lap doek gespreid was, van omtrent vyftig ellen lengte, rondom welke lap een aantal menschen gezeten was. Zy verbeeldden zich, in hem dien grooten personadie te aanschouwen, doch zy werden uit die doling geholpen door Feenou, die hen onderrigtte, dat een ander, die op een stuk Mat was gezeten, Mareewagee was.

Kapitein Cook, die niet verwacht had, by deze gelegenheid, twee Opperhoofden aantetreffen, had slechts een geschenk voor één mede gebragt, het welk hy thans genoodzaakt was te verdelen, en dewyl het zeer aanmerkelyk was, aan beiden en uitersten scheen te voldoen. Onze maats onderhielden hen thans omtrent een uur met twee walthoorens en een trommel; maar het afvuren van een zakpistool, het welk Kapitein Clerke by zich had, scheen hen het meeste te behagen. Alvorens onze Heeren afscheid namen van de beide Opperhoofden, werd de groote lap doek opgerolt, en benevens eenige weinige Kokernoten aan Kapitein Cook aangeboden. Des anderendaags morgens kwam de oude Toobou aan boord een tegenbezoek afleggen by den Commandeur, te gelyker tyd een bezoek gevende aan Kapitein Clerke; by deze gelegenheid werd het gebrekkige van ons eerste geschenk rykelyk vergoed. Inmiddels begaf Mareewagee zich naar den wal, om ons Volk te zien arbeiden, en de Heer King toonde hem alles wat wy daar hadden. Hy stond veristomt van verwondering op 't zien van ons Vee; en onze Spanzaag trok voornamentlyk zyn aandacht. Tegen den middag, kwam Poulaho aan boord, medebrenghende deszelfs Zoon, die omtrent twaalf jaren oud was. Hy middagmaalde met Kapitein Cook: dan alhaewel de Zoon 'er by was, mogt hy niet by hem zitten. De Koning kreeg rasch smaak in onze kokery, en had veel op met onze wyn. Hy hield  
thans

thans zyn verblyf digt by onze tent, alwaar hy dezen avond ons Volk vermaakte met een dans, in welke hy zelf, schoon zoo lyvig en log, deel nam.

II. BOEK.

1777.

Juny.

Op den 15. ontving Kapitein Cook een boodschap vanden ouden Toobou, behelzende dat hy verlangde hem aan den wal te zien. De Kapitein en Omai gingen vervolgens hunne opwachting maken by dat Opperhoofd, het welk zy vonden zitten, als een der oude Aartsvaders, onder de schaduw van een boom, met een groote lap doek, van de fabriek van 't Eiland, voor hem uitgespreid. Hy verzogt hen zich by hem neder te zetten, waarna hy tot Omai zeide, dat het doek met eenige kokernoten en roode vederen het geschenk uitmaakte, het welk hy aan Kapitein Cook deedt.

Middelerwyl deed de Heer Anderfon, met verscheide anderen, een tochtje landwaardsin, alwaar zy de volgende opmerkingen maakten. Ten Westen van de tent is het land, omtrent twee Engelsche mylen ver, geheel onbebouwt, schoon bedekt met boomen en kreupel hout, dat uit de natuur zeer kragtig wast. Aan geene zyde daarvan strekt zich eene groote vlakke uit, daar zy verscheide Kokosboomen en eenige kleene Plantadien zagen. Naby de kreek, welke ten Westen van de tent loopt is het land volmaakt vlak, en by hoogwater of bloedgetyde overstroomt.

De volgende dag, zynde den 17. was door Mareewagee bestemt tot een groote *haiva* of vertooning, tot welke wy alle genoodigt waren. Voor de kortstondige hut van dit Opperhoofd, digt by onze landpost, was ten dien einde een zeer groote plek gronds opgeruimt. Des ogtends kwam een zeer groot aantal inwoners van binnen 's Lands af, ieder met een langen stok op schouder, aan welks eene einde een yam hong. De stokken en yams, aan beide de zyden van de open ruimte nedergelegd zynde, maakten twee groote hoopen versierd met kleene vischjes van veelërleije soort. Deze waren het geschenk van Mareewagee aan de Kapiteinen Cook en Clerke. De noodige toebereidzelen gemaakt zynde, begonnen de Eilanders, omtrent elf uren, onderscheiden dansen, welke zy *Mai* noemen. De bende Muziekanten bestond eerst uit:

XL BOEK. zeventig man als een rei, in 't midden van welk drie Instrumenten geplaatst waren, die zy trommels noemen, schoon 1777. zy niet veel gelyks met dezelve hadden.  
*Juny.*

Er waren vier ryen, van vier-en-twintig mannen ieder, in den eersten dans. Deze hielden in hunne handen een klein, dun, hout Instrument, omtrent twee voeten lang, in deszelfs gedaante naar een Schopriem gelykende. Met deze Instrumenten, welke zy *pagge* noemen, maakten zy verscheide bewegingen; dan eens dezelve naar den grond rigtende, aan de eene zyde met eene gelyke neiging des lichaams, en dan weder dezelve naar de andere zyde wendende, en schielyk van de eene hand in de andere overbrengende, draijende dezelve met zeer veel behendigheid; met verscheide andere verrigtingen en bewegingen. Hierop vond men een vlugger dans aan, die echter langzaam begon; men zong voor omtrent tien minuten, toen het ganfche lighaam in eene tweevoudige verdeeling aftrok en weder naderde, makende een foort van ronden kring, waarmede de dans eindigde; de rei trok insgelyks af, en de trommels werden aan eene zyde gesteld. Drie andere dansen volgden op dezen: maar dezelve hadden zoo veel overeenkomst met de vorigen, dat ik het onnoodig acht die te beschryven.

Deze vermaaklykheden hielden aan van de klokke elf uren des morgens tot na drie uren in den achtermiddag. De meenigte Eilanders, die als aanschouwers was te saamgevloeit, benevens die geenen, die op de handelplaats by de tent en elders rond liepen, bedroeg ten minsten tienduizend, alle binnen den omtrek van eene Engelsche myl.

In den avond werden wy vermaakt met de *Bomai* of nacht dansen, in een groote opene ruimte, voor de opgeslagen woning van Feenou. Deze duurden drie uren, gedurende welken tyd 'er omtrent twaalf gedanst werden, byna dezelfde als die te Stapæe.

Alhoewel alles geschiedde in beter orde dan wy met reden konden verwagten, kon echter onze oplettendste zorg niet verhoeden, dat wy geplunderd of beroofd werden van de inboorlingen op de honendste en tergendste wyze. Er was byna

na niet iets dat zy niet trachten ons te ontnemen. Eens, op 'tmidden van den dag, poogden zy een anker weg te voeren van voor de boeg van de Discovery, doch te vergeefs. Het eenigst geweld, dat zy pleegden, was dat zy het schouderbeen braken van een onzer geiten, waar aan het dier, niet lang daar na, stierf.

Op Woensdag den 18., gaf Kapitein Cook eenige geschenken aan Mereewagee, in vergelding van die, welke hy, daags te voren, van dat Opperhoofd had ontvangen; en dewyl het onthaal op de vertooning van dien dag ons schein uittedaagen, om aan onze zyde mede eenig Schouwspel te leveren, beval de Kapitein alle de Scheeps-Soldaaten derzelver exercitien te verrigten, op dezelfde plek daar gedanst was; ook werden aldaar des avonds eenige vuurwerken afgeschoten. De Koning, de voornaamste Opperhoofden en een groote meenigte Volks, waren 'er by tegenwoordig. Het vuren der Soldaten, by Pelottons, schein hen te behagen, maar onze waterballen en vuurpylen bewonderden zy met de uitterste verbaasdheid.

Terwyl de Inboorlingen de vertooningen van dien avond wagt afwagteden, hield het grootste gedeelte van dezelve, in den namiddag, zich bezig met woffelen en vechterien. In deze oeffeningen blyven zy zeer bedaat, en verlaten het strydperk zonder het minste teken van ongenoegen op hun hun gelaat. Beide Jongens en Meisjes neemen deel in deze oeffeningen, en dikwils gebeurt het, dat de kleine deerns hardnekkig met elkanderen kampen. By alle die gelegendheden, achten zy het geen schande overwonnen te worden; ook zet de overwonnen persoon zich even onverschillig neder als of hy niet gestreden hadde. Sommigen van ons Volk traden somtyds tegen hen in 't strydperk, maar werden gemeenlyk overwonnen.

Kapitein Cook voornemens om van 't Vee, het welk hy met zich gebragt had, iets aan dit Eiland te laten, achtte het noodig, des wegens eene verdeeling te maken, voor zyn vertrek. Ten dien einde liet hy, op den 19., de Opperhoofden te zamen roepen, voor ons huis, daar hy hen te ken-

II. BOEK.  
1777.  
Juniy.

II. BOEK. 1777. *Juny.* kennen gaf, welk een geschenk hy hen had toegedagt. Aan den Koning gaf hy een Stier en een Koe; aan Mareewage een Kaapfche Ram en twee Oijen; en aan Feenou een Hengst en een Merry. Hy onderrigtte Omai hen te zeggen dat geene van dergelyke dieren binnen den omtrek van verscheide Maanden Zeilens van hun Eiland, bestonden; dat hy dezelve tot hun had overgebracht met veel moeite en kosten, en enkel tot hun gebruik; dat zy, om die reden, zorg moesten dragen geene dier Dieren te dooden, voor dat zy sterk vermeenigvuldigt zouden zyn; en eindelyk, dat zy en hun nageflacht moesten onthouden en in hun geheugen prenten, dat zy dezelve ontvangen of bekomen hadden van de inboorlingen van Brittannie.

Eenige Officieren van beide Schepen, op het Eiland een tochtje landwaards in gedaan hebbende, kwamen den 22 Juny des avonds te rug, na eene afwezigheid van twee dagen. Zy hadden hunne Musketten met het benoodigde kruid en lood by zich gehad, behalven nog verscheide kleene artykels die 't meest in aanmerking kwamen by deze Inboorlingen, al het welk hen op dezen kleinen tocht met de grootste behendigheid was ontstolen geworden. Schoon de Kapitein naderhand geen moeite deedt om de artykels te rug te bekomen, welke by deze gelegenheid gestolen waren, kreeg hy echter dezelve allen weder, door tusschenkomst van Feenou, behalven één Musket en eenige weinige andere kleinnigheden. By die gelegenheid kregen wy ook het gereedschap en andere dingen, die men onze Werklieden ontstolen had, te rug.

Op den 25. Juny hadden wy onze Schepen wel voorzien, onze Zeilen herstelt en het Want weder in orde gebracht, en hadden thans weinig voorraad meer van de voortbrengzels des Eilands te verwachten. Maar dewyl 'er den 5 July een Zon-Eclips stond te zyn, besloot de Kapitein dien tyd afte-wagten, of hy gelegenheid mogt hebben dezelve waartenemen.

Op Maandag den 30 Juny verzelden de Heer King en Anderson, als bezoekers, Futtafaïke naar zyn huis, het welk niet ver



ver af was van dat zyns Broeders Poulaho, te Mooa. Kort na hunne aankomst werd 'er een zwaar Varken gedood, het welk geschiedde door herhaalde slagen op den kop. Het hair werd vervolgens konstig afgeschraapt met de scherpe kant van gespleten Bamboes stukken, waarmede de ingewanden insgelyks uitgesneden werden. Vooraf, had men een oven gereed gemaakt, bestaande in een groot hol, in de aarde gedolven, waarvan den bodem belegt werd met steenen, van grootte, bykans, als eens mans vuist, welke gloeiend gemaakt werden, onder een brandend vuur; vervolgens omwonden zy eenige dier steenen met bladen van den broodvrucht-boom, met welken zy den buik des Varkens opvulden, stoppende 'er een aantal bladeren by in, om het uitvalen te verhoeden, en stekende een soort van prop van dezelfde soort van bladen in den Aarsdarm. Dit verrigt zynde, werd het lighaam geplaatst op eenige stokken, dwars over de steenen gelegen, en bedekt met weegbree bladen. De aarde werd vervolgens rondom opgegraven, en de oven dus toegemaakt, werd 'er verder geen moeite méer aan besteed.

Op hunne wederkomst naar 't huis van Futtasaike, werd het gebraden of gebakken Varken opgedischt, met eenige kokernoten en verscheide bennetjes gebakken wortels. De man, die 's morgens het Varken had toebereid, sneed het zelve meesterlyk op met een mes van gespleten Bamboes. Schoon het ten minsten vyftig ponden woog, werd het in zyn geheel voor hen opgezet; na dat zy 'er iets van genomen hadden, verzogten zy, dat het overige onder 't Volk, dat rondom zat, mogt gebruikt worden.

Des avonds werden zy op een Speen-Varken onthaalt, even eens toebereid als het Varken, en even als dat opgedischt met wortels en kokernoten. Toen 't Avondmaal geëindigt was, werd 'er een ganschen hoop doek binnen gebracht voor hen om in te slapen; maar zy werden in hunne rust gestoord door een zonderling voorbeeld van weelde, in welke hunne lieden van aanzien zich toegaven, en 't welk bestaat in den slaper te slaan of knuffelen. Twee Vrouws-

II. BOEK.

1777.

Juny.

H. BOEK. personen, by Futtafaike gezeten, verrigten dat werk, het  
 1777. welk zy *tooge tooge* heten; zy streeken of knuffelden zyn  
*Juny.* lighaam en beenen met beide vuisten, tot dat hy in slaap  
 viel, en bleven, met tusfchen pozen, dat werk, den gan-  
 fchen nacht door, aanhouden. Als de perfoon vast in slaap  
 is, verminderen zy de kracht en vlugheid van 't wryven; maar  
 zoo haast zy merken dat hy wakker word, hervatten zy het  
 werk als voren. Des morgens werd hen gezegt, dat de Vrou-  
 wen van Futtafaike elkanderen affosten en by beurten zich  
 te rust begaven. Een werk als dit, zou in eenig ander land  
 voor zeer rustverftorende aangezien worden; maar hier  
 werkt het alseen rustverwekkend middel, en toont wat de heb-  
 belykheid niet al vermag.

Kapitein Cook had zyn verblyf aan dit Eiland verlengt, uit  
 hoofde van de aannaderende Eclips; maar, naar de *Micro-*  
*meter* (\*) kykende (op den 2 July) vond men 'er iets aan ge-  
 broken, en het werktuig ongefchikt voor 't gebruik, tot dat  
 het verholpen ware, het welk niet kon gefchieden voor den  
 tyd dat men het noodig had. Om die reden bragten wy de-  
 zen dag al ons Vee aan boord, uitgezondert die Dieren,  
 welken wy befloten hadden op dit Eiland te laten. De Ka-  
 pitein was voornemens geweest de Kalkoenfe Haan en Hen  
 insgelyks alhier te laten; maar twee Hennen, by toeval,  
 om 't lever gekomen zynde, en liever verkiezende die Vo-  
 gels op Otaheite voortplanten, behield hy het eenige paar,  
 dat ons overbleef, voor dat Eiland.

Den volgenden dag namen wy ons anker in, en bragtende  
 Schepen achter Pangemodoo, ten einde gereed te zyn om by  
 den eerften gunftigen wind door de engtens te komen. De  
 Koning, die dezen dag met ons middagmaalde, bekeek met  
 byzondere aandacht de tafelborden; het welk Kapitein Cook,  
 die zulks had opgemerkt, aanzette om hem een tin- of aarde  
 bord aantebieden.

*July.*

Des Zaturdags den 5. July, in den morgen, de dag van de  
 Eclips, was de lucht betrokken, en wy kregen eenige re-  
 gen.

[\*] Een Instrument; waarmede men kleine tusfchenruimten meet.

genvlogen. Omtrent negen uren, brak de Zon door met kleene  
 tusfchenpozen van omtrent een halfuur, doch even voor 't be-  
 gin van de Eclips raakte zy geheel achter de Wolken. Om-  
 trent het midden van de Eclips liet de Zon zich nu en dan  
 weder zien; doch het overige van den dag bleef de lucht  
 betrokken, zoo dat wy het einde der Eclips niet konden  
 zien.

Na dat de Eclips geëindigt was, pakten wy onze Instru-  
 menten op, en alles wat wy aan land hadden, werd 't Scheep  
 gebragt. Geene der inboorlingen eenige zorg gedragen heb-  
 bende voor de drie Schapen, aan Mareewagee gegeven, be-  
 lastte de Commandeur dezelve wedel naar 't Schip te voe-  
 ren. Hy was bezorgt dat, indien ze daar gelaten werden,  
 de Honden ze zouden vernielen.

De Heer Anderfon berigte ons dat het Eiland Amsterdam  
 den omtrek heeft van omtrent twintig Zeemylen, en dat de  
 oevers bestaan uit koraal rots. Het Land doet 'er zich zeer  
 schoon voor, en levert overvloed van Yams, Kokernoten &c.  
 Er is geen viervoetig gediert dan Varkens, Honden en Rat-  
 ten. Men vind 'er veelcrieye zoort van Vogels, en de Zeele-  
 vert Visfchen in overvloed.

Alhoewel wy thans gereed waren om onder Zeil te gaan,  
 hadden wy geen daglicht genoeg om door de engtens te ko-  
 men, alzoo het morgenty te vroeg kwam en het avondty te  
 laat inviel; wy waren derhalven genoodzaakt twee of drie  
 dagen te wagten, ten zy wy het geluk mogten hebben om  
 een voor den wind te krygen.

Wy ligten nogthans anker op den 10., omtrent agturen  
 des morgens, en met een styve koelte, raakten wy door het  
 kanaal tusfchen de kleene Eilanden Makkaha en Monooafai.  
 Het ty liep ons eerst sterk mede, en bragt ons op tot aan het  
*lagoon*, daar de Oosterftroom met dien van het Westen in-  
 valt; het welk met de zuiging van het *lagoon* en van de ban-  
 ken voor het zelve, zeer sterke Rafelingen en Draaikolken  
 maakt. Behalven dit nadeelige, gaat de diepte van 't ka-  
 naal een kabels lengte te boven; gevolglyk kan men 'er niet  
 ankeren, als digt aan de rotzen, in veertig of vyfen veertig

II. BOEK. vademem waters; daar een Schip bloot legt aan Draaikolken.  
 1777. Wy bleven tusfchen de beide tyden opoleven, tot dat het  
*July.* ten naasten by hoogwater was, zonder een enkelen duim te winnen of te verliezen, toen wy eensklaps in den stroom van het Oosterlyk ty raakten. Overtuigt dat wy niet voor den duistere in Zee konden komen, wierpen wy 't anker dicht onder de kust van Tongataboo, in vyf en veertig vademem water. De Discovery ankerde onder onze achtersteven, maar dreef van grond af voor dat het anker hield, en kwam eerst te middernacht weder by ons.

Na tot elf uren van den volgenden morgen hier gelegen te hebben, ligttten wy het anker en stевenden Oost op. Ten tien uren kwamen wy het Oost-einde van 't Eiland te boven en hielden op Middelburg of Eooa (zoo als de Inboelingen het noemen) aan, daar wy 's morgens ten agt uren ten anker kwamen in veertig vademem water; zynde ten naasten by dezelve plaats, daar Kapitein Cook in 1773 gelegen had, toen hy deze,ve de English-road of Engelsche Rheedde noemde.

Zo haast wy voor anker lagen, kwam Taofa het Opperhoofd en verscheide Inboorlingen ons aan boord bezoeken, en toonden zich verheugt over onze aankomst. De Kapitein vergezelde hem naar land, om versch water optesporen, om welk hy voornaamlyk te Eooa gekomen was. Hy had te Tongataboo vernomen dat hier een stroom van de heuvelen in Zee liep, doch zulks had thans geen plaats. Men geleidde hem naar een spong in de rotzen tusfchen hoog en laag water, doch dezelve was brak. Toen zy bemerkten dat ons dit water niet beviel, werden wy, een weinig landwaards in, een diepe sleuf aangewezen, daar wy uitmundend water vonden, het welk, schoon moeilyk te bekomen, echter, door middel van spuiten en linnen kokers, naar den oever kon afgevoerd worden: maar liever dan zulk een langzaam en lastig werk te ondernemen, vergenoegde de Kapitein zich met den voorraad te Tongataboo opgedaan.

Aan dit Eiland bragten wy den Ram en de beide Oijen, die wy van de Kaap de Goede Hoop hadden mede genoomen, en  
 thans

thans aan de zorg overlieten van Taoofa, die wonderlyk daarmede in zyn schik was.

Terwyl wy hier voor anker lagen, bekoorde dit Eiland ons door de vertooning van eene heerlyke landsdouwe, daar wy geen de geringste schyn van gezien hadden, aan alle de Eilanden, die wy onlangs hadden aangedaan; ook overtrof het in hoogte alle de door ons bezogte of ontdekte Eilanden, zints ons vertrek van Nieuw - Zeeland; en deszelfs kruin, welke bykans vlak was, liep in eene langzame schuinte naar Zee af. De andere Eilanden, welke deze groep uitmaken, vlak zynde, kon het oog op dezelve niets anders zien, dan de boomen, waarmede zy bedekt zyn; maar daar alhier een zagt ryzende grond is, heeft men 'er een uitgestrekt gezicht over, en men ziet 'er verscheide boschen in eene heerlyke wanorde verspreid. Naby den oever is alles beschaduwtd door eene verscheidenheid van boomen, onder welken de Inboorlingen hunne woningen aanleggen, en naar de rechterzyde van onze legplaats, was een der uitgestrekteste boschen van kokospalmen, welke wy ooit gezien hadden.

Op den 13. des namiddags, begaf een bende van ons Volk zich naar het hoogste gedeelte des Eilands, een weinig ter rechterzyde van de Schepen, om een uitzicht te hebben over de gansche landstreek. Omtrent half weg gekomen zynde, gingen wy door een diepe Valei, welker beneden grond en zyden bewasfen waren met boomen. Wy vonden overvloed van koraal, tot dat wy de toppen der hoogste heuvelen bereikt hadden; de grond is naby den top over 't geheel een roodachtige klei, welke op zommige plaatzen diep doorgaat. Op het verhevenste gedeelte van het Eiland zagen wy eene ronde bedding, welke geschoort werd door een muur van koraal steenen. Onze leidslieden verhaalden ons dat die Berg opgeworpen was op bevel van hunnen Oversten en dat men 'er nu en dan samen kwam om *Kava* te drinken. Op een kleenen afstand van daar was een sprong van uitmuntend water, en omtrent een myl lager een stroom, welk, zoo men zeide, in Zee uitliep, wanneer 'er veel regen viel.

II. BOEK.

1777.

July.

II. BOEK.

1777.

July.

Van deze hoogte hadden wy een volkomen gezigt over 't gansche Eiland, uitgezondert van een kleen gedeelte naar 't Zuiden. De Zuid-Oost kant, van waar de heuvels, op welke wy ons thans bevonden, niet wyd af waren, ryst met groote onëffenheden onmiddelyk uit de Zee; zoo dat de vlakten en velden alle aan den Noord-West kant leggen; welke, opgeluisterd met verscheiden Boschen van opgaande Boomen, met tuschen beide leggende Plantadien, voor 't oog eene heerlyke landschap uitleveren. Terwyl Kapitein Cook bezig was deze betoverende landstreek te beschouwen, vermaakte hy zich met het heuglyk denbeeld, dat een toekomend Zee-man mischien het genoeg zou hebben, om van deze hoogte de weiden opgepropt te zien van Runderen en kleen Vee, door deze Schepen uit Engeland alhier aangebragt; en dat de vervulling van dit enkel weldadig oogmerk, by uitsluiting van alle andere inzigten, een genoegzaam en voldoende bewys zoude uitleveren, dat onze reizen niet nutteloos geweest zyn.

Den volgenden morgen zette Kapitein Cook een Pynappel in den grond, en bezaaide de voornaamste Plantadien met Meloenzaden en andere vruchten en gewassen. Hy had, in de daad, reden om te veronderstellen, dat zyne pogingen niet vruchteloos zouden zyn, want hy had het genoeg, voor het middagmaal van dezen dag, een schotel met knollen te zien op dischen, het voortbrengzel der zaden, welke hy hier, in 1773, den grond had toebetrouwt.

De Kapitein den 15. bepaalt hebbende onder Zeil te gaan, drong Taoofa by hem aan om nog wat te biyven, ten einde hem een geschenk te kunnen doen, het welk hy voor hem liet vervaardigen. Kapitein Cook liet zich overhalen en stelde deszelfs vertrek uit. Des anderen daags ontving hy van het Opperhoofd een geschenk, bestaande in twee kleen hoopen wortels en eenige fruit, al het welk scheen by een verzamelt te zyn als op de andere Eilanden.

Kapitein Cook keerde toen naar boord, in gezelschap van Taoofa en een van Poulaho's Bedienden, door wien hy een stuk staaf yzer aan dat Opperhoofd zond, als een afscheids

tee-

teeken van zyne achtting voor hem; ook kon hy hem niets zenden dat van meer waarde voor hem ware.

Kort daarna ligten wy het anker, en zeilden, met eene labbere koelte, uit den Zuid-Oosten, naar Zee, daar Ta-oofa en eenige andere Inboorlingen ons verlieten. By 't opwinden van het ankertouw, vonden wy het kabel zeer beschadigt; ook ondervonden wy, dat eene verbazende hooge Zee aldaar uit het Zuid-Westen komt invallen.

Wy namen nu afscheid van de Vriendelyke Eilanden en derzelve bewoners, na eene hartelyke verkeering van tuschen de twee en drie maanden met de laatsten gehad te hebben. 't Is waar, nu en dan waren 'er eenige verschillen ontstaan, voortkomende uit hunne natuurlyke geneigtheid tot Diefstal, schoon niet zeer aangemoedigt door de onachtzaamheid of zorgloosheid van ons Volk. Deze verschillen nogthans hadden nooit eenige nadeelige gevolgen; en maar weinige maats, die tot onze Schepen behoorden, die niet met eenig leedwezen afscheid van hunne Vrienden namen. De tyd, welke wy hier doorbragten, werd niet verspilt, en daar wy, voor een groot gedeelte, van de voortbrengzels der Eilanden leefden, werd 'er zeer weinig van onze Scheepsvoorraad verteert. Ook namen wy nog eene genoegzame hoeveelheid verversingen mede, van welken wy bestaankonden, tot onze aankomst aan eene andere plaats, daar wy ons opnieuw konden voorzien. De Commandeur verheugde zich gelegenheid gehad te hebben, dit arm Volk dienst te doen, door hen eenige nuttige Dieren te laten; en dat die, welke hy voor Otaheite geschikt had, nieuwe krachten gekregen hadden in de weiden van Tongataboo. De voordeelen, welke wy genoten met deze plaats aan te doen, waren aanmerkelijk, en wy genoten die, zonder de volvoering van onze hoofdbedoeling te vertragen; nademaal het jaargetyde, om naar 't Noorden te stevenen, reeds voorby was, toen wy 't besluit namen deze Eilanden te bezoeken.

Onder de benaming van Vriendlyke Eilanden moeten wy insluiten niet alleen de groep te Stapae, maar ook die Eilandjes, welke naar 't Noorden, byna onder denzelfden

II. BOEK.

1777.

July.

mi-

II. BOEK. middaglyn, ontdekt zyn geworden, zoo wel als eenige anderen onder de beheersching van Tongataboo, welke de  
1777. Hoofdplaats is, en de zetel des bewinds.  
*July.*

Naar het beste bescheid, welk wy konden bekomen, is deze Archipel zeer uitgestrekt. Een der Inboorlingen telde honderd en vyftig Eilanden op, welker namen alle door den Heer Anderfon zyn aangeteekent.

De aanzienlykste Eilanden, van welken wy in deze na- buurschap hoorden spreken, zyn Hamoa, Vavaoo, en Feejee, elk van welke grooter is dan Tongataboo; maar het schynt niet, dat eenig Europeër ooit een eenig daarvan gezien heeft.

Hamoa legt twee dagen Zeilens Noord - Westen van Vavaoo. Het word gezegt het grootste van alle hunne Eilanden te zyn, wel voorzien van Havens en goed water, en overvloed hebbende aan alle de artykels van verversching, welke op de door ons bezogte plaatzen gevonden werden. Poulaho neemt dikwyls zyn verblyf op dat Eiland; en het Volk aldaar wordt zeer hoog geächt te Tongataboo.

Feejee legt omtrent drie dagen Zeilens van Tongataboo. Het heeft overvloed aan Varkens, Honden, Gevogelte en zulke vruchten en wortelen, als wy op de andere Eilanden vonden; ook is 't grooter dan Tongataboo, maar niet aan de beheering daarvan onderworpen, gelyk de andere Eilanden van dezen Archipel zyn.

De kleur van de Inboorlingen van Feejee was ten minsten een schaduw donkerer dan die der bewoners van de Vriendelyke Eilanden. Wy zagen één der inboorlingen van Feejee; zyn linker oor was gespleten en het lil van 't zelve zoodanig gerekt, dat het tot aan zyn schouder hing. Dergelyk eene zonderlingheid had Kapitein Cook ook aangetroffen, op zyn tweede reis, aan andere Eilanden van de Zuid - Zee. De Mans van Feejee waren hier zeer geëerbiedigt; niet alleen om hun vermogen en wreedheid in het Oorlog, maar tevens om hun vernuft; want in 't stuk van handwerk overtreffen zy verre de bewoners van Tongataboo. Men toonde ons blyken daar van in hunne knodzen en speeren, die  
zeer



zeer aartig gefneden waren. Men liet ons insgelyks eenig geruit doek van hen zien, veelverwige matten, aarde potten en andere artykels, in welker maakzel en stof eene meerderheid van vernuft en kunst doorstraalde.

II. BOEK.

1777-

July

De Haven en Ankerplaats van Tongataboo overtreft, zoo in veiligheid en ruimte, als in goedheid van den bodem, alles wat wy ergens aan deze Eilanden ontmoetteden. Het gevaar, dat wy liepen, by 't inkomen van 't Noorden, moet elk bevelhebber, die in het toekomende hier zou willen inloopen, op zyn hoede doen zyn omtrent deze pasfage, voor al met een Schip, dat diep gaat; daar de engte, welke wy by 't uitzeilen verkozen, veel wyder en veiliger is.

Alhoewel de Haven van Tongataboo de voorkeur behoort te worden gegeven, is het water te Annamooka echter veel beter, schoon niet zoo goed als men het zoude verlangen. Tamelyk goed water is 'er evenwel te bekomen door 't graven van putten, digt aan den kant des poels: behalven nog dat Annamooka, ten naasten by in 't midden der groep geplaatst, daardoor best gelegen is om verversching van de andere Eilanden te bekomen. Er is een kreek in het rif aan de Noordzyde van 't Eiland, daar twee of drie Schepen veilig kunnen geborgen worden.

Daar wy tusfchen de twee en drie maanden onder hen hebben doorgebracht, kan men met reden verwagten, dat wy in staat zyn alle zwaarigheden optelosen, en een tamelyk goed verflag te geven van hunne zeden, gewoontens en instellingen, zoo wel Burgerlyke als Godsdienstige; voornamenlyk daar wy iemand by ons hadden, die zoo wel hunne taal als de onze verstaande, gevolgelyk ten vertolker konde dienen. Doch Omai was niet geschikt voor dien taak.

De Inboorlingen der Vriendelyke Eilanden zyn zeldzaam boven de gemeene gestalte, schoon 'er onder zyn, die eene lengte van zes voeten hebben, zyn gemeenlyk sterk en welgemaakt, met breede fchouders; wy zagen verscheide zeer schoone lieden onder hen, schoon zy, door 't uitpuilen hunner spieren, meer kracht dan schoonheid vertoonen. Hunne wezenstrekken zyn zoo verschillende dat, behalven eene

II. BOEK. zekere stompigheid aan de punt hunner neus, welke algemeen is, het niet wel mogelyk is hen onder zekere bepaalde trekken te kenschetzen. Aan den anderen kant hebben wy veele echte Romeinsche neuzen en honderde van Europeesche wezens onder hen gezien. Hunne oogen en tanden zyn goed; maar de laatste zyn niet zoo regelmatig en wit als onder de Indische Natien. Weinige hunner nogthans hebben die ongemeene dikheid van lippen, welke zoo gemeen is op de andere Eilanden.

De Vrouwen verschillen in haare wezenstrekken minder van de Mannen, dan in haare gedaante, welke geheel en al die sterke vleeszige vastheid ontbeert, die by de Mannen gevonden word. Schoon de trekken van eenige onder haar zeer fyn en teder zyn, en de ware kenmerken harer Sexe, waardoor zy zoo veel aanspraak heeft op schoonheid en uitdrukking, is echter die regel hier geenzins zoo algemeen als in veele andere landen. Behalven deze algemeene uitzondering zyn de lichaamen van de meeste hunner Vrouwspersonen gemeenlyk wel gemaakt, en men vind 'er zommige onder, die volmaakte Modellen van eene schoone gestalte zyn. Maar de ongemeene dunheid en teederheid harer vingeren, waar in geene der Europeesche Vrouwen haar overtreffen, schynt iets byzonders en eigen te zyn aan de Vrouwen van deze Eilanden.

Men vind weinige natuurlyke gebreken of wanschapenheid onder de inboorlingen; echter zagen wy 'er twee of drie met inwards gebogen voeten; ook zyn ze niet vry van zommige kwalen.

Hunne sterkte en vlugheid beäntwoorden volkomen aan hunne gespierde Ledematen, en in 't oeffenen of gebruiken derzelven, toonen zy duidelyk, tot nog toe zeer weinig verzwakt te zyn door de talryke kwalen, welke de natuurlyke gevolgen zyn van werkeloosheid en traagheid.

De zachtzinnigheid of goedaartigheid, welke zy in eene groote mate bezitten, is op hun gelaat afgeschildert, het welk niets heeft van die woeste bitsheid, welke altoos die Natien kenschetst, die nog barbaarsch of onbeschaaft zyn.

Hun-

Hunne vreedzame geneigtheid is duidelyk optemaken uit de vriendelyke wyze, op welke zy vreemdelingen onthalen. In stede van hen openlyk of onverhoeds aantevallen, hebben zy nog nooit de geringste blyk gegeven van vyandelykheid; maar gelyk de beschaafdfte Natien, eene verkeering gezogt met hunne bezoekers door ruilebuiten; een middel, het welk alle Natien tot een zekeren trap van Vriendschap verëenigt. Zy verstaan zich het ruilebuiten zoo volmaakt, dat wy, in 't eerst, verönderstelden dat zy de bedrevenheid daar in verkregen hadden in 't handelen met nabuurige Eilanden; maar in 't vervolg bleek het dat zy naauelyks eenigen handel dreven dan met Feejee. Mischien liet geene Natie in de wereld, in den handel, meer eerlykheid en minder wantrouwen blyken. Wy stonden hen veilig toe onze goederen te bekyken en te onderzoeken, en zy stelden het zelve blinde vertrouwen in ons. Indien een der beide partyen te onvreden was over dien koop, dien hy gedaan had, nam 'er terstond, met wederzyds genoeg, eene herwifeling plaats. Over 't geheel schynen zy veele der uitstekendste hoedanigheden te bezitten, die het menschelyk hart versieren.

Eene neiging tot Dievery schynt het eenige gebrek te zyn dat hun fraai karakter bezwalkt. Allen, van wat Sexe of ouderdom, waren er zeer sterk aan overgegeven. Wegens dit gebrek in hun karakter moeten wy aanmerken, dat het zelve enkel betreklyk was tot ons, want in hunne onderlinge handelingen met elkanderen, heeft het Diefstal geen meer plaats als in andere landen, daar de onëerlyke praktyken van byzondere leden der Maatschappy geen recht geven, om een geheel Volk opverschillig te beschuldigen. 'Er is eenige inschikkelykheid te gebruiken omtrent de zwakheden van deze arme Eilanders, wier zinnen wy geheel en al overweldigden door den glans en het schitterende van nieuwe en overmeesterende voorwerpen.

Het hair dezer Eilanders is, in 't algemeen, dik, sluik en sterk, schoon 'er onder zyn, die het gekroest en gekrult hebben. Uit den aart schynt het zwak te zyn; maar veele Mans en zommige Vrouwen geven het eene bruine of pur-

II. BOEK.

1777.

July.

II. BOEK. pere kleur, en eenige weinige verwen het Oranje. De eerste kleur word voortgebracht door 't gebruik van een soort 1777. van pleister van gebrant koraal met water gemengt; de tweede door 't raspzel van een roodächtigt hout, tot een pap gemaakt, en over 't hair gestreken; de derde kleur is het uitwerkzel van den Kurkuma wortel.

In de kleeding van beide de Sexen is geen onderscheid; zy bestaat in een stuk doek of matwerk van omtrent drie ellen breed en twee en een half el lag. Van voren is het dubbel, en hangt gelyk een boezejaar ter halver been neder. Dat gedeelte van 't gewaad, het welk boven den gordel uitkomt, is geplooit in verscheide ploijen, welke als men ze uittrekt, stof genoeg leveren om rondom de schouders geslagen te worden. Dit gewaad is, wat den vorm aanbelangt, het algemeenste; maar de fyne matten en lange stukken doek worden enkel gedragen by lieden van hooger rang. Het minder soort vergenoegt zich met kleene stukken, en hebben dikwyls niet meer dan een dekkleed van bladen van planten of van de *Maro*, een smal stuk doek of mat, gelyk een Sjerp. Dit laten zy om den middel en tusfchen de dyen doorgaan; het word zelden anders als van de Mannen gebruikt. By hunne *Haivas* of groote onthalen of vertooningen, hebben zy onderscheiden gewaden, welke schoon gelyk in vorm meer of minder opgesiert zyn met roode vederen.

Beide Mannen en Vrouwen beschermen nu en dan hunne aangezichten tegen de Zon met kleene mutzen, gemaakt van verscheidenerlei stof.

Er is geen onderscheid in desierselen der beide Sexen. De gemeenste zyn halsnoeren, gemaakt van de vrucht van den Pandanus en verscheide welriekende bloemen. bekent by den algemeenen naam van Kahulla. Anderen bestaan uit kleene schelpen, haaie tanden, de vleugels en schenkels van Vogels &c., die alle op de borst hangen. Op deze wyze dragen zy dikwyls glad gemaakte paarl-moer schelpen, of een ring om het boven gedeelte vanden arm; ringen van Schildpad om de vingers en verscheide van deze aan malkander geschakeld om 't gewricht van de hand.

In het ooriel hebben zy twee gaten geboord, in welke zy stukjes yvoor dragen van drie duimen lang en van eene langwerpige ronde gedaante, welke aan 't eene gat ingestoken en aan 't andere gat uitgehaalt worden; of stukjes riet, opgevult met een geel blanketzel.

In lichaamlyke reinheid stellen zy veel vermaak; ten dien einde baden zy zich dikwyls in poelen. Schoon het water van de meesten dier poelen ondraaglyk stinkt, verkiezen zy het altoos boven 't Zeewater; ook houden zy zich zoo volkomen verzekert dat het Zeewater hunne huid benadeelt, dat wanneer zy genoodzaakt zyn in de Zee te bāden, zy zich altoos van zoet water zullen bedienen om zich aftewaschen. Zy zyn buitensporig gezet op Kokernoot-Olie, van welke zy een goed deel over hun hoofd en schouders uitstorten, wryvende zich ook over het gansche lighaam met dezelve.

In hun huislyk bestaan hebben zy geen harden arbeid te verrigten, welke het leven onaangenaam maakt, en evenwel het werk, dat zy te doen hebben, belet hen tot logheid of luiheid te vervallen. Hunne landstreek is zoo wel begunstigt van de Natuur, dat het eerste nalyks kan plaats hebben, en hunne geāartheid is zoodanig, dat zy hunner tyd niet ledig kunnen doorbrengen. De bezigheden der Vrouwen zyn 'er niet zwaar of moeilyk, en kunnen meest in huis verrigt worden. Het maken van doek word geheel aan hare zorg overgelaten.

Een ander handwerk van de Vrouwen is het maken hunner matten, welke die van alle andere landen overtreffen, zoo wel met betrekking tot derzelve weefzel als fraaiheid! Er zyn verscheide andere artykels van minder aanbeiang, welke hunne Vrouwen onledig houden.

De Mannen, gelyk natuurlyk is, hebben vry meer en ook moeilyker arbeid te verrigten dan de Vrouwen. Het bouwen van huizen, het timmeren hunner kanoos, delandbouw en het vischen zyn de voornaamste zaaken aan hunne zorg aanbevolen. Daar zy meest al bestaan van aangekweekte wortels en vruchten, zyn ze genoodzaakt een landbouw te

II. BOEK.

1777.

July.

II. BOEK. oeffenen, welken zy, door hunne nyverheid tot een zekere  
1777. graad van volkomendheid gebragt hebben.

*July.* De Broodvrucht en Kokernoot-Boomen staan overal verspreid zonder orde, en geven hun weinig moeite, wanneer dezelve eens tot zekere hoogte gekomen zyn. Het Suikerriet word gewoonlyk in kleene plekken dicht by een gezet. De Moerbezie, van welke het doek word gemaakt, word zeer rein gehouden en eene goede ruimte gelaten.

In het famenstellen hunner huizen laten zy weinig smaak of vernuft blyken. Die van het geringe soort van Volk zyn ellendige hutten, naauylks voldoende om hen tegen 't weer te beschutten. Die van voorname lieden zyn grooter entevens gemakkeliker en geneuglyker.

Zy zyn zeer afgeregt in het timmeren hunner kanoos, en van alles wat zy met hunne handen maken, zyn deze het beste. De dubbele zyn groot genoeg, om omtrent vyftig personen te voeren, en zyn suel in 't Zeilen. Op dezelve word gemeenlyk een hut of tent opgeslagen voor den eigenaar en deszelfs huisgezien. Zy worden saamgesteld van het hout van den broodvrucht boom en zeer net gewerkt. Van buiten schynen zy uit één enkel vast stuk gemaakt te zyn; maar van nader by ziet men dat zy bestaan uit een groot aantal stukken, allen naaukeurig in malkanderen gewerkt, en door middel van een boord of rand aan de binnenkant te samengehegt door koord van den Kokernoot. De enkele kanoos zyn voorzien van een uitlegger. De eenige gereedschappen, welke zy gebruiken in 't maken van deze Booten, zyn bylen of disfels van een gladde zwarte steen; booren van Haijetanden, en raspen of vylen van de ruwe huid eens Vischs, vast gelymt op platte stukjes hout. Het zelfde gereedschap gebruiken zy tot alle andere werk, uitgezondert schelpen, welke zy tot mesen gebruiken. Hun touwwerk is gemaakt van de vezelen van den Kokernootdop, welke, schoon niet boven tien duimen lang, zy tot de dikte van een schagt en zoo lang maken als zy goedvinden en in kluwen opwinden; van dezen worden de zwarer touwen gemaakt, door verscheide van die koorden samentewerken. Hunne visch-

lynen zyn zoo sterk en even als ons beste koord. Hunne II. BOEK.  
kleene vischhoeken zyn geheel van Paarlmoer Schelp ge- 1777.  
maakt; maar de groote vischhoeken zyn enkel op den rug July.  
daarmede gedekt; en beide punten zyn gemeenlyk van schild-  
pad. Zy hebben insgelyks een aantal kleene Vischzegens,  
ongemeen fyn gebreid.

Hunne Muzikale rieten of pypen, welke de *Syrinx* der ou-  
den gelyken, bestaan uit agt of tien stukken evenwydig van  
elkanderen geplaatst, doch de meeste ongelyk van lengte.  
Hunne fluiten zyn gemaakt van het Lid eens Bamboes riets,  
omtrent agttien duimen lang, en aan beide einden gesloten,  
hebbende naby ieder eind eengat, en nog vier andere gaten,  
twee van welken, en slechts één van de eersten, van hen in  
't spelen g ebruikt worden.

Hunne Krygswapens zyn knodzen, kunstig versierde spec-  
ren en werpschigten. Zy maken ook bogen en pylen; maar  
deze strekken enkel tot vermaak in 't schieten naar Vogels,  
en niet tot Krygsgebruik.

Hunne keuken groentens bestaan voornaamlyk in Weeg-  
bree, Kokernoten, Broodvrucht, en Yams. of Wortels.  
Hunne voornaamste dierlyk voedzel bestaat uit: Varkens-  
Vleesch, Visch en Hoenders; maar 't gemeene Volk eet  
meest Ratten. Henne Varkens, Hoenders en Schildpadden  
schynen hen slegts nu en dan tot lekkernyen te dienen en ge-  
schikt voor lieden van rang. Hunne spys word meest ge-  
bakken als op Otaheite; en van verscheidenerlei soorten van  
vruchten maken zy smakelyke gerechten. In het bereiden  
van hunne spyzen en in de manier van hun eten zyn zy niet  
zeer zindelyk. Over hunnen maalyd drinken zy gewoonlyk  
water, of Kokernoot-melk. De *Kava* is enkel hun morgen-  
drank. De spys, welke den Opperhoofden word voortge-  
zet, word gemeenlyk op weegbrée bladen gelegd.

Schoon men 'er weinig met Vrouwelyke kuisheid schein  
op te hebben, weten wy niet dat 'er een enkele echtbreuk  
heeft plaats gehad, gedurende ons gansche verblyf aan deze  
Eilanden; ook waren de ongehuwde Vrouwsperzonen van  
aanzien niet gerieflyker in hare gunsten. Men vond 'er  
ech-

II. BOEK. echter een groot aantal van een gansch verschillend karakter.

1777.  
July.

De droefheid, welke deze Eilanders over een afgestorvene laten blyken, is een klare blyk van hunne goedâartigheid. Behalven de Lidteekenen, welke zy zich toebrengen door brandingen, dryven zy zich een Haje tand in 't hoofd, tot dat zy sterk bloeden, zy slaan hunne tanden met steenen, en steken hunne spiesen niet alleen door hunne kaken in hunne monden, maar tevens door 't binnenste hunner dyen en in hunne zyden. De smertelykste pynen nogthans doen zy zich aan, en hebben enkel plaats, wanneer zy den dood beweenen van hunne naastbestaanden. Als iemand hunner sterft, word hy in matten en doek gewonden en dan begraven. Toen Kapitein Cook, op zyn tweede reis, voor 't eerst deze Eilanden bezogt, bemerkte hy, dat veele Inboorlingen een of beide hunne pinken afgesneden hadden, van welke verminking zy toen ter tyd geen regt bescheid kon verkrygen. Maar thans werd hem gezegt, dat dit geschied, wanneer zy met eenige gevaarlyke kwaal of ziekte gekwelt zyn, die zy meenen dat hen ten grave zal slepen. Zy veronderstellen, dat de pink by de Godheid zal aangenomen worden als eene verzoenende offerhande, krachtig genoeg om hunne herstelling te bewerken. De afzetting of affnydig geschiedt met een steene byl. Onder tien perzonen was 'er naaulyks een, die niet op zulk een wyze verminkt was, Somtyds nemen zy die zoo dicht aan de hand weg, dat zy het been raken, het welk haar aan de hand hegt. Onder 't gemeene Volk is 't insgelyks gebruiklyk, een Lid van hun pink aftefnyden, uit hoofde der ziekte van de Opperhoofden, onder welken zy behooren.

Zy stellen een Veel-Godendom, doch alle die Goden zyn minder dan *Kallafootonga*, die zy voor een Vrouw houden en beschouwen als den oorsprong der meeste dingen, in den Hemel haar woonstede hebbende, van waar zy den wind, den regen, den donder &c. bestiert. Zy zyn van gevoelen dat wanneer deze zeer te onvreden over hen is, de vruchten der aarde verzengt, verscheide dingen door den blixem verteert,



teert, en zy zelve bezogt worden met ziekten en dood; II. BOEK.  
 maar dat, zoo haast haare gramschap of toorn bedaart, 1777.  
 alles terstond tot den vorigen staat van welvaart weder- July.
 keert.

Zy bewyzen geen eerdienst aan eenig zichtbaar deel der scheppinge, of aan iets dat het maakzel is van hunne eigen handen. Zy offeren geen Honden, Varkens en Vruchten, (gelyk de gewoonte is op Otaheite,) ten zy zinnebeeldig. Maar 'er schynt geene reden om te twyffelen of zy offeren menschen.

Wegens hunne Regeeringsvorm hebben wy slegts weinig kundigheid. Eene ondergeschiktheid, gelyk aan het Leenstelsel van onze Voorvaderen in Europa, heeft onder hen plaats, maar van deszelfs onderverdeelingen en wezentlyke gesteltheit weten wy niets. Schoon zommige hunner ons zeiden, dat de magt hunner Koningen onbepaakt is, en dat hy willekeurig kan beschikken over het leven en den eigendom zyner Onderdanen, werd zulks echter door de weinige omstandigheden, die zich aan onze opmerking aanboden, eerder tegengesproken dan bevestigd.

Het Eiland Tongataboo is in talryke strecken verdeelt, welke ieder haar byzonder Opperhoofd hebben, die 't gericht houdt, en de verschillen beslist, welke binnen zyn eigen Landstreek ontstaan. De meeste dezer Oppersten hebben Landgoederen in andere Eilanden, van waar zy voorzien worden van alles. De Koning ontvangt, op gezette tyden, de opkomsten van zyne afgelegene Landen te Tongataboo, welke niet alleen de gewoonlyke plaats zyner Residentie is, maar tevens het verblyf van de meeste voornamen lieden op deze Eilanden. De Opperhoofden worden van 't Volk betyeld, Heeren der Aarde, als mede van de Zon en de Lucht.

Geene der beschaafde Natien hebben ooit deze Eilanders overtroffen in de groote orde en geregelheid, welke by alle gelegenheden wordt in acht genomen, in de gereede en onderwerpelyke gehoorzaamheid aan de bevelen hunner Opperhoofden, en in de volmaakte eensgezindheid, die onder lieden van allerlei rang heerscht. Zulk een gedrag doet zich

**Mr. ROEK.** 1777. *July.* klaar en duidelyk bemerken, wanneer de Opperhoofden eenig vergadert volkslichaam aanspreken, het welk niet zelden geschiedt; als dan heerscht 'er de grootste aandacht en de diepste stilte, en wat ook het onderwerp van zulk eene aanspraak mogte zyn, hebben wy nooit een enkel voorbeeld gezien, dat iemand van de aanwezenden blyken gaf van te onvredeheid, of geneigt scheen om den verklaarden wil van den spreker te dwarsboomen.

De onderscheiden klasfen hunner Opperhoofden, scheenen ten naasten by zoo talryk te zyn als onder ons; doch weinig zyn er, om by vergelyking te spreken, die Heeren zyn van uitgestrekte grondbegebieden. Men zeide, dat, wanneer een eigengeërfde stierf, al deszelfs bezittingen aan den Souverein vervielen; maar dat men gewoon was, dezelve aan den oudsten Zoon des overledenen te geven, onder deze voorwaarden, dat hy uit de nalatenschap zorg zou dragen voor de andere Kinderen. De Kroon is 'er Erflyk; en, uit eene byzondere omstandigheid, weten wy, dat de Futtafaikes, tot wier famiije Poulaho behoort, in eene afdalende linie, ten minsten een reeks van Honderd vyf en dertig Jaren geregeert hebben, die 'er verloopen zyn tusfchen onze tegenwoordige aankomst aan deze Eilanden en Tasmans ontdekking van dezelve.

De taal aan deze Eilanden heeft eene treffende overeenkomst met die van Nieuw-Zeeland, Otaheite en de andere Eilanden. De uitspraak van dit Volk verschilt, 't is waar, in veele opzichten, met die van Otaheite en Nieuw-Zeeland; maar des niettegenstaande, zyn 'er een groot aantal woorden, die of naaukeurig dezelve zyn, of zeer weinig verandering ondergaan hebben. De taal, zoo als dezelve door die van de Vriendelyke Eilanden gesproken word, is woordenryk genoeg om alle hunne gedagten of denkbeelden uittedrukken; en tamelyk zoetluidend in de gemeenzame verkeerung zynde, is dezelve niet ongeschikt voor de Muziek. Zy hebben woorden, om tot Honderd Duizend te kunnen tellen, boven welk getal zy niet konden of wilden rekenen.

De:

De Zuid Pools hoogte van dat gedeelte van Tongataboo, II. BOEK.  
 daar wy ons Observatorium hadden opgericht, te weten naby 1777.  
 het midden van de Noordzyde van 't Eiland was, volgens de *July.*  
 naaukeurigste waarnemingen, 21 graden 8 minuten 19 secon-  
 des, en deszelfs Oostelyke lengte 184 graden 55 minuten  
 18 secondes.

den eenig  
 zelden ge-  
 n. de diep-  
 aanspraak  
 d gezien,  
 onvreden-  
 den spre-

scheenen  
 ch weinig  
 n zyn van  
 wanneer  
 den Sou-  
 elven aan  
 nder deze  
 ou dragen  
 e; en, uit  
 e Futtafai-  
 afdalende  
 dertig Ja-  
 chen onze  
 mans ont-

overeen-  
 de andere  
 is waar,  
 euw-Zee-  
 ot aantal  
 r: weinig  
 s dezelfde  
 word, is  
 kbeelden.  
 zame ver-  
 Muziek.  
 e kunnen  
 ilden. re-

De

Q 2

DER;

## D E R D E B O E K.

*Ontmoetingen te Otaheite en aan de Societeits-Eilanden, en de verdere voortzetting der Reize naar de Kust van Noord-America.*

III.  
BOEK.  
1777.  
July.

W y hadden nu ons laatste afscheid genomen van de Vriendelyke Eilanden. Op den 17. July, des avonds om agt uren, hadden wy Eooa Noord-Oost ten Noorden van ons af, op den afstand van omtrent vier Zeemylen. De wind woei styf uit het Oosten. Wy hielden Zuidwaards tot even na zes uren van des anderendaags morgen, toen uit dezelve streek een schielyke valwind ons Schip achter uitzette en alvorens wy de Schepen konden overwenden, werden onze schoverzeilen en bramzeilen deerlyk gehavent.

Wy bleven Oost-Zuid-Oost stevenen, zonder iets aanmerkelyks te ontmoeten tot den 29., 's avonds om zeven uren, toen wy uit het Noorden een zeer zwaren rukwind kreegen. Wy hadden, te dien stonde, onze marszeilen, onderzeilen en stagzeilen enkel gereeft. Twee der laatsten werden byna aan flarden gescheurt, en het was niet dan met groote moeite dat wy de anderen behielden. Toen dit verloop over was, zagen wy aan de Discovery verscheidelichten in beweging: en den volgenden morgen zagen wy, dat zy haar steng van de groote mast verloren had. Beide wind en weêr bleven onbestendig tot aan den middag, toen de lucht opklaarde en de wind zich in 't Noord-Westenzette. Wy wa-

ren.

sen thans op de Zuiderbreedte van 28-gr. 6 min. en de Oosterlengte van 198 gr. 23. min.

Op den 31. des middags, gaf Kapitein Clerke een Sein om met Kapitein Cook te spreken; dien hy vervolgens berigtte, dat de top van de groote mast gescheurt was, en wel zodanig, dat het want van een andere steng zeer veel gevaar liep, dat hy om die reden lighter moest tuigen. Hy berigtte hem insgelyks, zyn groote bramstengra verloren en geen andere aan boord te hebben, noch zelf geen rondhout om 'er een van te kunnen maken. Kapitein Cook zond hem het sprietzeils marszeils ra van de Resolution, het welk voor het tegenswoordige hem tot hulp kon verstreken. Den volgenden dag zette hy een looze bramsteng op, aan welke hy een bezaans marszeil sloeg, waardoor hy in staat was de Resolution te volgen.

Wy stuurden Oost-Noord-Oost en Noord-Oost zonder iets van eenig aanbelang te bejegenen, tot 's morgens den 8. Augustus, toen wy ten elf uren land zagen, op omtrent negen of tien Zee mylen van ons af. In 't eerst deed het zich op als zoo veele afgezonderde Eilanden; maar nader komende, zagen wy dat alles maar één Eiland uitmaakte.

Der anderendaags, by 't aanbreken van den dag, stевenden wy naar de Westzyde van 't Eiland, en toen wy bezig waren deszelfs Zuid-Westelyk gedeelte om te zeilen, zagen wy dat het bezet was door een rif koraal rots, op zommige plaatzen zich een myl ver van 't land af uitstreckende met een sterke branding tegen dezelve. Al dichter onder 't Eiland komende, zagen wy Volk gaan of loopen langs verscheide deelen van 't strand, en kort daar op zagen wy twee kanoos affteken, in welken omtrent twaalf personen waren, die naar ons toe roeiden.

Om deze kanoos tyd te geven van by ons te komen, minderden wy zeil, en toen dezelve binnen een pistool schoot van ons af waren, bleven zy eensklaps stil leggen. De Inboorlingen wezen met hunne Schopriemen gretig naar land, en riepen ons tevens toe derwaards te komen; veele van hunne maats, die aan 't strand stonden, hielden iets wits in hun-

III.  
BOEK.  
1777.  
July.

August.

Eiland  
ze

nen van de  
onds omagt  
len van ons  
De wind  
ds. tot even  
uit de zelf-  
uitzette en  
erden onze

iets aan-  
om zeven  
n rukwind  
arszeilen,  
r laatsten  
t dan met  
n dit ver-  
delichten  
, dat zy  
e wind en  
de lucht  
Wy wa-  
ren:

III. ne handen op, het welk wy begreepen eene uitnodiging te  
 B O E K. zyn aan land: de Kapitein nogthans verkoos niet een goeden  
 1777. wind te wagen aan 't bezoeken van een Eiland, dat slegts  
 August. van weinig aanbelang schein; weshalven, na veele vrucht-  
 looze pogingen om deszelfs inboorlingen by ons aan boord te  
 lokken, stevenden wy naar 't Noorden en verlieten hen, na  
 eerst vernomen hebben dat zy hun Eiland by den naam noem-  
 den van Toobouai; deszelfs ligging is 23 gr. 25. min. Zuider  
 breedte en 2105 gr. 37 min. Oosterlengte.

De grootste uitgestrektheid van dit Eiland, in welke rich-  
 ting ook, is niet boven de vyf of zes Engelsche mylen.  
 Hoe klein het nogthans schyne, heeft het heuvels van eene  
 aanmerkelyke hoogte, aan wier voet een smalle boord vlak  
 land is, byna om het gansche Eiland heen loopende, en gren-  
 zende aan een strand van wit zand. De heuvels waren be-  
 dekt met gröntens, uitgezondert eenige rotsachtige steiltens,  
 op welker kruinen hier en daar boomen verspreid waren. Dit  
 Eiland, zoo als de lieden in de Kanoos ons zeiden, was ry-  
 kelyk voorzien van Varkens en Hoenders, en bragt alle de  
 soorten van vruchten en wortels voort, welke op alle de na-  
 burige Eilanden van deze plas gevonden worden.

Wy wendden van het Eiland af, en stevenden Noordwaards  
 met een frisksche koelte, én by het aanbreken van den dag,  
 op den 12. van deze maand, zagen wy het Eiland *Mai-  
 tea*.

Naarmaate wy digter onder 't Eiland kwamen, kregen wy  
 een aantal Kanoos om ons heen, ieder met twee of drie roei-  
 jers. Dan, daar zy van 't gemeenste zoort der bewoners  
 waren, schein Omai niet veel met hen op te hebben, noch  
 zy met hem. Ten langen lesten kregen wy aan boord een  
 Overste, dien Kapitein Cook te voren gekent had, Ootee  
 geheten en Schoonbroeder van Omai; hy bevond zich toe-  
 vallig aan dezen hoek van 't Eiland met drie of vier anderen,  
 die allen Omai gekent hadden, eer hy met Kapitein Fur-  
 neaux de reis ondernam. Hunne ontmoeting had echter niets  
 treffende of aandoenlyks; integendeel 'er schein aan weers-  
 kanten eene volmaakte onverschilligheid plaats te hebben, tot  
 dat

dat Omai, deszelfs Broeder in de kajuit brengende, een lade opende, en hem eenige roode vederen gaf. Zoo haast zulks onder de anderen, die op het dek waren, bekend werd, smeekte Ootee, die in den beginne naauwlyks tegen hem had willen spreken, dat zy *taijo's* (vrienden) mogten zyn, en met elkanderen van naam verwisfelen. Omai nam die eer aan, en teekende het verdrag met een geschenk van roode vederen; het welk door Ootee beantwoord werd met een Varken dat hy van het Eiland liet halen. Wy allen zagen nogthans duidelyk, dat zy geen achtting hadden voor den man, maar wel voor 't geen hy by zich had.

Wy vernamen van de Inboorlingen, die tot ons afkwamen, dat, zints het laatste bezoek van Kapitein Cook in 1774, Oheitepcha-Baai tweemaal was bezogt geweest door twee Schepen, van welke het Volk zulke Dieren aan land gelaten had, als wy thans met ons voerden. Maar toen wy een omftandiger verslag vorderden, vonden wy, dat die Dieren enkel bestonden in Varkens, Honden, Geiten, een Stier en het Mannetje van een ander Dier, van 't welk zy zulk een onvolkomen beschryving gaven, dat wy met geen mogelykheid gissen konden wat het ware. Deze Schepen, zoo zy ons zeiden, waren van eene plaats gekomen, Reema geheten; welke wy veronderstelden te zyn Lima, de Hoofdplaats van Peru, en dat, gevolgelyk, deze laatste bezoekers niet anders konden zyn geweest dan Spanjaarden. Zy vertelden ons dat ze by derzelve eerste aankomst een huis bouwden, en twee Priesters, een Jongen of Huisbediende en een persoon, *Mateema* geheten, achter lieten; en vier Inboorlingen met zich namen; toen ze afzeilden; dat, omtrent tien maanden daarna, de zelfde Schepen waren weder gekomen, slechts twee Inboorlingen te rug brengende, zynde de beide anderen te Lima gestorven; en dat zy, na een kort verblyf, hun Volk, dat hier gebleven was, mede genomen hadden, maar dat het door hnn gebouwde huis nog in wezen was.

Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen, of de Zuster van Omai kwam aan boord, om hem wegens zyn aankomst te begroeten. Wy zagen met vermaak en tot eer van hun

bei-

III.  
BOEK.  
1777.  
August.

itnodiging te  
t een goeden  
d, dat slegts  
eele vruchte-  
aan hoord te  
ten hen, na  
naam noem-  
min. Zuider

welke rich-  
lfche mylen.  
els van eene  
e boord vlak  
de, en gren-  
s waren be-  
ge steiltens,  
waren. Dit  
en, was ry-  
pragt alle de  
o alle de na-

oordwaards  
n den dag,  
iland *Mai-*

kregen wy  
f drie roei-  
r bewoners  
ben, noch  
boord een  
ad, Ootee  
d zich toe-  
r anderen,  
itein Fur-  
chter niets  
an weers-  
oben, tot  
dat

III. beiden, dat zy by hunne ontmoeting de teederste aandoenin-  
BOEK. gen van genegenheid lieten blyken.

1777. Toen dit aandoenlyk toneel geëindigt was, en wy ons  
August. Schip wel vertuit hadden, begaf Kapitein Cook, verzelt van  
Omai, zich naar den wal. De Kapitein liet Omai omringt van  
eene groote schare Volks, en ging toen het huis bezigtigen,  
het welk men zeide gebouwt te zyn door vreemdelingen, die  
hier onlangs aan land geweest hadden. Hy vond het zelve, in-  
dediad, nog in wezen, niet ver van 't strand af; het was op-  
geslagen van stoffen, welke elders schenen bereid, en afge-  
maakt hier gebragt te zyn, om by gelegenheid gebruikt te  
worden; de planken waren genommert, het huis bestont in  
twee vertrekjes, in het achterste van welken een bedstede,  
een bank, een tafel, eenige oude hoeden en andere kleinig-  
heden waren, voor welke de Inboorlingen ongemeen veel  
zorg schenen te dragen, even als voor het huis, het welk  
door 't weer nog niet scheen benadeelt te zyn, en onder een  
zoort van loots stond, die men 'er had om heen geslagen. In  
de want rondom waren over al luikjes als tot lucht ten  
dienende, en mischien om door dezelve, by nood, met  
geweer te schieten. Tegen over de voorgevel, op een kleen  
n afstand, was een hout kruis, op welks dwarshout dit  
opschrift was: *Christus Vincit*. Op den Standert of Stam waren  
deze woorden gefehreven: *Carolus III. imperat. 1774.*; het  
welk ons denkbeeld bevestigde dat het Spaansche Schepen  
geweest waren. Op de andere zyde van de paal liet Kapi-  
tein Cook ter gedagtenis van de vroeger bezoeken der En-  
gelschen aan dit Eiland, dit opschrift stellen: *Georgius tertius,*  
*rex. Annis 1767. 1769. 1773. 1774. en 1777.*

By den voet van het kruis wezen de Eilanders ons het graf  
aan van den Commandeur der beide Schepen, die hier over-  
leedt, terwyl zy, op hun eerste aankomst, in de Baailagen.  
Zyn naam, voor zoo veel wy uit hunne uitspraak konden op-  
maken, was *Oreede*. De Spanjaards, wat ook hunne bedoe-  
ling inoge geweest zyn, in 't bezoeken van dit Eiland, sche-  
nen oneindig veel moeite genomen te hebben, om zich by de



Eilanders aangenaam te maken, die, by alle gelegenheden, met veel achting en eerbied van hen spraken.

By de te rug komst van Kapitein Cook, van 't huis door de Spanjaards opgeslagen, vond hy Omai bezig met spreken voor eene groote menigte menschen, van welke men hem niet dan met veel moeite kon aftrekken, om den Kapitein naar boord te verzellen, daar deze een zaak van aanbelang had te veröffenen.

Wetende dat Otaheite en de naburige Eilanden, ons overvloedig konden voorzien van Kokernoten, wier vogt een uitmuntende drank is, verlangde hy zyn Volks toestemming te verkrygen, om voor een korten tyd, hun bepaald rantsoen van sterken drank te verminderen, en hetzelfde met water te mengen. Wegens dezen voorslag bedagt zich niemand een oogenblik, en Kapitein Cook had het genoeg dat het zelve eenparig werd goedgekeurt. Hy belastte Kapitein Clerke een dergelyk voorstel te doen aan 't Volk van de Discovery, dat zich het zelve insgelyks liet welgevallen. Het uitdeelen van 't gewone rantsoen werd terstond opgeschort, uitgezondert de Zaturdag avonden, wanneer ieder zyn volle portie kreeg, ten einde daarmede op de gezondheden te kunnen drinken. hunner Vrouwelyke naastbestaanden in Engeland, aan wie anderzins, onder de mooie Meisjes van Otaheite, in 't geheel niet zou gedagt zyn.

Waheiadooa, Koning van dit gedeelte van het Eiland, schoon op een zeer verren afstand, was onze aankomst te weten gekomen, en des namiddag's van den 16. bragt zyn voogd, Etary genaamt, aan Kapitein Cook twee Varkens als een geschenk van hem; ten zelven tyde aan den Kapitein latende weten, dat hy hem den volgenden dag zou komen zien. Hy voldeed prompt aan zyne beloften; want, des anderen daags morgens vroeg, liet hy van deszelfs aankomst den Kapitein kennis geven, en hem verzoeken aan land te komen. Op deze uitnodiging bereide zich de Kapitein en Omai, om den Vorst een staatelyk bezoek te geven: by deze gelegenheid deed Omai zyn best om zich opteschikken, niet naar den trant der Engelschen, noch naar de wyze van Ota-

III.  
BOEK.  
1777.  
August.

III.  
BOEK.  
1777.  
August.

heite of Tongataboo, noch in een gewaad ergens in de wereld bekend; maar in eene vermenging van alle de kleederen, optoizelen en vercierzelen, welke hy by zich had.

Op deze wyze uitgedoscht, kwamen zy aan land, daar zy eerst een bezoek afleiden by Etary; die, op een handberry gedragen, hen verzelde naar een groot gebouw, daar men hem nederzette. Omai plaatste zich aan de eene zyde van hem, en Kapitein Cook aan de andere zyde. De Kapitein liet een stuk Tongataboo doek spreiden, op het welk hy de geschenken plaatste, welke hy voornemens was uittegeven. Het jonge Opperhoofd kwam, kort daar op, aan, gevolgt van zyne Moeder en verscheide voornamen lieden, die zich alle tegen over ons nederzetten. Digt by Kapitein Cook zat een man, die eene korte aanspraak deedt, bestaande uit losse spreuken, van welke sommige hem opgegeven werden door die genen, die om hem zaten. Een ander manspersoon, aan de overzyde by het Opperhoofd gezeten, sprak vervolgens; na hem Etary, en toen Omai &c. Het onderwerp van alle die Oratien was de aankomst van Kapitein Cook en zyne betrekkingen tot hen.

De jonge Koning werd eindelyk door zyn gevolg aangeport, om Kapitein Cook te omhelzen; en ter bekrachtiging van hun verdrag van Vriendschap verwisselden zy van namen. Na dat deze plichtplegingen verrigt waren, verzelden de Vorst en deszelfs Vrienden den Kapitein, om by denzelfen aan boord te middagmalen.

Op den 19. ontving Kapitein Cook van het jonge Opperhoofd, een geschenk van tien of twaalf Varkens, eenig Doek en eene meenigte Vruchten. In den Avond staken wy eenige Vuurwerken af, die veel vermaak gaven en verwondering baarden aan de groote meenigte aanschouwers.

Toen wy ons van een verschen voorraad van water voorzien en alle onze noodwendigheden verrigt hadden, maakten wy ons den 22. zeilvaardig. Terwyl de Schepen bezig waren te ontmaren, begaven Omai en Kapitein Cook zich in den morgen van den 23. naar Land, om afscheid te nemen

van.

• van het jonge Opperhoofd. Toen Kapitein Cook weder aan boord was gekomen, kregen wy een aangenaam koeltje uit den Oosten, waarmede wy onder Zeil gingen; de Resolutie kwam dien zelfden avond nog ten anker in de Matavai Baai; daar de Discovery niet voor des anderen daags morgens aankwam.

Op Zondag den 24 's morgens, kwam Ootoo, de Koning van 't gansche Eiland, vergezelt van een groot aantal Inboorlingen in hunne Kanoos, van Oparre, de plaats zyns verblyf, en aan den uithoek van Matavai geland zynde, zond hy een bode aan ons boord, door wien hy liet weten, dat het hem aangenaam zou zyn Kapitein Cook daar te zien. De Kapitein begaf zich, dienvolgens, naar den wal, verzelt van Omai en eenige Officieren. Te dier gelegenheid vonden zy eene meenigte Volks by een, in welks midden zich de Koning met deszelfs Vader, twee Broeders en drie Zusters bevond. De Kapitein trad naar hem toe en groette hem, gevolgt van Omai, die op zyne knien viel, en 's Vorsten voeten omkletsde. Alhoewel Omai zich tot deeze plechtigheid had voorbereid, en ten dien einde zyne beste kleederen had aangetrokken, en zich zeer eerbiedig en zedig gedroeg, werd 'er echter slechts weinig acht op hem gegeven. Hy maakte den Koning een geschenk van drie of vier Ellen Goud-doek, en een groot stuk met Roodde Vederen; de Kapitein gaf hem een hoed met een gouden boord, een fyn Linnen kleed, eenig handgereedschap, eene meenigte Roodde Veeren, en een van de Mutzen, welken op de Vriendelyke Eilanden gedragen worden.

Na dat bezoek begaf de Koning met de gansche Koninglyke Familje, verzelt van Kapitein Cook, zich naar ons Schip, gevolgt van verscheide Kanoos, alle volladen met veelerlei soorten van levensmiddelen. Niet lang daar na kwam 's Konings Moeder aan boord, met zich brengende eenige Proviand en Doek, het welk zy verdeelde tuschen den Commandeur en Omai. Alhoewel op Omai in den beginne weinig acht geslagen werd, begon men rasch zyne Vriendschap te zoeken, toe men was te weten gekomen, welke ryk-

III.  
BOEK.  
1777.  
August.

III.  
BOEK.  
1777.  
August.

dommen hy bezat. Kapitein Cook moedigde dit aan zoo veel als mogelyk was, alzoohy verlangde hem by Ootoo te plaatzen, voornemens zynde om alle zyne Europeefche Dieren aan dit Eiland te laten, meende hy dat Omai in staat zou zyn de inboorlingen 't een en ander te onderrechten wegens 't gebruik en 't bestuur dezer Dieren. Ook begreep Kapitein Cook dat hoe verder Omai van zyn geboorte Eiland af ware, men des te meerder eerbied voor hem hebben zou. Maar, ongelukkig, verwierp Omai dezen raad, en hy gedroeg zich zoo onvoorzichtig, dat hy zeer fchielyk de Vriendschap verloor van Ootoo, en van de meeste aanzienlyke lieden te Otaheite. Hy verkeerde enkel met vreemden en fchoijers, die niets anders bedoelden als hem te plukken; en ware de Kapitein niet tusfchen beide gekomen, zouden zy hem niets van eenig aanbelang hebben laten houden. Dit gedrag verwierf hem het ongenoegen der voornaamfte Opperhoofden: die wel zagen, dat zy van niemand in beide Schepen zulke kostelyke gefchenken konden bekomen, als door Omai weggegeven werden, aan het geringfte zoort van Volk. Na het middagmaal verzeide een party van ons Ootoo naar Oparre. Wy namen eenig Gevogelt met ons, naamlyk de Haan en Hen van een Pauw, de Haan en Hen van een Kalkoen, drie Ganzen en een Gent, vier Eenden en een Waard. Al dit Gevogelt lieten wy te Oparre in 't bezit van Ootoo; de Ganzen en Eenden begomen reeds te Broeden, alvorens wy van hier zeilden. Wy vonden 'er een Gent, door Kapitein Wallis, tien jaren te voren, aan Oberca gegeven; ook zagen wy 'er verscheide Geiten en de Spaansche Stier, welke zy aan een boom vastgebonden hadden, naar by de woning van Ootoo. Nooit zagen wy een fchooner Dier van dit foort. De Commandeur zondt 's anderendaags de drie Koeijen, die hy aan boord had, tot dezen Stier; ook bragt hy den Stier, den Hengst en de Merry, als mede de Schapen, die wy, tot hier toe, aan boord gehad hadden, aan land te Matavaï. Op deze wyze over deze Dieren befchikt hebbende, vond hy zich onthoven van de buitengemeene moeite en last, welke hem het overbrengen van dit levendig

dig gediert , naar zulk eene ver afgelegene plaats , gekost had.

'Terwyl wy hier waren , werd het Scheeps-Volk van beide de Schepen bezig gehouden , met het verrigten van zeer veel noodzaaklyk werk . De groote Mast van de Discovery werd aan land gebragt , en zoo goed gemaakt als dezelve ooit te voren geweest ware . Onze Zeilen en watervaten werden hersteld ; beide onze Schepen gekalfaat , en het Want be hoorlyk nagezien en te regt gebragt . Ons Brood , dat wy in Vaten aan boord hadden , werd uitgepakt en gelucht , en wy vonden dat 'er zeer weinig van beschadigt was .

Op den 26. maakten wy een stuk Grond klaar voor een Tuin , dien wy met verscheiden Moeskruiden en Groentens bezaaiden ; naar weinige van welken de Inboorlingen denke lyk zullen omzien . Eenige Aardäppels , Meloenen en Pyn- appelplant waren reeds in eenen vorderlyken staat , toen wy deze plaats verlieten .

Des avonds van den 29. trokken de Eilanders schielyk te rug , zoo wel van onze Landpost als van beide onze Schepen . Wy gisten , daarvan de oorzaak te zyn , dat zy kennis hadden van 't een of ander Diefstal , welk 'er moest gepleegt zyn , en daar zy voor vreesden gestraft te zullen worden . Eindelyk kwam de gansche zaak ter onzer kennis . Een onzer Ondermeesters had een tochtje Landwaards in gedaan om eenige zeldzaamheden te koopen , en had ten dien einde ter ruilinge met zich genomen vier Bylen : hy was onvoorzichtig genoeg geweest om dezelve door een Inboorling te laten dragen , die zoo rasch hy zyn kans schoon zag , met de Bylen was op een pad getogen . Dit was de reden van de schielyke vlucht , daar Ootoo zelf met zyn gansche Familie deel aan nam ; en het was niet dan met zeer veel moeite dat de Kapitein , na hen twee of drie mylen achter na gezet te hebben , hen tot staan kon krygen . Daar de Kapitein nu beslooten had niets in 't werk te zullen stellen om de Bylen weder te bekomen , ten einde zyn Volk in het toekomende beter op deszelfs hoede te doen zyn , werd alles schielyk tot vorige rust herstelt .

III.

BOEK.

1777-  
August.

III. Den volgenden morgen kwamen 'er eenige boden aan van  
 BOEK. Eimeo, met tyding dat het Volk van dat Eiland de Wapens  
 1777. had opgevat; en dat de aanhangers van Ootoo aldaar genoopt  
 August. waren geworden, door de tegenparty, de wyk te nemen  
 naar 't gebergte. Het verschil tusfchen de beide Eilanden,  
 eerst in 1774 ontftaan, had gedeeltlyk zints al dien tyd ge-  
 duurt. Kort na dat Kapitein Cook, op zyn tweede reis, O-  
 taheite verlaten had, wat 'er eene ontzaglyke Oorlogs Vloot  
 uitgezeilt; maar de Malcontenten van Eimeo hadden zulk  
 eenen dapperen tegenftand geboden, dat de Vloot, zonder  
 voordeel behaalt te hebben, was te rug gekomen; en thans  
 achtte men het noodig eene andere Vloot uitterusten. Op  
 de aankomst dier boden vergaderden de Opperhoofden aan  
 't huis van Ootoo, daar Kapitein Cook zich, op dat pas,  
 bevondt, en de eer mogt genieten in hunnen raad te worden  
 toegelaten. Een der boden gaf opening van de zaak, in ee-  
 ne lange redevoering, in welke hy verflag deed van den toe-  
 ftand der zaken in Eimeo, en de Opperhoofden van Otaheite  
 aanspoorde om zich by die gelegenheid te wapenen. Ande-  
 ren, die 'er niet voor waren, om de eerste vyandelykheden  
 te plegen, verzetteden zich 'er tegen; en de zaak werd met  
 zeer veel bezadigtheid en betaamlykheid behandelt. Ten  
 langen lesten zegepraalde de party, die voor den Ooriog  
 was; en 'er werd, fchoon niet eenparig, befloten om eene  
 fterke magt naar Eimeo aftezenden. Gedurende het gansche  
 verschil had Ootoo zeer weinig gefproken. De raden, die  
 tot den Oorlog neigden, fpraken Kapitein Cook aan om  
 hulp; en alle waren zeer verlangende te weten, welke zyde  
 hy kiezen zou. Men zond om Omai om tot tolk te dienen;  
 maar daar hy nergens te vinden was, vond de Kapitein zich  
 genoopt om zelf te fpreken, zoo goed als hy kon, wanneer  
 hy hun te verftaan gaf, dat, nademaal hy volmaakt onkun-  
 dig was wegens den oorsprong der twist, en de Inboorlingen  
 van Eimeo hem nooit in 't minfte beledigt hadden, hy niet  
 kon befluiten om eenige vyandelykheden tegen hen te ple-  
 gen. Met deze verklaring waren, of fchenen zy te vreden  
 te zyn. De raad fcheidde; maar alvorens de Kapitein weg-  
 ging,

ging, verzogt Ootoo hem des namiddags weder te komen en  
Omni mede te brengen.

Eenige van de onzen maakten, ter bestemder tyd, hunne  
opwagting by hem; hy geleidde ons tot zyn Vader, in wiens  
tegenwoordigheid de twist met Eimeo weder ter bane werd  
gebracht. De Commandeur, die zeer geneigt was de zaak  
te bemiddelen, ondertastte deswegens het oude Opperhoofd,  
maar hy was doof voor alle dergelyke voorstellen, en had  
een besluit genomen om Oorlog te voeren. Toen wy naar  
den oorsprong van den Oorlog vernamen, zeide men ons,  
dat verscheide jaren geleden, een Broeder van Waheia doo  
van Tiaraboo, naar Eimeo was gezonden, op verzoek van  
Maheine, een Volk's Oversten van dat Eand, om hunnen  
Koning te zyn, maar dat hy daar nog niet veele dagen ge-  
weest had, of Maheine, die hem ter dood liet brengen,  
wierp zich zelve op, in tegenstelling van Tierataboemooe,  
Neef van den Overleden, die nu de wettige eigenaar was  
geworden, of mischien door 't Volk van Otaheite be-  
noemt, om, by den dood van den anderen, in het bewind op-  
tevolgen.

Onze Heeren, die thans te Oparre waren, werden van  
Ootoo verzogt dien nacht daar te blyven. Zy troffen hier  
eene gelegenheid aan om te zien, hoe dit Volk zich zelve  
vermaakt in hunne byzondere *Heevas*. In één huis zagen zy  
'er omtrent honderd zitten; in wier midden twee Vrouwen  
waren, die ieder een oud Man achter zich hadden, zeer  
zachtjes op een trommel slaande; terwyl de Vrouwen, by  
tuschenpozen, zeer zagt en aangenaam zongen. De Ver-  
gadering was zeer aandagtig, en scheen als het ware door de  
Muziek opgetogen; op de vreemdelingen werd slegts van  
weinigen acht gegeven, en de Zangsters bleven met de ande-  
ren hun Muzyk achtervolgen. Toen ons gezelschap aan 't  
huis van Ootoo aankwam, was het schier duister. Al-  
daar werden zy onthaald op één der openbare *Heevas* of to-  
neelspelen, in welke zyne drie Zusters de voornaamste karac-  
ters vertoonden. Dit noemden zy een *heeva raä*, en nie-  
mand word binnen het huis of de ruimte toegelaten, daar zulk

III.

BOEK.

1777.

August.

een

III BOEK. 1777. *Septemb.* een spel vertoont wordt. Dit heeft altoos plaats, wanneer des Konings Zusters eenigen rol spelen. Hare kleeding was, by deze gelegenheid, schilderachtig en sierlyk, en zy kweten zich zeer wel, schoon tusfchen beiden vier grappenmakers nog meer fcheenen te behagen aan de toekykers, die zeer talryk waren. De Kapitein begaf zich met zyn gezelschap den volgenden morgen naar Matavai, latende Ootoo te Oparre; maar deszelfs Moeder, Zusters en veele andere Vrouwen, begaven zich met den Kapitein naar boord, daar Ootoo kort daar aan volgde.

Op den 7. September, staken wy eenige Vuurwerken af, voor eene groote meenigte aanschouwers, van welke sommigen zeer voldaan waren, doch het grootste getal was zeer verschrikt; zoo zelfs, dat men hen naauylks kon overhalen het einde aftewagten. Een tafel rad, Vuurballen uitwerpende, verspreidde de ganfche meenigte in een oogeblik; zelfs de kloekmoedigste vlugtten met verhaaste schreden.

Sommige onzer hielden des anderendaags het middagmaal by Oedidee, op Visch en Spek. Het Varken, welk omtrent dertig ponden woog, was levend, gebraden en opgedischt, binnen het uur. Kort na den maalyd verscheen Ootoo, die aan Kapitein Cook vroeg, of hy zyn buik had vol gegeten: toen de Kapitein ja gezegt had, zeide Ootoo, ga dan met my mede. Dienvolgens verzelde de Kapitein hem naar zyns Vaders huis, daar hy verscheide lieden bezigvond twee Meisjes fraije kleederen aantedoën en zonderling opteschikken. Er waren verscheide stukken Doek, van welke het eene einde van ieder stuk over de hoofden gehouden werd der Meisjes, terwyl het overige om hunne lighamen onder den oxel gewonden werd; toen liet men de boven einden vallen, die in ploijen en vouwen tot op den grond over het andere heen hingen. Om het buitenste van alles werden toen verscheide lappen Doek van onderscheide kleuren geslagen, het welk de dikte verbazend vermeerderde, zoo dat dezelve ten minsten negen Ellen in den omtrek had, en de arme deerns naauylks zich onder het gewigt van dezen zonderlingen



gen opschik, konden bewegen. Zy werden ieder behangen met twee *Taames*, of Borstplaten, ter verfraaijinge van het geheel, en om aan alle een Schilderachtig voorkomen te geven. Dus uitgedoscht, kwamen zy aan boord van 't Schip, verzelt van verscheide Varkens, en eene meenigte Vruchten, welk alles benevens het Doek een geschenk was van Gotoo's Vader voor den Kapitein.

Op den 10. onthaalde Ootoo, te Oparre, een bende van ons op een Tooneelspel. Zyne drie Zusters voerden de rollen uit, en haar kleeding was nieuw en sierlyk, en overtrof wat wy van dat soort, op eenige dezer Eilanden, gezien hadden.

De voorname bedoeling van Kapitein Cook, in 't gaan naar Oparre, was, om een gebalzemd lyk te zien, naar by de verblyfplaats van Ootoo. By onderzoek, vernam hy dat het de overblyfzels waren van Tee, een Opperhoofd zeer wel by hem bekend, toen hy de laatste reis dit Eiland bezocht. Het lyk lag in eene sierlyke *toopapao*, in allen opzichte gelyk aan die te Oheitepeha, in welke de overblyfzels van Waheia dooa bewaart worden. Wy vonden het lichaam overdekt, binnen de *toopapao*, en in doek omwonden. Op verzoek van den Kapitein werd het, door den persoon, die er het opzicht over had, uitgebragt en geplaatst op een soort van baar, om volkomen beschouwt te kunnen worden, maar wy werden niet toegelaten binnen de beperking van de *toopapao* te komen. Het lyk dus ten toon gesteld zynde geworden, schikte hy de plaats op met Matten en Doek, op zulk eene wyze belegt, dat het zelve aan 't oog behaagde. Het lighaam was geheel in alle zyne deelen; en scheen naauwlyks van eenige verrotting aangedaan te zyn, gevende geene de minste onaangename lucht van zich; schoon dit één der heetste luchtstreken is, en Tee meer dan vier maanden was dood geweest. 't Is waar, de spierachtige deelen en de oogen waren opgekrompen, maar het hair en de nagels waren in derzelve natuurlyken staat, en alle de leden buigzaam. Toen wy onderzoek deden naar de wyze, op welke zy hunne lyken bewaren, werd ons gezegt, dat kort na het afsterven, dezel-

III.  
BOEK.  
1777.  
Septemb.

III.  
BOEK.  
1777.  
Septemb.

ven ontdaan worden van alle de ingewanden, die door den *anus* worden uitgehaalt, waar na de holligheid geheel opgevult word met Doek; dat zoo haast zich eenig vogt vertoont, het zelve terstond werd afgedroogt, en de lighamen gewreven werden met welriekende Kokernoot-olie; dat zulks dikwyls herhaalt, dezelveu verscheiden maanden behoed; waar na ze allengskens in stof verkeerren. Omai berigtte ons dat de lyken van alle hunne groote lieden, die eenen natuurlijken dood sterven, op deze wyze bewaardt en lang daar na openlyk ten toon gestelt worden, In 't eerst laat men ze op elken fraijen dag zien, naderhand slegts van tyd tot tyd, en eindelyk zeldzaam. Wy vertrokken des avonds van Oparre, daar wy Ootoo en de gansche Koninglyke Familje lieten blyven.

Toen den volgenden dag de Kapiteinen Cook en Clerke vereert werden met een bezoek van Ootoo, stegen zy te paard, en reden de vlakke rond van Matavai, tot de grootste verbazing van eene ontzachlyke meenigte aanschouwers. 't Is waar, Omai had te voren eens of tweemaal gepoogt een paard te beryden, maar hy was 'er telkens afgevallen, eer hy ter deeg gezeten was; des was het thans voor de eerste keer, dat zy iemand te paard zagen. Het geene door de Kapiteins was aangevangen, werd dagelyks door den een of ander van ons Volk herhaalt, en evenwel lieten de Inboorlingen niet af, nieuwsgierig te zyn en verfstelt te staan. Toen men hen getoont had, welk gebruik van deze Dieren te maken ware, waren zy uitermate blyde met dezelveu, en naar 't ons toescheen, boezemden deze Dieren hen een beter denkbeeld in van de meerderheid en grootheid van andere Natien, dan alle de nieuwigheden, door hunne Europeesche bezoekers hen aangebragt, tot nog toe gedaan hadden.

Ootoo maakte aan Kapitein Cook bekend dat zyne tegenwoordigheid te Oparre vereischt werd, alwaar men gehoorstond te verleenen aan een groot personaadje van Bolabola, weshalven hy verzogt hem derwaards te willen vergezellen. De Kapitein willigde dit verzoek gereedelyk in, verwagtede aldaar iets, zyne aandacht waardig, te zullen by-

wonen; ten dien einde vertrokken zy den 16., verzelt van den Heer Anderfon, doch niets viel 'er voor, dat hunne opmerking verdiende, of van 't minste aanbelang voor hen was.

Kapitein Cook, de Heer Anderfon en Omai begaven zich des morgens van den 18. weder naar Oparre, verzelt van Ootoo, en met zich nemende de Schapen, welke men voornemens was aan 't Eiland te laten. Zy bestonden in een Engelsche Ram en Ooi, en in drie Kaapsche Ooijen, alle welken de Kapitein aan Ootoo verëerde. Daar de drie Koeijen by den Stier geweest hadden, vond hy goed, dezelve te verdeelen, en 'er een naar Ulietea mede te voeren. Met dit oogmerk gaf hy last, om dezelve voor hem te brengen, en hy stelde aan Etary voor, dat indien hy zyn Stier by Ootoo wilde laten, hy dezen Stier en een der Koeijen zou hebben. Tegens welk voorstel, Etary, eerst, het een en ander inbragt; maar eindelyk nam hy 'er genoeg in; toen echter het Vee in de boot gebragt werd, wilde het Volk van Etary niet, dat er eenige verwiseling geschiedde.

Kapitein Cook hieruit vermoedende, dat Etary de schikking der ruiling had goedgekeurt, enkel om hem genoeg te geven, zag van de verwiseling af, en besloot eindelyk om ze allen aan Ootoo te laten, dien hy uitdruklyk belastte niet te dulden dat dezelve van Oparre verplaatst werden, tot dat ze jongen genoeg zouden hebben voortgebragt, over welken hy als dan naar goedvinden zou mogen beschikken aan zyne Vrienden, of ze naar de omliggende Eilanden overzenden.

Deze zaak afgedaan zynde, lieten zy Etary en deszelfs party daar ter plaatze, en verzelden Ootoo naar eene andere streek, niet wyd van daar gelegen, daar zy de bedienden van een Opperhoofd wagtende vonden, met een Varken, een Speenvarken en een Hond, als een geschenk hunner meesters aan den Koning. Alles werd overgeleverd met de gewoone plechtigheden; ook werd 'er een aanspraak gedaan, waarin de spreker vernam naar den welstand van Ootoo en zyne voornaamste lieden.

III.  
BOEK.  
1777.  
Septemb.

III. Dezen dag en den 19. werden wy maar tamelykvoorzien  
 BOEK. van vruchten; toen dit ter ooren was gekomen van Ootoo,  
 1777. kwam hy met deszelfs Broeder, die zich byzonderlyk aan  
 Septemb. Kapitein Cook verknogt had, van Oparre met een ruimen  
 voorraad van lyftocht voor beide de Schepen. De gansche  
 Koninglyke Familje kwam den volgenden dag met geschen-  
 ken, zoo dat wy thans meer mondkost ontvingen dan wy kon-  
 den gebruiken.

Toen wy ons water aan boord hadden, en alles in behoor-  
 lyke orde was gestelt, begon Kapitein Cook te denken om  
 het Eiland Vaarwel te zeggen, ten einde den behoorlyken  
 tyd te hebben tot het bezoeken van andere Eilanden in deze  
 Nabuurschap. Wy bragten derhalven onze Observatori-  
 ums en Werktuigen van land aan boord, en sloegen onze Zei-  
 len aan.

Des anderendaags morgens vroeg, kwam Ootoo by ons  
 aan boord; om aan Kapitein Cook kennis te geven, dat de  
 Oorlogs Kanoos van Matavai en van de drie andere landstre-  
 ken, zich stonden te verëenigen, met die van Oparre, en  
 van dit gedeelte van 't Eiland; en dat de gansche Vloot al-  
 daar de Wapenschouw zou pafseeren. Het smaldeel van Ma-  
 tavai raakte kort daarop in beweging, en na een poos voor  
 de baai geparadeert te hebben, verzamelde het zich aan den  
 oever; waar op Kapitein Cook zich in zyn boot begaf, om  
 die Vloot te bezichtigen.

Zy houden voor hunne Oorlogs Kanoos dusdanige vaartui-  
 gen die schansen hebben, op welke zy ftryden, en van zul-  
 ke Kanoos hadden zy 'er zestig; ook hadden zy 'er ten naas-  
 ten by zoo veele die kleener waren. De Kapitein stond ge-  
 reed om hen naar Oparre te verzellen, toen de Opperhoof-  
 den, kort daar op, een besluit namen om niet voor 's ande-  
 rendaags te vertrekken. Deze verwyling behaagde den Com-  
 mandeur, dewyl ze hem gelegenheid kon verschaffen omiets  
 van hunne wyze van ftrydvoeren te zien. Ten dien einde  
 verzogt hy Ootoo bevel te willen geven, aan eenige van  
 deszelfs Kanoos, tot het doen van eenige gewone krygsver-  
 zigtingen. Terftond kregen twee derzelven last, zich naar  
 de

de baai te begeven; in een van dezelve plaatse zich Ootoo, Kapitein Cook en de Heer King. Omai begaf zich aan boord van de andere. Zoo rasch zy ver genoeg in Zee waren, kwamen zy op malkanderen af, naderden en weken, by beurten, zoo schielyk als hunne roeijers konden voortstuwten. Inmiddels zwaaiden de krygslieden, die op de schansen waren, hunne wapens, en maakten eene meenigte poetzen, welke nergens anders konden toe strekken, dan om hunne driften gaande te maken, en hen te bereiden tot den aanval. Ootoo stond aan de zyde van een schans om de nodige bevelen te geven tot het naderen, wenden en afdeinzen; veel oordeel en een goed oog scheenen hier toe vereischt te worden, ten einde een kans waartenemen of een gevaar aftekeeren. Ten langen lesten, na verscheide malen op malkanderen aangeroeit te hebben, en te rug gweken te zyn, kwamen de beide Kanoos malkanderen op zyde, Schans tegen Schans, en na een hevig, doch kort gevecht, in 't weik al de manschap van Ootoo veronderstelt werd omgekomen te zyn, sprongen Omai en zyne makkers over, waar op oogenbliklyk Ootoo met al deszelfs schoorroeijers in Zee sprongen, als of zy genoodzaakt waren, hun leven met zwemmen te redden.

Volgens het zeggen van Omai, geschiedden hunne Scheepsgevechten niet altoos op die wyze. Somtyds hegten zy de beide Vaartuigen aan malkanderen, steven tegen steven, en vechten tot dat al de Krygslieden van de een of andere zyde gesneuveld zyn. Doch zulk een stryd heeft nooit plaats dan wanneer de Oorlogvoerende partyen voorgenomen hebben te overwinnen of te sterven; en in waarheid dit moet dikwils het geval zyn, want zy geven nooit kwartier, ten zy om hunne krygsgevangenen den volgenden dag een wreeder dood te doen ondergaan.

Al de kragt en 't vermogen van deze Eilanden is alleen in hunne Scheepsmagt gelegen; hunne beslissende krygszlagen geschieden alle op Zee, en wy hebben nog nooit gehoord van eenen algemeenen Veldslag, tusschen hen be-

vogten.

III.  
BOEK.  
1777.  
Septemb.

III. De tyd en plaats des ftryds, door beide partyen bepaalt  
 BOEK. of vastgesteld zynde, brengen zy daags en 's nachts te vo-  
 1777. ren door in brasferyen en vermaaklykheden. By 't aanbre-  
 Septemb. ken van den dag, brengen zy hunne Kanoos in 't water, ma-  
 ken allerhande toebereidzelen, en als 't volkomen licht is,  
 beginnen zy den ftryd. De overwonnen zoeken zich te red-  
 den door eene verhaaste vlucht; zy, die aan land kunnen ko-  
 men, vluchten met hunne vrienden naar 't gebergte; want  
 de overwinnaars sparen, zoo lang hunne woede duurt, noch  
 Grysäart, noch Vrouwen, noch Kinderen. De daaraanvol-  
 genden dag, komen zy aan de *Morai* te famen, om den *Ea-  
 tooa* te danken voor de behaalde overwinning, en de ter ne-  
 de gevelden, benevens de Krygsgevangen, als flachtoffers op-  
 teofferen. Vervolgens beginnen zy van vrede te handelen,  
 van welken de overwinnaars gewoontyk de artykels bepalen,  
 zoo dat gansche landstreeken en zelfs geheele Eilanden zom-  
 tyds van eigenaars veranderen. Omai vertelde ons, dat hy  
 eens door die van Bolabola Krygsgevangen was gemaakt, en  
 naar dat Eiland overgevoert, daar hy en veele anderen, des  
 anderendaags, den dood zouden hebben moeten ondergaan,  
 waren zy niet zoo gelukkig geweest van in den nacht te ont-  
 komen.

Dit Spiegelgevecht over zynde, trok Omai zyn Wapen-  
 rusting aan, beklom de Schans van een' der Kanoos, en werd,  
 dus uitgedoscht, langs den oever van de baai heen geroeit,  
 ten einde zich van ieder volkomen te laten zien. Zyn wa-  
 penrok trok nochtans van de meenigte die aandacht niet,  
 welke men verwacht had. Van zommigen, die te voren  
 reeds een gedeelte daarvan gezien hadden, was de nieuws-  
 gierigheid grootendeels voldaan, en anderen hadden, uit  
 hoofde zyner dwaasheid en onvoorzigtigheid, zulk een af-  
 keer tegen hem opgevat, dat zy naulyks het oog wilden  
 wenden, naar 't gene hy ten toon spreidde; hoe zonderling en  
 nieuw het ware.

Ootoo kwam met deszelfs Vader aan boord, des morgens  
 van den 22., om te vernemen, wanneer Kapitein Cook stond  
 onder zeil te gaan? want de Kapitein verstaan hebbende dat  
 'er

'er eene goede haven was te Eimeo, had hen gezegt, dat hy op zyn overtocht naar Huuheine, dat Eiland zou aandoen, en nu kwamen zy om een voorflag te doen van hem te willen verzellen, en terzelve tyd hunne Vloot onder zeil te doen gaan, om Towha te versterken. Gereed zynde om te vertrekken, liet hy hen de keuze van den dag, en zy bepaalden den volgenden Woensdag, wanneer Ootoo, met deszelfs Vader, Moeder en gansche Familie, by hem aan boord zouden komen. Toen men deswegens was overengekomen, stelde de Kapitein voor om terstond naar Oparre te varen, daar de gansche Vloot dien dag stond te verzamelen, en gemonstert te worden.

Toen Kapitein Cook gereed stond om in de boot te treden, werd de tyding aangebragt, dat 'er een verdrag gesloten was, tusfchen Towha en Maheine, en dat Towha's Vloot naar Attahooroo was te rug gekeert. Op dit onverwagt nieuws, werden de Oorlogs Kanoos, die te Oparre stonden te verzamelen, bevel gegeven, ieder naar hare Havens te zeilen. Kapitein Cook nogthans volgde Ootoo naar Oparre, verzelt van den Heer King en Omai. Kort na hunne aankomst bragt een bode van Eimeo de voorwaarde van 't verdrag; daar het zelve was ten nadeele van Otaheite, werd Ootoo fcherp doorgehaalt, wiens verwyl in 't zenden van versterkingen Towha genoopt had een fchandig verdrag te maken. Zelfs werd 'er algemeen gezegt, dat Towha, wrokende over de behandeling hem aangedaan, verklaard zou hebben, dat hy, onmidlyk, na 't vertrek van Kapitein Cook zyn magt meende te voegen by die van Tiaraboo, en op Ootoo aanvallen. Dit maakte dat Kapitein Cook verklaarde besloten te hebben zich de zaak zyn 's Vriend's aantetrekken; en dat zoo iemand ondernemen durfde hem aan te vallen, hy den genen het gewicht van zyn ongenoegen zou doen gevoelen by deszelfs wederkomst aan dit Eiland.

Deze verklaring deedt waarsfchynlyk de bedoelde uitwerking, en alhoewel Towha in 't eerst zulk een vyandig opzet mogt gehad hebben, hoorden wy 'er in 't vervolg niet meer van fpreken. Whappai, de Vader van Ootoo, keurde den

III.  
BOEK.  
177.  
*Septemb.*

III. Vrede ten hoogsten af, en wraakte Towha dien gefloten  
 BOEK. te hebben. Deeze oude Man begreep wyzelyk, dat het ver-  
 1777. trek van Kapitein Cook met hen naar Eimeo, aan hunne  
 Septemb. zaak zeer veel goeds zou gedaan hebben, al ware het zelf dat  
 hy geen deel in hunnen twist genomen hadde, en hieruit  
 maakte hy op, dat Ootoo zeer voorzigtiglyk had te werk  
 gegaan met op den Kapitein te wagten, alhoewel daar door  
 de spoedige hulp vertraagt wierd, op welke Towha was wag-  
 tende.

Daar alle onze Vrienden wisten, dat wy op 't punt waren  
 van onder zeil te gaan, kwamen zy ons den 26. bezoeken en  
 bragten ons meer Varkens mede, dan wy noodig hadden;  
 want geen zout over hebbende om het Spek intepekelen,  
 kregen wy te veel voor ons tegenwoordig vertier.

Kapitein Cook verzelde Ootoo, den volgenden dag, naar  
 Oparre; en alvorens van daar te rug te komen, bezag hy  
 het Vee en 't Gevogelte, welk hy aan de zorg zyns Vriends  
 had aanbevolen. Alles schein in een goeden toestand en wel  
 opgepast te worden. Twee Ganzen en twee Eenden zaten  
 reeds te broeden, maar noch de Pauwin noch de Kalkoen-  
 schen Hen waren aan 't leggen. Hy nam vier Geiten  
 van Ootoo, van welke hy voornemens was een paar aan U-  
 lietea te laten; en de twee anderen overtehouden ten ge-  
 bruike van eene der Eilanden, welke hy op zyn reis naar 't  
 Noorden mogt aandoen.

Het volgende bedryf van Ootoo zal aantoonen, dat het  
 Volk van dit Eiland sneedig en loos genoeg is, in 't bevor-  
 deren van deszelfs bedoelingen. Onder andere dingen, wel-  
 ke Kapitein Cook, op verschillende tyden, aan 't Opper-  
 hoofd gegeven had, was een bespiedglasje of kykertje; toen  
 hy 'er twee of drie dagen meester van geweest was, werd  
 hy het moede, of bespeurde mischien dat het hem van geen  
 nut was; om die reden bragt hy het heimelyk aan Kapitein  
 Clerke, dien hy zeide, dat nademaal hy hem zoo veel vriend-  
 schap betoond had, hy hem 'thans een geschenk meende te  
 doen, het welk hy verönderstelde dat hem aangenaam zou  
 zyn. „ Maar, zeide Ootoo, Toota, (Kapitein Cook nament-  
 lyk)



„lyk) moest 'er niets van weten, want hy zoude het graag gehad hebben, maar ik weigerde het hem te geven.” Vervolgens stelde hy het glaasje in handen van Kapitein Clerke, dien hy tevens verzekerde, dat hy 'er op eene eerlyke wyze was aangekomen. In 't eerst weigerde Kapitein Clerke het aantemen onder allerlei voorgevens; doch Ootoo drong 'er op aan, en liet het hem houden. Weinige dagen daar na herinnerde hy het glas aan Kapitein Clerke, die, alhoewel hy het niet verlangde te hebben, nogthans geerne Ootoo wilde verplichten, en meenende dat eenige bylen hem aangenamer zouden zyn, liet hy 'er vier aanbrenge, als eene verwisseling voor 't glas. Terstond riep Ootoo uit: „Toota heeft 'er my vyf voor aangeboden.” Wel nu, zeide Kapitein Clerke, als dat zoo is, zal uwe Vriendschap voor my u niet nadeelig zyn; ik zal u zes bylen geven. Deze gift nam hy gereedelyk aan, doch hy verzogt nogmaal aan Kapitein Clerke, er niets van te laten blyken aan Toota.

Voor de meenigvuldige dingen van waarde, welke door Omai weggegeven waren, ontving hy maar één goed stuk weder, bestaande in eene fraaije Zeilvoerende dubbele kanoo, met al haar tuig. Kort te voren had de Kapitein hem een stel Engelsche Vlaggen laten maken, doch deze hield hy thans van te veel waarde, om gebruikt te worden. Derhalven flanschte hy eenige Vlaggen en Wimpels aan één, ten getale van tien of twaalf, welke hy aan verscheiden hoeken van zyn kanoo liet hangen. Deze nieuwigheid trok eene meenigte Volks, dat by hoopen naar dezelve kwam kyken. Omai's Wimpels waren een mengzel van Engelsche, Fransche, Spaansche en Hollandsche Vlaggen, zynde de Europeesche Vlaggen, die hy gezien had. Hy had zich wel voorzien van Doek en Kokernoot-Olie, welk beide beter en overvloediger te bekomen zyn op Otaheite dan aan eenige der Societeit-Eilanden; zoo dat men ze als een artykel van Koophandel kon aanmerken. Omai zou zich zoo onbedagtzaam en onbestendig niet gedragen hebben, gelyk hy in veele gevallen deedt, ware hy niet weggesleept door zyne Zuster en door

T

zyn

III.  
BOEK.  
1777.  
Septemb.

III. zyn Schoonbroeder, die benevens eenige uitgekozen ken-  
 BOEK. nissen zich geheel van hem meester maakten, ten einde hem  
 1777. alles wat hy bezat afhandig te maken, en waarin zy wezent-  
 Septemb. lyk zouden geslaagt hebben, indien Kapitein Cook de nuttig-  
 ste artykels van Omai's Goederen niet in bewaring had geno-  
 men. Dan dit zelfs zou Omai niet voor armoede behoed  
 hebben, indien de Kapitein deze zyne bloedverwanten hadt  
 toegelaten, hem te verzellen naar Huaheine, daar men be-  
 sloten had hem te vestigen. Het was gewis hun oogmerk  
 hem geheel kaal te plukken, maar de Kapitein stelde hen te  
 leur in hunne bedoeling, door hen te verbieden zich in dat  
 Eiland te laten zien, zoo lang hy zich in dat gedeelte der  
 Waereld zoude bevinden, en zy kenden hem te wel om niet  
 te gehoorzamen.

Door stiltens en flappe koeltens uit den Westen, werden  
 wy hier eenige dagen langer opgehouden, dan wy verwagt-  
 ten. Gedurende al dien tyd waren de Schepen opgepropt  
 met onze Vrienden, en omringt van Kanoos; want niemand  
 wilde ons verlaten voor dat wy onder zeil gingen. Eindelyk  
 kregen wy den 29. een Oosten Wind, zoo dat wy anker  
 ligten. Toen de Schepen onder zeil waren, deden wy,  
 om Ootoo's nieuwsgierigheid te voldoen, zeven schooten uit  
 ons Geschut, waar na alle onze Vrienden, behalven hy en  
 twee of drie anderen, afscheid van ons namen, met zoo veel  
 hartelykheid en aandoening, als genoeg te kennen gaf, hoe  
 zeer hen ons vertrek smertte. Ootoo te kennen gevende,  
 hoe hy verlangde de Schepen onder zeil te zien, deden wy  
 een gang zeewaards en wendden het terstond weder naar bin-  
 nen, waarop hy eindelyk zyn laatste afscheid nam, ons Vaar-  
 wel wenschte en met zyn Kanoo naar land voer.

Kapitein Cook zou zich zoo schielyk niet begeven hebben  
 van Otaheite, hadde hy Omai kunnen overhalen, om zich  
 daar neder te zetten. Er was zelfs geen waarfchynlykheid  
 dat wy elders beter van Lyftogt zouden voorzien worden dan  
 wy, by aanhoudenheid, hier gedaan wierden, zelfs toen wy  
 op ons vertrek stonden. Daarénboven had 'er een vriend-  
 schap en vertrouwen plaats tusfchen ons en de bewoners van  
 't Ei-

't Eiland, als naauylks te verwagten ware op eenige andere plaats, en 't geen iets ongemeens is, die vriendschap en dat vertrouwen had altoos blyven stand grypen, zonder tusfchen beiden door eenig toeval of misverftand afgebroken of opgefchort te worden; zelfs was 'er geen diefftal van eenig belang gepleegt.

Het moet als iets ongemeens voorkomen, dat wy nooit eenig regt befcheid konden bekomen, wegens den tyd, wanneer de Spanjaarden hier aanlandden, hoe lang zy 'er bleven en wanneer zy vertrokken. Hoe meer onderzoek wy daar toe deden, des te meer werden wy overtuigt van de onbekwaamheid van de meeste van dit Volk, om geheugen te dragen, of den tyd te berekenen van voorleden gebeurtenifen, vooral, wanneer 'er een tydvak van meer dan agttien of twintig maanden tusfchen beiden verloopen is. Uit het opschrift nogthans van het kruis, en uit het verhaal van de verftandigfte Inboorlingen, bleek, dat 'er twee Schepen te Oheitepeha in 't Jaar 1774 waren aangekomen, kort na dat Kapitein Cook vertrok van Matavai, het welk geweest was in Mey van dat zelfde jaar. De levende Dieren, welke zy hier agterlieten, beftonden in een Stier, eenige Geiten, Varkens en Honden en het Mannetje van een ander Dier, het welk wy naderhand vernamen een Ram geweest te zyn, welke thans te Bolabola was.

De Varkens zyn groot en hebben alreeds de oorspronglyke foort, die wy op 't Eiland vonden, merkelyk verbeterd; ook waren ze by onze laafte komst alhier zeer talryk en fterk vermeenigvuldigt. Geiten zyn hiermede in meenigte: 'er is naauylks een Opperhoofd dat 'er geene heeft. De Honden, door de Spanjaarden hier aan land gezet, zyn van twee of drierleye foorten: waren dezelve alle van kant gemaakt, liever dan op 't Eiland gelaten te zyn, zoude het vry wat beter voor de Inboorlingen geweest zyn. De jonge Ram van Kapitein Cook werd het flagtöffer van een dier Dieren. Er waren vier Spanjaarden aan land gebleven, toen die Schepen het Eiland verlieten; naamlyk twee Priesters, een Huis-knecht, en een ander zeer bemind by de Inboorlingen, die

III.  
BOEK.  
1777.  
*Septemb.*

III. hem by den naam van Mateema onderscheidden. Hy scheen  
 BOLK. zich zoo naastig op hunne taal te hebben toegelegt, dat hy  
 1777. in staat werd dezelve te melyk te spreken, en een onvermoeden  
 Septemb. vlyt aanwendde om de Eilanders verheven gedagten in te-  
 boezemen, van de grootheid der Spaansche Natie, en hen  
 tevens een slegt denkbeeld te geven van de Engelschen.

Op den 30 September, met het aanbreken van den dag, na dat wy van Otaheite vertrokken waren, rigtten wy onzen koers naar 't Noord-einde van het Eiland Eimeo, daar wy in tien vademen Waters ten anker kwamen. De Haven word Taloo geheten; zy is aan de Noordzyde van 't Eiland in het gewest van Oboonohoo, of Poonohoo. Zy loopt meer dan twee Engelsche mylen tusschen de heuvels Zuid, of Zuid ten Oosten op. Zy behoeft voor geene Haven, die wy in dezen Oceaan ontmoetten, onder te doen; zoo ten opzichte van veiligheid als van goeden ankergrond.

De Haven van Parowroah, aan dezelfde zyde van 't Eiland, legt omtrent twee Engelsche mylen naar 't Oosten, en heeft meer ruimte dan die van Taloo; maar de opening in het rif is te lywaard van de Haven, en is zeer veel nauwer. Deze in 't oog loopende gebreken, moeten aan de Haven van Taloo boven al de voorkeur geven.

Zoo haast wy voor anker lagen, kwamen gansche meenigens van Inboorlingen aan boord van onze Schepen, uit enkele nieuwsgierigheid, want zy bragten niets met zich om te ruilebuiten; verscheide Kanoos nogthans kwamen den volgende morgen van verder afgelegene streken, en bragten overvloed van Broodvrucht en Kokernoten, als mede eenige weinige Varkens aan, welke wy inruilden tegen Kralen, Spykens en Bylen; de roode Veders werden hier zoo sterk niet gevraagd als te Otaheite.

October. Op Donderdag den 2. October, ontving Kapitein Cook, des morgens, een bezoek van Maheine, het Opperhoofd van het Eiland, verzelt van deszelfs Vrouwe. Hy naderde het Schip met groote omzigtigheid en bedagtzaamheid, als of hy eenig kwaad van ons vermoedde, uit hoofde onzer Vriendschap met de Otaheiteänen; alzoo dit Volk zich niet kan

kan verbeelden, dat wy in Vriendschap kunnen leven met eene Natie, zonder eene party voor dezelve tegen hare vyanden te nemen. Kapitein Cook gaf hen zulke artykels ten geschenke als hy meende dat hen 't meeste zouden behagen. Na dat zy een half uur by ons vertoeft hadden, keerden zy naar land. Kort daar op kwamen zy weder met een groot Varken, waar mede zy bedoelden het geschenk van den Kapitein te beantwoorden; doch deze vermeerderde de vorige artykels tot de volle waarde van 't aangebragte Zwyn: vervolgens gingen zy aan boord van de Discovery een bezoek afleggen by Kapitein Clerke.

Tegens den avond stegen Kapitein Cook en Omai te paard en reden het strand langs. Omai had de inboorlingen verboden ons te volgen, zoo dat onze sleep niet talryk was; de vrees van misnoegen te geven bedwong hunne nieuwsgierigheid.

Alles gereed gemaakt zynde om onder zeil te gaan, bragten wy het Schip in diep water, voornemens om des anderendaags den 7. October in Zee te steken, waarin wy door een onaangenaam toeval belet werden.

Over dag hadden wy onze Geiten aan land laten grazen, en niettegenstaande wy twee mannen tot oppassers over dezelve gestelt hadden, was 'er dien avond een van gestolen. Dit was een groot verlies, dewyl des Kapiteins oogmerk, om ook andere Eilanden van deze Dieren te voorzien, daar door verydelt werd; hy besloot derhalven alles wat mooglyk ware aantewenden, om de Geit weder te krygen. 's Morgens daar aan kreegen wy tyding, dat dezelve naar Maheine gevoerd was, die zich te dien tyd bevond in de Haven van Parowroah. Twee bedaagde Manspersonen boden hunnen dienst aan, om iemand onzer daar heen te geleiden, teneinde de Geit te rug te brengen. Dienvolgens zond Kapitein Cook eenige van zyn Volk in een boot af met een boodschap aan het Opperhoofd, aandringende om beide de Geit en den Dief terstond overteleveren. De Geit werd ons 's avonds te rug gebragt, maar intuschen was 'er eene andere gestolen, welke wy, na zeer veel moeite, wederkregen, en niet voor

III.  
BOEK.  
1777.  
October.

III. en al eer de Kapitein eenige huizen en kanoos in den brand  
 BOEK. had gestoken, en andere vyandelyke bedreigingen gedaan.  
 1777. Te Eimeo werden de Schepen rykelyk voorzien van Brand-  
 October. hout. Wy hadden ons te Otaheite van dat artykel niets ver-  
 zorgt, om dat 'er te Matavai geen boom gevonden word,  
 welke niet van nut is voor debewoners. Wy ontvingen hier  
 insgelyks een grooten aanvoer van ververschingen in Var-  
 kens, Brood-vrucht en Kokernoten.

Tusfchen de voortbrengzels van dit Eiland en die van Ota-  
 heite is weinig onderscheid; het onderscheid nogthans in  
 hunne Vrouwen is aanmerkelyk. Die van Eimeo zyn don-  
 ker van kleur, kleen of kort van leest, en afzigtelyk van we-  
 zenstrekken.

Het voorkomen van Eimeo heeft geen het minste gelyk  
 met dat van Otaheite; het laatste een heuvelachtig land zyn-  
 de, heeft weinig lagen grond, uitgezondert eenige diepe  
 valeijen en de vlakke boord welke het naby de Zee omvangt.  
 Eimeo heeft steile ruwe heuvels, die in onderscheide rigtin-  
 gen loopen, en langs hunne zyden groote valeijen en zach-  
 te ryzende gronden laten. De heuvels, schoon rotsachtig,  
 zyn gemeenlyk bedekt met boomen bykans tot aan den top.  
 In het diep van de Haven van Taloo ryst de grond langfamer-  
 hand tot den voet der heuvelen, maar de vlakke boord aan  
 de zyden loopt geheel steil uit op eenen kleenen afstand van  
 de Zee. Dit leverde een gezicht ver boven alles wat wy te  
 Otaheite gezien hadden. Digt by de plaats, daar onze Sche-  
 pen lagen, zyn twee groote steenen, wegens welken de In-  
 boorlingen eenige bygeloovige begrippen voeden. Zy be-  
 schouwen ze als Broeder en Zuster; en houden ze voor Ea-  
 toas of Godheden, die door bovennatuurlyke wegen van U-  
 lietea daar gekomen zyn.

's Morgens, na ons vertrek van Eimeo, zagen wy Hua-  
 heine. Ten twaalf uren kwamen wy aan den Noorderlyken  
 ingang van Owharre's Haven, aan de Westzyde van 't Ei-  
 land gelegen, ten anker.

Den volgenden morgen, zynde den 13 October, kregen  
 wy alle de voorname lieden van 't Eiland aan onze Schepen.

Dit

Dit was juist wat Kapitein Cook verlangde, dewyl het thans hoog tyd werd om Omai te plaatzen; en hy meende, dat de tegenwoordigheid dezer Opperhoofden hem in staat zou stellen, om zulks naar genoegen te doen. Omai scheen thans genegen om zich te Ulietea ter nedertezetten; en indien hy en Kapitein Cook het eens hadden kunnen worden omtrent de wyze, hoe zulks ter uitvoer te brengen, zou de laatste 'er niet ongenegen toe geweest zyn. Zyn Vader was door de inwooners van Bolabola, toen deze Ulietea veröverden, eenig land in dat Eiland ontnomen, en de Kapitein hoopte in staat te zullen zyn het aan den Zoon terug te bezorgen, zonder moeite. Ten dien einde werd 'er vereischt dat Omai zyn vriendschap verwierf van die geenen, die de meesters van 't Eiland geworden waren; dan, Omai wilde naar zulk een voorstel niet luisteren, en was verwaand genoeg zich te verbeelden dat de Kapitein geweld zou gebruiken om hem te herstellen in zyne verloren landen. Daar dit nu belette dat hy zich niet te Ulietea vestigde, begon de Kapitein Huahaine te beschouwen als eene geschikter plaats, en besloot derhalven van de tegenwoordigheid der voornaamste lieden van dat Eiland gebruik te maken, en de zaak aan hen voortedragen.

De Kapitein maakte zich daarop gereed, om een plechtig bezoek te geven aan Taireetareea, de Earee rahie, of Koning van het Eiland, met oogmerk om van deze zaak te spreken. Omai, die hem zoude verzellen, kleedde zich by die gelegenheid netjes aan, en voorzag zich van een fraai geschenk voor het Opperhoofd zelf, en van een ander voor zyn Eatooa. Hunne aanlanding trok de meeste bezoekers van de Schepen af, die met veele anderen in een groot huis vergaderden. De Kapitein bleef eenigen tyd op Taireetareea wagten; en toen deze te voorschyn kwam, zag Kapitein Cook duidelyk, dat hy zyne tegenwoordigheid wel had kunnen ontberen, dewyl hy niet boven de tien jaren oud was. Omai ving aan offerhanden van Doek, roode Veders &c. aan de Godin te offeren. Daar op volgde eene andere offerhande, welke door het jonge Opperhoofd aan de Goden stond.

III.  
BOEK.  
1777.  
October.

III. stond gegeven te worden; en na deze offerhande werden ver-  
 BOEK. scheidt andere bosfen roode Vederen aangeboden. De on-  
 1777. derscheidt artykels werden voor een Priester gelegd, en elk  
 October overgeleverd met een soort van gebed, het welk door een  
 van Omaï's Vrienden werd uitgesproken, alhoewel grooten-  
 deels door hem zelfs opgegeven. In deze gebeden vergathy  
 zyne Vrienden in Engeland niet, noch die geenen, die hem  
 behouden in zyn geboorteland hadden wedergebracht. Toen  
 deze offerhanden en gebeden geëindigt waren, nam de Pries-  
 ter elk artykel in rang op, en na 't herhalen van een gebed,  
 zond hy alles naar de *Morai*.

Deze Godsdienstige plechtigheden verrigt zynde, zette  
 Omaï zich by den Kapitein neder, die aan het jonge Opper-  
 hoofd een geschenk deedt en een ander geschenk in de plaats  
 ontving. Vervolgens werden er eenige schikkingen gemaakt  
 met betrekking tot de wyze van onzen handel met de Eilan-  
 ders; in welke schikkingen de Kapitein wel degelyk voor-  
 stelde, de slegte gevolgen die ontstaan zouden, als zy ons  
 beroofden of goederen aaftalen, gelyk ze by vorige gelegen-  
 heden gedaan hadden. Voorts sprak men de vergaderde Op-  
 perhoofden over het vestigen van Omaï. Hy verhaalde  
 hen, dat wy hem naar ons land hadden overgevoerd, daar  
 hy wel was ontvangen geworden van den grooten Koning en  
 deszelfs *Earees* (Oversten of Edelen) en gedurende zyn ver-  
 blyf aldaar onthaald met alle de teekenen van achting en ge-  
 negenheid; dat men hem had te rug gebracht, na dat hy door  
 onze edelmoedigheid was verrykt met verscheidt artykels,  
 die ten uittersten voordeelig en nuttig zouden zyn aan zyne  
 landslieden; en dat, behalven de beide Paarden, die hier  
 stonden te blyven, veele andere nieuwe en nuttige Dieren  
 te Otaheite gelaaten waren, die spoedig zouden vermeenig-  
 vuldigen, en een genoegzaam getal leveren ten nutte en ge-  
 bruike van alle de omgelegene Eilanden. Vervolgens gaf  
 hy hen te verstaan, dat Kapitein Cook hen ernstig verzogt  
 aan zyn Vriend een stuk land afstaan, daar hy een huis kon  
 bouwen, en den noodigen lyftocht voor hem en deszelfs be-  
 dienden aankweeken; hy voegde 'er by, dat indien hy zulks  
 niet



niet kon verkrygen, by gifte of koop, te Huaheine, de Kapitein voorgenoomen had hem naar Ulietea te voeren en aldaar ter nedertezetten. Deze hoofddeelen waren aan Omai opgegeven door Kapitein Cook, die, bemerkende, dat het gene waarmede hy besloten had, naamlyk van naar Ulietea te gaan, de goedkeuring schein weggedragen van alle de Opperhoofden, terstond de reden daarvan bevroedde. Omai had verwaandelyk zich geveid, dat de Kapitein geweld zou gebruiken, om hem te Ulietea in zyns Vaders landen te herstellen, en hy had, over dat onderwerp, zich onbedachtzaam geëit tegen eenige lieden van de Vergadering, die thans in de verwagting waren, dat Kapitein Cook hen zou ondersteunen, in 't overmeesteren van Ulietea, en in 't verdryven van de Bolabolanen uit dat Eiland. Om hen nu deswegens beter te onderrigten, gaf hy hen op 't ernstigste te verstaan, dat hy hen in zulk een onderneming niet alleen niet zou ondersteunen, maar zelfs niet dulden zou, dat zoo lang hy zich in hunne Zeeën bevond, zulks ter uitvoer gebragt wierde; en dat indien Omai zich in Ulietea wilde nedertezetten, hy op eene vriendelyke wyze daar moest heen gevoert worden, en zich niet als een veröveraer aan 't Volk van Bolabola laten opdringen.

Deze nadrukkelyke verklaring gaf terstond eene andere wending aan de gevoelens van den raad. Een hunner liet zich aldus uit: dat het gansche Eiland van Huaheine, met alles wat 'er op was, aan Kapitein Cook toebehoorde; en gevolgelyk, dat hy over zulk een gedeelte, als hy voor zyn Vriend verlangde, kon beschikken. Omai hoorde dit met vermaak aan, en meende dat hy, met mild te zyn, hem alles zou doen geven. Maar een bod te doen, dat met geen voeg kon aangenomen worden, oordeelde de Kapitein zoo goed als niet te bieden, en om die reden verzogt hy, dat zy eene byzondere plek wilden aanwyzen, als mede het land dat zy gegengen waren aftestaan tot eene vastigheid. Op dit verzoek, zond men om eenige Opperhoofden, die reeds uit de Vergadering weggegaan waren, en na eene korte beraadslaging, werd het verzoek van den Commandeur eenparig ingewilligt,

III.

BOEK.

1777.

October.

III.  
BOEK.  
1777.  
October.

en terftond den grond bepaalt, welke gelegen was naast het huis daar deze Vergadering gehouden werd. Dit stuk gronds strekte zich uit langs de kant van de Haven, omtrent twee honderd Roeden in lengte, en ruim zoo veele roeden in 't breedte naar den kant van den Heuvel, welke voor een goed gedeelte mede in de gift bepaalt werd. Deze zaak afgedaan zynde, werd een tent aan den oever opgeflagen, het noodige Volk daar-toe beftemt, en de Observatoriums opgeregt. De Timmerlieden van beide de Schepen werden aan het optimmeren gezet, van een kleen huis voor Omai, alwaar hy de verfchillende goederen, die uit Europa aangebragt waren en hem toebehoorden, veilig kon bergen; te zelve tyd leidden fömmigen van ons Volk een Tuin voor hem aan, daar zy Wynftokken, Pompelmoes Boomen en Pyn Appels in planteden, en dien zy met allerlei foort van Moeskruiden bezajden; en alvorens wy van dit Eiland vertrokken, bevond zich alles in dezen Hof in eenen bloeienden ftat.

Omai begon thans ernftig acht te geven op zyne eigen zaken, en had een hartelyk berouw over zyn onbezonnen en verpillende handelwyze op Otaheite. Hy trof op Huaheine een Broeder, eene Zuster en een Schoonbroeder aan, de Zuster getrouwt zynde; doch deze plunderden hem niet, gelyk zyne andere Bloedverwanten hem onlangs gedaan hadden. Het fcheen, nogthans, dat fchoon zy te eerlyk en goedhartig waren, om hem iets te ontnemen of te benadeelen, zy van te weinig aanzien waren op 't Eiland, om hem eenige wezentlyke dienften te kunnen bewyzen, hebbende geen gezach of invloed om zyn perfoon te befchermen. Daar de zaken dus gefteft waren, liep hy groot gevaar om beroofd te worden van alles wat hy van ons ontvangen had, zoo rafch hy niet meer binnen het bereik zou zyn van onze veel vermogende befcherming.

Hy ftond nu op 't punt om eene zonderlinge plaats te beftaan in de Maatschappy, van welke hy een lid ging worden en van welke hy de eenige ryke Man zou zyn. En daar hy, door zyne betrekking tot ons, zich meester had gemaakt van eene soort van fchat, welke van niemand zyner landslieden door

door kunst of vlyt kon verkregen worden, was het natuurlyk te denken, dat dewyl ieder een begeerig zou zyn om deel te hebben aan dezen benydden rykdom, allen zich zouden vereenigen om den eenigften eigenaar 'er van te berooven. Om zulks waarschylyk voortekomen, raadde hem Kapitein Cook zommige zyner goederen te verdeelen onder twee of drie der voornaamste Opperhoofden, die, op deze wyze begunstigt, daar door genoopt konden worden, om hem te handhaven en te beschermen tegen de beledigingen van anderen: hy beloofde dezen raad te volgen; en voor ons vertrek van hier, vernamen wy, dat deze voorzigtige stap door hem gedaan was. De Kapitein nogthans, die zich niet te sterk verliet op beweegredenen van dankbaarheid, maakte gebruik van krachtadiger en bondiger drangredenen, die vrees verwekten, en hy liet geene gelegenheid voorbygaan om de Inboorlingen te beduiden, dat hy voornemens was, na verloop van den gewonen tyd, dit Eiland andermaal te komen bezoeken, en dat, indien hy zyn Vriend te dien tyde niet even veilig en zeker vond, als hy hem thans liet, alle de zulken, welken als dan zouden blyken zyne vyanden te zyn geweest, gewisfelyk konden verwagten door hem gestraft te zullen worden.

Terwyl wy in deze Haven lagen, bragten wy het Scheepsbrood aan land, om het te luchten en van schimmel te zuiveren. De meenigte kakkerlakken, met welke wy op de Schepen thans gekweld waren, was ongelooflyk. De schade, die zy ons toebagten, was zeer groot, en alle onze pogingen om die Dieren te vernielen, vruchteloos. Alle zoort van spys, welke slechts voor eenige weinige oogenblikken ongedekt stond, werd van dit schadelyk gedierte overwelmd en zoodanig doorgevreten, dat dezelve een Honingraat geleek. De Vogels, die om hunne zeldzaamheid door ons opgezet en bewaard waren, werden door dit verslindend ongediert vernield; en deze insecten waren zoo gretig op inkt, dat zy het schrift van de strooken Parkement, welke wy aan verscheide artykels hadden hangen, uitäten, en het eenigste, waarmede wy kondenvoorkomen het vernielen onzer boeken, was dezelve zeer vast toe te binden, zoo dat dit ongediert belet werd tusfchen de bladen in te dringen.

III.  
BOEK.  
1777.  
October.

III. Omai's huis thans grootendeels voltooit zynde, bragten  
 BOEK. wy op den 26. verscheide zyner Meubilen aan; onder ver-  
 1777 scheide andere artykels was een doos met Poppegoed, het  
 October, welk ten uitersten aan de gapende meenigte behaagde: maan  
 naar de Schotels, Borden, Drinkbekers, Glazen, Potten,  
 Ketels en andere Keuken gereedschap, werd nauylks van ie-  
 mand zyner Landslieden het oog gewendt. Omai zelf kwam  
 in de verbeelding, dat het hem van geen nut zou zyn; dat  
 een gebakken Varken een smakelyker eten was dan een ge-  
 kookt, dat een weegbree blad een zoo goede schotel maakte  
 als een tin bord; en dat de dop van een Kokernoot de plaats  
 wel kon vervullen van een bier glas of beker. Om die reden  
 stond hy de meeste dezer artykels van Engelsch Huisraad  
 af aan het Scheeps-Volk, dat 'er hem Bylen en andere Yzer-  
 werk voor in de plaats gaf, het welk van wezenlyker waar-  
 de in dit weerddeel was. Onder de meenigte dingen, wel-  
 ke men in Engeland verëert had, had men geen Vuurwerken  
 vergeten; van welken wy des avonds van den 28. eenige af-  
 staken, tot geen gering vermaak en verbazing van eene groote  
 meenigte Volks. De overige werden in orde gestelt en aan  
 Omai gelaten, ingevolge derzelver oorspronglyke bestem-  
 ming.

Omai had niet zoo rasch zyne nieuwe woning beslagen,  
 of Kapitein Cook begon te denken om van Huaheine te ver-  
 trekken, en liet daarom dezen avond, alles wat wy aan land  
 hadden, naar de Schepen overbrengen, uitgezondert een  
 Geit, die met jong was, als mede een Hengst en een Mer-  
 rie, die wy in eigendom lieten aan onzen Vriend, van wien  
 wy nu eindelyk stonden te scheiden. Wy gaven hem ins-  
 gelyks een Beer- Varken en twee Zoggen van Engelsch ras,  
 ook had hy twee of drie Zoggen van zyn eigen. De Hengst  
 had de Merrie besprongen, terwyl wy te Otaheite lagen; zoo  
 dat waarschynlyk door dit aanzienlyk geschenk deze Eilanden  
 van Paarden staan voorzien te worden.

Wat de Huisbedienden van Omai aanbelangt, hy had van  
 Otaheite vier of vyf *toutous*, of lieden van 't geringer soort me-  
 dedegenomen; de twee jonge Nieuw-Zeelanders bleven by hem,  
 waar

waar by zich te Huahcine nog voegden zyn Broeder en verscheide anderen; zyn Huisgezin bestond des uit tien of elf Personen, onder welken nogthans niet één Vrouwspersoon getelt werd. Het Huis, welk onze Timmerlieden voor hem gebouwt hadden, was vier en twintig voeten breed, agttien voeten diep, en omtrent tien voeten hoog; het was van planken opgeslagen, welke de Buit waren van onze Krygsbedryven te Eimeo: in 't samenstellen van 't huis waren zoo weinig spykers gebruikt als mogelyk was, ten einde niemand aantezetten het zelve, om het yzer, aftebreken. Hy beloofde ons, dat onmidlyk na ons vertrek, hy een ruim huis, naar zyne eige landwyze, zou bouwen, van welk huis het eene einde over dat, het welk wy voor hem getimmert hadden, zou heen getrokken worden, om het daar door te beter te beveiligen en in stand te houden. Tot dat werk beloofden de Opperhoofden van 't Eiland hem, hunne hulp te zullen leenen. Indien nu het ontworpen gebouw den grond mogt beslaan; welke voor het zelve bestemt wierd, is het zeker dat weinig huizen op Huahcine dat van Omai in grootte en ruimte zullen overtreffen.

Het Europees Wapentuig van Omai bestond in een Vögelroer, twee paar Pistolen, verscheide Houwers of Hartsvangers, een Musket, Baijonet en Patroontasch. Toen hy alles wat hem toebehoorde aan land had, onthaalde hy de beide Kapiteins en de meeste Officieren der beide Schepen, twee of driemalen, op 't middagmaal, by welke gelegenheid zyn tafel rykelyk voorzien was van de beste spys, welke het Eiland voortbragt. Alvorens onder zeil te gaan liet de Commandeur het volgend Opschrift op de buitenzyde van 't Huis snyden:

*Georgius Tertius, Rex, 2 Novembris, 1777.*

*Naves* { *Resolution, Jac. Cook, Pr.*  
           { *Discovery, Car. Clerke, Pr.*

Op Zondag den 2. November; ten vier uren, namen wy *Novemb.*  
 een Oosten-Wind te baat, en zeilden de Haven uit van Ow-

III.  
 BOEK.  
 1777.  
 October.

III.  
BOEK.  
1777.  
Novemb.

harre. De meeste onzer Vrienden bleven aan Boord, tot dat onze Schepen onder zeil waren, toen Kapitein Cook, om hunne nieuwsgierigheid te voldoen, vuur liet geven uit vyf stukken. Hierop gingen zy allen van boord af, uitgezondert Omai, die by ons bleef tot dat wy in Zee waren. Door 't uitbrengen van een Werpänker aan den wal, waren wy onder zeil gekomen, dan, by 't overhalen van 't Schip brak het touw, dat op de rotzen afgevylt was, zoo dat het anker achter bleef; het was derhalven noodzaakelyk een boot afte-zenden, om het weder aan boord te krygen. Met deze boot voer onze Vriend Omai naar land, na een zeer hartelyk Vaarwel en afscheid genomen te hebben van alle de Officie-ren. Hy droeg zich in zyn afscheidnemen kloek en manne-lyk, tot dat hy by Kapitein Cook kwam, wanneer hy, in weerwil van alle pogingen, zich niet kon weerhouden tra-nen te storten; ook bleef hy in 't varen naar 't strand den ganschen tyd over weenen, gelyk de Heer King, die hem in de boot verzelde, naderhand aan Kapitein Cook ver-haalde.

De te rug komst van Omai en de dadelyke blyken van Brit-sche milddadigheid, welke hy met zich te rug bragt, moe-digden veelen zyner Landgenoten aan, om zich aantebieden ons als vrywilligers naar Pretane te verzellen. De Kapitein nogthans liet by alle gelegenheid blyken, dat hy, besloten hebbende niemand mede te nemen, alle aanzoek van dien aart moest van de hand wyzen. Omai, die 'er roem in stel-de de eenigste groote Reiziger onder hen te blyven, en nog-thans bevreest schein, dat de Kapitein zich zou laten overhalen om ook anderen in dien roem te doen deelen, herinnerde hem verscheidenmalen de verklaring van den Graaf van Sand-wich, dat geene anderen zyner Landgenoten naar Engeland zouden overgebracht worden.

Zoo haast de boot, in welke Omai naar 't Eiland was ge-voert, te rug kwam met het achtergelaten Werpänker, na-men wy haar binnen, en stevenden zonder langer dralen op Ulietea aan. Den volgenden morgen, zynde den 3. Novem-ber, zeilden wy om het Zuidëinde heen van dat Eiland naar de

de Haven van Ohamaneno. Niet zoo rasch bevonden wy ons binnen die Haven, of onze Schepen werden omringelt van kanoos, alle vol Inboorlingen, met een aanvoer van Vruchten en Varkens, welken zy verruilden tegens verscheide van onze artykels.

Omtrent veertien dagen, na onze aankomst te Ulietea, kreegen wy een kanoo met twee van Omai's bedienden aan boord, door welke hy ons liet weten, dat de inwoners van Huaheine hem ongestoord lieten, en dat alles by hem wel was, uitgezondert, dat zyn Geit in 't werpen van jongen gestorven was. Dit bericht ging verzelt van een verzoek om eene andere Geit en om twee Bylen. De Kapitein, die behagen scheidte, om by deze gelegenheid nogmaals zyn Vriend dienst te doen, zondt de boden te rug naar Huaheine op den 18., en gaf hen by de Bylen een Bok en een Geit voor Omai mede.

Op Maandag den 19., stelde de Commandeur aan Kapitein Clerke ter hand de schriftelyke bevelen, hoe zich te gedragen, ingevalle de Schepen, na haar vertrek van deze Eilanden, van malkanderen mogten afraken. De inhoud daarvan was: dat nademaal de Vaart van de Societeit-Eilanden naar de Noordkust van America zeer lang was, en een gedeelte derzelve moest geschieden in 't holste van den winter, wanneer men niets dan onstuimig en buijgig weer te wagten had, waar door eene scheiding van den anderen zou kunnen veroorzaakt worden, Kapitein Clerke gelast werd alle mogelyke zorg te dragen om zulk eene scheiding te verhoeden: doch indien de beide Schepen van malkanderen mogten afraken, hy, na vyf dagen zich te vergeefs in 't opsporen van Kapitein Cook bevlytigt te hebben, zou hebben te stevenen naar de Kust van Nieuw Albion, en trachten dat Eiland te bereiken op 45 gr. breedte, alwaar hy tien dagen zou blyven kruisen op de Resolution, en dat Schip in dien tusschen tyd niet ziende opdagen, de eerste bekwame Haven zou hebben intloopen op of benoorden die breedte, ten einde ververschingen te bekomen, en zich te voorzien van Water en Hout: dat hy, gedurende zyn verblyf in die

III.  
BOEK.  
1777.  
Novemb.

Ha-

III. Haven, aanhoudend zou hebben uitgezien naar Kapitein  
 BOEK. Cook, en indien deze voor den 1. April niet by hem  
 1777. ware, hy als dan zyn tocht Noordwaards moest vervorderen  
 Novemb. tot op de breedte van 56 gr., alwaar hy op geen grooter  
 afstand van de Kust, dan 15 Zeemylen, zou hebben te kruisen  
 op de Resolution, tot den 20. Mey, en haar niet aantreffende,  
 vervolgens Noord op stevenen, en trachtèn een doortocht  
 te ontdekken in den Atlantischen Océaan, het zy door de  
 Baai van Hudson of door die van Baffin, volgens de bevelen  
 van de Admiraliteit; dat indien hem zulks mogte mislukken,  
 hy als dan zou hebben te stevenen naar de Haven van St.  
 Pieter en St. Paulus in Kamschatka en aldaar den winter door-  
 brengen; doch, ingevalle hy geene ververschingen in die  
 Haven konde bekomen, hem vryheid gelaten wierd zyn ste-  
 ven te wenden werwaards hy zoude goedvinden, mits, voor  
 zyn vertrek, aan de Regeering te overhandigen een verslag  
 van zyne bestemming om overgelevert te worden, aan Ka-  
 pitein Cook by deszelfs aankomst; en dat hy in de lente van  
 het volgende jaar 1779 naar bovengemelde Haven zou hebben  
 wedertekeeren; dat ingevalle hy te dier tyd geene verdere be-  
 velen van Kapitein Cook mogte bekomen, hy als dan in zy-  
 ne verdere verrigtingen zou hebben te letten op de ge-  
 schreven bevelen van de Lords van de Admiraliteit en zich  
 naar dezelve te gedragen; en dat, ingevalle hy door ziekte  
 of andere oorzaken buiten staat geraakte aan deze of aan die  
 van hunne Lordschappen te voldoen, hy als dan dezelve  
 zou overlaten aan den Officier, de eerste na hem in  
 rang.

Terwyl wy aan den wal vertuit lagen, schraapten wy de  
 beide zyden bodems en onzer Schepen, en bragten eenige  
 Tinne Platen onder de binten. Deze Platen had Kapitein  
 Cook bekomen van den braven Heer Pelham, Secretaris van  
 Commisfarijsen tot het verzorgen van den lyftocht voor 's  
 Konings Schepen, ten einde te beproeven, of Tin niet even  
 zoo goed als Koper zou kunnen dienen in 't bekleeden van  
 Schepen.

Op Donderdag den 27., namen wy onze Observatorien  
 op,



op, en bragten alles aan boord wat wy aan den wal hadden; vervolgens ontmaarden wy de Schepen en dreven een weinig de Haven af, toen wy weder ten anker kwamen. Den volgende nacht woei de Wind met zware rukken, verzelt van hevige regenvlagen. In een dezer rukken sprong het Kabel voor welk de Resolution ten anker lag, maar daar wy een ander anker gereed hadden, draaiden wy spoedig voor het zelve weder op.

De wind, welke by aanhoudendheid tusfchen het Noorden en Westen bleef, hield ons in de Haven tot Zondag den 7. December, toen wy 's morgens ten agt uren het anker lighten en onder zeil gingen met een ligte koelte uit den Noord-Oosten. De gansche voorgaande week door waren wy bezigt door lieden van alle de Deelen van 't Eiland, die ons overvloed van Varkens en groene Weegbreen aanvoerden; zoo dat de tyd, dien wy door tegenwind in de Haven bleven spullen, niet geheel en al verloren was; want groene weegbreen zyn een uitmuntende plaats vervullende kost voor brood, en kunnen twee of drie weken goed blyven. Behalven den aanvoer van mondkost, voorzagen wy ons hier van het benoodigde Water en Hout.

De Ulieteanen kwamen ons, over 't algemeen, kleiner en zwarter voor dan de Inboorlingen van de nabygelegen Eilanden: ook fchenen zy ongeschikter, misfchien om dat zy Onderdanen zyn geworden van de Inwoners van Bolabola. Oreo, hun Opperhoofd, is flechts een soort van Stedehouder van den Bolabolanfchen Monarch; en verövering fchynt het aantal ondergeschikte Opperhoofden, die onder hen hun verblyf houden, vermindert te hebben. Zy zyn, derhalven, niet zoo dadelyk onder het opzicht van die genen, wier belang het is eene betamelyke gehoorzaamheid van hen te vorderen. Alhoewel Ulietea thans tot dezen vernederenden staat van afhanglykheid gebragt is, was het te voren, zoo als men ons verzekerde, het voornaamfte van deze groep Eilanden en misfchien wel de eerste zetel van 't bewind; want men zeide ons, dat de tegenswoordige Koninglyke Familie van Otahete afkomstig is van dat huis, het welk hier, voor

III.  
BOEK.  
1777.  
Novemb.

Decemb.

III. de laatste omwenteling, heerschte. De onthronde Koning van Ulietea, wiens naam is Ooroo, houd zyn verblyf te Huaheine, en levert in zyn eigen persoon, een voorbeeld, niet alleen van de onbestendigheid van 't vermogen, maar insgelyks van den eerbied, welken deze Eilanders bewyzen aan byzondere Vorstelyke Familien; want zy staan Ooroo toe alle de teekenen, welke zy de Koninglyke waardigheid toeschikken, te behouden, uiettegenstaande hy van zyne landen berooft is. Een dergelyk voorbeeld zagen wy daarvan, gedurende ons verblyf te Ulietea, daar wy nu en dan bezogt werden van Kapitein Kook's ouden Vriend Oree, het laatste Opperhoofd van Huaheine. Hy bleef tot nog toe een zeker gezach behouden, en was gestadig van een aantal opwachters omringt.

Ons afscheid genomen hebbende van Ulietea, stuurden wy naar Bolabola. Ons voornaamste oogmerk in 't bezoeken van dat Eiland was, om een van de ankers te bekomen, welke door den Heer de Bougainville aan Otaheite verloren waren. Kapitein Cook, dit anker door middel van geschenken bekomen hebbende, keerde aan boord te rug; liet de booten binnen nemen, en ging onder zeil naar 't Noorden. Hadden wy tot den volgenden dag te Bolabola gebleven, is 't waarschynlyk, dat wy rykelyk van allerlei lyftocht zouden zyn voorzien geworden; en ongetwyfelt zullen de Inboorlingen zich zeer te leur gestelt hebben gezien, toen zy bevonden dat wy vertrokken waren: maar daar wy alreeds een goeden voorraad van Varkens en Vruchten aan boord hadden, en ons niet vele artykels overbleven om meer te koopen, kon ons niets bewegen het vervorderen van onze reise te verwylen.

Oteavanooa, de Haven van Bolabola, gelegen aan de Westzyde van 't Eiland, is zeer ruim; en alhoewel wy daar niet inliepen, had Kapitein Cook het genoeg om te vernemen van lieden, daar toe door hem gebruikt, dat het eene zeer geschikte plaats was om Schepen te bergen.

De kleene uitgebreidheid van Bolabola in aanmerking genomen, zynde slegts agt Zee mylen in omtrek, is het opmerkelyk dat het Volk daarvan in staat geweest zy Ulietea

en

en Otaha te veroveren; het eerste van welke Eilanden meer dan eens zoo groot is.

Als de bewoners niet ontrust worden door inwendige beroertens of woelingen, zoo als zints veele jaren het geval is geweest, hebben zy overvloed aan alles wat hun land voortbrengt. Indien wy een grooter verscheidenheid van goederen en het benoodigde zout by ons gehad hadden, zouden wy zoo veel Spek hebben kunnen inzouten, als de beide Schepen een Jaar lang behoeften. Maar aan de Vriendelyke Eilanden, Otaheite en de omleggende plaazen ontdeden wy ons byna van alle onze Koopwaren. Onze Bylen, in 't byzonder, waren wy ten naasten by kwyt, en voor die alleen waren; in 't algemeen, Varkens te bekomen. Het Zout, dat wy over hadden, was niet meer dan 'er verëischt werd tot het inpekelen van vyftien vaten Vleesch.

De Europeanen behoorden, om zoo te spreken, van tyd tot tyd (eens in de drie of vier jaren) deze Eilanders te gaan bezoeken, ten einde hen van die artykels te voorzien, met welke zy, nu wy die by hen ingevoert hebben, ten hoogsten zyn vooringenomen. 't Gemis van zulk een aanvoer zou ten sterksten van hen gevoelt worden, en mischien wanneer het te laat zou zyn, om weder te keeren tot hunne oude onvolkomen werktuigen, welken zy nu verwerpen en verachten. Wanneer het yzer gereedschap, dat wy hen thans bezorgt hebben, versleeten zy, zullen zy hun eigen gereedschap bykans insgelyks vergeten hebben, ten minsten zeer onbedreeven in de behandeling daarvan zyn. Een steene Byl of Beitel is thans eene zoo groote zeldzaamheid onder hen, als een yzere zeven jaren te voren was: en een Disfel van Been of Steen gemaakt, is nergens meer te zien. Zy gebruiken 'er thans lange Spykers toe, en zy zyn zwak genoeg om zich te verbeelden dat zy 'er eenen onuitputtelyken voorraad van bezitten, want op 't laatst vroegen zy 'er niet meer naar.

Mesfen waren thans op Ulietea in zeer hooge achting; en Bylen en Beitel hadden, op alle de Eilanden, den voorrang boven alles. Wegens artykels, die enkel tot sieraad dienden,

HE  
BOEK.  
1777.  
Decemb.

III.  
'BOEK.  
1777.  
Decemb.

den, waren deze Eilanders zoo veränderlyk, als de beschaafte Naticn van Europa. Want een stuk, dat van daag by hen in waarde was, werd misfchien morgen achter de bank gefmeten, zoo als hunne zinlykheid, grilligheid of mode goevonden. Maar van ons yzer gereedschap ondervonden zy zoo blykbaar het nut, dat hetzelfde altoos van hen geacht zal worden. Zy zouden, indedaad, ellendig zyn, indien men ophield hen zoodanige dinger aantevoeren, welke noodzaaklyk fchynen om hen het leven genoeglyk te maken; te meer daar zy de stof tot dezelve ontbeeren, en niet in de kunst bedreeven zyn om die te fabricceeren.

Volgens 't verhaal van den Heer Anderfon, waait de wind hier voor 't grootste gedeelte van 't jaar, tusfchen 't Oost-Zuid-Oosten en Oost-Noord-Oosten; fomtyds waait dezelve ongemeen fterk, en word van de Inboorlingen *Maarace* geheten.

Het Zuid-Oostelyk gedeelte van Otaheite levert een der weelderigfte gezichten op, van de gansche weereld. De Heuvels zyn hoog, fteil en onëffen, maar tot derzelvertoppen bedekt met Boomen en Heesters; de Rotzen zyn bekleed met een aangenaam groen, het welk de eigenschap fchynst te bezitten, van zich zelf voorttebrengen. De lage Landen en Valeijen zyn vruchtbaar in allerlei voortbrengzels, die krachtig en weeldrig groeijen, en den beschouwer een denkbeeld inboezemen, dat geen land in de weereld halen kan by dit, in kracht en fchoonheid van gewasfen. De natuur heeft het even mild beschonken met beekjes, die door iedere Valei heen vlieten, en zich naar den Zeekant in verscheiden takken verdeelen, en de landen vruchtbaar maken, door welke zy froomen.

De woningen der inboorlingen leggen onregelmatig verftrooit op den vlakken grond, en veele van dezelfen, langs den oever, verschaften ons eene verrukkelyke vertooning van onze Schepen, vooräl daar de Zee binnen het rif volmaakt ftill is, en ten allen tyde de Vaart veilig maakt voor de bewoners, die wy gedurig bezig zagen met af en aan varen.

De Broodvrucht Boom word nooit geplant, maar komt voort uit Wortels van de ouden, welke zich dicht over de Oppervlakte van den grond verspreiden. De voornaamste Boomen zyn de Kokernoot en Weegbree; de eerste vordert geen oppassing, zoo haast dezelve een voet of twee boven den grond is; maar voor den Weegbree moet men in de aankweeking zorgen, want omtrent drie maanden, na deszelfs uitschieting, begint hy Vruchten voorttebrengen, gedurende welken tyd het jonge scheuten geeft, welke opvolgende Vruchten leveren; de oude stammen, wier Vruchten afgeplukt zyn, worden afgehouden.

Op onze aankomst alhier stonden wy als verftomt over het aanmerkelyke onderscheid, tusfchen de bewoners van Tongataboo en die van Otaheite; de eerste zyn van een grof, kloek maakzel en donker van kleur; de andere zyn van een veel tengender gestalte, en eenigzins blank. Dit onderscheid, nogthans, sloeg niet onmiddelyk ten voordeele over van de Otaheiteanen; en toen het zulks deedt, geschiedde zulks misfchien meer uit hoofde dat wy aan hen gewoon werden, terwyl dat gene, het welk ten voordeele der anderen sprak, thans uit ons geheugen begon teraken.

De Vrouwspersonen nogthans van Otaheite bezitten alle die teedere en fyne trekken, welke in veele landen haar van de andere kunne onderscheiden. De Mans alhier dragen lange baarden, en het hoofdhair veel langer dan op Tongataboo, het welk hen een gansch verschillend voorkomen gaf. De Otaheiteanen zyn beschroomt en wuft: zy zyn niet zoo gespiert en kloek als de Vriendelyke Eilanders, het welk misfchien veroorzaakt word door dien ze een minder werkzaam leven leiden, waartoe de ongemeene vruchtbaarheid van hun land niet weinig toebrengt.

Zy hebben zeer veel op met de begaafdheden van 't ligchaam, en stellen vele dingen te werk om dezelve te bevorderen, volgens de begrippen welke zy van schoonheid hebben. Onder de *Erreos*, of ongetrouwde Mannen, voornamenlyk die van eenig aanzien, is het de gewoonte, een soort van natuurlyke bewerking te ondergaan, om zich blank te

III.  
BOEK.  
1777.  
Decemb.

III. maken; zy houden zich twee of drie maanden binnenhuis, gedurende al dien tyd dragen zy een groote meenigte klederen en eten niets als Broodvrucht, het welk zy voor een krachtdadig middel houden in 't blank maken van den huid.

1777. Negentiende deelen ten minsten van hunne gewone mondkost, bestaan in groentens of gewasfen en de *Mahia*, of gerezen Broodvrucht. Aan deze matige levenswyze mag misfchien toegeëigent worden, dat zy zoo weinig kwalen hebben.

By alle gelegenheden betoonen zy eene gulle, openhartige en edelmoedige geëartheid te bezitten. Omai, 't is waar, zeide ons dikwyls, dat zy wreedheden oeffenen in 't straffen hunner vyanden, die zy met zeer veel overleg allerlei smersten aandoen, nypende zomtyds kleene stukjes vleesch uit verscheide deelen van hun lighaam, en halende hen zomtyds de oogen uit het hoofd, of snydende hen de neus af; en eindelyk, om van de zaak een einde te maken, hen den buik oprytende; doch dit laatste geschied slechts by ongemeene gevallen.

Als het hachlyk tydstip van eenig groot onheil voorby is, laten zy nooit angst of eenige ongerustheid voor het toekomen de blyken. Bezorgtheid brengt nooit een kreuk voort op hun gelaat: de aannadering van den dood zelf berooft hen niet van hunne levendigheid. Ik heb hen door ziekte op den rand des grafs gezien, en op het punt zien staan, om daadlyk den vyand aantevallen, doch in beide die omstandigheden heb ik nog nooit bespeurt, dat zy de minste droefgeestigheid of vrees lieten blyken.

Daar zy wulps van aart zyn, en alle hunne bedoelingen strekken, om zich gemak en vermaak te bezorgen, schynen alle hunne uitspanningen gericht, ter opwekkinge hunner minnedriften, en hunne gezangen, welke zy met verrukking uitboezemen, komen alle op min en liefde uit. Maar dewyl een gedurige opvolging van zinnelyke genietingen eindelyk moet walgen, wisselen zy, by wylen, dezelve af met verhevener onderwerpen; zy zingen hunne Zegepralen in den sryd, hunne bezigheden en verlustingen in tyd van vrede, hun-

hunne reizen en ontmoetingen en de byzondere voordeelen van hun eigen Eiland.

Schoon de taal van Otaheite oorspronklyk dezelfde schynt te zyn als die van Nieuw-Zeeland en de Vriendelyke Eilanden, word zy echter niet zoo sterk door de keel uitgesproken, en heeft minder medeklinkers dan de beide laatsten, waardoor zy, even als de zeden der bewoners, zacht en streelend is. Zy heeft overvloed van schoone en figuurlyke uitdrukkingen; en zy is zoo woordenryk, dat zy meer dan twintig onderscheide namen hebben voor de Broodvrucht, even zoo veele voor den *taro* wortel, en half zoo veele voor den Kokernoot.

Zy hebben eene uitdrukking, welke naauwkeurig overeenkomt met den styl der schrift, te weten, het rommelen der ingewanden. Zy maken 'er telkens gebruik van in hunne hartstogtelykheden; gedurig de finert van droefheid, verlangen, en andere aandoeningen, toepasfende op de ingewanden, als de zetel daarvan, waar zy zich verbeelden dat alle de werkingen der ziel volbracht worden.

In de konsten zyn zy zeer onbedreven; zy laten zich echter veel voerstaan op het genezen van heilkundige kwalen, welke wy met alle onze kennis in dien tak niet kunnen navolgen. Enkele breuken worden slechts gespalkt; maar indien 'er eenig deel van het been weg is, brengen zy tusfchen de gebroken einden, een stuk uitgeholt hout, om de plaats te vullen. De *Capao*, of Chirurgyn, befchouwt de wond, na verloop van vyf of zes dagen, wanneer hy bespeurt dat het hout gedeeltelyk overdekt is met het groeiende Vleesch; vyf of zes dagen daarna komt hy andermaal den lyder bezoeken, wanneer gemeenlyk alles volkomen gedekt is; als nu de lyder wat krachten heeft bekomen, baad hy zich in 't water en bevind zich herstelt.

Breuken van de ruggegraat weten zy dat doodelyk zyn; ook weten zy by ondervinding, in wat deelen van het ligchaam wonden ongeneeslyk zyn. Hunne kennis van ziekten schynt vry wat bepaalder, om dat misfchien hunne ziekten minder zyn dan hunne andere toevallige kwalen.

In weerwil der ongemeene vruchtbaarheid van dit Eiland

III.  
BOEK.  
1777.  
Decemb.

III. land, ontstaat 'er dikmalen Hongersnood, waarby men zegt  
BOEF. dat veele menschen omkomen. Of deze ramp toeteëigenen  
1777. zy aan het mislukken der Vruchten in zommige jaargetyden,  
Decemb. aan te groote Volkrykheid, of aan Oorlogen, heb ik geene  
behoorlyke onderrigting kunnen bekomen; doch zy hebben  
'er uit geleerd zeer zuinig te leven, zelfs in tyden van o-  
vervloed.

Lieden van het geringste soort eten zeer weinig dierlyk  
voedzel; en zoo zy te eeniger tyd iets krygen, is het ge-  
meenlyk Visch, Zee-Eijers of andere voortbrengzels van de  
Zee; want Spek valt hen zelden of nooit ten deél; zelfs kry-  
gen de Opperhoofden, die van den minder rang zyn, het  
slegts eens om de week, veertien dagen of de maand, al naar  
dat zy ryk zyn.

De *Ava* word voornaamlyk gebruikt onder fatzoeniyke lie-  
den; maar deze drank word anders toebereid als die, wel-  
ke wy op de Vriendelyke Eilanden zagen. Alhier gieten zy  
een weinig water op den wortel, en dikwyls bakken,  
braden of stooten zy de stengels, zonder ze te kaauwen,  
voor dat zy ze te trekken zetten. Ook stooten zy insge-  
lyks de bladen van de plant, en gieten 'er water op als op den  
wortel. Deze drank word niet gedronken in groote gezels-  
chappen, op die gezellige wys als plaats heeft by die van  
'Tongataboo; deszelfs uitwerkingen zyn hier vry nadeeliger,  
het welk mischien is toeteëigenen aan de wyze van berei-  
ding; want wy zagen dikwyls, dat ze de kracht had van ie-  
mand dronken te maken.

Veelen onzer, die voorheen aan deze Eilanden geweest  
hadden, stonden verbaast te zien, dat verscheide Inboorlin-  
gen, die om hunne zwaarte en lyvigheid toen ter tydaanmer-  
kelyk waren, nu bykans enkel geraamtens gelekenen; de  
oorzaak van deze verandering werd algemeen toegeëigent  
aan 't gebruik van de *Ava*. Hunne huid was droog, ruw en  
bedekt met schilfers; welke zy zeggen, dat by wylen afval-  
len, wanneer zy eenigzins schynen te vervellen. Om zich  
wegens zulk een vernielend gebruik te verontschuldigen, ge-  
ven zy voor, dat het dient om te verhoeden, dat zy niet te  
ly-



Iyvig zouden worden; doch het ontzenuwt hen uitermaten en verkort waarfchynlyk hun leven.

De maaltyden te Otaheite zyn zeer veelvuldig. De eerste gefchiedt omtrent twee uren in den morgen, waarcp zy gaan flapen; de volgende gefchiedt om agt uren; zy *middagmalen* om elf uren, en *wederom*, gelyk Onai zich uitdrukte, om twee uren en om vyf uren, en avondmalen om agt uren. In deze wyze van huislyk leven hebben eenige grilligheden plaats. De Vrouwen zyn niet alleen verplicht by zich zelve te eten, maar mogen zelfs niet proeven van de meeste der betere spyzen. Schildpad, of Visch van de zoort der Makreelen, durven zy niet aanraken, alhoewel men ze hoog fchat: zommige byzondere zoorten der beste weegbreen zyn haar insgelyks verboden; aan Vrouwen van 't eerste aanzien word zelden toegelaten Spek te eten. De Kinderen van beide *Sexen* eten insgelyks op zich zelve, en de Vrouwen difchen gewoonlyk hunne eigen geregten op.

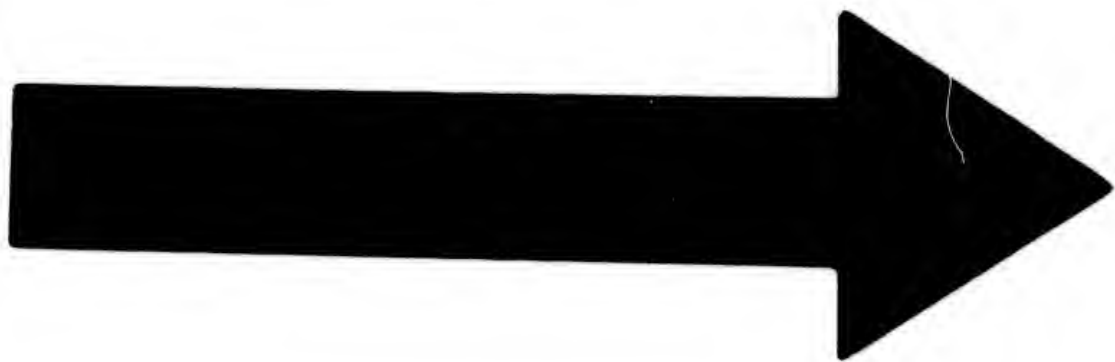
Zy zyn niet zoo duifter en geheimzinnig in hunne andere gewoontens omtrent de Vrouwen, vooräl ten aanzien harer betrekkingen tot de Mannen. Wanneer een Jongeling en jonge Dochter, uit onderlinge keuze, overeenkomen om zamentewonen, doet de eerste een gefchenk aan den Vader van 't Meisje, het welk bestaat in de gemeenste levens noodwendigheden, als Varkens, Dock, of Kanoo's; indien nu de Vader begrypt, dat hy geen waarde van aanbelang voor zyne Dochter ontvangen heeft, dwingt hy haar haren eerften Vriend te verlaten, en met een anderen te gaan wonen die milddadiger is. De Man, 't is waar, is altoos volkomen vry om eene nieuwe keuze te doen; of zoo zyn bedverwant eens Moeder word, mag hy het kind ombrengen; en naderhand de Vrouw verlaten of zyn verwantschap met haar achtervolgen. Maar als hy het kind aanneemt, en vergunt, by 't leven te blyven, als dan word Man en Vrouw aangezien als aan malkanderen in den echt verbonden; en men ziet zelden dat ze naderhand van elkanderen fcheiden. Een Mansperfoon nogthans kan, zonder berifping, een jonger bedgenoot by zyn eerste Vrouw nemen en met beide leven.

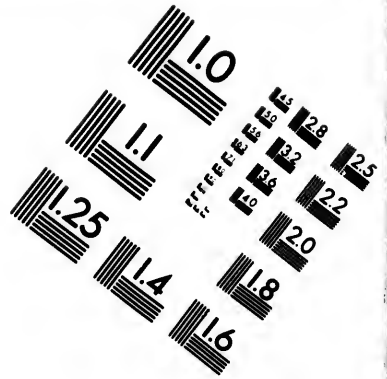
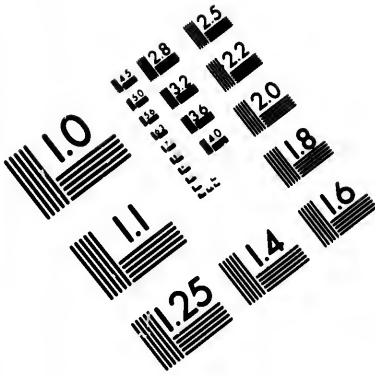
III.

BOEK.

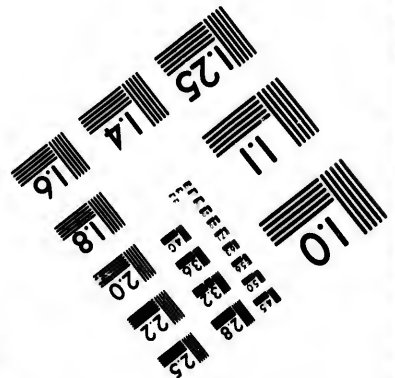
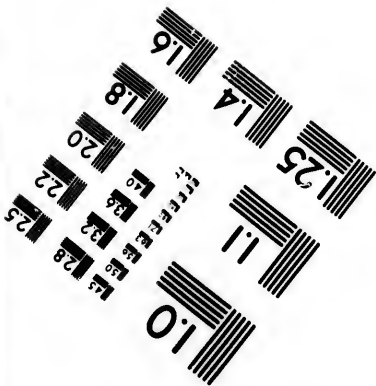
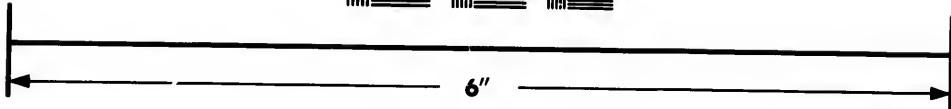
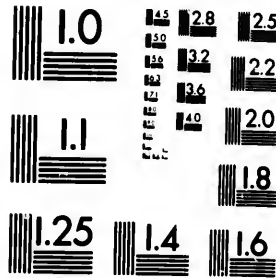
1777.

Decemb.





**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N. Y. 14580  
(716) 872-4503

18  
20  
22  
25  
E5  
E6  
E7  
E8  
E9

01

III. Hun Godsdienstig stelzel bevat eene meenigte zonder-  
 BOEK. lingheden, daar weinige van 't gemeene Volk een regt be-  
 1777. grip van hebben; ook bepaalt de kennis daarvan zich meest  
 Decemb. tot de Priesters, die, indedaad, talryk zyn. Zy bewyzen  
 geen byzonderen eerbied aan één Oppersten God, maar zy  
 gelooven in eene meenigte Godheden, die alle een volheid  
 van vermogen bezitten. Daar nu verscheide deelen van 't  
 Eiland, en andere naburige Eilanden verschillende of onder-  
 scheiden Goden hebben, verbeelden de inwoners van elk deel  
 of van zulk Eiland zich, dat zy den voornaamsten God geko-  
 zen hebben, of een God, die ten minsten overgenoegzaam  
 magtig is om hen te beschermen en in hunne noodwendig-  
 heden te voorzien. Indien zoodanig een God hen geen ge-  
 noegen geeft of niet voldoet, achten zy het niet zondig, van  
 God te verwisfelen. Een voorbeeld hiervan had onlangs  
 plaats op Tierataboo, daar twee Godheden de zak werden ge-  
 geven, en Oraa, God van Bolabola, in derzelver plaats geko-  
 zen.

In het dienen hunner Goden zyn zy opmerkelyk vlytig.  
 De *Whattas*, of offerplaatzen van de *Morais*, zyn gemeen-  
 lyk overladen met Vruchten en Dieren, en bykans ieder huis  
 zet een afzonderlyk gedeelte daar voor aan een zyde.

In Godsdienstige zoo wel als in andere gevallen zyn de  
 Vrouwen verplicht hare minderheid te toonen. Wanneer zy  
 voor by de *Morais* gaan, moeten zy zich, voor een gedeel-  
 te, ontblooten of een grooten omweg nemen om die te ver-  
 myden. Schoon zy niet meenen, dat hun God hen aanhou-  
 dend met weldaden moet begunstigen, en nimmer de hand  
 van hen aftrekken, bekommeren zy zich minder daar over  
 dan over de pogingen van eenig boos wezen om hen te scha-  
 den. *Eter*, zeggen zy, is een booze geest, die vermaak-  
 schept in kwaad doen; aan dezen nu offeren zy zoo wel als  
 aan hunne Godheid; maar al het kwaad, dat zy van onzicht-  
 bare wezens vreezen, is enkel tydelyk.

Indien de Echtgenoot eerst sterft, stellen zy, dat de ziel  
 van zyne gade hem niet vreemd is op hare aankomst in 't  
 land der geesten. Zy hernieuwen hunne voormalige gemeen-  
 zaam

zaamheid in een ruim gebouw, *Tourooa* geheten, daar afgescheide Zielen verzamelen om zich met de Goden te verlustigen. Als dan geleidt de Man haar naar zyne afzonderlyke woning, daar zy eeuwig hun verblyf houden, en geestelyke wezens voortbrengen.

Zy houden de Ziel voor onstoffyk en onsterfelyk; en meenen dat dezelve in de angsten des doods om de lippen heen floddert, opwaards stygt en van de Godheid geëten word; gedurende eenigen tyd in dien staat blyft, vervolgens haar vaart neemt naar eene zekere plaats, geschikt ter inneming van menschelyke Zielen, daar een eeuwig schemerlicht of dagenraad heerscht. Zy verwagten geene aanhoudende straf voor op aarde bedreven misdaden; naardien de Zielen van goede en slechte menschen van de Godheid geëten worden.

Veele hunner gevoelens wegens God zyn ten uittersten ongerymd. Zy stellen hem onder den invloed van die geesten, die hun bestaan van hem afleiden, daar hy de magt heeft om zich zelf hervoorttebrengen. Zy kunnen zich over geene onstoffelyke dingen uitlaten, zonder hunne meening te bepalen tot stoffelyke dingen, en om die reden drukken zy zich mischien op die wyze uit. Zy meenen dat die genen, die in Zee verdrinken, daar blyven, en, in een verruklyk land, prachtige woningen beslaan, daar alles hun geluk bevordert. Zy houden ook staande, dat alle andere Dieren Zielen hebben; zelfs geven zy een Ziel aan de Boomen, Vruchten en Steenen; die by hun sterven, verbreking of verteering tot de Godheid opstygen, van waar zy tot het voor haar geschikt verblyf overgaan.

Zy stellen een blind vertrouwen in hunne droomen, en meenen dat het mededeelingen zyn van hunne Godheid of van de geesten hunner Vrienden, die dit leven verlaten hebben, en dat zy, die met dezelve begunstigt worden, toekomstige gebeurtenissen kunnen voorispellen: doch dergelyke kundigheid bepaalt zich enkel tot byzondere lieden. Om af te gaf voor, met die mededeelingen begunstigt te worden. Hy verzekerde ons, dat, op den 26 July 1776, zyns Vaders

III.  
BOEK.  
1777.  
Decemb.

III. BOEK. 1777. Decemb.   
 ziel hem in een droom had te kennen gegeven, dat hy er-  
 gens in drie dagen zou aanlanden; maar hy slaagde niet ge-  
 lukkig in zyne eerste Prophetische Voorzegging, want wy be-  
 reikten Tenerif niet voor den eersten Augustus.

Wegens de Schepping hebben zy vreemde en duistere over-  
 leveringen. Zekere Godin, zeggen zy, had een klomp aar-  
 de aan een koord hangen, welke zy in 't ronde slingerde,  
 zoo dat 'er verscheide stukjes van affsprongen, uit welke Ota-  
 heite en de naby gelegen Eilanden hun oorsprong namen: die  
 alle bevolkt werden door één paar menschen, welke zich oor-  
 spronglyk op Otaheite vestigden; dan, dit raakt enkel hun-  
 ne eige onmiddelyke Schepping; want zy stellen nog eene al-  
 gemeene Schepping voor deze.

Zy hebben verscheide Godsdienstige en Historische Le-  
 genden; van welke 'er een is, met betrekking tot het eten  
 van menschen Vleesch, die aldus luidt: langen tyd geleden  
 leefden 'er twee menschen op Otaheite, met name *Taheai*,  
 welke naam thans aan menschen eters gegeven word. Zy  
 bewoonden het gebergte, dat zy nu en dan verlieten om de  
 dal bewoners te vermoorden, die, vervolgens, door hen  
 verslonden werden, tot merkelyke stremming van de bevol-  
 king. Twee Broeders, gezet om het land van zoodanige vy-  
 anden te verlossen, bedienden zich, met een goeden uit-  
 slag, van een list ter hunner vernieling. Zy woonden ver-  
 der op dan de *Taheai*, en waren zoodanig gelegen, dat zy  
 met hen konden spreken zonder zich te wagen. Zy verzog-  
 ten hen op een Gastmaal, daar deze gereedelyk in bewillig-  
 den. De Broeders maakten daarop eenige steenen heet over  
 't vuur, deden dezelve in stukjes *Mahee*, verzogten één van  
 de *Taheai* zyn mond te openen, lieten toen een dier steenen  
 daar in vallen, daar zy terstond water op goten, het welk  
 in het bluschen van den steen een sissend gerucht maakte en  
 hem doodde. Men verzogt den anderen insgelyks den mond  
 te openen, die zulks in 't eerst weigerde, uit hoofde van de  
 gevolgen, welke hy het had zien hebben by zyn medgezel;  
 maar toen men hem verzekerde, dat het een lekkeren brok,  
 en dat die uitwerking slechts kortstondig was, dat zyn Broe-  
 der

der welhaast weder zou bekomen, liet deze zich overhalen om den brok te slikken, die hem insgelyks doodde: hunne lichamen werden daarop aan stukken gefneden en door de Inboorlingen begraven, die om de Broeders te beloonen; dat zy hen van twee zulke Monsters verlost hadden, hen het bewind gaven over het geheele Eiland.

De voornaamste kenteekenen van den Souverein bestaan daarin, dat hy in 't bezit word gestelt van de *Maro*, dat hy de voorzitting heeft by de menschen offers, en dat hy den Kinkhoorn blaze, op 't hooren van welken, ieder Onderdaan verplicht is, naar vermogen, spyze te brengen naar 's Vorsten verblyf. Hun eerbied voor zyn naam gaat by zommige gelegenheden tot de grootste buitensporigheid. Wanneer hy tot de *Maro* nadert, en 'er eenige woorden in de taal gevonden worden, die in klank by dien naam komen, worden zy terstond voor anderen verwisfeld; en indien eenig mensch vermetel genoeg ware om die woorden te blyven gebruiken, zou niet alleen hy, maar ook zyn gansche Familje, het met den dood moeten bekoopen.

De Oppervorst verwaardigt zich nooit de woning van iemand zyner Onderdanen intetreden; in elke streek of in elk gewest daar hy heen gaat, heeft hy huizen, die hem eigens toebehooren. En indien hy, by toeval, ooit genoopt mogt worden van dien regel aftewyken, word de woning, welke dus de eer zyner tegenwoordigheid geniet, met al het Huisraad daarin, geheel en al verbrand. In zyne tegenwoordigheid ontdekken zyne Onderdanen zich tot aan den middel, en wanneer hy zich aan eenige byzondere plaats bevindt, word 'er een paal, met een stuk Doek aan dezelve vastgemaakt, opgerigt in de een of andere daarby gelegen zichtbare streek, aan welke paal dezelve eertekenen bewezen worden.

Otaheite word in verscheide oorden verdeelt, welker grenscheidingen gemeenlyk bepaalt worden, door beekjes of lage heuvels; maar de onderverdeelingen, ter bepalinge van ieders eigendom, worden door groote steenen aangewezzen, welke van geslachte tot geslachte dezelfde blyven.

III.  
BOEF.  
1777.  
Decemb.



III. Somtyds ontflaan 'er, uit het verplaatzen dier steenen, twisten, welke door 't gevecht beflist worden, roepende elke party deszelfs Vrienden te hulp. Maar als men op eene behoorlyke wyze zyn beklag doet aan de *Eree de hoi*, beflist hy het verschil in 't vriendelyke.

Buiten het aantal Eilanden, die zich van Matai tot Mourroa uitstrekken, werd ons van 't Volk te Otaheite gezegt, dat 'er een laag onbewoont Eiland was, *Mopecha* genaamt, als mede verscheide lage Eilanden, naar den kant van 't Noord-Oosten, waarheen men met een goeden wind in twee dagen kon zeilen.

Men zeggt dat te Mataeva de gewoonte plaats heeft, dat de Vaders hunne Dochters aanbieden aan Vreemdelingen, die dat Eiland komen bezoeken. De paren, nogthans, moeten vyf nachten by elkaar liggen, zonder eenige vryheden te gebruiken. Den zesden avond onthaalt de Vader zyn gast ten eten, en beveelt aan de Dochter hem als haren Echtgenoot te ontvangen. Hoe onbevallig de byslaap aan den Vreemdeling ook moge voorkomen, moet hy niet laten blyken, dat hy afkeerig van haar is; zulks zou eenen onvergelyken hoon zyn en met de dood gestraft worden. Veertig mannen van Bolabola, die uit nieuwsgierigheid zich naar Mataeva hadden begeven, werden op die wyze behandelt: een hunner toonde zich in 't byzyn van een jongen, die zulks aan den Vader overbragt, afkeerig van het Vrouwsperfoon dat hem ten deel viel. De Mataeevanen, vergramt op dat berigt, vielen op hunne bezoekers aan; maar de Bolabolanen doodden driemaal hun eigen getal, schoon ten kosten van hun eige bende, van welke maar vyf ontkwamen, die zich in 't eerst in de Boschen schuilhielden, en vervolgens in een Kanoo ontsnapten.

Wy verlieten Bolabola, en namen ons afscheid van de Societeit Eilanden, op Maandag den 8 December, en stelden onzen koers naar 't Noorden, hebbende den wind tusschen 't Noord-Oosten en Oosten, en maar zeldzaam Zuid-Oost, dan na het pasferen van de linie.

Des nachts, tusschen den 22 en 23, pasfeerden wy den Eve-

Evenachts lyn, en op den 24, even na 't aanbreken van den dag, ontdekten wy land, strekkende Noord-Oost ten Oosten. Kapitein Cook, die dit Eiland beschouwde als een plaats geschikt om ons van Schildpadden te voorzien, besloot aldaar ten anker te komen. Wy lieten dienvolgens onze ankers vallen in dertig Vademen Waters. Des anderen daags morgens vroeg, zynde Kersmis, werd van elk Schip een boot afgezonden, om nauwkeurig optenemen of men 'er kon landen; en ten zelve tyde zond men twee andere boten af, om voor den dreg, langs den oever te Vischen. Deze beide boten kwamen om agt uren te rug met boven de twee honderd Ponden Visch. Door dezen goeden uitslag aangemoedigt, werden zy, na schafstyd, door den Commandeur nogmaals uitgezonden; hy zelf begaf zich in eene andere boot, om de Kust optenemen, en uitzien naar eene plaats om te landen, waartoe hy echter geen moogelykheid zag. De twee Boten, die 's morgens met het zelfde oogmerk waren afgezonden, kwamen omtrent twaalf uren te rug; de Schipper, die zich in die van de Resolution bevonden had, meldde aan Kapitein Cook, dat omtrent vier of vyf Engelsche mylen naar 't Noorden, een inham in 't land was, met eene engte in het Lagoon, het welk hy by gevolg voor eene bekende plaats hield om aan land te komen. Ingevolge van dit verslag, ligten wy het anker, en, na twee of drie gangen, kwamen wy weder voor anker in een grond van fyn donker zand, voor een klein Eiland, aan den ingang van het Lagoon of Meir gelegen.

Vrydags morgens den 26, beval de Commandeur aan Kapitein Clerke een boot uitzenden met een Officier naar de Zuid-Oost kant van het Lagoon, om naar Schildpadden uitzien; hy zelf ging met den Heer King, ieder in een boot, naar de Nood-Oost zyde. Het was zyn voornemen, om naar den Oostenlyken uithoek te gaan, maar de wind zulks niet toelatende, landden hy en de Heer King meer naar beneden, op een zandige vlakte, daar zy een Schildpad vingen, de renigste welke zy in het Meir zagen. Schoon deze beide Heeren geen andere Schildpadden hadden aange-

III.  
BOEK.  
1777.  
Decemb.

trof.

III. troffen, wanhoopten wy aan geen goeden vangst; want eenige Officiëren van de Discovery, die aan de Zuidzyde van het Kanaal aan land hadden geweest, waren gelukkiger en vingen er verscheiden.

Decemb. 1777. Wy hadden eenige Yams en Kokernoten aan boord, goed om te pooten; des werden dezelve op bevel van Kapitein Cook in den grond gezet, ook zaajden wy eenige Meloenzaden. De Kapitein liet 'er insgelyks een flesch, in welke hy het volgende Schrift deedt:

*Georgius Tertius, Rex, 31 Decembris, 1777.*

*Naves* { *Resolution, Jac. Cook, Pr.*  
          { *Discovery, Car. Clerke Pr.*

Januar. 1778. Op Donderdag den 1. January 1778, zondt de Commandeur verscheide boots uit, om de onderscheidende benden aan boord te brengen die wy aan land hadden, als mede de Schildpadden welke zy gevangen hadden. Toen dit was verrigt, vond hy het te laat om onder zeil te gaan, weshalven hy besloot tot den volgenden morgen te wagten. Wy kregen aan dit Eiland, voor beide de Schepen, omtrent drie hondert Schildpadden, welke de een door den anderen omtrent negentig Ponden wogen: zy waren alle van de groene soort, en in hoedanigheid zoo goed als eenige in de weerd.

De grond van dit Eiland (aan welk Kapitein Cook den naam gaf van Kersmis Eiland, uit hoofde dat wy dat feest daar vierden) is op zommige plaatzen ligt zwartachtig, zaamgesteld uit Steen, Vogel-Drek en verrotte Gewassen. In andere streken bestaat dezelve uit gebroken Koraal Steenen, vergane Schelpen en andere voortbrengzels van de Zee. Wy konden niet ontdekken, dat 'er ooit te voren eenig menschelyk wezen geweest ware; en waarlyk, indien iemand, by toeval, op dit Eiland geworpen of achtergelaten werd, zou hy naulyks in staat zyn om het 'er lang te houden; want schoon 'er Vogels en Visch in overvloed zyn, zou het hem echter aan water ontbreken, dat hier niet te vinden is, zomin als eenig gewas om voor hem de plaats van brood te vervul-

vervullen, en het slechte nitwerkzel van dierlyk voedzel te beletten. Aan de weinige Kokernoot-Boomen vonden wy weinig vrucht, en dat weinig niet goed.

Kersmis Eiland word van Kapitein Cook geschat vyftien of twintig Zeemylen in omtrek te hebben. Deszelfs gedaante is een half rond, of gelyk de Maan by 't laatste kwartier, zynde de twee Hoornen de Noord- en Zuid-punten. De Westzyde, of het klein Eiland aan den ingang van het Lagoon gelegen, legt op de Ooster lengte van 202 gr. 40 min. en op de Noorderbreedte van 1 gr. 59 min.

Op Vrydag den 2 January, ligten wy, by 't aanbreken van den dag, het anker, en hernamen onzen Noorderlyken koers met eene aangename koelte uit het Oosten en Oost-Zuid-Oosten, het welk ons bybleef tot dat we op de Noorderbreedte kwamen van 7 gr. 45 min. en op de Oosterlengte van 205, toen wy een ganschen dag een volkome stilte hadden. Daarop volgde een wind uit den Noord-Oost ten Oosten, welke in 't eerst zeer zwak was, maar aanwakkerde, naar mate wy meer naar 't Noorden vorderden. Op Zondag den 18, vroeg in den morgen, deed zich een Eiland op, strekkende Noord-Oost ten Oosten. Kort daar aan zagen wy meer land, dat naar 't Noorden strekte, en geheel van het vorige was afgescheiden. Op den middag gisten wy ons agt of negen Zeemylen aftezyn van het eerste. Wy bevonden ons thans op de Oosterlegte van 200, en op de Noorder breedte van 21 gr. 12 min. By 't opgaan der zonne van den volgenden dag, strekte het eerste Eiland naar 't Oosten op verscheide Zeemylen afftands. Buiten staat zynde om het zelve te bereiken, zetten wy onzen koers naar 't andere, en zagen kort daar aan een derde Eiland, West Noord-West strekkende.

Wy hadden thans een frische koelte uit het Oosten ten Noorden; en des middags was het tweede Eiland, Atooi genaamt, naar welks Oostpunt wy stuurden, omtrent twee Zeemylen van ons af. Nader komende, staken verscheide Inboorlingen in hunne Kanoos van het strand, en kwamen gereedelyk langs ons Schip. Wy werden aangenaam verrast te be-

III.  
BOEK.  
1778.  
Januar.

III. vinden, dat zy een byspraak van de Otaheitesche taal spraken. Wy konden hen met geen mogelykheid overhalen by ons aan boord te komen. Kapitein Cook maakte eenige kopere penningen vast aan een touw, het welk hy toereikte aan hen, die zich in een der Kanoos bevonden, en, op hun beurt, maakten zy eenige makreel aan het touw vast by wyze van wedergifte. Dit werd eenige maalen herhaalt; en wy gaven hen kleene spykers of stukjes yzer, waartegen zy ons meer Visch in de plaats gaven benevens een zoeten Aardappel; een zeker blyk dat zy eenig denkbeeld hebben van ruilebuiten; of ten minsten voor het eene geschenk een ander in de plaats te geven.

Daar wy geen ankerplaats konden vinden aan dezen Oostlyken uithoek, stevenden wy te lywaard en hielden het langs de Zuid-Oostzyde, op den afstand van omtrent anderhalve Engelsche myl van den oever. De Kanoos verlieten ons, toen wy zeil maakten; maar naar mate wy langs de Kust bleven stevenen, kwamen 'er andere van 't strand af, die Biggen en eenige uitmuntende Aardappels medebragten, welke zy verwisfelden tegen alles wat wy hen aanboden; en wy kogten verscheide kleene Biggen voor een spyker of bout van zes ivers.

Wy bragten den nacht door met af en aan te houden, en stevenden des anderendaags morgens op 't land aan. Verscheide Kanoos vol inboorlingen kwamen ons tegen roeijen, van welken sommige het waagden by ons aan boord te komen.

Geene der Bewonderen, die wy ooit te voren op eenig Eiland of in eenig land aantroffen, stonden zoo verbaast als deze menschen waren, toen zy op 't Schip kwamen. Hunne oogen wendden zy gestadig van 't eene stuk naar 't andere; en de woestheid van hun gezicht en gebaaren duidde ten klaarsten aan, dat zy volkomen onkundig waren van alles wat zy zagen; ook gaven zy ons duidelyk te kennen, dat zy nooit te voren door de Europeërs waren bezogt geworden, en dat zy niets van onze waren kenden, buiten het yzer. Van dat metaal nogthans hadden zy waarfschynlyk slechts hooren spre-

spreken, of mischien 'er eenige geringe hoeveelheid van gezien, in lang voorleden tyden hen aangebragt.

In veele opzichten waren deze Inboorlingen natuurlyk beschaaft; of ten minsten vermeden zy ons te beledigen. Op hunne eerste komst in de Schepen poogden zy alles te stelen wat onder hun bereik kwam, of liever opentlyk medetene- men, als of zy veronderstelden, dat wy hen zulks niet kwalyk zouden nemen, of 'er hen in beletten: doch wy overtuigden hen rasch van hunne dwaling; en toen zy bemerkten, dat wy een wakend oog over hen hielden, waren zy zoo gereed en vlytig niet om iets naar zich te nemen, dat hen niet toebehoorde.

Omtrent negen uren vaardigde Kapitein Cook den Luitenant Williamson af met drie gewapende boten, om naar een bekwame plaats uittezien om te landen, als mede naar versch Water; met bevel om, indien hy 't noodig mogt vinden aan land te gaan ter opspeuringe van 't laatste, hy niet zou toelaten, dat hem meer dan een Man buiten de boots verzelden.

Op de wederkomst onzer boots wagtende, die uitgezonden waren om de Kust te herkennen, hielden wy met de Schepen af en aan. — Tegens middag, kwam de Heer Williamson te rug, met berigt dat hy achter een strand naar by een der Dorpen een groote poel had gezien, in welke de Inboorlingen zeiden versch Water te zyn, en dat 'er voor de- zelve een tamelyke ankergrond was.

Kapitein Cook hield 'er met de Schepen naar toe, en wierp in vyf en twintig vademen water het anker in een zandigen grond. De Schepen dus voor anker leggende, begaf de Kapitein zich tuschen drie en vier uren in den achtermiddag, met drie gewapende boots en twaalf Scheeps-Soldaten naar land, met oogmerk om het water te proeven, en de geneigtheid der Inwoneren te polzen, wier getal op een zandig strand voor een Dorp zeer sterk was aangegroeit; achter het Dorp was een Valei, in welke de poel was gelegen. Op 't oogenblik dat hy aan land sprong, vielen alle de Eilanders op hunne aangezichten, en bleven in die vernederende gestalte, tot dat hy door teekenen hen overhaalde opteryzen. Als toen boden zy hem veele kleene Biggen aan met Weeg-

III.  
BOEK.  
1778.  
*Januar.*

III.  
BOEK.  
1778.  
Januar.

bree-Boomen, makende ten naasten by gebruik van dezelfde plechtigheden, welke hy by dergelyke gelegenheden had zien in acht nemen aan de Societeit en andere Eilanden; ook werd 'er eene lange redevoering of gebed uitgesproken door een byzonder mensch, daar zich by wylen andere van den hoop in mengden. Kapitein Cook gaf door teekenen te verstaan, dat hy hunne Vriendschaps betuigingen aannam, en schonk hen wederkeerig eenige dingen, ten dien einde van boord medegenomen. Deze inleidende bezigheid verrigt zynde, stelde hy een Wagt aan 't strand, en liet zich vervolgens door eenige inboorlingen naar het Water geleiden, het het geen hy zeer goed vond, en zoo groot dat het met regt een Meir mogt heten. Hy keerde daar op naar boord te rug en gaf last om alles gereed te maken tot het landen en halen van Water, het welk des anderen daags morgens geschiedde, gaande hy zelf met eenige van zyn Volk aan land, terwyl 'er door hem een wagt van Scheeps-Soldaten op den oever geplaatst werd.

Zoo haast zy geland waren, werd 'er een aanvang gemaakt met ruile-buiten, en eenige Varkens en Aardappels ingekogt tegen spykers en stukken yzer. Ver van onze manschap te belemmeren in 't water vullen, hielpen de inwoners integendeel ons Volk in 't rollen der Vaten van en naar het Schip, en deden gereedelyk alles, wat men van hen begeerde.

Onder de verscheide stukken, welke zy ter ruiling aanbragten, werden wy voornaamlyk getroffen door eene soort van Mantel en Kap, die men zelfs in beschaafder landen voor zeer fraai zoude gehouden hebben. Deze Mantels waren ten naasten by van maakzel en lengte als de korte Manteltjes, door de Vrouwen in Engeland en door de Mannen in Spanje gedragen, van voren even vast gemaakt, en slegts tot het midden van den rug reikende. De grond derzelve is een net-werk, waar in de schoonste roode en geele vederen zoovast gehegt zyn, dat de oppervlakte vergeleken mag worden by het dikste en beste fluweel, zoo in zachtheid als in luister. De wyze, op welke zy hunne kleuren schikken, is zeer onderscheiden; eenige vakken zyn driehoekig van rood en geel beurtelings,

andere hebben de gedaante van eene halve Maan; sommige zyn geheel rood, uitgezondert dat zy een geelen rand hadden. De schitterende klenren der vederen, in zulke Mantels, die nog nieuw waren, deden eene zeer schoone uitwerking. In den beginne wilde niemand der Inboorlingen een eenige dier Mantels afstaan voor iets wat hun werd aangeboden; vervolgens vorderden zy voor een dezelve een Snaphaan: doch ten langen lesten kreegen wy 'er sommigen voor zeer groote spykers. De besten waren schaars, en 't is waarschynlyk, dat zy dezelve enkel by plechtige gelegenheden gebruiken.

De Kap of Muts heeft de gedaante van een Helm met een uitstek of hoofdstuk in 't midden, gemeenlyk een hand breed. Zy sluiten vry dicht om 't hoofd en hebben keepen om de ooren door te laten. Zy worden van tinnen gemaakt, met net werk overtrokken, daar de vederen in gehegt worden, op dezelfde wyze als in de Mantels, schoon iets digter, maar met minder verscheidenheid; het grootste gedeelte was rood met eenige geele, groene of zwarte streepen op de zyden. Deze Mutzen voltoojen, naar alle waarschynlykheid, de kleeding van den Mantel; althans de Inboorlingen vertoonden zich somtyds met beiden te gelyk.

Op Donderdag den 22. hadden wy 's morgens aanhoudende regen, en de branding stond zoo hoog op den oever, dat onze boots niet aan land konden komen. De Resolution lag in geene veilige plaats, want op iets meer dan twee kabel lengtens van haar achtersteven, zagen wy de blinde klippen. In weerwit van de branding durfden de inboorlingen het wagen met hunne Kanoos naar ons toe te komen, met zich brengende Varkens en groentens, welke zy, als te voren, verruilden tegen onze waaren. Een hunner, die eenige Vischhoeken te koop boodt, zagen wy, dat een klein pakje vast had aan een der Vischkoorden, die aan de hoeken vast waren, het welk hy zeer zorgvuldig afzonderde en voor zich hieldt, als hy den hoek overgaf. Gevraagd wat het was? wees hy op zyn buik, en gaf te kennen als of het iets dood was; zeggende tevens, het is kwaad. Wy verzogten

II.  
BOEK.  
1778.  
Januar.



III  
BOEK.  
1778.  
Januar. hem het pakje te openen, het welk hy met zeer veel weer-  
zin deedt; en wy zagen, dat 'er een dun stukje Vleesch in  
lag, 't geen uitgedroogt schein, maar thans bevoogrigt was  
van 't Zeewater. Op de gedagten vallende, of het ook men-  
schen Vleesch mogt wezen, ondervraagden wy hem deswe-  
gens, en kregen ten antwoord, dat het een stukje van een  
mensch was, voorts vroegen wy aan een zyner Landgeno-  
ten, die by hem stond, of het onder hen de gewoonte ware  
hunne vyanden te eten, die in den stryd gedood werden? en  
deze antwoordde terstond, ja.

In den namiddag hadden wy by tuschenpozen goed weder.  
De wind was toen naar 't Oosten en 't Noorden gelooopen,  
doch schoot tegens den avond naar het Zuid-Zuid-Oosten,  
waarop het wederom begon te regenen, dat den ganschen  
nacht door aanhield, zonder echter van veel wind verzelt te  
zyn. 's Morgens om zeven uren kregen wy een koeltje uit  
het Noord-Oosten, waar op Kapitein Cook last gaf het an-  
ker te ligten, met oogmerk om het Schip wat verder van de  
klippen te brengen. Zoo haast het laatste anker uit den grond  
was, schoot de Wind naar 't Oosten, weshalven wy genood-  
zaakt werden alle zeilen by te zetten, om het Schip van het  
Eiland aftebrengen; dan, alvorens wy in 't ruime zop wa-  
ren, was het Schip zeer sterk te lywaard afgedreven. De  
Kapitein poogde weder op de reede te komen; maar een  
sterke stroom tegen zich hebbende, en zeer weinig wind,  
kon hy zyn oogmerk niet bereiken: om die reden zond hy  
de Heeren King en Williamson met drie boots naar den oe-  
ver, om water en ververschingen intenenemen, zendende ten  
zelve tyde bevel aan Kapitein Clerke, om mede, na hem,  
zee te kiezen, ingevalle hy zag, dat de Resolution buiten staat  
bleeve om weder op de Rheede te komen.

De Commandeur hopende een Rheede, of mischien een  
Haven te vinden aan het Westeinde van 't Eiland, bekom-  
merde zich des te minder zyne vorige Standplaats te berei-  
ken; dan, daar hy de boots derwaards had gezonden, hieldt  
hy het, zob veel hy kon, by den Wind, en echter was  
ons Schip, op den middag, drie Zeemylen te lywaard. Naar-  
ma-

mate wy het Westeinde van 't Eiland naderden, bevonden wy, dat de kust langzamer hand Noord-Oost omliiep, zonder een baai, kreek of inham te vormen, daar een Schip beschut ware tegen het geweld eener hooge Zee, welke van 't Noorden opzettende, op de kust met eene verbazende branding kwam aanbruischen. Wy vonden ons des in onze hoop om eene Haven te vinden, schielyk te leur gestekt. Veele Inboorlingen volgden ons in hunne Kanoos Zeewaards, zich gedurig bezig houdende met ons te ruilebuiten.

Op Zaturdag den 24., vonden wy, by 't aanbreken van den dag, dat ons Schip, door de stroomen, naar 't Noord-Westen en Noorden was gedreven; zoo dat de Westerlyke uithoek van Atooi Oost strekte op den afstand van een Zee-myl. Kort daar aan kregen wy een koelte uit het Noorden, en Kapitein Cook, in de verwagting, dat die koelte de Discovery in Zee zou brengen, stuurde aan op Oneeheou, een nabyleggend Eiland, het welk toen Zuid-West strekte, met oogmerk om aldaar voor anker te komen. Hy bleef op dat Eiland aanstevnen tot over elf uren, toen hy nog zes Engelsche mylen ver daarvan af was: maar alzoo hy de Discovery niet zag opdagen, vreesde hy voor de gevolgen van zich zoo verre van elkanderen te verwyderen; hy liet derhalven het oogmerk varen, om voor het tegenwoordige Oneeheou te bezoeken, en wendde het weder naar Atooi, voornemens om op de Rheede ten anker te komen, teneinde ons van 't benoodigde Water ten volle te voorzien. Wy hielden Zuid-Oost aan tot vroeg in den morgen van den 25., toen wy wendden en op Atooi's Rheede aanhielden; kort daar na voegde zich de Discovery by ons.

Kapitein Cook van zommige Inboorlingen, die naar de Schepen waren afgekomen, vernomen hebbende, dat 'er versch Water te bekomen ware in een Dorp, het welk wy op eenen geringen afstand van ons af zagen, hield op die plaats aan, en wierp voor dezelve het anker, in zes en twintig vademmen Waters, op den afstand van drie vierde van eene Engelsche myl. De Discovery ankerde verder van den wal af in drie en twintig Vademen.

III.

BOEK.

1778.

January.

On-

III. **BOEK.** Onze nieuwsgierigheid werd dezen dag weder opgewekt om te weten, of deze Eilanders menschen-eters waren; hier toe gaf aanleiding een der Eilanderen, die door een gescht **1778.** Poort wilde inkruipen, maar daar in wederhouden werd; hy *January.* vroeg terstond, of wy hem dooden en opeten zouden, als hy 'er door kwame; en deze vraag ging gepaart met zoo veele duidelyke teekenen en gebaren, dat wy ons in de meening derzelveu geen oogenblik konden vergifsen. Wy hadden thans de gelegenheid om de vraag, ten aanzien van dat gebruik, om te keeren, en iemand, die achter den geweerden persoon in de Kanoo zat, en zeer opmerkzaam alles wat 'er omging gade sloeg, antwoordde terstond, dat indien wy by hen aan land gedood wierden, zy niet zouden schromen ons opteeten: hy wilde daar door niet te kennen geven, dat men ons met dat oogmerk zou dooden, maar dat zulks zou geschieden, indien wy vyandelyk tegen hen handelende, door hen overwonnen wierden.

De Heer Gore werd in den achtermiddag afgezonden met drie gewapende boots, om naar eene bekwame plaats ter landinge uittezien, als mede om, zoo dra hy geland zoude zyn, naar versch Water te zoeken. Hy kwam des avonds te rug met berigt aan Kapitein Cook, dat hy aan 't hier bovengemelde Dorp was aangeland, van waar men hem geleid had naar een wel, omtrent een halve myl Landwaards in; maar dat het Water, welk hy 'er vond, niet toereikende was voor onze behoefte, en dat de Weg daar heen ten uiterste slecht was.

Tegen des anderendaags avond, zond de Commandeur den Schipper met een boot naar de Zuid-Oost punt van 't Eiland, om te beproeven of hy in dien oord aan land konde komen. De Schipper kwam met een gunstig antwoord te rug; dan het was thans te laat, om ons Volk, dat wy aan land hadden, te rug te ontbieden, zoo dat die bende den ganschen nacht aan den wal moest blyven.

De maats, die wy aan land hadden, vonden in die strecken van het Eiland, welke zy doorgetrokken waren, verscheide zout-poelen, zommige van welke een weinig water

in hadden, doch andere niet. Zy zagen niets dat naar een loopenden stroom geleek, en schoon het Water, in de welken, die zy onder weg aantroffen, tamelyk goed was, schein het nogthans schaars te zyn. De huizen der Inboorlingen waren in kleenen getale hier en daar verstrooid: wy gisten dat 'er niet meer dan vyf honderd personen op 't gansche Eiland waren. Hunne manier van leven was voeglyk en rein. Wy zagen niet, dat 'er de Mans met de Vrouwen zamen aten; en de laatste scheenen, in 't algemeen, zich in benden zamen te voegen. De Olie der Noten van de *Dooe Dooe* branden zy, by nacht, tot licht; hunne Varkens bakken zy in ovens, en zy splyten ze in de lengte in tweeën.

Omtrent zeven uren 's avonds sprong het anker van de *Resolution*, waar door zy van de bank afdreef. Door dit toeval bevonden wy ons des anderen daags morgens met het aanbreken van den dag, zynde den 2. February, negen mylen te lywaard van onze laatste legplaats; en de Kapitein, voorziende dat 'er te veel tyd zou verloopen om weder op die hoogte te komen, gaf sein aan de *Discovery* om zich by hem te vervoegen, het welk tegens den middag geschiedde, waarop de beide Schepen dadelyk Noordwaards aanhielden, tot voortzetting van haar reis. Nadat wy dus meer tyd hadden verspilt in de nabuurschap van deze Eilanden; dan 'er vereischt werd tot het voldoen onzer behoeften, waren wy nogthans verplicht van daar te vertrekken, alvorens ons behoortlyk van 't benoodigde water voorzien te hebben, of ons dien overvloed van ververschingen te verschaffen, welke de inwoners in staat en bereid waren ons aantebfengen. Ons Schip had echter voor ten minsten drie weken aan mondkost alhier opgedaan, en Kapitein Clerke, gelukkiger nog dan wy, voorzag 'er zich van zoo veele gewasfen, als overgenoeg waren om het Scheepsvolk van de *Discovery* meer dan twee maanden te spyzen.

De Eilanden in den stillen Oceaan, welke op onze laatste tochten ontdekt zyn, bevonden wy doorgaans in meenigte by een te liggen; de enkele op zich zelve liggende Eilanden, tot hier toe aangetroffen, zyn weinig, in vergelyking van

III.  
BOEK.  
1778.  
*January.*

*Februar.*

III.  
BOEK.  
1778.  
Februar.

de anderen; schoon naar alle waarschijnlijkheid, 'er veel andere nog onbekent zyn, welke als tusſchen deze byeenliggende Eilanden inkomen. Uit wat aantal Eilanden deze nieuw ontdekte Archipel is zamengeſteld, moet overgelaten worden aan de beſliſing van volgende Zeebeploegeren. Wy zagen 'er vyf van, door de Inboorlingen betyelt met de namen Woahoo, Atooi, Oneeheou, Oreehoua en Tahoora. Het laaſte is een klein verheven Eiland, op den aſtand van vier of vyf Zeemylen van den Zuid-Ooſthoek van Oneeheou. Men zeide ons, dat het 'er kriëelt van Vogels, dezelfs eenigſte bewoners. Men gaf ons inſgelyks eenig bericht wegens het aanwezen van een laag onbewoond Eiland in de nabuurfchap, genaamt Tammata Pappa. Behalven deze zes, verzekerde men ons, dat 'er nog eenige andere Eilanden waren, zoo wel naar 't Ooſten als naar 't Westen gelegen. Kapitein Cook gaf aan deze ganſche groep Eilanden den naam van Sandwich Eilanden, ter eere des Graven van Sandwich. Die, welke wy zagen, zyn gelegen tusſchen de 21 gr. 30 min. en 22 gr. 15 min. Noorder breedte, en tusſchen 199 gr. 20 min. en 201 gr. 30 min. Ooſterlengte. Wat aanbelangt Woahoo, het Ooſtelykſte, welk wy van deze Eilanden zagen, wy konden 'er geen ander bericht van bekomen, dan dat het een hoogen grond heeft en onbewoond is.

Oneeheou legt zeven Zeemylen ten Westen van onze ankerplaats te Atooi, en heeft niet boven de vyftien Zeemylen in omtrek. 't Voornaamſte dat 'er groeit, zyn Yams wortels.

Wegens Oreehoua weten wy geene andere byzonderheden, dan dat het een hoog Eiland is, van geringe uitſtrektheid, liggende digt aan de Noordzyde van Oneeheou.

Atooi is 't grootſte der Eilanden, die wy van dezen zagen. Uit het geene wy van het zelve konden opmaken, is dezelfs lengte van Ooſt tot West ten minſten tien Zeemylen, waaruit dezelfs omtrek ten naaſten by kan gegist worden, ſchoon het veel breeder voorkomt aan den Ooſt dan aan den Westhoek.

In:

In deszelfs algemeen voorkomen gelykt het Land in 't geheel niet naar een der Eilanden, door ons, binnen den Keerking van Capricornus, bezogt, alleen deszelfs Heuvels naby het middelpunt uitgezondert; deze zyn hoog, maar loopen in eene zachte helling af, naar den Zee kant of lage landen. Alhoewel het aan 't oog de verrukkelyké Boorden van Craheite niet verthoont, noch de weelderige vlakten van Tongataboo, met boomen bedekt, welke te gelyk beschutten tegen de brande stralen der Zonne, en een heerlyk uitzicht, benevens overvloed van voedsel, voor de Inboorlingen leveren; echter daar het een grooter deel zachtryzende gronden bezit, overtreft het in zommige opzichten de voorge- melde heerlyke Eilanden, als zynde beter geschikt om tot meer voordeel en nut aangelegt te worden.

Indien wy uit onze ondervinding oordeelen moesten over de luchtstreek, zouden wy dezelve voor zeer veranderlyk houden; want volgens het algemeen gevoelen, was het thans de tyd van het jaar dat het weder gerekent word het bestendigst te wezen, de Zon op de grootste hoogte zynde. De hette was zeer gematigt, en men schynt hier weinig ongemak te hebben van het warme en vogtige weder, aan welke zoo veele Landen, binnen de Keerkringen gelegen, onderhevig zyn.

Behalven de gewassen, door ons ter ververschingen ingeruult, onder welke ten minsten vyf of zesderlei soort van Weegbreen waren, brengt het Eiland ook Broodvrucht voort, die echter zeer schaars schein, dewyl wy 'er slechts één Boom van zagen. Ook zyn 'er eenige weinige Kokos- Palmen, eenige Yams, de *Kappe* van de Vriendelyke Eilanden, of de *Arum* van Virginie, de *Etooa* Boom, en de welriekende *Gardenia* of *Fasmyn* van de Kaap.

Van de roode Vogels, welke zy ons te koop aanboden, konden wy 'er nooit een levendige te zien krygen; maar wy zagen een klein Vogeltje van een donker Karmozyn kleur, en omtrent van grootte als een Kanarie Vogeltje. Wy zagen insgelyks een grooten Uil, twee bruine Valken, Wouwen en een Wild-Eend. Het is zeer waarschylyk, dat zy eene zeer talryke verscheidenheid van Vogels hebben, als wy nagaan

III.  
BOEK.  
1778.  
Februar.

III. de meenigte fraije geele, groene en kleene fluweel zwarte-  
 BOEK 3 Vederen, die zy op hunne Mantels hegten, en waarmede zy  
 1778. alle hunne sieraden optoijen.

*Februar.* De Visch en andere voortbrengzels van de Zee scheenen hier niet zeer verscheiden, en behalven den kleenen Makreel zagen wy enkel de gemeene Mosfels; een soort van een krytachtige kleur; een kleene bruinachtige klip Visch, met blaauwé Spikkels, een Schildpad in een poel vastgemaakt, en drie of vier soorten van gezoutte Visch. De weinige Schulp-Visfchen, die wy te zien kregen, waren meestäl in toizel en opschik verkeert, schoon ze niets nieuws of schoons hadden om zich by ons aantepryzen.

De eenige tamme Huisdieren, welke we hier vonden, waren Varkens, Honden en Hoenders, alle van dezelfde soort, welke wy op de Eilanden van den Stillen Oceaan hadden aangetroffen. Er waren insgelyks kleene Hagedisten; en eenige Ratten, zeer gelyk aan die van alle de Eilanden, welke wy tot hier toe bezogt haden.

De bewoners van Atooi zyn van eene middelbare gestalte, maar over 't geheel sterk van lichaam; zy munten niet uit in schoonheid van leest of van gelaat, hun gezicht duid eer iets goedigs en openhartigs, dan een vlug of schrander verstand aan. Het aangezicht, voornaamlyk dat der Vrouwen, is by sommigen rond, maar lang by anderen; men kan niet wel zeggen, dat zy als een Volk onderscheiden zyn door iets dat zy byzonders in hun gelaat of voorkomen hebben.

Zy schynen van eene openhartige en vrolyke geestgesteldheid te zyn, en even verre af van de wispelturige lichtveerdigheid der Otaheiteren, als van de stugge ernsthaftigheid by veelen der Inboorlingen van Tongataboo. Zy schynen zeer gezellig onder elkanderen te leven; en uitgenomen hunne diefachtige geneigtheid, welke eene aangeboren aart schynt der meeste Volken, door ons in dezen Oceaan bezogt, behandelden zy ons ongemeen vriendelyk.

Uit het aantal menschen, welke wy by ieder Dorp verzamelt zagen, toen wy de kust langs zeilden, zoumen kunnen veronderstellen dat de bewoners van dit Eiland vry talryk zyn.

De:

De hier en daar verstrooide Huizen mede gerekent, zullen 'er misfchien op het gansche Eiland zestig zulke Dorpen zyn, als dat voor 't welke wy ten anker lagen: indien wy nu vyf personen voor ieder huis stellen, zullen 'er in elk Dorp vyf Honderd of dertig Duizend op 't geheele Eiland wezen. Dit getal word door ons in geenen deele vergroot, want wy zagen zomtyds drie Duizend Personen teffens op den oever; wanneer men niet kon veronderstellen, dat 'er boven een tiende gedeelte der Inboorlingen tegenwoordig was.

Hunne Dorpen hebben niets, dat naar eene versterking of Vesting gelykt; de Huizen staan hier en daar verstrooid en zonder eenige orde. Zommige zyn vry ruim en gemaklyk, veertig of vyftig Voeten lang, twintig of dertig breed, terwyl andere verachtelyke Kotten zyn. De gedaante is niet ongelyk aan Hooi-Bergen; of om 'er misfchien een beter denkbeeld van te vormen, mogen wy ons het Dak van een Schuur verbeeklen, op den grond nedergezet, rondom besloten, gedekt met lang gras over dunne stokken gelegd.

Uit het gene wy zagen groeijen en ter Markt brengen, valt 'er geen twyfel, of het grootste gedeelte van hun voedsel uit het plantenryk zyn Aardäppels, Taro en Weegbreen. Yams en Broodvrucht zyn 'er zeldzaamheden. Aan dierlyk voedsel schynen zy geen gebrek te hebben, dewyl zy een meenigte Varkens aanfokken, die overäl los rondöm de huizen loopen; en indien zy Honden eten, 't welk niet geheel onwaarschynlyk is, hebben zy van deze Dieren een grooten voorraad. De meenigte Vischoeken, by hen gevonden, gaf te kennen, dat zy uit Zee een tamelyk gedeelte van dierlyk voedsel halen.

Zy maken, even als op de Zuidelyke Eilanden, hun voedsel gereed met heete steenen; en uit de groote meenigte, welke wy op een en denzelfden tyd zagen vervaardigen, vermoedden wy, dat alle de Ingezetenen van een gansch Dorp of ten minsten veelen in hetzelfde, gebruik maakten van een gemeene Oven.

De vermaken van dit Volk zyn veelvuldig. Wy zagen



III.  
BOEK.  
1778.  
Februur.

geene hunner dansen, by welke zy gebruik maken van hunne gevederde Mantels en Mutzen; doch uit de bewegingen, welke zy maakten met hunne handen, by andere gelegenheden, als zy zongen, oordeelden wy, dat zy, ten minsten eenigermate, gelyken naar die wy op de Zuidelyke Eilanden zagen, alhoewel niet zoo konstig bedagt.

In de verscheide Handwerken van dit Volk, straalt eene groote mate van vinding en netheid door. Hun Doek maken zy van de *Morus Papyrifera*, en ongetwyfeld op dezelfde wyze als te Tongataboo en op Otaheite, want wy kogten eenige der gegroefde stokken, met welke zy die slaan. Het weefzel daar van, schoon dikker, is minder dan van het Doek der zoo evengemelde plaatzen: maar in het Kleuren en Schilderen derzelve, betoonen de Atooijs veel meer sijnak, door de eindelooze verscheidenheid van figuren, die zy 'er in plaatzen.

Het eenige Yzerwerk, dat wy onder hen zagen, en van 't welk zy reeds voor onze aankomst bezitters waren, was een stuk van een yzeren hoepel van omtrent twee duimen lengte in een hout handstuk gezet; en een ander scherp stuk gereedschap, het welk wy voorönderstelden gemaakt te zyn van de punt van een Houwer. Daar zy nu daadlyk die stukken in eigendom bezaten, en zeer wel het gebruik van dat metaal kenden, scheenen zommige van ons Volk geneigt te gelooven, dat wy de eerste Europeers niet waren, die deze Eilanden bezogten. Maar de groote verbaastheid, welke zy lieten blyken op 't zien onzer Schepen, en hunne volkomen onkunde wegens 't gebruik van ons schietgeweer, kan met zulk een gevoel niet overeengebragt worden.

De Kanoos van dit Volk zyn gemeenlyk omtrent vier en twintig Voeten, lang en doorgaans gemaakt uit een enkel stuk Hout, tot op de dikte van een duim uitgeholt en aan beide einden puntig uitgesneden. De Boorden bestaan in drie planken, elk een Duim dik, zeer net pas gewerkt en aan het Vaarttuig vast gehegt. De beide uitëinden loopen een weinig hoog en scherp uit. Dewyl zy zelden meer dan anderhalve voet breed zyn, hebben de enkele Kanoos (want somtyds voegen zy er twee

twee te famen) uitleggers of ramen, welke beter en met meer oordeel gemaakt zyn, dan alle, die wy te voren gezien hadden. Zy worden met Schopriemen voortgestuwt van maakzel als op de andere Eilanden; zommige Kanoos hebben een driehoekig Zeil, het welk zy aan een Mast en Spriet opzetten. Het touwwerk, dat zy tot hunne Vaartuigen gebruiken, als mede het dunne koord, voor hun Vischgerei, is sterk en aartig gemaakt.

Zy zyn geenzins nieuwlingen in de Landbouwkunde. De vlakke grond is 'er eene uitgestrekte Plantadie van *Taro* en van andere artykels, welke zy met behoorlyke zorg nagaan. De Aardäppel-landen en de plekken voor 't Suikerriet of voor de Weegbreen op de hooge gronden, zyn zeer geregelt bepoot, doch zonder affchutzels; of wy moesten daarvoor de grebben of slooten nemen in de lage gronden, welke waarfchynlyker geschikt of uitgegraven zyn, om water naar de *Taro* plant toetevoeren.

Onze kortftondige en gebrekkige verkeering, welke wy met de Inboorlingen hadden, gaf ons geene gelegenheid om een juist denkbeeld te bekomen, van hunnen Regeeringsvorm. Dan, uit de algemeene overeenkomst van gewoontens, die wy hier zagen in acht nemen, en byzonder uit den eerbied, welke wy hen zagen bewyzen aan hunne Opperhoofden, mogen wy met recht opmaken; dat dezelve niet veel verschilt van dien der andere door ons tot hier toe bezogte Eilanden.— Naar alle waarfchynlykheid voeren zy dikwyls Oorlog onder elkanderen; zulks was optemaken uit de meenigte wapens die zy bezaten, en door hen ineene zeer goede orde gehouden werden: ook verftonden wy, uit hunne eige monden, dat zy Kryg voerden tegen de bewoners der onderscheide ftrecken van hun Eiland niet alleen, maar ook tegen die van de naburige Oneeheou en Oreehoua; en dit is reden genoeg om te bepalen, waarom, in weerwil van hunnen uitgestrekten grond, die zeer vruchtbaar kon gemaakt worden, hunne bevolking zoo gebrekkig is.

Behalven hunne speeren, die van een fraai bruinachtig flout gemaakt en keurlyk gepolyst zyn, en aan het eene

III.  
BOEK.  
1778.  
Februar:

eind

III. eind een weerhaak hebben, zagen wy nog een ander wapen-  
 BOEK. tuig, het welk wy nergens te voren hadden aangetroffen;  
 1778. het geleeck eenigzins naar een Dolk, en was gemeenlyk agt-  
*Februar.* tien duimen lang, aan een einde, en ook wel aan beide einden  
 fcherp gemaak, en door een koord aan de hand vast. Het  
 fchynt dat zy het in de gevechten gebruiken, daar zy hand-  
 gemeen in worden; men zou aan zommigen derzelven den  
 naam kunnen geven van dubbelen Dolk, als hebbende een  
 handvat in de midden, zoo dat zy 'er beide wegen medekun-  
 nen treffen. Zy hebben ook Boog en Pylen, maar daar de-  
 zelfve niet fterk van maakzel waren, en zeldzaam gezien wer-  
 den, is het denkelyk dat zy ze nooit in den ftryd gebruiken.  
 Het Mes of de Zaag, waar mede zy de doode lighamen hun-  
 ner vyanden ontleden, kan al mede onder hunne Wapens  
 gerangfchikt worden, alzooy zy 'er, handgemeen wordende,  
 mede flaan en fnyden.

De Inboorlingen van Tongataboo begraven hunne dooden  
 op eene gevoeglyke wyze; ook bestellen zy hunne mensche-  
 lyke flachtöffers ter aarde; maar zoo veel ons bekend is,  
 offeren zy geen ander dier of gewas aan hunne Godhe-  
 den.

Indien de Sandwich Eilanden, in een vroeger tydperk,  
 door de Spanjaarden ontdekt geweest waren, zouden zy, on-  
 getwyfelt, zich van derzelver voordeelige ligging bediend,  
 en Atooi, of eenig ander dezer Eilanden, tot een verver-  
 fchingplaats gebruikt hebben voor de Schepen, die jaarlyks  
 van Acapulco naar Manilla zeilen. Zy leggen ten naasten  
 by in 't midden van de eerstgemelde plaats en Guam, een  
 der Ladrones, het welk thans hun eenige Haven is, in het  
 door ftevenen van dezen wyden Oceaan; en het zou geen  
 week Zeilens buiten hunnen gewonen koers geweest zyn de-  
 zelfven aantedoen. De kennis van de Sandwich Eilanden zou  
 even voordeelig zyn geweest aan onze Buccaneers, die zom-  
 tyds, van de kust van America, naar de Ladrones over fla-  
 ken, met een voorraad van Mondkost en water, naaulyks  
 toereikende om 't leven te behouden. Hier zouden zy al-  
 toos overvloed aangetroffen, en binnen een maand Zeilens,  
 het

het eigenfte gedeelte van California bereikt hebben, op welks hoogte 't Manilla Schip verplicht is te komen. Hoe gelukkig zou Lord Anson geweest zyn, hoe veele moeilykheden zou hy ontgaan hebben, indien hem bekend ware geweest, dat een reeks van Eilanden lag halfweg tusfchen America en Tinian, op welke hy alle zyne behoeften rykelyk hadt kunnen vervullen.

De Discovery zich by ons gevoegt hebbende, rigtten wy onzen koers Noordwaards, met een aangename koelte uit het Oosten.

Op Zaterdag den 7 February bevonden wy ons op 29 gr. Noorder breedte, en op de Ooster lengte van 200 gr., de wind Zuid-Oost fchietende. Tot den 12. hielden wy onzen koers Noord-Oost en Oost, en vervolgens wendende, ftevend en wy Noordwaards, zynde wy op de Noorder breedte van 30 gr. en op de Oosterlengte van 206 gr. 15 min. Op deze hoge breedte, en daarenboven in 't winter getyde, hadden wy flegts 's morgens en 's avonds eenige koude beginnen te ontwaren; een bewys van den gelykmatigen en duurzamen invloed van de hitte der Zonne ten allen tyde tot op 30 gr. aan weerszyde der Linie. 't Is bekend dat boven die hoogte de onevenredigheid veel grooter wordt. Op den 25. bereikten wy de Noorder breedte van 42 gr. 30 min. en de lengte Oostwaards van 219 gr. Alhier begonnen wy klip of rotswier aantetreffen, van welk Lord Anson in zyn reis gewag maakt, onder den naam van *Zeelook*, het welk de Manilla Schepen gemeenlyk ontmoeten.

Op den eerften Maart hadden wy eene volmaakte kalmte, welke opgevolgt werd van een Noorden wind, met welken wy naar 't Oosten ftevend en, voornemens zynde naar Land omtezien.

Op den 2. Maart hadden wy ftill weer. Eenige streken der Zee fchenen bedekt met eene zoort van flym, rondsom welke wy eenige kleene Zeediertjes zagen zwemmen. Die wy best zien konden, waren van een filachtige foort, bykans rond van gedaante; een kleiner foort had een wit en blinkend voorkomen en was zeer talryk. Sommigen dezer laafsten

III.  
BOEK.  
1778.  
*Februar.*

*Maart.*

III.  
BOEK.  
1778.  
Maart.

werden opgevischt, en in een glazen fles met Zeewater gedaan, waar in zy zich vertoonden als stukjes zilver, als zy in rust waren. Doch, wanneer zy zwommen, het geen zy met even veel gemaks scheenen te doen, in verschillende rigtingen, schoten zy de helderste kleuren uit van de schitterendste Edelgesteentens, naar mate 'er het licht op viel. Nu eens vertoonden zy zich doorschynend, dan eens namen zy onderscheiden tinten van blauw aan, van het lichtste tot het donkerste, gemengt met den gloed van den Robyn, van genoegzame kracht, om het glas en het water te verlichten. Als men het glas tegen den sterken dag hieldt, vertoonden zich de kleuren allerleevendigst, maar verdweenen bykans, wanneer deze diertjes naar den grond gingen, die als dan 'er bruinachtig uitzagen. By de kaars hadden deze Zeediertjes meest een kleur van schoon bleek groen, met een bruinen glans, die in den donker, flauwlyk eenig licht van zich scheen te geven.

Op den 6., tegen den middag, zagen wy twee Zcerobben en verscheide Walvischen; en des anderen daags vroeg in den morgen, kregen wy de lang gewenschte Kust van Nieuw Albion in 't gezicht, op den afstand van tien oft twaalf Zeemylen, strekkende van 't Noord-Oosten tot het Zuid-Oosten. Des middags bevonden wy ons op de Noorderbreedte van 44 gr. 33 min. en op 235 gr. 20 min. Oosterlengte, op omtrent agt Zeemylen afftands van 't Land.

Wy peilden thans drie en zeventig vademmen Water in een modderigen grond, en negentig vademmen een Zeemyl verder af. Het land was van eene tamelyke hoogte, en scheen verdeelt in Heuvelen en Dalen, meest al met Hout bedekt. Er deedt zich niets aanmerkelyks voor 't gezicht op, uitgenomen een hoogen Heuvel met een vlakken kruin. Het land liep in het Noorderlykst einde puntig uit, en werd door Kapitein Cook genaamt, Kaap *Foulweather*, naar het ongemeen slechte weer dat wy vervolgens aantreffen.

Den agtsten des avonds, liep de wind Noord-West, met rukken Hagel en Jachtsneeuw. Om het mistige en nevelachtige weder bleven wy tot den volgenden middag Zee houden.

den, en stuurden vervolgens weder op het land aan, het welk wy om twee uren in den achtermiddag te zien kregen, strekkende Oost-Noord-Oost. Van dien tyd af tot den 29, bleven wy gestadig met storm en tegen winden worstelen, toen wy eindelyk ten anker kwamen, in tagtig Vademen Water, zoo dicht aan Land dat wy het met een werpanker konden bereiken. De Discovery werd door eene stilte overvallen, alvorens zy binnen den arm van den inham konde komen, daar zy in zeventig Vademen het anker liet vallen.

Zoo haast lagen wy niet voor anker, of drie Kanoos kwamen op het Schip aanroeijen; in de eene waren twee, in de andere zes, en in de derde tien Manspersonen; vry dicht genaderd zynde, stondt, in een der twee laatst gemelde Kanoos, een Man op, die een lange aanspraak deedt, en gelyk wy uit eenige zyner gebaren opmaakten, ons uitnodigde om aan Land te komen; hy strooide ten zelve tyde met volle handen Vederen naar ons toe, en zommige zyner maats wierpen op dezelfde wyze een rood poeder uit.

Kort daarop kreegen wy een zagt koeltje, dat ons dicht aan den Wal bragt. Wy kreegen nu verscheiden Kanoos om ons te bezoeken; twee en dertig lagen 'er op eenen tyd rondsom ons Schip, voerende ieder van drie tot zeven en agt personen, Mans en Vrouwen. Een der Kanoos trok voor al ons oog, door eenen byzonderen kop, met een Vogels oog en eenen vervaarlyken langen bek beschildert. De persoon, die 'er in zat, en een Opperhoofd scheen te zyn, was niet min opmerkelyk door zyn zonderling voorkomen; hy had eene meenigte Vederen aan zyn hoofd hangen, en hy was op eene ongemeene wyze besmeert en beschildert. Hy hield in zyne hand een houten Vogel, van grootte als een Duif, met welke hy dikwyls ratelde; hy was verbazend luidruchtig in zyn aanspraak, die verzeld ging van veele uitdrukkende gebaren. Schoon onze bezoekers zoo vreedzaam waren, dat wy hen niet konden verdenken met een vyandelyk oogmerk tot ons gekomen te zyn, konden wy echter hen niet overhalen by ons aan boord te komen. Zy waren nogthans zeer gereed om alles aan ons aftestaan wat zy by zich hadden, en

III.  
BOEK.  
1778.  
Maart.

III. namen gretig van ons te rug wat wy hen aanboden; doch zy  
BOEK. waren meer gestelt op yzer als op iets anders, en het gebruik  
1778. van dit waardig metaal schein hen niet vreemd.

*Maart.* Veele Kanoos volgden ons naar onze ankerplaats, en een  
groep van omtrent tien of twaalf derzeiven bleef het grootst  
gedeelte van den nacht langs de Resolution zich ophouden.  
Wy vleiden ons thans in staat te zullen zyn, ons van het noo-  
dige te voorzien, en ons te herstellen van die ongemakken en  
moeilykheden, welke wy, zints onze komst op deze kust,  
ondergaan hadden door gedurige tegenwinden en onstuimig  
weder.

## VIERDE BOEK.

*Verrichtingen met de Inboorlingen van Noord - America; ontdekkingen aan die Kust en het Oosterlykst gedeelte van Asia, en te rug tocht Zuidwaards naar de Sandwich Eilanden.*

**D**aar wy gelukkiglyk zulk eene nitmuntende en veilige plaats voor onze Schepen gevonden hadden, in een inham, welks kusten bewoond scheenen door een goed en vreedzaam soort van Volk, lieten wy geen oogenblik verloren gaan om, na dat wy ten anker gekomen waren, naar een gemakkelyke en bekwame Haven uittezien, daar wy, gedurende ons verblyf in deze Baay, bestendig konden blyven leggen. Ten dien einde zond Kapitein Cook drie gewapende Boots af, onder 't bevel van den Heer King, terwyl hy zelf met eene andere boot op een zelfde tocht uitging. 't Viel hem niet bezwaarlyk te vinden wat hy begeerde; want aan de Noord-Westzyde van den arm, en op eenen kleenen afstand van de Schepen, vondt hy eene bekwame en gedekte kleene Baai, volkomen tot ons oogmerk dienstig.

Eene meenigte Kanoos, opgepropt met de bewoners dier Kust, hield zich den ganschen dag om en by de Schepen; de handel werd wederzyds geöpend en voortgezet met de strikftste eendragt en goede trouw. De artykels, die zy aanbragten, waren de Huiden of Vellen van onderscheidene Dieren, als Beeren, Zeeotters, Wolven, Vosfen, Harten,

IV.  
BOEK.  
1778.  
Maart.



IV. Indifche Konynen, Maters en Bonfingen. Maar van alles  
 BOEK. wat zy te koop veilden, verbaasde ons niets zoo ſterk als de bek-  
 1778. keneelen van menſchen en handen nog niet geheel van vleesch  
 Maart. ontbloomt, van 't welk zy ons te verſtaan gaven, geëten te  
 hebben; en, indedaad, men kon aan zommigen zien, dat ze  
 op 't vuur te braden hadden gelegen. Uit deze omſtandig-  
 heid bleek maar al te klaar, dat de verſchrikkelyke gewoon-  
 te om hunne vyanden te verſlinden, hier zoo wel plaats greep  
 als by de Nieuw-Zeelanders, en andere Volken van de Zuid-  
 Zee Eilanden.

Den volgende dag beſteedden wy met het brengen on-  
 zer Schepen in de kleene Baai, daar wy ze vertuiden. By  
 't inwinden van 't ankertouw, vonden wy, dat niettegen-  
 ſtaande de groote diepte van 't water, de grond bezet was  
 met Rotſen en Klippen, van welke onze Kabels en andere  
 touwen, die wy gebruikt hadden om de Schepen in de klee-  
 ne Baai te brengen, niet weinig geleden hadden. Ook was de  
 ganſche bodem als met Rotzen bezaait. Het Schip was zeer  
 lek in zyn bovenwerk, weſhalven de Timmerlieden aan 't  
 werk gezet werden, om het zelve te kalfaten en alles te her-  
 ſtellen, wat zy bevonden zulks benoodigt te hebben.

Den 31. Maart bragt de tyding van onze aankomſt een  
 groot aantal Inboorlingen naar onze Schepen. Op zekeren  
 tyd telden wy meer dan honderd Kanoos, die de een door  
 de andere ieder vyf menſchen in hadden; want weinige wa-  
 ren 'er met minder dan drie, veelen hadden zeven, agt en  
 negen, en een zelfs zeventien Perſonen aan boord.

Wy vonden, nogthans, dat zy ruim zoo gretig waren om  
 te ſtelen als de meeste Natiën, die wy op onze reis ontmoet  
 hadden, en daarenboven deden zy meer kwaad met ſtelen  
 dan de andere Dieven; want daar zy ſcherp gereedschap by  
 zich hadden, konden zy, als wy ſlechts den rug keerden,  
 een haak van een takel of een ander ſtuk, zer van een touw  
 ſnyden; ock raakten wy op deze wyze verſcheide artÿkels  
 kwyt, en onder anderen een haak, die tuſſchen de twintig en  
 dertig ponden woog. Zy ontteden de boots van al het yzet  
 dat zy ſtelen waardig rekenden, zelfs als ſommige onzer lie-  
 den

den er de wagt by hielden. Om tot hun oogmerk te komen, gebruikten ze allerlei looze streken, want een hunner wist door eene meenigte gekkernyen en andere poetzen het oog van ons Volk tot zich te trekken, terwyl een ander bezig was, het yzerwerk van de boot aan een ander einde aftebreeken. Indien het gestolen stuk terstond gemist werd, was de Dief gemakkelyk te ontdekken, dewyl wy ze geneigt vonden malkanderen geerne te beschuldigen; doch het gestolene werd altoos met wederzin door den Dief te rug gegeven, weshalven wy nu en dan genoodzaakt waren ons van dwang middelen te bedienen.

Onze Schepen wel vertuut zynde, gingen wy 's anderen daags over tot verdere noodwendige verrigtingen. De Observatoriums werden aan land gebragt, en op een Rots geplaatst, aan de eene zyde van de Raai, niet verre van de Resolution. Sommige van ons Volk werden gezet aan 't hout hakken, en aan 't ruimen van een plaats om onze watervaten te vullen. Andere werden gebruikt tot het brouwen van jopenbier, waartoe hier overvloed van Pynboomen gevonden werd. De smitsfe werd ook opgerecht tot het smeden van 't yzerwerk voor de Fokkemast, waar van een der slabben gebroken was.

Dagelyks werden wy bezogt van een merkelyk aantal Inboorelingen, onder welke wy veelyds nieuwe tronien zagen. Op hunne eerste vertooning bedienden zy zich van eene zonderlinge wyze, om zich aan ons bekend te maken. Zy roeiden met alle magt en veerdigheid rond om beide de Schepen, terwyl al dien tyd een Opperhoofd zich over eindhield met een speer in de hand, altoos met een luidruchtig stem of gebalk iets uitsprekende.

Den volgenden dag bragten wy het loopende Wand aan de Fokkemast, welke wy toen zoo slegt vonden dat wy genoodzaakt waren, dezelve uittenemen en een ander in derzelve plaats te stellen. Ons overig loopend Wand wierd insgelyks slegt bevonden, waarom de Commandeur bevel gaf een gedeelte daarvan te vernieuwen en de rest te herstellen.

Van den tyd af dat wy in de Baai lagen tot den 7 April, had-

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

hadden wy ongemeen schoon weder; doch 's morgens van den agtsten begon het om agt uren styf te waijen uit den Zuid-Oosten, verzeld van nevelig en regenachtig weer, het welk in den achtermiddag toenam; des avonds woei het een storm, met hevige rukken en valwinden, die van over het hooge land aan de overzyde de Baai kwamen invallen, en, schoon onze Schepen wel vertuit lagen, echter onzen staat gevaarlyk maakten.

De Inboorlingen kwamen in weerwil van dit slechte weder ons dagelyks bezoeken, en de toestand, in welke wy ons bevonden, maakte die bezoeken aangenaam aan ons. Gemeenlyk bragten zy ons een aanvoer van Visch, als wy niet in staat waren den hoek en lyn te gebruiken, noch behoorlyke plaats hadden om een net te trekken. De Visch, van welke zy ons voorzagen, was kleene Kabeljauw, een klein soort van Braasem en Sprot. Op den 11. hadden wy onze Fokkemast volkomen herstelt en getuigt; den 12. streken wy de Bezaansmast, die van boven geheel verrot was.

Des avonds kregen wy een bezoek van een stam Inboorelingen, dien wy te voren nog niet gezien hadden, en die over 't geheel eene beter vertooning maakten dan onze oude Vrienden. De Commandeur geleidde hen in de Kajuit, daar niets hunne aandacht of nieuwsgierigheid scheen te trekken; alles werd onverschillig beschouwt, en maar zeer weinigen onder hun lieten het oog over het een of ander gaan. Den volgende dag gingen sommige van ons Volk naar de Bosfchen om een boom te houwen, daar wy een Bezaansmast van konden maken, en bragten denzelfden daags daar aan naar de werkplaats onzer Timmerlieden; des avonds van dien dag, schoot de wind naar 't Zuid-Westen, en woei sterk door, verzelt van regen tot des anderen daags morgens om agt uren, toen de wind wat minderde en naar 't Westen liep.

Op den 16., toen onze Timmerlieden reeds ver gevordert waren met de nieuwe Bezaansmast, vonden zy dat de boom, dien zy daar toe gebruikten, in deszelfs val eenig ongemak bekomen had, weshalven het noodig werd geoordeelt, een anderen boom uit de Bosfchen te halen,  
waar-

waartoe alle handen meer dan een halven dag gebruikt werden.

Gedurende deze verrichtingen waren 'er veel Inboorlingen, die met een duidelyke verbazing op onze Schepen bleven staan, het welk wy van wegens hunne gewone onverschilligheid niet wisten uitteleggen. Een bende vteemden, in zeven of agt Kanoos, kwam op den 18. in de Baai, en na eenigen tyd naar ons gekeken te hebben, vertrok dezelve weder. Wy vermoedden, dat onze oude Vrienden, die thans ter tyd in vry grooter aantal by ons waren dan onze nieuwe bezoekers, hen niet wilden toestaan eenigen handel met ons te dryven, want het was zeer duidelyk te bemerken, dat de naburige bewoners den handel met ons voor zich zelven hielden, en met onze Goederen handel dreven by verafgelegene stammen, want zomtyds zagen wy hen in geen vier vyf gansche dagen, maar daar na kwamen zy weder met eene versche lading van nieuwigheden en vellen.

De Inboorelingen, die ons dagelyks kwamen bezoeken, waren het nuttigste voor ons; want, als ze hunne beuzelingen aan ons verkogt hadden, hielden zy zich bezig met Visschen, en deelden ons altoos van den vangst mede. Ook kregen wy van hen eene zeer goede hoeveelheid goeden traan, die zy ons in blazen aanbragten; doch ten langen lesten zогten zy ons te foppen, en mengden 'er water onder; en eens of twee malen bedrogen zy ons, door de blazen geheel en al met water optevullen. Het was echter beter voor ons zulks door de vingeren te zien, dan 'er eenige moeite over te maken.

Ons meeste zwaar werk thans aan een kant zynde, ging de Commandeur den volgenden morgen van boord, om de Baai op te nemen. Hy begaf zich eerst naar den Westhoek, daar hy een groot Dorp ontdekte, en voor het zelve een zeer wel gedekte Haven, met water van negen tot vier vademden.

De bewoners van dit Dorp, die zeer talryk en aan den Commandeur niet onbekent waren, ontvingen hem zeer heusch en ieder deedt zyn best om hem in zyn vertrek te noodigen,

IV.  
BOEK.  
1778.  
*April.*

IV. want verscheide Familien hebben woningen onder het zelfde dak. Hy nam zeer Vriendelyk hunne uitnodigingen aan, en de gastvrye Vrienden die hy bezogt, bewezen hem alle tekenen van beleefdheid en eerbied.

Op den 21. werd de Bezaansmast ingezet en getuigt, en de Timmerlieden kregen bevel een nieuwe Voorsteng te maken, om in de plaats te dienen van die wy verloren hadden.

Den 23, 24, en 25 April maakten wy ons gereed om naar Zee te gaan; de Zeilen werden aangeflagen; de Observatoriums en andere artykels van Land aan boord gebragt; en beide de Schepen in staat gestelt, om onder zeil te gaan.

Aldus gereed zynde, meenden wy den 26. in Zee te steken, doch de wind en het getyde ons tegen zynde, waren wy genoodzaakt tot aan den middag te wagten, toen eene dood stilte den Zuid-Westen wind opvolgde; doch het ty ons gunstig zynde, boegzeerden wy de Schepen uit de kleine Baai. Wy hadden veranderlyke koeltens en stiltens tot omtrent vier uren in den achtermiddag, wanneer de wind begon te wakkeren en de lucht graauw en dik werd.

Op onze eerste aankomst in dezen Inham, werd dezelve door den Commandeur betytelt met den naam van *King Georges Sound*; maar naderhand werd hem berigt, dat de Inboorlingen 'er den naam van *Nootha* aan gaven. Dezelve is gelegen op 49 gr. 33. min. Noorder breedte, en op 233 gr. 12 min. Oosterlengte.

De Boomen, van welke de Bosfchen 't meest voorzien zyn, zyn de Canadiaanfche Pyn, de witte Cypres en twee of drie andere soorten van Pynboomen. De twee eersten zyn 'er in den grootsten overvloed, en gelyken, op een afstand, malanderen, maar van nader by zyn dezelve zeer gemaklyk te onderscheiden, hebbende de Cypres een bleeker groen dande andere. Over 't geheel wasfen de Boomen hier zeer sterk, en zyn lang en zwaar.

Langs de Rotzen en Boorden der Bosfchen, zagen wy eenige Aardbezie Planten, Braambezen, Kruisbezen en Aalbezen Bosfchen, alle in eenen bloeienden staat.

Alle de Dieren, welke wy in de plaats, daar wy met onze Schepen lagen, konden levend te zien krygen, waren twee of drie Indische Konynen, Marters of Marters en Eekhoorns; 't is waar, zommige onzer maats, die aan den vasten wal, aan de Zuid-Oostzyde van de baai landden, zagen niet ver van den oever de sporen van een Beer.

Vogels zyn hier in 't geheel niet meenigvuldig, en die wy zagen waren zeer schuw, mischien om dat ze gestadig gejaagt worden door de Inboorlingen, die dezelve of eten, of om de Vederen dooden, welke zy tot opschik of cieraad gebruiken. Kraijen en Ravens, in 't minste niet met die van Engeland verschillende, troffen wy hier insgelyks aan; als mede een Gaai en Aakster; het gemeene Winter Koningje was 't eenigste Vogeltje, dat wy hier hoorden zingen; ook zagen wy den Canadiaanschen Lyster, den bruinen Arend met een witten kop en staart, een kleene soort van Valk, een Reiger en den groot gekuifden Ysvogel.

De Quebrantaheusfas, Kropganssen en Meeuwen zagen wy langs de Kust; de twee laatsten zagen wy ook dikwyls in de Baai. Er zyn twee soorten van wilde Eend-Vogels, de een zwart met een witten kop, de andere wit met een rooden bek. Eens of twee malen zagen wy eenige Zwanen Noordwaards vliegen, doch wy weten niet waar zy zich ophouden.

Schoon zy niet veel verscheidenheid van Visch hebben, is 'er dezelve echter overvloediger dan 't Gevogelt. De voornaamste soort is de gemeene Haring, die hier zeer talryk is, alhoewel niet boven zeven duimen lang; ook is 'er nog een kleinder soort, die iets langer is dan de Anchovis of de Sardynen; wy zagen 'er Zilverkleurde Braamsfems en andere van eene bruine Goudachtige kleur, met smalle blauwe streepen.

Van 't kruipend gedierte, vernamen wy hier enkele bruine Slangen, van omtrent twee voeten lang, met witte strepen op den rug en aan de zyden, en de bruine water Hagedi. De eerste zyn zoo onschadelyk, dat wy de Inboorlingen

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

gen dezelve levend in de handen zagen dragen. Het geslacht der Insecten schynt talryker te zyn: want (schoon de tyd van hunne verschyning slechts begonnen was, zagen wy veelerlei soort van Vlinders, doch van de meest bekende: als mede eenige Byen, Kruisbezie Uilen, eenige weinige Torren, twee of drie soorten van Vliegen en eenige Muggen.

Alhoewel wy hier Yzer en Koper aantreffen, meenden wy echter dat het zelve niet eigen was aan deze plaats. Ook zagen wy geen oer of erts van eenig Metaal, behalven eene ruwe roode okerachtige stof, van welke de Inboorlingen gebruik maken om zich te beschilderen of mede te besmeeren.

De Inboorlingen zyn, over 't algemeen, meer dan middelmatig klein van gestalte, doch niet rank in evenredigheid, doorgaans naar het vette hellende, schoon niet sterk gespierd. Het gelat der meesten is vol en rond, zomtyds breed en met sterk uitpuilende kaken, boven dezelve tuschen de slagen van 't hoofd ingedrukt; de neus is boven aan plat, met wyde neusgaten, en een ronde punt; het voorhoofd laag, de oogen klein, zwart en kwynend; de mond rond, met dikke lippen, de tanden regelmatig en digt, maar niet in witheid uitmuntende. Hunne baarden en wenkbrauwen zyn dun, schraal en altoos smal; hun hoofdhair is zwaar, dik en sterk, zwart, sluik en lang. De hals is kort, de armen dik, en gedrongen; in hunne gansche gedaante hebben zy niets dat naar schoonheid of welgemaaktheid zweemt; alle hunne Ledematen zyn kort in evenredigheid van het overige; hunne beenen zyn krom en scheef, met breede voeten en uitpuilende enkels; dit laatste gebrek schynt grootendeels te ontstaan, uit hun gedurig zitten op hunne hurken of hielen.

De Vrouwen zyn, over 't geheel, van dezelfde groote, kleur en gedaante, als de Mannen, van welke het zeer bezwaarlyk valt haar te onderkennen, dewyl zy geene natuurlijke Vrouwlyke bevalligheden bezitten: ook zagen wy 'er niet eene eenige, zelfs onder de jeugdigste, die draaglyk schoon mogt heten.

Hun.

Hunne gewone kleeding bestaat uit een vlasachtige soort van Mantel, aan den bovenkant met een bonte randen beneden met franje behangen. Onder den linker arm doorgaande, word dezelve op den regter schouder vastgemaakt, en de beide armen vry gelaten; zomtyds word de Mantel om den middel gefchort door een Gordel van grove Biezen. Over dezen dragen zy een kleinen Mantel, die niet verder dan den middel komt, desgelyks van onderen met franje behangen. Het hoofd dekken zy met een muts, van gedaante als een geknotte Kegel, of als een bloempot van fyne Biezen gemaakt, van boven verciert met een ronden knop of een tros ledere akers, met een koord die onder de kin doorgaat, om het afvallen te verhoeden.

Hunne lighamen zyn altoos met roode verf bestreken; hunne aangezichten beschilderen zy, fraijheids halven, met zwart, helder rood of wit: dit laatste geeft hen een afschuwlyk aanzien. De ooren van veelen zyn in de lel met een tamelyk groot gat doorboord, en hooger op-aan de vouw van 't oor zyn nog twee kleiner gaten, daar zy allerlei tuig van Been, Vederen, Schulpen, Franje en dunne plaatjes Koper in hangen. Het middelschot van de neus is by zommige doorboord, en met een koord doortrokken. Andere dragen aan dat middelschot, plaatjes van Koper, Tin of Yzer, van gedaante als een Hoefzyer, van welke de beide open zyden over de bovenlip hangen.

Eenige hunner kleedingen schynen eeniglyk geschikt tot den kryg, en tot deze behoort een gelooide ledere Mantel dubbeld samen gevoegd, en zoo 't schynt gemaakt van de huid eens Elands of Buffels. Deze word op de gewone wyze vastgemaakt, en zoo geschikt, dat 'er de borst tot aan de keel door gedekt is, terwyl tevens een gedeelte daar van tot op de hielen afhangt. Dit kleed word zomtyds zeer konstig gefchildert, en is niet alleen sterk genoeg om pylon, maar zelfs, zoo als men ons toonde, om de steek van een Speer te wederstaan; veel overeenkomst heeft deze Krygsrok met een gemalieden Kolder.

Uit het te koopbieden van bekkeneelen en beenderen van



17.  
BOEK.  
1778.  
April.

menschen, heeft men maar al te veel reden om vast te stellen, dat zy hunne vyanden met eene beestachtige wreedheid mishandelen. Maar deze omstandigheid strekt veel eer tot een Merkteeken van overeenkomst in Karakter met dat van meest alle stammen der onbeschaafde Volken, door alle Eeuwen en over den geheelen Aardbodem; dan ten blyke dat zy, boven anderen, onmenschlyk zyn. Ten deezen opzigte, hadden wy geen reden om ongunstig over hunnen aart te oordeelen. Zy schynen een buigzaam, gediensftig en goed-aartig Volk te wezen, doch ligt geraakt en zeer opstuivende, niettegenstaande hunne overheerschende logheid; en even, gelyk meest alle driftige Volken, rasch bedaart.

Een ratel, en een kleen fluitje, zyn de eenige Muzyk Instrumenten, welke wy by hen zagen. De ratel gebruiken ze als zy zingen; maar by welke gelegenheden zy zich van 't fluitje bedienen, konden wy niet regt te weten komen.

De twee eenige bewoonde plaatzen van de Baai, schynen de beide reeds gemelde Dorpen te zyn. Het getal der Inwoonderen van beide die Dorpen, zou ten naasten by naauwkeurig kunnen opgemaakt worden uit het getal der Kanos, die ons, den tweeden dag na onze aankomst, kwamen bezoeken. Wy telden 'er honderd, die, door elkanderen gerekent, elk ten minsten vyf menschen inhielden; doch wy zagen toen ter tyd zeer weinige Vrouwen, oude Mannen, Kinderen of Jongelingen onder hen, zoo dat wy 't getal der Inwoeren van beide de Dorpen mogen stellen op viermalen de meenigte van hen die ons bezogten, en dus op twee duizend in 't geheel.

Hunne huizen zyn gebouwd van zeer lange breede planken, met de kanten op elkanderen rustende, op verscheide plaatzen vast gemaakt met reepen van Pyn-Schors; aan de buitenzyde hebben zy zeer zwakke posten, die vry wyd van den anderen staan, aan welke die planken insgelyks gehegt zyn; doch van binnen hebben zy eenige sterke palen, die schuins staan en het werk schragen. De hoogte van de zyden en vooreinde dezer huizen is zeven of agt voeten, doch het achterste gedeelte is wat hooger, waar door de planken,

ken, die het dak uitmaken, voorwaards hangen, en los liggende naar welgevallen kunnen verplaatst worden, of dicht regen een, om den regen te weren, of by goed weer opgeschoven, om lucht in of rook uittelaten.

Het Huisraad bestaat meerendeels uit Kasfen en Kisten van allerlei grootte, op een gestapelt; aan de zyden of de einden der Huizen; hier in zyn hunne Kleederen, Vellen, Maskers, en andere dingen, daar zy eenige waarde in stellen. Eenige dezer zyn dubbeld, of de een dient den ander tot een dekzel; zommige hebben dekzels met lederen tongen tot scharnieren; andere, die zeer groot of zwaar zyn, hebben een schuif of gat in 't bovenste gedeelte, om de dingen in te doen en uittelaten. Zy zyn gemeenlyk zwart geverft en verciert met de tanden van Dieren, of ruwlyk besneden met de afbeeldzels van Vogelen en Beesten. Zy hebben insgelyks vierkanten en groote langwerpige Bakken, ronde houten Nappen en Schalen; houten Schotels van omtrent tweevoeten lang, waaruit zy eten; voorts Manden van Teenen of Biezen gevlogten. Al hun Huisraad legt door malkaer zonder de minste orde of schiklykheid; het geheel is een tooneel van verwarring, en de eenige plaatzen, waar deze ongeredderheid niet gevonden word, zyn de slaapsteden, waar op men niets dan Matten ziet; deze zyn tamelyk zuiver en van fyner soort dan zy gemeenlyk in hunne Vaartuigen gebruiken,

De ongeregeldheid en verwarring hunner Huizen haalt echter niet by de morsigheid en stank derzelve; zy droogen niet alleen hun Visch binnenshuis, maar beredderen dien daar tevens, het welk met de graten en andere brokken onder het eten op den grond geworpen, met meer soorten van vuiligheid en drek gansche misthoopen maken, die zy nooit wegnemen, dan wanneer zy 'er naauwlyks meer overheen stappen kunnen. Alles om en by het Huis stinkt naar traan, Vischen rook, en alles is zoo morsig, dat men 'er zich naauwlyks een denkbeeld van kan vormen.

De Mans houden zich voornaamlyk bezig met Vischen en met het dooden van Land en Zee Dieren, tot onderstand  
hun

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

hunner Huisgezinnen; met huislyke zaken zagen wy niet dat zy zich veel bemoeiden; maar de Vrouwen waren onledig met het vervaardigen van Kleederen, en met het toebereiden van Visch en het droogen van Sprot, welke zy ook van de Kanoos naar hare Huizen overbrengen: Ook zagen wy ze, in kleene Kanoos, Mosfelen en andere Schulpvisch opzamelen; met deze Kanoos weten zy zoe behendig om te gaan als de Mannen, die met de Vrouwen in eene zelfde Kanoo gezeten, weinig oplettenheid op de Sexe betoonen, of haar ooit de Schopriem uit de hand nemen, om voor haar te roeijen; in andere omstandigheden laten zy al mede geene teederheid voor de zwakke kunne blyken.

De Jongelingen zyn opmerkelyk bedryfloes; zy zitten, by hoopen, zich in de Zon te koesteren, of liggen op 't strand in 't zand te kruipen, even als Zwynen, zonder eenig dekzel. Doch deze onbetaamlykheid vindt alleen plaats by de Mannen. De Vrouwen waren altoos voeglyk gekleed, en gedroegen zich zeer zedig, allen lof verdienende van wegen de bewaring der schaamte, zoo pryslyk in hare Sexe, en te verdienstelyker by haar, dewyl de Mannen des geen gevoel scheenen te hebben.

Hun voedsel schynen zy meest uit Zee te halen; deze verschaft hen Visch, Mosfelen, andere Schulpvischen en Zee-Dieren. Onder de eerstgemelde telt men voornaamlyk Haring, Sardynen, twee soorten van Braasfems en kleene Kabeljaauw. De groote Mosfel is een voornaam gedeelte van hunne spys; dezelve word overvloedig in de Baai gevonden. Land-Dieren scheenen thans zeer schaars te zyn, want wy zagen geen vleesch dat tot dezelve behoorde; en schoon wy zoo veele Vellen konden krygen als wy begeerden, hadden zy mischien dezelve by ruiling of koop van andere stammen bekomen. Het blykt derhalven ten volen, uit een meenigte omstandigheden, dat dit Volk hun voornaamste dierlyk voedsel uit Zee haalt, buiten eenige weinige Meeuwen en andere Vogels, welke zy met hunne Pylen schieten.

Hunne eenige winter groentens zyn de takken van den  
Ca-

Canadifchen Pyn - Boom en Zee - gras, maar marmate de voortyd nadert, maken zy ook gebruik van andere gewassen.

Zomtyds eten zy de kleene Zee - Dieren raauw, schoon het doorgaands hunne gewoonte is de spyzen te Roosten of te Braden; want van onze wyze van Koken weten zy niets, zoo als blykt uit het toebereiden van hunne Bruinvifch - Soep; ook zyn 'er hunne Vaten, die alle van hout zyn, niet toegefchikt. Hunne wyze van eten komt volmaakt over een met de morsfigheid van hunne Huizen en Perfonen, want de Vaten en Schotels, uit welke zy eten, fchynen nooit gewasschen zedert ze uit de handen des makers kwamen, en de vuiligheden van een vorig maal worden door een volgend maal eerst afgewifcht. Alles wat hard of taai is van hunne spyze fcheuren zy met hand en tand; want alhoewel zy hunne Mesfen gebruiken, om van de groote stukken aftefnyden, zyn ze tot nog toe niet bedagt geweest om deze tot kleinder stukjes en mondvollen te verdeelen door 't zelfde middel, of schoon zulks veel voeglyker en zindelyker zyn zoude. Maar zy hebben geen denkbeeld altoos van zindelykheid; en de wortels, welke zy uit den grond delven, eten ze, zonder de minfte poging te doen van 'er de aanhangende aarde aftefchudden.

Hunne Wapens beftaan in Bogen en Pylen, Speeren, Slingers, korte Knotzen van been gemaakt, en een kleene Byl eenigzins gelykende naar de gemeene Amerikaansche Tomahawk. Zommige hunner Pylen zyn met yzere punten, doch doorgaans van getand been. De Speer heeft gemeenlyk een lang beenen punt; de Tomahawk is een steen van zeven of agt duimen lengte, aan 't eene einde fcherp, en aan 't andere in een houten handvatzel gezet.

De aanleg en uitvoering hunner handwerken zyn uitgestrekter en vernuftiger, dan men met mooglykheid zou hebben kunnen verwagten van den natuurlyken aart dezes Volks, en van de geringe vordering, welke de beschaaftheid tot nog toe onder hen gemaakt heeft. Hunne eerste zorg befteden zy aan hunne linnen en wolle Kleederen; de eerste

iv.  
BOEK.  
1778.  
April.

IV. zyn gemaakt van den bast der Pyn-Boomen tot den staat van  
BOEK. Hennip gebragt.

1778. Zy zyn zeer gestelt op het snyden van al hun Houtwerk,  
April. en daaraan beantwoord hun smaak van tekening der figuren  
op hunne wolle stoffen. Men ziet by hen niets zonder een  
zoort van Snywerk, of het beeld van eenig Dier, doch het  
menschelyk aangezicht heeft by hen de voorkeuze.

Hunne Kanoos zyn van een zeer eenvoudig maakzel, en  
schynen zeer geschikt voor 't gebruik, dat zy 'er mede be-  
doelen. De grootste, die twintig en meer menschen kun-  
nen voeren, zyn uit eenen enkelen Boom gemaakt. Veele  
hebben eene lengte van meer dan veertig Voeten, ze zyn  
zeven Voeten breed, en drie Voeten hol. Van 't midden  
naar beide de stevens loopen zy scherper toe, de achterste-  
ven staat loodlyng en heeft een knop op den top, de voorste-  
ven springt een weinig hooger vooruit, en eindigt in een  
beeltenis van 't een of ander Dier. Van binnen hebben zy  
geen banken noch schragen, maar wel eenige dunne stok-  
ken, die zy in 't midden op de helft der diepte over dwars  
leggen. De Kanoos zyn zeer ligt, en derzelve breed en plat-  
heid dient om vast te leggen, zonder eenig raam op zyde,  
't welk wy aan geen hunner Kanoos zagen. Hunne Schop-  
riemen zyn klein en ligt, en gelyken naar een groot blad, punt-  
tig aan 't einde, breed in 't midden, en naar 't handvat-  
zel smaller uitlopende. Zy zyn niet boven de vyf voe-  
ten lang. Door 't dagelyks gebruik weten zy 'er zeer be-  
kendig mede omtegaan. Van Zeiltuig maken zy nooit  
gebruik.

Hun Visch en Jacht tuig is konstig gemaakt en wel be-  
dagt. Het bestaat in Netten, Hoeken, Lynen, Harpoe-  
nen, Lensfen, en een werktuig van gedaante als een Roei-  
riem. Door behulp van hun Yzer gereedschap zyn zy zeer be-  
kendig in 't maken van Houtwerk. Hun meeste gereedschap  
is van Yzer gemaakt; ten minsten zagen wy slechts een Bei-  
tel van Been. Het Mes en de Beitel waren de eenige ge-  
daanten, welke het Yzer by hun aannam. De Beitel is een  
lang plat stuk Yzer, stekende in een houten Handvatzel.  
Een

Een Steen dient hen tot Hamer, en een stuk van een Visch-  
huid dient hen tot Bruinëerder.

't Is ligt te bevroeden, dat wy slechts weinig kundigheid  
bekomen konden, wegens hunnen Vorm van Regeering en  
Godsdienst. Wy vernamen nogthans, dat 'er Opperhoofden  
onder hen waren, betyteld met den naam van *Acweek*, aan  
wien de andere eenigzins ondergeschikt zyn. Maar 't ge-  
zach van ieder dezer groote lieden schynt zich niet verder dan  
over zyne eige familie uittetrekken, die hem als haar hoofd  
erkent. Dewyl nu deze lieden alle niet bedaagt waren, is  
mogelyk deze tytel erflyk.

Hun taal is noch ruw, noch onaangenaam; de *k* en *h* spree-  
ken ze niet zoo zacht uit, als wy doen: maar om iets breed-  
voerigs wegens hunne Spraakkonst te zeggen, daar toe zyn  
wy buiten staat.

Den 26. April liepen wy in Zee met de duidelykste voor-  
teekens van eenen aannaderenden storm, welke ook kort daar  
op volgde. Naauwlyks waren wy de Baai uitgezeild, of de  
wind schoot van 't Noord-Oosten naar het Zuid-Oosten ten  
Oosten, met sterke rukken en regen, terwyl de lucht aan al-  
le kanten ongemeen duister was. Tusschen een en twee uren  
in den namiddag woei het een volmaakten Orkaan; zoo dat  
de Commandeur het ten uitersten gevaarlyk oordeelde, langer  
voor den wind te loopen: hy liet derhalven de Schepen een  
bylegger maken, met derzelver boeg naar 't Zuiden. In de-  
zen staat kreeg de Resolution een lek aan stuurboord zyde,  
het welk ons in 't eerst niet weinig beängstigde; maar toen  
wy 't water uitgebaleid hadden, waar mede wy tot midder-  
nacht bezig waren, konden wy het met een' pomp gaande  
houden. De wind tegen den avond Zuidlyk geschoten zyn-  
de, begon een weinig te bedaren, waarop wy naar 't Westen  
stevenden; maar omtrent elf uren verhief de storm zich we-  
der, en bleef aanhouden tot vyf uren van den volgenden dag,  
toen dezelve allengskens verminderde.

Op Vrydag den 1. Mey geen land ziende, stuurden wy  
Noord-Oost, met eene frische koelte uit het Zuid-Zuid-  
Oosten en Zuiden, met rukken en buijen van hagel en re-

IV.  
BOEK.  
1778.  
April.

Mey.

IV. gen. Des avonds om zeven uren ontdekten wy land op den  
 FOEK. afstand van twaalf of veertien Zeemylen. Den volgenden  
 1778. morgen, om vier uren, zagen wy de kust strekken Zuid-  
 Mey. Oost en Noord ten Westen; op den afstand van vyf of zes  
 Zeemylen. Ten-zelven tyde strekte de Noordpunt van een  
 inham; of ten minsten wat wy 'er voor hielden, Oost ten  
 Zuiden; en van daar naar 't Noorden scheenen veele Baijen en  
 Havens langs de Kust te zyn. Tusschen elf en twaalf uren  
 zeilden wy voorby een hoop kleene Eilandjes, dicht aan den  
 oever gelegen, ten Noorden van den Zuidhoek van eene uit-  
 gestrekte Baai. Een arm van deze Baai seheen inwaards naar  
 't Noorden te strekken, achter een ronden hoog verhevenen  
 Berg, tusschen die Baai en de Zee. Kapitein Cook noemde  
 dezen Berg *Edgecumbes Berg*, en de streek lands daarvan  
 voortkomende *Edgecumbes Kaap*. De Noorder breedte van  
 deze Kaap is 57-gr. 3 min., en de Ooster lengte 24 graden  
 7 minuten.

Wy hadden thans flappe koeltens uit den Noordwesten, die  
 verscheide dagen aanhielden. Wy stuurden Zuid-West en  
 West-Zuid-West, tot 's morgens den 4., toen wy wende-  
 den, en op den oever aanhielden.

Op den 6. des middags was het naaste land omtrent agt  
 Zeemylen van ons af. In 't Noord-Oosten scheen een  
 Baai te zyn, en aan derzelver Zuidhoek een Eiland, met hout  
 bedekt. In den namiddag wierpen wy het lood, en vonden  
 een modderigen grond, ter diepte van zeven Vademen wa-  
 ters. Met een flappe koelte uit het Noorden stuurden wy  
 West aan, en 's middags van den volgenden dag bevonde-  
 den wy ons op den afstand van vier of vyf Zeemylen van  
 den oever.

Op Zondag den 10., om twaalf uren, waren wy omtrent  
 drie Zeemylen ver van de Kust van 't vaste land. Ten Wes-  
 ten van de laatste strekking was een Eiland op den afstand van  
 zes Zee mylen. Een punt, door den Commandeur *Kaap*  
*Suckling* genaamt, schiet naar 't Noord-Oost-einde van dit  
 Eiland.

Op den 12., op den middag, strekte de Oostelyke punt  
 van

van een ruimen inham West - Noord - West , op den afstand van drie Zeemylea. Van Comptroller's Baai tot aan deze punt , welke door den Commandeur Kaap Hinchingbroke genaamt werd , loopt de Kust ten naasten by Oost en West . De wind was thans Zuid - Oost , en wy werden bedreigd met mist en storm . Kapitein Cook was verlangende ergens te kunnen inloopen , om het lek te stoppen , alvorens ons aan een anderen storm bloot te stellen . Wy stевenden derhalven op den inham aan , en hadden denzelven niet zoo haast bereikt , of het weer werd ongemeen mistig ; weshalven het noodig geoordeelt werd , de Schepen in de een of andere plaats te bergen , tot dat de mist opklaarde . Ten dien einde bragten wy het digt onder Kaap Hinchingbroke , en wierpen het anker voor eene kleine Baai , in eenen kleigrond in agt Vademmen water , op den afstand van omtrent een vierde van een Engelsche Myl van 't strand .

De Heer Gore werd naar land gezonden om eenige eetbare Vogels te schieten . Hy was 'er nailyks bygekomen , of omtrent twintig Inboorlingen kwamen te voorfchyn in twee groote Kanoos , waarop zy raadzaamst oordeelden naar boord weder te keeren : de Inboorelingen volgden hem , doch waagden het niet dicht by de Schepen te komen , blyvende op eenigen afstand van dezelve ; zy maakten een vreeslyk getier , beurtlings de armen uitstreckende en te zamen slaande , waarop zy een zang aanvingen , volkomen op dezelfde wyze als die van King Georges Sound . Hunne hoofden waren ook met Vederen bestrooit . Een hunner hield een wit kleed uit , het welk wy voor een Vriendschaps teeken aanzagen ; een ander stond over einde in een Kanoo , bykans een viendeel uurs lang , met zyne armen uitgestrekt , geheel naakt en onbeweeglyk . Schoon wy hunne vriendschaps teekenen beantwoordden , en met allen nadruk hen poogden aantemoe-digen , om op zyde van onze Schepen te komen ; konden wy nogthans hen niet overhalen . Sommige onzer lieden naalden verscheide der gemeenste woorden in de Nootharsche taal op , doch zy scheenen dezelve niet te verstaan . Na eenige geschenken van ons gekregen te hebben , welke wy



IV.  
BOEK.  
1778.  
*May.*

hen toewierpen, keerden zy naar 't strand te rug, door tekenen te kennen gevende, dat zy den volgenden morgen ons weder wilden komen bezoeken. Twee hunner kwamen, nogthans, elk in een kleene Kanoo, des nachts, waarschynlyk in de verwagting dat zy ons in slaap zouden vinden, en des de gelegenheid zouden hebben, om ons te bestelen; want zy pakten schielyk hunne biezen, toen zy bemerkten ontdekt te zyn.

Wy lichtten onze ankers, en gingen onder Zeil, om eene goede legplaats te zoeken, en vonden kort daarop eene uitmuntende Baai en Haven; het weder was echter onstuimig, zoo dat wy genoopt werden eerder voor anker te komen dan wy voornemens waren. Gedurende ons verblyf alhier gedroegen de Inboorlingen zich zeer baldadig; zy poogden onze boots te stelen, en zelfs de Discovery te plunderen. Zoo als wy 't punt stonden om anker te ligten, ten einde verder de Baai in te zeilen, begon de wind even heftig te waaijen als te voren, verzeld met regen; weshalven wy genoodzaakt werden te blyven leggen. Toen 's avonds de wind even sel bleef aanhouden, en wy geen kans zagen om eerlang de Baai dieper in te varen, besloot Kapitein Cook het Schip te kielhalen in onze tegenwoordige legplaats; ten dien einde liet hy de Resolution vertuijen met een plecht en werpanker. Onder het werpen van 't anker uit de boot, bleef een onzer Matrozen met zyn been in de boei-reep verward, en raakte met het anker naar de diepte, daar hy, in dien hachlyken toestand, tegenwoordigheid van geest genoeg behield, om zich zelf te ontwarren en weder boven te komen, in weerwil van eene zeer gevaarlyke breuk aan 't eene Been. Des anderen daags morgens vroeg werd het Schip gekielhaald, ten einde het lek dicht te maken, het welk, na 't afnemen van de dubbeling, gevonden werd in de naden. Terwyl de Timmerlieden hier mede bezig waren, werden andere van ons Scheeps-Volk gebruik, in 't vullen van de watervaten aan een Rieviertje, niet ver van onze ankerplaats. De wind was thans merkelyk vermindert, maar de lucht bleef dik en met regen bezet.

Op

Op Saturdag den 16. , begon het weder tegen den avond op te helderen, en wy zagen rondom land. Wy hadden onze legplaats aan de Oostzyde van de Baai, in een streek, onderscheiden door den naam van Snug-corner Baai. Kapitein Cook, verzelt van zommige zyner Officieren, ging het hoofd daarvan opnemen, en bevond dat dezelve beschut was tegen alle winden: de ankergroed was modderig, en de diepte van zeven tot drie Vademen. Het land aan den oever is laag, en wel van hout voorzien. De open grond was met sneeuw bedekt, van welke maar weinig in de boschen gevonden werd. De toppen der naburige Heuvelen waren met Hout bewassen, maar die, welke dieper Landswaards in waren, scheenen dorre Rotzen, en onder de sneeuw bedolvente zyn.

Het lek van de Resolution ten langen lesten dicht gemaakt zynde, lichtten wy den 17. het anker, 'smorgens om vier uren, en richtten onzen koers naar 't Noord-Westen. Toen wy den Noord-Westelyken uithoek van den arm bereikt hadden, daar wy ten anker hadden gelegen, bemerkten wy dat de vloed in den inham kwam, langs het zelfde kanaal, door 't welk wy ingezeild waren. Deze omstandigheid vermeerderde de waarschynlykheid niet, van eenen doortocht naar 't Noorden door den ingang, schoon ze ook dezelve niet volkomen tegensprak. Na dat wy den bovengemelden uithoek voorby waren, ontmoetten wy veel slegten grond en veele blinde klippen. De wind begaf ons, en wy kreegen nu en dan stiltens en flappekoeltens, zoo dat wy moeite hadden om ons te redden uit de gevaren, die ons dreigden. Eindelyk, nogthans, wierpen wy, om een uren, het anker in omtrent dertien Vademen water onder den Oostwal, omtrent vier Zee mylen ten Noorden van onze laatste legplaats. Alhoewel het weder in den morgen zeer nevelachtig ware, klaarde het echter naderhand op, zoo dat wy al het land in 't ronde onderscheidelyk zien konden, vooral naar 't Noorden, daar het ons te gefloten scheen. Dit gaf ons weinig hoop op eenen doortocht langs dien weg. Om deswegens echter beter te kunnen oordeelen, zond Kapitein Cook den Heer Gore uit, met twee gewapende Booten om den Noorderlyken arm optene-

17.

BOEK.

1778.

Aloy.

.IV. men; en ten zelve tyde vaardigde hy den Schipper af, met  
 BOEK. twee andere Booten, om eenanderen arm naartefpeuren, wel-  
 1778. ke naar 't-Oosten scheen te strekken. Beide keerden des  
 .May. nachts weder. De Schipper met berigt aan den Comman-  
 deur, dat de arm, werwaards hy gezonden was, gemeenschap  
 had met dien, welken wy 't laatst verlaten hadden, en dat  
 de eene zyde van den zelve gevormt werd door een groep  
 Eilanden. De Heer Gore berigtte, dat hy de opening van  
 een arm gezien had, welke hy dagt, dat zich zeer wyd uit-  
 strekte naar 't Noord-Oosten, en door welke waarschylyk  
 een doortocht kon gevonden worden. Aan den anderen  
 kant meende meester Roberts, een der Stuurlieden, die den  
 Heer Gore verzelt hadden, dat zy het hoofd van dien arm  
 gezien hadden. Deze twee verschillende gevoelens, bene-  
 vens het bovengemelde, dat de vloed door den ingang van  
 het Zuiden kwam, maakte het bestaan van eenen doortocht  
 lang dien weg ten uittersten onzeker. Kapitein Cook  
 besloot derhalven geen tyd meer te spilen in het zoeken naar  
 een doortocht in een plaats, welke zoo weinig hoop leverde  
 van te zullen slagen; te meer daar de wind thans gunstig  
 was om Zee te kiezen. Hierom zette hy, op den 18. den  
 koers Zuid-West; den inham afzeilende met eene flappe  
 koelte uit het Noorden. Wy ontmoetten hier den zelfden  
 gebroken grond als daags te voren, daar wy echter ons schie-  
 lyk van ontdeden. Door eene andere opening te ontdek-  
 ken, werden wy in staat gestelt onzen weg naar Zee te be-  
 korten; deze opening is van de andere afgescheiden door een  
 Eiland, dat, in de richting van Zuid-West tot Noord-Oost,  
 zich agttien Zeemylen uitstrekt, en aan het welk Kapitein Cook  
 den naam gaf van Montagu Eiland. In dit Zuid-Westelykst  
 Kanaal liggen verscheide Eilanden. Die dichtst aan Zee lig-  
 gen, zyn hoog en rotzig; dieper inwards zyn ze laag, ge-  
 heel zonder sneeuw, met hout en groente bewasfen; om die  
 reden gaf hy ze den naam van Groene Eilanden. In een Ka-  
 naal tusfchen deze Eilanden en Montagu Eiland, zeilden wy  
 den 19. en den 20. en bevonden ons weder in open Zee; de  
 Kust strekte zich zoo ver het oog kon reiken, West ten Zuiden.

De

De inham, welke wy thans verlaten hadden, werd door Kapitein Cook den naam gegeven van *Prins William's Sound*. Uit het geene wy 'er van zagen, beslaat dezelve ten minsten anderhalve graad breedte en twee graden lengte, zonder mede te rekenen de armen of takken, welke uitgestrektheid niet bekend is.

De Inboorlingen, welke wy hier aantroffen, waren, over 't algemeen, van eene middelmatige gestalte, schoon veelen er beneden waren. Zy waren wel geschouderd en breed van borst, met korte dikke halzen, groote breede aangezigten, welke by de meesten plat waren. Het onevenredigste gedeelte van hun geheel, was hun hoofd, dat ongemeen groot was. Hunne tanden waren tamelyk wit, breed, gelyk van grootte en wel geregeld; hunne rondgepunte neuzen waren aan 't einde wat opgeschort, en hunne oogen, hoewel niet klein, hadden naauwlyks eenige evenredigheid tot hunne aangezigten; hun hair was zwart, dik, regt en zwaar. Hunne baarden waren gemeenlyk dun en schraal, doch de haren, om de lippen, der genen, die 'er mede voorzien waren, vertoonden zich borstelachtig of styf, en meest bruinverwig; sommige bedaaide Mannen hadden breede, dikke en recht-hairige baarden.

Mannen en Vrouwen en Kinderen van deze Baai gaan alle even eens gekleed. Hunne gemeene kleeding bestaat in een soort van dicht gesloten rok, of liever nachtrok, welke zomtyds enkel tot aan de knien komt, maar gemeenlyk tot aan de enkels afhangt; aan het boven einde is een gat, juist groot genoeg om het hoofd door te laten, met mouwen die tot aan de vuist reiken. Deze rokken zyn gemaakt van de huiden van verschillende Dieren, als Vossen, Konynen, de Pyn Marter, Zeeötter, Robben, Beeren &c. en worden gemeenlyk met het hair buitenwaards gedragen. Eenigen hebben deze rokken van Vogel huiden, waarop het dons alleen gelaten is, het welk zy ook op andere stoffen lymen. Wy zagen ook een of twee wollen kleedingen, gelyk aan die der bewoners van King George's Sound. De naden, waar de onderscheide huiden zyn zamengevoegt, worden gemeen-

E e

lyk

IV.  
BOEK.  
1778.  
Mey.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Mey.

lyk vercierd met franjen of akers van smalle reepen, uit dezelfde huiden gesneden. Zommige dezer kleedingen hebben een kap of kraag; anderen dragen een hoed; maar de kap of kraag is de gewoonlyke dragt, en maakt met den rok hune gansche kleeding uit by goed weer. Wanneer het hundert, trekken zy over den gemelden rok een anderen aan, kunstig vervaardigt van het ingewand der Walvischen, of van eenig ander groot Zeedier, en zoo vernuftig bereid, dat het meest gelykt naar ons Goudslagers vlies; de zelve is zo gemaakt, dat men dien om den hals kan doen sluiten; de mouwen reiken tot aan de vuist, en worden om het gewricht van de hand met een band vastgemaakt.

Alhoewel de bewoners aan dezen Inham over 't algemeen noch hunne beenen, noch hunne voeten dekken, hadden echter zommige hunner een soort van kousen van vellen gemaakt, die tot half weg de dyen kwamen; en naauwlyks was 'er een, of hy bezat vuistwanten van beerenhuid gemaakt. Beide Mannen en Vrouwen doorborende ooren met verscheidene gaten, waar in zy kleene bosjes kralen hangen. Zy doorboren insgelyks het middelschot van den neus, waarin zy gewonelyk de Vleugel-en Staart-Vederen van Vogels, of kleine gebogen cieraaden steken, gemaakt van eene rondschulp-achtrige zelfstandigheid, gereegen aan een styve koord, drie of vier duimen lang, 't welk hen een belachlyk en woest voorkomen geeft. Maar het ongemeenste en afzigtigste cieraad, door eenigen van beiderlei Sexen aangenomen, is, dat zy den onderlip gespleeten of geheel doorsneden hebben, in dezelfde rigting als de mond, een weinig boven het uitstekend deel der Kin. Deze insnyding heeft overdwars meest al twee duimen lengte, en neemt of door natuurlyke opkrimping, als de wond versch is, of door herhaalde kunstgreepen, de gedaante aan van wezenlyke lippen, en wordt zoo wyd, dat zy 'er de tong kunnen doorsteken. Dit deedt een onzer Matrozen, die, voor de eerste keer, zoodanig iemand zag, uitroepen, dat die karel twee monden hadt; en in dedaad het geleck 'er zeer veel op. In dezen gemachten mond steeken zy een plat kleen cieraad, gemaakt van schulp of been, in klee-

kleene vakjes verdeeld gelyk tanden, tot op het grondstuk of dikste gedeelte, welk aan weerskanten een uitpuilend stuk heeft, om tot steunpunt te dienen als het in de verdeelde lip gezet word, wanneer het gesneden gedeelte buitenwaards komt. Anderen hebben in den onderlip slechts eenige gaten, in welke zy, cieraads halven, eenige stutten van schulp steken, die zich als een tweede ry ondertanden vertoonen.

De Mannen beschilderen hunne aangezichten veelal zwart, of helder rood, ook wel blaauw of loodkleurig, doch niet in eene regelmatige gedaante; de Vrouwen prikken of vlakken haar Kin met zwarte strepen, die op elke kaak zamenloopen: eene gewoonte, die insgelyks plaats heeft onder de Groenlandsche Vrouwen, gelyk Crantz ons vermeldt.

Hunne Kanoos zyn van tweederlei soort; de een groot en open, de andere klein en gedekt. Zy maken dezelve van dunne stukjes hout, en overtrekken die met robben vellen of met de huiden van andere Zee-Dieren.

Hunne Wapens, Visch en Jagtgereser zyn dezelfde als die van de Groenlanders en Esquimaux. Veele hunner Speeren zyn met Yzer gewapent, en hunne Pylen hebben gemeenlyk een scherpe punt van been. Zy werpen hunne Flitzen door middel van een stuk Hout van een voet lang, met eene holte in 't midden, in welke de Flitz of Pyl legt.

Met welke werktuigen, of met welk gereedschap, zy hun Houtwerk, en Kanoos maken, is ons onbekent; het eenige, dat wy onder hen zagen, was een soort van Steen-Byl, eenigzins gelyk aan die van Otaheite, en andere Eilanden van den Stillen Oceaan. Zy hebben zeer veele-yzere Messen, eenige zyn regt, andere gebogen, zommige zeer klein in lange hegten gezet, met het lemmet opwaards gekromt. Zy hebben ook Messen van eene andere soort, bykans twee Voeten lang, en zeer gelyk aan een Dolk mes, met een groef in 't midden. Zy dragen dezelve in schede van Dieren Vellen, en hangen ze aan een lederen riem, die om den hals gaat, onder hunne kleederen. 't Is waarschynlyk, dat zy die enkel als wapens gebruiken, daar zy zich van de overige Messen tot andere eindens bedienen.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Mey.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Mey.

Het voedsel, dat wy hen zagen nuttigen, bestondt in't vleesch van Dieren, het zy gezoden of gebraden, als mede in gedroogden Visch. Het Vleesch, dat wy van hen kogen, scheidt Beeren vleesch te zyn. Zy eten insgelyks een groote soort van Varen wortel, die zy bakken of op eene andere wyze gereed maken. Zommige onzer lieden zagen hen een kost eten, welke men zich verbeeldde, dat het binnenste gedeelte van den Pynbast ware. Hun drank is, naar alle waarfchynlykheid, water; want in hunne Kanoos hadden zy sneeuw in houten Vaten, 't geen zy by monden vol gebrukten. Zy eten op eene betamelyke en zindelyke wyze, want zy droegen wel zorg om eenige vuiligheid, welke aan de spyze mogt zitten, 'er aftedoen. En schoon zy, zomtyds, het rauwe vet van eenig Zee-dier gretig binnen sloegen, sneeden zy het altoos eerst met hunne Mesfen in kleene stukjes. In hunne Perzonen waren zy tamelyk rein en geenzins wanhavenig; de houten Vaten, uit welke zy aten, waren zindelyk, en hunne Kanoos zelve waren niet morsfig. Uit de Vellen, welke zy ons te koop bragten, kunnen wy eeniglyk opmaken, welke Dieren tot dit vaste land van America behooren; deze Dieren zyn voornamenlyk de Beer, de Hermelyn, de Marter, de Zeeötter, Robben of Zeehonden, het Indische Konyn, de Vos en de Lynx. Behalven deze Dieren is hier nog de witte Beer, van welke huiden de Inwoners eenige stukken medebragten, als mede de volle huiden van de jongen dier Beeren. Hier is insgelyks de Wolverene of Quickhatch, of kleene Beer, wiens huid een zeer glanzige kleur heeft, als mede een grooter soort van Hermelyn dan de gewone, met bruin gemengeld, en naauyls eenig zwart aan de staart hebbende. Van de Vogelen vonden wy hier den Alcyön of grooten Ysvogel, met eene zeer schoone pluimadie; den Kropgans, den witkoppigen Arend, als mede het Bromvogeltje, dat dikwyls rondsöm het Schip vloog, terwyl wy hier ten ander lagen. Het water gevogelt, welk wy hier zagen, bestondt uit zwarte Zeesneppen met roode snavels; Gansfen, eene kleene soort van Eend-Vogels, en eene andere soort, die niemand kende.

De

De voornaamste Visch, welke men ons te koop bragt, was de bonte of gestreepte Kabeljauw en Heibot; ook vingen wy, langs het Schip, den stekelbuik of hersfenpan Visch, den Star-Visch van een purper kleur en agttien stralen of punten. De klippen waren meest zonder Schelpvisch, en het eenige Dier van dat geslacht, dat wy te zien kregen, was een roodächtige Krap met zeer langen stekels.

De Metalen hier aangetroffen waren Yzer en Koper; voor al was 'er overvloed van 't eerste, zoo dat de meeste Spietsfen en Pylen 'er punten van hadden. — Het erts of oer, waarvan zy zich bedienden, in 't beschilderen van hunnelig-hamen of aangezichten, was een bros, smeerig of vettig rood oker of yzer erts, een helder blaauw blanketzel en zwart lood; doch zy waren 'er schaars van bedeeft.

Wy zagen maar weinige soorten van gewassen; en de Boomen, welke meest om de Baai groeien, waren de Canadiaansche en Jopen-Pyn, waarvan 'er zommige ongemeen zwaar en lang waren.

Op den 20. Mey, verlieten wy Prins William's Sound, en stevenden, volgens de strekking der Kust, Zuid-Westwaards aan met eene labbere koelte. Wy passeerden in deze richting op de Noorder breedte van 59 gr. 10 min. en Ooster lengte van 207 gr. 45 min. een hoog Voorgebergte, dat door den Commandeur Kaap Elizabeth geheten werd, als zynde ontdekt op den geboorten dag van die Princes. Dewyl wy boven het zelve geen land zagen, vleiden wy ons, dat het den Westelyken uithoek van het vaste land van America zyn mogt; maar wel haast werden wy overtuigt ons zelve vergist te hebben, want wy zagen land op nieuw, dat West-Zuid-West strekte. De wind was thans aangewakkerd en woei zeer hard, zoo dat wy zeer wyd van de Kust afgevoerd werden. Op den 22. slapte de wind, en wy stevenden op Kaap Elizabeth aan, welk Voorgebergte tegen den middag ten Westen van ons was, op den afstand van tien Zeemylen.

Onbestendige slappe koeltes en stilte, hielden ons van de Kaap af tot den 25., toen wy, om tien uren des morgens, een gunstigen wind kreegen en onder de Kust kwamen, die



iv. wy langs zeilden, wanneer wy bespeurden dat het land van  
 BOEK. Kaap St. Hermogenes een Eiland was van omtrent zes Zee-  
 1778. mylen in omtrek, van de Kust afgescheiden door een Kanaal,  
 Mey. dat bykans een Zeemyl breed was.

St. Hermogenes liep in een lage punt uit, *Point Banks* gehe-  
 ten. Wy waren thans op de Noorder breedte van 58 gr.  
 41 min. en op de Ooster lengte van 207 gr. 44 min. Wy  
 hadden het land in 't gezicht, strekkende Noord-West, en  
 wy verbeeldden ons, dat het zelve vast was aan Kaap Eliza-  
 beth. Nader by komende, zagen wy, dat het een groep  
 hooge Eilanden en Rotzen was, en gevolgelyk afgescheiden  
 van 't overige land. Het barre en dorre voorkomen dezer  
 Eilanden verwierf hen den naam van *Barren Isles*. Zy lig-  
 gen op 59 gr., drie Zeemylen ver van Kaap Elizabeth, en vyf  
 van *Point Banks*.

Na eene dikke en nevelachtige lucht kregen wy tegens den  
 avond helder weder, en wy zagen een zeer hoog Voorge-  
 bergte, welks verheven top boven de wolken scheen uitte-  
 steken en twee ongemeen hooge Bergen te zien. Kapi-  
 tein Cook gaf 'er den naam aan van Kaap Douglas, ter eere zyns  
 Vriend's Doctor Douglas, Kanunnik van Windfor. Het ligt  
 op 58 gr. 56 min. Noorderbreedte en op 206 gr. 10 min.  
 Oosterlengte; twaalf Zeemylen van *Point Banks*, en tien ten  
 Westen van de *Barren Eilanden*.

Den 26., by 't aanbreken van den dag, toen wy ons ten  
 Noorden van de *Barren Isles* bevonden, zagen wy nog meer  
 land, strekkende van Kaap Douglas naar 't Noorden. Het be-  
 stond uit een keten van zeer hoge Bergen; van welken een  
 zichtbarer zynde dan alle de overigen, den naam kreeg van  
*Mount St. Augustin*.

Het zien van dit Land benam ons geenzins den moed, de-  
 wyl wy in de meening waren, dat het zelve afgescheiden was  
 van het land van Kaap Douglas, en *Mount St. Augustin*. In  
 dedaad wy verbeeldden ons, dat het land ten Noorden van Kaap  
 Douglas bestond in een groep Eilanden, door zoo veele Ka-  
 nalen afgescheiden, van welke wy slechts een Kanaal te kiezen  
 hadden, naar de streek des winds die 'er woei.

Door

Door dit denkbeeld gestroelt , en hebbende een frische koelte uit den Noord-Noord-Oosten, hielden wy het naar 't Noord-Westen tot agt uren, toen wy volkomen overtuigt werden, dat het gene wy hadden aangezien voor Eilanden, de toppen van Bergen waren, vereenigt aan het lager land, het welk wy, uit hoofde van den betrokken Horizont, op een wyder afstand, niet hadden kunnen onderscheiden. Dit Land was geheel met sneeuw bedekt, van de toppen der Bergen tot aan het Zeestrand, en had in allen anderen opzichte het voorkomen van een groot vast land. Kapitein Cook hield zich nu ten vollen verzekert, dat hy langs dezen Inham geen doortocht zou ontdekken, en schoon hy naar den zelve bleef zoeken, geschiedde zulks meer op aandrang van anderen dan uit eigen beweging.

Na verscheide vruchtlooze pogingen aangewent te hebben, om door dezen ingang of opening een doortocht te ontdekken, gaven wy zulks ten eenemalen op, en Kapitein Cook gaf aan deze opening den naam van *River-Turnagain* of keer weer Rivier. Wy hadden dezelve opgevaren tot op de breedte van 61 gr. 31 min; en tot op de lengte van 210 gr., eene lengte van meer dan zeventig mylen van den mond af gerekent, zonder een schyn te zien van den oorspronk derzelve. De tyd, welken wy in 't nasporen dier Rivier doorbragten, behooren wy ons niet te beklagen, vooral daar zulks in vervolg van tyd zyn nut zal kunnen hebben. Maar het verwyl daar door veroorzaakt, aan ons die een veel grooter oogmerk bedoelden, was een wezenlyk verlies. Het jaargetyde was reeds ver gevordert; en het was thans klaar dat het vaste land van America zich verder naar 't Westen uitstreckte, dan wy uit de beste Kaarten hadden kunnen veronderstellen. De Commandeur had echter het genoeg te bedenken, dat indien hy deze zeer groote Rivier niet had nagespoort, bespiegelende Landbeschryvers het gewaagt zouden hebben te verzekeren dat dezelve eene gemeenschap hadde met de Zee naar 't Noorden, of met Hudsons of Baffins Baai naar 't Oosten, en waarschyndlyk zou men dezen Inham op volgende weereld Kaarten even stellig geplaatst hebben,

IV.  
BOEK.  
1778.  
Mey.

als

Door

IV. als men de ingebeelde staaten van de *fuca* en de *fonte* op andere Kaarten geplaatst heeft.

BOEK. De Heer King werd door Kapitein Cook, in den achter-  
1778. middag, nogmaals uitgezonden met twee gewapende booten  
Mey. en met bevel om te landen aan 't Zuid-Oosten van de Rivier, aldaar de vlag te planten, en in den naam zyners Groot-Brittannische Majesteit bezit te nemen van het land en de Rivier; ook werd hem belast in den grond een fles te begraven, met eenige stukken Engelsche Munt van 1772 en een papier, waarop de namen der Schepen, en den tyd der ontdekkinge vermeld stonden. Deze Landhoek kreeg den naam van Point Possession.

By hoogwater ligkten wy anker, en hielden het met eene flappe koelte naar den West cever, daar wy des anderen daags morgens vroeg, uit hoofde van den wederkomst des vloed, ten anker kwamen.

Wy ligkten het anker om half elf uren, en laveerden de Rivier af met eene labbere koelte uit het Zuiden, toen, door onächtzaamheid van den Schieman, de Resolution op een plaat stootte, bykans in 't midden der Rivier. By de laagste eb hadden wy twaalf voeten water, om en by het Schip, maar de plaat liep aan andere zyden droog.

Toen de Resolution vast raakte, gaf Kapitein Cook aan de Discovery Sein om ten anker te komen. Wy vernamen naderhand, dat dit Schip bykans op den drooge was vervallen geweest aan de Westzyde van de plaat. Omtrent vyf uren in den achtermiddag, toen de vloed inkwam, raakte het Schip vlot, zonder eenige schade bekomen te hebben, en zonder ons in 't minsten te ontrusten. Wy hielden het daarop naar den West wal, daar wy in diep water tyfstoepen, uit hoofde van tegenwind.

July. Ten tien uren des avonds, toen 't van ebbe was, ligkten wy wederom anker, en om vyf uren, des anderen daags morgens, den 3. Juny, het ty afgeloopen zynde, lieten wy 't anker vallen onder den Westwal, omtrent twee mylen beneden *Bluff Point*. Terwyl wy hier lagen, kregen wy bezoek van veele Inboorlingen, die den ganfchen morgen by ons bleven; en

enwier gezelschap ons zeer aangenaam was, dewyl zy eene meenigte allerbeste Salm medebragten, welke zy tegen eenige weinige onzer snuisteryen verruilden. Zy voorzagen de beide Schepen met eenige honderde ponden van die Visch, waarvan de meeste opengefineden en in staat was om gedroogt te worden.

Voor 't eerst, na onze aankomst in deze Rivier, zagen wy de Bergen onbewolkt, en onder die van de Westzyde bespeurden wy een brandenden Berg, op de breedte van 60 gr. 23 min. de eerste hooge Berg ten Noorden van Mount St. Augustin. De mond of Vuurwerper is bykans aan den top, en aan dat gedeelte van den berg naar den kant van de Rivier. Hy loost een witten rook, maar geen vuur. De wind altoos in 't Zuiden blyvende, lieten wy ons met de Ebbe de Rivier afdryven, en op den 5. des morgens ter plaatze komende, daar wy ons plechtanker hadden laten zitten, poogden wy nogmaal, doch vruchteloos, het zelve weder te bekomen.

Toen het wederom van Ebbe was, ligten wy ons anker en laveerden met eene labbere koelte de Rivier af. De vloed noodzaakte ons echter weder voor anker te komen; maar om één uur des anderen daags morgens gingen wy onderzeil met een' styve koelte, pasfeerden om agt uren de Barren Isles, en op den middag hadden wy Kaap St. Hermogenes ten Zuid-Oosten van ons, op den afstand van agt Zeemylen. Wy waren voornemens tuschen het Eiland van dien naam en het vaste land door te zeilen: maar de wind ging kort daar aan leggen of was ons tegen; zoo dat wy het voornemen, om het Schip door dien doortocht te sturen, varen lieten.

Den 9., 10., en 11., hadden wy aanhoudend mistig weêr, met eenigen regen, zoo dat wy maar zelden de Kust konden zien; wy hadden een luchtig windje, maar de lucht was guur en koud. Wy bleven naar de kust op laveeren.

Des avonds van den 12, by 't opklaren van den mist, zagen wy het land op den afstand van twaalf Zeemylen, naar 't Westen; des anderendaags morgens vroeg, hielden wy 'er op aan. Op den middag waren wy 'er slechts drie En-

IV.  
BOEK.  
1778.  
Juni.

gelfche Mylen van af; hebbende een verheven uithoek, dien wy Kaap Barnabas noemden, ten Noord-Noord-Oosten van ons, op den afstand van omtrent tien Engelsche Mylen, op de Noorderbreedte van 57 gr. 13 min. Uit hoofde van den nevel konden wy den Noord-Oostelyken uithoek niet te zien krygen, maar de Zuid-Westhoek had een verheven kruin, welke in twee ronde Heuvels uitliep, waarom wy denzelven den *Two-headed Point*, of den twee hoofdigen uithoek noemden. Dit gedeelte van de Kust bestaat meest in hooge Heuvels en diepe Valeijen.

Wy bleeven voortlaveeren, en om zes uren 's avonds, tusfchen Kaap Barnabas en *Two-headed Point*, twee Zeemylen van het strand af, peilden wy twee en zestig Vademeters. Hier zagen wy een lagen uithoek, strekkende 59 gr. West. Op den 14., des middags, waren wy op de Noorder breedte van 56 gr. 49 min. Het land, door ons den vorigen dag gezien, kwam ons thans voor, als of het twee Eilanden waren. 's Anderen daags morgens bevonden wy ons onder het Zuidelykst gedeelte van dat land, en bespeurden dat het één Eiland was, het welk den naam kreeg van *Trinity Eiland*. Deszelfs grootste uitgestrektheid van Oost tot West, bepaalden wy op omtrent zes Zeemylen. Het heeft aan beide einden dor verheven land, en in 't midden laag. Het ligt op de Noorder breedte van 56 gr. 36 min. en op 205 gr. lengte, drie Zeemylen van het vasteland, tusfchen het welk zich verscheide Eilandjes en Klippen bevinden; 'er schein echter een goede doortocht en veilige ankergrond te zyn. Wy verbeelden ons in 't eerst, dat dit het mistig Eiland ware van Beerings, maar deszelfs ligging komt niet over een met de Kaart, die hy 'er van gegeven heeft. Op Woensdag den 17. hadden wy labbere koeltens tusfchen het Westen en Noord-Westen; met volmaakt helder weer, een drooge en scherpe lucht. Op den middag was de strekking van 't vaste land Zuid-West en Noord ten Oosten; het naaste gedeelte op zeven of agt Zeemylen afftands, met een groep Eilanden naar 't Zuid-Westen, op omtrent gelyken afstand van 't vaste land.

Op den 18. hadden wy helder en aangenaam weer, en, voor 't grootst gedeelte van den dag, stilte. Wy zonden een boot af naar de Discovery. Een van 't bootsvolk schoot een zeer schoonen Vogel, kleiner dan een Eend, zwart van vederen, uitgenomen dat het voorste van den kop wit was. Achter ieder oog ryst een fraaije geelachtig witte kuif, achterwaards overgekruld als een ramshoorn; de snavel en pooten waren rood. Wy bevonden ons ten Zuiden van Kaap Hermogenes, toen wy de eersten van deze Vogelen zagen; naderhand zagen wy 'er verscheide, en dikwyls by geheele benden. Meenigmaal zagen wy de meeste andere Zee-Vogels, die men in den Noord Oceaan gemeenlyk aantreft, als de Kroppans, Meeuwen, Zee Aaksters, groote zwarte Petrels of Waterstrykers, Eenden, Ganssen en Zwanen; en zelden ging 'er een dag voorby, of wy zagen Walvischen, Zeerobben en andere zeer groote Vischen.

Om vier uren in den achtermiddag passeerden wy verscheide Eilanden ten Zuiden van ons. Wy vonden in 't Kanaal dertig Vademen waters, en even na dat wy 'er door waren, deedt de Discovery, die twee Engelsche mylen agter ont was, drie schoten, maakte een bylegger, en seinde om met ons te spreken. Kapitein Cook toonde zich zeer bekommerd deswegen; want daar wy in 't Kanaal geen oogfchylyk gevaar gezien hadden, was hy bevreesd, dat de Discovery een lek gekreegen, of eenig ander ongeluk mogt bekomen hebben. Terstond werd 'er een boot afgezonden, welke onmiddelyk met Kapitein Clerke wederkeerde. Hy berigtte den Commandeur, dat eenige Inboorlingen in drie of vier Kanoos, het Schip, gedurende eenigen tyd, gevolgt hebbende, eindelijk het zelve bereikt hadden; dat een hunner veele teekenen maakte, zyn muts afneemende, en groetende op de wyze der Europeänen. Dat men hen uit het Schip een touw had toegeworpen, waar aan zy een klein dun doosje heggtten, en dat de man, die het woord voerde, na verscheide teekenen gemaakt te hebben, met de Kanoos weder was vertrokken. Wy hadden geen vermoeden dat dit doosje iets zou behelzen; en 't was eerst na 't vertrek der Kanoos, dat,

IV.  
BOEK.  
1778.  
Juny.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Jany.

men, het zelve toevallig openende, daarin een stuk papier vond, zorgvuldig opgevouwen en beschreven, zoo als wy veronderstelden, met schrift in de Russische taal. Het jaartal 1778 las men boven aan, en in het geschrift zelve werd gezezen tot het jaar 1776. Alhoewel niemand onzer in staat was om het alphabet van den schryver te ontcyferen, konden wy echter uit de talletters wel opmaken, dat anderen voor ons deze nare en akelige gewesten bezogt hadden. Indedaad de hoop, om welhaast eenige Russische handeldryverste ontmoeten, kon niet dan aangenaam zyn aan ons, die, in zoo langen tyd, alleen verkeerd hadden met de Wilden van den Stillen Oceaan, en met die van het vaste land van Noord-America.

Kapitein Clerke vermoedde eerst, dat eenige Russen hier Schipbreuk geleden hadden; en dat die ongelukkigen, in 't zien voorby varen van onze Schepen, aangespoord waren geworden, om ons van hunnen toestand te onderrigten. Op dit vermoeden, met menschelyke tederhartigheid aangedaan, had hy gehoopt dat de Resolution zou bygehouden hebben, om de Schipbreukelingen tyd te geven van zich by ons te voegen: maar Kapitein Cook zag de zaak gansch anders in; hy meende, indien zulks het geval geweest ware, dat die ongelukkigen, om zich zelve te redden, eenigen hunner in de Kanoos naar de Schepen zouden afgezonden hebben: hy hieldt het derhalven voor waarschynlyker, dat het geschrift behelsde een berigt van den een of anderen Russischen handelaar, die zich onlangs aan deze Eilanden bevond, om overgeleverd te worden aan iemand zyner landgenoten, op wiens komst hy wagtte, en dat de Inboorelingen ons voor Russen aanzierende, dit briefje aan ons hadden overgegeven. In dit begrip zynde, hieldt de Commandeur zich niet op met verder onderzoek naar deze zaak, maar begaf zich weder onder zeil, richtende zyn koers naar 't Westen.

Op den 21. vorderden wy weinig, hebbende meest flappe koeltens en stilte. Wy hadden toen *Halibut head* ten Noorden 24. West. Dit Eiland heeft zeven Zeemylen in omtrek, en is behalven het hooge voorland, zeer laag van grond en bary.

bar; 'er liggen verscheide kleene Eilanden digt by, tusschen welke en het hoofd land een doortocht schynt, ter breedte van twee of drie Zeemylen.

In den achtermiddag hadden wy een stilte, die drie uren bleef aanhouden; gedurende dien tyd vingen wy meer dan honderd Heilbotten, van welken zommigen over de honderd ponden, en geen minder dan twintig ponden wogen; wy waren 'er niet weinig mede verkuist. Wy vingen dezelve in vyf en dertig Vademen water, op omtrent een Engelsche Myl van 't strand af.

Tot in den namiddag van den 22. bleef het weêr meest wolkig en nevelachtig, toen de wind naar 't Zuid-Oosten schoot, verzeld, als naar gewoonte, met dik, regenächtig weêr.

Op den 24., des morgens ten zes uren, zagen wy het vaste land, en ten negen uren strekte het zich Noord-Oost ten Oosten en Zuid-West ten Westen; het gedeelte digst by ons was op den afstand van vier Zeemylen. Het land naar 't Zuid-Westen bestond in Eilanden, die wy den vorigen nacht reeds gezien hadden. Toen wy des avonds omtrent vier Zeemylen van het strand af waren, en weinig wind hadden, namen wy onze lynen en hoeken te baat, doch vingen slegts twee of drie kleene Kabeljaauwen.

Den volgen morgen kregen wy een Oostelyk windje, en met hetzelfde helder weer, het welk iets ongemeens was, zoo dat wy duidelyk den vuurbrakenden Berg, de andere Bergen en al het land langs dezelve zien konden. Tusschen dezen uithoek en de Eilanden deed zich eene wyde opening op, daar wy opaanhielden, tot dat wy buiten dezelve land zagen, en alhoewel wy niet bemerkten dat dit land aan het vaste land gehegt was, hielden wy echter een doortocht door die opening onzeker. Ook twyfelden wy, of het land, ten Zuid-Westen, Eiland dan Vastland ware. Ongenegen om ons te veel op enkelen schyn te verlaten, stevenden wy Zuid-Westwaards aan, en toen wy buiten al het zichtbare land waren, hielden wy het naar 't Westen, in welke richting de Eilanden lagen.

Het daglicht was ons van weinig nut, want uit hoofde

IV.  
BOEK.  
1778.  
Jany.



IV. van het nevelachtige weder, konden wy naaulyks honderd  
 BOEK. Roeden van ons af zien. Maar dewyl de wind vry gema-  
 1778. tigd was, waagden wy het doortezeilen. Na verloop van  
 Juny. eenige uren, de nevel een weinig opgeklaard zynde, zagen  
 wy het groot gevaar, dat wy ontkomen waren. Wy bevon-  
 den ons drie vierde van eene Engelsche Myl van de Noord-  
 Oostzyde eens Eilands. Twee hooge Rotzen waren ieder  
 omtrent een halve Zeemyl van ons af; en omtrent even iede-  
 re van elkander; verscheiden blinde klippen lagen 'er ronds-  
 om. Nogthans hadt de Voorzienigheid, in die mist, de Schie-  
 pen tusschen die Rotzen heen gestuurd; 't geen men op ee-  
 nen helderen dag naaulyks zou hebben durven wagen, en  
 ons geleid naar eene zeer bekwame ankerplaats.

Zoo dicht aan Land zynde, liet Kapitein Cook een boot  
 uitzetten, om daar heen te varen en te onderzoeken wat het  
 zelve opleverde. Toen de boot in den achtermiddag te rug  
 keerde, kregen wy berigt, dat 'er eenig gras en andere klee-  
 re planten groeiden, een van welke zeer veel gekeek naar  
 Porslein; doch Boomen of Heesters waren 'er op 't Eiland  
 niet te zien.

Wy ligten het anker om zeven uren, en stuurden tusschen  
 het Eiland heen, daar wy by geankert hadden, en een kleen-  
 der niet ver daar van afgelegén. De breedte van het Kanaal  
 was niet boven een' Engelsche Myl, en de wind ging leg-  
 gen eer wy 'er door waren; weshalven wy ons genoopt  
 vonden ten anker te komen, in vier en dertig Vademen  
 water. Wy zagen thans Land naar alle kanten. Dat naar 't  
 Zuiden strekte zich uit in een reeks van Bergen, welks rich-  
 ting Zuid-West was; en welk Land wy naderhand bevon-  
 den een Eiland te zyn, Oonalaska genaamt.

Tusschen dit Eiland en het land ten Noorden, het welk  
 wy voor een groep Eilanden aanzagen, vertoontde zich een  
 Kanaal, Noord-West strekkende. Op een uithoek, ten  
 Westen van 't Schip, en op den afstand van drie vierde van  
 eene Engelsche Myl, zagen wy verscheide Inboorlingen met  
 derzelve woningen. Ook zagen wy, naar dien kant, twee  
 Walvischen sloepen, die wy veronderstelden maar pas ge-  
 doodt

doodt te zyn. Eenige weinige Inboorlingen kwamen nu en dan naar de Schepen af, en dreven eenen kleenen handel met ons Volk, maar zy bleven nooit langer dan een kwartier uurs achter een aan boord; zy schenen verbaasd schouw alhoewel wy zeer schielyk bespeurden, dat Schepen als de onzen hen niet onbekent waren: ook hadden zy in hun manier van doen iets beschaafds, het welk wy nergens by de Wilde stammen hadden aangetroffen.

Omtrent een uren nadenmiddag bedienden wy ons van een gunstig koeltje, als mede van den vloed, om het laatstgemelde Kanaal te bereiken, verwagtede, als wy het zelve zouden doorgestevend zyn, dat het land naar 't Noorden zou wegkrimpen, of dat wy een doortocht uit Zee naar 't Westen zouden ontdekken; want wy vermoedden geenzins in een Inham van 't vaste land, maar wel tuschen de Eilanden, te zyn, en onze gisfingen waren juist.

's Anderendaags morgens met het aanbreken van den dag ligten wy het anker, en wy werden met een zacht koeltje uit den Zuiden het Kanaal opgevoert; doch de wind verflapte schielyk en wuifde naar alle streeken. Wy hadden echter een sterke stroom in ons voordeel, en de Resolution bereikte het einde van den doortocht eer de eb begon. De Discovery was zoo gelukkig niet; dat Schip werd te rug gedreven, met het ty mede gesleept, en had zeer veel moeite om zich te redden.

Toen wy door het Kanaal waren, vonden wy het land aan de eene zyde naar 't West-Zuid-Westen krimpen, en dat van de andere zyde naar 't Noorden. Dit deedt ons hopen dat het vaste land eene nieuwe richting genomen had in ons voordeel. Dewyl wy weinig water aan boord over hadden en verwagten met een snellen stroom ginds en weer gevort te worden, zonder genoegzamen wind om het Schip te sturen, wendden wy het naar eene Haven aan de Zuidzyde van den doortocht, doch werden voorby dezelve gedreven; ten einde nu niet weder te rug gedreven te worden, ankerden wy aan den Zuidwal in twintig Vademen water, en buiten de kracht van den sterken stroom, die zelfs aan de-

IV.  
BOEK.  
1778.  
Juny.

IV. ze plaats nog vyf knoopen in anderhalf uur afliiep. Hier  
 BOEK. werden wy bezogt van verscheide der Inboorlingen ieder in  
 1778. een kanoo. Zy ruilden eenig Vischtuig voor tabak. Een  
 Juny. hunner, een Jongman, tuimelde met zyn kanoo het onderet  
 boven. Ons Volk greep hem, doch de kanoo werd door een an-  
 der gered, en aan strand gebragt. Door dit toeval werd de Jon-  
 geling genoopt by ons aan boord te komen; hy liet zich zonder  
 tegenstribbeling naar de Kajuit leiden, en stond noch verbaasd  
 noch verlegen; zyn overrok geleck naar een hembd, gemaakt  
 van de pens eens grooten Zeediers; daar onder hadt hy een  
 kleed van dezelfde gedaante van Vogel huiden gemaakt, met  
 de Vederen daarop aartig saamgenait, de gevederde zyde  
 binnewaards gekeerd. Het was uitgemonsterd met veeler-  
 lei stukjés zyde stof; zyn muts was vercierd met glaze Kora-  
 len. Zyne eigen kleederen nat zynde, gaven wy hem eeni-  
 ge van onze kleederen, welke hy even vaardig aantrok als  
 wy zouden gedaan hebben. Uit zyn gedrag en uit dat van  
 eenige anderen, bleek duidlyk, dat dit Volk niet geheel  
 vreemd was van Europeanen en van eenige hunner gewoon-  
 ten. Er was echter iets aan onze Schepen, dat hunne  
 nieuwsgierigheid grootelyks gaande maakte; want de zulken  
 die geen Kanoo's hadden om naar de Schepen af te komen,  
 verzamelden op de nabygelegene Heuvels om ze te be-  
 schouwen.

July. Wy werden door dikke nevels en tegenwinden aan deze  
 plaats opgehouden tot den 2. July, gedurende welken tus-  
 schentyd wy eenige kundigheid opdeden, wegens het land  
 en deszelfs bewooneren. De Haven word van de Inboore-  
 lingen *Samganoodha* geheten; zy is gelegen aan de Noord-  
 zyde van Oonalaska; op de Noorder breedte van 53 gr. 55  
 min. en op 193 gr. 30 min. Oosterlengte, en in de straat,  
 door welke dit Eiland van de Noordlyke Eilanden word af-  
 gescheiden. De Haven is aan den ingang omtrent een En-  
 gelsche Myl wyd, en loopt, voor omtrent vier Engelsche My-  
 len, Zuid ten Westen. Zy heeft overvloed van goed wa-  
 ter, doch het land rondsom geen hout, van wat soort  
 ook.

Op den 2. July zeilden wy van Samganoodha met eene labbere koelte uit den Zuid-Zuid-Oosten naar het Noorden, zonder iets hinderlyks in dezen tocht te ontmoeten.

Op Saturday den 4., om agt uren 's morgens, zagen wy hoog land met sneeuw bedekt. Kort daar aan kregen wy dood stilte; wy peilden dertig Vademen water, en ving en met lyn en hoek veel uitmuntende Kabeljauw.

Op den 6. en 7. vorderden wy, uit hoofde van den Noorden wind, zeer weinig: 's avonds, om agt uren van laatstgemelden dag, peilden wy negentien Vademen water, en wy bevonden ons drie of vier Zeemylen van de Kust af, welke op Woensdag den 8. eene strekking had van Zuid-Zuid-West tot Oost ten Noorden, en uit laag land bestond, met een ry Bergen daar achter, met sneeuw bedekt.

Des morgens van den 9., stuurden wy met een Noord-West windje Oost ten Noorden, ten einde naderaan de Kust te komen. Onze Ooster lengte was thans 201 gr. 33 min. en onze Noorder breedte 57 gr. 49 min. Wy peilden vyftien Vademen water en een grond van fyn zwart zand.

Van dien tyd af tot den eersten Augustus bleven wy onze koers Noordwaards houden, ontmoetende veele veranderlyke winden en telkens belemmerd door ondieptens en Eilanden, welke ons vry hinderlyk waren in 't voorzetten van onze tocht. Aan een der Eilanden, welke wy op deze vaart ontdekten, gaf Kapitein Cook den naam van Rond Eiland. Het ligt op de Noorder breedte van 58 gr. 37 min. op de Oosterlengte van 200 gr. 6 min. en op den afstand van zeven Engelsche Mylen van het vaste land.

Op den 2. Augustus tusfchen drie en vier uren in den achtermiddag stierf de Heer Anderfon, Chirurgyn of Oppermeester op de Resolution, na meer dan twaalf maanden aan een uitteerende ziekte gekwynt te hebben. Hy was een verstandig en kundig jongman, en een aangenaam gezelschap. Hy was zeer ervaren in zyn beroep, en niet onbedreven in verscheide andere Wetenschappen. Onze lezers zullen ongetwyfelft opgemerkt hebben, hoe nuttig hy ons op de Reis was; had hy langer mogen leven, zou hy de weereld ver-

IV.  
BOEK.  
1778.  
July.

August.

IV. scheidkeurige waarnemingen, betreffende de Natuurlyke Histo-  
 BOEK. torie dier plaatzen, welke wy bezogten, hebben kunnen mede-  
 1778. deelen. Kort na zyn overlyden, ontdekten wy land naar 't  
 August. Westen, op den afstand van twaalf Zeemylen. Wy hielden  
 het voor een Eiland, aan het welk de Commandeur, ter vereeu-  
 wiging der gedagtenise des overledenen, voor wien hy eene  
 byzondere achting had, den naam gaf van Andersons Eiland.  
 Den volgenden dag werd de Heer Law, Oppermeester van  
 de Discovery, tot Oppermeester van de Resolution aange-  
 stelt; en de Heer Samuel, eerste Ondermeester van de Resolution,  
 werd in de plaats gestelt van den Heer Law op de Discovery.

Op den 4., om drie uren in den achtermiddag, zagen wy  
 land voor uit, het welk wy ons verbeeldden het vaste land  
 te wezen, maar landwaards in, rees het in Heuvels van een  
 tamelyke hoogte; het had een groenachtig voorkomen,  
 maar was waarschynlyk onbloot van hout en zonder sneeuw.

Op Woensdag den 5., om tien uren, in den morgen, zet-  
 ten wy het op 't land aan, en ankerden kort daar op tusfchen  
 het Eiland en het vaste land in zeven Vademen water. Ka-  
 pitein Cook liet met den Keer King en eenige andere Offi-  
 cieren zich aan land zetten op 't Eiland, van waar hy had  
 gehoopt een gezicht te zullen hebben van de Kust en Zee naar  
 't Westen; maar naar dien kant was de mist zoo dik, dat hy  
 niet wyder af kon zien als van onze Schepen. De Kust van  
 't vaste land schein naar 't Noorden uitteloopen, in een la-  
 gen uithoek, door ons Point Rodney geheten.

De Noorderbreedte van dit Eiland bevonden wy te zyn  
 64 gr. 30 min. en deszelfs Oosterlengte 193 gr. 57 min.  
 Het heeft ongeveer twaalf Engelsche Mylen omtrek. De  
 Oppervlakte van den grond bestaat grootendeels uit groote  
 losse steenen, op verscheide plaatzen met mos en andere ge-  
 wasfen bedekt, van welke laatste wy twintig of dertig on-  
 derscheide soorten waarnamen, meest alle in bloem. Maar  
 de Kapitein zag noch Boom noch Heester op het Eiland of  
 op het naburig vaste land. Digt aan 't strand, daar hy land-  
 de, vond hy een verbazende meenigte wilde Porslein, Lon-  
 ge kruid, Erwtten &c. van welke hy eenige mede naar boord  
 nam

nam om ze te koken. Hy zag verscheide Pluvieren, en ander kleen gevogelt; ook werd'er een Vos gezien. Niet verre van de plaats waar onze Heeren landden, vonden zy een sleede, welke aan Kapitein Cook aanleiding gaf om aan het Eiland den naam van *Sledge Island*, of Slede Eiland te geven. De slede scheen zeer gelyk aan die, welke de Rusfen in Kamtschatka gebruiken, ter vervoeringe van goederen, over de sneeuw of 't ys, van de eene plaats naar de andere; zy was omtrent tien duimen breed en tien voeten lang, met een zoort van hekwerk aan weerszyde en met been beslagen. Zy was konstig gemaakt en net in malkander gewerkt met houte pen- nen, maar meest met reepen en stukken van Walvisch baar- den; waaruit Kapitein Cook opmaakte, dat zy een werkstuk was van de Inboorlingen dezès lands.

Op den 6., des morgens om drie uren, ligten wy ons anker en gingen onder zeil, naar 't Noordwesten koers zet- tende, met eene labbere koelte uit het Zuiden. Tusschen vier en vyf uren des morgens van den 8., kregen wy het land, dat ten Noordwesten lag, in 't gezicht; en niet lang daar na, werden wy, by stilte, door eenen sterken stroom gedreven naar het strand, waarom wy het noodig achtten voor anker te komen in twaalf Vademen water, op den af- stand van omtrent twee Engelsche Mylen van 't land. Om agt uren kregen wy een Noord-Oostelyke koelte, weshal- ven wy weder zeil maakten naar 't Zuid-Oosten, hopende een doortocht te vinden tusschen dit Noordwestelyk land en de Kust; doch schielyk kwamen wy in zeven Vademen wa- ter, en bespeurden, dat de beide Kusten door laag land ver- eenigt waren, waar achter het hooge land gelegen was.

Overtuigt dat het geheel eene vaste Kust was, wendden wy, en stevenden op het Noord-Westelyk gedeelte aan, daar wy niet wyd van af ten anker kwamen in zeventien Va- demen water. Het weer was thans dik en regenachtig; maar 's anderendaags morgens, klaarde de lucht op, en stelde ons in staat om het naburige land te onderkennen. Een verheven steile Rots, of Eiland, strekte West ten Zuiden; een ander Eiland, ten Noorden daarvan, en ongelyk veel grooter,

IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

atuurlyke Hs-  
kunnen mede-  
vy land naar 't  
Wy hielden  
r, ter vereeu-  
wien hy eene  
erfons Eiland.  
rmeester van  
lution aange-  
eResolution,  
eDiscovery.  
, zagen wy  
et vaste land  
vels van een  
voorkomen,  
der sneeuw.  
morgen, zet-  
op tusschen  
ater. Ka-  
ndere Offi-  
aar hy had  
en Zee naar  
lik, dat hy  
e Kust van  
in een la-

vy te zyn  
57 min.  
rek. De  
it groote  
ndere ge-  
ertig on-  
Maar  
iland of  
hy land-  
, Lon-  
rboord  
nam

IV. strekte West ten Noorden; de bovengemelde steile Heuvel,  
 BOEK. Zuid-Oost ten Oosten; en de hoek lands onder dezelve,  
 1778. Zuid, 32. gr. Oost. Onder dien Heuvel is eenig laag land,  
 August, dat zich naar 't Noordwesten uitstrekt; en welks uitterste  
 uithoek omtrent een Zeemyl van ons af was. Daartegen  
 over, als mede verder op, bespeurden wy eenig hoogland,  
 het welk wy hielden voor het aanhoudende vasteland. Dees-  
 ze uithoek, door den Commandeur de Kaap Prins van Wal-  
 les genaamt, is de Westelykste van geheel Amerika tot nog  
 bekend. Deze Kaap ligt op de Noorder breedte van 65 gr.  
 46 min. en op de Oosterlengte van 191 gr. 45 min. Wy  
 verbeeldden ons eenig Volk te zien aan de Kust; en 't is zeer  
 mogelyk, dat wy ons niet vergisten, dewyl wy, ter zelve  
 plaatse, iets verheven als Schansfen, en nog andere kleene  
 bulten, naar hutten gelykende, zagen.

Dezen morgen, om agt uren, gingen wy met eene flappe  
 koelte, uit den Noorden, onder zeil; maar nailyks had het  
 Schip eenigen gang, of de wind stak op, 't begon hevig te  
 regenen, terwyl, ter zelve tyd, het weder zeer mistig was.  
 Wind en ty liepen tegen malkaâr in, en maakten een hooge  
 Zee, die dikwyls over het Schip heen rolde. Wy maakten  
 een bylegger tot tien uren, en stelden, vervolgens, onzen  
 koers naar 't Oosten, om den nacht doortebrenge.

Op Maandag den 10., hernamen wy, met het aanbreken  
 van den dag, onzen koers naar 't land, het welk wy daags-  
 te voren gezien hadden. Tusschen den Zuid-Westen uit-  
 hoek en een Landhoek, die West strekte, op den afstand  
 van zes Engelsche Mylen, vormt de Kust een ruime Baai,  
 daar wy, voor den middag, om tien uren, onze ankers lie-  
 ten vallen, omtrent twee Engelsche Mylen van den Noordwal  
 af, in een grind grond ter diepte van tien Vademen water.

In 't inkomen van deze Baai, zagen wy aan den Noordwal  
 een Dorp, en eenig Volk, dat op 't gezicht der Schepen met  
 verlegenheid en vreeze bevangen scheen. Wy konden duidelyk  
 de menschen zien, die met pak en zak op de schouders land-  
 waards in liepen. By dit Dorp besloot Kapitein Cook te  
 landen; dienvolgens voer hy daar heen met drie gewapende  
 boe-

booten, verzeld van eenige Officieren. Dertig of veertig mannen, ieder gewapend met een Piek, Boog en Pylen, stonden op een ryzenden grond dicht by de huizen; op het naderen onzer Heeren, traden drie hunner naar strand toe, namen zeer beleefd hunne mutzen af, en maakten diepe buigingen. Wy beantwoordden deze beleefdheid, doch zulks boezemde hen geen vertrouwen genoeg in, om onze landing afte wagten; want toen wy de boots op 't strand haalden, weken de Inboorlingen achter uit. Kapitein Cook volgde hen alleen, zonder iets in de handen te houden, en door tekenen en gebaren bragt hy hen tot staan en tot het aannemen van eenige geringe geschenken: voor welke zy hem twee Vosfen huiden en een paar Walrus tanden wedergaven: het schein den Kapitein toe, dat zy deze dingen ten dien einde mede genomen hadden, en ze hem evenwel zouden geschonken hebben, hadden zy niets van hem ontvangen.

Zy scheenen zeer beschroomd en omzigtig, en gaven door tekenen te verstaan, dat wy toch geen meer Volk aan Land zouden laten komen. Wanneer de Kapitein de hand lag op den schouder van een hunner, sprong deze eenige schreden te rug; en naar mate de Kapitein voorttrok, traden zy achter uit, zich altoos gereed houdende om gebruik te maken van hunne Pieken, terwyl zy, die zich op de hoogte bevonden, vaardig stonden met Pyl en Boog om hunne makkers by te springen. Ongevoelig echter voegde de Kapitein met nog drie zyner Heeren zich onder hen. Het uitreiken van eenige koralen aan de naast bystaande, verwekte welhaast zekere mate van vertrouwen: zoo dat zy zich niet langer ont-rustten, toen zich meer van onze Manschap zamen voegden: allengskens greep 'er een soort van handelplaats. Voor Tabak, Mesfen, Koralen en andere snuisteryen, gaven zy eenige Pylen en eenige stukken hunner kleedinge; doch niets van 't geen ons Volk by zich had, kon hen bewegen om een Boog of Piek afte staan. Dezen hielden zy altoos vaardig en slechts eene enkele keer, toen vier of vyf Personen voor ons Volk zongen en dansten, lagen ze dezelve af; doch plaatsten



IV. ze teffens in zulker voege, dat ze dezelve in een oogenblik konden opvatten.

BOEK.  
1778.

August. Hunne Pylen waren gepunt met been of steen; slegts eenige hadden baarden en eenige eenronde stompe punt. Tot welk gebruik deze laatste dienden, kunnen wy niet zeggen, of het moet zyn om kleene Dieren te dooden, zonder de huid of vacht te beschadigen. Hunne Bogen waren even eens als die wy gezien hadden aan de Amerikaansche Kust: hunne Pieken of Speeren waren met yzer of staal gepunt en van Europeesch of Afiatisch maakzel; veel moeite was 'er besteed om ze met snywerk en inlegzels van koper en een zeker wit Metaal te vercierien. Zy, die met Boog en Pyl in de handen stonden, hadden de Piek aan eenen lederen riem over den regter schouder hangen, en over den linker schouder hing een lederen Koker voor de Pylen; eenige dezer Pylkokers waren ongemeen fraai gemaakt van rood leder, keurlyk gefstikt en met andere cieraaden opgepronkt. In verscheide andere dingen en wel voornaamlyk hunne kleeding straalde een veel grooter maate van vernuft door, dan wy zouden hebben durven verwagten onder een zoo Noorderlyk Volk aantetreffen.

Alle de Amerikanen, na onze landing aan die Kust, door ons gezien, waren klein van gestalte, met ronde bolle aangezigten, en uitpuilende Kakebeenen. Maar 't Volk, by 't welk wy ons thans bevonden, geleeke 'er niets naar; het was kloek, en welgemaakt, langwerpig van aangezigt, met een woord, het schein een geheel ander Volk. Wy zagen noch Vrouwen, noch Kinderen, Meisjes noch Jongens en geene oude lieden, als een enkel Man met een kaal hoofd; hy was de eenige, die ongewapent was. De anderen schenen een keurbende, eer beneden de middelbare jaren dan 'er boven. Alle hadden zy doorboorde ooren, in welke sommige glazen Koralen hadden hangen; wy zagen geen anderen cieraad aan hunne lippen; en in deze byzonderheid verschillen zy mede nog van de Amerikanen, laatst door ons ontmoet.

Hunne kleeding bestond in een Broek, een Muts, een Rok, Laarzen en Handschoenen, alle gemaakt van Hartsle-

leder, Honden en Robben Vellen, alle welbereid, eenige met, andere zonder hair. De Mutzen sloten vry dicht om de hoofden, en behalven deze Mutzen, door de meeste gedragen, kreegen wy van hen eenige kapers of flodderhoeden groot genoeg om hoofd en schouders tevens te dekken. Hun hair, dat zwart schein, was zeer dicht afgesneden, geen hunner droeg een baard. Op onze Messen en Tabak stelden zy den meesten prys; met de weinige onzer andere artykels hadden zy weinig op.

Het Dorp bestond uit zomer en winter woningen; delaatste gelyken volnaakt een verwulft, beneden den grond. Een derzelve, door Kapitein Cook bezogt, was van eene ovale gedaante, omtrent twintig voeten lengte, en twaalf of meer voeten hoog, van hout en walvischribben gemaakt, kunstig gefciikt, en verbonden door kleener stukken van dezelfde stof. Over dit gespan lag een dekzel van grof gras, dat weder met aarde overdekt was. Zoo dat het huis van buiteneen heuveltje geleck, ondersteunt door een steene muur, ter hoogte van drie en vier voeten, opgehaald aan de beide kanten en het eene einde. Aan het andere einde liep de grond schuins op naar den ingang, welke een gat was boven in het dak van dat einde. De vloer lag met planken; onder dezelve was een soort van kelder; aan het einde van elk huis was een overwelfd vertrek, 't welk hy voor een bergplaats aanzag. Deze provisie kelders hadden gemeenschap met het huis, door een donkeren gang; en met de open lucht door een gat in 't dak, gelyk komende met den grond waar'op men ging; doch zy kunnen niet gezegt worden geheel onder den grond te zyn; want het eene einde strekte zich uit tot den kant der hoogte, langs welke zy gemaakt zyn, en die met steen was opgehaald. Boven op stond een soort van Wacht-huisje of Tooren, van de Ribben van groote Visfchen gemaakt.

Hunne zomerhutten waren vry ruim, en van eene ronde gedaante, naar den top spits uitlopende. Den opstal bestond uit dunne staken en beenen, gedekt met de huiden van Zeedieren. Kapitein Cook bezag 'er een van binnen, en vond een

IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

IV. een stookplaats digt by de deur; 'er lagen eenige houten Vaten, alle even morsfig. De slaapplaatsen waren aan de zyden, alle even morsfig. De slaapplaatsen waren aan de zyden, en besloegen den halven kring. Zy waren van den anderen afgeschoten door vellen; de bedden en 't beddegoed bestonden meest uit hartevellen; de meeste vond hy droog en zindelyk.

BOEK.  
1778.  
August.

Rondöm de woningen zagen wy verscheide Rakken, van tien tot twaalf voeten hoog, opgericht van beenderen, en gefchikt, zoo 't scheen, om visch en huiden te droogen, die, in dezer voegen, buiten 't bereik geplaatst waren hunner Honden, die zy in groote meenigte hebben. Deze Honden zyn van het Vossen soort, kloek van gestalte, verschillend van kleur, met lang zacht hair als wol; waarfchynlyk houden zy deze Honden om in den winter hunne sleden te trekken, van welke zy rykelyk voorzien zyn. Kapitein Cook zag 'er verscheiden in een hunner winterwoningen opgelegd. Mischien wel dat de Honden hen gedeeltelyk ten spyze strekken; verscheiden lagen 'er dood, welke dien morgen scheenen geslacht te zyn.

De Kanoos van dit Volk zyn van dezelfde soort als die der Noordlyke Amerikanen; van de groote en kleine zagen wy 'er eenige leggen in een kreek by het Dorp.

Uit de groote Vischbeenen en die van andere Zeedieren, kwam het ons voor, dat de Zee hen het meerendeel van hun onderhoud verschaft. Het land deed zich zeer onvruchtbaar op; onze Heeren konden 'er geen boom of heester ontdekken; op eenige afstand, naar 't Westen, zagen zy een reeks Bergen, met onlangs gevallen sneeuw bedekt.

In 't eerst hielden sommigen van ons dit land voor een gedeelte van 't Eiland Alaschka; in de kaart van den Heer Stæhlin ter nedergefelt; maar uit het voorkomen van de kust, de gelegenheid van het tegen overliggend Amerikaansche strand, en uit de lengte, begonden wy wel haast te denken, dat het waarfchynlyker het land van de Tschutski of de Oostelykste uithoek van Asia was, door Beering, in den jaare 1728, ontdekt. Maar dit vast te stellen, zonder eenig verder onderzoek, zouden wy de kaart van den Heer Stæhlin

en zyn bericht vanden nieuwen Noorder Archipel, voor zeer gebrekkig in de opgave der breedte, of voor een louter verdichtzel moeten verklaren; een vonnis, het welk wy niet geerne zouden stryken over eene uitgave zoo staatlyk goedgekeurd, zonder daar toe de duidelykste bewyzen te kunnen inleveren.

IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

Na dat onze Heeren, twee of drie uren, by dit Volk hadden doorgebracht, keerden zy na boord weder; en de wind kort daaraan naar 't Zuiden schietende, ligten wy het anker, en stevenden Noord-Oostwaards op, tusfchen de Kust en de beide Eilanden. Des anderen daags middag bevonden wy ons op de Noorderbreedte van 66 gr.  $5\frac{1}{4}$  min. en op 191 gr. 19 min. Oosterlengte.

Van deze hoogte stevenden wy Oostwaards, ten einde dichter aan de Kust van Amerika te komen; en den 16, voor den middag, zagen wy, in 't Noorden, aanden gezichteinder, eene helderheid, gelyk aan die het ys te rug kaatst, en ysblink geheten word. Wy gaven 'er weinig acht op, in de veronderstelling dat het onwaarschynlyk was zoo rasch ys te zullen ontmoeten. Nogthans scheen de scherpte der lucht, en de duisterheid van 't weer, van de twee of drie laatste dagen, eene schielyke verandering aanteduiden. Om trent een uur later, liet het gezigt van eene verbazende meenigte ys, geen twyfel meer over wegens de oorzaak van de helderheid aan den gezichteinder. Tusfchen twee en drie uren kwamen wy digt aan den zoom van het ys in twee en twintig Vademen water; wy bevonden ons toen op de Noorder breedte van 70 gr. 41 min. en buiten staat om verder te komen, want het was niet mogelyk door 't ys heen te dringen, het strekte zich uit van West ten Zuiden tot Oost ten Noorden, zoo ver het oog kon reiken. Alhier ontmoetten wy eene groote meenigte Walrusfen, eenige in het water, doch een veel grooter aantal op het ys. De Commandeur meende de boots te laten uitzetten en eenige dezer Dieren te laten doden; maar de wind aanwakkerende, zag hy van zyn voornemen af, en wy bleven voortlaveeren naar 't Zuiden of liever naar 't Westen, want de wind woei uit dien hoek. Wy

H h

vor-

IV. vorderden weinig; dewyl wy op den 18., des middags ons  
 BOE. bevonden op 70 gr. 44 min. Noorder breedte en bykans vyf  
 1778. Zeemylen Oostelyker waren.

*August.* Wy waren thans digt aan den zoom van 't Ys, het welk  
 als een dikke muur was, en ten minsten tien oft twaalf voeten  
 hoog schein; verder Noordwaards op schein het nog hoo-  
 ger, deszelfs oppervlakte was ongemeen ruw en oneffen, en  
 hier en daar zagen wy als waterkolken op het zelve.

Op Woensdag den 19. 's morgens om agt uren, schoot  
 de wind naar 't Westen; wy wenden het daarop naar 't Noor-  
 den, en op den middag waren wy op de Noorderbreedte van  
 70 gr. 6 min. en op de Oosterlengte van 196 gr. 42 min.,  
 Thans hadden wy eene meenigte dryf-ys rondom de Sche-  
 pen, en het Veld-ys zagen wy omtrent twee Zeemylen ten  
 Noorden van ons. Tusschen een en twee uren bereikten  
 wy den zoom daarvan; wy vonden het niet zoo dik op een  
 gedroegen als het geene wy Noorderlyker gezien hadden;  
 maar het was te hegt en in te groote stukken, om 'er met  
 de Schepen doortedringen. Wy zagen eene verbazende  
 meenigte Walrusfen op 't ys, en daar onzen voorraad van  
 verschen Mondkost schaars was, werden de Boots van bei-  
 de Schepen uitgezet om 'er eenige te vangen. 's Avonds  
 om zeven uren hadden wy, binnen de Resolution, reeds ne-  
 gen dezer Dieren, welke wy voor Zee-Koeien hadden aan-  
 gezien; zoo dat wy ons grootelyks te leur gestelt zagen:  
 voornaamlyk vonden eenige onzer Matrozen zich deerlyk be-  
 drogen, die van wegen de nieuwigheid, reeds eenige dagen  
 met hunne oogen hadden te gast gegaan; en denkelyk zou-  
 den zy in dezelfde verbeelding gebleven zyn, en het onder-  
 scheid niet ontdekt hebben, indien twee of drie Matrozen  
 aan ons boord, die op Groenland gevaren hadden, niet ge-  
 zegt hadden, welke Dieren het waren, en dat men 'er nooit  
 van at. Des niettegenstaande lieten wy ze voor ons gereed  
 maken en opdisschen, en de meeste van ons Volk verkozen  
 ze ver boven ons gezoute Vleesch.

Het Vet dezer Dieren is in 't eerst zoo zoet als merg,  
 doch binnen weinige dagen word het rans, ten zy men het

inzoute, wanneer het veel langer kan goed blyyen. Het magere Vleesch is hard, zwart en sterk van smaak; het hart van 't dier smaakt bykans als dat van een Os. Het gesmolten vet levert veel olie uit, die zeer goed brand in de lamp. De huid is dik en zwaar, en kwam ons wel te pas tot belegzels van touwwerk. De tanden van de meesten waren thans ter tyd zeer klein, sommige van de grootste en oudste dezer Dieren hadden ze niet boven een halve voet lang. Wy maakten hier uit op, dat zy ze eerst onlangs gewisfeld hadden.

Zy lagen op 't ys, by kudden van veele honderden, open en over malkanderen als Zwynen in een schot. Zy slaan een sterk geluid, waaruit wy des nachts of by mistig weer konden opmaken, of wy digt by land of 't ys waren. Nooit vonden wy de gansche kudden slapen, maar altoos eenige de wacht houden, die op 't aannaderen van de Boot de naastliggende wakker maakten, en dit ging voort van den een tot den ander, tot dat de gansche meenigte wakker was. Zelden nogthans poogden zy weg te spoeden, voor dat men op hen gevuurd had. Maar als dan tuimelden zy de een over den anderen met de grootste verwarring in Zee. En indien wy by de eerste schoot 'er geen doodden, ontkwamen ze gemeenlyk alle, hoe doodlyk ook gewond. Zy kwamen ons zoo gevaarlyk niet voor als zommige schryvers ze afmalen, zelfs niet na dat men ze heeft aangevallen; zy vertoonen meer dan ze indedaad zyn; een verbazend aantal dezer Dieren volgden de Booten, en kwamen dezelve vry naby; maar het enkel vuur van wat kruid op de pan, of het wyzen met den Snaphaan op een hunner, deedt ze oogenbliklyk onderduikelen. Het Wyfje verdedigt het jong tot het alleruiterste en ten kosten van haar eigen leven, het zy op 't ys of in 't water. Het jong zal de Moeder niet verlaten, schoon deze gedood worde, en als men ze een van beiden dood, is men zeker van de overige. In 't water houd de Moeder haar jong tuschen de voorvinnen. Het Dier heeft veel gelyk op een Zee-rob, maar is ongelyk veel grooter. De lengte van een derzelve, en deze was niet van de grootste, be-

IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

IV. paalden wy op negen voeten vier duimen, van den snoet  
 BOEK. tot de ſtaart; de omtrek van 't lyf aan den ſchouder, hield  
 1778. zeven voeten tien duimen; de omtrek aan de agtervinnen  
 August. was vyf voeten zes duimen; en de romp, zonder kop, huid  
 of ingewanden, woog agt honderd vier en vyftig ponden. De  
 kop woog een en veertig en een half pond, en de huid twee  
 honderd en vyf ponden.

Toen wy onze Walruſſen, die wy Zeepaarden noemden,  
 aan boord hadden, werden wy kort daar na van 't ys om-  
 ringt, waaruit wy ons niet konden redderen, dan met den  
 boeg naar 't Zuiden te wenden, en dien koers bleven wy  
 houden tot 's anderendaags morgens om drie uren, hebbende  
 een ſlappe Weſterlyke koelte, en gemeenlyk dik miſtig weer.

Wy bevonden ons thans op de Noorder breedte van 69 gr.  
 32 min. en op de Ooſterlengte van 195 gr. 48 min.; en de-  
 wyl 't Veld-ys niet ver van ons af was, hielden wy 't voor  
 zeker, dat het thans een gedeelte der Zee bedekte, 't welk  
 weinig dagen te voren nog door geen ys bezet was; en dat  
 het zich verder naar 't Zuiden uitſtrekte, dan daar wy het  
 hadden aangetroffen.

Wy ſtevend en West aan tot vyf uren des achtermiddags  
 van den 26., toen wy eeniger mate als in een ys baai lagen,  
 welke in 't Noord-Westen en Noord-Ooſten ſcheen geſlo-  
 ten te zyn; langs den zoom van 't Veld-ys was een meenigte  
 dryf-ys.

Op Donderdag den 27., wendden wy en hielden West-  
 waards aan, des avonds, om zeven uren, waren wy digt aan  
 den zoom van 't ys. Wy hadden weinig wind, waarom Ka-  
 pitein Cook de boots liet uitzetten, en zich in een derzelven  
 begaf, om den ſtaat van 't ys te onderzoeken; het welk hy  
 vondt te beſtaan uit loſſe ſtukken van verſchillende grootte,  
 zoo digt zamengevoegt, dat 'er met geen boot was tuſſchen  
 te komen; ook was 't even ondoenlyk voor de Schepen om  
 'er doortedringen. Het ys was zuiver doorſchynend, uit-  
 genomen de oppervlakte, welke wat ylder en vol tochtgaa-  
 tjes was. Het ſcheen uit bevrozen ſneeuw zaamgeſtelt; in  
 Zee gevormd, en het voortbrengzel van verſcheide winters  
 te

te zyn. De Ysfchotzen, die de buiten kant van 't géheele Veld uitmaakten, waren van veertig of vyftig roeden uitgestrektheid tot vier of vyf, en, naar Kapitein Cooks gedachten, gingen de grootste brokken dertig of meer voeten diep onder water; de Zon schynt zeer weinig toe te brengen tot de ontdooijing derzelve, dewyl dat Hemellicht, schoon in den Zomer daaglyks een geruimen tyd boven den gezichteinder, zelden meer dan weinige uren op een dag door de wolken en nevels heen dringt, en dikwyls verscheide dagen achter-een niet gezien wordt. 't Zyn de golven, door 'erken wind verwekt, die deze verbazende ysklumpen vernorsfelen; en het is zeer mogelyk dat 'er meer ys vermalen wordt in een stormachtig jaargetyde, dan voortgebragt wordt in verscheide winters, en hier door wordt eene eindlooze ophooping voorgekomen; doch dat 'er altyd voorraad genoeg overblyft, zal een iegelyk erkennen, die op de plaats zelve waarnemingen gedaan heeft.

Terwyl Kapitein Cook met de Boot uit was om deze waarnemingen te doen, kwam 'er een dikke mist op, die hem spoediger naar boord deedt te rug keeren dan hy wenschte, mede brengende een Walrus voor elk Schip. Ons Volk had 'er verscheide gedood, doch geen tyd gehad om ze met de boots naar de Schepen te voeren. Het aantal dezer Dieren, door ons op alle de Ysvelden gezien, is, wezendlyk, verbazend groot. Wy bragten den nacht door met af enaantehouden tusschen het dryf-ys, en 's morgens, om negen uren, de mist eenigzins opgeklaart zynde, werden de Boors van beide de Schepen afgezonden op de Walrusvangst, want ons Volk begon thans smaak in die spyze te krygen, en alles wat wy 'er van aan boord gebragt hadden, was reeds genuttigt. Op den middag bevonden wy ons op de Noorder breedte van 69 gr. 17 min. en op 183 gr. Ooster lengte, in vyf en twintig Vademen water. Om twee uren nademiddag ons van eenen behoorlyken voorraad van deze Dieren voorzien hebbende, en de wind aanwakkerende, uit den Zuid-Zuid-Oosten, namen wy de Boots binnen en stevenden naar 't Zuid-Westen.

IV.

BOEK.

1778.

August.



IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

Op den 29., des morgens, zagen wy het Veld-ys naar 't Noorden, en, kort daar na, ontdekten wy land, dat Zuid-West ten Westen strekte; weinig tyds daar na zagen wy nog meer land, dat West strekte. Het deedt zich op in twee Heuvels, naar Eilanden gelykende; doch rasch zagen wy dat het één land was. Nader by 't land komende, nam de diepte van 't water schielyk af, zoo dat, om twaalf uren, toen wy het over een anderen boeg wendden, wy slegts agt vademen water peilden. Wy bevonden ons thans drie Engelsche mylen van de Kust, welke zich uitstreckte van Zuid 30 gr. Oost, tot Noord 60 gr. West, de laatste uithoek uitlopende in een blinde Kaap, zynde een der bovengemelde Heuvelen. Dit land was geheel ontbloom van hout, ook zagen wy geen sneeuw; de grond was waarschynlyk met een soort van mos bedekt, welke aan den zelven een bruine kleur gaf. In den lagen grond, tuschen de Zee en het hoogste land, was een meir, zich naar 't Zuid-Oosten verder uitstreckende, dan wy met het oog konden bereiken. Door 't opklaren van den mist, hadden wy dezen dag een tamelyk goed gezicht van de Asiatische Kust, welke in allen opzichte zeer gelyk is aan de daar tegenoverliggende Kust van Amerika: te weten laag land naar Zee zyde, met ryzende grond landwaards in.

Het jaargetyde was thans zoo ver gevordert, en de tyd van Vorst zoo naby, dat Kapitein Cook het niet voorzichtig dagt, dit jaar eenige verdere pogingen te doen ter ontdekkinge van eenen doortocht naar den Atlantischen Oceaan; te meer dewyl 'er zich weinig waarschynlykheid tot eenen goeden uitslag liet aanzien. Zyn aandagt werdt daarom gevestigd op het vinden eener plaatze, waar hy zich van hout en water kon voorzien; en boven al hield hy zyne gedagten bezig, hoe den winter doortebrengen, ten einde zyn tyd te besteden ten nutte der Zeevaard en Aardryks-Beschryvinge, en teffens in staat te blyven om den volgenden Zomer naar 't Noorden weder te keeren tot het verder zoeken van eenen doortocht.

Afgehouden hebbende tot dat wy weder in agttien Vademen

men water raakten, zeilden wy Oostwaards aan langs de Kust, welke wy thans met zekerheid konden houden voor het vaste land van Asia. De wind woei thans stevig door, het miste sterk, en 'er viel eene meenigte sneeuw, weshalven wy alle omzichtigheid in acht namen, en gedurende eenige uren in den nacht een bylegger maakten. Vroeg in den morgen, van den 30. Augustus, hielden wy een koers, welke ons 'tgeschiktst schein om ons het land niet te doen verliezen; want het weer was dik en duister, met gestadige sneeuwbuijen. Ten tien uren kreegen wy de Kust in 't gezicht, welke uit verscheide klippige uithoeken schein te bestaan, aan een gefohakeld door een laag strand; zonder eenige haven. Op eenigen afstand van de Zee deeden zich verscheide hoogtens aan ons op, sommige van welke met sneeuw als overtoegen waren; in alle andere opzichte maakten het gansche land eene barre en naakte vertooning.

Wy verlieten deze akelige gewesten van ys en sneeuw, en wendden den steven naar 't Zuiden. Op den 31. zeilden wy voorby een klein Eiland op de Noorder breedte van 67 gr. 50 min. en drie Zeemylen van de vaste Kust gelegen, onder den naam van Burneys Eiland op de kaart getekend. Op deze hoogte zyn landwaards in veele Bergen, waaronder sommige zeer hoog.

Kapitein Cook hieldt zich nu volkomen verzekerd van 't gene hy voorheen geloofde, dat dit het Land der Tschutski was; of de Noord-Oost Kust van Asia; en dat Beering, in 't Jaar 1728, tot aan deze plaats geweest was.

Op den 2. September, kregen wy goed weer en Zorneschyn; wy zeilden de Kust langs op een afstand van vier Engelsche mylèn, en zagen door onze kykers verscheide inwooners en eenige hunner woningen, die naar aardhoopen geleeken; doch geene hunner waagden het met hunne Kanoo's naar onze Schepen aftekomen.

Hoe meer wy thans verzekert waren op de Kust van Asia te zyn, des te minder konden wy de kaart van den nieuwen Noorderlyken Archipel van den Heer Stæhlin met onze waarnemingen overeenbrengen; en wy konden het groot-

IV.  
BOEK.  
1778.  
August.

Sept.

te.

IV. te verschil niet anders uit den weg ruimen, dan met te ver-  
 BOEK. onderstellen, dat wy een gedeelte van 't geene hy het Ei-  
 1778. land Alaschka noemt, genomen hadden voor het Amerikaan-  
 Seps. sche vaste land, en het Kanaal over 't hoofd hadden gezien,  
 waar door dat Eiland van de vaste Kust word afgescheiden,  
 Dan dit gesteld zynde, bleef'er nog een verbazend verschil over.  
 Wy rekenden het een zaak van aanbelang, dat stuk voor het  
 tegenwoordige optehelderen, ten einde in den toekomenden  
 Zomer ons slechts met één onderwerp bezig te houden.  
 Daar nu deze Noorderlyke Eilanden door hem voorgedragen  
 worden als overvloedig van hout voorzien, hoopten wy, by  
 't ontdekken van dezelve, rykelyk daar van op te doen,  
 nademaal wy aan dat artykel thans groot gebrek op beide de  
 Schepen begonnen te krygen; ten dien einde stevenden wy naar  
 de Amerikaansche Kust over, welke wy den 6. in 't gezicht  
 kregen.

Op den 7. September, 's avonds om agt uren, zagen wy  
 licht aan land; en twee Kanoos met menschen naar ons afko-  
 men. Wy hielden by, ten einde hen tyd te geven ons te na-  
 deren; maar welke tekenen van Vriendschap wy ook maak-  
 ten, zy bleven meer dan een vierde van een Engelsche myl  
 van ons af. Wy hielden ons niet langer met hen op, maar  
 bleven de Kust langs zeilen. Toen wy des anderendaags be-  
 merkten dat het water merkelyk ondieper werd, kwamen  
 wy in tien Vademen ten anker, en bleven tot 's morgens, dat  
 de dag begon aantebreken, leggen.

Op den 9. bevonden wy ons aan een Kust bedekt met hout  
 het welk voor ons, die zulks in langen tyd niet gezien had-  
 den, een aangenaam gezicht was. 's Avonds, om agt uren,  
 kwamen wy voor anker aan het Zuidelykst gedeelte van het  
 Noorderlykste Eiland, want wy meenden dat deze Kust tot  
 twee Eilanden behoorde. Des anderen daags bevonden wy  
 het een schier-Eiland te zyn, aan 't vaste land gehegt door  
 eene lage land- engte, aan wederzyde van welke door de  
 Kust een baai word gevormt. Wy stevenden de Zuidelyk-  
 ste van deze Baijen in, en kwamen, om twaalf uren, voor an-  
 ker in vyf Vademen water, in eenen modderigen grond.

Wy

Wy zagen op het Schier Eiland verscheide Inboorelingen, van welken één in een kanoo naar ons afkwam. Kapitein Cook gaf aan dezen man een mes en eenige korallen, waarmee hy zeer wel in zyn schik scheen; wy beduidden hem ons eenige mondkost te bezorgen, waar op hy ons oogenbliklyk verliet en naar het strand roeide: onder weg ontmoette hy een ander, die met een kanoo naar ons toe kwam; van dezen nam hy twee gedroogde Zalmen over, met welke hy terstond naar ons Schip wederkeerde, zonder echter dezelve aan iemand anders, dan aan Kapitein Cook, te willen overleveren. Sommige van ons Volk verbeeldden zich, dat hy naar onzen Commandeur vroeg, onder den naam van *Capitane*; maar denkelyk vergisten zy zich. Kort daar op kwamen ook andere bewoners naar ons af met eenigen gedroogden Visch, welke zy tegen een weinig beuzelingen aan ons verruilden. Zy scheenen niet afkeerig van Tabak, maar waren boven al begeerig naar mesen.

In den achtermiddag werd de Heer Gore naar het Schier-Eiland afgezonden om hout en water te bekomen, van welk eerste artykel wy een grooten overvloed aan 't strand zagen. Luitenant Gore keerde 's avonds te rug, met de groote boot vol beladen met hout. Hy had maar weinig versch water gevonden, en het hout had hy niet dan met veel moeite aan boord gekregen, uit hoofde dat, op eenigen afstand van 't strand, de booten telkens grond raakten. Na eenigen tyd af en aangehouden te hebben met de Schepen, kwamen wy eindelyk voor anker in minder dan vyf vademen water, een halve Zeemyl van de Kust af.

Op Zondag den 13., vertoonde zich dicht aan de plaats, waar ons Volk bezig was met hout hakken, een gezin den inwoonderen; de Kapitein zag slechts den Man, de Vrouw, een Kind en nog een vierde mensch, welk het mismakteste en kreupelste schepzel was, dat ooit onder zyn gezicht kwam. De Man was bykans blind, en noch hy noch zyn Wyf zagen 'er zoo wel uit, als veele anderen, die wy te voren aan deze Kust ontmoet hadden; de onderlippen van beiden waren doorboord, en zy hadden eenige glaze korallen by zich, zoo als

IV.  
BOEK.  
1778.  
*Septemb.*

IV. wy voorheen onder hunne naburen gevonden hadden. Op  
 BOEK. niets waren zy meer gestelt dan op yzer. Voor vier mesfen;  
 1778. die wy van een ouden yzeren band smeedden, bragten zy  
 Septemb. ons omtrent vier honderd ponden Visch, welke zy onlangs  
 hadden gevangen. Onder deze Visch vonden wy forellen,  
 barbeelen, en nog een andere soort tusfchen den barbeel en  
 den haring. De Kapitein gaf het Kind, dat een Meisje was,  
 eenige koralen, op welke gift de Moeder, vervolgens de  
 Vader en toen de kreupele in tranen uitbarften; waarby, om  
 het Concert te volmaken, ook eindelyk het Meisje haar ge-  
 huil voegde. Doch dit Muzyk duurde niet lang. De by-  
 kans blinde Man was welgemaakt, licht koperverwig van  
 kleur, zyn hair was zwart en kort, zyn baard was fchraal.  
 Hy hadt twee gaten in den onderlip, doch daar geen ciera-  
 den in hingen. De Vrouw was kort, in een gedrongen,  
 hadt een bol rond aangezigt, een jak aan van hartsleër, een  
 breeden hoed op 't hoofd, en wyde laarsfen aan de beenen.  
 Zy was van de lip tot de kin geprikkeld. Beiden hadden  
 zwarte tanden, die tot op het tandvleesch afgevyld fcheenen.  
 Eer den avond viel, waren de beide Schepen rykelyk  
 voorzien van hout; ook had elk Schip een dozyn vaten met  
 water aan boord gekregen. Op den 14. zonden wy eenig  
 Volk aan land, om hei voor boenders en bezems te snyden,  
 en takken van den harstboom om bier te brouwen. Om  
 twaalf uren hadden wy al ons Volk aan boord, want daar de  
 wind begon op te fteken, was 'er eene zoo hevige branding  
 aan het ftrand, dat onze boots niet dan met gevaar aan land  
 konden komen.

Dewyl men nog twyffelde, of de Kust, op welke wy ons  
 thans bevonden, tot een Eiland of tot het Vaste land van  
 America behoorde, werd Luitenant King door den Comman-  
 deur uitgezonden met twee boots, beiden wel bemant en ge-  
 wapend, ten einde zoodanige nafporingen te doen, als in  
 ftaat zouden zyn, om ons met zekerheid deswegens te on-  
 derrigten.

Den volgenden avond kwam Luitenant King van zynen  
 tocht te rug. Het Bootsvolk had zonder ophouden geroeit  
 naar

naar 't Land tot 's nagts om een uren, toen de Heer King, by 't aanlanden, zich naar de hoogtens hadt begeeven, van waar hy de beide Kusten kon zien zamenloopen, en dat de Inham eindigde in een kleene Kreek of Rivier, voor welke verscheide Zandbanken en modderige platen lagen en, overal ondieptens. Het land naar 't Noorden was een groot end wegs laag en broekig, rees vervolgens in Heavels, die aan weerszyde van den Inham in een bocht toteen liepen, welke zeer gemakkelyk kon gezien worden.

Van de hoogte, op welke de Heer King zich begaf, om een volkomen gezicht over de baai te hebben, kon hy duidelyk veele ruime dalen of valeijen onderkennen, die wel bewaterd, zeer belommerd, en met Heuvels van tamelyke hoogte onvangen waren. Een dier wateren, naar 't Noordwesten, schein eene zeer aanzienlyke Rivier te zyn, uit welcher loop hy meende te mogen zeker stellen, dat ze zich aan den mond van de baai ontlastte. Zommige van zyn Volk, die zich dieper landswaards in begaven, hadden, naar mate zy verder kwamen, de boomen zwaarder en grooter bevonden.

Aan dezen Inham gaf Kapitein Cook den naam van *Norton's Sound*, ter eere van Sir Flecher Norton, Spreeker van 't Huis der Gemeentens, thans Lord Grantley, een naastbestaande van den Heer King.

Kapitein Cook, thans volkomen overtuigt, dat de kaart van den Heer Stählin zeer gebrekkig was, en aan 't vaste land van America dat gedeelte gronds weder gegeven hebbende, het welk door dien Heer aan zyn denkbeeldig Eiland van Alaschka was ingeruimt, achtte het thans hoog tyd, deze Noorderlyke gewesten te verlaten, en naar een plaats te stevenen, daar hy den winter kon doorbrengen, en eenige voorraad van mondkost en ververschingen bekomen. Petropaulowka, of de haven St. Peter en St. Paul in Kamtschatka, kwam hem niet voor als eene geschikte plaats om zich van 't noodige te voorzien. Ook waren 'er nog andere redenen om ten dezen tyde niet derwaards te stevenen; de voornaamste daarvan was, zyne groote ongeneigtheid, om zes of zeven maanden

17.  
BOEK.  
1778.  
Septemb.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Septemb.

den bedryveloos te blijven, gelyk het gevolg zou zyn van het overwinteren in eenige dezer Noorderlyke streken. Hy begreep ten langen lesten, dat geen plaatsvoor hem en zyn Volk gunstiger kon zyn dan de Sandwich Eilanden, werwaards hy dan ook besloot den koers te zetten, na alvorens zich van het benoodigde water te voorzien, welk gewigtig artykel hy voornemens was in de een of andere haven aan de Kust van Amerika te zoeken, in 't Zuidwaards stevenen langs het vaste land van dat Weerelddeel; dan, indien hy daar in niet mogt slagen, zou hy trachten Samganoodha te bereiken, welke haven bestemt was tot de verzamelplaats onzer Schepen, ingevalle dezelve van elkanderen mogten afraken.

In den morgen van den 17. September, ligten wy het anker, en op den 18. hernamen wy onze vaart langs de Kust. Op den middag peilden wy vyf vademen water; wy zagen Besborough Eiland ten Noorden, en nog een ander Eiland, dat wy Stuarts Eiland noemden, ten Zuiden 66 gr. West, en zогten een doortogt tusschen dit laatste Eiland en het vaste land; maar toen de boots, die wy voor ons uit hadden, seingaven van slegts drie vademen water te peilen, stevendend wy buiten het Eiland om, en seinden de sloepen zich te voegen tusschen het strand en de Schepen.

Stuarts Eiland ligt op 63 gr. 35 min. Noorderbreedte, op den afstand van zeventien Zeemylen van Kaap Denbigh. Het heeft zes of zeven mylen in deszelfs omtrek, is op zommige plaatsen tamelyk hoog, maar meerendeels laag land, met eenige klippen aan de Westzyde. 't Grootst gedeelte van de Kust van 't vasteland is laag land, maar verder landwaards in bespeurden wy hoog land. Tegen over het Eiland van Stuart is een uithoek, door ons Kaap Stephens betyelt, op 63 gr. 33 min. Noorder breedte en 197 gr. 4 min. Oosterlengte. Langs het strand, zoo van 't Eiland als van den vasten wal, zagen wy eenig hout dryven, schoon wy geen enkelen boom op een van beiden konden bespeuren. By gelegenheid zouden hier Schepen kunnen ankeren, tusschen het Vasteland en de Noord-Oostzyde van 't Eiland; in vyf vademen water, beschut tegen de Ooste, Weste en Zuide winden, maar de plaats:

plaats ligt open voor de Noorde winden, alzo het land, in die rigting, te ver af is om eenige veiligheid of dekking te kunnen verschaffen. Alvorens Stuarts Eiland te bereiken, zeilden wy voorby twee kleene Eilandjes, tusfchen ons en het Vaste land gelegen, en de Kust langs zeilende, zagen wy verscheide Inboorelingen op 't strand, die door teekenen ons scheenen uittenoodigen nader by te komen.

IV.  
BOEK.  
1778.  
Septemb.

Zoo haast wy buiten 't Eiland waren, stuurden wy Zuid ten Westen, naar 't Zuidelykste vaste land, dat binnen het bereik van ons gezigt was, tot agt uren 's avonds, toen de diepte van 't water sterk verminderde, weshalven wy het naar 't Noorden wendden, tot in vyf vademen diepte en den nacht bleven af en aanhouden. Op den 19., hernamen wy onzen Zuidelyken koers, maar ondieptens noodzaakten ons meer naar 't Westen te houden; de wind begon sterk aantewakkeren, uit den Oost Noord Oosten, des werd het hoog tyd voor ons naar dieper water te zoeken, en een Kust te verlaten, waar wy niet langer veilig waren. Wy staken derhalven by den wind Noord op, en kwamen langzamerhand in agt vademen water.

Toen wy by den wind staken, waren wy omtrent twaalf Zeemylen ver van 't Vaste land, en negen ten Westen van Stuarts Eiland. Wy vernamen geen land ten Zuiden van Point Shallow-water, welks ligging Kapitein Cook giste op de Noorderbreedte van 63 gr.; zoo dat tusfchen deze breedte en Shoat Nefs op 60 gr. de Kust niet is nagespeurd. Waarschynlyk is dezelve enkel genaakbaar voor boots of zeer kleene Vaartuigen; of, indien 'er doortochten zyn voor grootere Schepen, zou het vry wat tyd verëisfchen die optesporen. Van den top van de mast zagen wy de Zee, zoo ver 't oog reiken kon, bezaait met droogtens en banken; het water was modderig en wankleurig, en veel verscher dan in de plaatsen daar wy laatst geänkert hadden. Hieruit maakten wy op, dat in deze onbezogte strek een zeer groote Rivier ergens moest uitwateren.

Op Woensdag den 23., zagen wy, by 't aanbreken van den dag, land, op den afstand van zes of zeven Zeemylen.



IV  
BOEK.  
1778.  
Septemb.

Op dezen afstand deedt het zich op als een klust Eilanden, doch het was slechts één Eiland, het welk eene uitgestrektheid had van dertig Engelsche Mylen. Kapitein Cook bevond naderhand, dat het den Russen geheel onbekent was; hy beschouwde het derhalven als één onzer ontdekkingen, en noemde het Gore's Eiland. Het schein onvruchtbaar en zonder bewooners, ten minsten wy zagen 'er geene op; ook zagen wy 'er zoo veele Vogels niet om heen, als wy te voren gezien hadden; doch wy zagen 'er eenige Zee-otters, een Dier, het welk wy niet op hooger breedte hadden aangetroffen.

Wy bleven een Oosterlyken koers houden, tot agt uren 's morgens, van den 25., toen de Resolution een lek kreeg onder stuurboords onderspiegel, weshalven wy genoodzaakt waren een pomp gaande te houden. Wy dorsten niet wagen het Schip over een anderen boeg te wenden, maar bleven West aan stevenen tot 's anderen daags, om zes uren, toen wy 't Schip voor den wind omwendden en Oost aan hielden, wanneer wy geen ongemak van 't lek meer bespeurden, een blyk dat het boven water was, het welk ons niet weinig gerustheid baarde.

October.

Eindelyk zagen wy, den 2. October, met het aanbreken van den dag, het Eiland Onalashka, in eene Zuid-Oosterlyke strekking. Wy zetten het op de Baai aan, tien mylen ten Westen van Samganoodha, bekend by den naam van Egoochshat; maar het water te diep vindende, verlieten wy dezelve zeer spoedig. De Inboorlingen kwamen ons dikwyls bezoeken; en bragten gedroogde Salm en anderen Visch mede, welk ons Volk gretiglyk ruilde voor Tabak. Slechts weinige dagen te voren was al de Tabak, die ons nog overbleef, onder hen uitgedeelt; schoon 'er toen niet half genoeg was om hunnen eisch te voldoen, (zoo een onbedagt en onvooruitziend schepzel is een Engelsch Matroos,) waren zy 'er thans zoo rykelyk mede, als of wy een haven van Virginie ingelooopen waren: ook rees in minder dan twee dagen, de prys van die waar, meer dan duizend ten honderd. Den volgenden dag kwamen wy, om een uur namiddag, in de

de haven van Samganoodha ten anker, en, op den 4., werden 's morgens de timmerlieden te werk gezet om den huid afteligen van en beneden de verdubbeling van de Resolutions ftuurboord zyde. Zy vonden verscheide naden geheel open, zoo dat men zich niet langer verwonderde wegens de meenigte water, welke wy in 't Schip gekregen hadden. Wy ruimden de Visch en rantzoen kamers benevens het achterhol, en schikten de dingen zoodanig, dat, ingeval van toekomstende lekken van dien aart, het water terstond naar de pomp konde komen. Behalven dit werk, en het innemen van ons benoodigde water, ruimden wy het voorhol en namen eenige ballast in.

De groentens en kruiden, hier voorheen gevonden, waren thans meest aan 't afnemen. De besen waren 'er nog in meenigte, en een derde van ons Volk kreeg, by beurten, verlof om ze te gaan inzamelen. De inwoonders bragten 'er insgelyks eene meenigte aan: en zoo de beginzels der Scorbut mogten gehuisvest hebben by iemand van 't Volk der beide Schepen, is het zeker, dat het gebruik van deze besen, en het drinken van jopenbier, van 't welk zy om den anderen dag hun rantzoen kregen, die kwaal tot in den grond zou genezen hebben.

Wy voorzagen ons insgelyks overvloedig van Visch en kregen rykelyk Zalm, zoo wel versch als gedroogt, welke de Inboorlingen ons aanbragten. De versche Zalm was thans op zyn best; maar 'er was een soort van Zalm, van ons, om de gedaante van den kop, kromneuzen genaamt, die wy maar tamelyk vonden. Dikwyls vingen wy met den zegen, aan het hoofd van de Baai, eene meenigte Zalm, Forellen en Heilbot, waaronder Botten waren, die twee honderd vier en vyftig ponden wogen. Naderhand bedienden wy ons van de lyn en hoek. En alle morgens zonden wy een boot met Volk uit om te vischen, die meest altoos te rug kwam met agt of tien Heilbotten, aan welken al ons Scheepsvolk overvloedig genoeg had. Dit was een uitmuntende Visch, en weinige onzer Matrozen, die denzelfen niet boven den Zalm

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

keurs.

tv. keurden. Deze Visfchery stelde ons des in staat om den voor-  
 raad van Scheepsfpyze zeer te doen strekken.  
 BOEK. Op den 8., ontving Kapitein Cook, uit handen eens in-  
 1778. boorelings van Oonalashka, genaamt Derramoushk, een zeer  
 October. zonderling geschenk, aangezien de plaats waar wy ons thans  
 bevonden. Het was een roggebroom, of liever een pastey  
 in de gedaante van een brood, inwendig met Zalm gevult,  
 die wel gepépert was. Dezelfde mensch had een dergelyk  
 geschenk mede gebragt voor Kapitein Clerke, en een brief-  
 je voor ieder Kapitein, geschreven in een taal, welke wy  
 geen van allen verstonden. 't Was zeer natuurlyk ons te  
 verbeelden, dat deze beide geschenken ons gezonden werden  
 van eenige Rusfen, die hier in de nabuurschap 't huis be-  
 hoorden, en uit dien hoofde zonden de Kapiteinen, by den-  
 zelfden bode, aan deze onbekende Vrienden, eenige flesfen  
 Rum, Wyn en Bier, niet twyfelende of zulks zou ten hoog-  
 sten aangenaam zyn. Kapitein Cook liet den bode verzellen  
 door den Korporaal Lediard, een schrandere man, met oog-  
 merk om eenig nader bescheid te hebben, en met last dat  
 indien hy eenige Rusfen mogt ontmoeten, hy aan dezelve  
 zou trachten te doen verstaan, dat wy Engelschen waren,  
 Vrienden en Bondgenoten van hunne Natie.  
 Op Saturdag den 10., keerde Korporaal Lediard terug met  
 drie Rusfische Zeelieden of Bonthandelaars, die met verschei-  
 de anderen hun verblyf hielden te Egoochshat, waar zy ee-  
 nige pakhuizen hadden, benevens een Woonhuis en een floep  
 van omtrent dertig tonnen groot. Een dezer Rusfen was de  
 Schipper of Stuurman van dit Vaartuig. Alle drie waren zy  
 kundige, hupsche lieden, zeer gereed om ons te onderrigten  
 van 't geene wy verlangden te weten. Doch by gebrek aan  
 een tolk, konden wy malkanderen niet dan met moeite ver-  
 staan. Zy scheenen eene volkomen kennis te hebben van de  
 pogingen door hunne Landslieden aangewend om de Yssee  
 te bevaren, en van de ontdekkingen, die van Kamfchacka  
 gedaan waren door Beerling, Tschirikoff en Spangenberg.  
 Maar zy hadden geen het minste denkbeeld van dat gedeelte  
 der weereld, tot welke de kaart betrekking had van den Heer  
 Stah-

Stæhlin , toen wy dezelve aan hen vertoonden. Kapitein Cook wees hen , op die kaart, Kamschatka en eenige andere plaatzen aan: zy vraagden hem of hy de Eilanden gezien had, die daar verbeeld werden; en toen hy, neen, zeide, bragt een hunner zyn vinger aan de kaart, op een plaats, daar een aantal Eilanden getekend waren, zeggende dat hy daar gekruist had om naar Land te zoeken, maar dat hy 'er geen land had aangetroffen. De Kapitein haalde nu zyn eigen kaart voor den dag, en bevond dat zy geen kennis altoos hadden van eenig gedeelte van de Amerikaanfche Kust, behalven van dat gedeelte tegen over dit Eiland gelegen.

De drie Rusfen, den ganschen nacht over gebleven zynde by den Commandeur, gingen den volgenden morgen een bezock geven aan Kapitein Clerke, en vertrokken toen, ten uiterften voldaan over het genoten onthaal. Zy beloofden binnen weinige dagen te zullen wederkomen en een kaart mede te brengen van de Eilanden, gelegen tusfchen Kamschatka en Oonalashka.

Terwyl Kapitein Cook en de Heer Webber zich in een Dorp bevonden niet ver van Samganoodka, den 14. kwam'er 's avonds een Rus aan, die de voornaamfte man was onder zyne landslieden op dit en den naburige Eilanden. Zyn naam was Erasim Gregoriaff Sin Ismyloff. Hy landde hier in een Kanoo, die drie lieden voer, en was verzeld van twintig of dertig kleiner Kanoos, die elk slechts één man voerden. Zoo haast hy geland was, werd 'er een kleene tent voor hem opgeslagen, die zy hadden medegebragt, waar na zyne lieden, voor zich zelven, andere tenten oprigtten, die zy van hunne Kanoos en Schopriemen maakten, en met gras dekten. Ismyloff noodigde den Kapitein en den Heer Webber in zyne tent, en dischte eenige gedroogde Zalm en besfen voor hen op. Hy scheen een verftandig man te zyn; en 't speet den Kapitein geweldig niet met hem te kunnen spreken als by teekenen en met behulp van cyffer en andere letters. De Kapitein noodigde hem tegen den volgenden dag aan boord van de Resolution, daar hy des anderen daags met al zyn gevolg zig liet vinden; hy hadt zich dicht by ons

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

IV. komen nederzetten, ten einde met meer gemak zyne op-  
 BOEK. wagting by ons te kunnen maken.  
 1778. Kapitein Cook hoopte de kaart van hem te zullen beko-  
 October. men, welke de drie Rusfen ons beloofd hadden, doch hy  
 werd te leur gestelt. Ismyloff zeide hem die toe, en hield  
 zyn woord. De Kapitein vond hem zeer kundig in de Land-  
 kennis van deze streken en in alle de ontdekkingen door de  
 Rusfen in deze gewesten gedaan.

Ismyloff niet alleen, maar ook al de anderen betuigden, dat  
 zy niets kenden van het Amerikaans Noorderlyk vastland;  
 en dat noch Luitenant Synd, noch eenig ander Rus, 'er in de  
 laatste jaren geweest hadden. Zy noemden het by denzelf-  
 den naam, door den Heer Stæhlin aan zyn groot Eiland, dat  
 is, Alaschka, gegeven. In den achtermiddag, na het mid-  
 dagmaal gehouden te hebben, by Kapitein Clerke, ver-  
 trok Ismyloff met al zyn gevolg, doch beloofde binnen wei-  
 nige dagen te zullen wederkomen; dienvolgens ontvingen wy  
 den 19. een ander bezoek van hem; medebrenge de bo-  
 vengemelde kaarten, welke hy aan Kapitein Cook toestond  
 te copiëeren, en op welken de volgende aanmerkingen  
 vielen.

Deze kaarten waren twee in getal en beide met de pen ge-  
 teekent, zy scheenen zeer echt te zyn. Een derzelve be-  
 vatte de Zee van Penschinkian; de Kust van Tartarye tot  
 op de Noorderbreedte van 41 gr.; de Kurilische Eilanden; en  
 het Schier-Eiland van Kamschatka. De Heer Ismyloff gaf  
 ons te kennen, dat een groot gedeelte van de Zeekust van  
 Kamschatka door hem zelf verbeterd was; ook beschreef hy  
 het werktuig daar toe door hem gebeezeit, het welk een  
 Theodolite moet geweest zyn, een werktuig, dat in de Land-  
 meetkunde gebruikt word, om hoogtens en afftanden te me-  
 ten. Hy zeide ons insgelyks, dat 'er slegts twee havens wa-  
 ren, aan de gansche Oostelyke Kust van Kamschatka, om  
 Schepen te bergen; namenlyk de Baai van Awatska, en de  
 Rivier Olutora, in 't binnenste der Golf van dien naam; dat  
 'er niet eene haven was aan de Westkust; en dat Yamsk de  
 eenige was, behalven Okotsk, aan de gansche Westelyke zy-  
 de.

de van de Zee van Penfinsbian, tot daar men komt aan de Rivier Amur. De Kurile Eilanden hebben maar eene haven en deze is aan de Noord-Oostzyde van Mareekan, daar de Rusfen een grondvesting hebben.

De andere kaart bevatte alle de ontdekkingen der Rusfen, ten Oosten van Kamschatka, naar den kant van Amerika. Dat gedeelte van de Amerikaansche Kust, op welke Tschेरикoff verviel, word in deze kaart gesteld tusfchen de Noorderbreedte van 58 gr. en 58½ gr. en van 75 gr. Oosterlengte van Okotsk, of 218½ gr. van Greenwich; en de plaats, waar Beerling ankerde, op 59½ gr. Noorderbreedte en 65½ gr. Oosterlengte van Okotsk of 207 gr. van Greenwich. Om niets van de lengte te zeggen, welke om verscheide redenen gebrekkig kan zyn, verschilt de breedte van de Kust door Beerling en Tschेरикoff ontdekt, byzonderlyk dat gedeelte door den laatsten gezien, verbazend met de kaart van den Heer Muller. Maar welke van de kaarten gebrekkelykst is, die, welkede de Heer Ismyloff ons liet zien, of die van den Heer Muller, zou moeilyk te besliffen zyn.

Ismyloff bleef by ons tot 's avonds van den 21. en nam toen zyn laatste afscheid van ons. Kapitein Cook vertrouwde aan zyne zorg een brief voor de Heeren van de Admiraliteit, in welken een kaart gesloten was, van alle de door ons bezogte Noorderlyke Kusten. Ismyloff verzekerde dat er in 't voorjaar gelegenheid zou zyn om dien brief naar Kamschatka, of Okotsk te vervorderen, en dat dezelve den volgenden winter te Petersburg zou zyn. Hy gaf den Kapitein een brief aan den Majoor Behm, Landvoogd van Kamschatka., die op dat Schier-Eiland te Bolcheretsk verblyf houdt; en eenen anderen aan den bevelvoerenden Officier van Petropaulowska.

De Heer Ismyloff scheen bekwaamheden te bezitten, een hooger stand waardig dan hy thans bekleedde. Hy was zeer ervaren in de Starrenkunde en in de nuttigste takken der Wiskunde. Kapitein Cook verëerde hem een Octant van Hadley; en schoon hy misfchien te voren 'er nooit een gezien had, begreep hy schielyk 't gebruik dat 'er van gemaakt kon worden.

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

IV.  
 BOEK.  
 1778.  
 October.

Op Donderdag den 22., poogden wy met een Zuid-Oosten wind naar Zee te zeilen, maar konden het niet volvoeren. In den namiddag van den 23. werden wy bezogt van eenen Jacob Ioanovitch Soposnicoff, een Rus, Bevelhebber van een klein Vaartuig te Oomanak. Hy scheen een zeer zedig mensch en wilde geen sterken drank gebruiken, van welke de andere Rusfen, die wy aan deze plaats ontmoet hadden, zeer groote liefhebbers waren. Hy scheen te weten, wat onderstand van lystocht te bekomen ware in de haven van St. Peter en St. Paul, en wist naauwkeuriger dan de Heer Ismyloff den prys van onderscheiden artykels, maar, volgens zyne onderrigting, was alles wat wy benoodigt hadden, in die haven schaars en zeer duur. Hy gaf ons te verstaan, dat hy in de aanstaande Mey Maand te Petropaulouska stond te zyn, en belast zou worden met Kapitein Cooks brief. Hy scheen zeer begeerig om het een of ander teeken van den Kapitein aan den Majoor Behm te kunnen overleveren; om aan dit verlangen te voldoen, zondt de Kapitein aan den zelve een kleene kyker. Na dat wy aan deze Rusfen kennis kregen, ontvingen zy dikwyls een bezoek van onze Heeren, die altoos zeer heusch van hen onthaalt werden. Zy hadden een Woonhuis en twee Pakhuizen op het Eiland; en werden van veele Kamschatdalers en Oonalashkaners bedient. Eenige andere Inboorelingen van 't Eiland, die van de Rusfen onafhangelyk scheenen, woonden te dier zelfde plaatze. De zulken, die den Rusfen toebehoorden, waren alle van 't mannelyk geslacht, en, nog jong zynde, van de ouderen afgenomen of gekogt. Wy zagen 'er thans twintig, die niet meer dan Kinderen waren: zy woonen allen in 't zelfde huis, de Rusfen aan het oppereinde, de Kamschatdalers in 't midden en de Oonalaskaners aan 't lage einde, daar een ruime kookplaats is om hunne spyze te bereiden, welke meestäl bestaat in Visch, wilde wortels en besfen. Er is weinig verschil tuschen de eerste en laaste tafel met betrekking tot de spyze, behalven 't geen door 't Koken 'er aangedaan wordt, want de Rusfen weten hunne kost zeer smakelyk te maken; zelfs weten zy het Walvisch vleesch zoo wel toetebereiden, dat men 'er

'er met smaak van eten kan: zy hebben een soort van pangebak, van fyn geslagen Zalmhuit gemaakt, dat zeer wel de plaats van brood kan vervullen. Nu en dan mogen zy eens brood proeven, of een schotel eten hebben daar wat meel onder gemengt is, doch dan gaan ze te gast. Indien wy het sap van besfen uitzonderen, het welk zy gewonelyk over den maaltyd slurpen, hebben zy geen anderen drank dan zuiver water, en mischien is 't zeer gelukkig voor hen, dat zy geen sterker drank bezitten.

Gelyk het Eiland hen voedzel verschaft, zoo voorziet het hen ook eenigermate van kleeding. Deeze bestaat hoofdzakelyk in beestenvellen. Het opperkleed, gemaakt als de kiel onzer voerlieden, reikt tot aan de kniën, onder het zelve dragen zy een hembdrok of twee; ook dragen zy een broek, een bonte muts, en laarsfen, van welke de zoolen van Rusfisch leder en de schaften van sterke ingewanden van Dieren gemaakt zyn.

Op alle de voornaamste Eilanden, tuschen Kamschatka en Oonalashka, vind men Rusfen, die 'er zich nederzetten om pelteryen te verzamelen. Bever en Otterhuiden worden 't meest van hen gezocht, vellen van minder waarde maken echter een gedeelte van hunnen handel uit. Wy verzuinden te vragen, hoe lang zy op Oonalashka en de naburige Eilanden gevestigd geweest waren; dan dit kan niet wel van eene late dagteekening zyn, als wy in aanmerking nemen de onderwerping der Inboorelingen. Deze bonthandelaars worden van tyd tot tyd, door anderen opgevolgt. Die wy ontmoetten, waren hier van Okotsk gekomen, in 't jaar 1776, en stonden in 1781 weder te vertrekken.

Wat de Inboorlingen van dit Eiland zelf betreft, zy schynen een zeer vreedzaam en onbeledigend Volk te zyn; in eerlykheid zou het ten voorbeelde kunnen dienen van de beschaaffte Natiën. Dan, uit het geene wy by hunne naburen zagen, met welke de Rusfen geen verkeering hebben, zouden wy zeer sterk konnen twyfelen of hunne oorspronglyke geëärtheid wel zoodanig geweest zy: en 't is eerder te denken, dat het een gevolg is van hunnen tegenwoordigen staat van onderwerping. Indedaad, indien wy de Rusfen

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.



IV. niet verkeerd begrepen hebben, waren zy genoodzaakt ge-  
 BOEK. weest eenige gestrenge voorbeelden te stellen, alvorens zy  
 1778. de Eilanders tot een geschikt Volk konden maken. Indien  
 October. men, in den beginne, wezendlyk gestrengheden geoeffent  
 heeft, is de beste verschooning daar voor, dat ze de geluk-  
 kigste gevolgen hebben gehad, en dat 'er thans de grootste  
 eensgezindheid heerscht tuschen de Russen en de Inboor-  
 lingen. Deze laatste hebben op ieder Eiland hunne Opper-  
 hoofden, en schynen eene ongestoorde vryheid en eigendom  
 te genieten. Of zy den Russen schatting schuldig zyn, dan  
 niet, konden wy niet te weten komen, doch wy hebben een-  
 nigen reden om te vermoeden dat zy cynsbaar zyn.

De Inboorlingen van Oonalashka zyn meest alle klein van  
 gestalte, gedrongen, doch wel gemaakt. Ze zyn gemeenlyk  
 kort van hals, en hebben zwartachtige dikke aangezichten,  
 zwarte oogen, en kleine baarden; hun hoofdhaar is lang,  
 zwart en sluik; de Mans dragen het van achteren loshan-  
 gende, van voren snyden ze het af; de Vrouwen binden het  
 gemeenlyk in een tros of bondel te zamen. In de kleeding  
 van beiderlei kunne is ten aanzien van 't maakzel geen on-  
 derscheid, het enig verschil is in de stof. De rok der  
 Vrouwen word vervaardigt van Robbenvellen, en die der  
 Mannen van Vogelvellen; beider kleeding hangt beneden de  
 knien. De Vrouwen dragen geene andere kleeding. Maar  
 de Mannen dragen over den rok een ander, gemaakt van 't  
 ingewand van Dieren, daar 't water niet kan doordringen,  
 'er is een kap aan, die zy over 't hoofd trekken. Eenige  
 hunner dragen laarzen, en alle dragen ze een langwerpige ron-  
 den hoed of kap van hout, met een holte daar 't hoofd in  
 sluit. Deze kappen verwen zy met groen of andere kleuren  
 en het bovenste gedeelte van den bol vercierden zy met de  
 lange borstels van eenig Zeedier, beregen met Korallen, voor  
 aan hegten zy een of twee kleene beeldjes van been gemaakt.  
 Zy schilderen zich niet; maar de Vrouwen prikken het aan-  
 gezicht ligtelyk; beide Mannen en Vrouwen doorboren de on-  
 derlip, en steken 'er zes dunne stukjes been in; men ziet ech-  
 ter dit cieraad even zeldzaam by de Mannen als men het da-  
 ge

gelyks by de Vrouwen aantreft. Eenige hegten Koralen aan de boven lip onder de neusgaten, en allen hebben zy oorcierzels.

Hun voedsel bestaat uit Visch en andere Zeedieren, uit gevogelt, wortels, besen en zelfs uit Zeewier. Des Zomers droogen zy eene meenigte Visch, welken zy in kleine hutten voor winterspys opleggen, en het is waarschynlyk dat zy tegen dien tyd van schaarsheid, zich insgelyks voorzien van besen en wortels. Hunne meeste spys eten zy raauw; en zoo zy al eenige Kookkunst oeffenen, bestaat dezelve in 't Koken en Roosten, het was ten minsten de eenige welke wy 'er zagen, en denkelyk leerden zy de eerste van de Rusfen. Eenige hebben kleene kopere Ketels; die ze niet bezitten, bedienen zich van een platten steen met randen van klei. Kapitein Cook zag eens een Opperhoofd het middagmaal doen met den kop van een evengevangen Heilbot, van welken, twee der bedienden de ongewassen slymerige kiewen aten; eer de meester 'er iets van kreeg. Men ineedt vervolgens den kop van den Visch, die in Zee uitgespoelt werd, en op wat gras nedergelegt, toen sneed een der bediende eenige groote brokken van de Kaakbeenderen, en lag dezelve binnen 't bereik van het Opperhoofd, die ze met geen minder gretigheid verslond dan de Europeanen rauwe Oesters doen. Het maal gedaan zynde, werd het overige van den kop in stukken gesneden, en aan de bedienden gegeven, die met hunne tanden den Visch daar van affcheurden, en de beenen knaauwden als zoo veele honden.

Nademaal dit Volk zich niet beschildert, zyn hunne personen niet zoo taddig als de Wilden, die zich met allerlei vet of olie besmeeren; hunne huizen echter zyn ruim zoo luizig en morsig, deze bouwen zy op de volgende wyze: zy graven in den grond een langwerpig vierkante put, zelden meer dan vyftig voeten lang en twintig voeten breed; zelfs is in 't algemeen de ruimte minder. Over deze put leggen zy een dak van hout, het welk zy aan het strand, daar de Zee het aanspoelt, verzamelen. Dit dak word eerst met rietgras, vervolgens met aarde bedekt, en heeft des het uitwendig

voor

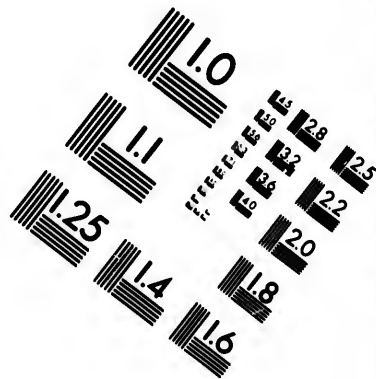
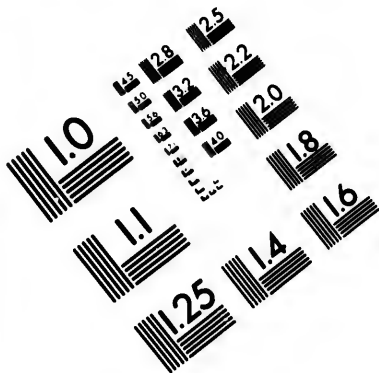
iv.

BOEK.

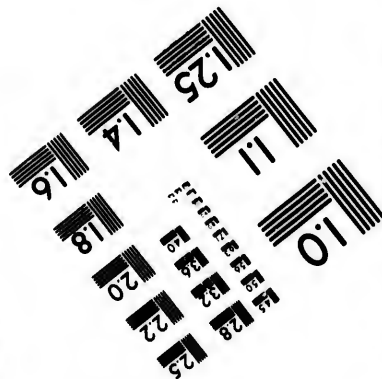
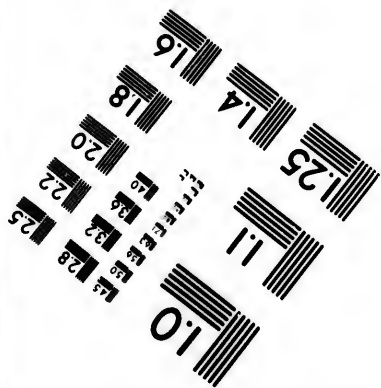
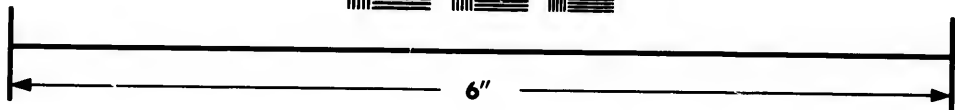
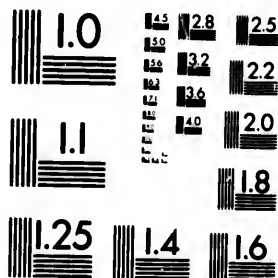
1778.

Octobers.





**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

1.5 1.8  
2.0 2.2  
2.5 2.8  
3.2 3.6  
4.0 4.5

10

17.  
BOEK.  
1778.  
October.

voorkomen van een mestvaalt. In 't midden van het dak, naar beide einden, word eene vierkante opening gelaten, de eene geschikt voor 't inlaten van 't daglicht, de andere om in en uittegaan door middel van een post of staak, welke ten einde is uitgehakt met keepen. In zommige dier huizen is beneden nog eene andere ingang. Rondom de wanden dezer hutten hebben de gezinnen (want verscheiden wonen 'er te zamen) hunne afgezonderde plaatzen, waarin zy gaan slapen en zitten te werken; niet op banken, maar in een soort van een uitgehoolde bak, langs den binnenkant der hut, en bedekt met Matten; dit gedeelte word tamelyk zuiver gehouden, het welk men niet kan zeggen van het middelste gedeelte voor alle de familien geschikt, want schoon zy 't met gedroogt gras bestroijen, wordt 'er echter alle vuiligheid ter neder gesmeten; ook staat 'er de pis-bak, welker stank niet verbeterd wordt door de rauwe huiden, of het leder dat men 'er telkens mede besprengt of natmaakt: agter en boven de bak plaatzen zy de weinige goederen, die zy bezitten, als matten, vellen of vachten en kleederen.

Hun Huisraad bestaat in emmers, kannen, houten nappen en lepels, gevlogte manden en zomtyds in een Rusfische ketel of pot, alles vry net gemaakt, alhoewel wy by hen geen andere gereedschappen zagen dan het mes; en een stuk plat yzer, in den vorm van een beitel, gezet in een krom houten handvatzel.

Schoon de Rusfen onder dit Volk wonen, bevonden wy dat hetzelfde minder yzer bezat dan de andere Stammen, die wy op het vasteland van Amerika hadden aangetroffen; en die nooit Rusfen gezien, noch mischien eenige gemeenschap met dezelve gehad hadden. Misfchen verkoopen zy voor eenige Kora'en en voor een weinig tabak en snuif alles, wat zy misfen kunnen, want weinige onder hen; die niet rooken. snuiven en tabakkaauwen.

Zy schenen geen meer yzers te verlangen, of eenige andere werktuigen te ontbreken, behalven naai naaldens, want de hunne waren van been; met deze naaijen zy hunne Kaanos, en hunne kleederen, ook borduren zy 'er mede. In  
ste-

stede van garen, bedienen zy zich van zenuwdraden, welke zy tot de verëischte dikte weten te splyten. Al het naaiwerk wordt door de Vrouwen verrigt. Zy zyn Kleeder en Schoenmaaksters, ook maken zy de Kanoos of overtrekken dezelve; want, naar alle waarfchynlykheid, stellen de Mannen het bintwerk te zamen, over 't welk de vellen getrokken worden. Matten en korven maken zy van rietgras, vry sterk en fraai. Indedaad, 'er heerscht eene netheid en volmaaktheid in het grootst gedeelte van hun Handwerk, waar door zy toonen, dat het hun noch aan vinding, noch aan vlyt ontbreekt.

In geen hunner huizen zagen wy een haarstede; zy verlichten en verwarmen dezelve met lampen, welke, hoe eenvoudig ook, volmaakt aan 't oogmerk beäntwoorden. Zy zyn gemaakt van een vlakken steen, aan de eene zyde als een Schotel uitgeholt. In het uitgeholde gedeelte doen zy olie, en tot een lemmet gebruiken zy gedroogt gras. Beide Mannen en Vrouwen warmen zich over dezelampen, die zy voor eenige minuten tusschen hunne beenen, en onder hunne kleederen zetten. Zy verwekken vuur door tegenbotfing of wryving; het eerste door twee steenen tegen elkander te slaan, waar van de een vooraf met zwavel is bestreken; het tweede, door middel van twee stukken houts, waarvan het een vlak, en het ander een stok is, van omtrent anderhalve voet lang; het gepunte einde van den stok zetten zy op het andere stuk, draaijen denzelven als een drillboor, en verwekken vuur in weinige minuten. Deze wyze van vuur maken is algemeen in verscheide deelen der wereld; en niet alleen in gebruik by dit Volk, maar ook by de Kamschatdalers, de Groenlanders, de Brazilianen, de Otaheiters, de Nieuw-Hollanders en waarfchynlyk by veele andere Volken. Eenige geleerde en schrandere Mannen hebben, uit deze gewoonte, trachten te betoogen, dat dit en dat Volk van dezelfde herkomst is; doch toevallige overeenkomsten, in weinige byzondere gevallen, kunnen zulk een besluit niet ten vollen wettigen; ook zal, aan den anderen kant, de strydigheid in zeden of gebruiken, tusschen twee

IV.  
BOEK.  
1778.  
Oouber.

IV. onderscheiden Natiën, geen bewys opleveren, dat ze van  
 BOEK. verschillende herkomst zyn.  
 1778. Wy vonden by dit Volk geen verdedigend of aanvallend  
 October. wapentuig. 't Is echter niet te verönderstellen, dat de Rus-  
 fen het zelve in dien verdedigloozen staat vonden; mischien  
 wel dat zy het, ter hunner eigene veiligheid, ontwapenden.  
 Insgelyks kunnen Staatkundige beweegredenen den Rusfen  
 aangezet hebben om geene groote Kanoos aan deze Eilanders  
 toetestaan; want wy kunnen bezwaarlyk gelooven, dat zy  
 oorspronglyk geene zoodanige Kanoos zouden gehad hebben;  
 daar wy ze by alle hunne naburen aantreffen: hoe 't ook zy,  
 één of twee groote Kanoos, welke wy hier zagen, behoorden  
 aan de Rusfen; onder de Eilanders zagen wy niet dan  
 kleine, en wel van de kleinste, welke wy op de Amerikaan-  
 sche Kust gezien hadden, schoon in de samenstelling zeer  
 weinig verschillende; zy loopen wat stomp af aan de achter-  
 steven, de voorsteven is gevorkt, en de boventand van de  
 vork steekt met een bogt boven de onderste uit, welke laatste  
 gelyk loopt met de oppervlakte van 't water; 't is opmerke-  
 lyk dat zy hunne Kanoos dus samenstellen, want de vork vat  
 gemeenlyk alles wat zy ontmoeten; om zulks nogthans te ver-  
 hoeden, plaatzen zy een kleene stok tuschen de beide pun-  
 ten. Zy maken hunne Kanoos, naar de wyze der Esquimaux  
 en Groenlanders, en stellen ze zamen van dunne balein stroo-  
 ken, welke zy met robbevellen overtrekken of bekleeden:  
 ze zyn gemeenlyk twaalf voeten lang, agt duimen breed in  
 't midden, en hebben eene diepte van twaalf of veertiendu-  
 men. Zomtyds kunnen zy twee personen voeren, van wel-  
 ke de een zich in de ronde opening plaatst, ten maasten by  
 in 't midden van de Kanoo, en de andere zich in de Kanoo ge-  
 heel uitgestrekt nederligt. Om die opening is een rand of hou-  
 ten hoepel, met vellen van ingewand omboord, die gelyke een  
 heurs te samengetrokken of geopent kunnen worden met ledere-  
 koorden. De persoon, die in deze ronde opening zit, trekt  
 het vel dicht toe om zyn middel over zyn darm-rok, van welke  
 de mouwen dicht om de hand sluiten, gelyk de kraag om den hals;  
 de muts of kap sluit dicht om zyn hoofd, en word bedekt door  
 den



den houten hoed, zoo dat 'er noch water in zyn lighaam, noch in de Kanoo kan dringen, en indien hetzelfde in de laatste mogt doordringen, droogt de Kanoo-voerder het uit met een spons. Zy gebruiken een dubbele Schopriem, welke met beide handen in 't midden word gehouden, en waarmede zy het water dan aan deze dan aan geene zyde slaan, met eene snelle en regelmatige beweging; waar door de Kanoo vry wat wegs, in een volkomen rechte lyn, in korten tyd aflegt. Alhoewel ons Schip, in 't zeilen van Egoochshak naar Samganoodha, zeven Engelsche mylen in een uur aflei, bleven twee of drie Kanoos ons met roeijen, of voortstuwen, byhouden.

Hun Jaag en Vischgereedschap voeren zy, in daar toe gemaakt stroppen, op hunne Kanoos mede. Alles is ongemeen net gewerkt van hout en been, en verschilt zeer weinig by 't geen de Groenlanders gebruiken. Het eenige onderscheid is in de punt van den Werp-pyl of Harpoen, welke in sommige, door ons op dit Eiland gezien, niet boven een duim lang was, daar die der Groenlanderen, volgens Crantz, bykans agttien duimen lang zyn. Eenige hunner gereedschappen zyn indedaad kunstig gemaakt, even als hunne schigten die gemeenlyk van hout en omtrent vier voeten lang zyn, het eene einde is been, waarin, door middel van een pypje of kokertje, een ander stukje been, dat gebaard is, vast zit, doch zoo gemaakt, dat het gemaklyk los laat, dit word in 't midden van de stok verzekert aan eenen dunnen senuwdraad. Zoo rasch een Vogel, Visch, of ander Dier getroffen wordt, slipt het gepunte beentie uit het pypje, en blyft door middel van den baard of weerhaak in het lichaam vast. De schigt dryft als een boei op 't water, wyst het spoor van 't Dier aan, en strekt tevens om het merkelyk afematten, waar door men zich 'er gemaklyk meester van maakt. Deze schigten worden door de Inboorlingen over detweehonderd voeten ver geworpen met veel kracht en behendigheid. Zy zyn ongemeen asgerigt in het treffen van Zee en Rivier-visch. Behalven dit Vischgereedschap hebben zy ook lymen, hoeken, netten, en fuiken, daar ze gebruik van maken. Hunne lymen zyn van gevlochte senuwdraden, en hunne hoeken van been gemaakt.

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

IV.  
BOEK.  
1778.  
October. Walvisfchen, Bruinvisfchen, Bots - Koppen, Heilboth, Zwaardvisch, Zalm, Forellen, Kabeljaauw, Tong, plat en andere zoorten van Visfchen worden aan dit Eiland gevonden; maar Heilboth en Zalm, fchynen 'er overvloedigst, en van dezelve leeven de bewoners dezer Eilanden grootendeels; ten minften, deze zyn de eenigfte foorten van Visch, die wy zagen, dat zy, uitgenomen Kabeljaauw, tot winter voorraad oplagen.

Robben en al dat soort van Zee - Dieren, zyn hier zoo veelvuldig niet als in andere Zeëen. Dit kan niemand vreemd voorkomen, die weet, dat 'er naaulyks een strek is aan wederzydsche Kusten of een bewoond Eiland tusfchen dezelve gelegen, of 'er worden inwoners gevonden, die op deze Dieren jachtmaken, om ze tot spyze en kleeding te gebruiken. Walrusfen worden by meenigte aan het ys gevonden, en de Zee - Otter word zelden ergens aangetroffen dan in deze Zee. Wy zagen ook zomtyds een Dier, van kop als een Rob, doch grooter van lichaam, het blies op de wyze der Walvisfchen, 't was wit van kleur met donkere plekken. Mischien wel dat het de Zee - Koe of *Manati* ware.

Water gevogelt word hier in zulk een aantal niet gevonden, noch in zulk eene verscheidenheid, als in de Noorderlykste strecken van den Atlantifchen Oceaan. Wy hebben 'er nothans hier aangetroffen, die wy ons niet konden herinneren ergens elders gezien te hebben; inzonderheid de *Alca Monochroa* of Papegaiduiker van Stellen, en een zwarte en witte Eendvogel, welke ons toefcheen te verschillen van het Steen - Eend, door Krashenikoff beschreven in zyne Historie van Kamschatka. Alle de andere Vogels, door ons gezien, zyn door dien Heer vermeld, uitgezondert eenige, die wy digt by 't ys zagen; de meeste dezer, zoo niet alle, zyn beschreven door Martin, in zyne Reize naar Groenland. 't Is eenigermate zonderling, dat de Penguins, die men telkens in veele oorden der weerd ontmoet, niet gevonden worden in deze Zee. De Albatrosfen of Fregat Vogels zyn 'er insgelyks fchaars.

De weinige Landvogels van ons in deze strecken gezien,  
zynn

zyn dezelfde als de Europeefche; doch daar wy ons geheel tot de Zeekusten bepaalden, hadden wy weinig gelegenheid om de Dieren, of Gewasfen, des lands te ontdekken, en 't is zeer waarfchynelyk dat 'er veele andere waren, die niet onder ons oog kwamen. In de Bosfchen van Northons Sound, fchoot iemand onzer een' overfchoonen Vogel; welke wy vernemen dat zomtyds in Engeland gevonden word, bekend onder den naam van *Chatterer*, dat is fnaterer. Ons Volk zag 'er andere kleene Vogels, als de Goudvink, de Secht, de Geelgors, en de Mees; weinige Infecten zyn 'er, behalven Muggen, en van het kruipende gedierte zagen wy 'er geen dan Haagdisfen. Men vind op Oonalashka, noch op eender naburige Eilanden geen Harten, ook vind men 'er geen Huisdieren, zelfs geen Honden. Weezels en Vosfen waren de eenige viervoetige Dieren, die wy 'er aantreffen; doch de Inboorlingen verhaalden ons, dat zy ook Hazen hadden, en de Bergrotten, daar Krashenikoff van meld. Uit dit alles, kan men ligt nagaan, dat de Inwooneren meest bestaan van 't geene de Zee hen oplevert; ook zyn zy aan de Zee het hout verschuldigt, van 't welk zy hunne huizen bouwen, en andere noodwendigheden vervaardigen; dewyl op geene dezer Eilanden, noch op de bygelegen Kust van 't vaste land, een enkelen boom groeit.

Men verhaalt ons, dat de zaden der planten en gewasfen, door verscheide middelen, van het eene gedeelte der weereld tot het andere zyn overgevoerd, zelfs tot op de Eilanden, in 't midden der grootfte en uitgestrekte Oceaan gelegen, en wyd afgefcheiden van eenig ander land. 't Is derhalven opmerkelyk, dat 'er geen boomen groeijen in dit gedeelte des Vastenlands van Amerika, noch op eenige der nabygelegen Eilanden. Ongetwyfelt zyn ze even zoo wel gelegen om zaden te ontvangen, langs alle die onderscheidene wegen, van welke men ons spreekt, als die Kusten, welke overvloed van houtgewas hebben: Mifchien heeft de natuur aan zommige gronden het vermogen geweigerd om boomen voorttebrengen, zonder behulp der kunst. Wat het dryf hout betreft, dat op deze Eilanden aanfpoelt, 'er is

IV.  
BOEK-  
1778.  
October.

IV. geen twyfelen aan of het komt uit Amerika. Want alhoewel  
 BOEK. wel 'er geen hout op de naburige vaste Kust moge groeijen,  
 1778. kan 'er genoeg dieper landwaards in wasfen, dat met de Wa-  
 October. tervloeden in de Lente ontwortelt, weggespoelt, en in Zee  
 gedreven word. Niet weinig kan 'er ook aankomen van de  
 houtryke Kusten; hoe verre dezelve ook van dezen oord zyn  
 afgelegen.

Een groote verscheidenheid van Planten word op Oona-  
 lashka gevonden, waar van veele gelyk zyn aan de Euro-  
 peefche, aan die van Newfoundland, en andere oorden  
 van Amrika; andere, welke men insgelyks te Kamfchat-  
 ka vind, worden van beider Inbooringen daar en hier  
 geëten, van alle welke planten Krashenikoff ons eene beschry-  
 ving heeft medegedeelt. De voornaamste dier planten is de  
 Saranne of lelie wortel; welke omtrent zoo groot is als de  
 Knoflook, rond en faamgesteld uit eene meenigte bolleties  
 en korrels. Gekookt, gelykt ze eenigzins naar Salep of Sa-  
 lop, en heeft geen onaangename smaak, maar deze wortel  
 fchynt 'er niet zeer overvloedig te zyn.

Onder de spyze, die de Inboorelingen gebruiken, kan  
 men ook eenige andere wilde wortels tellen; de steel van een  
 plant niet ongelyk aan de Angelica; en eene groote verschei-  
 denheid van besfen, als kraakbesfen, blaauwbesfen, braam-  
 besfen en heidebesfen, behalven nog eene kleene roode bes,  
 welke in Newfoundland by den naam van Patrys-bes genoemd  
 word; en eene andere bruine bes, die ons onbekent was,  
 deze had eenigzins den smaak van een slepruim, maar ver-  
 ichilde voor 't overige in allen opzichte van dezelve: als  
 men ze in meenigte eet, is zy zeer zamentrekkende. Men  
 kan 'er Brandewyn van ftoeken. Kapitein Clerke poogde 'er  
 eenige van te bewaren; doch zy geraakte aan 't gisten, en  
 kregen een kracht als waren ze in fterken drank ingelegen.

Er waren verscheide planten, daar wy gebruik van maak-  
 ten, maar aan welke de Rusfen en Inboorelingen zich niets  
 laten gelegen leggen; als wilde porflein, een zoort van lepel-  
 blad, tuin en waterkers en eenige weinige anderen. Wy  
 vonden ze allen smakelyk, het zy in foep of als Salade opge-  
 discht.

discht. De dalen en lage gronden hebben overvloed van gras, dat zeer dik groeit en hoog opschiet. Naar 't ons toe-licheen zouden runderen, het gansche jaar door, op Oonalashka in 't open veld kunnen blyven, zonder op het stal te komen. Op verscheide plaatzen schein de grond geschikt, en in staat om granen, en andere groentens voorttebrengen; maar tot nog toe schynen de Russische handelaars, ende Inboorlingen, zich te vergenoegen met het geene de grond uit de natuur oplevert.

Wy vonden, onder 't Volk van dit Eiland, levendige zwa-vel, maar konden niet vernemen van waar zy dezelve bekomen. Ook vonden wy 'er oker en een steen, welke purper afverft, en een anderen, die eene groen kleur geeft. Deze laatste is in deszelfs natuurlyken staat van een graauw groenen verw, grof en zwaar, ontbind zich gereedelyk in olie; maar, in 't water gelegd, verliest hy al deszelfs eigenschappen: steenen, welke wy aan 't strand en op de heuvels vonden, leverden niets ongemeens op.

De Oonalashkalers begraven hunne afgestorvenen op de toppen der heuvelen, en rechten een hoogte over het graf op. Een der inboorlingen, die Kapitein Cook vergezelde, in eene wandeling over het Eiland, wees hem verscheide dier rustplaatzen der dooden aan. Over een derzelve, aan de zyde eens wegs, had men een hoop steenen opgeworpen, daar een ieder, die 'er voorbyging, een steen aan toevoegde. Landwaards in waren verscheide steenen hoogtens, die met kunst aangelegd scheenen, van welke zommige het voorkomen eener hooge oudheid hadden.

Deze Eilanders leven ongemeen vrolyk en vriendelyk onder malkanderen. De Russen zeiden ons, nooit aangelegt te hebben met hunne Vrouwen, uit hoofde dat ze geen Christenen zyn. Ons Volk was zoo naaugezet niet; en zommige onzer hadden in 't vervolg reden zich eene gemeenzaamheid te beklagen, welke de Vrouwen van Oonalashka aanmoedigden, maar niet weinig nadeel toebragt aan de gezondheid onzer Matroozen, door eene besmetting, welke hier niet onbekent is. De inboorlingen zyn insgelyks aan de kanker,

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

IV. of aan een kwaal, die dezelve zeer na by komt, onderhe-  
 BOEK. vig, en welke zy, die 'er mede besmet zyn, zorgvuldig ver-  
 I 778. borgen houden. Zy scheenen ons toe geene hooge jaren te  
 October. bereiken, en van de Mannen of Vrouwen, die wy 'er aan-  
 troffen, waren 'er weinige of geene, die wy boven de vyftig  
 jaaren schatteden.

Sedert onze aankomst in Prins Williams Sound, vonden wy eene opmerkelyke gelykenis tusfchen de bewooners van dit Noordwestelyk gedeelte van America en de Esquimaux en Groenlanders, zoo met betrekking tot hunne personen, als kleeding, wapentuig, Kanoos en dergelyken. Dit alles echter trof ons minder, dan de gemeenschaptusfchen de taaluitingen der Groenlanderen en Esquimaux, en die van Oonalashka en Nortons Sound; en uit deze en andere overeenkomsten mogen wy met zeer veele redenen ftellen, dat alle deze Natien van een en het zelfde Volk afstammen; indien dit zoo zy, is 'er weinig twyfel aan, of 'er moét, by Zee door Baffins baai, eene Noorderlyke gemeenschap zyn tusfchen het Westlyk gedeelte van Amerika, en het Oostelyk gedeelte, doch welke gemeenschap misfchien door 't ys en andere hinderpalen daadlyk voor Schepen gefloten is; Kapitein Cook was, ten minften toen ter tyd, van die gedagten.

De getyden zyn in deze streken, buiten Cook's Rivier, niet sterk. De vloed komt uit het Zuiden of Zuid-Oosten en volgt de ftrekking van de Kust naar 't Noord-Westen. Tusfchen Kaap Prince of Wales, en Norton Sound vonden wy een ftroom, welke byzonderlyk af en aan die Kaap, en aan den binnenkant van Sledge Eiland naar 't Noord-Westen loopt. Doch die ftroom ftrekte zich niet ver van de Kust uit, en was noch bestendig noch geregeld. Ten Noorden van Kaap Prince of Wales, befpearden wy noch ty noch ftroom, het zy op de Kust van Amerika, of op die van Asia. Zulks deed sommige van ons Volk vermoeden, dat de beide Kusten aan een gehegt zyn door land of ys; welk vermoeden verfterkt werd door deze opmerking, te weten, dat wy nooit een holle Zee uit het Noorden hadden, en dat wy dien kant heen bykans niets als ys zrgen.

Wel-

Welke denkbeelden de Oonalashkalers zich van de Godheid, en van eenen toekomstenden staat vormen, is ons onbekent. Ook kunnen wy wegens hunne uitspanningen niets met zekerheid melden, als hebbende geene gelegenheid gehad dezelve bytewonen.

Uit de waarnemingen gedurende ons verblyf in de haven van Samganoodha gedaan, bevonden wy dezelve gelegen te zyn op de Noorder breedte van 53 gr. 5 min. en op 193 gr. 29 min. 45 sec. Oosterlengte.

Op Maandag, den 26 October, verlieten wy deze haven, en gingen met een Zuiden wind naar 't Westen onder zeil; wy hadden ten oogmerk naar de Sandwich Eilanden te steeven, aldaar eenige der winter maanden doortebrengen, indien wy 'er de benoodigde ververschingen konden bekomen, en dan, in 't voortzetten onzes tochts, Kamschatka aante-doen in 't midden van Mey des volgenden jaars. Dit besluit genomen zynde, gaf de Commandeur aan Kapitein Clerke de noodige bevelen, ingevalle de Schepen van elkanderen mogten afraken, de Sandwich Elianden werden gestelt voor de eerste verzamelplaats, en Petropaulowska in Kamschatka voor de tweede.

Op den 29. zagen wy des morgens, om half zeven uren land, het welk wy namen voor het Eiland Amoghta. Ten agt uren, schoot de wind West; wy konden het Eiland niet te boven komen, lieten af met laveeren, en zetten het voor den wind naar Oonalashka, ten einde ten Noorden van het zelve te geraken, alzoo wy 't niet wagen durfden, met zulk een harden wind, Zuidelyk te houden. Om drie uren in den namiddag kreegen wy Oonalashka weder in 't gezicht; wy minderden zeil, haalden dicht by den wind, niet in staat zynde, voor den nacht de engte te pasfeeren. Op den 30. met het aanbreeken van den dag, hadden wy een hevigen storm uit het West-Noord-Westen met rukken en sneeuwbuijen, wy lieten het onder onze onderzeilen, en dubbeld gereefde marszeilen voor den wind loopen. Omtrent den middag bevonden wy ons in de straat, welke wy om drie uren in den agtermiddag

M m

door

IV.  
BOEK.  
1778.  
October.

IV. door raakten, hebbende Kaap Providence West-Zuid-West van  
 BOEK. ons af, het woei uit den West-Noord-Westen een styve  
 1778. koelte, doch het weer was goed.  
 Novemb. Op den 2. November, deed de Discovery verscheide

schoten, welke wy dadelyk beantwoordden. Om agt uren  
 verloren wy dat Schip uit het gezigt, en zagen hetzelfde niet  
 weder voor den volgenden morgen omagt uren. Om tien uren  
 was het weder by ons, en het hevige van den storm over zyn-  
 de, maakten wy zeil en vervolgden onzen tocht naar 't Zuiden.

Op den 7., Saturdags morgens, vloog een Kropgans ver-  
 scheiden malen om ons Schip heen. Daar deze Vogels zich  
 nooit ver van land begeven, meenden wy op geen grooten  
 afstand van Land te zyn, alhoewel wy 'er niets van konden  
 ontdekken. Slechts weinig wind hebbende, kregen wy in  
 den namiddag Kapitein Clerke aan ons boord met de droeve  
 tyding, dat de tweede nacht, na ons vertrek van Samganood-  
 ha, door 't losfchieten van den grooten hals van de Discove-  
 ry, een Man gedoodt en de bootsman met twee of drie an-  
 deren gekwetst waren. Hy voegde 'erby, dat zyne zeilen en  
 wand op den 3. zeer veel geleden hadden, en dat hy gescho-  
 ten had om ons een bylegger te doen maken.

Op de 8., hadden wy een aangenaam koeltje uit den Noor-  
 den met helder weder. Op den 9., hadden wy agt uren over een  
 boeg stilte, welke vervangen werd van een Zuiden Wind, ver-  
 gezeld van schoon weér. Al het Volk dat slechts een naald-  
 kon handelen, werd aan 't verstellen van de zeilen gezet,  
 terwijl de timmerlieden zich bezig hielden met de boots in or-  
 de te brengen.

Op den 15. zagen wy een keerkring Vogel, en een Dol-  
 phyn, de eerste die wy op dezen tocht ontmoetten. Op  
 den 19. liep de wind met een ruk van 't Zuiden door 't Wes-  
 ten naar 't Noorden, verzeld van regen. In den avond be-  
 gon dezelve sterk aantewakkeren, en wy waren genoodzaakt  
 onze marszeils dubbel te reeven. In 't stryken van 't groot  
 marszeil, om het zelve te reeven, werd het door de kracht  
 des winds van het onderlyk gereten, en op verscheide plaat-  
 sen



fen gefcheurt, doch des anderen daags morgens floegen wy een ander marszeil aan.

Tot den 25., bleven wy met hevige rukwinden worstelen, en bevonden ons toe met het aanlichten van den dag op 20 gr. 55 min. Noorderbreedte. Den volgenden morgen vroeg, ontdekten wy land. Wy hielden 'er op aan, en omagt uren was deszelfs strekking van 't Zuid-Oosten naar 't Westen, zynde op omtrent twee Zeemylen van den digtsten afstand. Wy bemerkten thans, dat wy ons by 't ontdekken van de kluft Sandwich Eilanden vergist hadden, liggende die, welke wy op onzen tocht Noordwaards bezogt hadden, alle te lywaard van onzen tegenwoordigen stand.

Landwaards in zagen wy een hoogen Heuvel, wiens kruin tot in de Woiken reikte; van dien Heuvel liep de grond in eene zachte glooijing en eindigde in eene steile rotzige of klippige Kust; tegen welke de Zee met eene verbazende branding aanbruischte. Niet in staat om het Eiland te boven te komen, haalden wy by en hielden naar 't Westen. Aan verscheide strecken van de Kust zagen wy veele huizen en plantadien. Het land schein wel bewasfen met hout, en wel voorzien van water te zyn.

't Was van 't uiterste gewicht, ons, aan deze Eilanden, behoorlyk van al den benoodigden leefstocht te voorzien, het welk met geen mooglykheid kon geschieden, indien wy een' vryen handel met de Inboorlingen oorloofden. Om die reden verbood Kapitein Cook aan 't Volk van beide de Schepen handel te dryven; hy stelde lieden aan, die met zyne toestemming en die van Kapitein Clerke, voorraad en verserschingen, doch niets anders, van de Inboorlingen mogten inruilen. Ook verbood hy, onder zekere bepalingen, geen Vrouwlieden in de Schepen toetelaaten. Doch het kwaad, welk hy daar door zocht voortekomen, had zich alreeds onder deze Eilanders verspreidt, door de bewoners van de naburige Eilanden, aan wie wy hetzelfde hadden mede gedeelt.

Omtrent den middag, toen wy slechts drie Engelsche mylen van 't land afwaren, kwamen eenige Kanoos met Inboor-

IV.  
BOEK.  
1778.  
Novemb.

**IV.** lingen naar ons toeroeijen , en naaulyks waren zy aan Scheeps-  
**BOEK.** zyde , of derzelve stuurlieden kwamen , zonder de minste be-  
**1778.** denking , aan boord . Zy voorzagen ons van eene meenigte  
**Novemb.** Zee-Katten , welke zy aan ons verruilden tegen spykers en  
 yzer . Zy bragten slechts weinige Vruchten of Wortels me-  
 de , maar zeiden dat ze 'er overvloed van hadden op het Ei-  
 land , gelyk ook van Varkens en Hoenders . — In verwag-  
 ting dat zy des anderen daags ons eenen meerderen voorraad  
 zouden aanvoeren , hielden wy het den ganschen nacht van  
 de Kust , op welke wy den volgenden dag weder aanstevende-  
 den . In 't eerst kregen wy weinig bezoek , maar tegen den  
 middag kwamen 'er eene meenigte met Kanoos naar ons toe-  
 roeijen , medebrengeude Aardappels , Tarro , Broodvrucht ,  
 Weegbreen en kleene Biggen , al het welk wy tegen yzer ge-  
 reedschap en spykers inruilden , weinig of geene andere ar-  
 tykels meer hebbende om aan hen te geven . Wy dreven  
 handel met hen tot vier uren in den namiddag , toen zy hun-  
 ne ladingen kwyt waren ; zy lieten geene geneigtheid bly-  
 ken om meer te halen , weshalven wy terstond onder zeil  
 gingen .

Op den 30. , toen wy ons af en aan het Noord - Oost einde van het Eiland bevonden , zagen wy nog eenige Kanoos naar ons af komen , die meest toebehoorden aan Terreeboo , een Opperhoofd , dat met dezelve medekwam . Hy verëerde den Commandeur twee of drie Biggen , en , by ruiling , voorzagen wy ons van eenige weinige vruchten . In minder dan twee uren vertrokken ze allen , behalven zeven of agt , die verkozen aan boord te blyven . Kort daarop kwam eene zeilvoerende dubbele Kanoe om hen aftehalen , welke wy den ganschen nacht in 't sleeptouw hielden . 's Avonds zagen wy een ander Eiland te loefwaard van ons af , van de Inboorelingen Owhyhee geheten ; het andere , waar wy af en aan geweest hadden , was Mowee genaamt .

**Decemb.** Op den 1 December , om agt uren 's morgens , kansziende om Owhyhee te bereiken , hielden wy 'er op aan ; onze Mowéische bezoekers vonden toen goed , zich in hunne Kanoos naar den wal te begeven .

Op

Op den 2 December, zagen wy, met verbaasdheid, de toppen der Bergon met sneeuw bedekt; de Bergen waren niet uitermaten hoog, echter lag de sneeuw op zommige plaatsen zeer diep, en scheen 'er reeds eenigen tyd gelegen te hebben. Digtcr aan land komende, werden wy genadert door eenige Inboorlingen, die in 't eerst eenigzins schuw schenen; doch sommige werden overgehaald by ons aan boord te komen; ook bewogen wy hen naar 't Eiland weder te keeren en ons eenig water aantevoeren, daar wy gebrek aan hadden. Toen deze het strand bereikten, kregen wy eene meenigte anderen te rug, die ons tamelyk wel voorzagen van Biggen, Vruchten en Wortels. Wy dreven handel met hen tot omtrent zes uren 's avonds, toen wy afhielden om te loefwaard optelaveeren rondom het Eiland.

Den 4. des avonds, werd 'er een Eclips aan de Maan waargenomen door den Heer King, die zich van een nacht Telescope; met eene ronde opening aan het voorwerp einde, bediende; en door den Commandeur, die de Telescoop met een van Ramsdens Sextant gebruikte.

Den 6. des avonds, dicht aan Land zynde en vyf Zeemylen hooger de Kust op, handelden wy wederom met de Inboorlingen, van wie wy slechts weinig opdedden; des anderen daags morgens hielden wy het wederom naar den wal en kregen toen eene groote meenigte Eilanders aanboord, met welke wy bleven handelen tot twee uren in den namiddag. Wy waren nu voor vier of vyf dagen ryklyk voorzien van Spek, Vruchten en Wortels, weshalven wy wederzeil maakten, en te loefwaard oplaveerden.

Om onze sterke dranken te besparen, tot dat wy weder in kouder luchtstreken kwamen, had Kapitein Cook, ten onzen algemeenen gebruike, een zeer drinkbaar bier laten brouwen, van eenen voorraad suikerriet, het welk wy aan deze Eilanden opdedden. Niemand nogthans van 't Scheepsvolk wilde, by 't opsteken van 't vat, daar van proeven: de Kapitein, met een goed oogmerk dezen drank bereid hebbende, gaf zich geen moeite om door gezach of overreding iemand tot het drinken van dit Suikerbier te dwingen; hy

IV.  
BOEK.  
1778.  
Decemb.

IV.  
BOEK.  
1778.  
*Decemb.*

wist dat 'er geen vrees voor 't scorbut was, zoo lang wy nog overvloedig konden voorzien worden met groentens en kruiden: Om echter in zyne bedoelingen niet te leur gestelt te worden, gelastte hy, dat 'er geene Soopies op een der Schepen zouden worden uitgedeelt. Hy zelve en de Officiers blewen dit bier by aanhoudenheid drinken, zoolang het noodige om het te brouwen kon bekomen worden. Een weinig hop, die wy aan boord hadden, verbeterde het zeer; en buiten twyfel was 't een gezonde drank, alhoewel het onbedagte Scheepsvolk bleef beweeren, dat het hunne gezondheid benadeelde. Elke nieuwigheid, hoedanig ook, aan Scheepsboord, alschoon dezelve ten nutte strekke der Scheepslieden, zal gewis hunne afkeurig ontmoeten. Zy weigerden in King Georges. Sound het Jopenbier te drinken, enkel om dat het een nieuw ingevoerde drank was. De Soep van gestremt vleeschnat en de Zuurkool werden in 't eerst gewraakt; en verworpen als een ongeschikt voedzel voor menschen; weinig Scheepshoofden hebben op hunne Schepen meer nieuwigheden en nuttige verscheidenheeden van spysen drank ingevoerd dan Kapitein Cook, weinige Scheepsbevelhebbers hadden dezelfde gelegenheden om die proeven te nemen, of vonden zich in de noodzakelykheid om ze te onderstaan. 't Was echter aan zekere afwykingen van vastgestelde gebruiklykheden toeteschryven, dat hy zyn Scheeps - Volk behoed heeft voor het scorbut, die schrikkelyke kwaal, door welke op lange en vreedzame reizen mischien meer onzer Zee-lieden zyn weggerukt dan 'er omkwamen door de hand des vyands in Krygstochten.

Tot den 13., met de Schepen op eenigen afstand van de Kust gehouden hebbende, stevenden wy nu weder op dezelve aan, om te handelen met de Inboorelingen, die, op onze nadering, ook weder tot ons afkwamen, waarna wy weder Zee kozen. Op den 15. zогten wy op nieuw ons van Vruchten en Wortelen te voorzien, maar de wind toen uit het Zuid-Oosten waaijende, namen wy die gelegenheid waar om Oostwaards te stevenen, ten einde het Zuid-Oosteinde van 't Eiland omtebaren. De wind bleef het grootst gedeel-

te

te van den 16. Zuid-Oost. Op den 17. was dezelve veranderinglyk en op 18. doorgaans onbestendig.

Op den 20., werden wy, in den namiddag, bezogt van eenige Eilanders, die in hunne Kanoos met zich bragten, Biggen en Weegbreen. Deze laatste waren ten uitersten aangenaam, dewyl wy reeds eenige dagen zonder groentens geweest waren; dan, het geene zy ons aanvoerden, was zoo gering, dat het naaulyks een enkelen dag kon strekken; des avonds hielden wy het van de Kust af, die wy den volgenden morgen weder tot op vier Engelsche mylen naderden, waarop eene meenigte Kanoos, alle met mondkost beladen, tot ons afkwamen. De voerders derzelven bleven met ons handelen tot in den namiddag om vier uren; toen wy ons tamelyk wel voorzien vonden; wy gingen derhalven onder zeil en stevenden Noordwaards aan.

Wy ontmoetten minder achterhoudenheid en wantrouwen in onzen handel met het Volk van dit Eiland, dan wy ooit te voren ondervonden hadden met eenige wilde stammen; meenigmaal gaven zy hunne goederen uit de Kanoos aan 't Volk over, en kwamen vervolgens zelve aan boord om op 't halfdek te ruilebuiten. De bewoners van Otaheite stelden, zelfs na onze herhaalde bezoeken, zoo veel vertrouwen niet in ons, waar uit wy mogen opmaken, dat die van Owhyhee opregter zyn in hunne handelingen met elkander dan de Otaheiteers.

't Is niet meer dan billyk, ter hunner eere, aantemerken, dat zy nooit ondernamen in de ruilingen ons te bedriegen, of eenige diefstal te plegen. Zy zyn volkomen bedreven handelaars, en begreepen ten klaarsten de reden van ons zeilen langs de Kust. Want schoon zy overvloed van Biggen en andere mondkost aanvoerden, bleven zy byzonderlyk by hunnen gevraagden prys staan, en liever dan hunne goederen onder de waarde te geven, zouden zy ze weder naar 't strand gevoerd hebben.

Na alles wat deze Eilanders tot ons af bragten, by ruiling overgenomen te hebben, gingen wy onderzeil, zette onzen koers Noord, en bevonden ons den 31., op den middag, op

19 gr.

IV.

BOEK.

1778.

Decemb.

IV. 19 gr. 55 min. Noorderbreedte en op 205 gr. 3 min. Ooster  
 BOEK. lengte. Des middernachts, wendden wy 't over eenen an-  
 1778. derboeg naar 't Zuid-Oosten. In de verbeelding zynde dat  
 Decemb. het Volk van de Discovery ons had zien wenden, verzuim-  
 den wy Sein te doen, het welk tot gevolg had; dat wy  
 eenige dagen achter den anderen dat Schip niet te zien  
 kregen.

1779. Op den eersten January, des Jaars 1779, 's morgens vroeg  
 Januar. was de dampkring met zware Wolken beladen, uit welken  
 eene hevige regen nederstortte. Wy hadden eene ligte  
 koelte uit den Zuiden, welke nu en dan door stilte werd af-  
 gewisfelt. Om tien uren klaarde de lucht op, en de wind  
 wakkerde aan. Op een afstand van vyf Engelsche mylen  
 van 't land zynde, kregen wy eenige Kanoos aan boord met  
 Varkens, Vruchten en Wortels. Wy bleven met het Volk,  
 dat ons dezelve aanvoerde, handelen, tot drie uren in  
 den namiddag, toen wy, tamelyk wel voorzien, weder zeil  
 maakten.

Den 2., 3. en 4., zeilden wy langs de Zuid-Oostzyde van  
 't Eiland, des nachts af en aanhoudende, en een gedeelte  
 van den dag een bylegger makende, om de Inboorelingen  
 gelegenheid te geven met ons te ruilebuiten. Dikwyls kwa-  
 men zy naar ons af op een afstand van vyf Zeemylen van 't  
 strand, maar zelden bragten zy dan veel met zich, het zy uit  
 vrees van hunne artykels in de Zee te verliezen of uit onze-  
 kerheid van dezelve aan ons kwyt te raken. Wy voorza-  
 gen ons van eene tamelyke hoeveelheid zout, dat uitmun-  
 tend goed was; ook kogten wy thans enkel zulke Varkens,  
 die groot genoeg waren om ingezout te kunnen worden, an-  
 dere van minder zwaarte wezen wy van de land; zel-  
 den echter, konden wy 'er bekomen die bovende zestig pon-  
 den wogen.

Op den 5., des morgens, zeilden wy om den Zuidhoek  
 van 't Eiland, op de Noorderbreedte van 18 gr. 54 min.,  
 boven welke de Kust inkrimpt naar 't Noorden 60 gr. West.  
 Aan dezen uithoek is een groot Dorp, welks inwoners ons  
 by meenigte kwamen bezoeken. Zomtyds omstuwden de

Ka-

Kanoos onze Schepen, zy waren vol Varkens en Vrouwen, de laatstgemelde konden volstrekt niet van boord gehouden worden, en waren onbeschaamder dan die wy ooit ergens zagen; zy scheenen met geen ander oogmerk by ons aan boord te komen, dan om haare personen ten beste te geven. Het was gelukkig voor ons, dat wy nog eenige groentens aan boord hadden, want van dat artykel werden wy hier zeer schaars voorzien: ook scheen dit gedeelte van 't Eiland, die niet te kunnen voortbrengen, deszelfs grond, aldaar, leverde alle duidelyke blyken op, dat dezelve door de uitbarsting van eenen vuur spuwendes Berg verwoest was.

Alhoewel de Kust bedekt zy tegen de heerschende winden, heeft dezelve echter geen ankergrond; met een lyn van honderd en zestig vademen, konden wy, op den afstand van een halve myl van 't strand, geen grond peilen. De Inboorlingen ons thans verlaten hebbende, zeilden wy eenige mylen de Kust langs, en bragten den nacht door met af en aanhouden.

Den volgenden morgen kregen wy wederom eenige Eilanders aan boord, zy bragten in hunne Kanoos dezelfde Koopwaren mede als te voren. Niet ver van 't strand zynde, werd Schipper Bligh in een boot afgezonden om de Kust te peilen, en aan land om te zien naar zoet water. By zyne wederkomst verhaalde hy, dat hy op twee kabel lengtens van 't strand geen grond had kunnen treffen met een lyn van honderd zestig vademen; dat hy aan land geen Rivier of Beek gezien had, dat 'er in zonnige helen van de Rotzen eenig regenwater stond, het welk echter door 't overstuiven van 't Zeewater brak was geworden; dat de gansche oppervlakte van 't land bestond, uit Sindels en Asch, waar tusfchen zich hier en daar eenige planten vertoonden.

Tot ons onuitpreeklyk genoeg zagen wy, tusfchen tien en elf uren, van dezen morgen de Discovery weder te voorschyn komen, om den Zuidhoek van 't Eiland, en om één uur was zy ons op zyde. Kapitein Clerke kwam daarop by ons aan boord, en zeide, dat hy vier of vyf dagen hebbende gekruist ter plaatze waar wy van elkanderen afraakten, om de

IV.  
BOEK.  
1779.  
January.

Oostzyde van 't Eiland was gezeilt, waar hy, door tegenwinden van de Kust werd afgedreven. Dat een der Eilanders, op eigen verzoek, al dien tyd aan boord was gebleven, en het Schip niet had willen verlaten, schoon 'er zich verscheidene maalen gelegenheid had toe aangeboden.

Op den 8. bespeurden wy, by 't aanbreken van den dag, dat onder 't af en aanlaveren in den nacht, de stroomen ons sterk te loefwaard hadden te rug gedreven, en dat wy onthansaf en aan den Zuidwesten uithoek van 't Eiland bevonden, alwaar wy een bylegger maakten, ten einde de bewoners gelegenheid te geven met ons handel te dryven. Den nacht werd doorgebracht met af en aantehouden; vier mannen en tien Vrouwen daags te voren by ons aan boord gekomen, bleven nog by ons. De Commandeur geen zin hebbende in 't gezelschap der laatsten, hield, den 9., op 't land aan, eeniglyk met oogmerk om zich van onze gasten te ontdoen, ook zonden wy haar weg in de Kanoos, die tot ons afgekomen waren om met ons te handelen.

Op den 10. vorderden wy weinig; 's morgens, om vier uren, van den elfden, kregen wy den wind uit het Westen, en naderden het land, in verwagting van eenige ververschingen te bekomen. De Inboorlingen ons zoo dicht by hen ziende, begonnen naar ons aftekomen, en wy bleven den ganschen dag met hen handelen, schoon wy weinig levensmiddelen konden inzamelen, de meeste hunner zelf niets by zich hebbende om te ruilen. Uit deze omstandigheid bleek, dat deze streek van 't Eiland zeer armoedig was, en ons reeds alles had geleverd wat 'er te misfen ware.

Van den 12. tot den 15. kregen wy telkens eenige Kanoos aan boord, zomtyds met eenige Varkens, doch met geen gewasfen of kruiden, dewelke wy 't meest behoefden, en welker gebrek ons noodzaakte toevlucht te nemen tot onze Scheepsprovifie; den 14. nogthans kregen wy uit het Noorden van 't Eiland eenige Varkens en Wortels.

Op den 15, hadden wy ongemeen schoon weder, en overvloed van bezoekers, van welken de meeste den ganschen nacht over by ons aan boord bleven, terwyl wy hunne

Ka.



Kanoos in 't sleeptouw hielden. Op den 16. zagen wy by 't aanlichten, een zoort van een baai, naar welke Schipper Bligh werd afgezonden met een boot van ieder Schip, om dezelve optenemen en te onderzoeken.

IV.

BOEK.

1779.

January.

Van alle kanten kregen wy thans Kanoos om ons heen, zoo dat wy 'er ten tien uren 's morgens ten minsten een getal van duizend konden tellen, alle opgepropt van Volk en beladen met Varkens en andere levensmiddelen. Onder de aanvoerders zagen wy niemand die eenig wapentuig by zich had, een bewys van hunne vreedzame geneigtheid. Handel en nieuwsgierigheid, scheenen de eenige beweëgrede van hun bezoek, schoon onder zulk een aantal menschen ook eenige waren die blyken gaven van eene diefachtige neiging: één hunner stak het roer van een der Scheepsboten, 't welk niet ondekt werd dan toen het te laat was om hetzelfde weder te krygen. Kapitein Cook begreep dat het thans een geschikt tydftip was om den Eilanderen het gebruik onzer vuurwapenen te toonen; twee of drie musket schoten en even zoo veele met een vierponder, werden op zyn bevel, over de Kanoo gedaan, welke het roer wegvoerde. Dan, daar men niet voor had iemand te treffen of eenig nadeel toebrengen, verbaasde dit schieten meer dan het affchrikte.

Schipper Bligh, keerde tegen den avond weder, met bericht dat hy een Baai met goeden anker grond en versch water gevonden had. De Commandeur besloot naar deze baai te zeilen, ten einde de Schepen te kalfateren, en ons zelve van de benoodigde ververschingen te voorzien. By het vallen van den avond begaf het meerendeel der Eilanderen, die aan ons brood waren, zich naar land, doch veele verzogten aan boord te mogen slapen; nieuwsgierigheid was de eenige beweëgrede niet, althans by zommigen, want 's anderendaags morgens werden 'er verscheide dingen vermist, waarom de Commandeur het besluit nam om voortaan niet zoo veelen, aan boord te laten vernagten.

Op den 17. kwamen wy, voor den middag, om elf uren, ten anker in de baai, door de Inboorelingen Karakakooa geheten, omtrent een vierde van een Engelsche myl van den

IV. Ncord-Oosten wal af. Na dat wy wel vertuit waren, kregen wy eene meenigte Inboorlingen aan boord, en de Schepen waren van een groot aantal Kanoos omstuwt. Op onze 1779. reize hadden wy nergens zoo veel Volks by een gezien. *January.* Behalven de meenigte in de Kanoos, was de gansche oever bedekt met toekykers, honderden, die af en aan en als scholen visch ronds om de Schepen zwommen. Het zonderlinge van zulk een tooneel trof ons ten uitersten; en slechts weinige van ons Volk, die zich beklagden, dat onze onlangs gedaane pogingen om een doortogt om 't Noorden naar huis te vinden, mislukt waren. Onze wederkomst aan de Sandwich Eilanden, hadden wy aan die te leurstelling te danken, waardoor wy tevens in staat gesteld werden, om onze Reis te verryken met eene ontdekking, in veele opzigten de gewigtigste door de Europeanen in den Stillen Oceaen gedaan.

## V Y F D E B O E K.

*Dag verhaal der verrigtingen by onze wederkomst  
aan de Sandwich Eilanden.*

**K**arakakooa baai, ligt aan de Westzyde van het Eiland  
Owhyhee. Zy heeft de uitgestrektheid van eene Engelsche  
Myl binnewaards, en word door twee lagelandpunten ingeslo-  
ten, een halve Zeemyl van den anderen, strekkende Zuid-Oost,  
en Noord-West. Op de Noord punt, die vlak endor is, staat het  
Dorp Kowrowa: in het diepst van debaai, digtby een bos van  
statelyke Kokosboomen, is een ander veel grooter Dorp,  
Kakooa geheten; tuschen deze Dorpen loopt een hooge  
klippige steilte, aan den kant van 't Zeestrand ontoeganglyk.  
Aan de Zuidzyde van de Kust heeft het land een ruw voor-  
komen, verder op ryst de grond langzaam, en levert een  
aangenaam gezicht van eene meenigte bebouwde en omtuin-  
de Akkers en Boschen, van Kokernoot-boomen, om welke  
een groot aantal woningen der Eilanderen verspreid liggen.  
Het strand, rondsom de baai, is bezet met een zwarte Ko-  
raalrots, behalven te Kakooa, alwaar de oever zandig is,  
en een *Morai* of begraafplaats gevonden word, met een kleene  
versch waterwelle. 't Was by dezen oever dat wy vertuit-  
lagen. —

Wy hebben reeds gezegt; dat wy, by onze aankomst en  
ankering in deze baai, eene meenigte inboorelingen op en-  
om de Schepen kregen, alle drukten hunne vreugd uit door  
zingen, schreeuwen, en allerbuitensporigste gebaren. De

v. zyde, het dek en het wand der Schepen waren van dit Volk  
 BOEK. als bedekt. Vrouwen en Jongens, die geene Kanoos hadden  
 1779. kunnen krygen, kwamen met gansche scholen naar onze Sche-  
 January. pen zwemmen, en geen plaats aan boord vindende, onthiel-  
 deden zy zich den ganschen dag in 't water, daar zy niet  
 deden dan met elkander te dartelen.

Onder de Opperhoofden, die aan boord van de Resolution  
 kwamen, was een Jongman, *Pareea* geheten, die wy spoed-  
 dig ontdekten een pezoon van groot gezach te zyn. Hy gaf  
 zich by Kapitein Cook aan als de *Fakane* (\*) van den Vorst,  
 van 't Eiland, die zich toen op een Krygstocht te Mo-  
 wee bevond van waar men hem binnen weinige dagen terug  
 verwagtte. Eenige geschenken van den Commandeur ver-  
 knogtte hem aan onze belangen, ook was hy ons van zeer  
 veel nut. Wy hadden nog niet lang voor anker gelegen,  
 of 'er was zoo groot eene meenigte Volks, hangende aan de  
 eene zyde van de Discovery, dat dit Schip zeer over helde,  
 en ons Scheepsvolk kon met geen mooglykheid den aandrang  
 der meenigte weeren. Kapitein Cook bedugt, dat hier uit  
 eenig onheil mogt ontstaan, gaf zulks aan *Pareea* te kennen,  
 die oogenbliklyk het Schip van dien overlast bevrydde, ende  
 Kanoos, daar om heen liggende, deedt vertrekken.

Uit dit staaltje blykt dat de Opperhoofden, een zeer wille-  
 keurig gezach hebben over het gemeene Volk, gelyk een  
 dergelyk geval aan boord van de Resolution, nog nader staaf-  
 de: de meenigte menschen die zich in dat Schip lieten vin-  
 den was zoo groot, dat de gewone Scheepsverrigtingen 'er  
 door belemmert werden, des men genoodzaakt was den by-  
 stand te vragen van *Kaneema*, een ander Opperhoofd, ins-  
 gelyks ten sterkste aan Kapitein Cook gehegt. Naauwlyks  
 was hem kennis gegeven van de belemmering, die de Ei-  
 landers aan ons veroorzaakten, of hy beval hen oogenblik-  
 lyk het Schip te verlaten, waarop zy zonder de minste be-  
 den-

[\*] Wy hebben nooit met zekerheid kunnen te weten komen, of dit  
 de tytel van eenige bediening was, dan eenige graad van verwandschap  
 aan den Vorst aanduidde.

denking ylings over boord sprongen, uitgenomen één man, die zich uit onwilligheid, eenigzins tegen het bevel scheen te verzetten: doch Kaneema deeze verachting van zyn gezacht bemerkende, greep hem onmiddelyk aan, en wierp hem in Zee. v.  
BOEK.  
1778.  
January.

Deze beide Opperhoofden waren zeer welgemaakte mannen, en hadden iets ongemeen innemend in hun voorkomen. Kaneema, wiens beeldtenis door den Heer Webber geteekent is, was een zoo schoon man, als men kan verlangen te zien. Hy was omtrent zes voeten lang, hadt zeer geregelde en veel beduidende wezenstrekken, zyne houding was onbedwongen, stevig en bevallig, en hy hadt levendige zwarte oogen.

Wy hebben reeds gemeld, dat gedurende ons kruisfen af en aan dit Eiland, de Inboorlingen altoos zuiver en heusch met ons handelden, zonder de minste geneigdheid tot dievery telaten blyken; het welkonste vreemder voorkwam, dewyl zy lieden waaren van den laagsten rang, als Visschers en dienstbaren. De zaak was thans geheel van gedaante verändert. De meenigte Eilanders, die aan alle kanten de Schepen bezetten, verschafsten meenigvuldige gelegenheden om te kopen, zonder gevaar te loopen van ontdekt te worden, en ingevalle van ontdekking, hadden zy altoos kans om ongestraft te ontkomen, uit hoofde van onze minderheid in getal. Misschien wel dat deze verandering in hun gedrag voortsproot uit de aanmoediging hunner Opperhoofden, want daar wy doorgaans, den geroofden buit vonden in handen van hunne aanzienlyken, is 'er weinig twyfel aan of deze rooveryen geschiedde op derzelver aansporing.

Toen wy reeds kennis hadden gemaakt met beide de Opperhoofden Pareea en Kaneema, bragten deze een derden mede, Koah geheten. Hy werd ons voorgedragen als een Priester, en als iemand, die in vroeger tyd, zich als een dapper Krygsheld onderscheiden hadt. Hy was een klein, oud, vermagerd man, met leepe oogen, en over zyn gansche lighaam bedekt met melaats schurft, veroorzaakt door 't onmatig gebruik van *Ava*. In de Kajuit geleid, naderde hy den Commandeur met de grootste eerbiedenis, over wiens schouders hy een stuk rood doek wierp, vervolgens eenige

tre-

v. treden achterwaards doende, bood hy eene kleene Bigge  
 NOEK. aan, en deedt eene redevoering die geruimen een tyd duurde.  
 1779. Gedurende ons verblyf op Owhyhee werd deze plechtigheid  
 January. dikwyls herhaald, en uit verscheide omstandigheden scheen  
 ze ons toe eene soort van Godsdienstig eerbewys te wezen.  
 Hunne afgoden zyn met rood doek overdekt, en eene Big-  
 ge is hunne gewone offerande aan de Eatooas. Hunne aan-  
 spraken deden zy zoo vlug en vaardig als of dezelve naar een  
 formulier werden opgezezt.

Na 't eindigen dezer plechtigheid bleef Koah by den Com-  
 mandeur middagmaalen, hy at overvloedig van alle de  
 vleeschspyzten, die hem werden voorgezet, maar om voor de  
 de tweedemaal onzen wyn of sterken drank te proeven, daar  
 toe kon hy, even bezwaarlyk als de meeste bewoonders der  
 Eilanden in de Zeeën, overgehaald worden. Tegens den  
 avond ging de Commandeur, de Heer Bailey, en de Heer  
 King met Koah naar land. Naauwlyks waren zy geland of  
 zy werden ontvangen door vier Manspersonen, die met roe-  
 den aan welker eind hondenhaair hing, voor hen heen gin-  
 gen, met luider stem een korte zinspreuk uitroepende, waar  
 in zy alleen het woord *Orono* (\*) konden onderscheiden.  
 De meenigte, aan 't strand te zaamgeruidt, week op onze  
 aannadering te rug; en buiten de weinige, die by de wonin-  
 gen van het bygelegen Dorp zich op huine aangezigten had-  
 den nedergebogen, was 'er niemand te zien.

Alvorens een verflag te geven van de byzondere plechtig-  
 heden, welke de aanbidding, of het Godsdienstig eerbewys  
 aan Kapitein Cook gedaan, verzelde; zal het niet ondien-  
 zyn den reeds gemelden *Morai* te beschryven, welke te Ka-  
 kooa aan het strand gelegen was. Dezelve bestond uit een  
 vast vierkant gevaarte van steen, ter lengte van omtrent  
 veer-

[\*] Een naam, by welken Kapitein Cook doorgaans by de Inboor-  
 lingen van Owhyhee genoemt werd. Zomtyds bezigden zy dien omtrent  
 een onzichtbaar wezen, het welk zy zeiden in de Hemelen te leven. Dit  
 was tevens de tytel van een hoogen rang op het Eiland.

veertig, ter breedte van twintig, en ter hoogte van veertien Roeden. Het bovenste was plat, en omvangen van een hout latwerk; waar aan de Hoofdschedels ten toon hingen van die Inboorlingen, welke by het afsterven hunner Opperhoofden waren opgeofferd. In het midden van het plein stond een vervallen houten gebouw, met het hek te wederzyden, gemeenschap hebbende door eene steene muur, die de ganfche ruimte in twee deelen fcheidde. Vyf ftaken van omtrent twintig voeten hoog fchraagden naar de landzyde eene onregelmatige ftelling; by den Zeekant ftonden twee kleene huizen, die eene overdekte gemeenschap met den anderen hadden.

Koah geleidde ons naar den top van dit gevaarte. By onze intrede zagen wy twee groote houten Beelden, met zeer mismaaakte wezenftrekken, en een larg ftuk hout, in de gedaante van een omgekeerde kegel, van den top hunner hoofden opwaards ftekende. De overige deelen waren bedekt met rood doek. Kapitein Cook werd hier ontvangen door een ryzig jongman, met een langen baard, die hem aan de Beelden voorftelde, en een zoort van zangaanhefte, waarin Koah mede zong. Wy werden toen geleid naar dat einde van de Morai, waar de vyf ftaken ftonden; aan derzelver beneden einde waren twaalf Beelden, in een half kringswyze gedaante gefchikt, voor het middelste stond een hooge tafel, gelyk de *Whatta* van Otaheite, waarop een verrot Zwyn lag, en onder dezelve eenige Kokernoten, Weegbreen, Aardappels, Broodvrucht, en ftukken Suikerriet. De Commandeur werd door Koah onder deze tafel geleid, en door dien Priester het verrot zwyn voorgehouden, en ten tweedemaal met eene lange redenvoering, die zeer luidruchtig uitgerabdeld werd, aangesproken. Koah liet vervolgens het Varken op den grond vallen, en beklom daarop met den Commandeur, niet zonder groot gevaar, de ftelling. Toen zagen wy, met een ftatelyke ommegang naar het bovenste van den Morai opkomen, tien Mannen, die een levendig Zwyn droegen in een uitermaate groot rood kled. Eenige weinige fchreden genaderd zynde, wierpen zy zich voor over, waar op Kaireekéa, de bovengemelde ryzige Jongman, naar

O o

hen

v.  
BOEK.  
1779.  
January.

v. hen toetrad, het kleed overnam, en het zelve voor Koah  
BOEK. bragt, die het om den Kapitein sloeg, en hem het Zwyn  
1779. aanbod.

January. Terwyl Kapitein Cook zoo hoog verheven stond, en regt  
grillig geplaatst was, met rood doek omwonden, en naau-  
lyks in staat, om zich aan de stukken van eene rottige stel-  
ling vast te houden, werd hy onthaalt op het gezang van  
Koah, en Kaireekkea, die nu eens te zamen, dan weder by-  
beurten zongen. Na 't eindigen van dien dienst, welke vry  
lang geduurt had, liet Koah het Zwyn vallen, en klom met  
den Kapitein terstond af. Hier op leidde hy hem by de  
bovengemelde Beelden, aan ieder van welken hy iets op ee-  
nen verachtlyken toon toeduwde, in 't voorbygaan met zy-  
ne vingers op dezelve tikkende; eindelyk stelde hy hem  
voor aan 't middelste, 't geen, door dien het met een rood  
kleed bedekt was, boven de anderen scheen uittemunten.  
Voor dit Beeld wierp hy zich neder, en kustte het, vorde-  
rende dat Kapitein Cook het insgelyks doen zoude, die daar  
in bewilligde, besloten hebbende zich gedurende de gan-  
sche plechtigheid door Koah te laten besturen.

Wy werden nu naar de andere afdeeling van de *Morai* ge-  
leidt, waar eene ruimte was, van ongeveer twaalf voeten  
in 't vierkant, omtrent drie voeten lager dan het plein. Wy  
traden in dezelve neder, en terstond werd Kapitein Cook  
tusfchen twee afgoden geplaatst; Koah ondersteunde zyn  
linker arm, en verzogt den Heer King, den anderen te onder-  
stuten. Op dezen tyd verscheen 'er een tweede rei van  
Inboorelingen, met zich brengende een gebraden Varken,  
Pudding, Kokosnoten, Broodvrucht, en andere gewassen.  
Als zy ons naderden, stelde Kaireekkea zich aan hun hoofd,  
en bood het Varken, op de gewone wyze, den Comman-  
deur aan, zingende als voorheen, welken zang door zyne Me-  
degenoten geregeld beantwoord werd. Wy bemerkten dat  
het gezang en de herhalingen, of antwoorden, allengskens  
korter wierden, tot dat omtrent het einde, Kaireekkea slechts  
twee of drie woorden uitte, welke met het woord *Orono* al-  
leen beantwoord werden.



v.  
BOEK.  
1779.  
January.

Na 't eindigen van deze opoffering, plaatsten de Inboorlingen zich tegen over ons neder, en begonnen het Varken open te snyden, de Kokosnooten te breeken, en de Gewasfen te schellen. Anderen hielden zich bezig met de Avate Brouwen, en het inmengzel tot dien drank te kaauwen, op dezelfde wyze als op de Vriendelyke Eilanden. Kairee-keea de Kern van een Kokernoot gekaauwd hebbende, deedt die in een stuk doek, met het welk hy het hoofd, aangezicht, handen, armen, en schouders bestreek van Kapitein Cook: de *Ava* werdt vervolgens rond gediend, en na dat wy 'er allen van geproefd hadden, rukten Koah en Pareea het Varkensvleesch in stukken, en staken ons het zelve in den mond. De Heer King liet zich, zonder weerzin te toonen, voeden van Pareea, die ongemeen zindelyk op zyn lyf was; doch Kapitein Cook, die door Koah voorgediend werd, kon geen brok door krygen, als hy zich het stinkend Zwyn herinnerde, dat door hem behandeld was; en deze afkeer verminderde geenzins, toen de oude Man, beleefdheidshalven, de stukken voor hem gekaauwd hadt.

Deze plechtigheid geëindigt zynde, verlieten wy de Morai, na onder het Volk eenige stukjes yzer en andere snuisteryen uitgedeeld te hebben, met welke zy zeer in hun schik waren. Wy werden daarop in reijen na de boots geleidt, en voorgegaan door de roeden dragers, die, als voren, spreuken herhaalden. De meeste Inboorlingen weken wederom uit den weg, de anderen wierpen zich op den grond neder als wy voorbyggingen. Wy roeiden terstond naar boord, peinzende op 't geene wy gezien hadden, en zeer voldaan over de goede geneigtheid onzer Vrienden,

Des anderendaags morgens, ging de Heer King met agt Scheeps-Soldaten naar den wal, met bevel om een wachtplaats op te rigten, in zulk een stand als meest geschikt was, om de water halers en andere werklieden gadeteflaan, en onder bescherming te houden. Zy vonden daartoe een zeer geschikte plaats bykans in 't midden van het Dorp, en Pareea, altoos bereid om, ten onzen voordeele, zyn gezacht te doen gelden, boodt hen aan eenige huizen om verre te werpen,

v: pen, die hem toefcheenen, ons in den weg te staan. Wy  
 BOEK. wezen zyne aanbieding van de hand, en verkozen een Aard-  
 1779. appel Akker, niet verre van de Morai; dit stuk land werd  
 January. ons gereedelyk ingeruimt, en om den indrang der Inboor-  
 lingen afteweren, terftond door de Priesters geheiligt, door  
 hunne Roeden te plaatzen rondsom den opgeworpen wal.

Deze afweering noemen zy *Taboo*, een woord door de-  
 ze Eilanders dikwyls gebruikt, en zoo 't schein van eene  
 veel uitwerkende kracht. Het verschaft ons zelfs eene  
 meerdere afzondering dan wy verlangden, geene Kanoos  
 durfden 'er aanlanden; de Inboorelingen zaten wel om het af-  
 schutzel, doch niemand durfde binnen de Taaboode plaats ko-  
 men zonder ons verlof. 't Is waar, op ons verzoek, weigerden  
 de Mannen niet, Vruchten, en levensmiddelen op den Akker  
 te brengen, maar met geen mogelykheid konden wy de  
 Vrouwen beweegen by ons te komen; en welke geschen-  
 ken wy haar ook aanboden, alles was vruchteloos. Deze  
 omstandigheid verschaft vry wat vermaak aan onze Vrien-  
 den aan boord; waar een meenigte Volks, en inzonderheid  
 Vrouwen, gestadig aankwamen, zoo dat men genoodzaakt  
 was, bykans aanhoudend, de Schepen daarvan te ontlasten  
 om het noodige Scheepswerk te kunnen verrigten. Zom-  
 tyds noodzaakten wy twee of drie honderd Vrouwen te ge-  
 lyk in Zee te springen, daar zy rondzwommen en dartzelden  
 tot dat zy weder konden worden toegelaten.

Parcea en Koah verlieten ons den 19 January, om hunne  
 opwagting te gaan maken by Terreeoboo, die aan een wyd  
 afgelegen oord van 't Eiland geland was; van dien dag tot  
 den 24. viel 'er niets van aanbelang voor; de Schepen wer-  
 den gekalefaat en liet wand herstelt. Het inzouten van Var-  
 kensvleesch was een der zaken; waaraan Kapitein Cook zich  
 voornamentlyk liet gelegen zyn, en in welke wy zints de  
 proeve by vorige reizen, thans zeer wel slaagden, waarom  
 wy het niet ondienstig achten, deswegens eenigzins breedvoe-  
 rig te zyn, ter onderrigting van volgerde Zeevarende.

Het vleesch van dieren, in luchtstreekén binnen de Keer-  
 kringen gelegen, met inzouten goed te houden, is door-  
 gaans

gaans ondoenlyk geoordeelt, uit hoofde dat het fchielyk be-  
derf, geen tyd liet aan 't zout om zulks te beletten. Kapi-  
tein Cook blykt de eerfte Zee Man geweest te zyn, die des-  
wegens proeven heeft genomen: op zyne tweede Reis naar  
den Stillen Oceaan, in 't Jaar 1774, slaagde hy in die proe-  
ve zoo wel, dat hy het algemeene gevoelen voor eene dwa-  
ling erkende. Daar de tegenwoordige Reis zeer waarfchyn-  
lyk een jaar zou duren boven den tyd, naar welken de voor-  
raad van Mondkost voor de beide Schepen geregelt was,  
vond hy zich verplicht eenig middel uittedenken, gefchikt  
om dat gebrek te vervullen of anders aftezien van alle verdere  
ontdekkingen. Hy herhaalde derhalven zyne proeven, en hy  
zag, met niet weinig genoeg, dezelve volkomen beänt-  
woorden aan zyne verwagtinge.

De Varkens, door ons ingezout, waren van verschillen-  
de zwaarte, en wogen van zes en vyftig tot honderd, en hon-  
derd twintig ponden, ieder: Zy werden altoos in den ach-  
termiddag geflagt, en na dat dezelve gefchraabt en van 't  
ingewand ontdaan waren, werden ze in ftukken gehakt van  
vier tot agt ponden elk; de beenen werden uit de pooten en  
ruggestukken genomen, en de grootfte zoort ontdeed men  
zelfs van de ribbebeenderen: De ftukken werden nu zorg-  
vuldig nagezien en afgeveegt, en het geronne bloed uit de  
aders weggenomen, waarna ze zoo warm in 't zout gewre-  
ven werden, en in de open lucht op een hoop gelegd, ge-  
dekt met planken en met zwaar gewigt geperst. Des ande-  
ren daags avonds werden ze weder wel afgedroogt en nage-  
zien, en de verdagte ftakken uitgefchoten. Daar na wer-  
den ze in een tobbe met fterken pekelfgelegd, vervolgens een  
of tweemaal daags nagezien, en indien men bevond dat het  
een of ander ftuk geen zout gevat had, het welk uit den reuk  
des pekels kan ontdekt worden, werden ze daadelyk uit den pekelf  
gehaalt, op nieuw nagezien, en de gezonde ftukken in verfchen  
pekelf overgelegd. Dan, dit gefchied zelden. Na verloop  
van zes dagen worden ze voor 't laast nagezien, ligt uitge-  
perst, en getondt met een weinig zout tuffchen elke laag.  
De Heer King bragt eenige vaten spek mede in Engeland,

V.  
BOEK.  
1770.  
Januar.

v.  
BOEK.  
1779.  
January.

het welk in January 1779 te Owhyhee was ingezouten, en op Kersmis in 1780 van verscheide leeden geproeft werd, die alle verklaarden dat het volmaakt zuiver en goed was.

Niet lang hadden wy onze Wagtplaats betrokken, of wy ontdekten de woonplaatzen eener Priester Schaar, wier regelde oppassing van de Morai onze nieuwsgierigheid trok. Hunne Hutten stonden rondsom een poel, omringd door een Bosch Kokos-Boomen, welke hen afzonderde van het strand en 't Dorp, en aan dien stand het voorkomen gaf van een Godsdienstig verblyf. Kapitein Cook was zoo rasch niet hier van verwittigd, of hy besloot die Priesteren een bezoek te geven; en in verwagting dat hy op eene zonderlinge wyze van hen zoude ontvangen worden, nam hy den Heer Webber met zich, om dien in staat te stellen tot het afteekenen der plechtigheid.

Aan het strand aankomende, werd hy geleidt na *Harre-no-Orono*, of het huis van Orono. Aan die gewyde plaats genaderd, werd hy nedergezet aan den voet van een houten Afgod, naar die van de *Morai* gelykende. Alhier werd, op nieuw, één zyner armen ondersteund door den Heer King. Vervolgens werd hy met een rood kleed omhangen, terwyl *Kaireekee*, in 't byzyn van twaalf Priesteren, eene Bigge aanbod, met de gewone plechtigheden. Dit verrigt zynde, werd de Bigge gesmoort, en in den gloed geworpen van een daar toe aangelegt vuur. — Het hair en bortels van het dier afgebrand zynde, werd 'er een tweede offerande gedaan, en het gezang als voren herhaalt; waarna de doode Bigge voor eene korten tyd gehouden werd onder de neus van Kapitein Cook, en vervolgens, met een Kokosnoot, aan zyne voeten nedergelegd. Dit gedeelte der plechtigheid volëindigt zynde, zaten de bedienaars daar van ter neder; de *Ava* werd gebrouwt en rond gediend; een gebraden *Varken* opgedischt, en wy werden op dezelfde wyze gevoed als by de vorige plechtigheid.

Zoo lang wy in de Baai bleven, werd Kapitein Cook, telkens als hy aan land kwam, vergezeld door een dier Priesteren, die voor hem heen ging; kennis gevende dat de Orono

aan

aan  
gen.  
staan  
kenn  
relin  
deze  
viele  
plaat  
zich  
vruch  
By o  
hoof  
verg  
met  
weze  
tighe  
De  
plegi  
hen  
tot h  
deler  
zond  
zels  
fene  
van  
wier  
te d  
de o  
Gro  
van  
V  
gec  
alle  
alt  
tot  
de

aan land was, en het Volk gebiedende voor hem nedertebuigen. Dezelfde persoon vergezelde hem steeds op 't water, staande in de boeg van de boot, met een roede in de hand, kennis gevende van de aannadering van Orono aan de Inboorelingen, die met hunne Kanoos kwamen aanvaren, waarop deze terstond het roeijen staakten, en op hunne aangezigten vielen tot dat hy voorby was. Zoo meenigmalen hy de Wagtplaats bezogt, voegde Kaireekeea met zyne mede broederen zich by hem, en boden hem Varkens, Kokosnooten, Broodvrucht &c. aan; alles met de gebruikelijke plechtigheden. By deze gelegenheden verzogten eenige der mindere Opperhoofden verlosf, om den Orono eene offerande te doen. Dit vergund zynde, boden zy zelve het Varken aan, doorgaans met duidelyke kentekens van vreeze en beeving, en in 't bywezen van Kaireekeea en de Priesters, die by deze plechtigheid hunne gewone gezangen aanhieven.

Deze eerbewyzingen bepaalden zich niet tot loutere plichtplegingen; ons Volk, dat aan land was, werd dagelyks van hen voorzien van Varkens en gewasfen, meer dan genoeg tot hun onderhoud; en verscheide Kanoos, met lever smiddelen beladen, werden even stipt aan boord der Schepen gezonden. Men vorderde geene wedervergelding, noch gaf zelfs geen de minste schyn van die te verlangen. In het oefenen van deze weldadigheden, scheenen zy zich te kwyten van een Godsdienstplicht. Wanneer wy onderzogten, aan wien wy zoo veel mildadigheid, als aan ons betoond werd, te danken hadden, gaf men ons te kennen, dat het geschiedde op de kosten van Kaoo, den Oppersten der Priesteren, en Groot-Vader van Kaireekeea, die op dien tyd den Koning van 't Eiland op reis vergezeldé.

Wy hadden minder reden van vergenoegtheid over het gedrag der Krygsoversten, dan over dat der Priesteren. In alle onze onderhandelingen met de eersten, gedroegen zy zich altoos ten uitersten baatzuchtig, en behalven hunne neiging tot stelen, welke eenigzints te verschoonen zou zyn, uit hoofde van derzelve algemeenheid in deze Zeeën, bedienden zy

v.

BOEK.

1779.

January.

zick

v. zich van konsttreken, welke niet min onëerlyk waren. Wy  
 NOER. ondervonden zelfs, met leedwezen, dat onze Vriend Koah,  
 1779. door Pareea by ons ingeleidt, een voornaame rol speelde in  
 January. dat schandelyk bedryf.

De Opperhoofden, die ons Varkens verëerden, werden altoos edelmoedig beloont; het gevolg daar van was, dat ons meer Varkens aangebragt werden, dan wy konden gebruiken. By die gelegenheden bedelde Koah, die aanhoudend by ons was, om die Varkens, welke wy volstrekt niet noodig hadden, en gemeenlyk werden ze hem gegeven. Doch op zekeren dag ons eene Bigge aangeboden wordende, door een Man, dien Koah by ons bragt, en als een Opperhoofd aanprees, herkenden wy die Bigge dezelfde te zyn, welke wy onlangs aan Koah hadden afgestaan. Op 't ontdekken van dit bedrog, bevonden wy, by nader onderzoek, dat het gewaande Opperhoofd een gemeen Man was, en uit andere zamenloopende omstandigheden werden wy ten vollen overtuigt, dat Koah ons meenigmaalen op dergelyke wyze bedrogen had.

Op Zondag den 24. stonden wy niet weinig verbaasd te vernemen, dat 'er geen Kanoos van land mogten, en de Inboorelingen zich in hunne huizen hielden. Ten langen lesten ontdekten wy, dat de baai *getaboed*, en allen ommegang met ons verboden was, uit hoofde van de aankomst van Terreeoboo, hunn' Koning. Niets van dien aart voorzien hebbende, misten de Schepen de dagelyksche toevoer van Vruchten.

Op Maandag, den 25., poogden wy door bedreigingen en goede woorden de Inboorelingen te overreden, om aan boord te komen; het welk van die uitwerking was, dat eene het waagden van land te steken, doch wy zagen tevens, hoe vlytig zich een Opperhoofd gedroeg om hen terug te houden. Om hem hier in te beletten, lieten wy met loskruid op hem schieten, het welk de verlangde uitwerking hadt, en wy kreegen, als naar gewoonte, de benoedigde ververschingen. In den namiddag werden de Schepen in stilte bezogt door Terreeobo., alleen vergezeld van een  
 ne

ne Kanoo, in welke zyne Vrouw en Kinderen gezeten waren. Tot tien uren by ons aan boord gebleven zynde, keerde hy naar het Dorp Kowrowa te rug.

Tegen den middag van den volgenden dag, liet de Koning, in eene groote Kanoo gezeten, en van twee andere gevolgd, zich met groote slaafte naar de Schepen roeijen. Dit maakte een grootsch vertoon. In de eerste Kanoo bevond zich Terreoboo met zyne Opperhoofden, uitgedoscht met hunne gevederde Mantels en Helmetten, en gewapend met Speer en Dolken. In de tweede Kanoo zat Kaoo, de Opperpriester, met zyne mede Priesteren, en de afgoden met een rood kleed omwonden. Deze Afgoden waren beelden van eene yslyke grootte, vervaardigt van teenwerk, en keurig opgetooit met kleene vederen van allerlei kleuren. De oogen waren groote Paarloester-Schulpen, met een zwarte noot in 't midden; met een dubbelde ry honden tanden waren hunne monden bezet, welke, even als de overige wezenstrekken, zeer misvormd waren. De derde Kanoo was beladen met Varkens en Plantgewassen. Onder het aannaderen zongen de Priesters, in de tweede Kanoo, hunne liederen met eene groote deftigheid. Zy roeiden rondom de Schepen, maar in stede van aan boord te komen, gelyk wy verwagtede waren, keerden zy terstond weder naar het strand, daar wy onze wachtplaats hadden.

Zoo rasch de Heer King, die zich aan den wal bevond, hen zag naderen, gaf hy last aan onze kleene wacht den Koning te ontvangen. Kapitein Cook, bemerkende, dat de Vorst naar 't strand te rug keerde, liet zich mede derwaards roeijen, en kwamen omtrent gelyk tydig by den oever. Wy geleidden hen in de tent, en nauly's was de Koning gezeten, of hy rees weder overëinde, en wierp, op eene zeer bevallige wyze, den ryk gevederden Mantel, dien hy zelve droeg, over de schouderen van Kapitein Cook, zette een gevederde helm hem op 't hoofd, en verëerde hem een keurig gemaakte waijer; ook spreidde hy voor diens voeten neder vyf of zes andere Mantels, alle zeer schoon en van groote waarde. Hierop werden door 's Konings oppassers vier

v.  
BOEK.  
1779.  
January.

v. groote Zwynen aangebragt, met Broodvrucht, Kokosnoten  
 BCK. en Suikerriet; vervolgens geschiedde de plechtigheid der  
 1779. naamwisseling, tusfchen den Koning en Kapitein Cook, het  
*January.* zekerst on'erpand van Vriendfchap onder alle de Eilanders  
 van den Stillen Oceaan. Eene ftatelyke ommeegang van  
 Priesteren, met een eerwaardig oud Man aan 't hoofd, vertoon-  
 de zich nu, gevolgd van een langen fleep. Mannen, groote  
 Zwynen met zich voerende, terwyl andere beladen waren  
 met Aard-appels, Weegbreen &c. Uit het gelaad en de  
 gebaaren van Kaireekkea konden wy terftond bemerken, dat  
 de oude Man, aan 't hoofd dezès ommegangs, de voorge-  
 melde Opperpriester was, wiens goedgunftigheid ons zoo  
 lang een ruim onthaal verfchafte. Hy floeg een ftuk rood  
 doek om de fchouderen van Kapitein Cook, en bood hem,  
 op den gewoonen trant, eene Bigge aan. Vervolgens plaat-  
 fte hy zich naast den Koning; waarop Kaireekkea en diens  
 medegenooten hunne mondelyke plechtigheden aanvingen,  
 die door Kaoo en de Opperhoofden beantwoord werden.

Wy ftonden ten uiterften verbaasd in den perfoon des Ko-  
 nings dien zelfden vermagerden ouden man te erkennen, die  
 aan de Noordzyde van 't Eiland Mowee, aan boord van de  
 Refolution kwam; ook bemerkten wy dat verfcheide zyner  
 opwagters dezelfde lieden waren, die toen ter tyd, by ons  
 den ganschen nacht overbleven. Onder dezen bevonden zich  
 des Konings twee jongfte Zoonen, van welke de oudfte om-  
 trent zestien jaaren oud was; en Maiha - Maiha, deszelfs  
 Neef, dien wy ons niet terftond konden herinneren, om dat  
 hy op dien tyd het hoofdhair bepleisterd had, met een soort  
 van vuil fineerzel en poeder, 't welk niet weinig tot opluist-  
 tering ftrekte van het woestfte gelaat, dat wy ooit gezien-  
 hadden.

De plechtpleegingen geëindigt zynde, voerde Kapitein  
 Cook, Terreeoboo, en verfcheiden van diens Opperhoofden,  
 naar de Refolution, alwaar zy met alle teekenen van eerbie-  
 denis ontvangen werden. De Commandeur, in vergoeding  
 van den gevederden Mantel, trok den Koning een linnen  
 hembd aan, en gordde hem zyn eigen Houwer op zyde. Kaoo



en eenige andere Opperhoofden bleven aan strand. Gedurende al dien tyd was het aan niemand geoorloofd met een Kanoo in de baai te verschynen, en de inwoners, die niet in hunne Hutten bleven, lagen op den grond nedergebogen. Alvorens de Koning de Resolution verliet, gaf hy de Inboorlingen verlof, om als voren aan de Schepen te handelen; doch de Vrouwen, (om welke reden konden wy niet ontdekken,) werden door de *Taboo* verboden, ten huize uittegaan, of eenige gemeenschap met ons te houden.

Het gedrag der Inboorelingen was zoo gediensfig, en onbeledigend, dat het by ons alle vrees voor gevaar deed verdwynen, zoo dat wy ons zelve ten allen tyden en by alle gelegenheden, zonder de minste bedenking, onder hen vertrouwden. De Officiers begaven zich dikwyls landwaards in, het zy alleen, of in klein getal, en bleven zomtyds den geheelen nacht uit. Om alle de blyken van heusheid en vreindlyk onthaal te vermelden, ons by die gelegenheden gegeven, zou meer dan een boekdeel verëisfchen. Waar wy verschenen, zagen wy ons omringt van 't Volk, dat zich om 't sterkst beyverde ons allen mogelyken dienst te bewyzen en ten hoogsten verblyd schein, wanneer wy van hunne dienstaanbiedingen wilden gebrnik maken. Een meenigte van onschuldige kunstnarigen werden 'er in 't werk gestelt, om onze aandacht te lokken, of ons vertrek te vertragen. Jongens en Meisjes liepen voor ons heenen, als wy door de Dorpen wandelden, en hielden ons, by elk open plein, staande, om voor ons te dansen. Dan eens werden wy genoodigt, om een dronk Kokusnootmelk te drinken, of zoodanigen ververschingen aantemen, als zy in staat waren ons aan te bieden; dan weder werden wy omringt van een troep jonge Dochters, die alles deden wat haare konst vermogt, om ons met zang en dans te vermaken.

Alhoewel hunne gulheid en gediensfigheid ons niet weinig genoeggen verschafte, deedt hunne diefsachtige geneigtheid, welke zy met alle de Eilanders van deze Zeeën gemeen hebben, ons echter op onze hoede zyn, ja zy verplichtte ons zelfs tot gestrengheden, welke wy gaarne zouden ver-

v.  
BOEK.  
1779.  
January

v. meden hebben, waren wy 'er niet toe genoodzaakt geworden:  
 BOEK. Opzekerendag ontdekten wy eenige hunner bedrevenste zwem-  
 1779. mers bezig met Spykers te halen uit onze Scheepsdubbeling;  
*Januaty.* het welk zy zeer behendig verrigten, met een vuur steen,  
 aan het einde van een kort stokje vastgemaakt. Dit bedryf  
 was zoo gevaarlyk voor ons, dat wy genoodzaakt waren met  
 Hagel op de Dieven te schieten, die echter dezelve wisten  
 te ontduiken onder de Schepen; toen wy nogthans een hun-  
 ner magtig werden, vonden wy het noodig hem, aan boord  
 van de Discovery, anderen ten affchrikke, eenige geesfel-  
 slagen toetellen.

Om dezen tyd deden een groot aantal Heeren van beide  
 de Schepen een togtje landwaards in, ten einde de na-  
 tuurlyke voortbrengzels van 't Eiland te onderzoeken; van  
 welken wy hier na verslag zullen geven. Dit togtje ver-  
 schafte Kaoo nieuwe gelegenheid, om blyken te geven van  
 zyne beleefdheid en edelmoedigheid. Zoo haast hy van hun  
 vertrek verwittigd werdt, zondt hy hen zeer veele Mondbe-  
 hoeftens achterna, met last aan de bewoners der streeken,  
 door welke zy zouden heen trekken, om hen alle heusch-  
 heid en dienstvaardigheid te betoonen. By deze gelegen-  
 heid handelde hy zoo hupsch en onbaatzugtig, dat zelfs het  
 Volk, het welk hy gebruikte, niet vermogt het geringste ge-  
 schenk aantenemen. Na verloop van zes dagen kwamen de  
 Heeren te rug, die slechts twintig Engelsche Myl ver land-  
 waards in geweest hadden, gedeeltelyk by gebrek aan goede  
 Leislieden, gedeeltelyk uit hoofde van de slegte onbruikbare  
 voetpaden.

Op den 27., werd het roer van de Resolution afgehangen  
 en naar den Wal gezonden, om geheel herstelt te worden.  
 De timmerlieden werden ten zelve tyde landwaards in ge-  
 zonden, onder 't geleide van eenige van Kaos Manschap,  
 om planken te halen voor de regelingen van 't Galjoen, het  
 welk gansch versleten en verrot was.

Op den 28. gaf Kapitein Clerke, die door onpaslykheid  
 meest altoos aan boord was gebleven, zyn eerste bezoek aan  
 'Terreebooa. Dezelfde plichtplegingen aan Kapitein Cook be-

wezen, werden ook ter cere van Kapitein Clerke in acht genomen, die by zyne terugkomst een geschenk ontving, van dertig groote Zwynen, en zoo veele Plantgewassen, dat zyn Scheepsvolk 'er meer dan een week genoeg aan had. Dewyl dit bezoek zeer onverwagt geschiedde, stonden wy ten uitersten verbaasd over het geschenk.

Tot nog toe geene hunner speelen of uitspanningen gezien hebbende, werden wy, op ons verzoek, dezen avond ontlaald op een vecht-party. Schoon zy in deze spelen ver moeten onder doen, voor de Inkoorlingen der Vriendelyke Eilanden, zullen wy, om dat ze eenigzins daarvan onderscheiden waren, van dezelve een kort verslag geven.

Op een vlakke plek grond, niet verre van onze tenten, verzamelde eene groote meenigte Volks. In 't midden werd eene open ruimte gelaten, aan welker boven einde de scheidsmannen of Rechters de voorzitting hadden, onder drie standerts, van welke eenige lappen veelkleurig doek afhingen, zaamgesteld van de vellen van twee wilde Ganzen, eenige kleene Vogels, en eenige weinige Vederbosfen. Toen alles in gereedheid was, gaven de Rechters het teeken tot den aanval, waarop twee Kampvechters te voorschyn kwamen, langzaam toetredende, hunne voeten zeer hoog naar achteren oplichtende, welker zolen zy met hunne handen bestreken. Tot elkanderen naderende, bekeeken zy malkaar van 't hoofd tot de voeten met verachting, zich met een spotachtig gelaad naar de aanschouwers wendende, makende allerlei grimasfen, bochten en onnatuurlyke gebaarden. Binnen 't bereik van elkanderen gekomen, hielden zy beide armen naar het aangezicht uitgestrekt, op welk gedeelte zy 't voornaamlyk scheenen te munten. Zy deden hunne slagen met de gansche zwaai van den arm, het welk ons zeer averechts toefcheen; zy poogden geene slagen afteweeren, maar trachten dezelve te ontduiken, door te bukken of achter uitte-treden. De stryd werd schielyk beslist; want als een van beiden viel, het zy by toeval, of door een toegebragten slag, werd hy voor overwonnen gehouden; en de overwinnaar gaf zyn triomph te kennen, door eene meenigte van

v.  
BOEK.  
1779.  
January.

v. vreemde gebaarden, welke gemeenlyk een luid lachgen onder de aanschouwers verwekten, het welk eigenlyk de bedoeling scheen van het gevecht. De verwinnaar wagtte op een tweeden tegenstreever, en overwinn ar blyvende, op een derden en zoo voorts, tot dat hy eindelyk zelve overwonnen werdt.

BOEK.

1779.

January.

In deze gevechten, vonden wy het zeer zonderling, dat wanneer 'er twee gereed stonden om elkanderen aantevallen, een derde mogt toeschieten, om zich tot tegenstreever van een der beiden te stellen, terwyl de andere gehouden was, heen te gaan. Indien het gevecht lang bleef duren, of niet schieelyk voortging of ongelyk scheen, voegde een Opperhoofd zich tusfchen beiden, en maakte er een einde van, door het steeken van een stok tusfchen de twee Kampvechters. Dewyl dit dikwyls op ons verzoek geschiedde, verwagtt men, dat iemand onzer lust hadde om een kanstegende Inboorlingen te wagen; dan, schoon ons Volk sterk uitgenoodigt werd, om aan deze twee-stryden deel te nemen, had het geene ooren naar die uitdagingen, zich nog te welherinnerende de slagen, welke zy op de Vriendlyke Eilanden ontvangen hadden.

Op dezen dag overleedt William Matman, een Matroos en handlanger van den Konstapel: van deze gebeurtenis maken wy te meer gewag, om dat een lyk, tot hier toe, iets zeer ongemeens onder ons was. Hy was een bedaagt mensch, en zeer geacht om zyne verkleefdheid aan Kapitein Cook. Voorheen hadt hy een en twintig jaaren als Scheeps-Soldaat gediend, en in 1772 kwam hy als Matroos aan boord van de Resolution, op welk Schip hy met Kapitein Cook den tocht deedt naar de Zuidpool. By zyne te rug komst kreeghy een plaats in Greenwich Hospitaal, op voorspraak van dien Kapitein, die 'er ook zyn verblyf nam: doch gezet zynde om zynen weldoener in alle lotgevallen te vergezellen, verliet hy nevens hem het Hospitaal, toen de Kapitein tot Bevelhebber over dezen tocht werd aangestelt. Hy had op deze reis telkens ligte koorzen gehad, en was ziekelyk toen wy in deze baai kwamen; doch, slegts weinige dagen aan land geweest zynde, meende hy volkomen herstelt te wezen, en verzocht

we-

weder aan boord te komen, het welk ingewilligt werd, waar op hy den volgenden dag een aanval van beroerte kreeg, welke, twee dagen daar na, een einde van zyn leven maakte.

Op verzoek van Ferreeoboo, werd het lyk van dezen hupfchen Zeeman op de Morai begraven, en alles met groote plechtigheid verrigt. Kaoo, en deszelfs medegenoten, waren by de begraafnis tegenwoordig; zy namen alle wegvoeglykheid in acht, en waren zeer ingetogen terwyl de lykdienst gelezen werd. Toen wy de aarde over 't lyk begonnen te werpen, naderden zy het graf met zeer veel aandoening, en wierpen in het zelve eene doode Bigge, eenige Kokosnoten en Weeg-breen. Drie achter een volgende nachten omringden zy het graf, daar zy zich tot aan den morgen bezig hielden, met het offeren van Zwynen, met het zingen van liederen, en met het doen van gebeden.

Aan 't Hoofdeinde van 't Graf, rigtten wy een staak op, aan welke wy het stuk van een plank vastnagelden, waarop de naam en de ouderdom, benevens de sterfdag van den overleden gefchreven was. Zy beloofden ons dit gedenkteken niet te zullen wegnemen, en waarschynlyk zal het 'er stand houden, zoo lang de zeer verganglyke stoffe, van welke wy het vervaardigden, het gehenge.

Onze Schepen hadden thans groot gebrek aan brau hout, weshalven Kapitein Cook verzogt aan den Heer King, om met de Priesteren te handelen over het koopen van het latwerk om de Morai. De Heer King, twyfelmoedig over de voeglykheid van dezen voorflag, vreesde dat het enkel spreken daar van, door de Priesters als iets zeer ergerlyks zou opgenomen worden; doch daar in vond hy zich ten uitersten bedrogen. Zy toonden geen de minste verwondering op den voorflag, en vergunden ons het hout zonder de minste bepaling. Toen onze Matrozen het kwamen halen, ontdekte de Heer King, dat een hunner een gefneden beeld medevoerde, en by verder onderzoek bevondt hy, dat zy den geheelen halven kring (van welke in de beschryving der Morai gesproken is,) hadden naar de Boots gevoert. Alhoewel de Inboorlingen aan-

v.

BOEK.

1770.

Januar.

fchou-

v. fchouwers van dit bedryf waren, lieten zy 'er geene de min-  
 BOEK. ste gevoeligheid over blyken; integendeel, zy leenden de  
 1779. hand in het wegvoeren diez beelden: De Heer King nog-  
*January.* thans oordeelde het gevoeglyk Kao deswegens te onder-  
 houden; die al mede vry onverschillig schein over de zaak,  
 en alleen verlangde dat het Beeld, het welk in 't midden ge-  
 staan hadt, zou te rug gegeven worden, gelyk zulks ter-  
 stond geschiedde, en naar het huis van een der Priesterey over-  
 gebracht.

De Koning en deszelfs Opperhoofden hadden zints eeni-  
 ge dagen zich vry nieuwsgierig getoond, om den dag van  
 ons vertrek te mogen weten. De Heer King voelde zich hier  
 door opgewekt, om naartevorschen welk een denkbeeld dit  
 Volk van ons vormde, en welke hunne begrippen waren we-  
 gens de oogmerken en bedoelingen onzer Reize. Hy spaar-  
 de geen moeite om dat stuk naar genoegen opgelost te zien;  
 maar alles wat hy te weeten kon komen, was, dat zy in het  
 denkbeeld waren, dat wy ons geboorteland verlaten hadden,  
 uit gebrek of schaarsheid van leeftogt, en dat wy hen en-  
 kel een bezoek hadden gegeven, om ons eens braaf den buik  
 te vullen. Dit besluit was vry natuurlyk, aangezien het ver-  
 magerd voorkomen van eenige onzer Scheepslieden, de on-  
 gemeene gulzigheid, waarmede zy op de versche spyzen van  
 dit Volk aanvielen, en onze bezorgheid om zoo veele le-  
 venmiddelen optedoen, als wy met mogelykheid bekomen  
 konden. Voeg hier by eene omstandigheid die hen niet  
 weinig verlegen maakte, naamlyk, dat wy geene Vrouwen by  
 ons hadden.

't Was grappig genoeg te zien, hoe de Inboorelingen over  
 de buiken streeken van onze Matroozen, die ver van inge-  
 vallen te zyn, gelyk by onze aankomst aan deze plaats, thans  
 vry rond stonden; waarom dit Volk zoo door teekenen als  
 woorden te verstaan gaf, dat het voor ons tyd was om te ver-  
 trekken; doch, indien wy weder wilden komen tegen het  
 volgend faisoen van de Broodvrucht, men als dan beter in  
 staat zou wezen, om ons van al het benoodigde te voor-  
 zien.

Wy

Wy hadden ons nu zestien dagen in de Baai opgehouden, en gedurende dien tyd zulk eene verbazende slachting aange- recht, onder hunne Varkens, en zoo veele van hunne Vruchten verslonden, dat men zich geenzins behoeve te verwonderen, als zy verlangden van zulke gasten ontslagen te zyn, en ons te zien vertrekken. Het kan ook zyn dat Terreeo- boo, met zyne navragingen niet anders bedoelde, dan eene begeerte om in tyds dat geene gereed te hebben, het welk hy voor had ons by ons vertrek te verëeren; want toen wy hem kennis gaven, voornemens te zyn binnen twee dagen het Eiland te verlaten, werd 'er terstond een uitroeping ge- daan, het Volk afvorderende de Zwynen en Vruchten afte- brengen, om door Terreeoobo aan den Orono geschonken te worden.

Op dezen dag werden wy aan 't strand onthaalt op de grappen en Zotskuuren van een der Inboorlingen. Hy hieldt in de eene hand een Muzyk Instrument; om zyn hals hadt hy een krans van Zeewier, en om elk been, even boven de kuit, een sterk netwerk met verscheide ryen hondstanden loshangende. Zyn dans ging verzelt van allerlei vreemde fratzen, en onnatuurlyke verdraijingen van mond en oogen, welke schoon ten uitersten belachlyk, over het geheel niets uitdrukten, of te beduiden hadden.

Worstel en Vechtpartyen verschaften ons vermaak tegens den avond, en wy van onzen kant onthaalden de Inboorelin- gen, op het affteken der weinige Vuurwerken, welke ons nog waren overgebleven. Niets verwekte meerder verwon- dering by deze Eilanders, dan deze Vuurwerken, en in de- zelve erkenden zy geerne onze meerderheid.

Onze timmerlieden, die landwaards in gezonden waren, om planken ter herstellinge van het Galjoen voor de Resolu- tion, hadden nu reeds drie dagen uit geweest, zonder dat wy iets van hen vernamen; het geen ons niet weinig ontrusten. Wy gaven deswegens onze bekommring te kennen aan den ouden Kaoo, die even verlegen schein als wy; doch terwyl wy te zamen een overleg maakten om hen iemand achter na te zenden, kwamen zy alle behouden te rug. Zy hadden,

V.  
BOEK.  
1779.  
January.

v. gen verwagting, ver landwaards in moeten gaan, eer zy eenige Boomen vonden, geschikt voor het benoodigde werk. BOEK. Deze omstandigheid, als mede de slechte wegen, die het 1779. moeilyk maakten het hout naar de Schepen te voeren, hadden hunne terugkomst vertragt. *January.* Zy spraken met veel lof van hunne leidlieden, die hen niet alleen van leestogt voor zagen, naar met veel getrouwheid voor hun gereedschap hadden zorg gedragen.

*Februar.* Den 4. February bestemd zynde tot ons vertrek, noodigde Terreeoboo Kapitein Cook, en den Heer King, om op den derden by hem te komen, ter plaatze, waar Kaoo zich ontheldt. By onze aankomst aldaar, zagen wy eene meenigte kleeden over den grond verspreid, benevens veele roode en geele vederen, vastgemaakt aan de draden van Koker-nootschellen, als mede een groot aantal Bylen en ander Yzerwerk, van ons in ruiling gekregen. Niet verre van dit alles, lag een zeer groote voorraad van vruchten van allerlei soort, en daar nevens eene groote kudde Zwynen. In 't eerst verbeeldden wy ons, dat dit alles ten geschenke voor ons bestemd was, doch Kaireekeea berichtte ons dat het een schatting was, door het Volk van dat Landgedeelte, aan den Koning opgebracht; en naauwlyks waren wy gezeten, of alles werd aan de voeten van Terreeoboo nedergelegd, en voor hem uitgespreid.

De Koning toonde zich zeer voldaan over dit blyk van plichtbetrachting zyns Volks; een derde gedeelte van het Yzere gereedschap, een derde van de Vederen, en eenige stukken Doek, werden door hem uitgekozen, en op zyn last aan eene zyde gelegd; het overige van 't Doek, en de Vederen, nevens de Vruchten, en Zwynen, werd vervolgens aan Kapitein Cook, en den Heer King aangeboden. De waarde en groote van dit geschenk, overtrof alles, wat wy van dien aart gezien hadden. Wy toefden geen oogenblik om 't een en ander naar boord te zenden: de grootste Zwynen werden geslacht, om ingezouten te worden tot Scheepskost op Zee, en de kleene Biggen werden, benevens de Vruchten, onder 't Volk van de beide Schepen verdeelt.

Wy



Wy verlieten nu de Morai, en bragten alles wat ons op en tot de Wachtplaats gediend had aan boord. De Taboo werd opgeheven; en naauwlyks hadden wy de plaats verlaten, of het Volk liep met geheele hoopen derwaards, en doorsnuffelde alles ten naauwkeurigste, in verwagting van het een of ander van waarde, door ons achtergelaten aldaar te vinden. De Heer King, de laatste aan land gebleven, en op het wederkeeren van de Boot wagtende, werd van eene groote meenigte Inboorelingen omringt, die hem overhaalde zich onder hen nedertezetten, waarop zy begonnen te klagen over ons scheiden, en het was niet zonder moeite dat hy zich van hen ontsloeg. Ook was hy indedaad in de hoogste achting by hen; gelyk blyken zal uit het volgende verhaal.

Het bevel gehad hebbende over het Volk, dat wy, gedurende ons verblyf in deze Baai, aan land hadden, verkreeg hy daar door gelegenheid, om de Inboorelingen beter te leeren kennen, en by hun bekend te worden, dan zy, wier dienst het meest aan boord verëischt werd. Ook was de heuschheid en vriendelykheid, die zy hem bewezen, uitermate groot, doch alles overtreffende was de bestendige Vriendschap hunner Priesteren; dit deedt hem alles aanwenden om zich hunne achting en genegenheid waardig te maken, waar in hy zoo gelukkig slaagde, dat toen hen de tyd van ons vertrek bekend was, zy hem sterk aan waren om op het Eiland te blyven, en daar toe de uitlokkendste aanbiedingen aan hem deden. Toen hy zich des verschoonde, met te zeggen, dat Kapitein Cook hier aan zyn toestemming niet zou geven, stelden zy hem voor de Wyk te nemen, naar 't gebergte waar zy hem verborgen zouden houden, tot dat de Schepen vertrokken waren; op zyne verzekering dat de Kapitein zonder hem niet onderzeil zou gaan, vervoegden de Koning en Kaoo zich by Kapitein Cook, (wiens Zoon zy meenden dat hy was,) met een ernstig verzoek dat hy by hun mogt blyven. De Kapitein niet verkiezende een verzoek, zoo vriendelyk gedaan, bot af te weigeren; verzekerde hen, dat hy voor het tegenwoordige hem niet kon ont-

v.  
BOEK-  
1779.  
*Februar.*

V. beeren; maar dat hy voornemens zynde het volgende jaar op  
 BOEK. het Eiland wedertekomen, als dan zou trachten de zaak naar  
 1775. hun genoeg te schikken.  
 Februar.

Op Donderdag den 4., zeilden wy, vroeg in den morgen, de baai uit, wordende gevolgt van de Discovery, en een verbazend aantal Kanoos. Het oogmerk van Kapitein Cook was het overig gedeelte van de Kust dezès Eilands, optenemen, alvorens naar de andere Eilanden te zeilen, in hoope eene Rheede aantetreffen, waar de Schepen beter gedekt lagen dan in Karakakooa baai, en ingevalle het hem hier niet gelukte, als dan het Zuid Oostlyk gedeelte van Mowee langs te zeilen, alwaar hy, volgens verzekering, eene uitmuntende haven zou aantreffen,

Op den 5. en 6. hadden wy stil weder en vorderden weinig, tegen den avond begon de lucht te betrekken, en de wind met hevige rukken van land te waaijen, zoo dat wy genoodzaakt waren, alle onze zeilen in te nemen, en een bylegger te maken onder het bezaans stagzeil. Zoo rasch de wind begon optesteken, werden wy van alle de Kanoos verlaten, onder dezen was 'er één, welke door de hooge Zee onderst boven raakte, doch twee Mannen en een oude Vrouw, die zich in dezelve bevonden hadden, en op 't punt stonden om te verdrinken, werden gelukkig gered door Schipper Bligh. By het schieelyk vertrek der Kanoos waren verscheide Vrouwspersonen aan ons boord achtergelaten, zonder dat iemand harer Landgenoten zich harer in 't minste bekreunde.

Op den 7. maakten wy weder Zeil, hadden goed weder, en eene labbere koelte. Wy bevonden ons thans vyf Zee mylen van 't strand doch, om de hooge Zee, dorsten de Kanoos het niet wagen tot ons aftekomen, zoo dat de Vrouwlieden genoodzaakt waren by ons aan boord te blyven, het welk haar gansch niet aan stond, zynde meest alle Zee ziek, ook hadden veele harer, haare Kinderen aan landgelaten. Op den 8. ontstond 'er 's middernachts eene hevige stormwind, die de voormats van de Resolution zeer beschadigde, de wangen deed springen, en het noodzakelyk maakte de mast te ontspreken. Kapitein Cook stond eerst in beraad of hy naar de

Karakóoa baai zou te rug keeren, of zich verlaten op het vinden van eene haven aan de Eilanden te lywaard. 't Is waar, het geene 'er te herstellen ware, zou waarschynlyk beter hebben kunnen geschieden aan eene andere plaats, dan in deze baai, die de gemaklykste niet was, en welker land streek reeds merkelyk door ons van leeftocht, en ververschingen was uitgeput; maar daar en tegen kon men het beschouwen, als een onvoorzigtigen stap, een tamelyke goede haven te verlaten, enkel op de hoop van eene betere te zullen aantreffen, te meer, dewyl wy daar in niet slagende, ons zelve aan zeer veele moeilykheden, en gevaren blootstelden. Om die reden wendden wy, de steven weder naar land, ten einde de Inboorlingen gelegenheid te geven de Vrouwen, die wy aan boord hadden, aftehalen; en toen wy omtrent den middag tot op een Engelsche Myl den oever genadert waren, kwamen verschieide Kanoos naar ons toe, maar oodanig opgepropt met Volk, dat 'er geen plaats voor onze gasten overbleef; Kapitein Cook liet derhalven de Pinas buiten boord zetten, om het Vrouwvolk aan land te voeren, en de Schipper, dien hy 'er het bevel over gaf, kreeg tevens last, om aan de Zuidkust naar versch water om te zien, het welk hy echter niet kon vinden.

Veranderlyke winden, en een sterker stroom naar 't Noorden, vertraagden onze wederkomst in de Baai, en den 9., tegen den avond, woei het zoo sterk, uit den Zuid-Oosten, dat wy genoodzaakt waren onze marszeilen dubbel te reeven. Den 10., 's morgens vroeg, werden wy door een hevig verloop, tot dicht onder de branding der klippen gevoert, ten Noorden des Westhoeks van Owhyhee. Wy hadden maar even de ruimte, om dezelve te vermyden, en deden verscheide schooten om de Discovery op haar hoede te doen zyn, en van 't gevaar te onderrichten.

Even voor den middag bedaarde het weêr, en eenige weinige Kanoos waagden het tot ons aftekomen, het Volk van dezelve verhaalde ons, dat de laatste stormwinden veel schade gedaan hadden, en dat 'er veele Kanoos verongelukt waren, of gemist werden. Het overige van den dag even wy op-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. loeven; in den avond waren wy slechts een Engelsche myl  
 BOEK. van de baai af; doch wy bleven tot den dagenraad af en  
 1779. aanhouden, en kwamen kort daar aan in onze vorige plaats  
 Februar. ten anker.

Den ganschen dag van den elfden, en een gedeelte van den twaalfden February, waren wy druk bezig met het uitligten van de fokkemast, en met dezelve naar land te brengen. Niet alleen was dezelve beschadigt aan den top. maar ze was van onder aan den voet zeer verrot, en had een zeer groot gat in 't hart. Dewyl het herstellen van 't een en ander. waarschynlyk verscheide dagen zou vorderen, werd alles wat tot het Observatorium behoorde aan land gebragt, door de Heeren King, en Baily, die teffens hunne tenten by de Morai oprichtten, tot een wacht by dezelve aanstellende, een Korporaal en zes Scheeps-Soldaten. Wy hernieuwden onze kennis en Vriendschap met de Priesteren, die, tot onze meerder veiligheid, de Wachtplaats met hunne roeden *tabootten*, als voorheen. De Zeilmakers kwamen ook aan land, om de schade te herstellen, welke de Zeilen by de laatste stormwinden geleden hadden, zy werden geplaatst in eene wooning, welke de Priesters ons inruimden, naast de *Morai*.

De wyze, op welke wy, by onze wederkomst en 't ankeren, ontvangen werden, verschilde zoo veel van die onzer eerste aankomst, dat wy 'er alle over verbaast stonden; geen gejuich, geen zamenvloeiing van menschen, geen gewoel werd 'er bespeurt, de baai schein ontvolkt en verlaten, en naauylks zagen wy eene enkele Kanoo op 't water. 't is waar, men kon stellen dat de nieuwsgierigheid der Inboorlingen, thans vry wat vernindert was, maar het gastvry onthaal, het welk wy hier by aanhoudenheid genoten hadden, de vriendelyke voet, op welchen wy, by ons vertrek, van elkanderen afscheid namen, gaf ons reden te verwagten, dat zy by onze te rug komst, ons met de grootste teekenen van vreugde en blydschap, zouden ontvangen hebben.

Wy maakten veelerlei gisfingen wegens de oorzaak dezer ongemeene verandering, tot dat eindelyk het gansche geheim werd verklaard en opgeheldert, by de te rug komst  
 van

van de boot, door ons naar Landgezonden, by welke wy de tyding ontvingen, van 's Konings afwezigheid, en dat de baai *getabood* was. Dit bericht scheen zeer voldoende aan veelen onzer, maar andere waren van gevoelen, dat het thans gehouden gedrag der Inboorlingen, eenige argwaan aanduidde; en dat de *taboo* of het verbod, onder voorwenzel van Terreeoboo's afwezendheid, listiglyk voorgewend werd, om hem tyd te geven met zyne Opperhoofden te overleggen, op wat wyze met ons te handelen. Of dit vermoeden gegrond, dan of het voorgeven der Inboorelingen echt ware, is iets het welk wy met geen mogelijkheid kunnen zeker stellen. 't Is zeer waarschylyk dat onze spoedige te rug komst, voor welke zy zich geene genoegzame redden konden geven, hen eenigzins ontrustte; doch het gedrag van Terreeoboo, die, by deszelfs gewaande aankomst, des anderendaags morgens, terstond zyne opwagting kwam maken by Kapitein Cook, als mede de vriendelyke wyze, op welke de Inboorelingen hunne voorige gemeenzaamheid met ons, van dat oogenblik af aan, vernieuwden, schenen duidelyke blyken te zyn, dat zy niets kwaads met ons voor hadden, of van ons verwagtede waren. Ter ondersteuning van dit gevoelen, kunnen wy nog een ander geval melden; dat ons op onze eerste aankomst daags voor 's Konings bezoek bejegende. Zeker Inboorling had aan boord van de *Resolut ion*, een Zwyn verkogt, en den bedongen prys 'er voor ontvangen; Pareea, die by den handel tegenwoordig was, raadde den verkooper aan het Zwyn niet over te leveren, zonder een vermeerden prys. Over deze tuschen spraak toonden wy ons sterk gebelgd, en stieten hem van ons af; toen nu kort daar aan de baai *getabood* werd, meenden wy in 't eerst dat zulks geschiedde, uit hooft van den hoon door ons aan 't Opperhoofd toegebracht.

Deze beide gevallen in aanmerkingen genomen, valt het zeer moeilyk reden te geven, van de daden eens Volks, wiens taal en gewoontens, ons zoo gebrekkig bekend zyn; en men kan zich ten minsten eenig derkbeeld vormen van de moeilykheden, met welke die genen te worstelen hebben,

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. ben, die, in hunnen omgang met deze vreemdelingen, altoos verplicht zyn in 't onzekere te dobberen, terwyl uit  
 BOEK. enkel ingebeeelde beledigingen, de ernstigste gevolgen kun-  
 1779. nen voortvloeijen, dan het zy onze gisfingen deswegens ge-  
 Februar. grond of ongegrond zyn, 't is zeker dat alles op den ouden  
 vriendelyken voet voortging tot op den 13. February in den  
 namiddag.

Tegen den avond van dien dag kwam de Officier, die aan 't hoofd der waterhalers van de Discovery was, aan den Heer King berigten, dat verscheide Opperhoofden niet verre van 't strand zich famengevoegt hadden, en bezig waren de Inboorelingen te verdryven, die de Matroozen hielpen in de watervaten, naar den oever te rollen, hy voegde 'er by dat het gedrag dier Opperhoofden, hem niets goeds aanduidde, en dat hy vreesde meer en meer van hen ontrust te zullen worden. Op zyn verzoek kreeg hy van den Heer King een Scheeps-Soldaat mede, met het enkele Zydgeweer gewapend. Kort daar aan kwam dezelfde Officier te rug, met berigt aan den Heer King, dat de Inbooringen zich gewapend hadden, en zeer oproerig waren. Hy begaf derhalven zich in persoon naar de plaats, vergezeld van een Scheeps-Soldaat met een Snaphaan gewapend. Op derzelve aannadering, wierpen de Eilanders hunne steenen aan een zyde, en de Heer King eenige Opperhoofden aangesproken hebbende, werd het by een Gerot gemeen terstond verstroot. Alles thans in rust zynde, besloot de Heer King, Kapitein Cook te gemoet te gaan, die met de Pinas juist aan land stond te komen. Hy gaf hem verslag van het zoo even voorgevallene, en kreeg bevel om met een Kogel te schieten op de zulken, die weder eenige moeite mogten maken, of met steenen smyten. Ingevolge van dezen last gaf, de Heer King aan den Korporaal bevel, op de geweeren der Schildwagten een Kogel te zetten, in plaats van Hagel.

Op ons wederkeeren naar de tenten, hoorden wy aanhoudend schieten uit kleengeweer van de Discovery, gemunt, zoo 't ons toefcheen, op een Kanoo, welke het met alle haast naar 't strand zette, en achter na geroeit werd, van  
 eene

eene onzer ligte sloepen. Uit dit schieten stelden wy vast, dat 'er eenig diefstal gepleegt was. Kapitein Cook beval derhalven den Heer King hem te volgen, niet een gewapend Scheeps-Soldaat, om ware het mogelyk het Volk van de Kanoo te vatten als het aan strand kwam. Zy liepen diensvolgens naar de plaats, daar zy dagten dat de Kanoo zou aanlanden, doch bereikten die te laat; het Volk was 'er uit, en hadt, voor hunne komst, het hazenpad landwaards ingekozen.

Zy wisten toen niet dat de goederen reeds weder gegeven waren; en uit het geene zy gehoord en gezien hadden, opmakende, dat het gestolene van aangelegenheid moest wezen, wilden zy hunne pogingen om ze weder te bekomen niet flaken. Men vroeg de Inboorlingen, welk een weg dit Volk was opgeslagen, men zette de dieven na tot de duisternis begon te vallen, en toen zich zelve omtrent drie mylen verre van de tenten afrekenende, en vermoedende door de Inboorlingen in het nazetten misleid te zyn, achtten zy het vergeefsich verdere nasporingen te doen, en keerden weder naar 't strand.

Gedurende hun afwezen, was 'er geschil ontstaan van vry ernstiger natuur. De Officier, die met de kleene boot de dieven was achter na geweest, en met de gestolene, doch weder gekregene goederen naar boord te rug keerde, ziene, dat Kapitein Cook en de Heer King de schelmen bleven achtervolgen, maakte zich meester van de Kanoo, die op strand was gehaalt, en nam dezelve mede. Ongelukkig behoorde deze kanoo aan Parcea, die op 't eigen oogenblik van 't boord der Discovery komende, eisch maakte op dezelve, met de sterkste betuigingen van zyne onschuld. De Officier weigerde die weder te geven, en werd daar toe noch sterker aangemoedigt door het Volk van de Pinas, die op Kapitein Cook wagtte; hier uit volgde een gevecht, waar in Parcea, door een geweldigen slag met een riem op 't hoofd getroffen, nederviel. Verscheide Inboorlingen, die tot hier toe stille aanschouwers geweest waren, vielen, daar op, ons Volk met zulk eene meenigte steenen op 't lyf, dat

v.  
BOEK.  
1779.  
*Februär.*

v. het met overhaasting de wyk moest nemen, en zich met  
 BOEK. zwemmen redden, aan een rots zeer wyd van 't strand gele-  
 1779. gen. Terstond werd de Pinas geplunderd, en zou geheel  
 Februar. vernield zyn geworden, had Parcea zich daar niet tegenge-  
 steld; want deze was thans van den slag niet alleen herko-  
 men, maar had dien insgelyks vergeten. Hy beval de Ei-  
 landers uit elkanderen te gaan, en gaf ons Volk door tekenen  
 tekenen, dat het mogt wederkomen, en bezit nemen van de  
 Pinas; naderhand verzekerde hy de bootslieden zyn best te  
 zullen doen, om het geplunderde weder te bezorgen. Na  
 hun vertrek volgde hy hen en zyne Kanoo, en bragt hen den  
 hoed van den Scheepschryver en eenige andere dingen van  
 't geroofde weder; hy toonde zich zeer verlegen over het  
 voorgevallene, verlangde te mogen weten of de Orono hem  
 zou dooden, en of het hem zou geoorloofd wezen den volgen-  
 den dag aan boord te komen? Men verzeekerde hem dat hy wel  
 zou ontfangen worden, en op deeze verzekering wreef hy zy-  
 ne neus aan die der Officieren, (het gewone Vriendschaps  
 teeken van dat land,) en roeide naar het Dörp Kowrowa.

Toen Kapitein Cook alle deze byzondérheden was te weten  
 gekomen, ontrustten ze hem zeer, en met den Heer King aan  
 't boord te rug gekeerd zynde, gaf hy zyn vrees te kennen,  
 dat deze Eilanders hem zouden noodzaken, tot het neemen van  
 strengere maatregelen, want, voegde hy 'er by, men moet hen  
 niet laten vermoeden, dat zy eenig voordeel op ons behaald heb-  
 ben. Doch daar het dien avond te laat was om iets te doen,  
 gaf hy alleen bevel dat al wie zich van de Inboorelingen aan  
 boord bevond, terstond het Schip moesten ruimen. Toen  
 aan dit bevel voldaan was, begaf de Heer King zich naar  
 strand, en dewyl het voorgevallene van dien dag zeer veel  
 van het vertrouwen had vermindert, het welk wy te vooren  
 op de Inboorelingen stelden, werd de *Morai* met een dub-  
 bele Wagts bezet, met last om den Heer King te roepen,  
 zoo rasch zy iemand vernamen, die aan 't strand mogt ko-  
 men loeren. Omtrent elf uren bespeurde men vyf Eilanders,  
 om den voet van de *Morai* heen kruipen; zy zогten met alle  
 omzichtigheid ons te naderen, doch ontdekkende, dat zy



gezien waren, paktten zy zich fchielyk weg. Omtrent middernacht waagde het één hunner dicht aan de plaats te komen, daar wy het Observatorium hadden, doch toen onze Schildwagt over hem heen fchoot, namen ze alle de vlugt en wy bragten den nacht door, zonder verder ontrust te worden.

Den volgenden morgen begaf de Heer King zich, by het aanbreken van den dag, naar boord van de Resolution, om den tydwyzer te halen. Onder weg werd hy gewuifd van 't boord der Discovery, daar hem berigt werd, dat de Sloep dien nacht gestolen was, van de boei reep, aan welke dezelve had vertuit gelegen.

Toen de Heer King aan boord kwam van de Resolution, vond hy de Scheeps-Soldaten bezig met zich te wapenen, en Kapitein Cook, met het laden van zyn dubbelgeloopt vuur-roer. Hem het wedervaren van dien nacht aan de Morai willende verhalen, viel Kapitein Cook hem met eenige moeilykheid in de reden, en verhaalde hem het verlies van de groote Boot van de Discovery; en hoe hy zich gereed maakte om die wedertebekomen. Het was zyne doorgaande gewoonte, op alle de Eilanden van dezen Oceaan, wanneer hem iets van eenig aanbelang ontstolen ware, den Koning of eenige der voornaamste Erees aan boord te lokken, en als gyzelaars te houden, tot dat het gestolene was wedergegeven. Deze gewoonte tot hier toe altoos gelukkig uitgevallen, meende hy, te dezer gelegenheid, weder te volgen: ook gaf hy last om alle de Kanoos, die de baai uit wilden, aantehouden, voornemens om dezelve te nemen, en te vernielen, indien hy de groote boot langs eenen vriendelyken weg niet konde wederkrygen. Diensvolgens werden de boots van beide Schepen, behoorlyk bemant en gewapent, dwarsvoer de baai gelegd; en alvorens de Heer King van boord ging, werden 'er eenige zware stukken afgeschoten op twee Kanoos, die poogden te ontsnappen.

Tusfchen zeven en agt uren, verlieten Kapitein Cook en de Heer King te famen het Schip, de eerfte in de Pinas by zich hebbende den Heer Philips en negen Scheeps-Soldaten; de an-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. dere in de kleine Boot. De laatste bevelen, welke de Heer  
 BOEK. King van Kapitein Cook ontving, waren, dat hy de gemoe-  
 1779. deren des Volks, aan onze zyde van de baai, zou trachtenter  
 Februar. nederzetten, door hen te verzekeren dat men hen geen leed  
 zou doen; zyn Volk by een te houden, en altoos op zyne  
 hoede te wezen. Hierop scheidde Kapitein Cook van den  
 Heer King; de Kapitein ging naar Kowrowa, de verblyf-  
 plaats van Terreoboo, en de Heer King naar strand: aan  
 land gekomen, maakte hy het zyne eerste zaak de strikste  
 bevelen te geven aan de Scheeps-Soldaten, zich binnen de  
 tent te houden, op hunne Snaplanen een Kogel te zetten, en  
 om wat reden ook hunne geweeren niet afteleggen. Ver-  
 volgens ging hy den ouden Kaoo, en de Priesters aan der-  
 zelve Hutten bezoeken, aan wien hy, zoo goed hem moge-  
 lyk was, de reden verklaarde van deze vyandelyke toebe-  
 reidzelen, welke hen zoo zeer ontrust hadden. Hy bevond  
 dat het geval van de gestolen groote Boot hem reeds bekend  
 was, en verzekerde hen, dat, alhoewel de Commandeur be-  
 floten hadt, die weder te hebben, en de dieven te straffen,  
 zy nogthans, en alle de bewoners van het Dorp aan onze  
 zyde, niet het minste kwaad van ons te vreezen had-  
 den. Hy drong by de Priesters aan, dit aan het Volk be-  
 kend te maken, en te zeggen, dat het zich niet behoefde  
 te ontrusten, maar dat het vreedzaam en bedaard zou hebben  
 te blyven. Kaoo vroeg aan den Heer King, met veel ont-  
 roering, of Terreoboo eenig leed stond te geschieden? Hy  
 verzekerde hem van neen; en deze verzekering schieen den  
 Priesteren niet weinig genoeg te geven.

Inmiddels hadt Kapitein Cook de boot van den Noord-  
 hoek der baai doen komen, en landde met dezelve te Kowro-  
 wa, vergezeld van den Luitenant en negen Scheeps-Solda-  
 ten. Hy trok terstond naar 't Dorp, waar men hem met  
 eerbied ontving; het Volk wierp, als naar gewoonte, zich  
 voor hem neder, en bood hem, als voor heen, eenige klee-  
 ne Biggen aan. Bespeurende dat men zyn oogmerk niet ver-  
 moedde, vroeg hy vervolgens naar den Koning en de twee  
 Zoonen des Konings, die meesten tyds zyne gasten geweest

wa-

waren, a  
 binnen k  
 zen zoek  
 de woon  
 De oude  
 over 't v  
 tein Coo  
 verzogt  
 de Resol  
 aan, en  
 zellen.

Alles f  
 ge lieder  
 traden n  
 reea geh  
 's Koning  
 ooggen fr  
 twee Op  
 gen, en  
 gaan, d  
 grooten g  
 in bewe  
 schut, en  
 den zich  
 toestand,  
 zyne Ma  
 buiten st  
 wapenen  
 stelde, d  
 optrekk  
 scharde  
 dertig sc  
 De ou  
 met de  
 zyn gela  
 ten steel  
 bleef zee

waren, aan boord van de Resolution. De jongens keerden binnen kort met de Inboorelingen weder, die hen hadden wezen zoeken, en geleidden Kapitein Cook, onmiddelyk, naar de wooning, waar Terreeoboo dien nacht geslapen hadt. De oude Man was even ontwaakt, en, na een kort gesprek over 't verlies van de groote Boot, aan welks dievery Kapitein Cook overtuigt was, dat de Koning geen deel hadt, verzogt by hem mede te gaan, en den dag aan boord van de Resolution doortebrengeu. De Koning nam de uitnodiging aan, en maakte zich terstond gereed, om hem te vergezellen.

Alles schein naar wensch te zullen gelukken; de twee Jonge lieden zaten reeds in de Pinas, en de overige der bende traden naar den oever, wanneer een Vrouw, Kanee-Kabareea geheten, de Moeder der beide Jongens, en eene van 's Konings geliefste wyven, hen naliep, en met traanen in de oogen smeekte, zich toch niet aan boord te begeven. De twee Opperhoofden, die zy by zich had, hielden hem tegen, en 'er op aandringende dat hy niet verder zou medegaan, deden zy hem nederzitten. De Eilanders thans in grooten getale aan 't strand samenvloeiende, waarschyuelyk in beweeging gebragt, door het afschieten van het grofgeschut, en het vertoon van vyandelykheden in de baai, schaarden zich rondsom Kapitein Cook en Terreeoboo. In dezen toestand, bemerkte de Luitenant der Scheeps-Soldaten, dat zyne Manschap door de meenigte te sterk op een gedrongen buiten staat gesteld werd, om zich, des noods, van hunne wapenen te kunnen bedienen, waarom hy Kapitein Cook voorstelde, deze, langs den rots, naar den waterkant te doen optrekken; de meenigte maakte ruimte, en de Luitenant schaarde zyn Volk in eene linie, op een afstand van omtrent dertig schreden van de plaats, waar de Koning zat.

De oude Koning bleef al dien tyd op den grond zitten, met de blykbaarste trekken van vrees en verlagenheid op zyn gelaat. Kapitein Cook ongenegen, om een zaak te laten steeken; tot welks volvoering hy aan land gekomen was, bleef zeer ernstig den Koning aanporren om toch medetegaan;

v.  
BOEK.  
1779.  
Február.

terwyl aan den anderen kant, wanneer de Koning de minste geneigtheid toonde, om hem te volgen, de Opperhoofden, die hem omringden, 'er zich tegen verzetteden, eerst met bidden en smeeken, doch naderhand met kracht en geweld, en eindelyk hem dwingende aan land te blyven. Kapitein Cook, ten laatsten bemerkende, dat alles in repen roere was, en geen kans ziende om zonder bloedstorting den Koning mede te krygen, gaf het eindelyk op, ten zelve tyde aan den Heer Philips te verstaan gevende, dat zich van dwang te bedienen in dit geval, waarschylyk het leeven zou kosten, aan eene meenigte van Inboorlingen.

Schoon deze onderneming nu mislukte, en door Kapitein Cook werd opgegeven; schein nogthans zyn persoon in geen het minste gevaar geweest te zyn, tot 'er iets voorviel, 't geen eene noodlottige en rampzalige wending aan de zaak gaf. De beide Booten, die dwars voor de baai lagen, gevuurd hebbende op eenige Kanoos, die 'er uit poogden te geraken, hadden ongelukkig een der voornaamste Opperhoofden getroffen. De tyding van diens dood kwam in het Dorp, waar zich Kapitein Cook bevondt, juist toen hy van den Koning vertrokken was, en met zeer veel bedaardheid naar het strand wandelde. De gisting, daar door in de gemeederen veroorzaakt, was maar al te zichtbaar: Vrouwen en Kinderen werden achterafgezonden; de Mannen vertoonden zich schielyk in hunne Wapenrusting; omhangen met teenen Schilden, en voorzien van Speeren en Steenen. Een der Inboorelingen, een Steen in de eene, en een lange yzere Staaf (Pahooa genoemd) in de andere hand hebbende, kwam op Kapitein Cook af, zwaaijende met zyn geweer, by wyze van uitdaging, en dreigende den Steen te werpen. De Kapitein verzogt hem aftelaten; de Eilander bleef voortvaren met bedreigingen; het welk den Kapitein ten uiterste vergramde, en aanzette op hem met Hagel te schieten. De Man, door het Schild gedekt, waar de Hagel niet kon doordringen, werd des te woedender en te stout. Verscheide Steenen werden den Scheeps-Soldaten naar 't hoofd gesmeten, en een van de Erees trachtte met zyn Pahooa den Heer Phi.

Philips te doorsteeken, doch in dien toeleg misfende, kreeg hy van dezen een slag met de Kolf van de Snaphaan. Kapitein Cook lostte daar op zyn tweede loop; op welke een Kogel stond, en doodde eenen van de geweldigste aanvalleren. Onmiddelyk hier op volgde een algemeene aanval met Steenen, het welk van onzen kant beäntwoord werd, met het losfen van het kleen Geweer, en met het schieten van het Volk in de Booten. Tot onze groote verwondering, weerstonden de Eilanders ons vuur, met zeer veel onverschrokkenheid, en, zonder onze Scheeps-Soldaten tyd te laten om weder te laden, rukten zy op hen in met yslyk geschreeuwen gegil. Hier op volgde een tooneel van de uiterste schrik, en verwarring.

Vier onzer Scheeps-Soldaten namen de wyk tusfchen de rotsen, en werden de slachtöffers van de woede des vyands; drie anderen ontvingen gevaarlyke wonden; de Luitenant werd met een Pahooa tusfchen de schouwers gekwetst, doch tot zyn geluk niet afgevuurt hebbende, schoot hy den Man, die hem den steek had toegebracht, zoo als deze gereedstond om hem andermaal te treffen. Toen men onzen ongelukkigen Kapitein voor de laatste keer onderscheidenlyk zag, stondt hy aan den Waterkant, bevelende aan 't Volk in de Booten niet langer te vuren, maar digter aan 't strand te halen.

Eenige, die zich daar bevonden, meenen dat de Scheeps-Soldaten en het Volk in de Booten, vuurden zonder bevel van Kapitein Cook, die gaerne verdere bloedstorting wilde voorkomen; het is derhalven niet onwaarschynlyk; dat zyne menschlievenheid, by die gelegenheid, doodlyk voor hem geweest hebbe: want men heeft opgemerkt, dat zoo lang hy de Iuboorelingen het hoofd boodt, niemand zich met geweld tegen hem verzette; doch, toen hy zich omkeerde om de Bootslieden iets toeteroepen, werd hy in den rug gestoken, zoo dat hy met zyn aangezicht in 't water viel. De Eilanders, die hem zagen vallen, hieven een algemeen geschreeuw aan. Zyn lichaam werd op eene onmenschelyke wyze op het strand gehaalt, en door den vyand omringd, die elkan-

v.  
BOEK.  
1779.  
*Februars.*

de minste  
erhoofden,  
eerst met  
en geweld,  
Kapitein  
roere was,  
oning me-  
de aan den  
vang te be-  
ou kosten,

r Kapitein  
on in geen  
oorviel, 't  
n de zaak  
agen, ge-  
oogden te  
te Opper-  
am in het  
en hy van  
daardheid  
in de ge-  
Vrouwen  
n vertoon-  
ngen met  
en. Een  
ngeyzere  
e, kwam  
by wyze

De Ka-  
portvaren  
rste ver-  
ten. De  
kon door-  
erscheide  
d gesne-  
den Heer  
Phi.

v. deren den Dolk uit de handen trekkende, eene woeste iever  
 BOEK. toonde, om deel te hebben in hem afstemaken.  
 1779. Zoodanig was het rampzalig uitēinde, van onzen uitmun-  
 .Februar. tenden Bevelhebber. Na een leven, beroemd door zoo vee-  
 le welgeslaagd. ondernemingen, kan hy bezwaarlyk gerekend  
 worden, te vroeg weggerukt te zyn, terwyl hy leefde om  
 het groot werk, waar toe hy byzonderlyk verōrdend scheen,  
 te volēindigen, wordende eer verftoken van het genot, dan  
 van het verkrygen des roems. Hoe oprecht zyn verlies be-  
 treurd werd, door die geenen, die hunne veiligheid te dan-  
 ken hadden, aan zyn kundigheid en beleid, en allen troost  
 aan zyne teederheid en menschlievendheid, is met geen mo-  
 gelykheid te befchryven; ook zoude de taak even moeilik  
 zyn het afgryzen, de verflagenheid, en de verbazing te fchet-  
 zen, die volgde op een' zoo verfchriklyken en onverwagten  
 ramp. Laat ons derhālyen het oog van zulk een akelig en  
 droevig tooneel afwenden, ter behaaglyker befchouwinge  
 van 's mans karakter en deugden, en onze laafte billyke tol  
 betalen, aan de gedagtenis van dezen waardigen mensch, met  
 eene korte Gefchiedenis, van zyn leven en bedryven, tenal-  
 gemeene nutte volvoerd, optegeven.

Kapitein James Cook, (\*) was in November 1728 geboren te  
 Marton, in Cleveland, niet verre van Great Ayton in York-  
 shire. Zyn Vader was een daghuurder by een landman,  
 en woonde eerst in een klein Dorp, met leeme muren om-  
 waldt; doch verhuisde naderhand naar Great Ayton, waar  
 hy, als boeren knecht, dienst kreeg by wylen den Schildknaap  
 Thomas Scuttowe, en in verfcheide takken van het boeren  
 bedryf-geholpen werd door zyn Zoon.

Dertien jaaren oud, werd hy ter Schoole befteed by Mr. Pul-  
 len, een Schoolmeester te Ayton, by wien hy het Cyfferen en  
 Boekhouden &c. leerde, en al vroeg, zegt men, blyken gaf  
 van

(\*) Deze volledige en extra Levensbefchryving van Kapitein Cook is,  
 na de uitgave van die, welke in het groote en kostbare werk, door de  
 Admiraliteit van deze Reize uitgegeven, gevonden word, aan 't Publiek  
 mede gedeelt.

van zyne geschiktheid, en neiging voor de Rekenkunde. In January 1745, werd hy door zyn Vader tot leerjongen besteed, by een Kruidenier en Kramer te Snaith; waar hy anderhalf jaar bleef, en van zyn Meester, die zyne groote neiging tot de Zeevaard bespreurde, in welke hy hem niet geerne wilde tegengaan, van zyn verdrag ontslagen werd.

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

In July 1746, werd hy voor drie Jaaren als Leerjongen besteed by Mr. J. Walker van Witby, welken tyd hy tot groot genoegens zyns Meesters uithieldt. Zyne eerste reize, welke hy ter Zee deedt, was aan boord van het Schip de *Free-love*, het welk meest in den Kool-handel gebruikt werd van Newcastle naar Londen.

In de lente van 1750, nam hy dienst als Matroos aan boord van de *Maria*, Kapitein Gaskin, by wien hy, gedurende dat gansche Jaar, op de Oost Zee voer.

In 1755 begaf hy zich in 's Konings Zeedienst, aan boord van de *Eagle*, geneigt zynde als hy zich uitdrukte, zyn fortuin langs dien weg te beproeven. Eenigen tyd daar na, zeilde de *Eagle* met een ander Fregat op een Kruistocht uit, welke zeer gelukkig uitviel. Op de eerste Reis werd de *Eagle* gevoerd, door Kapitein Hamer. Naderhand had Sir Hugh Palliser het bevel 'er over, die welhaast Cook's verdienste ontdekte, en hem van onder het gemeen nam.

In 1758 was hy Schipper op de Northumberland, het vlag Schip van Lord Colville, die toen het hoogbevel voerde over een smaldeel, op de Kust van Amerika. Hier was het, gelyk hy meenigmaalen verhaalde, dat hy, voor 't eerst, Euclides las, en zich toeleide op de wiskunde, zonder eenigen anderen bystand, dan eenige weinige Boeken, en eigen bevlifting. Terwyl hy op deze wyze het middel vondt, om zyn verstand te beoeffenen, en eenigzins het gebrekkelyke eener opvoeding te verbeteren, woonde hy de meeste woelige tooneelen van den Oorlog in America by. By het beleg van Quebec, werdt hy door Sir Charles Saunders belast, met de uitvoering van verscheide gewigtige Zeediensten. Als loots voerde hy de Booten aan, in den aanval van Montmorency;

v. bestaarde de Inscheeping naar de Hoogten van Abraham, en door 't plaatzen van boeijen, wees hy de groote Schepen 't vaarwater aan, langs welk zy de Rivier veilig konden opzeilen. De wyze, op welke hy zich in deze gewichtige diensten kweet, verwierf hem de achting en vriendschap van Sir Charles Saunders en Lord Colville, die, zoo lang zy leefden, zyne yverige bevorderaards bleeven. By het eindigen des Oorlogs, werdt hy, op aanpryzig van Lord Colville, en Sir Hugh Palliser, aangestelt, om de Golf van St. Lawrence, en de Kust van Nieuw-Foundland af te teekenen.

Op den 1. April 1760 werd hy tot Luitenant aangestelt, in welken post hy veele proeven gaf van die bekwaamheid, welke hem zedert tot die hooge posten bevorderde, waar in hy zich met zoo veel roem kweet, dat hy by de Nakomelingschap geächt zal worden als een der kundigste Zeelieden, welke dit Land heeft voortgebragt.

In het Jaar 1765, vergezeld hy Sir William Burnaby, op den Kruistocht van Jamaica, en verwierf, op dien tocht, de goedkeuring en toejuiching van den Admiraal.

In het Jaar 1767, werd hy door Sir Edward Hawke verkozen om het bevel te voeren op het Schip de Endeavour, naar de Zuid-Zee bestemt, om den overgang van Venus over de schyf van de Zon waartenemen; en verdere ontdekkingen te doen, in dat gedeelte van den Aardkloot.

Zints dit tydperk zyn zyne gedane diensten te algemeen bekend, om ieder in 't byzonder opgehaalt te worden. Zyne achting klom naar mate zynere bevorderingen, tot eene hoogte, welke verre boven alle loftuitingen is. Indedaad, hy schynt byzonderlyk geschikt geweest te zyn, tot deze soort van onderneeming. Zyne natuurlyke neiging, zyne opklimmingen in den Zeedienst, zyne onvermoeide vlyt, alles liep zamen om een bekwaam Zeeman van hem te maken, en hem die kundigheden te verschaffen, welke van slechts weinigen kunnen verkregen worden.

Hy was sterk van lichaam, van een gezond gestel, en in staat om de grootste ongemakken te verduren. Als de nood het



het verëischte, kon hy met smaak de slechtste spyze nuttigen, en met de grootste bezadigheid en onverschilligheid, kon hy zich aan alle zelfverzaking onderwerpen. Zyne zielshoedanigheden waren van dezelfde sterke geëartheid, als die zyns lichaams. Zyn verstand was kloek en schrander: zyn oordeel, byzonder in alles wat betrekking had tot zyn beroep, vaardig en vast. Zyne plans en ondernemingen droegen blykbaare teekens, van een groot oorspronglyk vernuft. Zyn moed was bedaard, bezadigt en onverschrokken, gepaard met eene verwonderlyke tegenwoordigheid van geest. Zyne Zeden waren eenvoudig, onbedwongen, en hadden niets gemaakts. Zyne geëartheid, men moet het bekennen, was veels te haastig en oplopend; doch deze fout is ligt te vergeven, als men 'er by aanmerkt, dat hy goedhartig en menschlievend was.

Zie daar eenige weinige schaduwingen of omtrekken van Cooks karakter; doch zyne meest in 't oog loopende Karaktertrek was, die onweerstaanbaare en onvermoeide drift, in het voortzetten en volvoeren van eenig ontwerp, in weerwil van alle gevaren, moeilykheden, en ongemakken. In alle zyne lange, moeilyke en verdrietige reizen, bleef het vuur van zyn drift en yver altoos in vollen gloed. Geen aanprikkelende verlokking kon hem voor een oogenblik aftrekken; zelfs die tuschenpozingen van uitspanningen, welken zomtyds onvermydbaar voorkwamen, en met blydschap door veele zyner Officieren omhelst en genoten werden, zag men hem met ongeduld verduren, als ze niet besteed konden worden, of iets toebrengeu, tot het beter volvoeren zyner ontwerpen.

't Zoude onnodig zyn hier voorbeelden optehalen, van de gelegenheden, waarin hy blyk gaf van deze hoedanigheden. Wy zullen echter den uitslag dier dienften opgeven, onder de twee hoofdzaken, tot welke zy kunnen gebragt worden, die der Aardrykskunde, en der Zeevaard, en deze elk in een onderscheiden gezichtpunt plaatzen.

Geen wetenschap ontving misfchien ooit grooter toevoegzelen van een enkel Man, dan de Aardrykskunde ont-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februarij.

v. BOEK. 1779. Februar. ving van Kapitein Cook. Op zyne eerste groote reize ontdekte hy de Societeit-Eilanden; en bepaalde met zekerheid dat Nieuw-Zeeland uit twee Eilanden bestond, door een Straat, naar zyn naam genoemt, van een gescheiden. Hy spoorde vervolgens de Oost-Kust van Nieuw-Holland naar, tot nog toe onbekend, eene uitgestrektheid van zeeven en twintig graden breedte, of meer dan twee duizend Engelsche Mylen.

Op zynen tweeden tocht, lostte hy het groot verschilstuk op wegens een Zuidlyk gelegen Vasteland; dat half rond zoo volkomen doorkruist hebbende, dat 'er geen mogelykheid voor het bestaan van zulk een vastland overbleef, als digt by de Zuidpool en buiten het bereik der Zeevaard. Op dezen tocht ontdekte hy Nieuw-Caledonia, het grootste Eiland in den Zuider Stillen Oceaan, uitgenomen Nieuw-Zeeland. Hy ontdekte insgelyks het Eiland Georgia, als mede eene onbekende Kust, door hem Sandwich Land geheten: en twee malen de Zeeën der keerkringen bezogt hebbende, bepaalde hy de ligging der oude, en deedt verscheide nieuwe ontdekkingen.

Zyne derde en laatste Reize munt nothans boven alle de voorgaande uit, door de uitgestrektheid en het aanbelang der ontdekkingen. Behalven verscheide kleine Eilanden, in den Zuider Stillen Oceaan; ontdekte hy de groep Eilanden, door hem Sandwich Eilanden genoemd, die, om derzelver ligging en voortbrengzelen, mischien een voorwerp van meer aanbelang zullen worden, dan eenige andere ontdekking in de Zuidzee. Hy onderzocht vervolgens het geen tot nog was onbekend gebleven; van de West-kust van Amerika, van 40 tot 70 gr. Noorderbreedte, behelzende eene uitgestrektheid van drie duizend zeven honderd Engelsche Mylen; hy verzekerde en staaft de nabygelegenheid der twee groote Vastelanden, van Asia en Amerika; voer de straat tuschen die beide door, en nam de Kust ter wederzyde tot zulk een Noordpoolshoogte op, dat hy volkomen overtuigt werd, van de onbestaanbaarheid eens doortochts, in dat half rond van den Stillen Oceaan, tot de Atlantische Zee;

Zee , het zy Oost- of Westwaards ; met een woord , hy heeft de waterbeschryving des bewoonbaren Aardkloots voltooid , indien wy uitzonderen de Japansche Archipel , en de Zee van Amur , welke tot nog toe den Europeanen onvolkomen bekend zyn.

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

De dienften , welke hy als Zeeman bewezen heeft , zyn niet minder van aanbelang en lofwaardig. De middelen , door hem uitgedagt en met zulk een goeden uitflag te werk gesteldt , ter behouding en bevordering der gezondheid van Zeevarenden , zullen zyn naam aan de toekomstige Eeuwen overleveren , en hem by de Nakomelingschap doen beschouwen , als den Vriend en weldoener van 't menschedom. Zy , die bedreven zyn in de Geschiedenis der Zeevaard , kunnen niet onkundig zyn , dat de voordeelige handel , welke men door lange Zee Reizen , in verafgelegen gewesten , heeft zoeken te dryven , altoos ten duursten is komen te staan , aan 't menschelyk geslacht. De schriklyke ziekte , welke eigen is aan den Zeedienst , moest behalven de onverantwoordelyke dwingelandy , welke men omtrent onze Zeelieden oeffent , noodwendig alle onze ondernemingen ter Zee ten uitersten dwarsboomen en hinderlyk zyn. 't Was voor Kapitein Cook bewaard , door herhaalde proeven , de weereld te toonen , dat de reizen konden voortgezet worden , tot de ongewone lengte van drie en vier jaaren , in onbekende gewesten , en onder alle verwiselingen van luchtstreeken , niet alleen zonder eenigzins de gezondheid te benadeelen , maar zelfs zonder den kans des leevenstydperks te verminderen. De wyze , op welke hy te werk ging , vind men omstandig opgegeven in een geschrift , geleezen voor de Koninglyke Societeit in den Jare 1776 (\*).

Wat de bekwaamheden tot zyn beroep aanbelangt , dezelfde te beoordeelen , staat aan die geenen , die de behoorlyke

(\* ) Dit Geschrift is door den Heer *de Menchy* , Geneesheer te Rotterdam , vertaald , en door den Boekhandelaar R. Arriensberg uitgegeven onder den tytel : *verslag , wegens eenige nieuwe verbeteringen , aangaande de middelen , t. r. behouding der Zeevarenden .*

v. ke kundigheid hebben, van alles wat 'er tot den Scheeps-  
 BOEK. dienst verëischt word. Deze zullen gereedelyk toestaan,  
 1773. dat het besturen en volvoeren van drie tochten, zoo vol ge-  
 Februar. vaar en zwaarigheids, van zulk een langen duur, met een  
 eenpaarigen en gewenschten uitslag, eenen Man verëischen-  
 ten, die niet alleen eene naauwkeurige kunde bezat van de  
 Zeevaard, maar teffens een allerkloekst, en veel bevattend  
 vernuft.

In dezer vocgen een getrouw, doch kort verslag gegeven  
 hebbende, van den dood onzes hartelyk be.eurden Bevel-  
 hebbers, als mede van zyn Karakter en diensten, laten wy  
 zyne gedagtenis 'over, aan de dankbaarheid en bewondering  
 der Nakomelingschap.

Wy hebben hier boven reeds gemeld, dat vier Scheeps-  
 So'daten, die Kapitein Cook vergezelden, van de Inboore-  
 lingen tusfchen de Rotzen gedood werden. De overige met  
 hunnen Luitenant Philips ontkwamen, met zich in Zee te  
 werpen, en onder het vuur, welke het Volk in de Booten  
 maakte. By deze gelegenheid gaf de Heer Philips een spre-  
 kend bewys van zyne dapperheid, en 'van zyne genegenheid  
 voor zyn Volk; want naauwlyk de Boot bereikt hebbende,  
 en ziende een der Scheeps-Soldaten, die niet wel zwemmen  
 kon, in 't water spartelen, en in gevaar van door de Eilan-  
 ders achterhaald te worden, sprong hy weder in Zee om hem  
 te redden, alhoewel hy zelf zwaar gekwetst ware. Terwyl  
 hy bezig was ter hulpe van den Soldaat toeteschieten, werd  
 hy door de Eilanders met een steen op 't hoofd gesmeten,  
 zoo dat hy het naauyls boven water kon houden, en maar  
 even zoo veel kracht over had, om den Soldaat by 't haar  
 te vatten, en behouden aan de Boot te brengen. Ons Volk  
 bleef voor een wyl gestadig uit de booten vuuren, (welke  
 gedurende het gevecht slechts twintig schreden van den wal  
 aflagen,) ten einde hunne rampzalige medemakkers, indien  
 eenigen derzelve nog in leven waren, de gelegenheid te  
 verschaffen, om te ontsnappen. Deze pogingen, onder-  
 steunt door eenige stukken geschut, uit welke, ten zelve  
 tyde, van de Resolution gevuurt werd, noodzaakten, ten  
 lan-

langen lesten, den vyand aftrekken, waar op eene kleene boot, bemand met vyf Adelborsten, naar dat gedeelte van 't strand roeide, daar men eenige lighamen voor dood, op den grond zag liggen; het gevaar dat zy liepen om met zoo weinig magt, zich van die lyken meester te maken, en hun Buskruid ten naasten by verichoten zynde, keerden zy naar de Schepen weder, latende de lyken in 't bezit van de Inboorelingen, benevens tien stel geweeren.

Toen de algemeene ontsteltenis, welke de tyding van ons verlies over de beide Schepen verspreid hadt, eenigzins aan 't bedaren geraakte, begon men zich te bekommeren over de zoodanige onzer, die zich aan de *Morai* bevonden, waar wy, by onze mast en zeilen, een wagt hadden van slechts zes Scheeps-Soldaten. 't Is moeilyk te beschryven, hoe de gemoederen van den Heer King, en deszelfs Manschap, aan dezen post gestelt waren: gedurende den tyd dat alle deze zaken voorvielen aan de andere zyde van de Baai. Niet boven een Engelsche Myl af zynde, van het Dorp Kowrowa, konden zy duidelyk de verbazende meenigte Volks onderscheiden, dat saamgevloeit was op den plek gronds, waar Kapitein Cook maar even te voren was aangelandt. Zy hoorden het losbranden der geweeren, en zagen een ongemeen gedrang en beweeging onder de meenigte. Kort daar aan zagen zy de Eilanders aftrekken, de Booten het strand verlaten, en het Volk in dezelve met groote bedeesdheid van de Schepen af en aan varen. Het hart van den Heer King bezweek op dit gezigt. Hy kon, op het vernemen van zoo veel gewoel en ongewone bewegingen, zich niet onthouden zeer bekommerd te zyn over een Man, wiens leven van zoo veel waarde was. Hy kende daar en boven het vertrouwen dat Kapitein Cook, die in alle zyne verrichtingen met de Eilanders van dezen Oceaan zeer gelukkig geslaagt had, in deze Volken stelde, en hy vreesde dat dit vertrouwen hem, in 't een of ander hachelyk tydstip, niet genoeg op zyn hoede zou doen zyn. Zyne eerste zorg, derhalven, op 't hooren schieten uit kleen geweer, was de Eilanders, die in grooten getale rondsom den wal van ons ge-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

wyde

v. wydde Veld faamgevloeit waren, en niet wisten wat zy den-  
 BOEK. ken moesten, van 't geene zy gehoord en gezien hadden,  
 1779. te verzekeren, dat hen geen leed zou geschieden; en dat,  
*Februar.* wat 'er ook gebeuren mogte, hy genegen was, om zich  
 vriendlyk jegens hen te gedragen.

De Heer King bleef met zyn Volk in dezen toestand, tot de Boots aan boord te rug gekomen waren; toen Kapitein Clerke, door middel van een kyker, bespeurende, dat onze bende omcingeld was van de Inboorlingen, die hy meende voornemens te zyn dezelve aantevallen, bevel gaf om twee vier ponders op de Eilanders los te branden. Deze schooten, schoon wel gemikt, deden geen schade, doch gaven de Inboorlingen eene overtuigende blyk, van derzelve groote kracht. Een Kokusnoot-Boom, onder welken eenige hunner gezeten waren, werd van een der koogels door midden geschooten, de andere koogel nam een stuk van een Rots weg, daar zy bystonden. Daar nu de Heer King hen even te voren de sterkste verzekering hadt gegeven voor hunne veiligheid, was hy niet weinig aangedaan over dit vyandelyk bedryf, en om te beletten, dat men niet voortging met schieten, vaardigde hy terstond een Boot af, om Kapitein Clerke bericht te geven van den vriendelyke voet, op welken hy thans met de Eilanders stond, en dat, indien de zaken van gedaante mogten veranderen, en hy genoodzaakt zyn zich vyandelyk tegens hen te gedragen, hy als dan den bystand van Kapitein Clerke zou vorderen door het ophyzen van een Vlag.

De Heer King wagtte, met het grootste ongeduld, de te rug komst der Boot af; en na omtrent een vierendeel uurs, in de uiterste angst en onzekerheid doorgebracht te hebben, werd hem, ten langen lesten, het geene hy gevreesd hadt, bevestigd op de aankomst van Mr. Bligh, met bevel om terstond met de tenten optebreken, en de zeilen, die ter herstellinge aan land waren, naar de Schepen over te voeren. Kai-reekeea, die op het zelfde oogenblik insgelyks tyding had gekreegen, van den dood van Kapitein Cook, door een Inbooreling, die van de andere zyde van de baai gekomen was, kwam met de grootste verslagenheid, en droefheid op het ge-

gelaat, aan den Heer King vragen, of de tyding echt ware.

De toestand van ons Volk aan deze plaats, was ten uitersten hachlyk en benaauwd. Niet alleen hun eigen leven, maar de uitflag van den Reistocht, en het te rug keeren, ten minsten van eene der Schepen, was in een en hetzelfde gevaar ingewikkelt. De Mast van de Resolution, benevens het grootst gedeelte der Zeilen, waren aan land, en slechts onder de Wacht van een half douzyn Scheeps-Soldaten. Het verlies van dezelve zou onherstelbaar geweest zyn, en alhoewel de Eilanders, tot nog, geen de minste geneigtheid hadden laten blyken, om ons vyandelyk aantevallen, kon men zich echter niet verzekeren, dat zy, op het vernemen van 't geene te Kowrowa was voorgevallen, niet zouden veranderen. Om die reden vondt de Heer King raadzaam, zich te houden als of hy geen geloof sloeg aan den dood van Kapitein Cook, en Kaireekkea te verzoeken het gerucht tegentegaan, beducht, dat de vrees voor onze wraak, of het voorbeeld van den gelukkigen uitflag hunner landslieden, hen mogt aanzetten de gunstige gelegenheid, welke zich thans aanbood, waartenemen, om ons eenen tweeden slag toebrengen. Ten zelven tyde, raadde hy hem aan den ouden Kaoo, en de andere Priesteren in een groot huis te brengen, naast de *Morai*; eensdeels uit een vooruitzicht op hunne veiligheid, ingevalle het noodzakelyk werd, tot geweldige middelen toevlucht te nemen; ten anderen uit een verlangen om hem dicht by ons Volk te hebben, ten einde zyn gezacht te kunnen gebruiken by de Inboorlingen, indien zulkiets konde toebrengen tot behoud van den Vreede.

De Heer King plaatste de Scheeps-Soldaten op den top van de *Morai*, welke een sterke voordeelige post uitmaakte, en stelde Mr. Bligh tot hoofd over de zelve aan, met de striktste last, om zich enkel te verweeren. Hy liet zich vervolgens naar de Discovery roeijen, ten einde met Kapitein Clerke te spreken, over den gevaarlyken toestand onzer zaken. Naauwlyks hadt hy de plek gronds verlaten, of de Eilanders begonnen ons Volk met steenen te smyten, en hy

T t

hadt

v.

BOEK.

1779.

Februar.

v. hadt maar even het Schip bereikt, of hy hoorde het schieten der Scheeps-Soldaten. Hy-keerde derhalven spoedig naar den wal, waar hy onze zaaken elk oogenblik hachlyker vondt. De Inboorlingen waren bezig, met zich van Wapens te voorzien; en hunne teenen Schilden aantetrekken, terwyl hun getal zeer sterk en schielyk aangroeide. Hy zag insgelyks groote benden op ons Volk af komen, langs de steilte, welke het Dorp Kakooa afscheid, van de Noordzyde der baai, waar Kowrowa gelegen is.

BOEK.  
1779.  
Februar.

In 't eerst vielen zy van achter de Wallen hunner omtuinde Velden, ons Volk met Steenen aan, en geen wederstand ontmoetende, werden zy stoutmoediger. Eenige dappere knapen langs 't strand gekropen, onder bedekking der Rotzen, vertoonden zich, eensklaps, aan den voet der Morai, met oogmerk om dezelve naar den Zeekant te bestormen, de eenige plaats waar ze te naderen was, en zy lieten al vry sterk met Hagel op hen schieten, en zagen een hunner vallen, eer zy verdreeven konden worden.

Wy kunnen niet nalaten, de dapperheid een dezer aanvaleren by deze gelegenheid te vermelden. Weder gekomen zynde, met oogmerk om het lyk van zynen gesneuvelden makker aftevoeren, onder 't gestadig vuur van onze bende, werd hy gekwetst, en daar door genoodzaakt het lichaam te laten leggen en te wyken. Dan, eenige oogenblikken daarna, vertoonde hy zich op nieuw, werd andermaal gewond en nogmaal verplicht te rug te keeren. Op dat oogenblik kwam de Heer King aan de Morai; en zag dezen Man voor de derde maal wederkomen, bezwykende van vermoeidheid en van bloed verlies. De Heer King, onderrigt van 't gebeurde, verboodt de Soldaten te schieten; en men liet den Eilander toe zynen Vriend aftevoeren, daar hy juist mede bezig was, toen hy zelf nederviel en den geest gaf.

Ten dezen tyde bygesprongen door eene aanzienlyke versterking van beide de Schepen, weken de Eilanders achter hunne wallen, waar door de Heer King toegang kreeg tot de Priesteren: een dezer verzogt hy zyn best te willen doen om zyne landslieden tot eenige voorwaarden te brengen, en hen

VOOR



voortestellen, dat indien zy wilden aflaten met steenen te smyten, hy onze manschap zou verbieden te schieten. Men kwam tot dit verdrag, en ons Volk werd toegelaten, de mast in 't water te brengen, en de zeilen, met al den toefstel tot onze Starrekundige waarnemingen &c., naar de Schepen aftevoeren, zonder de minste belemmering. Zoo haast ons Volk de Morai verlaten had, namen de Eilanders die in; zommige hunnen wierpen ons cenige weinige steenen achter na, welken ons echter geen kwaad deden.

De Heer King kwam tusfen elf en twaalf uuren aan boord van de Discovery; waar hy tot nog geen bepaald ontwerp gemaakt vond, naar 't welk ons in 't vervolg te gedraagen. Het wederbekomen van Kaptein Cooks lyk en de te rug gave van de Boot waren de voorwerpen, op welke wy allen meenden het sterkst te moeten aandringen, en de Heer King verklaarde, dat men, naar zyn gedagten, zig van geweld moest bedienen indien de Eilanders een oogenblik weigerden daar aan te voldoen. Schoon men met recht mag veronderstellen dat de aandoening van den Heer King, over den dood van een geliefte en waardig vriend, hem tot die gedagten bragt, waren 'er ongetwyfelt nog andere gewichtige redenen, die by hem in aanmerking kwamen. Het dooden van Kapitein Cook, en ons genoodzaakt te hebben het strand te verlaten, en naar onze Schepen te wyken; moest, natuurlyk, den moed der Inboorlingen aanwakkeren, en hy twyfelde niet, of het voordeel, hoe gering ook, daags te voren op ons behaalt, zou hen aanzetten om verder iets gevaarlyks tegen ons te ondernemen, te meer daar uit het gecne ze tot hier toe zagen, zy niet veel reden hadden om onze Vuurwapens te vreezen. Deze Wapens hadden, tegen onzer aller verwagting, hen niet in 't minste afgeschrikt. De toestand onzer Schepen, en de tucht welke onder ons plaats had, was daar en tegen zoodanig, dat indien men ons, des nachts, met eenig geweld had aangestast, zulks mischien de schroomlykste gevolgen zou naar zich gesleept hebben. Het gevoelen van het grootste gedeelte der Scheeps-Officieren strookte volmaakt met de vermoedens van den Heer King, aan wien het toescheen dat

V.  
BOEK.  
1779.  
*Februar.*

v. BOEK. 1779. *Februur.* niets geschikter was om de Eilanders aantezetten, tot het ondernemen van eenen aanval, dan van onzen kant eene neiging te laten blyken tot een vergelyk, welke neiging zy enkel zouden kunnen toefchryven aan onze minderheid of vrees. Maar zy, die 'er voor waren de zaken te bemiddelen, gaven in bedenken, dat dewyl het kwaad reeds geschied was, en al het gebeurde niet kon herroepen worden, of de Inboorelingen, uit hoofde hunner vorige Vriendschap en gediensftigheid, niet eenigen eisch hadden op onze gematigtheid, te meer, daar het treurig geval, ons overgekomen, het gevolg niet scheen te zyn van een voorberaden ontwerp; dat ten aanzien van Terreoboo, die niets van het diefstal wist, en gereedelyk Kapitein Cook naar boord had willen volgen, en ook daadlyk beiden zyne Zoons naar de Pinas had afgezonden, alle verdenking moest ophouden: dat van het gedrag zyns Wyfs, en der Opperhoofden gemakkelyk reden kon gegeven worden, als men acht wilde slaan op de vrees, welke hunne gemoederen moest bevangen, op het zien der gewapende magt met Kapitein Cook aanlandde, en de vyandelyke toebereidzelen in de baai, eene vertooning niet overeenkomstig het vertrouwen en de Vriendschap, waar in beide partyen tot zoo verre verkeerd hadden; dat het aangrypen der Wapenen door de Eilanders, gewislyk, was geschied met oogmerk om zich te verzetten tegen een aanval, welke zy reden hadden van ons te vreezen, om ons met geweld Meester te maken van den Koning, dien wy natuurlyk moesten verwagten, dat ten uitersten zou verdedigt worden door een Volk, het welk ongemeen veel achting en eerbied voor deszelfs Opperhoofden hadt.

By deze gevoelens van menschelykheid, voegde de voorzichtigheid nog deze beweegredenen; dat wy gebrek aan water en andere ververschingen hadden; dat 'er zeven of agt dagen verëischt werden, om de mast van de Resolution gereed te hebben en in 't spoor te brengen; dat de lente sterk naderde, dat het spoedig voortzetten van onzen naasten tocht naar 't Noorden, alleen in 't oog moest gehouden worden, en derhalven dat een wraakzuchtigen stryd aantegaan niet de

In:

Inboorelingen, ons niet alleen zou blootstellen, aan 't verwyrt van de noodelooste wreedheid, maar tevens de toerusting onzer Schepen grootelyks vertragen. Kapitein Clerke stemde in dat gevoelen, en terwyl wy voorders bezig waren met het beraamen van een plan tot onze volgende verrigtingen, bleef een aantal Inboorlingen het strand bezetten; sommige zelfs naderden met hunne Kanoos, tot binnen 't bereik van een pistool schoot aan de Schepen, ons honende door veelerlei uittartingen en andere teekenen van verguizing. Het viel ons, by die gelegenheid, moeilyk de Matrozen te weerhouden, geen gebruik te maken van Scheeps-Wapenen, daar wy besloten hadden geen geweld te oefenen, lieten wy de Kanoos onbeschadigt naar 't strand wederkeeren.

De Heer King werd thans gelast naar 't land te varen; met de Booten der Schepen, wel bemand en gewapend, met oogmerk om met de Eilanders in gesprek te komen, en zoo 't mogelyk ware, in onderhandeling te treden met eenige *Ercees*. Indien hy daar in mogt slagen, moest hy de lyken weder eischen en byzonderlyk dat van Kapitein Cook; by weigering derzelve moest hy hen dreigen met onze wraak; maar voor al niet vuren zonder aangevallen te worden, en om geene reden, hoe genaamt, aan land treden. Deze bevelen werden den Heer King gegeven, ten aanhoore van allen die hem stonden te vergezellen, en op de stelligste wyze.

De Heer King verliet met zyne bende de Schepen, ontrent vier uren in den achtermiddag, den wal naderende, liet zich alles aanzien, dat zy vyandelyk stonden ontvangen te worden. Alle de Inboorelingen waren in de weer; Vrouwen en Kinderen namen de wyk; de Mannen wapenden zich met lange Speeren en Dolken, en schoten hunne teene schilden aan. Het scheen insgelyks als of zy, zints den morgen, borstweeringen van Steen hadden opgeworpen, langs het strand waar Kapitein Cook zich aan land had begeven, en waar zy mischien verwagttten aangevallen te zullen worden.

Zoo haast onze bende binnen bereik was, begonnen de Eilanders, met Slingers, Steenen te werpen naar ons Volk,

v.  
BOEK.  
1779.  
*Februair.*

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

zonder echter iemand te kwetzen. De Heer King besloot uit deze feitelykheden, dat alle pogingen, om met hen te spreken, vrugteloos zouden zyn, ten ware hy eenige redengave tot onderling vertrouwe: hy beval dienvolgens de gewapende Booten te blyven leggen, en roeide met eene kleine Boot voorwaards, houdende een wit Vaandel in de hand; terstond hadt hy het genoeg, uit het algemeen vreugde gejuich der Inboorlingen, te bemerken dat zy de beduidenis van 't Vaandel zeer wel verstonden. De Vrouwen keerden oogenblikkelyk te rug van achter de Heuvelen, de Mannen ontteden zich van hunne teene Schilden, alle zetteden zy zich zelve aan den Zeekant neder, verspreidende hunne wapenen, en den Heer King uitnoodigende aan land te komen.

Alhoewel zulk een gedrag eene Vriendelyke geneigtheid scheen uittedrukken, kon hy zich niet weerhouden, de oprechtheid daarvan te verdenken. Maar toen hy Koah met eene ongemeene stoutmoedigheid en vertrouwen naar de Boot zag komen zwemmen, met een witte Vlag in de hand, vondt hy goed dit teeken van vertrouwen te beantwoorden, en hem in de Boot te ontvaugen, schoon hy gewapend was, iets dat den argwaan van den Heer King niet verminderde. En, indedaad, zints langen had hy niet zeer gunstig omtrent Koah gedacht. De Priesters zelve hadden hem altoos afgeschilderd als een slecht mensch, die onze Vriend niet was; en de herhaalde ontdekkingen van zyn bedrog en verraderlykheld, hadden ons een overtuigd bewys van de waarheid hunner verzekeringen gegeven. Daarenboven het treurig bedryf van den morgen, in het welk men hem een voornaame rol had zien speelen, boezemde den Heer King den uitersten afkeer in; van zich zoo dicht by hem te zien; en daar hy dien Heer naderde met geveinsde tranen en hem omhelsde, mistrouwde de Heer King hem tot zoo verre, dat hy de punt van de *Pahoa*, welke het Opperhoofd in de handen hieldt, aangreep, en van zich afkeerde. Hy gaf den Eilander te kennen, gekomen te zyn om het lyk van Kapitein Cook te vorderen, en het Oorlog aan de Eilanders te verklaren, ingevalle het hem niet zonder verwyl werd overgelevert. Koah

ver-

verzekerde hem dat zulk, zoo rasch doenlyk, zou geschieden, en dat hy zelf ten dien einde zou heen trekken; en na een stuk yzer van de Heer King verzogt te hebben, sprong hy uit de Boot en zwom naar land, zyne landslieden toeroupende, dat wy alle wederom Vrienden waren.

Ons Volk bleef met grooten angst, bykans een uur lang, naar zyne terugkomst wagten. Intusfchen waren de andere Booten zoo dicht aan 't strand genadert, dat het Boots-Volk in gesprek was geraakt met een party Eilanders, die zich daar bevonden; en van wien zy vernamen, dat het lighaam van den Kapitein aan stukken was gefneden, en landwaards ingevoerd; maar de Heer King bleef van deze omftandigheid onkundig, tot dat hy aan boord der Schepen te rug was gekomen.

De Heer King begon thans over het lang uitblyven van Koah eenigzins onverduelig te worden, waarop de Opperhoofden hem sterk aan waren om aan land te komen, met verzeeking, dat indien hy zig in perzoon wilde begeeven naar Terreeoboo, het lyk ongetwyfeld aan hem zou te rug gegeven worden. Toen zy geen kans zagen, den Heer King aan land te doen komen, trachtten zy, onder voorwendzel van gemaklyker met hem te spreken, hem met de Bootusfchen de Rotzen te lokken, waar zy het in hunne magt zouden gehad hebben, hem van de andere Booten aftefnijden. Doch deze list viel niet moeilyk te doorgronden, en hy stond gereed om alle gemeenschap met hen aftebrecken, toen hy een Opperhoofd zag aankomen, dat zich byzonderlyk verknogt hadt aan Kapitein Clerke, en aan de Officiers van de Discovery; met welk Schip hy mede gezeild had, (toen wy de laafte keer de baai verlieten,) voornemens om met ons naar 't Eiland Mowee overtefteken. Hy zeide van Terreeoboo te komen, om ons Volk te berichten, dat het lyk landwaardt ingevoerd was, van waar het den volgenden morgen zou wederbragt worden. Hy fcheen zeer oprecht in zyn voorkomen, en gevraagd zynde, of hy ons bedroog, haakte hy zyne twee voor vingeren in één, een téken daar telande van waarfpreking, in 't geven van welk deze Eilanders zeer nauwgezet zyn.

De

V.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. De Heer King thans verlegen zynde wat te doen, zondt  
 BOEK. den Heer van Couver af, om van al het voorgevallene ken-  
 1779. nis te geven aan Kapitein Clerke en dien te zeggen; dat,  
 Februar. naar zyne gedagte, de Inboorlingen niet voornemens waren  
 hun woord te houden; en dat verre van droevig te zyn over  
 het gebeurde, het zelve integendeel, uit hoofde van hun  
 behaald voordeel, hen trotscher scheen te maken, als mede  
 dat zy slechts tyd zогten te winnen, om door de eene of  
 andere list ons Volk in hunne magt te krygen. De Heer  
 van Couver keerde te rug, met bevelen voor den Heer King  
 om naar boord wedertekomen, na alvorens aan de Eilanders  
 te hebben doen verstaan, dat indien het lyk den volgenden  
 morgen niet wedergebragt werd, het Dorp zou verwoest  
 worden.

Toen zy onze bende zagen te rug keeren naar de Sche-  
 pen, trachten zy dezelve door de hoonendste en verguizend-  
 ste gebaren te vergrammen. Verscheide van ons Volk zei-  
 den, dat zy de Inboorelingen duidelyk zagen parade maken,  
 in de kleederen van onze rampzalige landslieden, en onder  
 dezelve een *Eree*, die met den Houwer of Sabel van Kapi-  
 tein Cook heromzwaaide, tērwył de scheidde gehouden werd  
 door eene Vrouwe.

Ingevolge het bericht van den Heer King, aan Kapitein  
 Clerke, wegens de tegenwoordige neiging, welke hy in de  
 Eilanders meende bespeurt te hebben, werden de nadrukke-  
 lykste maatregels genomen, ten einde wel op onze hoede te  
 zyn, en instaat om alles afteweeren wat men, gedurende den  
 nacht, tegen ons mogt ondernemen. De Boots werden aan  
 Windketens gefort, de Schildwachten werden verdubbelt,  
 op beide de Schepen werden Wacht-Booten uitgezet om rond  
 te roeijen, en te verhoeden dat de Eilanders de Kabels niet  
 affneden.

Wy bragten den nacht door zonder ontrust te worden,  
 als door het gehuil en geklag, het welk gestadig aan land  
 gehoord werd. Des anderen daags, zynde Maandag den 13.  
 des morgens vroeg, kwam Koah op zyde van de Resolution,  
 met eene kleene Bigge en eenig Doek, het welk hy verzogt

te

te mogen aanbieden aan den Heer King. Wy hebben alreeds gezegt, dat de Heer King van de Eilanders aangezien werd voor den Zoon van Kapitein Cook, en daar deze zulks nooit hadt tegen gesproken, werd de Heer King, na den dood van onzen Commandeur, waarschylyk beschouwt als Bevelhebber. Zoo rasch hy op 't dek kwam, vroeg hy Koah, naar 't lyk, en bemerkende, dat deze hem met verkeerde antwoorden zocht te paaijen, weigerde hy diens geschenk aanteneemen, en stond op het punt om hem met gramschap te bejegenen, en met bedreigingen afteschepen, indien Kapitein Clerke, met oogmerk om den schyn van Vriendschap optehouden, het niet gevoeglyker geoordeelt had, hem met den gewoonen eerbied te behandelen.

Dit Opperhoofd kwam op dien morgen verscheiden malen tot ons, telkens het een of ander niets beduidend geschenk met zich brengende; dan, daar wy hem gestadig met zeer veel oplettendheid alles wat op 't Schip was zagen gadeslaan, droegen wy zorg hem te doen bemerken, dat wy zeer wel ter onzer verdediging toegerust waren. Hy drong Kapitein Clerke en den Heer King sterk aan, om naar land te gaan, en gaf de schuld van het te rug houden der lyken aan de andere Opperhoofden. Hy verzekerde die Heeren, dat alles naar hun genoegen zou geschikt worden, indien zy zich in persoon tot den Koning wilden begeeven. Doch onze Heeren vonden het niet raadzaam, op Koahs woorden veel te vertrouwen; en indedaad, zy werden naderhand een feit gewaar, het welk een bewys opleverde van zyn gebrek aan trouw en waarspreekking: want zy vernamen, dat onmiddelyk na het gevecht, waar in Kapitein Cook het leven liet, Terreeoboo de wyk had genomen, in de holte van het steile gedeelte eens bergs, die over de baai hangt, dat hy daar niet was te naderen als door middel van een touw, dat de Koning zich daar verscheide dagen schuil hieldt, en dat het benoodigde tot zyn onderhoud tot hem werd afgelaten met koorden.

Toen Koah van de Schepen vertrokken was, zagen wy zyne landslieden, die reeds met het aanbreken van den dag

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. in meenigte, aan 't strand ſaamgekomen waren, met zeer  
 BOEK. veel nieuwsgierigheid om hem heen dringen, als of zy ver-  
 1779. langden te weten wat nieuws hy medebragt, en welke ſtapp-  
 Februar. pen diensvolgens te doen waren. Zy waren, zeer waar-  
 ſchynlyk, verwagende, dat wy ons best zouden doen, om  
 onze bedreigingen ter uitvoer te brengen, en zy aan hun-  
 nen kant, ſcheenen voornemens ons aſtewagten, en geen  
 enkele voetſtap voor ons te wyken. Den ganschen mor-  
 gen door hoorden wy aan verſcheide ſtrecken der Kusten op  
 Kinkhoorns blazen; wy beſpeurden groote hoopen volks  
 van over de heuvelen aantrekken; en aan alle kanten  
 de verſchynzelen zoo ontrustende, dat wy goedvonden een  
 werpanker uittebrengen, ten einde het Schip regt voor het  
 Dorp te halen, ingevalle men ons mogte aanvallen: de Boo-  
 ten werden af en aan den Noordhoek van de baai gelegd,  
 om door de Inboorlingen van die ſtreek niet verrast of over-  
 rompelt te worden.

De ſtrydbaar houding, welke zy thans aangenomen had-  
 den, en het breken van hun woord in het niet wedergeven  
 van de lyken der geſneuvelden, veroorzaakte nieuwe beraad-  
 ſlagen onder ons, wegens het geene ons nu te doen ſtond.  
 Het beſluit daar van kwam hierop uit, dat men het vernieu-  
 wen van de maſt der Resolution, en de toebereidzelen tot ons  
 vertrek, door niets zou laten vertragen, doch dat men intus-  
 ſchen onze onderhandelingen met de Inboorlingen, ter weder-  
 bekoming der lyken onzer landſlieden, zou voortzetten.

Het grootſte gedeelte van den dag werd vervolgens be-  
 ſteed, om de fokkemast op eene bekwame plaats op het dek  
 te krygen, waar de timmerlieden behoorlyk aan dezelve kon-  
 den werken, en in 't maken van de noodige veranderingen in  
 den rang der Officieren. Het Opperbevel over den tocht op  
 Kapitein Clerke vervallen zynde, nam hy zyn verblyf aan boord  
 van de Resolution, ſtelde den Luitenant Gore tot Kapitein aan  
 van de Discovery; en de Heeren King en Williamſon, tot  
 eerſte en tweede Luitenants van de Resolution; ook benoem-  
 de hy, tot het vervullen van de opengevallen Luitenants  
 plaats, den Heer Harvey, een adelborst, die Kapitein Cook



op zyne twee laatste tochten had vergezelt. Gedurende den ganschen dag lieten de Eilanders ons met rust; tegen den avondstond werd de groote Boot aan een Winkeeten gelegd, en Wacht-Booten om elk Schip uitgezet als voren.

Omtrent agt uren 's avonds, de lucht zeer donker zynde, hoorden wy een Kanoo naar 't Schip roeijen; zoo rasch zulks bespeurd werd, gaven de beide Schildwachten, die op 't dek waren, vuur op dezelve. De Kanoo was bemand met twee Inboorlingen, die terstond uitriepen: „Tinnee” (een woord, waarmede zy den naam van den Heer King gewoon waren uittedrukken,) en zeiden Vrienden te zyn, die iets by zich hadden, het welk tot Kapitein Cook behoorden. Toen zy binnen boord kwamen, wierpen zy zich aan de voeten onzer Officieren, en scheenen ten uitersten verschrikt. Gelukkiglyk waren zy niet gekwetst, niettegenstaande de Kogels van de beide geweeren door de Kanoo heen gegaan waren.

Een hunner was de Man, door ons reeds vermeld onder de benaming van *Taboo* man, die gestadig zich by Kapitein Cook hieldt, en de byzondere plechtigheden verrigtte, hier boven reeds beschreeven; en die, schoon een aanzienlyk Eilander, naauwlyks weerhouden kon worden, om hem de laagste diensten eens huisknechts te bewyzen. Na met vele traanen het verlies van den *Oromo* beweent te hebben, zeide hy ons, een gedeelte diens lyks medegebragt te hebben. Hierop gaf hy ons een kleen pakje over, het welk hy onder den arm had gehouden; maar 't is niet mogelyk het afgryzen te schetzen, waar mede wy aangedaan waren, toen wy in dat pakje een stuk menschen vleesch vonden, ter zwaarte van omtrent negen of tien ponden. Dit zeide hy was het eenige dat thans van 't lighaam overbleef; het overige had men in stukken gesneden en verbrant; doch het hoofd en al de beenderen, uitgezonderd die, welke tot den romp behoorden, waren in 't bezit van Terreeoboo en de andere Opperhoofden: het gedeelte, dat wy thans voor ons hadden, was Kaoo te beurtgefallen, den Oppersten der Priesteren, om 'er gebruik van te maken by de eene of ande-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. re Godsdienstplechtigheid; deze zondt het ons, als een blyk  
BOEK. van zyne onschuld, en van zyne verknogtheid aan ons.

1779. Thans hadden wy gelegenheid om te vernemen, of zy  
Februar. menschen-eters waren, en wy bleven niet achterlyk ons van  
dezelve te bedienen. Eerst poogden wy door verscheide  
vragen, die wy van ter zyde aan ieder afzonderlyk deden,  
van hen te verneemen, op welk eene wyze men de andere  
lyken gehandeld, en over dezelve beschikt had; en vindende  
dat zy volkomen over een stemden in het verslag; dat,  
na dezelve van 't vleesch ontdaan te hebben, ze geheel ver-  
brandt waren, deden wy eindelyk deze vraag aan hen, of zy  
niet van 't een of ander geëten hadden? Geen Europeaan  
kon meer afkeer van zoodanigen denkbeeld toonen, dan zy  
terstond op deze vraag lieten blyken. Naderhand vroegen  
zy ons, met grooten ernst, en met eene houding van vrees,  
wanneer de *Orono* stond wedertekomen? en op wat wyze  
hy hen, by zyne te rug komst, zou handelen? Dezelfde  
vraag werd ons naderhand van anderen gedaan; en dit  
denkbeeld strookt zeer wel met het gedrag, het welk zy  
over 't algemeen omtrent hem in acht namen, en het welk  
te kennen gaf, dat zy hem beschouwden als een wezen van  
een verheven soort.

Te vergeefsch verzogten wy onze vriendelyke bezoekers  
by ons aan boord te blyven tot den volgenden morgen. Zy  
zeiden ons, dat, indien het geene zy thans verrigten, ter  
ooren mogt komen van den Koning of van een der Erees,  
de gevolgen daarvan ten uitersten verderfelyk zouden zyn voor  
hunne gansche Maatschappy; dat zy, om zich niet bloot te  
stellen, in den duister gekomen waren, en dat zy even om-  
zichtig moesten zyn, in 't wederkeeren naar 't strand. Zy  
verhaalden ons voorders, dat de Opperhoofden zeer verlang-  
den zich aan ons te wreken, wegens den dood hunner lands-  
lieden; dat zy ons in 't byzonder waarschuwden, op onze  
hoede te zyn omtrent Koah, dien zy verzekerden onzen  
onverzoenlyksten vyand 'te zyn, en niets zoo zeer ver-  
langde dan de gelegenheid om ons te bevechten, waartoe  
het blazen op de Kinkhoorns, het welk wy 's morgens ge-  
hoord

hoord hadden, eene uitdaging was geweest. Uit het verhaal dezer lieden vernamen wy insgelyks, dat, in het eerste gevecht, by het Dorp Kowrowa, zeventien hunner landgenoten gesneuveld waren, onder welke vyf Opperhoofden; dat onder dat getal Kaneena met deszelfs Broeder, onze byzondere goede Vrienden, behoorden. Agt, zeiden zy, waren omgekomen by de Wachtplaats, onder welke gesneuvelden insgelyks, drie lieden van den eersten rang waren.

De beide Inboorelingen verlieten ons, om elfuren, en verzogten van ons, uit omzichtigheid, dat één onzer Wacht-Booten hen mogt verzellen tot voorby de Discovery, op dat men niet weder op hen mogt schieten, en daar door het Volk aan land op de been brengen, en hen derhalven blootstellen van door het zelve ontdekt te worden. Wy voldeden gereedelyk aan dit verzoek, en vernamen, met blydschap, dat zy behouden en zonder ontdekt te zyn, waren aan land gekomen.

Den ganschen nacht door hoorden wy het zelfde luid geklag van den vorigen nacht. Vroeg in den morgen kregen wy een bezoek van Koah. Het belgde den Heer King te zien, dat deze, niettegenstaande de duidelykste blyken van zyn verraderlyk gedrag, en de deswegens gedane stellige verzekeringen van onze Vrienden de Priesters, geduld wierd dezelfde bedriegelyke rol voorttespeelen, en ons ten minsten den speelbal te doen schynen, van zyne huichelaary en dubbelhartigheid. Indedaad, het vooruitzicht van onzen toestand beloofde niets veel goeds; tot nog, hadden wy met onze vreedzame schikkingen geene der bedoelde oogmerken bereikt. Op geene onzer eischten was, tot nog, voldoende geantwoord; wy waren nog niets gevorderd in eene bevrediging met de Inhoorlingen; zy bleeven nog gestadig zich aan strand vertoonen als Krygszuchtig, en gereed om ons te belletten aan land te komen: het was echter volstrekt noodzakelyk voor ons geworden aan land te gaan, alzoo wy niet langer konden uitstellen, ons van 't benoedigde water te voor zien.

V.  
BOEK.  
1779.  
Februur

v. Om evenwel het gedrag te billyken van Kapitein Clerke,  
 BOEK. moeten wy zeggen, dat uit het groot aantal Eilanders, en  
 1779. uit het voornemen, het welk zy scheenen te hebben, om  
 Februar. ons kloekmoedig aftewagten, het ten vollen waarschylyk  
 was, dat wy hen niet konden aanvallen, zonder ons aan groot  
 gevaar bloot te stellen, en dat het verlies van slegts weini-  
 gen onzer Schepsgezellen, ons ten uitersten zou benadeelt  
 hebben, op het overige van onzen tocht; daar in tegendeel  
 het verwylen der volvoering onzer bedreigingen, schoon zulks,  
 aan den eenen kant, hen niet voordeelig deed denken van  
 onze dapperheid, echter zoo veel uitwerkte, dat zy einde-  
 lyk zich verspreidden. Zelfs dezen dag, toen zy bespeur-  
 den, dat wy niets verrigttten, zagen wy eene meenigte hun-  
 ner, by benden, na dat zy den Kinkhoorn geblazen, en al-  
 lerlei uitdagingen aan ons gedaan hadden, aftrekken over  
 't gebergte, zonder zich immer wederom aan ons te laten  
 zien. De zulken nogthans, die overig bleven, gedroegen  
 zich niet minder stout en trots. Een hunner was zelfs ver-  
 metel genoeg, om tot onder 't bereik van een Musketschoot  
 by de Resolution te komen, en na verscheide Steenen ons  
 toegeworpen te hebben, zwaaide hy over zyn hoofd met den  
 hoed, welke aan Kapitein Cook had toebehoord, terwyl zy-  
 ne landslieden aan 't strand hem toejuichden, en in zyne ver-  
 metelheid aanmoedigden.

Ons Volk was ten uitersten gebelgd over dezen hoon,  
 en al te famen op het dek komende, smeekten zy dat men  
 hen niet langer wilde noodzaken zoo veele herhaalde uittar-  
 tingen te verduwen. De Heer King werd van hun verzogt zyn  
 best te willen doen, om Kapitein Clerkes toestemming te be-  
 komen; zich van de eerste gelegenheid te mogen bedienen,  
 om den dood van hunnen zoo zeer betreurden Bevelhebber te  
 wreken. Toen de Heer King hier van verslag deedt, aan  
 den Kapitein, gaf deze bevel tot het losfen van eenige stukken  
 zwaar geschut op de aan strand staande Eilanders, en hy be-  
 doofde de Matroozen, dat indien ze den volgenden dag aan  
 de waterplaats ontrust mogten worden, men hen als dan zou  
 toestaan de Inboorelingen te straffen.

Alvorens wy ons geschut wel gefelt hadden, bemerkten de Eilanders ons voornemen, uit het gewoel en bedryf op 't Schip, en namen de wyk achter hunne huizen en wallen. Wy schoten derhalven in 't wild, doch onze Kogels deden de bedoelde uitwerking. Want, kort daar op, zagen wy Koah in grooten haast naar ons toeroeijen, en op zyn aankomst vernamen wy dat eenige lieden gedood waren en Maiha-Maiha, een voornaam *Eree*, en zeer na verwand aan Terreco-boo, aan 't aangezicht gewond was.

Kort na de aankomst van Koah, kwamen twee jongens van de Morai naar onze Schepen afzwemmen, ieder gewapend met een lange Speer; tamelyk dicht genaderd zynde, hieven zy, op eene plechtige wyze, een liedaan, het welk, voor zoo veel wy uit het veelvuldig herhaalen van 't woord *Orono*, en uit het wyzen naar 't Dorp, waar Kapitein Cook gesneuveld was, konden opmaken, de onlangs treurige gebeurtenis tot onderwerp had. Na bykans een kwartier uurs op eenen klagenden toon gezongen te hebben, altoos in 't water blyvende, kwamen zy aan boord van de Discovery, en reikten hunne Speeren over; een weinig tyds aan boord getoest hebbende, keerden zy naar 't strand te rug: Nimmer konden wy te weten komen, wie hen afgezonden hadt, of wat 'er mede bedoelt werd.

Wy namen tegen den nacht de gewoone voorzorg ter beveiliging onzer Schepen; en zoo haast het donker was, kregen wy een bezoek van de beide Inboorlingen, die 's avonds re voren by ons geweest hadden. Zy verzekerden ons, dat schoon ons grof geschut, dien achtermiddag, de Opperhoofden niet weinig ontsteld had, dezen echter hunne vyandelyke oogmerken niet hadden laten varen, weshalven zy ons aanraadden op onze hoede te zyn.

Den volgenden morgen, zynde den 17. February, werden de Boots van beide Schepen naar land gezonden om water te halen. De Discovery werd dicht aan 't strand gehaalt, ten einde de waterhalers te beschermen. Al rasch bevonden wy dat het bericht, door de Priesteren aan ons medege- deelt, niet ongegrond was, en dat de Eilanders besloten had-

v.  
BOEK.  
1779.  
Februars.

den

v. den geene gelegenheid te verzuimen om ons te beledigen  
 BOEK. of afbreuk te doen, als zulks, zonder aan hunne zyde veel  
 1779. gevaar te loopen, kon geschieden.  
 Februar. Op deze gansche kluft Eilanden, zyn de meeste Dorpen

digt aan zee geleege; en de nabygelegen grond is omvan-  
 gen met Steenen Wallen, ter hoogte van omtrent drie voe-  
 ten. In den beginnen meenden wy, dat deze afschuttingen  
 de eigendommen bepaalden; maar thans ontdekten wy dat de-  
 zelve dienden ter borstweeringe tegen eenen inval. Zy be-  
 staan uit losse Steenen, welke de Eilanders met veel behen-  
 digheid en vlugheid weten optehopen, en te steilen ter plaat-  
 se daar zy verwagten aangevallen te zullen worden. Aan de zy-  
 de van den berg, welkelangs de baai ligt, hebben zy insgelyks  
 holen of splonken, die zeer diep zyn, en welker ingang gedeekt  
 is door eene soortgelyke Steenen Borstweering. Van achter  
 deze Steene Wallen, belemmerden de Eilanders gestadig ons  
 Volk, dat om water uit was, door het smyten van Steenen; en  
 de kleene magt, welke wy aan land hadden, was niet in staat,  
 schoon met Musketten gewapend, hen te noodzaken de wyk te  
 nemen. Op deze wyze geknelt, was ons Volk, dat gedu-  
 rig op zyn hoede moest zyn, niet bekwaam om op een ganschen  
 voormiddag meer dan een ton water te vullen. Terwyl het  
 derhalven niet mogelyk was, dit werk naar behooren te ver-  
 rigten, en het benoodigde water voor de Schepen binnen  
 boord te krygen, zoo lang de aanvallers aan die plaats ble-  
 ven, en niet verder op verdreven werden; kreeg de Disco-  
 very last, om met haar grof geschut den vyand te verjagen,  
 het welk met het doen van eenige schooten gelukte, waarop  
 ons Scheeps-Volk hun werk ongemoeid kon verrigten. Doch  
 de Inboorlingen lieten zich welhaast weder zien, en vie-  
 len ons op de gewoone wyze aan; het werd derhalven  
 volstrekt noodig geacht eenige Hutten, welke hier en daar  
 verspreid stonden by den wal, achter welken de Inboorlingen  
 zich schuil hielden, te verbranden. In 't volvoeren van het  
 bevel daartoe gegeven, ging ons Volk te ver, en maakte  
 eene noodelooze en wreede verwoesting. Dit bedryf is zee-  
 kerlyk eenigzins te verschoonen als men nagaat, hoedikwyls  
 zy,

zy, zonder zich te mogen wreken, van de Eilanders getart, gehoont, en op 't verachtelykst beschimpt waren, en hoe geerne zy verlangden hun bloed te koelen en wraak te nemen, over den dood van hunnen geliefden en geëerbiedigden Bevelhebber: maar men kan tevens duidelyk uit hun gedrag zien, hoe noodzakelyk het is de grootste omzigtigheid te gebruiken, by dergelyke gelegenheden, zelfs voor een enkel oogenblik de Wapenen in handen te geven, van eenige losse Soldaten of Matroozen, om daarmede naar goeddunken te handelen. De strijpe tucht en eene hebbelyke gehoorzaamheid, door welke hunne magt bestuurd word tot zekere doeleindens, brengt hen in 't begrip dat als zedearvan ontflagen zyn, en de overmagt hebben, hen het recht toekomt om naar welgevallen te handelen. Dadelyke ongehoorzaamheid, bykans de eenige misdaad zynde, om welke zy verwagten gestraft te worden, beschouwen zy dezelve gereedelyk als de eenige maatstok van recht en onrecht, en zy besluiten, dat het geene zy ongestraft kunnen doen, ook overeenkomstig met eer en billykheid mag gedaan worden: Zoo dat de gevoelens van menschlykheid, en het edelmoedig behandelen van een weerloos vyand, het welk op andere tyden den waren braven man kenmerkt, slechts zwakke weerhoudingen zyn voor 't oeffenen van geweld, in tegenstelling van die natuurlyke neiging, door welke 't gemeen word aanzet, om deszelfs eigen magt en onafhanklykheid te doen gelden.

Wy hebben hier boven reeds gemeld, dat men enkel last had gegeven, tot het verbranden van eenige weinige verspreide huizen, achter welke de Eilanders zich gedekt hielden. Wy stonden, derhalven, ten uitersten verbaasd, toen wy het gansche Dorp in vlam zagen, en alvorens de Boot, welke wy afvaardigden om de woede van ons Volk te beteugelen, het strand bereikte, waren de woningen onzer oude en bestendige vrienden, de Priesters, alle in brand. De Heer King had derhalven groote reden om zich te beklagen over de onpaslykheid, welke hem dien dag aan boord hieldt. De Priesters hadden zich altoos onder zyne bescherming be-

v.  
BOEK.  
1779.  
*Februar.*

v.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

vonden, en de Officiëren, die toen de Wagt aan land hadden, ongelukkig, zelden aan de Morai geweest zynde, kenden weinig of niets van de gelegenheid dier plaats. Had hy zelf aan land kunnen zyn, 't is denkelyk, dat door zyn toedoen, de verwoesting zich niet zou hebben uitgestrekt tot de woningen dier eerwaardige Mannen.

By 't ontvluchten der vlammen, werden verscheide Inboorelingen dood geschoten, van welken 'er twee door ons Volk het hoofd werden afgehouden, en aan boord gebragt. De dood van één ongelukkig Inbooreling, werd door ons alle ten uitersten betreurd. In 't gaan naar de Bron, om water te haalen, werd door een der Zee-Soldaten op hem geschoten. De Kogel trof zyn kalbas, welke hy terstond van zich afwierp, en 't op een loopen stelde. Hy werd vervolgt tot aan één der bovengemelde hooien, en geen Leeuw kon zyn Kuil met meer moed en onverfchrokkenheid verdedigen, tot dat hy ten langen lesten, na een geruimen tyd twee van onze lieden op een afstand gehouden, en van zich afgeweerd te hebben, dood ter nederviel, bedekt met wonden. Het gebruik, welk van deze holen of gaten gemaakt word, kwam, door dit geval, het eerst tot onze kennis. Op omtrent dezen tyd, werd een bedaagd Man gevangen genomen, geboeit en aan boord gebragt van de Resolution, in dezelfde Boot, waar in de hoofden zyner beide landslieden waren. Nooit zagen wy de schrik op iemands gelaat zoo sterk afgebeeld als op het gelaat van die persoon, noch zulk eene heftige overgang tot onmatige vreugde, als toen hy ontboeit werd, en men hem te kennen gaf dat hy veilig kon vertrekken. Hy deedt ons zien dat het hem aan geene dankbaarheid ontbrak, want niet alleen dat hy naderhand dikwyls tot ons wederkeerde, altoos met het een of ander geschenk van levensmiddelen, maar zelfs bewees hy ons nog andere dienften.

Kort na de verwoesting van het Dorp, zagen wy van den Heuvel afkomen, een Man, vergezeld van vyftien of twintig Jongens, die in hunne handen hielden stukken wit Doek, Weegbreen, en groene takken &c. Op dit vreedzaam



gezandschap, zoo rasch het binnen bereik was, werl door ons Volk gevuurt; doch dit schieten belette niet, dat het zynen weg vervolgde, en de Officier, die de wacht had, kwam by tyds te voorfchyn, om te verhoeden dat ons Volk niet andermaal losbrandde. Nader by komende, zag men, dat het hoofd daarvan onze oude Vriend Kaireekoa was, die de vlucht had genomen, toen ons Volk het eerst de vlam ftak in 't Dorp, doch die nu te rugkwam, en zyn verlangen te kennen gaf, om aan boord van de Resolution gebragt te worden. Op zyn aankomst in 't Schip, vonden wy hem zeer peinsächtig en stemmig. Wy poogden hem te overtuigen van de noodzakelykheid, die 'er was om het Dorp in brand te steken, waar door, tegen onze meening, zyne woning en die zyner broederen vernielt waren. Hy verweet ons onze ondankbaarheid en onvriendelykheid, en indedaad, het was eerst op dit oogenblik, dat ons ter ooren kwam al het leed en den loon hen aangedaan. Hy zeide ons, dat hy zich verlatende op de beloften hen door den Heer King gedaan, als mede op de verzekeringen, welke zy ontvangen hadden van de lieden, die tot ons met de overblyfzels van Kapitein Cook gekomen waren, zy 't onnoodig hadden geoordeelt, hunne goederen landwaards in te voeren, gelyk geschied was door de andere Dorp bewoners, maar dat zy het beste hunner eige dingen, zoo wel als van die, welke zy van ons verzamelt hadden, in een huis hadden gebragt naast de Morai, daar zy met verdriet gezien hadden, dat alles door ons Volk verbrand was.

By ons aan boord komende, had hy de hoofden van zyne twee landslieden zien leggen op het dek, het welk hem zeer tegenstond; ook verzogt hy ernstig, dat dezelve mogten overbood geworpen worden: aan welk verzoek, op last van Kapitein Clerke, terstond voldaan werd.

Onze Waterhalers kwamen s'avonds aan boord te rug, zonder verder ontrust te zyn geworden. Wy bragten eenen zeer onäangenen nacht door; het gehuil en 't geklag, het welk wy van land hoorden, was sterker en akeliger dan te voren. Onze eenige troost by deze gelegenheid was, de hoop dat wy

v. in het toekomende niet genoopt zouden worden, tot het oef-  
 . BOEK. fenen van zulke geftrengheden.

. 1779. 't Is opmerkelyk, dat gedurende alle deze beroeringen, de  
 . Februar. Vrouwspersonen, die van 't Eiland by ons aan boord waren, geen de minste neiging toonden om ons te verlaten, of de minste bekommering lieten blyken voor haar zelve, of voor haare Vrienden aan land. Zy fcheenen, indedaad, zoo volkomen onāangedaan, dat sommige harer, die zich op 't dek bevonden, toen het Dorp in vlam ftond, opgenomen fcheenen met het fchouwfpel, en dikwyls uitriepen, dat het *Maita*, dat is, zeer fraai was.

Den volgenden morgen, zigen wy den verraderlyken Koah, als naar gewoonte, naar boord komen. Dewyl 't niet langer noodig was hem te ontzien, werd den Heer King toegestaan hem naar goeddunken te behandelen. Terwyl hy al zingende op zyde van de Refolution kwam, en een Varken benevens eenige Weegbreen aan den Heer King aanbod, werd hem van dezen gelast aftehouden, en gewaarschuwt zich niet weder te laten zien, zonder het gebeente van Kapitein Cook, ten ware hy zyn herhaalde ontrouw, en het niet nakomen van zyn gegeven woord, verkoos betaalt gezet te zien. Deze onāangename begroeting fcheen hem weinig aanteden; hy keerde terftond naar strand te rug, en voegde zich by een bende zyner landslieden, die bezig waren Steenen te fnyten naar onze Waterhalers. Het lyk van den jongman, die daags te voren gefneuveld was, werd dezen morgen gevonden aan den ingang van het Berghol: zommige van ons Volk wierpen 'er een mat over heen; kort daar op zagen zy verscheide Inboorlingen het lyk op hunne fchouders weg halen, en zy konden dezelve duidlyk een treurzang hooren zingen by het vervoeren.

De Eilanders ten langen lesten overtuigt zynde dat het geen gebrek aan vermogen was om hen te kastyden, het welk ons in 't eerst had doen besluiten hunne uittartingen te dulden, lieten af ons Volk te ontrustten: tegens den avond kreegen wy een Opperhoofd, *Eappo* genaamt, aan boord, die ons zelden was komen bezoeken, maar die wy wisten een Man van

van den eersten rang te zyn; hy kwam thans, met geschenken van Terreeoboo, ons om vrede sineeken. De geschenken werden aangenomen, en het Opperhoofd werd te rug gezonden, met het volgende antwoord. Dat wy geen vrede zouden maken, voor dat de overblyfzels van Kapitein Cook aan ons waren overgeleverd.

Eappo berichtte ons, dat het vleesch der beenderen van ons gesneuvelde Volk, als mede de beenderen der rompen, verbrand waren; dat de lid-beenderen van de Scheeps-Soldaten uitgedeeld waren, aan de mindere Opperhoofden; en dat over de overblyfzels van Kapitein Cook op de volgende wyze was beschikt: het hoofd was gegeven aan eenen voornamen Eree, Kahoopeou geheten; het hair aan Maiha-Maiha; de arm, been en dybeenderen aan Terreeoboo. — Toen het reeds duister geworden was, kwamen verscheide Inboorelingen naar de Schepen af met veelerlei plantgewassen; ook ontvingen wy van Kaireekkea twee ladingen van dezelfde artykels ten geschenke.

De volgende dag werd voor 't grootst gedeelte besteed, in 't afzenden en ontvangen van boodschappen, die, van Kapitein Clerke, en den ouden Koning, over en weder gedaan werden. Eappo drong zeer sterk aan dat een onzer Officieren naar land zoude komen: en hy zelf bood zich aan om als gyzelaar aan boord te blyven: doch aan dat verzoek werd niet voldaan, en hy ging van ons af met de beloften, van ons des anderen daags morgens het gebeente te zullen brengen. Onze waterhalers ontmoetten aan het strand geen de minste tegenkanting van de Eilanders; die, niettegenstaande ons omzichtig gedrag, zich onder ons durfden begeven, zonder de minste teekens of blyken van wantrouwen of vrees.

Op Saterdag den 20, hadden wy al vroeg in den morgen het genoegen om de fokkemast behoorlyk geplaatst te krygen. Dit werk ging verzeld met zeer veel moeite en gevaar, door dien ons touwwerk zoo rot en versleten was, dat de jyn verscheide malen brak. Op dezen morgen zagen wy, tusfchen tien en elf uren, eene talryke bende Inboorelingen

v. den Heuvel, die tegen over de baai legt, afkomen in een  
 BOEV. foort van staatſie; ieder Mansperfoon droeg op zyn ſchou-  
 1779. der twee of drie Suikerrieten, en hield eenige Broodvrucht,  
 Februar. Weegbreen en Taro in de hand. Vooraf gingen twee trom-  
 melſlagers, die toen zy den waterkant bereikt hadden, zich  
 by een witte Vlag ter nederzetten, en op hunne trommels  
 floegen, terwyl die geenen, die hen gevolgt hadden, \* één  
 voor één voorttreeden, en de geſchenken, welke zy by zich  
 hadden, nederleiden, waar na zy in dezelfde orde te rug  
 keerden. Kort daar aan verſcheen Eappo in zyn gevederden  
 mantel, iets met zeer veel deſtigheid in de handen dragende:  
 hy plaatſte zich op een Rots, en gaf met teekenen te kennen  
 dat men een boot tot hem zou afzenden.

Kapitein Clerke vermoedende dat het Opperhoofd het ge-  
 beente van Kapitein Cook by zich had, (gelyk ook indedaad  
 bleek het geval te zyn) begaf zich in perſoon met de Pi-  
 nas naar 't ſtrand, om het zelve te ontvangen, en gelastte  
 een Heer King, hem met de groote boot te volgen. Aan 't  
 ſtrand gekomen, trad Eappo in de Pinas, gaf aan Kapitein  
 Clerke het gebeente over, het welk omwonden was in eene  
 groote meenigte nieuw fyn Doek, en overdekt met een ge-  
 borduurden mantel van zwarte en witte vederen. Hy kwam  
 vervolgens met onze Heeren tot aan de Reſolution, maar kon  
 niet overgehaalt worden, om mede aan boord te komen;  
 miſchien uit welvoeglykheid, om niet tegenwoordig te zyn,  
 by het openen van 't overgeleverde pak, in het welk wy de  
 beide handen van Kapitein Cook in haar geheel vonden, die  
 ons wel bekend waren, uit hoofde van een zwaar lidteeken  
 aan de eene hand, waar door de voorvinger van den duim  
 ter ganſche lengte van het metacarpus of de nahand was af-  
 geſcheiden; het bekkeneel, doch van 't welk de hoofdsche-  
 del was afgeſcheiden, en de beenderen van 't aangezicht aan  
 ontbraken; den Hoofdschedel met de ooren daar aan vast,  
 en het hair op denzelven kort gefneden, de beide armbeen-  
 deren met den huid van de voorarmen daar aan hangende;  
 de dy en ſcheenbeenderen te ſamen gevoegt, doch zonder de  
 voeten. De bindzels der gewrichten bemerkten wy dat in  
 hun

hun geheel waren: alles droeg zichtbaare teekenen, dat het in 't vuur was geweest, behalven de handen op welken het vleesch nog was, en die hier en daar doorsneden waren, en met zout gevult, waarfchynlyk met oogmerk om dezelve te bewaren. Het bekkeneel was in zyn geheel zonder breuk, maar de hoofdschedel had in het achterfte gedeelte een doorsnede. Van de onderfte kaak en de voeten, die aan de beenderen ontbraken, hadden zich, volgens het zeggen van Eappo, verscheide Erees meester gemaakt, doch hy verzekerde ons tevens, dat Terreeoboo alle middelen in 't werk stelde om dezelve wedertebekomen.

Den volgenden morgen kwam Eappo met den Zoon des Konings aan boord; zy bragten met zich niet alleen het overige van Kapitein Cook's gebeente, maar insgelyks de loopen van zyn Snaphaan, zyne schoenen, en eenige andere kleinnigheden, welke hem toebehoord hadden. Eappo verzekerde ons, dat Terreeoboo, Maiha-Maiha en hy zelf ten uitersten verlangden met ons in vrede te zyn; dat zy 'er ons nu de overtuigendste blyken van hadden gegeven; en dat zy zulks veel eerder zouden gedaan hebben, waren zy daar in niet belet door de andere Opperhoofden, van welken veelen ons nog niet zeer geneegen waren. Hy beweende met de levendigste aandoening den dood van zes Opperhoofden, die door ons Volk gedood waren, sommige van welken wy onder onze beste Vrienden hadden mogen tellen. Hy verhaalde ons dat de groote boot ons ontnomen was, door 't Volk van Paréëa, waarfchynlyk om zich te wreken over den flag, dien men hen had toegebragt; en dat die boot daags daar aan was verbroomen. De Wapens der Zee-Soldaten, welke wy insgelyks wedergeëischt hadden, waren, naar zyn zeggen, door 't gemeen weggevoert, en met geen mogelykheid te herkrygen.

Alles wat ons thans overbleef, was de laatste eer te bewyzen aan onzen uitmuntenden Bevelhebber. Eappo werd afgezonden en gelast om de gansche baai te *Tabooden*. Des namiddags werd het gebeente in een lyk kist gelegt, den lykdienst over het zelve gelezen, en met de gewone Militaire eer-

v.  
BOEK  
1779.  
Februar.

v. BOEK. 1779. *Februur.* certeekenen ter diepte beftelt. Onze aandoeningen by deze treurige gelegenheid laten zich niet gemakkelyk befchryven.

Den ganschen morgen van den 22. was 'er geen Kanoo in de baai te zien. De Taboo, welke Eappo, op ons verzoek, op dezelve gelegd had, den voorgaanden dag, nog niet opgeheeven zynde. Eindelyk kwam dat Opperhoofd tot onsaf. Wy verzekerden hem, thans volkomen voldaan te zyn; en daar de *Orono* nu begraven was, de gedagtenis van de onlangs ongelukkige gebeurtenis met hem begraven zoude blyven. Wy verzogten hem voorders de *taboo* optehffen, en te laten uitroepen dat de Eilanders, als voren, ons leeftocht mogten aanvoeren. Zeer spoedig werden de Schepen van Kanoos omringt, en wy kreegen verscheide Erees aan boord, die hun leedwezen wegens het gebeurde, en hun genoegen over onze bevreediging ten sterkten uitdrukten. Verscheide onzer Vrienden, die ons met hun bezoek niet begunftigden, zonden ons groote Varkens en anderen voorraad ten gefchenke. De oude verraadelyke Koah kwam onder anderen mede tot ons af, maar wy wilden hem niet aan boord dulden.

Daar wy nu gereed waren om in Zee te loopen, gaf Kapitein Clerke (die zich niet veel goeds voorspelde, indien de tyding van ons bedryf de Eilanden te lywaard bereikte voor onze aankomst aan dezelve,) bevel, om de Schepen te ontmanen. Des avonds, omtrent agt uren, zonden wy alle de Inboorelingen, die by ons aan boord waren, weg, en Eappo nam met Kaireekkea vriendelyk afscheid van ons op de teederste wyze. Wy ligten terftond het anker en liepen de baai uit van Karakakooa. De Eilanders hadden zich alle aan 't strand gefchaard, en ontvingen, by ons afzeilen, ons laatste vaarwel, met alle teekenen van genegenheid en goedhartigheid.

Om tien uren hadden wy reeds het land uit het gezicht, en stevenden Noordwaards aan, om een havenplaats op te zoeken, aan den Zuid-Oostkant van Mowee, van welke de Inboorelingen ons dikwyls gesproken hadden. Den vol-  
gen-

genden morgen vonden wy ons, door eene hooge Zee uit den Noord Oosten, te lywaard afgedreeven; en door eene styve koelte uit die zelfde streck, raakten wy nog verder ten Westen. Om middernacht wendden wy, en stevenden, vier uren lang, naar 't Zuiden, om 't land te vermyden; den 24., met het aanbreeken van den dag, zetten wy het aan op een kleen dor Eiland, Tahoorowa genaamt, omtrent zeven mylen ten Zuid-Westen van Mowee.

Wy moesten het opgeven de Zuid-Ooster gedeeltens van Mowee van digter by natesporen, wendden en hielden het langs den Zuid-Oostkant van Tahoorowa. Digt om deszelfs Westelyken uithoek heen sturende, ten einde den Westkant van Mowee te bereiken, kreegen wy eensklaps ondiep water, en zagen voor ons uit, de Zee op eenige klippen aanbruischen. Wy hielden voor eenigen tyd af, en stuurden toen weder Noordwaards, het aanhoudende op eene engte tusfchen Mowee, en een Eiland Ranai geheten. In den achtermiddag hadden wy stil weêr met flappe koeltes uit den Westen. Wy hielden Noord-Noord-West; maar tegen het ondergaan van de Zon ondieptens bespeurende, en het weder onbestendig zynde, rigtten wy onzen koers naar 't Zuiden.

Wy waren thans voorby de Zuid-Westzyde van dit Eiland, en niet in staat om de Kust te naderen. Dezekant van 't Eiland vertoond zich, op een afstand, eveneens als de Noord-Oostzyde, gelyk wy, by onze terugkomst van 't Noorden, die zagen in de maand November 1778. De Heuvelächtige strecken, door een laag vlak Schier-Eiland aan den anderen vast, maken op het eerste gezigt de vertooning van twee afzonderlyke Eilanden; en wy beschouwden ze als zoodanig, tot op omtrent tien Zeemylen van de Kust, welke door een groote bogt binnewaardseen ruime baai vormt, van welke de Westelykste punt, waar langs de zoo evengemelde droogtens of ondieptens zyn, aanmerkelyk is door een kleen Heuveltje, ten Zuiden van 't welk een schoone zandige baai is; aan het strand stonden verscheide Hutten met eene groote meenigte Kokusnoot-Boomen om dezelve.

Den ganschen dag door werden wy bezogt van verscheide

▼. Inboorelingen, die ons verschen voorraad van leeftocht  
 BOEK. aanvoerden. Al schielyk ontdekten wy, dat ons ongeluk te  
 1779. Owwhyhee hen ter ooren was gekomen. Zy gaven zich veel  
 Februar. moeite om de byzonderheden daarvan te vernemen uit den  
 mond van een Vrouwsperfoon, dat zich in de Resolution had  
 verborgen gehouden, ten einde overgevoert te worden naar  
 Atooi, en vroegen in 't byzonder naar Pareea en eenige an-  
 dere Opperhoofden; ook scheenen zy ten uitersten aange-  
 daan over den dood van Kaneena en deszelfs Broeder. Dan  
 in wat gezichtpunt deze zaak zy voorgedragen door dit  
 Vrouwsperzoon, zy bleven ten onzen opzichte zich zeer  
 heusch en vriendelyk gedragen.

Op den 25. des morgens, stuurden wy, met een Oosten wind,  
 langs den Zuidkant van Ranai, toen wy omtrent den middag te-  
 genwinden en stilte kreegen tot den avond; vervolgens zet-  
 ten wy het met eene slappe Oostelyke koelte naar 't Westen  
 van Morotoi. De stroom, welke sints ons vertrek uit de  
 baai van Karakakooa, uit den Noord-Oosten ons was byge-  
 bleven, nam dezen dag deszelfs rigting naar het Zuid-Oosten.  
 Den 26., 's morgens vroeg, zette zig de wind in 't Oosten,  
 en woei zoo styf; dat wy genoopt werden onze marszeilen  
 dubbel te reeven. Om zeven uren zagen wy een kleene baai,  
 op den afstand van twee Zeemylen, met een schoon zandig  
 strand; doch geen schyn van eenig zoet water bespeurende,  
 poogden wy te loefwaard van Woahoo te komen, een Eiland,  
 door ons, in January 1778. gezien. Om twee uren in den ach-  
 termiddag zagen wy het land, strekkende West ten Noorden,  
 op den afstand van omtrent agt Zeemylen. Zoo haast het duis-  
 ter werd, hielden wy af, en stevenden, den 27., by het aan-  
 lichten van den dag weder op hetzelfde aan. Tusschen tien en  
 elf uren waren wy slechts een Zeemyl ver van land, en bykans  
 aan 't midden van de Noord-Oostzyde van 't Eiland.

Noordwaards bestaat de Kust uit enkele op zich zelf staan-  
 de Heuvels, die steil uit Zee opschieten, aan de zyden be-  
 dekt met houtgewas; de vlaktens of dalen tusschen dezelve  
 scheenen vruchtbaar en welbebouwt. Naar 't Zuiden bespeur-  
 den wy eene zeer ruime baai, welke naar 't Zuid-Oosten



beperkt was, door een lagen uithoek lands, bedekt met Kokusnoot-Boomen, af en aan welker uithoek zich, op den afstand van een Engelsche Myl van 't strand, een rots in de gedaante van een Eiland vertoonde.

De wind styf door blyvende waijen, waren wy ongeneigt aan lager wal te raken, waarom wy, in plaatze van de baai op te nemen, langs de streek van de Kust lielden. Op den middag waren wy omtrent twee Zeemylen van 't Eiland, en tegen over de Noordpunt van 't zelve. De grond is laag en vlak, en omringt van een klippig rif, op den afstand van anderhalve Engelsche Myl. Om twee uren, werden wy, op 't zien van een schoone Rivier, aangezet te ankeren in dertien vademen waters. In den namiddag vergezelde de Heer King, de beide Kapiteins naar 't strand, waar slechts weinig Inboorelingen zich vertoonden, en de meeste dezer waren Vrouwen. Men onderrigte ons, dat de Mans naar Morotoi getrokken waren, om Tahyterree te bestryden, doch hun Opperhoofd, Perreoranee, was te huis gebleeven, en zou gewisfelyk zyne opwagting by ons komen maken, zoo haast onze aankomst hem bekend ware.

Tot onze groote teleurstelling vonden wy het water brak, meer dan twee honderd Roeden ver de Rivier op, doch hooger op was het volmaakt zoet, en de Rivier leverde een verrukkelyk gezicht op. Al verder den stroom langs gaande, kwamen wy aan den samenvloed van twee kleene Beeken, die ter rechter en linkerzyde van een steilen Romanesken Berg afvloeiden. De grond aan weerszyden van de Rivier, en alles wat wy te Woahoo zagen, was zeer wel bebouwdt; over al zagen wy Dorpen, en 't gansche land leverde een fraaije en Schilderachtige vertooning.

Dewyl 't een zeer moeilyken arbeid zou geweest zyn, aan deze plaats ons water te halen, werd de Heer King afgevaardigt om de Kust te lywaard optenemen; doch met geen mogelijkheid aan land kunnende komen, uit hoofde van een Korraal rif, het welk zich langs 't strand uitstrekke, besloot Kapitein Clerke terstond naar Atooi te zeilen, waar wy, op den eersten van Maart, op onze vorige ankerplaats, weder het

V.  
BOEK.  
1779.  
Februar.

v. BOEK. 1779. Maart. anker lieten vallen. Zeer spoedig kreegen wy een bezoek van verscheide Kanoos, doch even spoedig bemerkten wy, in het voorkomen, en handelwyze der Inboorelingen; die hartelykheid en vriendelykheid niet, waarmede zy ons te voren bejegend hadden. Niet zoo haast waren zy aan boord gekomen, of één hunner gaf ons te kennen, dat wy aan de Vrouwen eene ziekte of kwaal hadden medegedeelt, aan welke veele lieden van beider kunnen gestorven waren. Hy zelf, was te dezer tyd, nog onpaslyk aan het Venus-smet, en beschreef zeer omstandig de verscheide toevallen dier ziekte, van welke wy het onherstelbaar kwaad gewisfelyk onder hen moeten verspreid hebben, naardemaal wy, by onze eerste komst aan deze plaats, geen schyn van die kwaal onder de Inboorelingen bespeurd hadden.

De groote zaak was hier, de Schepen met allen spoed van water en levensmiddelen te voorzien; ten dien einde werd de Heer King in den namiddag naar land gezonden, met de groote Boot en Pinas, beladen met lege water vaten. Hy was vergezeld van den Konstapel van de Resolution, die last had om, tegen ruiling, eenige levensmiddelen te bekomen, en had by zich een wagt van vyf Scheeps-Soldaten. Een groote meenigte Volks bevond zich aan 't strand, van 't welk wy in den beginne heusch ontvangen werden, maar dat, toen onze vaten aan den wal waren, ons zeer veel moeite begon te maken.

By ondervinding bewust, hoe bezwaarlyk zy in hunne baldadigheid en onbeschoftheid waren te keer te gaan, zonder tusfchenkomst hunner Opperhoofden, vernamen wy met leedwezen, dat deze alle zich verre van de hand, en aan een wyd afgelegten streek van 't Eiland bevonden. By 't misfen hunner hulpe waren wy in eenen beklagelyken toestand, want wy konden naauwlyks een kring vormen, gelyk wy ter onzer beveiligung, en tot gemak van de zulken onzer, die den handel dreven, gewoon waren te doen. Niet zoo haast echter hadden wy eene afscheiding gemaakt, en eenige Scheeps-Soldaten geplaatst, om het gemeen aftekeeren, of een Eilandder greep de bajonet van een der Soldaten, en poogde dezelve hem.

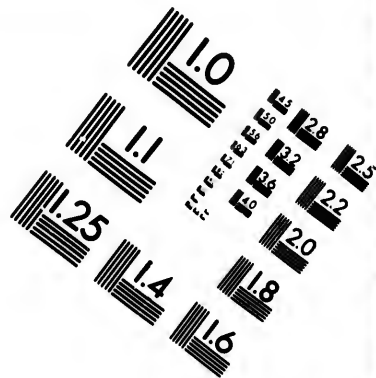
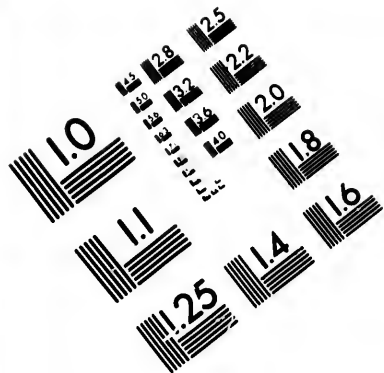
hem met geweld te ontnemen. Op de aankomst van den Heer King, liet de Inbooreling af en week te rug, maar kwam dadelyk weder, gewapend met Speer en Dolk, en zyne landslieden konden niet dan met veel moeite hem weerhouden, den Soldaat op 't lyf te vallen. De heftigheid van dezen Eilander ontstond uit eene geringe prik, welke de Soldaat hem met de bajonet had gegeven, om hem buiten den kring te houden.

Onze toestand vorderde thans veel beleid en omzichtigheid: de Heer King belastte uitdrukkelyk niet te vuuren, of iets gewelddadigs te verrigten buiten zyn bevel; naauwlyks had hy deze orders gegeven, of hy werd ter hulpe geroepen van de waterhalers, die aan de bron zeer belemmert en ontrust werden door de Inboorelingen, die, voor af, voor elk te vullen watervat een grooten byl vorderden. Op onze weigering, wilden zy de Matroozen niet toestaan de watervaten naar de Boots te rollen.

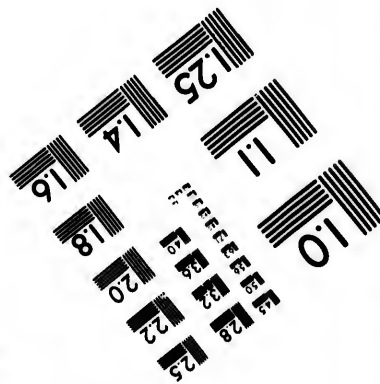
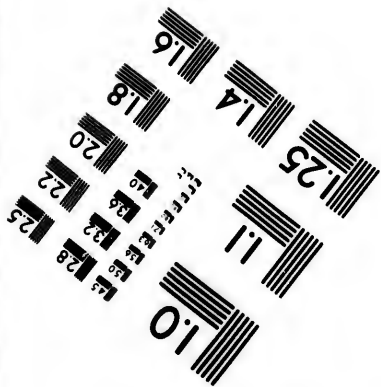
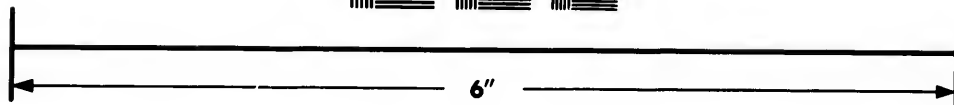
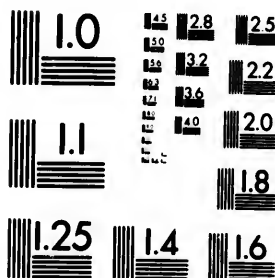
Zoo haast de Heer King aan de waterplaats gekomen was, trad een der Inboorelingen hem op zyde, en deedt hem zeer onbeschoft denzelfden eisch. De Heer King zeide hem, dat, als Vriend, een byl tot zyn dienst was, maar dat hy de watervaten wilde laten vullen en afvoeren, zonder daar voor iets te betalen; terstond wenkte hy het Volk van de Pinas voorwaards te treden, en ten zelven tyde riep hy drie scheeps-Soldaten van de ruilebuiters af, om de waterhalers te beschermen.

Dit moedig gedrag was van dat gevolg, dat zy ons niet durfden beletten de vaten te vullen, doch voor het overige bleven ze ons beschimpen en huonen. Sommige hunner, onder voorwendzel van de Matroozen te willen helpen in 't rollen der vaten naar 't strand, stuurden dezelve enen anderen weg; andere stolon ons Volk de hoeden van het hoofd, trokken ze aan hunne wambuisfen te rug, traden hen op de hielen, terwyl de omstaande Eilanders in lachgen uitschaterden, en ons Volk op allerlei wyze beschimpten en vonden zot hielden; vervolgens namen zy eene gelegenheid waar om des kuipers puts te steelen, en hem met geweld zyn zak





**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

14 28  
16 32  
18 36  
20 40  
22 44  
24 48  
26 52  
28 56  
30 60  
32 64  
34 68  
36 72  
38 76  
40 80  
42 84  
44 88  
46 92  
48 96  
50 100

101

V. te ontnemen. Dan, hunne voornaamste bedoeling was, BOEK. zich van de Musketten der Scheeps-Soldaten meester te ma- 1779. ken, die zy hen gestadig uit de handen zогten te wringen; Maart. waar over deze niet weinig klaagden. Schoon de Eilanders, over 't algemeen, eenigen eerbied en ontzach voor den Heer King scheenen te hebben, moest hy evenwel iets aflangen en zyn deel betalen, in het geene zy roofden en plunderden. Een hunner naderde hem op eene gemeenzame wyze, en terwyl deze zyn aandacht bezig hield, ontnam een ander hem den Hartsvanger, welke hy los in de handen hieldt, en liep 'er mede weg.

Dergelyken hoon was door geen geweld te betengelen. Voorzichtigheid vorderde geduldig zich te onderwerpen, en ten zelve tyde zoo veel op onze hoede te zyn als mogelyk ware. Doch het geene den Heer King eenigzins onthutste, was, dat hem, kort daar na, door een Sergeant van de Scheeps-Soldaten gezegt werd, dat zich schieelyk onkeerende hy een Mansperfoon achter hem had gezien met een Dolk in de hand, en gereed om hem denzelfden in 't lyf te duwen. Alhoewel hy zich deswegens konde vergisfen, was onze toestand nogthans zeer hachlyk en gevaarlyk, en de minste feil of misflag aan onzen kant, zou de noodlottigste gevolgen hebben kunnen na zich sleepen.

Ons Volk was in drie benden verdeelt; één derzelve bezig met de watervaten te vullen aan de Wél; een andere met die naar 't strand te rollen, en de derde met het inruilen van levensmiddelen. De Heer King stond eenigzins in beraad, om deze benden te verëenigen, en ze te doen dienen ter bescherming van één werk: maar by nader overweeging, achtte hy het raadzaamst, ieder bende by haar werk te laten blyven als voren; want als men ons wezenlyk had willen aantasten, zou onze verëenigende magt slechts weinig wederstand hebben kunnen bieden; hy begreep tevens dat het byeenbrengen van ons Volk, enkel ten onzen nadeele konde werken, en een duidelyk bewys opleveren van onze vrees; daar en boven was in het tegenwoordig geval de meenigte verspreid, en een groot gedeelte bezig met ruilebuiten. Dat

ze ons niet aanvielen, was misfchien voornamentlyk te danken aan de vrees voor onze wapenen, dewyl het hen toefcheen, dat wy veel vertrouwen in dezelve ftelden; en met flechts vyf Scheeps-Soldaten zulk eene mecnigte Volk tegentestellen, moest hen van onze meerderheid een zeer vergroot denkbeeld geeven; 't was derhalven onze zaak, hen in die begrippen te houden, en tot eer van de gansche bende moeten wy erkennen, dat geene menschen ter bekrachtiging dier denkbeelden zich beter konden gedragen. Wat enkel voor spotterny kon gehouden worden, werd, als ongemerkt, geduldt; maar als zy wezenlyk verhindert of ontrust werden, namen zy eene vergramde en dreigende houding aan. Eindelyk slaagden wy zoo wél, dat alle onze vaten onverhindert en behouden aan den Zee-oever kwamen.

Terwyl de Matroozen bezig waren, die vaten in de groote Boot te laden, werden de Inboorelingen, die thans begonnen te begrypen, dat ze geene verdere gelegenheid zouden hebben om ons te plunderen, zich stouter en baldadiger aantestellen. De Sergeant der Scheeps-Soldaten gaf daarop, gelukkig, aan den Heer King in bedenking, of het niet best ware hem met zyne bende vooraf in de boot te zenden, waardoor de Musketten buiten bereik zouden zyn, want deze waren, gelyk wy reeds gezegt hebben, het voornaamste doel der Inboorelingen, en ingevalle zy ons te lyf wilden, konden de Scheeps-Soldaten ons beter verdedigen uit de Booten dan op het strand.

Alles was thans in de Boots, en behalven den Heer King, den Konstapel Anderfon, en een Bootsman, was 'er niemand onzer meer aan land. De Pinas lag buiten de branding, door welke zy moesten heen zwemmen, waarom de Heer King, aan den Konstapel en Bootsman beval hun best te doen dezelve te bereiken, 'er byvoegende dat hy hen zou volgen; doch zy weigerden beide aan dat bevel te voldoen, en het werd een soort van twist, wie het laatst aan land zou blyven. Een haastig woord, zoo 't schein, even te voren door den Heer King den Matroos toegéduwt, en door dezen aange-

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

merkt:



v.  
BOEK.  
1779.  
*Maart.*

merkt als zynen moed te kort doende, maakte hem geemlyk, en de oude Konstapel meende het zyn plicht te zyn, deel te nemen in een zaak daar het point van eer betrokken was. In dezen misfelyken toestand, zouden zy misfchien nog lang geharreward hebben; ware het verfchil niet beflist geworden door de fteenen, welke, van alle kanten, herom vlogen, en door 't geroep van 't Boots-Volk, dat hen bad, zich te willen spoeden, dewyl de Inboorelingen, met knodzen en Speeren gewapend, reeds naar den oever op hen afkwamen. De Heer King, de eerfte die de Pinas bereikte, ziende den Konstapel nog ver achter uit, en niet geheel buiten gevaar te zyn, gaf bevel om met één Musket te vuuren, maar in den haast om hem te gehoorzaamen, werden 'er twee fchooten gedaan. De Inboorelingen kozen terftond het hazenpad, en lieten flechts een Man, en een Vrouwspersoon aan 't ftrand. De Man poogde verfcheide keeren zich op terichten, maar kon niet, zynde gekwetst in de liesch. De Eilanders keerden kort daar aan te rug, omfingelden den gekwetsten, en zwaaiden, met eene uitdagende houding, hunne Speeren tegens ons; dan, toen wy ten naasten by de Schepen bereikt hadden, zagen wy eenigelieden aan 't ftrand komen, die wy voor Opperhoofden hielden, en door wie alle de overige van 't ftrand verdreeven werden.

Gedurende ons afzyn, had Kapitein Clerke zich over ons zeer ontrufft, te meer alzo hy eenige Inboorelingen, die intusfchen by hem aan boord geweest waren, kwalyk verftaan had. Zy hadden dikwyls den naam genoemt van Kapitein Cook, en veel gefprooken van dood en verwoesting, waaruit hy opmaakte, dat zy, kennis hebbende van de ongelukkige gebeurtenis te Owhyhee, daarop zinspeelden. Doch zy hadden hem enkel willen te kennen geeven, de Oorlogen ontftaan over de Geiten, door Kapitein Cook te Oneehcow achtergelaten, en dat die arme Geiten, gedurende den twist over den eigendom derzelven, waren gedood. Kapitein Clerke, dit treurig verhaal toepasfende op ons ongeval te Owhyhee, en als of zy 'er eenige wraak mede bedoelden, hieldt intusfchen zyn verrekkyker op ons gevestigd, en toen hy den

den rook van 't vuur der Musketten zag, gelastte hy, de Boots ter onze hulpe gereed te maken.

Den volgenden dag, zynde den 2. Maart, werd de Heer King nogmaal aan land gezonden met de Waterhalers. Het gevaar van daags te voren gelukkig ontkomen zynde, vond Kapitein Clerke goed, onze wacht met veertig gewapende Mannen van beide de Schepen te vermeerderen. Doch deze voorzorg bevonden wy onnoodig, dewyl het strand geheel aan ons was overgelaten, en de gansche grond van de plaats waar wy aanlandden tot aan de welle *getabood*. Wy maakten hier uit op, dat deze streek was bezogt geworden van eenige Opperhoofden, die aldaar niet hebbende kunnen toeven, bedagzaamlyk dien stap ter onzer beveiliging gedaan hadden. Verscheide Manspersonen vertoonden zich, aan de andere zyde der Riviere, met Speeren en Dolken, zonder ons echter te moeijen. Hunne Vrouwen kwamen tot ons over, en plaatsten zich niet verre van ons aan den oever, en tegen den middag bewogen wy het Man - Volk, ons te voorzien van Varkens en Wortels, en 't een en ander voor ons te bereiden. Toen wy van 't strand aftaken, kwamen zy naar den Zeekant, en één hunner had de stoutheid een Steen naar ons te werpen; dan dewyl zyn gedrag ten uitersten werd afgekeurd van de ovrigen, toonden wy ons deswegens niet gebelgt.

Op den 3. vulden wy alle onze nog ledige Watervaten, zonder in 't minsten ontrust te worden, en in 't wederkeeren naar de Schepen, vernamen wy, dat verscheide Opperhoofden by ons aan boord geweest, en eene verantwoording gemaakt hadden, voor het gedrag hunner Landsgenoten, wier oproerige en baldadige handelwyzen zy toeschreven aan de onëenigheden, welke onder de voornaamste lieden van 't Eiland heerschten, waar door alle orde en ondergeschiktheid als vernietigt was.

Het bewind over Atooi werd betwist tusschen Toneoneo, die 'er het Oppergebied voerde, toen wy, in 't vorige jaar, daar waren, en eenen Jongeling Teavee. By onderscheide Vaders, waren ze beiden de kleenzoons van Perreeorannee,

v.  
BOEK.  
1779-  
Maart.

Koning van Woahoo, die Atooi aan den eersten afstand, en Oneheow aan den laatsten. Het verschil nam zyn oorsprong uit de Geiten, welke wy, 's Jaars te voren, te Oneheow gelaten hadden; Toneoonco maakte eisch op dezelve, uit hoofde van zyn gezach over dat Eiland. De aanhangers van Teavee beriepen zich op 't recht van bezitting; de beide partyen poogden ieder hun eisch te doen gelden, en even voor onze aankomst, was 'er een gevecht uit ontstaan, in het welk Toneooneo te kort schoot. Toneooneo stond waarschijnlijk by deze nederlaag meer nadeel te lyden, dan by 't verlies der onderwerpen van den twist, want de Moeder van Teavee, by een tweede huwelyk, een Man getrouwd hebbende, die niet alleen een Opperhoofd te Atooi, maar aldaar tevens aan 't hoofd van eenen magtigen aanhang was, dagt deze de tegenwoordige gelegenheid te moeten waarnemen, om Toneooneo uit het Eiland te verdryven, ten einde zyn Schoon-Zoon in de Regeering te doen opvolgen. De Geiten, die tot zes stuks aangeteeld waren, en waarschijnlijk op deze Eilanden, in weinige jaaren, sterk vermeenigvuldigt zouden zyn, kwamen in dezen twist alle om 't leven.

Op den vierden, kreegen wy aan boord van de Resolution een bezoek, van den Schoonvader, de Moeder, en de Zuster van den jongen Prins, van wie Kapitein Clerke verscheide fraaije geschenken ontving, onder anderen eenige Vischhoecken, gemaakt van de beenderen van Terreeoboo's Vader, die in eene ongelukkige aanlanding te Woahoo gesneuveld was; als mede een vliegeklap met een handvat van menschenbeen; deze werd hem geschonken van 's Prinsens Zuster, die dezelve als een Zegeteeken van haren Schoon-Vader had ontvangen. De jonge Teavee bevond zich in hun gezelschap, want uit hoofde van een bevoigte overwinning, was hy thans bezig met het verrigten van eene Godsdienst-plechtigheid.

Op dezen dag en de beide volgende dagen werd de Discovery van het nog benoodigde water voorzien; ook waren de timmerlieden bezig met de Schepen te kalfaten, terwyl, voor 't overige, alles gereed werd gemaakt voor onzen aan-  
staan.

staanden tocht. De Inboorlingen lieten ons in alles onge-  
 stoord, en voorzagen ons overvloedig van Spek en Aard-  
 gewassen. Wy werden ook dien dag bezogt van eenen  
 Indiaan, die met zich bragt een stuk yzer, het welk hy  
 verzogt in de gedaante van een *Pahooa* gemaakt te hebben.  
 Het was de bout van 't een of ander zwaar Scheeps - Tim-  
 merhout, maar noch de Officiëren, noch de Matroozen kon-  
 den ontdekken tot wat Natie dezelve behoorde. Uit de ge-  
 daante van dezelve, en uit de bleekheid van 't yzer, waren zy  
 verzekert, dat ze van geen Engelsch maakzel was. Wy on-  
 derzogten naauwkeurig, hoe hy 'er aangekomen ware, en ver-  
 namen dat dezelve gevonden was in een stuk zwaar hout, het  
 welk op 't strand van hun Eiland was aangespoelt, sedert ons  
 vertrek van daar in January 1778.

Op den 7. ontvingen wy, tot onze grootste verwondering,  
 een bezoek van Toneoneo, die, toen hy vernam dat de Prin-  
 ces Douarierre aan boord was, naauwlyks kon overgehaalt worden  
 op 't Schip te komen; ook wierpen ze, by hunne ontmoet-  
 ting, een donker en gramstorig gezicht op elkanderen. Hy  
 bleef niet lang aan boord, en scheen zeer neerslachtig. Wy  
 bemerkten, nogthans, met eenige verwondering, dat de  
 Vrouwlieden, zoo wel by zyn aankomst, als by zyn vertrek,  
 zich voor hem op haare aangezichten nederwierpen; ook be-  
 wezen alle de Inboorelingen, by ons aan boord, hem dien  
 eerbied, welken gemeenlyk aan lieden van zyn rang bewe-  
 zen word. Het was eenigzins opmerkelyk dat een Man, die  
 toen in dadelyke vyandschap was met den aanhang van Tea-  
 vee, zich alleen durfde wagen onder zyne vyanden. Doch  
 de Burgerlyke twisten, welke op alle de Eilanden van de Zuid-  
 Zee gemeen zyn, schynen van niet veel bitterheid verzeld  
 te gaan; de afgezette heerscher blyft 'er den rang van *Eree*  
 houden, en vermag zulke middelen in 't werk te stellen, als  
 geschikt zyn om hem het verloren gezach wedertebezor-  
 gen.

Op den 8., des morgens om negen uren, ligttten wy het  
 anker, en stevenden naar Oneeheow; omtrent drie uren in den  
 namiddag, kwamen wy ten anker in twintig vademen wa-

v. ter, en, bykans, op dezelfde plaats, waar wy, in 1778,  
BOEK. geänkert hadden. Wy vertuïden ons Schip aan een ander  
1779. anker, in zes en twintig vademen water. Des nagts hadden  
*Maari.* wy een sterken wind, uit den Oosten, zoo dat het Schip  
den volgenden morgen een kabels lengte verdreven was, en  
de beide ankers voor uit had, in welken toestand wy genood-  
zaakt waren dezen dag, en de twee volgende dagen te blyven  
liggen.

Op den 12. was het weêr bedaarder, en de Schipper werd  
uitgezonden, om naar een bekwamer ankerplaats om te zien.  
Hy kwam des avonds te rug, en had een fraaije baai met goe-  
den anker grond gevonden, in agttien vademen waters. De  
uithoeken van de baai strekten, Noord- ten Oosten en Zuid-  
ten Westen. Aan de Noordzyde van de baai lag een klein  
Dorp, aan welks Oostkant vier Bronnen van zeer goed wa-  
ter gevonden werden. Schipper Bligh had zich ver ge-  
noeg Noordwaards begeeven, om zeker te zyn, dat Oreehoua  
en Oneheew twee byzondere, en van een gescheiden, Eilanden  
waren.

'Thans, op het punt zynde, om ons laatste afscheid te ne-  
men van de Sandwich Eilanden, zullen wy hier eene algemeene  
beschryving geven van derzelve ligging en Natuurlyke  
Historie, als mede van de gewoontens en zeden der Inboore-  
lingen; dienende tot een aanhangzel van 't geene wy alreeds,  
in onze beschryving van Atooi, betreffende deze Eilanden  
vermeld hebben.

Zy bestaan uit een Groep van elf Eilanden, zich van 199  
gr. 36. min tot 205 gr. 6. min. Oosterlengte, en van 18 gr.  
54 min. tot 22 gr. 15. min. Noorderbreedte, uitstreckende  
volgens opgave der Inboorelingen, werden dezelve genaamt:  
1. Owhyhee. 2. Atooi, Atowi of Towi, ook wel Kowige-  
heeten. 3. Woahoo, of Oahoo. 4. Mowee. 5. Morotoi,  
of Morokoi. 6. Oreehoua, of Reehoua. 7. Morotinne,  
of Morokinnee. 8. Tahoor. 9. Ranai, of Oranai. 10. Onee-  
heew, of Necheehow. 11. Kahowrowee, of Tahoorowa.  
Deze worden allen bewoont, behalven Tahoor en Moro-  
tinnee. Behalven de opgenoemde Eilanden, hoorden wy  
nav

van een ander Eiland spreekende, genaamt Modoo-papapa, of Komodoopapapa, ten West Zuid-Westen van Tahoora gelegen; het is laag en zandig, en word enkel bezogt om 'er Schildpadden en Watergevogelt te vangen. Voor zoo veel wy konden te weeten komen, scheenen de Inboorelingen geen kennis te hebben aan eenige andere Eilanden, en, na alle waarschyndykheid, worden 'er geene anderen in de nabuurschap gevonden.

Kapitein Cook gaf ze den naam van Sandwich Eilanden, ter eere van den Graaf van Sandwich, toen eerste Lord van de Admiraliteit, onder wiens bewind hy de Aardryksbeschryving, met zoo veele waardige ontdekkingen verrykt had; en waarlyk, dees Edelman verdiende eene zoo bilyke erkenning, als hebbende, door zyne aanbeveeling en bescherming dezen Reistocht kragtadig begunstigt, en door zyn vermoegen alles toegebracht, ter bevordering der oogmerken van onzen vermaarden Zeeman.

Owhyhee, het Oostelykste en grootste dezer Eilanden, is van eene driehoekige en ten naasten by gelykzydige gedaante, makende drie uithoeken, die Noord, Zuid, en Oost strekken. Het gansche Eiland heeft een omtrek van ongeveer 255 Geographische Mylen, 't is vier en twintig Zee-Mylen breed, en deszelfs grootste lengte, ten naasten by in de strekking van Noord- en Zuid, is agt- en twintig en een halve Zeemyl. Het word verdeeld in zes wyduitgestrekte strecken, te weten, Akona, en Koaarra aan de Westzyde; Kaáo, en Opoona aan de Zuid-Oostzyde; en Aheedeo en Amakooa aan de Noord-Oostzyde. Een Berg, *Mouna Koah* geheten, welke zich in drie steile punten verheft, altoos met sneeuw bedekt, en op een afstand van veertig Zeemylen zichtbaar, scheidt de streek van Amakooa van die van Aheedoo. De Kust, ten Noorden van dezen Berg, bestaat uit hooge steile Rotzen, langs welke verscheide schoone watervallen nederbruischen 't welk een verrukkelyk gezigt opleevert. Landwaards in ryst de grond langzaam, en is doorsneden met smalle dieptens of liever klooven. Overal schynt dezelve wel bebouwt, en

v.  
BOEK.  
1779.  
*Maart.*

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

met verscheide Dorpen bezet. De Sneeuw-Berg is zeer steil en aan deszelfs benedenste gedeelte wel bewassen met hout.

De Kust van Aheedoo is van eene matige hoogte; deszelfs landstreek schynt vlakker en effener te zyn, dan die van 't Noorden. Zoo lang wy af en aan deze Kusten kruisten, en niet te ver van dezelve af waren, werden wy omcingelt van eene meenigte Kanoos, beladen met allerleye soort van ververschingen. Aan deze zyde van 't Eiland hadden wy dikwyls eene zwaare en hooge Zee; en dewyl de Kust bezet is met klippen, durfden wy, zeldzaam, dicht onder den Wal komen, maar bleven 'er gemeenlyk twee of drie Zeemylen wyd van af.

De Kust, naar 't Noord-Oosten van Apooka, uitmakende den Oostelyken uithoek van 't Eiland, is eenigzins laag en vlak: Landwaards in loopt de grond, zagtelyk, schuins op, en de landstreek heeft overvloed van Broodvrucht en Kokernoot-Boomen. Deze streek schein ons de beste toe van 't gansche Eiland; ook werd ons in 't vervolg gezegt, dat de Koning nu en dan dezelve verkoos tot zyn verblyf. De Heuvels, aan den Zuid-Westelyken kant, schieten wat steil op, en laten slechts een smallen boord van laag land naar den kant van 't strand. De zyden dezcr Heuvels waren met groen bedekt; doch het nabygelegen land schein niet sterk bewoond.

Toen wy de Oostpunt van 't Eiland omvoeren, zagen wy een anderen Berg bedekt met Sneeuw, door de Inboorelingen *Mouna Roa*, of den uitgestrekten Berg geheten. Al dewyl, dat wy de Zuid-Oostzyde van 't Eiland langs zeilden, bleef die Berg ons in 't gezicht. Deszelfs kruin was plat en in Sneeuw bedolven; ook zagen wy eens deszelfs zyden, ver naar beneden, dun met Sneeuw bedekt. Volgens de Keerkrings-Sneeuw linie, zoo als dezelve bepaalt is door den Heer Condamine, by waarnemingen op de Cordilleras in America gedaan, moet deze Berg ten minsten 16 graden 20 voeten hoog geweest zyn, het geen derhalven 3680 voeten hooger zou zyn, dan *Pico de Teyde*, of de Piek van Teneriffe, volgens

gens de berekening van den Ridder de Borda, of 724, volgens die van Dr. Heberden. De spitzten van Mouna Koah scheenen bykans eene halve myl hoog te zyn, en dewyl dezelve geheel met Sneeuw bedekt waren, moet de hoogte hunner kruinen ten minsten 18400 voeten wezen.

De Kust van Kaoo levert eene allerakeligste en verschrikelykste vertooning; de gansche landstreek schynt, door eene geweldige schok, de yslykste verandering ondergaan te hebben. De grond is overal bedekt met Koolätsche, en op veelvuldige plaatzen heeft dezelve gansche strecken met zwartachtige voren, welke de sporen schynen aanteduiden, langs welke de lava, nog niet veele Eeuwen geleden, zich een weg heeft gebaant van Mouna Roa naar den oever. Het Zuiderlyk Voorgebergt heeft het juiste voorkomen van den droesfem eens Volkaan's. Het voorland bestaat uit gebrooken en ruwe Rotzen, die in scherpe punten uitloopen, en in verwarring op elkanderen gestapelt liggen. Niettegenstaande het naare en akelige voorkomen van dit gedeelte van 't Eiland, zyn 'er veele Dorpen in deze streek, die tevens Volkyker is dan de groene Bergen van Apooa; 't valt niet moeilyk de reden daarvan aan te duiden; want deze Eilanders, geen Vee bezittende, en geen gebruik makende van Weilanden, verkiesen dienshalven de gronden, welke beter gelegen zyn voor de Vischery, of best geschikt voor 't aankweken van Weegbreen en Yamswortelen. Onder de ruinen nu zyn verscheide plekken vetten grond, welke zeer zorgvuldig gebezigt worden, tot Plantadiën, terwyl de nabygelegen Zee overvloed levert van verscheide soorten van uitmuntenden Visch.

Af en aan dit gedeelte der Kust, ter halve kabel lengte van het strand, konden wy met een lyn van honderd zestig vademen geen grond peilen, uitgezondert in eene kleene bogt ten Oosten van den Zuidlyken uithoek, waar wy, ter diepte van vyftig tot agt en vyftig vademen, enen zandgrond peilden. Eer wy overgaan om een verslag te geven van de Westerlyke strecken, zal het niet onvoeglyk zyn, aantemerken, dat de geheele Kust, die wy beschreven hebben,

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.



v. ben, van den Noorderlyken tot den Zuiderlyken uithoek,  
 BOEK. niet een eenige Haven levert, noch een plaats waar de Sche-  
 1779. pen eenigzins beschut kunnen liggen tegen de winden.

*Maart.* De Zuid-Westelyke gedeeltens van Akona zyn in een gelyken staat als de aangrenzende streek van Kaoo; maar verder Noordwaards op, is het land wel bebouwt en ongemeen sterk bevolkt. In deze verdeeling van 't Eiland is de baai van Karakakoca gelegen, van welke wy reeds eene beschryving gegeven hebben. Langs de Kust word bykans niets anders gezien dan de brokken van zwart gebrandde Rotzen; achter welke de grond, ter wydte van twee en een halve Engelsche Myl, langzaam ryst, en voorheen schynt bedekt geweest te zyn met losse gebrandde Steenen. Deze zyn door de bewoners weggeruimt, meenigmaal ter diepte van drie en meer voeten, welke moeite hen rykelyk vergoed is, door de vruchtbaarheid des gronds. Hier teelen zy, in eene ryke aschachtige aarde, de doek-plant, en zoete Aardäppels. Tusschen de akkers, welke door steene afschuttingen omvangen worden, zyn verscheide boschjes van Kokosnoot-Boomen verspreid. Hooger op planten zy, in den ryzenden grond, de Broodvrucht-Boomen, welke verbazend weelderig groeijen.

De streek van Koarra strekt zich uit van den Westerlyken hoek, tot den Noordelyken uithoek van 't Eiland. Tusschen deze uithoeken vormt de Kust eene ruime baai, van de Inboorelingen Toe-yah-yah geheten; dezelve heeft ten Noorden twee zichtbare Heuvels. Het binnenste van deze baai heeft een slegten, rotsachtigen grond, welke zich van 't strand meer dan eene Engelsche Myl ver uitstrekt, buiten welken een zeer goede ankergrond is. Zoo ver wy met het oog konden zien, scheen de landstreek vruchbaar en volkryk; doch wy konden 'er geen versch water vinden. De grond scheen van dezelfde soort als die van de streek Kaoo.

Wy gaan nu over tot het verhalen van eenige byzonderheden rakende de binnenlandsche strecken van Owhyhee, ons medegedeelt door eenige onzer lieden, die den 26. January een tochtje Landwaards in deden, met oogmerk om het met

met Sneeuw bedekt gebergte te bereiken en van naby optenemen; ten dien einde twee Eilanders aangenomen hebbende tot wegwyzers, vertrokken zy van 't Dorp, des middags om vier uren. Zy gingen Oostwaards op, een weinig naar 't Zuiden afwykende. Drie of vier mylen van de baai, vonden zy de landftreek gelyk wy dezelve reeds befchreeven hebben. Verder op vonden zy de Heuvels fleilder oploopen; zy kwamen voorders aan eenige wyd uitgestrekte Plantadiën, meest bepoot met de *Taro* wortel, zoete Aardäppels, en planten van den Doek-Boom. De *Taro* en de zoete Aardäppels worden hier vier voeten wyd van den anderen gepoot. De Aardäppels worden, bykans tot aan den top van den ftengel, met ligte aarde aangehoogt. De *Taro* word tot aan den Wortel bloot gelaten, en de aarde rondom dezelve kuilswyze uitgegraven, om het regenwater te houden, dewyl deze wortel een zekere hoeveelheid vochts vordert. Op de Vriendelyke en Societeit Eilanden, werd de *Taro* in lage en vogtige gronden gepoot, en meest al in ftreeken, waar dezelve, door 't water van de een of andere Beek, konden ondergezet worden. Men oordeelde het aldaar volftrekt noodzaaklyk dezelve op zoodanigen voet aantekweeken; doch wy bevonden alhier, dat die Wortel zeer wel slaagt in drooger grond, mits dat men behoorlyk zorg drage, dezelve te omkuilen, om 't regenwater daar by te brengen. Indedaad wy allen moesten bekennen, dat de *Taro* van de Sandwich Eilanden de beste was, die wy ooit geproeft hadden.

De Muren, door welke deze Plantadiën of Akkers van elkanderen afgefcheiden worden, zyn zaamgeftelt van de losfe gebrandde Steenen, welke zy in 't opruimen van den grond aantreffen; deze Muren worden aan weerszyde gedekt door 't Suikkeriet, dat zy 'er langs heen planten, en maken dus de fchoonfte affchuttingen, welke men kan bedenken.

Onze lieden hielden halte, voor den nacht, aan de tweede hut, welke zy tusfchen de Plantadiën vernamen, en rekenden zich zeven of agt mylen ver van de Schepen te zyn. Het gezicht van dezen pæk gronds vonden zy verruklyk; zy zagen onze Schepen in de baai als voor hen; links af befpeur-

v. den zy een' aaneengeschakelde ry Dorpen , met Boschjes van  
 BOEK. Kokosnoot - Boomen tuschen beiden, zich langs het strand  
 1779. uitspreidende , met een zwaar Bosch achter dezelve ; en ter  
 Maart. rechter hand , een zeer wyd- uitgestrekten grond , zeer regelmatig verdeeld in welbebouwde Akkers. De Inboorlingen wezen hen , niet ver van daar , het verblyf van een kluisenaar , die , zoo zy zeiden , in zyne vroeger jaaren een voor naam Oppèrhoofd en Krygsman had geweest , maar sedert langen de Zee- Kust van 't Eiland verlaten had , en thans nooit buiten den oord van zyn hut kwam. Hem naderende , bogen zy zich voor hem neder , en boden hem voorders eenige ververschingen aan. Zyn gedrag was onbedwongen , gul en vrolyk. Hy liet weinig verbaastheid blyken op 't zien van ons Volk , -en alhoewel men hem eenige Europeesche zeldzaamheden poogde optedringen , vond hy goed dezelve van de hand te wyzen , en begaf zich spoedig naar zyn stulp. Naar de meening van onze lieden moest hy de oudste man wezen , dien zy ooit gezien hadden , enten minsten over de honderd Jaaren bereikt hebben.

Ons Volk zich verbeeld hebbende , dat de Berg niet boven tien of twaalf Engelsche Mylen van de baai af was , meende dat het denzelven met gemak des anderen daags morgens vroeg zou bereiken ; doch zy stonden thans niet weinig verbaast , toen zy dien afstand nog niets vermindert zagen. Deze omstandigheid , benevens den onbewoonden staat van de landstreek , waar heen zy zich stonden te begeeven , vorderde , dat zy zich van genoegzame levensmiddelen voorzagen , ten welken einde zy één hunner gidzen naar 't Dorp te rug zonden. Op diens wederkomst wagtende , voegden zich verscheiden van Kaoo's bedienden by hen , welke hen van wegens dien edelmoedigen Vriend toegezonden waren , beladen met allerlei ververschingen , met verder verlof om , daar hun weg door zyne landen liep , alles te vragen of mede te nemen , wat zy mogten benoodigt hebben.

Onze Reizigers waren ten uitersten verwonderd , alhier zulk eene scherpe koude aantetrefen ; doch geen Thermometer by zich hebbende , konden zy den graad dier koude niet ,

niet, als by 't gevoel, bepalen, het welk eene zeer onvolkome wyze van bepaling moet zyn, vooräl, daar zy schielyk uit eenen warmen dampkring in een kouder luchtstreek waren overgegaan. Zy vonden het echter zoo koud, dat zy naauyls slapen konden, en de Eilanders in 't geheel geen oog konden toedoen; dewyl zy malkanderen, den ganschen nacht, wakker hielden door een gedurig hoesten. Te dien tyd echter konden zy geene groote hoogte bereikt hebben, alzo zy niet boven de zeven of agt Engelsche Mylen ver van de Zee afwaren, en een gedeelte van den weg slechts matig schuins opliep; deze ongemeene koude derhalven moet toegeschreven worden aan den Oosten wind, die vry styf van den kant der besneeuwde Bergen af woei.

s' Anderendaags morgens vroeg, togen zy weder op Reis, en vulden hunne Kalbasfen met uitmuntend water, aan een put, omtrent eene halve Engelsche Myl van hunne Hut afgelegene. Door de Plantadiën getrokken zynde, kwamen zy aan een digt Bosch, het welk zy intraden, langs een pad, het welk gemaakt was tot gemak en gebruik van de Eilanders, die menigmalen daar heen gaan om Vogels te vangen, en wilde Weegbree te zoeken. Zy vorderden thans zeer langzaam, en niet dan met veel moeite; want de grond was moerasfig, of bedekt met groote steenen; het pad eng, en dikwyls afgebroken door Boomen, die 'er dwars over heen lagen, en over welken zy genoodzaakt waren heen te klouteren, alzo de digtheid van het kreupelbosch, aan wederzyden, het niet mogelyk maakte daar om heen te gaan. In deze Boschen zagen zy, van afstand tot afstand, stukken wit Doek aan staken vastgemaakt; zy verbeelden zich dat dezelfde strekte tot landmerken, ter afscheiding van ieders byzonderen eigendom, te meer, daar zy ze slegts bespeurden ter plaatze, waar de wilde Weegbree groeide. De Boomen waren van de soort der Specery-Boomen van Nieuw-Holland; hoog en regt, en van twee tot vier voeten in omtrek.

Onze lieden negen of tien Engelsche Mylen ver het Bosch ingetrokken zynde, bevonden zich eensklaps, tot hun

v. leedwezen, in 't gezicht van de Zee, en niet ver van dezelve; BOEK. het pad dat zy gehouden hadden, liep, zonder dat zy hadden kunnen bespeuren, Zuidwaards af, en bragt hen aan de 1779. rechterzyde des Bergs; zich dus te leurgesteld vindende, Maart. besloten zy te rug te keeren, en zich te begeeven naar eene lege Hut, in welke zy twee van hun eigen Volk, en drie Inboorlingen agtergelaten hadden, met het geringe overschot van hunnen leefstocht; na zes of zeven Engelsche Mylen gegaan te hebben, kwamen zy aan gemelde Hut, alwaar zy den tweeden nacht doorbragten, maar de lucht en koude was hier zoo scherp, dat hunne gidzen, die dezelve niet hadden kunnen weérstaan, tegen den morgen alle, op een na, zich weg begeeven hadden.

Thans gebrek aan levensmiddelen hebbende, vonden zy zich genoodzaakt naar een der bebouwde gedeeltens van 't Eiland te rug te keeren, weshalven zy het bosch uittogen langs het zelfde pad dat zy gekomen waren. Toen zy aan de Plantadien kwamen, werden zy van de Eilanders omringt, van wien zy nieuwen voorraad van 't benodigde inruilden, en twee der Inboorelingen overhaalden om hen te vergezellen, in plaats van die zich wegbegeeven hadden. Zich zoo goed mogelyk hebbende laten onderrigten wegens den weg, dien zy houden moesten, togen zy, thans negen in getal, op reis, en bleven bykans zes Engelsche Mylen lang aan de zyde van 't Bosch voortgaan, het zelve vervolgens intrekken- de langs een pad dat Oostwaards geleidde. De eerste drie mylen gingen zy door een woud van hooge Kruidery-Boomen, welke in eenen vetten klei-grond stonden. Achter dit woud kwamen zy in eenen kreupel bosch, van dezelfde uitgestrektheid, doch welks grond uit losse gebrande steenen bestond; van hier bragt hen het pad naar een ander Bosch van Kruidery-Boomen, waar de grond insgelyks een vette klei-aarde was, en achter het welke een dorre ry kreupel hout lag, het welk, zoo ver zy zien konden, langs den Zee oever scheen te loopen, en *Mouna Roa* tot middenpunt te hebben.

In 't doortrekken van de Boschen, vonden zy veele onaf-

afgemaakte Kanoos, en op verscheide plaatzen Hutten; maar zy zagen geene bewoonders. Na ongeveer twee mylen ver het tweede Bos h ingegaan te hebben, kwamen zy aan twee Hutten, daar zy halte hielden, zynde ten uiterste vermocid en afgemat van 't gaan, hebbende op dien dag naar hunne gising, ten minsten twintig Engelsche Mylen afgelegd. Geen Bronnen of Beekjes aangetroffen hebbende, sints zy de Plantadien verlieten, waren zy versmagt van dorst, en verplicht nog, voor den avond, zich in kleene benden te verdeelen, om naar water te gaan zoeken. Eindelijk vonden zy eenig regenwater in eene onafgemaakte Kanoo, het welk, schoon van eene roodächtige kleur, hen zeer aangenaam was.

Gedurende den nacht, ondervonden zy nog scherper koude dan te voren, en alhoewel zy zich zorgvuldig gedekt hadden, met Matten en Inlandsch Doek, en zelfs een groot vuur tuschen de beide Hutten bleven stoken, konden zy van de koude weinig of niet slapen, maar waren genoodzaakt het grootste gedeelte van den nacht op de been te blyven. Naar alle waarschyndheid, hadden zy thans eene vrygrootte hoogte bereikt, dewyl de weg, dien zy hadden afgelegd, altoos naar de hoogte liep.

Den volgenden morgen, zynde den 29. Maart, togen zy vroeg op reis, met oogmerk om hun best te doen, tot het bereiken van den met Sneeuw bedekten Berg; zy waren echter niet zeer bemoedigt, toen zy bevonden, dat het water het welk zy den vorigen dag ontdekt hadden, genuttigt was. Het pad, het welk slegts liep tot aan de plaats, waar men bezig was de Kanoos te maken, thans ten einde zynde, waren zy genoodzaakt zich, zoo goed zy konden, een weg te baanen; meenigmaal de hoogste Boomen beklouterende ten einde de omliggende landstreek te beschouwen. Om elf uren, kwamen zy aan een reeks gebrandde steenen, van welke top zy een uitzicht hadden op Mouna Roa, van waar zy twaalf of veertien Engelschen Mylen scheenen af te zyn.

Zy beraadslaagden thans met den ander, of zy verder zou-

Aaa 3.

den

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

in dezelve;  
at zy had-  
en aan de  
indende,  
naar eene  
, en drie  
nge over-  
sche My-  
t., alwaar  
en koude  
zelve niet  
, op een

onden zy-  
ens van 't  
a uittoegen  
zy aan de  
omringt,  
inruilden,  
vergezel-  
Zich zoo  
den weg;  
in getal;  
ng aan de  
intrekken-  
eerste drie  
lery-Boo-  
Achter dit  
zelf. e uit-  
de steenen  
der Bosch  
een vette  
eupel hout  
en Zee oe-  
enpunt te

veele on-  
af-

v. den gaan, dan zich te vreden houden met het geene zy hier  
 BOEK. ter plaatze zien konden, van den befneeuwden Berg. —  
 1779. Van de plaats af, waar zy zich een weg hadden moeten baa-  
 Maart. nen, tot hier toe, hadden zy zich niet weinig afgemat, en,  
 naar mate zy vorderden, ontmoeteden zy meerder belemme-  
 ringen. De grond was byna overal afgebroken in diepe  
 fcheuren, die met mos bedekt, hen gedurig deeden flruike-  
 len; voor 't overige bestond de oppervlakte des gronds uit  
 losse gebrandde fteenen, die onder hunne voeten braken.  
 In zommige dezer reeten of fcheuren wierpen zy fteenen,  
 welke, uit het te rug komend geluid, zeer diep fchenen te  
 vallen, ook klonk de grond hol, als zy 'er over liepen. Be-  
 halven deze omftandigheden, welke hen gansch niet aanmoed-  
 digden verder op te gaan, bevonden zy dat hunne leidslie-  
 den niet zeer geneigt waren, hen langer te vergezellen, en  
 dat men veel moeite zou hebben om ze overtehalen, tot het  
 uiblyven van eenen anderen nacht. Zy befloten derhalven  
 naar de Scheeven te rug te keeren, doch beklommen eerst  
 de hoogfte Boomen, om de landftreek van rondömmen te be-  
 zichtigen, welke zy naar den Zee-kant beflagen vonden  
 met bosch; zy waren niet ftaat om aan den gezichtëinder de  
 lucht van het water te onderkennen, en tufchen zich, en den  
 befneeuwden Berg, befpeurden zy eene Valci, welke omtrent  
 agt Engelsche Mylen breed was.

De Reizigers bragten dezen nacht aan een Hut door in  
 het tweede Bosch; den volgenden dag, hadden zy, reeds  
 voor den middag, het eerste Bosch doorgetrokken, en be-  
 vonden zich toen negen of tien Engelsche Mylen ten Noord-  
 Oosten van de Schepen, naar welke zy door de Planradiën  
 heen trokken. Op hunnen ganschen weg hadden zy geen  
 plekje gronds ontmoet, in ftaat om met vrucht aangelegd te  
 worden, het welk onbebouwt gelaten was; en volgens hun  
 zeggen, kon de landftreek niet beter ten voordeele der In-  
 boorelingen bebouwt worden, dan zy dezelve gevonden had-  
 den. Op het zien van eene meenigte hooi-velden ftonden  
 zy verbaast, en vernomen hebbende naar 't gebruik, het  
 welk men daar van maakte, zeide men hen, dat het hooi  
 dien-

diende om de gronden te dekken in welken de jonge *Taro* ge- teeld werd, ten einde dezelve te beveiligen tegen de brandende Straalen der Zonne. Op de Plantadiën vonden zy, hier en daar, eenige Hutten verspreid, welke tot schuil of wykplaatzen voor de arbeiders strekten; maar op een grooter afstand, dan vier of vyf mylen van Zee vonden zy geene Dorpen. By een dier Dorpen, het welk op een afstand van vier Engelsche Mylen van de baai gelegen was, ontdekten zy een kuil, van veertig vademmen lengte, drie vademmen breed en even zoo diep; aan beide enden was dezelve open, de beide zyden waren gegroeft; en de oppervlakte was verglaasd, mischien wel door de kracht van 't vuur.

Aldus een verslag gegeven hebbende van het voornaamste door hen op hunnen tocht naar den besneeuwden Berg te Ow- hyhee ontmoet, zullen wy nu voortgaan de andere Eilan- den van deze groep te beschryven.

Het grootste daar op volgende en ten naasten by op dezelf- ne hoogte gelegen als Owhyhee, is Mowee. Het ligt op den afstand van agt Zeemylen, ten Noord-Noord-Westen van Owhyhee; en heeft veertig Geographische Mylen in omtrek. Door eene laage land- engte word het in twee Schier- Eilan- den verdeelt, het Oostelykste van welke *Whamadooa* genaamt word, en tweemaal zoo groot is als dat naar 't Westen, Ow- hyrookoo gheeten. Het gebergte op beiden is zeer hoog, dewyl wy het op een afstand van meer dan dertig mylen zien konden. Langs de Noord-Kust is geen grond te peilen, waar mede dezelve overeenkomt met die van Owhyhee; ook heeft de Landstreek van Mowee het zelve groene en vrucht- bare voorkomen. De Oosthoek van Mowee ligt op de Noor- der breedte van 20 gr. 50 min., en op de Oosterlengte van 204 gr. 4 min. Het land maakt eene Romaneske vertoo- ning; de Heuvels schieten regtstandig op, en leveren eene verscheidenheid van spitze hoogtens, dezelve steile kanten als mede de diepe klooven tuschen derzelve zyn bedekt met Boomen, onder welke de Broodvrucht- boom voornamenlyk uitmunt. De toppen van deze Heuvels zyn volkomen naakt en dor, en van eene roodächtige bruine kleur. De Inboor-  
lin-

v.  
BOEK  
1779.  
*Maart.*



v. lingen zeiden ons dat 'er eene Haven was, ten Zuiden van de  
BOEK. Oostpunt, welke die van Karakakooa verre overtrof; wy  
1779. vernamen insgelyks dat 'er eene andere Haven was, aan den  
Maart. Noord-West kant, Keepookeepoo geheeten.

Ranai is op den afstand van bykans negen Engelsche Mylen van Mowee en Morotoi gelegen, en ten Zuid-Westen der engte welke tusfchen die beide Eilanden doorloopt. Deszelfs landstreek naar 't Zuiden is verheven, onëffen en steil, maar de andere oorden van het Eiland hebben een beter voorkomen en schenen wel bewoont. Het leverdt overvloed van Wertels, als zoete Aardäppels, Taro, en Yams, maar brengt weinige Weegbreen en Broodvrucht-Boomen voort. De Zuidhoek van Ranai ligt op de Noorder breedte van 20 gr. 46 min., en op 203 gr. 8 min. Ooster lengte.

Morotoi ligt op den afstand van twee en een halve Zee myl, ten West-Noord-Westen van Mowee. Deszelfs Zuid-Westen Kust, de eenige welke wy naby kwamen, is zeer laag; maar het land achter dezelve is van eene aanzienlyke hoogte, en voor zoo ver wy op een afstand konden beschouwen, ontbloomt van hout. Het voornaamste van deszelfs voortbrengzels zyn Yams, en waarschynlyk heeft het zoet water. De Kust aan de West- en Zuidzyden van 't Eiland vormt verscheide baaijen, waar de Schepen tamelyk zouden gedekt zyn tegen de pasfaat winden. De Westhoek van Morotoi ligt op 202 gr. 46 min. Ooster lengte, en op 21 gr. 10 Noorderbreedte.

Tahoorowa is een klein Eiland, af en aan het Zuid-Westelyk gedeelte van Mowee, van waar het negen Engelsche Mylen is afgelegd. Het heeft geen hout, en deszelfs grond schynt zandig en onvruchtbaar. Het ligt op 20 gr. 48 min. Noorderbreedte, en op 203 gr. 27 min. Ooster lengte. Tusfchen dit Eiland en Mowee ligt het kleene Eiland Morrotinne, het welk niet bewoond wordt.

Woahoo is omtrent zeven Zeemylen ten Noord-Westen van Morotoi gelegen. Voor zoo veel wy uit het voorkomen van deszelfs Noord-Westelyke, en Noord-Oostelyke strecken konden opmaken, (want wy hadden geene gelegenheid

om deszelfs Zuidelyke deelen te beschouwen) is 't het schoonste van alle de Sandwich Eilanden. Het groen der Heuvelen, de verscheidenheid van Boschen en Velden, benevens de vruchtbare en welbebouwde Valeijen, welke de gansche landstreek aan ons oog opleverde, overtroffen alles. In de bogt van de baai, ten Zuiden van onze ankerplaats, vonden wy, op den afstand van omtrent twee Engelsche Mylen van 't strand, eenen slechten Rotsächtigen ankergrond. De plaats, waar wy het anker in deze baai wierpen, ligt op 21 gr. 43 min. Noorder breedte, en op 202 gr. 9 min. Ooster lengte.

Atooi ligt omtrent vyf-en-twintig Zeemylen ten Noord-Westen van Woahoo. Naar den kant van 't Noord-Oosten en 't Noord-Westen, verтоond zich de landstreek Steenachtig, dor en van één gereeten; doch naar 't Zuiden is de grond effener. De Heuvels ryzen met eene zachte glooijing van den kant der Zee, en zyn een weinig landwaards in met hout bewasfen. Het Eiland levert dezelfde Vruchten, als de overige dezer Eilanden. Doch deszelfs bewoners overtreffen grootelyks, in het behandelen hunner Plantadiën, die der naburige Eilanden. In de lage gronden, digt aan de baai, waar wy ten anker lagen, waren deze Plantadien regelmatig afgescheiden door diepe greppen; de afschuttingen waren zoo zindelyk opgeworpen, dat dezelve bykans tot sieraad strekten, en de wegen tusschen beiden, waren zoo wel gemaakt, dat dezelve eer zouden gedaan hebben aan een Europiesch Landmeter. De baai van Wymoa ligt op 200 gr. 20. min. Ooster lengte, en op 21 gr. 57 min. Noorderbreedte.

Oneehewo ligt vyf of zes Zeemylen ten Westen van Atooi. Deszelfs Oostelyke Kust is hoog, en schiet steil uit Zee op; maar de overige streken van 't Eiland bestaan uit lagen grond, behalven aan den Zuid-Oostelyken hoek, waar een ronde stompe hoogte is. Het Eiland brengt overvloed van Yams, en van een zoete soort van Wortels voort, Tee geheeten. De plaats, waar wy aan dit Eiland ankerden, ligt op 21 gr. 50 min. Noorderbreedte, en op 199 gr. 45 min. Oosterlengte.

Bbb

Orec-

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

v. Orehoua, en Tahoorā, zyn twee kleene Eilanden in de na-  
 BOEK. buurschap van Oneeheow. Het eerste is een verheven bult,  
 1779. verëenigt aan den Noorderlyken uithoek van Oneeheow door  
 Maart. een rif koraal Rotzen. Het ligt op 22 gr. 2 min. Noorder  
 breedte, en op 199 gr. 52. Oosterlengte. Het andere ligt  
 naar 't Zuid-Oosten, en is onbewoont: deszelfs Oosterlengte  
 is 199 gr. 36 min. en Noorderbreedte 21 gr. 43. min.

De luchtsgesteldheid der Sandwich Eilanden is, mis-  
 schien, iets gematigder dan die der Eilanden in de West-Indi-  
 ën; het onderscheid is echter zeer gering. De Thermometer,  
 welke wy in de Karakakooa baai aan land hadden, rees nooit  
 hooger dan 88 gr., en dat slechts eenen dag; deszelfs middel  
 hoogte, ten twaalf uren, was 83 gr. In Wymoa baai vonden  
 wy deszelfs midden hoogte, des middags, 76 gr., en als wy op  
 Zee waren 75 gr. Op het Eiland Jamaïka is de middel-  
 hoogte van den Thermometer, op den middag, omtrent 86 gr.,  
 ter Zee 80 gr. Of deze Eilanden onderheevig zyn aan  
 dezelfde geweldige winden en Orcaanen, kunnen wy niet  
 bepalen, nademaal wy ons in de stromachtige maanden,  
 niet op de hoogte bevonden. Dewyl wy echter geene uit-  
 werkselen dier stormwinden zagen, en de Eilanders ons  
 niets stelligs deswegens verzekerden, is het zeer waar-  
 schynlyk, dat deze Eilanden, ten dien opzichte, gelyken  
 naar de Societeit en Vriendelyke Eilanden, welke, in een  
 hoogen graad, vry zyn van deeze geduchte bezoeking-  
 en.

Gedurende de vier winter maanden, welke wy onder de-  
 ze Eilanders doorbragten, viel 'er meer regen, byzonderlyk  
 in de binnelandsche strecken, van deze gewesten, dan 'er  
 gemeenlyk in het drooge jaargetyde, in de West-Indiën  
 valt. Gemeenlyk zagen wy de wolken om de kruinen der  
 Heuvelen zamenpakken, en te lywaard regen uitstorten,  
 maar als de wind die wolken van het land heeft afgeschei-  
 den, verspreiden ze zich en verdwynen, en andere wolken  
 komen 'er voor in plaats. Dit zagen wy dagelyks op  
 Owhyhee, waar het bergächtige gedeelte gewoonlyk bewolkt  
 was, uit welke wolken vervolgens, landwaards in, regent  
 veel, ter-  
 wyl

wyl in den omtrek van den oever, de lucht helder en het wêer allerfchoonst was.

De wind woei hier meestentyds uit het Oost - Zuid - Oosten en Noord - Oosten. In de Haven van Karakakooa, hadden wy elken dag en nacht een Zee en land koelte. De stroommen liepen zomtyds te loefwaard en dan eens te lywaard. Zy scheenen niet geregeld te worden door de winden; noch door eenige door ons te bepalen oorzaak: dikwyls liepen zy te loefwaard tegen eene styve koelte in.

De Ebbe en Vloed zyn hier zeer regelmatig, en verwisfelen om de zes uren. De Vloed komt uit het Oosten, en by de volle en andere Maan verwisfelingen, is het kwartier voor vier uren hoog water; deszelfs hoogste ryzing is twee voeten zeven duimen.

De viervoetige Dieren dezer Eilanden bepalen zich tot drie onderscheiden foorten, Varkens, Honden, en Ratten. De Honden zyn van dezelfde foort als die wy op Otaheite zagen, en hebben lange ooren, lange lyven, en korte kromme pooten. De eenige verscheidenheid, welke wy in dezelve zagen, bestond in hun hair, dat van zommige glad en van anderen lang en ruig was; zy hebben de grootte van een gemeenen Huishond of Spidraijer, en schynen zeer traag van aart te zyn; 't geen meer moet toegeëigent worden aan de wyze, op welke men hen behandelt, dan aan hunne natuurlijke gesteltenisse. Ze worden doorgaans opgebragt met de Varkens, en wy herinneren ons niet een eenigen Hond aan deze Eilanden gezien te hebben, welke de Medgezel van den mensch was, gelyk in Europa. En waarlyk, de gewoonte om ze tot spyze te gebruiken, schynt eene onöverkomelyke hinderpaal, om ze in de gezellige zamenleving met de menschen toetelaten: en vermits 'er geen roof of andere Dieren op deze Eilanden gevonden worden, geschikt om 'er jagt op te maken, is het waarfchynlyk, dat de gezellige hoedanigheden van den Hond, zyne trouwe, zyne verknogtheid en schranderheid, aan de Inboorlingen onbekend blyven.

Naar 't ons toefcheen, waren de Houden, in evenredigheid, op verre na zoo talryk niet op de Sandwich Eilanden,

v. als op Otaheite; maar daar en tegen zyn 'er veel meer Varkens, en van een grooter ras; van deze laatste voorzagen  
 30EK. wy ons van een verbazend aantal. Meer dan drie maanden  
 1779. bragten wy agter den anderen door, in de Haven van Owy-  
 Maart. hee, en met aan deze Kust af en aantekruisfen; in al dien tyd kreeg ons Scheeps-Volk vol op versch Spek, van 't welk zy over de dertig duizend ponden nuttigden. Behalven deze hoeveelheid, en het geene 'er te loor ging, het welk by zulk een overvloed niet kan voorgekomen worden, werd 'er nog ruim zoo veel ingezouten voor Scheeps-provisie. Het enkele Eiland Owhyhee verschafte ons het grootste gedeelte van die voorraad; en nog konden wy niet bespeuren, dat wy schaarsheid veroorzaakt, of zelfs den overvloed vermindert hadden.

De Vogels dezer Eilanden zyn talryk, doch in soort niet zeer verscheiden. Zommige derzelve behoeven in schoonheid voor geen Vogel in eenig weerddeel te zwigten. Men telt 'er vier soorten, welken schynen te behooren tot de *Trochili* of bloemzuigerties van *Linnaeus*. Een derzelve is iets grooter dan een goud-vink, glinsterend zwart van kleur op 't bovenlyf, donkergeel van dyen en onderstuit. De Inboorelingen noemen dit Vogeltje *Hoohoo*. Een ander heeft het bovenlyf van een helder scharlaken kleur; zwarte vleugels, met een witten rand, en een zwarten staart; dit Vogeltje word van de Eilanders *Eëëve* geheeten. Een derde heeft het bovenlyf gefchakeert met bruine, geele, en roode kleuren, en schynt of een jong Volgeltje te zyn, of van de vorige onderscheiden. De vierde is over 't geheel groen, met een geelen weerschyn, en word *Ahaicarooa* genaamt. Hier is insgelyks een klein Vogeltje behoorende tot de klasse der vliegen vangers; 't is een soort van lyster, met een grysächtige borst; en een ral, met zeer korte wieken, zondert staart. Men treft hier insgelyks Ravens aan, doch zeer zeldzaam; ze zyn van eene donkere bruine kleur, naar het zwarte hellende, en hun geluid verschilt van die van Europa.

Wy vonden hier twee kleene Vogels, die zeer gemeen waren, en tot een *Genus* behoorden. Een derzelve was rood,  
 en

en werd gemeenlyk by de Kokernoot-Boomen gezien, uit de-  
welken hy een zeer goed bestaan schein te trekken. De an-  
dere was van eene groene kleur. De tong van beiden was  
lang, en met hairtjes of franjes aan den tip bezet. Insgelyks  
vonden wy hier zeer gemeen een Vogel met een geelen kop,  
welke om de gedaante van deszelfs snavel, Parkiet werd ge-  
heeten van ons Volk: Hy behoort echter niet tot dien stam,  
maar heeft veel overeenkomst met de *Lexia Flavicans* of  
kruisbek groenling van Linnæus. Men vind op deze Eilanden  
Uilen, Wulpen, Storm-Zwaluwen, bruine Meeuwen, Ple-  
vieren van tweederlei soort, van welke de een zeer naby  
komt aan onze fluitende Plevier; een groote witte Duif; het  
gemeene Waterhoen; en eenen langstaartigen Vogel, van  
een zwarte kleur, welks gat en veders onder de Vleugels  
geel zyn.

De gewassen, welke de Sandwich Eilanden opleveren,  
verschillen niet veel van die der andere Eilanden van den  
Stillen Oceaan. Wy hebben alreeds gezegt dat de Tarowor-  
tel, welke hier geteelt word, alle de anderen, die wy elders  
proefden, grootelyks overtrof. De Broodvrucht-Boom,  
aart hier zoo wel niet, noch is hier zoo overvloedig als op  
Otaheite, maar hy brengt 'er twee malen zoo veele Vruch-  
ten voort, als in de weelderige vlakten van dat Eiland. De  
Boomen zyn ten naasten by van dezelfde hoogte, maar de  
takken schieten aan den stam veel lager en weelderiger uit.  
Het Suikerriet groeit 'er tot een verbazende hoogte en dik-  
te. Te Atooi zagen wy een Suikerriet, het welk rykelyk  
elf duimen in omtrek had, en veertien voeten in lengte met  
eetbaare spyze. Te Oneeheow zagen wy eenige groote brui-  
ne Wortelen ter zwaarte van zes tot tien ponden, van ge-  
daante als Yams Wortelen. Het sap, het welk zy in groo-  
ten overvloed uitleveren, is zeer zoet, en zou in stede van  
Suiker kunnen gebruikt worden. De Inboorelingen zyn 'er  
zeer opgesteld, en gebruiken het in hunne dagelyksche spy-  
ze: ons Volk vond dat sap zeer smakelyk en gezond. Het  
blad van dat gewas niet kunnende te zien krygen, konden  
wy niet bepalen tot welke soort van plant hetzelfde behoort.

v. de, doch wy hielden het voor den Wortel van eene soort  
 BOEK. van Vaaren.

1779. De Inboorelingen van de Sandwich Eilanden zyn ongetwy-  
 Maart. felt van dezelfde afkomst, als de bewooners der Vriendelyke  
 en Societeit Eilanden, en als die van Nieuw-Zeeland, de  
 Marpuefas, en Paasch-Eiland; een geslacht of stam, welke  
 in 't bezit is van alle de bekende landen tusfchen de 167 gr.  
 en 260 gr. Oosterlengte, en tusfchen de 47 gr. Zuider en 22  
 gr. Noorder breedte. Dit stuk, 'hoe buitengemeen, ook,  
 blykt niet alleen duidelyk uit de algemeene gelykenis hun-  
 ner personen, en de groote overëenkomst hunner zeden en  
 gewoontens, maar schynt ontegenzeggelyk bevestigd te wor-  
 den, door de éénzelvigheid hunner taal. Het zou misfchien  
 niet moeilyk vallen te gisfen, van welk vastland zy oor-  
 spronglyk herkomstig zyn, en door welk toeval zy zich over  
 zulk eene onafmeetlyke ruimte verspreid hebben. Zy be-  
 zitten sterke trekken, welke aanduiden, dat zy verwand  
 zyn aan eenige Indiaansche stammen, die de Ladrões en Ca-  
 roline Eilanden bewonen: en dezelfde gemeenschap en gely-  
 kenis is te bespeuren tusfchen de Maleijers en de Batta's.  
 Dan, om den byzonderen tyd van deze verhuizing of ver-  
 spreiding te bepalen, is niet zoo gemakkelyk: naar alle  
 waarsfchynlykheid, zyn 'er vry wat jaaren, sedert dat tyd-  
 ftip, verlopen; want de Zuid-Zee Eilanden zyn zeer volk-  
 ryk, en 'er heerscht onder derzelver bewooners niet dan  
 eene fabelächtige overlevering van hunne herkomst; alhoe-  
 wel, daar en tegen, de eenvoudigheid hunner zeden, hunne  
 gewone manier van leven, en de onvervalschte staat hunner al-  
 gemeene taal fchynen als zeker te stellen, dat fints het tyd-  
 ftip hunner verspreiding niet zeer veele jaaren geteld  
 worden.

De Sandwich Eilanders zyn, over 't algemeen, meer dan  
 middelbaar van lengte, en welgemaakt. Zy hebben eenen  
 bevalligen tred, loopen ongemeen snel, en kunnen groote  
 vermoënis uitharden; over 't geheel nothans moeten de  
 Mannen, in 't stuk van fterkte en vlugheid, voor de bewo-  
 ners van de Vriendlyke Eilanden onderdoen; en de Vrou-  
 wen

wen zyn min keurig van leest dan die van Otaheite. Hunne kleur is ook donkerder dan die der Otaheiteren, en over 't geheel zyn zy geen zulke schoone menschen van gestalte als de Inboorlingen der Societeit-Eilanden. Nogthans hadden veele, van beiderlei Sexe, een schoon en open gelaad, en de Vrouwen, in 't byzonder, hadden schoone oogen, witte en effen tanden, en in haar oogslag eene vrienykheid en tederheid, welke ten uitersten inneemend was. Hun hair is donker bruin, niet eenpaarig gekroest, als dat der Afrikaanische Negers, noch eenparig regt nêerwaards hangende, gelyk dat der Indianen in Amerika, maar vol verscheidenheid, in dit opzigt volkomen gelyk, aan het hair der Europeanen. Onder deze groote en wyd uitgestrekte Natie, vind men over al eene treffende byzonderheid, in de wezenstrekken, zelfs van hun die de schoonste aangezigten hebben, bestaande in de opgespalktheid hunner neusgaten, zonder eenige platheid of breedte van den neus, welke hen voornaamlyk van de Inboorelingen van Europa onderscheid. 't Is niet geheel onwaar-schynlyk dat zulks eene uitwerking is van hunne gewone wyze van groeten, als wanneer zy de tippen hunner neuzen tegen elkander drukken.

Gelyk op de andere Eilanden, bevonden wy ook alhier, dat de personen der *Erees* boven die der anderen Inboorelingen in voortreflykheid van gestalte uitmunten. Alle die wy van hen te zien kwamen, waren volkomen welgemaakt, daar integendeel het gemeene Volk, behalven deszelfs algemeene minderheid, onderworpen is aan dezelfde verscheidenheid van misvormde gelaatstrekken en wangestalte, als men onder het gemeen in alie andere oorden der weereld aantreft. Wy zagen hier meer mismaakte menschen, dan op een der anderen door ons bezogte Eilanden. Terwyl wy bezig waren met af en aan Owhyhee te kruisfen, kreegen wy twee dwergen aan boord; de een was een oud Man, niet boven de vier voeten twee duimen lang, doch welgemaakt, de andere was eene Vrouw ten naasten by van dezelfde gestalte. Naderhand zagen wy, onder de Inboorlingen, drie gebochgel-den, en een jongeling zonder handen en voeten geboren. 't

Scheel

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

eene foort

n ongetwy-  
riendelyke  
eeland, de  
am, welke  
de 167 gr.  
uider en 22  
neen, ook,  
kenis hun-  
r zeden en  
igt te wor-  
a mischien  
d zy oor-  
y zich over  
. Zy be-  
y verwand  
ones en Ca-  
ap en gely-  
de Batta's.  
ing of ver-  
naar alle  
rt dat tyd-  
zeer volk-  
s niet dan  
st; alhoe-  
en, hunne  
hunner al-  
ts het tyd-  
en geteld

meer dan  
ben eenen  
en groote  
moeten de  
de bewo-  
de Vrou-  
wen



v. Scheel zien is hier ook zeer gemeen. Zy bragten ons een  
 BOEK. blindgeboren mansperfoon, met oogmerk dat wy hem zou-  
 1779. den genezen. Behalven deze byzondere gebreeken, zyn zy  
 Afaart. nog zeer onderhevig aan builen en zweeren, die zommige  
 van ons toefchreeven aan het veelvuldig gebruik van zout  
 by hun vleesch en by hunnen visch. Alhoewel de *Erees* vry  
 zyn van deze ongemakken, kwynen veele derzelve aan nog  
 veel verschriklyker kwalen, de gevolgen van het onmatig ge-  
 bruik van *Ava*. Zy, die 'er het sterkst van aangedaan waren,  
 hadden de oogen rood en ontstoken, den huid bedekt met  
 een wit schilferächtigt schurft; zy beefden in alle hun leden,  
 die tevens als lam waren, en naauwlyks hadden zy 't vermo-  
 gen, het hoofd op te houden. Schoon deeze drank, over  
 't algemeen, het leven niet schynt te verkorten (want Ter-  
 reeoboo, Kaoo, en verscheide andere Opperhoofden waren  
 hoog bejaard) brengt hy buiten tegenspraak, voor den tyd,  
 een oud en afgeleest gestel aan. 't Is gelukkig voor 't ge-  
 meen, dat het gebruik daarvan een byzonder voorrecht der  
 Opperhoofden is. 'Terreeoboo's jongste Zoon, die nie. bo-  
 ven de twaalf of dertien jaaren oud was, pochte dikwyls dat  
 hem toegelaten werd, de *Ava* mede te drinken, en, met  
 een soort van verblyding, toonde hy ons een kleene plek in  
 zyne zyde, welke reeds schilferächtigt begon te worden.

Toen Kapitein Cook voor de eerste maal de Societeit-Ei-  
 landen bezogt, was 'er deze schadelyke drank slechts weinig  
 bekend. Op zyne tweede reis vond hy denzelven zeer in  
 zwang op Ulietea, doch in geen groot gebruik op Otaheite.  
 Toen wy daar laatst waren, had de *Ava* 'er eene byna onge-  
 looflyke verwoesting aangeregt, zoo dat Kapitein Cook  
 naauwlyks eenige zynere voormalige kennissen herkende. Op  
 de Vriendeyke Eilanden word de *Ava* bestendig van de Op-  
 perhoofden gedronken, maar zoodanig met water getemperd,  
 dat dezelve naauwlyks eenig kwaad doet. Te Atooi word  
 ze insgelyks zeer matig gebruikt; oock zyn uit dien hoofde  
 de Opperhoofden van dat Eiland vry schoonder Mannen dan  
 die der naburige Eilanden. Wy hebben opgemerkt dat zy,  
 die zich naderhand van 't gebruik diens Wortels konden ont-  
 hou-

houden, fchielyk genezen werden van dezelfs fchadelyke, en voor de gezondheid nadeelige uitwerkzelen. Wy overreedden onze Vrienden Kaoo en Kaireekea zich van de Avate onthouden, en 't was verbazend te zien, in welk een korten tyd zy zich, gedurende ons verblyf onder hen; vervolgens herstelden.

Men zal het moeilyk achten iets, met eenige waarfchynlykheid, zoekers te ftellen, wegens de bevolking van Eilanden, waar van veele ftrecken zeer onvolkomen by ons bekend waren, doch hier tegen zouden wy kunnen inbrengen; eerstelyk, dat de binnenfte landftrecken ten naasten by geheel en al onbewoont zyn; indien derhalven het getal der geenen, die de ftrecken langs de Kust bewonen, te bepalen zy, zullen wy, naauwkeurig genoeg, eene bepaling van alle de bewoners kunnen maken: ten anderen, dat 'er geene Steden zyn van eenig aanbelang, de Huizen der Eilanderen vry gelyk in kleene Dorpen langs de Kust verspreid zynde. Op deze gronden zullen wy het wagen, een ruwe optelling te maken van het aantal lieden, die deze groep Eilanden bewonen.

Karakakoo-Baai te Owwhyhee, heeft omtrent drie Engelfche Mylen in uitgeftektheid, en bevat vier Dorpen van omtrent tagtig Huizen ieder, en des ongeveer drie honderd twintig Huizen, behalven nog verfcheide hier en daar verspreide woningen, weshalven men alles te famen op drie honderd vyftig Huizen mag begrooten; indien wy nu voor elke woning zes personen rekenen, zal de landftreek, inden omtrek van de baai, door twee duizend een honderd Menfchen bewoond worden; laten wy hier byvoegen vyftig huisgezinnen of drie honderd zielen, in de binnenfte deelen van 't Eiland, op de Plantaadiën hun verblyf hondende, als dan zal het geheel bedragen vier en twintig honderd Zielen. Indien dit getal toegepast word voor de gansche Kust om het geheele Eiland, daar van aftrekkende een vierde voor de onbewoonde ftrecken, zal men bevinden dat 'er een honderd vyftig duizer! Menfchen op het Eiland zyn. De andere Sandwich-Eilanden zullen, naar dezelfde wyzé berekend, blyken te

v. bevatten het volgende getal Bewooners: Mowee, vyf en zes-  
 BOEK. . . . . tig duizend vier honderd; Atooi, vier en vyftig duizend;  
 1779. Morotoi, zes- en dertig; Woahoo, zestig duizend twee  
 Maart. honderd; Ranai, twintig duizend vier honderd; Oneehew,  
 tien duizend; en Oreehoua, vier duizend. Deze getalen  
 met de honderd vyftig duizend te Owwhyhee, zullen bedra-  
 gen viermaal honderd duizend. In deze berekening van 't  
 geheel, is in geen deele iets vergroot.

Niettegenstaande het groot verlies, 't geen wy leden, door  
 de ligtgeraaktheid en hevige opstuiwigheid dezes Volks, moe-  
 ten wy erkennen, dat zy van eenen vriendelyken en goed-  
 aartigen inborst zyn, even zeer verwyderd van de staatlyke  
 ernsthaftigheid der bewooneren van de Vriendelyke Eilan-  
 den, als van de ongemeene litzinnigheid en veranderlyk-  
 heid der Otaheiteren. Zy schynen in de grootste Vriend-  
 schap en eensgezindheid met elkanderen te leven. De Vrou-  
 wen, die Kinderen hadden, betoonden voor dezelve eene  
 zeer opmerkelyke genegenheid, en behandeldenze met de te-  
 derste bezorgdheid; en de Mannen boden haar dikwyls in  
 deze Moederlyke zorg, en de daar toe betrekkelyke bezighe-  
 den, een bereidvaardige behulpzaamheid, welke hunne vader-  
 lyke tederhartigheid tot eere strekt. Men hebbe, nogthans,  
 in aanmerking te nemen, dat zy by de bewoners der andere Ei-  
 landen verre te kort schooten in die allersterkste toets van be-  
 schaafdheid, de achting aan de Vrouwen betoond. De Vrou-  
 wen zyn hier niet alleen beroofd van het voorregt, om met  
 de Mannen te eten, maar de besten soorten van spyzen zyn  
 haar zelfs verboden. Schildpad, Spek, verscheide soorten  
 van Visch, en eenige soorten van de Weegbreen worden haar  
 onthouden; men verhaalde ons, dat een Meisje vreeslyke  
 slagen kreeg, om dat zy by ons aan boord een der verbode-  
 ne artykelen genuttigd hadt. In h. . . huislyk leven, schynen  
 zy doorgaans op zich zelve gelaten te worden, en worden  
 met weinig achting bejeegend van de Mannen, schoon wy  
 niet zagen dat de Mans haar personeele mishandelingen aan-  
 deden:

Wy hebben reeds gelegenheid gehad te melden, met welke  
 uit.

uitsteekende gastvryheid en vriendelykheid wy van hen ontvangen werden. Wanneer wy aan land kwamen, deed een ieder, gestadig, zyn best om de eerste te wezen in onskleene geschenken, en verfrischingen aanbieden, of eenig ander blyk van achting of eerbied te betoonen. De bejaarde lieden ontvingen ons steeds met traanen van vreugde, scheenen ten uitersten voldaan, als zy ons mogten aanraken, en maakten veelyds vergelykingen tuschen zich zelve en ons, met alle kenteekenen van hunne verbazende minderheid. De jonge Vrouwlieden waren ten uitersten vriendelyk en aanvallig, en gaven zich zonder eenige wêerhouding aan ons over, tot zy bevonden, niettegenstaande alle onze pogingen om zulks voortekomen, dat zy reden van berouw hadden, van de kennis met ons. Wy moeten echter bekennen dat deze Vrouwen, die zich zoo sterk aan ons verkleefden, naar alle waarfchynlykheid van de laagste foort des Volks waren; want gedurende ons verblyf alhier, zagen wy slechts weinige Vrouwen van rang.

In natuurlyke vermogens schynt dit Volk, in geenerlei opzigt, beneden den algemeenen peil des menschdoms. De uitmuntendheid hunner handwerken, en hunne vorderingen in den landbouw, zyn ongetwyfelt evenredig aan de omstandigheden, waar in zy zich bevinden, en de natuurlyke voordeelen. Hunne groote nieuwsgierigheid by de smisse, en de verscheide hulpmiddelen door hen uitgevonden, zelfs eer wy van deze Eilanden vertrokken, om het van ons gekregen yzer zoodanige gedaante te geeven als meest konde dienen ten hunnen gebruike, leverde sterken blyken op van hunne leerszaamheid en vernuft. Onze ongelukkige Vriend, Kancena, was begiftigt met eene ongemeen vlug begrip, en eene oordeelkundige nieuwsgierigheid. Hy deed veel onderzoek naar onze zeden en gewoonten; vroeg naar onzen Koning, den aart van onze Regeeringsvorm; de wyze op welke wy onze Schepen timmerden; de voortbrengzels van ons land; uit hoe veel Volks onze Natie bestond; op welke wyze wy onze huizen bouwden; of wy Oorlogen voerden, met wie, by welke gelegenheid en op wat wyze; wie onze God was; en ver-

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

✓. scheidt andere niet min gewigtige vragen, die een veel bevattend verstand aanduiden.

BOEK.

1779.

Maart.

Niet meer dan twee voorbeelden van krankzinnige menschen troffen wy aan, te weten een Man op Owhyhee, en een Vrouw op Oneehew. Uit de ongemeene achttinge deze personen bewezen, en den eerbied hen betoont, bleek het, dat het gevoelen, om de zoodanigen voor van de Godheid angeblazene perfoonen te houden, onder de meeste Volken van het Oosten aangenomen, ook hier heerschte.

't Is ten hoogsten waarfchynlyk, dat de gewoonte om zich te vergasten op de lyken hunner vyanden, oorspronklyk op alle de Eilanden van den Stillen Oceaan, heeft de overhand gehad, schoon 't niet stellig en zeker te bewyzen zy, dat die gewoonte thans elders op deze Eilanden, buiten Nieuw-Zeeland bestaat. Het offeren van menschelyke slachtöffers, het welk een duidelyk overblyfzel is van die barbaarsche gewoonte, houdt nog algemeen stand onder deze Eilanders, en 't is gemakelyk te bezeffen, waarom de bewoners van Nieuw-Zeeland het maal daar van behouden hebben, het welk misfchien het slot was van deze verschrikkelyke plechtigheid, en dat langer by hen in stand is gebleeven, dan by de overigen hunnes stams die vruchtbarer gewesten of oorden bewoonden. Daar de bewoners der Sandwich Eilanden in hunne personen en neiging meer gelyken naar de Nieuwen-Zeelanders, dan naar eenig ander Volk van dit zoo zeer uitgebreid geslacht, had de Heer Anderson een sterk vermoeden, dat zy gelyk die van Nieuw-Zeeland, nog menschen-eters waren; dan, daar de Heer King de juistheid van diens Heere beslissingen zeer in twyfel trok, zullen wy hier de gronden ter nederstellen, op welke hy meende van hem te moeten verschillen. Wat aanbelangt het bericht deswegens bekomen van de Inboorelingen zelve, zal 't niet onvoeglyk zyn aantemerken, dat de meeste onzer Scheeps-Officieren veel moeite deden, om een zoo wetenswaardige zaak uittevorschen, en dat de Eilanders gestadig ontkenden dat zoodanig eene gewoonte ooit onder hen had stand gegrepen. Des Heeren Andetsons grooter kundigheid in de taal dezès Volks, behoorde gewis zeer veel gewicht of kracht

te

geven aan het oordeel door hem over dit stuk geveld; echter, toen hy den man ondervroeg, die het kleene pakje met een stuk gezouten vleesch by zich had, was de Heer King; die zich daar tegenwoordig bevond, zeer sterk van begrip, dat de teekens, door den Eilander gemaakt, niets anders te kennen gaven, dan dat het bestemd was om geëten te worden en zeer goed of gezond voor de maag. In dit gevoelen werd de Heer King versterkt, door het geene, na het overlyden zynes Vriends Anderson, ter zynere kennisse kwam; namentlyk, dat de meeste bewoners dezer Eilanden een klein stukje raauw doch sterk gezouten Spek in een Kalabas of in een stuk doek gewonden, en om den middel vastgemaakt, by zich dragen: dit hielden zy voor eene groote lekkerny, van welke zy dikwyls proefden. Wat aanbelangt de bedremmeling van den jongeling, die niet boven de zestien of agttien jaaren oud was; niemand kon zich daar over verwonderen, die by de ondervraging tegenwoordig, op den grooten ernst en de statigheid lettede, waarmede de Heer Anderson dien jongeling wegens dat stuk onderhield.

't Viel den Heer King moeilyker de drangreden te wederpreken, aangevoert uit het gebruik van het Instrument met haaije tanden, het welk van eene gelykvormige gedaante was, met dat door de Nieuw-Zeelanders gebruikt, in 't opreeren en snyden van de lighamen hunner vyanden. Schoon hy het voor ontwyfelbaar hield, dat zy dit Instrument nooit gebruikten in 't snyden van 't vleesch van andere dieren, echter, daar de gewoonte van menschelyke slagtoffers te offeren, en de lyken der gesneuvelden te verbranden, alhier nog in wezen is, beschouwde hy het als niet geheel onwaarschynlyk, dat men het gebruik van dit mes (indien het dien naam kan gegeeven worden,) by deze plechtigheden behouden heeft. Doch over 't geheel was hy van denkbeeld, en wel byzonder om de laatstgemelde reden, dat de verschrikkelyke gewoonte van menschen vleesch te verslinden, niet zeer lang geleeden op deze en andere Eilanden van den Stillen Oceaan opgehouden had. Omai erkende, dat zyne landslieden, aangezet door de woede om zich te wreken, zomtyds met hun-

v:  
BOEK.  
1779.  
Maart.

v. ne tanden, liet vleesch hunner gesneuvelde vyanden van een  
BOEK. reeten; maar hy bleef standvastig ontkennen, dat zy het ooit  
1779. aten. Deze ontkenning duidt ten sterksten aan, dat de ge-  
Maart. woonte 'er geen plaats meer heeft; want in Nieuw-Zeeland,  
waar dezelve nog heerscht, schroomden de Inboorelingen niet  
zulks te belyden.

De bewooners der Sandwich Eilanden laten, meest allen, huine baarden groeijen. Eenige weinige hunner, en onder dezen de bejaarde Koning, hadden den baard geheel afgesneeden, en anderen droegen denzelven slegts aan de bovenlip. Even als onder de andere Eilanders der Zuid-Zee, bespeurt men hier dezelfde verscheidenheid in de wyze van het hair te dragen: daarēnboven hebben zy een hairdragt, welke hen byzonder eigen schynt. Zy snyden het, ter wederzyden, kort aan de ooren af, en laten een strook, van een smalle hand breed, van het voorhoofd tot den nek, staan, die, wanneer het hair tamelyk dik en krullend is, in gedaante gelyk is aan de pluim der oude Kryg-helmetten. Sommige hunner draagen groote boschen valsch hair in losse krullen langs den rug zwiërende; anderen wederom binden het in eenen enkelen bondel, omtrent zoo groot als 't hoofd zelve, boven op het hoofd famen; anderen maken 'er vyf of zes bundels van. Zy smeeren hun hair met graauwe klei gemengd met gestooten Schulp poeder; van deze stof maken zy ballen, en dit smeerzel houdt het hair zacht, en geeft 'er door den tyd een bleek geele kleur aan.

Mans en Vrouwen draagen halscieraden, bestaande uit strengen van veelerlei kleene Schulpen; ook dragen zy een cieraad van omtrent twee duimen lang, en een halve duim breed, in de gedaante van een handvat, en gemaakt van steen, hout of yzer, zeer glad gepolyst; dit hangt om den hals aan dunne draaden van gevlochten haar. In stede van dit cierzels, dragen zommigen op hun borst een kleen menschchen beeldtje van been, hangende meede aan dergelyke dunne draden.

Beide Sexen draagen tot gebruik of tot cieraad een Wajjer of Vliegenklap. De gemeenste worden gemaakt van de ve-

zelen van de Kókernoot, los by een gebonden, en aan een gepolyst handvatzel vast gehegt. Men bedient zich op dezelfde wyze van de staartvederen van den Ilaan en de Keerkringvogelen. Doch de hoogstgeschatte Waijers zyn die, welke handvatzel gemaakt is van het Arm- of Scheen-been eens Vyands, in den stryd geveld: deeze worden zorgvuldig bewaard, en gaan van Vader tot Zoon over als Zegetekens van de hoogste waarde.

De gewoonte van *Tatooën* of het lyf te beprikken, heerscht ook onder dit Volk; doch het is alleen op Nieuw-Zeeland, en op de Sandwich Eilanden, dat zy het aangezigt beprikken of *Tatooën*. Het onderscheid tusschen deze beide Natien, ten onzichte der beprikking, bestaat daar in, dat de Nieuw-Zeelanders zulks doen in cicrlyke slinger of krul trekken, en de Inboorlingen van de Sandwich Eiland in rechte linien, die elkanderen rechthoekig snyden. Zommige Inboorlinge beprikken zich het halve lighaam van hoofd tot voet, het welken een vervaarlyk voorkomen geeft. Gemeenlyk word dit prikken zeer net en regelmatig gedaan. Verscheiden hebben slechts den arm beprikt; anderen, één been, zommigen wederom, arm en been, en anderen de hand alleen. De handen en armen der Vrouwen zyn zeer net en kunstig beprikt. Ook hebben zy de opmerkelyke gewoonte, om het puntje der tong van zommige Vrouwlieden te beprikken. Wy meenden reden te hebben om te stellen, dat zich te beprikken geschied met oogmerk, om een teeken van rouw te toonen, by het affterven van een Opperhoofd, of by eenig ander treurig geval; want dikwyls gaf men ons te verstaan, dat zulk een teeken diende ter gedagtenis van zulk een Opperhoofd, en zoo ook van anderen. Het geringste foort van Volk *Tatood* zich met een byzonder merk, het welk aanwyst aan welke Opperhoofden zy onderhorig zyn.

De gewone kleeding der Mannen van allerlei rang bestaat doorgaans uit een stuk dik Doek, *Maro* geheeten, omtrent een voet breed, het welk tusschen de beenen doorgaat, en om den middel word vastgemaakt. Hunne matten, welke van onderscheide grootte, en doorgaans vyf voeten lang en

V.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

vier



v. vier voeten breed zyn, slaan zy over de Schouders om, en  
 BOEK. brengen dezelve naar 't voorlyf; van deze maken zy weinig  
 1779. gebruik, behalven in tyd van Oorlog, waartoe zy beter ge-  
 Maart. schikt zyn dan tot gemeen gebruik, als zynde zwaar en van  
 een dik weefzel, zoo dat ze de worp van een steen, en de  
 stoot van een stomp of bot geweer kunnen afkeeren. Ge-  
 meenlyk gaan zy blootsvoets; alleen, wanneer zy over ge-  
 brandde steengronden trekken, doen zy voetzoolen aan, za-  
 miengevlogten van strengen, welke zy van de draden of vezels  
 der Kokernoten maken.

Behalven hunne gewoone kleeding, hebben zy eene ande-  
 re, geschikt voor hunne Opperhoofden, die dezelve slechts  
 by buitengewone gelegenheden dragen. Ze bestaat uit een ge-  
 vederden mantel, en muts of helmet, van ongemeene schoon-  
 heid en grootsheid. Deeze mante's zyn van verschillende lengte,  
 naar gelange van den rang des geenen die dezelve moet dra-  
 gen; zommige sleepen op den grond, andere komen niet la-  
 ger dan den middel. De mindere Opperhoofden hebben ins-  
 gelyks een korten mantel, naar de eerstgemelde gelykende,  
 gemaakt van de lange staartvederen des Haans, des Fregat Vo-  
 gels, en des Keerkring-Vogels, met een breeden rand van klee-  
 ne roode en geele vederen, en een kraag van dezelfde stof;  
 andere bestaan uit witte vederen met veelkleurige randen. De  
 Helm is van binnen vast van teenwerk gevlogten, in staat om  
 de slag van eenig Krygs-Wapen afteweeren, en schynt duid-  
 lyk met dat oogmerk toegesteld. Deze gevederde kleedin-  
 gen zyn schaars, en mogen eeniglyk van Mannen gedragen  
 worden. Gedurende ons verblyf in de Karakakooa-baai, za-  
 gen wy 'er slechts, by drie gelegenheden, gebruik van ma-  
 ken; eerstelyk by het eerste plechtige bezoek van Terreoboo  
 aan onze Schepen; ten tweedemalen by het Oproer, welk  
 den dood van onzen ongelukkigen Bevelhebber ten gevolge  
 had; en ten derde, toen deszelfs gebeente by ons aan boord  
 werd gebragt door Eappo.

De treffende overeenkomst tuschen deze kleeding, en den  
 Mantel en Helm, eertyds door de Spanjaarden gedragen,  
 wekte onze nieuwsgierigheid om te onderzoeken, of 'er met

reden te verönderstellen ware, dat zy dezelve van hen ontleend hadden. Na alle onze aangewende pogingen, om deswegens narigt te bekomen, bevonden wy, dat de Inboorelingen geene kennis hadden van eenig Volk hoe genaamt; noch eenige overlevering, dat deze Eilanden voorheen bezogt waren door Schepen als de onze. Dan, niettegenstaande dezen uitslag onzer naspeuringe, schynt de gedaante dier kleedinge een genoegzaam bewys van den Europeaanschen oorsprong; inzonderheid als wy 'er by aanmerken, dat het eene zonderlinge afwyking is van de algemeene gelykvormigheid in kleeding, heersehende onder de verscheide takken dezès uitgebreiden stams, door den Stillen Oceaan verspreid. Deze bedenking bragt ons tot de verönderstelling, dat voortyds het een of ander Schip, van Boekaniers of Spaanjaarden, in deeze streeken, moest Schipbreuk geleden hebben; en wanneer men nagaat, dat de Spaanische Handel-Schepen, van Acapulco, naar de Manillas, den gewonen koers slegts weinig graden ten Zuiden van de Sandwich Eilanden houden, op derzelver uit, en Noordwaards, op derzelver te rug-reize, zal het, naar onze gedagten, deze onderstelling aan geene waarschyntlykheid ontbreeken.

Er is zeer weinig onderscheid, tusschen de gewoone kleeding der Mannen en die der Vrouwen. De laatste slaan een stuk Doek om den middel, dat ter halve wege de dyen afhangt; in 't koelen van den avond, slaan zy een stuk fyn Doek om haare Schouderen, even als de Vrouwen op Otaheite. Het jonger deel der Sexe draagt veel al eene kleeding *Pan* geheeten; dezelve bestaat uit het dunste en fynste Doek, verscheide keeren om den middel gewonden, en tot de beenen afhangende. Zy snyden haar hair van achteren kort af, en stryken dat van vooren op, gelyk de gewoonte is by de Nieuw-Zeelanders en de Otaheiteers; alle hier in verschillende van de Vrouwen op de Vriendelyke Eilanden, die het hair lang dragen. 't Is waar, in de Karakakoo baai, zagen wy een Vrouw, wier hair op eene zonderlinge wyze was opgemaakt, van achteren opgestreeken, en over het voorhoofd gehaald, en dan dubbel gelegd en naar achteren gebragt, in

Ddd

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

dier

v. dier voegen, dat het als tot een kleene hoed strekte, ter be-  
 BOEK. schaduwing van haar aangezicht.

1779. Behalven de halsnoeren der Vrouwen, bestaande uit Schel-  
 Maart. pen of harde glinsterende Besfen, hebben zy Kransfen van  
 gedroogde Bloemen van Indiaanfche Malva, en een ander  
 fraai cieraad, Eraie genaamd, 't welk zy zomtydsom 't hair,  
 maar meest om den hals draagen; ook bezigen zy het wel op  
 beide wyze teffens ter opschik; dit cieraad is een vinger  
 dik, kunstig samengefteld van zeer kleene vederen, zo dicht  
 zamengeweeven, dat de oppervlakte zoo glad is als het bes-  
 te fluweel. De grond is doorgaans rood, met beurtlingsche  
 groene, geele, en zwarte kringen.

Op Atooi hadden eenige Vrouwen kleene afbeeldingen  
 van Schildpadden, zeer net van Yvoor of hout gemaakt,  
 aan de vingeren, op gelyke wyze als onze ringen. Nog heb-  
 ben zy een ander cieraad van Schelpen in ryen op een grond  
 van net werk gereegen, in dier voege, dat ze, in beweeging  
 zynde, elkander raaken; dit word van beide Sexen gedragen  
 als zy dansen, en om den arm of aan den enkel of beneden  
 de knie vastgemaakt. In stede van Schelpen bedienen zy  
 zich tot dit gebruik, zomwylen van Honden tanden, en har-  
 de roode besfen.

Van nog een ander cieraad, (als het dien naam mag dra-  
 gen) moeten wy hier melding maken. 't Is een soort van  
 masker, vervaardigt van groote Kalbaschellen met gaten 'er  
 in gefneden voor neus en oogen. Boven op steeken zy kor-  
 te groene takjes, die op een zekeren afstand zich vertoonen  
 als een zwaaijende pluim; aan 't beneden einde hangen zy  
 smalle reepen doek, eenigzins naar een baard gelykende.  
 Deze maskers zagen wy slechts twee malen, en beide de kee-  
 ren door een aantal menschen in een Kanoo gezeten, met  
 welke zy aan de zyde van ons Schip kwamen, lachgende en  
 makende allerlei grappige gebaren. Wy konden niet te we-  
 ten komen, of deze maskers dienden om het hoofd te dek-  
 ken tegen geworpen Steenen, of in eenige hunner openbare  
 speelen te passe kwamen, of dat dezelve alleen streekten om  
 zich te vermommen.

Zy

Zy wonen te zamen in kleene Steden of Dorpen, welke uit omtrent honderd of twee honderd huizen bestaan, die vry dicht aan elkanderen gebouwt zyn, doch zonder orde of regelmatigheid: 'er loopt een slingerpad tusfchen alle deze huizen door. Aan den kant van de Zee zyn ze gemeenlyk gedekt, met losse fteenen Muren, welke ook by een aanval tot Borstweeringen kunnen ftrekken. De ruimte der huizen is onderscheiden; zommige hebben eene breedte van vyf en veertig voeten, en eene diepte van vier en twintig. Zommige zyn grooter, hebben een lengte van vyftig voeten, en eene breedte van dertig, en aan een einde geheel open. Deze laafte waren, naar hun zeggen, gefchikt voor vreemdelingen of reizigers, die niet lang meenden te blyven.

In 't eene einde van hunne huizen hebben zy hunne flaap plaatzen, van matten met houten hoofdkusfens, of flaapftoelen, volkomen gelyk aan die der Chineefen. Eenige der beste huizen hebben een voorplein, zeer net met latwerk omvangen, met kleiner huizen daar rondsöm voor de dienstboden; op deze open plaats eten zy doorgaans, en zitten 'er over dag. Aan de zyden der Heuvelen, en aan de kanten der fteile Rotfen befpeurden wy verfcheide gaten of Spelonken, welke bewoond fcheenen; doch dewyl de ingang met wrochtwerk was afgefloten, en wy, in de eenige, door ons bezien, bevonden dat 'er een fteenen afchutzeldoorliep, oordeelden wy dat ze voornaamlyk waren aangelegd tot Wykplaatzen, ingevalle van eenen vyandyken aanval.

Het geringer zoort van Volk leeft meest van Visch en Aardgewasfen, als Weegbreen, Broodvrucht, zoete Aardappels, Suikerriet, Yams en *Taro*. Liëden van hooger rang voegen daar toe Honden, en Varkens Vleesch, bereid of toegemaakt op dezelfde wyze als gebruikelyk is op de Societeit Eilanden. Ook eten zy een foort van huis Vogels, die 'er echter niet overvloedig zyn of fterk getrokken worden.

Schoon wy, op onze eerste komst aan deze Eilanden, eene fchaarsheid vonden van Yams en Broodvrucht, was het by ons tweede bezoek gansch anders daarmede gefteit; waarfchynlyk hadden de Inboorelingen, by ons eerste bezoek,

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

v. den behoorlyken tyd niet, om ons die Vruchten, welke;  
 BŌEK. meest landwaards in, aangekweekt worden, aantevoeren,  
 1779. te meer daar wy ten dien tyde slechts een kort verblyf hiel-  
 Maart. den in de Wymoa baai.

Zy zouten hunnen Visch, en bewaren dien in Kauwwoerden of Kalbasch schellen; niet dat zy zulks doen byvoorraad tegen een tyd van schaarsheid, maar enkel om dat zy zoo zeer gezet zyn op zoute spyzen; ook bevonden wy, dat de Opperhoofden om dezelfde reden veelyds een stuk pekel-Spek aten, het welk zy voor eene groote lekkerny houden. Zy bereiden hunne spyze veel al op dezelfde wyze, als zulks op de Vriendelyke Eilanden geschied; en schoon zommige van ons Volk geen smaak hadden in hunne *Taro* poddings, uit hoofde van derzelver zuurheid, andere integendeel vonden dezelve zeer smaaklyk. 't Is opmerkelyk dat de kunst om de Broodvrucht goed te houden, by hen nog niet bekend was. Op de Societeit-Eilanden maakte men 'er een zuurdeeg van, *Maihee* geheeten, dat lang kon bewaard worden; het gaf ons zeer veel genoeg dit nuttig geheim aan hen mededeelen, in erkentenis van de edelmoedige gastvryheid waarmede zy ons behandelden.

Omtrent hunne spyzen en maaltyden zyn zy zeer zindelyk, en de wyze, op welke zy hunne gewasfen en Vleesch toebereiden, moesten wy alle bekennen, beter te zyn dan de onze. De Erees beginnen daargaans hun maal met een dozis aftrekzel van peper-wortel, of *Ava*, op de gewone wyze toebereid. De Vrouwen eten afgezonderd van de Mannen, en mogen geen Spek, Schildpad, noch een byzonder soort van Weegbreen nuttigen.

Zy staan op met den opgang der Zonne, en gaan na 't scheppen van een koel avond luchtje; weinig uren na Zonnenondergang ter ruste. Het maken van Kanoos en Matten is het werk des Erees; de *Towtows* zyn meest bezig met planten en Visfchen, en de Vrouwen houden zich onledig met het vervaardigen der stoffen tot kleding. In hunne ledige uren vermaken zy zich met verscheidenerlei tydkortingen; beide Jongens en Meisjes zyn zeer op dansfen gestelt; by  
 sta-

statelijke of plechtige gelegenheden vermaken zy zich met worstel- en stryd-speelen op de wyze der bewooneren van de Vriendelyke Eilanden; die hen, in alledeze opzigten, verre de loef afsteken. Hunne dansen, welke meer gelyken naar die der Nieuw Zeelanderen, dan naar die der Inboorlingen van Otahete, en de Societey Eilanden, vangen zy aan met eenen langzamen en staatelijken zang, in welke alle de partyen deel nemen, te gelyker tyd de beenen langzaam beweevende en zagtkens op hunne borst slande, met eene houding, die zeer bevallig en ongedwongen is: in zoo verre staan ze gelyk met de dansen op de Societey Eilanden; en op die wyze blyven zy een minut of tien aanhouden, waarna, allengskens, toon en beweging aanwakkeren, tot zy eindelyk van vermoeidheid genoodzaakt zyn uittefcheiden: dit gedeelte der uitvoering, is de tegenparty van die der Nieuw-Zeelanderen; en even als onder dat Volk, word de persoon, die zich het snelst beweegt, en het langst daarmede aanhoudt, van de omstanders toegejuicht, als den besten danser. Wy moesten aanmerken, dat de Vrouwlieden in die dans alleen deel nemen, en dat de dansen der Mannen naar dat geene gelyken, het welk wy van kleene partyen op de Vriendelyke Eilanden zagen, en het welk mischien eigenlyke mag genoemd worden, de samenparing der liederen met overeenstemmende bewegingen van 't gansche lighaam. Dan, daar wy hier eenige vertooningen zagen, van vechtpartyen van dezelfde foort, als die wy op de Vriendelyke Eilanden gezien hadden, is het niet onwaarschynlyk, dat zy insgelyks hunne groote plechtige dansen hadden, waar in een aantal Vrouwen en Mannen deel nemen.

Hun Muzyk is van een ruwen aart, want de eenige speeltuigen, welke wy onder hen zagen, waren trommels van onderscheide grootte. Doch hunne gezangen, welke men zegt dat zy in party (\*) zingen, en paaren met eene zachte be-

wee-

(\*) Lieden, die zeer bedreven in de Muzyk zyn, hebben in twyfel getrokken of zy in party zingen. Doch beide de Kapiteins van de Scheeps-

v. weeging der armen, even als de Vriendelyke Eilanderen; streelden aangenaam het oor.

BOEK.

1779.

Maart.

Zy zeer zyn overgegeeven aan 't Spel, en hebben een spel dat naar ons dammen gelykt; doch naar het aantal ruiten, fchynt hun Spel veel moeilyker en ingewikkelder. Het bord is omtrent twee voeten lang, en verdeeld in twee honderd aertig vierkante vakken, van welken 'er veertien op een ry staan. Zy bedienen zich in dat Spel van zwarte en witte fteenen, die zy van ruit tot ruit verzetten. Zy hebben nog een ander Spel, beftaande in een fteen te verbergen, onder eenig Doek, dat door een der Speelers uitgefpreid, en zulker wyze gefrommeld word, dat de plaats, waar de fteen legt, bezwaarlyk valt aantewyzen. De tegenparty raakt met een ftok het gedeelte des kleeds aan, waar hy meent dat de fteen ligt; en dewyl de kansfen over 't geheel zeer tegen hem zyn, worden 'er allerlei weddingfchappen aangegaan, naar gelange der bekwaamheid of kundigheid der Speelers.

Zy vermaken zich dikwyls met wedloopen tufchen Jongens en Meisjes; by welke gelegenheden zy met veel drift tegen malkanderen wedden. Wy zagen een Man in de hevigfte woede zyn hair uitrukken, en op zyn borst flaan, omdat hy, by één dezer wedloopen, drie bylen verloren hadt, nog maar zeer onlangs van ons gekogt, en waarään hy ten naasten by de helft zyner bezittinge befteed hadt.

Beide Mannen en Vrouwen zyn ongemeen bedreven in het zweimen, het welk onder dit Volk niet alleen als eene noodzakelyke kunst, maar tevens voor eene zeer geliefde uitfpanning gehouden word. Eene byzondere wyze, op welke zy zich zomtyds hier mede verlustigden, in de Karakakooa baai, verdient dat wy dezelve vermelden. De branding, welke op de Kust rondsom die baai breekt, ftrekt zich uit tot op den afstand van honderd vyftig roeden van ftrand, binnen welke ruimte de Zeegolven met groot geweld tegen 't ftrand aandruis-

Soldaten, de Heeren Burney en Philips, die beide eenige kennis van de Muzyk hebben, beweeren fterk, dat zy in party zongen; dat is dat zy te famen onderscheide toonen zongen.

druisfchen. Wanneer nu de branding allergeweldigst is, kiezen zy dien tyd uit tot een zwemvermaak, het welk hier in bestaat:

Twintig of dertig Inboorlingen nemen ieder een langen smallen plank, aan beide einden rond gemaakt; en loopen te famen van 't strand af de Zee in. De eerste Golf, die aan komt rollen, dompelen zy zich onder, en laten die over zig heen gaan, komen weder naar boven, en zwemmen al verder de Zee in. De tweede Golf gaan zy, op dezelfde wyze, als de eerste, tegen; de groote zwarigheid bestaat eene gunstige gelegenheid te kiezen om 'er onder te duiken; want als men die mist, wordt de zwemmer door de branding opgenomen, en met groot geweld te rug gevoert, in welk geval hy al zyne afgerigtheid noodig heeft, om niet tegen de Rotzen verpletterd te worden. Wanneer zy, door deze herhaalde pogingen, het effen water buiten de branding bereikt hebben, gaan zy op den plank uitgestrekt leggen, en bereiden zich tot den hertocht. Vermids nu de branding bestaat uit een aantal Golven, van welke de derde altoos zeer veel grooter is dan de overigen, en hooger het strand opvloeit, terwyl de anderen intusfchen breken, is hun eerste werk zich te plaatzen op het opperste van de groote baar, op welke zy met verbazende snelheid naar land gevoerd worden. Indien zy, by vergissing, een kleender baar kiezen, die breekt, eer zy het land bereiken, of buitenstaat zyn om op het opperste van de groote baar hun plank te besturen, staan zy bloot aan de woede van de naastvolgende; en zyn, om die te vermyden, genoodzaakt, op nieuw tegen de baar in te duiken, om de plaats weder te bereiken van waar zy kwamen. Zy, dien 't wel gelukt, om digt aan 't strand te komen, loopen dan nog niet weinig gevaar; de Kust omringd zynde door een keten Rotzen, met hier en daar eene kleine opening tusfchen dezelve, moeten zy hun plank door een dezer openingen heen sturen, of als dit mist, dezelve verlaten eer zy de rotzen naderen, en onder het water duikelende, hun best doen te rug te keeren. Dit word zeer schandelyk gerekend, en gaat met het verlies van de plank

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

ver-



v. vergezeld, welke wy hebben zien verbryzelen, op het oogenblik dat de zwemmer die hadt los gelaten. De stoutheid en behendigheit, waarmede zy dit gevaarlyk werk verrigten, waren geheel verbazend, en gingen bykans alle geloof te boven. Dan, al vroeg zyn zy reeds zeer gemeenzaam met het water, zoo dat zy het zelve niet vreezen, en zelfs de gevaren daar van stoutmoedig uittarten. Hier van zagen wy een voorbeeld, by het omflaan van een Kanoo, in welke zich een Vrouw nevens haare Kinderen bevond; één dier Kinderen, niet boven de vier Jaaren oud, schein grootelyks verheugt over dit toeval, zwom met allen gemak rond, en dartelde in 't water tot dat de Kanoo weder behoorlyk was te regt gebragt.

Wy zagen de Kinderen dikwyls zich vermaken met een Spel, waar in zy zeer groote behendigheit betoonden. Zy nemen een korten stok, door één van wolk einde een pen loopt aan weerskanten scherp, en onttrent een duim uitstekende: voorts een bal opwerpende van groene zamengebundene bladeren gemaakt, vangen zy dien op 't eene einde van de pen; en dien onmiddelyk van daar op werpende, keeren zy den stok om, en vangen den bal op het andere einde; dit houden zy zonder misfen een geruimen tyd uit. Even afgerigt zyn ze in een ander foortgelyk Spel, waar by zy een aantal dier ballen in delucht werpen, en dezelve, beurtlings, vangen: verscheide maalen zagen wy kleine Kinderen op deze wyze vyf ballen ten zelfden tyde in beweeging houden. Dit laatste Spel is ook in gebruik onder de Jonge lieden op de Vriendlyke-Eilanden.

Wy hebben alreeds eene beschryving gegeven van de gedaante, en grootte der Kanoos van Atooi. Die der andere Sandwich - Eilanden zyn juist van het zelfde maakzel; de grootste, die wy te zien kreegen, had de lengte van zeventig voeten, was twaalf voeten breed, en tusfchen de drie en vier voeten hol, en ieder derzelve was uit één Boom uitgehoolt.

Hunne wyze van Landbouw en Scheepvaart, komt volkomen over een met die der anderen Eilanden van den Stillen Oceaan. Zy hebben het zeer ver gebragt in de fny of beitel-

telkunst, en zyn zeer ervaren in het schilderen of vlakken van Doek, en in het maken van Matten. De keurigste stukken van hunne beitelkunst, die wy by gelegenheid zagen, waren de Houte bekers, uit welke de *Erees* hunne *Ava* drinken. Ze zyn, doorgaans, agt of tien duimen over 't kruis, volkomen rond, en ongemeen glad gepolyst. Ze worden ondersteund door drie of vier menschen-beeldjes, in verschillende houdingen. Zomtyds rust de kop of beker op de schouders, dan eens op de handen, die boven 't hoofd uitsteken, en dan weder op 't hoofd en de handen der onderschragers. De beeldjes zyn net gewerkt, en de evenredigheid is 'er zeer wel in acht genomen, ook is 'er de werking der Spieren juist in uitgedrukt.

Zy vervaardigen hun Doek op dezelfde wyze, en van dezelfde stoffen, als op de Societeit- en Vriendelyke Eilanden. Het Doek, dat zy willen Schilderen of Verwen, is dik en vast van weefzel, en sterk in één geklopt. Zy snyden het vervolgens in zekere breedtes, van twee of drie voeten, en beschilderen het met eene verscheidenheid van patroonen, in welke eene geregeldheid van teekening uitblinkt, welke ongemeen veel smaaks, en verbeeldingskracht aanduidt. De naauwkeurigheid, met welke de moeilykste en zamengesteldste patroonen achtervolgd en uitgevoerd worden, is ten uitersten verbazende, daar zy geen vormen hebben, en alles, op 't oog af, verrigt wordt met stukjes bamboes riet in de verwe gedoopt, terwyl zy de hand ondersteunen met een ander stuk van t zelfde riet. Zy trekken hunne kleuren uit dezelfde soort van Besfen en andere planten, als men, ten zelve einde, op Otaheite doet.

Het vlakken of beschilderen van hun Doek, word geheel aan de Vrouwen overgelaten, en *Kipparce* genoemd. En 't is aanmerkelyk, dat zy altoos dien naam aan ons schrift gaven. De jonge Vrouwlieden namen dikwyls ons de pen uit de handen, om te toonen, dat zy 'er het gebruik zoowel van verstonen als wy, doch gaven ons tevens te kennen, dat onze pennen niet zoo goed waren als de haare. Zy beschouwden een beschreeven blad Papier, als een stuk Doek naar de

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

v. wyze van ons land gestreept, en het was met de grootste  
BOEK. moeite, dat wy haar konden beduiden, dat onze figuren eene  
1779. beteekenis hadden, welke de haren ontbraken.

*Maat.* Hunne Matten maken zy van de bladeren van den *Pandanus*; deze worden even als hunne stoffen zeer fraai gewerkt, in onderscheiden patroonen, en met verschillende kleuren afgezet. Eeniger grond is stroo-kleur, met groene vlakjes; anderer grond is bleekgroen, gespikkelt met langwerpige of vierkante ruiten; zommige met roode en bruine streepen in regte of golvende lynen. In dit handwerk overtreffen zy gewis, het zy men op de fynheid, schoonheid, of sterkte lette, alle Volken der weereld.

Hunne Vischhoeken zyn van verschillende grootte en gedaante doch die van welke zy 't meeste gebruik maken zyn omtegenwoordig twee of drie duimen lang, en in de gedaante van een kleenen Visch, en om tot lokaas te dienen, binden zy aan den kop of staart een klein vederboschje. Hunne hoeken maken zy van Paarlmoer of Hout, gepunt en gebaard of met weerhaken van Been of Schildpad. Die, met welke zy naar Haaijen vischen, zyn zeer groot en hebben doorgaans eene lengte van zes of agt duimen. De stoffe, van welke deze Vischhoeken gemaakt zyn, in aanmerking genomen, is derzelve netheid en sterkte verbaasend, en by de proeven, bevonden wy ze de onzen overtreffende.

Hunne Vischgaren maken zy van de bast van den *Toute* of *Djek Boom*, en van dit garen, dat zeer wel en net geslagen is, maken zy hun Vischwand; ook gebruiken zy het tot andere Huizelyke diensten. Zy hebben het van allerlei dikte, en tot eene groote lengte. Een fyner soort van garen maken zy van den bast eens *Heesters*, *Arcemah* geheeten; doch het allerfynste is van menschen hair; dit laatste, echter, word meest gebruikt ten cieraad. Van de vezelachtige draaden der Kokernooten, slaan zy een sterk soort van touw, geschikt tot het wand hunner Kanoos. Wy kogten 'er van ten onzen gebruike, en vonden het zeer goed tot dun loopend wand; zy vervaardigen insgelyks een soort van plat-touw, dat ongemeen sterk is, en voornaamlyk diendt, om de da-

ken

ken der huizen te verbinden. Dit laatste is niet gedraaid  
 gelyk de voorgemelde foorten, maar gemaakt van de vezel-  
 achtige draaden van den bast der Kokernoten, en met de  
 vingers gevlochten, op dezelfde wyze als onze Matrozen de  
 reef banden vervaardigen.

v.  
 BOEK.  
 1779.  
 Maart.

De Kalabassen bezigen zy tot allerlei huislyke diensten;  
 deze groeijen tot zulk eene verbazende grootte, dat zommi-  
 ge derzelve tien of twaalf mengelen vogts bevatten. Om  
 ze te beter tot hun verschillend gebruik te schikken, dragen  
 zy zorg 'er allerlei gedaante aan te geven, door 'er banden  
 om te spannen, terwyl ze groeijen. Op deze wyze krygen zom-  
 niige de gedaante van een schotel; sommige wederom die  
 van een kruik, vat, &c. Andere hebben eene langwerpige  
 gedaante, a's best geschikt tot het bergen van hun Visch-  
 tuig. Zy branden ze gemeenlyk met een heet werktuig, dat  
 er het voorkomen aan geeft, als waren ze met verscheidene  
 figuren net beschilderd.

Hunne zoutpannen maken zy van aarde Vaten, van binnen  
 met klei bestreken; deze zyn gemeenlyk zes of agt voeten  
 vierkant, en twee derde van een voet diep. Ze worden op  
 een bank van steenen gezet, en by hoog water gevult door  
 een sleuf die daar heen leid; binnen weinig tyd geschied de  
 uitdamping door de Zon. Het zout, dat wy, op onze eer-  
 ste aankomst te Onecheow en Atooi, aantroffen, was bruin-  
 achtig en eenigzins morsfig; maar dat, het welk wy nader-  
 hand aan de Karakakooa baai opdeden, was wit, en van eene  
 uitmuntende hoedanigheid. Wy voorzagen 'er ons rykelyk  
 van, en behalven het geene by 't inzouten van ons Spek  
 gebruikt, vulden wy al ons overig ledig vaatwerk 'er  
 mede.

De Krysgeweeren van dit Volk bestaan in Pooken, wel-  
 ke zy *Pahoa* noemen; Speeren, Slingers en Knodzen. De  
*Pahoa* word gemaakt van een zwart en zwaar hout, naar  
 Ebbenhout zweemende; zy heeft een of twee voeten lengte,  
 en een band, welke door het handvatzel loopt, waarmede  
 men dezelve aan den arm draagt. Het lemmer of kling is  
 eenigzins verheven rond in 't midden, maar aan wederzyden

v. die in een punt uitloopen, fcherp. Dit wapentuig dient in  
BOEK. gevechten, in welke men handgemeen raakt, en is een ver-  
1779. nielend moordtuig in de handen dier Eilanderen.

Maart. Zy hebben tweederlei foort. van Speeren, en van hart hout  
gemaakt, dat 'er uit ziet als mahony hout. (De eene foort  
is van zes tot agt voeten lengte, glad gepolyst, in dikte  
langzamerhand toeneemende, van het bovenste einde tot op  
zeven of zes duimen van de punt, welke fchielyk spits to-  
loopt, en vyf of zes ryen weerhaken heeft. Naastdenkelyk  
worden deze Speeren als Werppylen gebruikt. De andere  
foort, met welke wy de krygslieden op Atooi en Owhyhee  
doorgaans gewapend zagen, waren van twaalf tot vyftien  
voeten lang, maar niet gebaard, doch hadden punten, even  
als hunne Pooken. Hunne Slingere zyn dezelfde als onze  
gemeene Slingers, en verschillen flegts daar in, dat hunne  
fteenen op matwerk in plaatze van op leder leggen. Hunne  
Knodzen worden van veelërlei zoort van hout gemaakt: zy  
hebben verfchillende grootte en gedaante, en zyn zeer ruw  
bewerkt.

Op de Sandwich Eilanden, worden de Inboorelingen ver-  
deeld in drie klasfen. De *Erees*, of Opperhoofden van iedere  
streek, behooren tot de eerfte; een dezer is meerder nog dan  
de overige, en word op Owhyhee genoemd, Eree-Taboo,  
en Eree Moe; de eerfte naam geeft zyn gezach te  
kennen, en de laafte beduidt zoo veel, dat in zyne tegen-  
woordigheid, alle en een iegelyk zich voor hem moet neder-  
buigen. De tweede klasfe fchynt een zeker recht van eigen-  
dom te bezitten, maar heeft geen gezach. De derde klas-  
fe, Towtows geheeten, of dienstbaare, hebben noch aanzien  
noch eigendom. Het Oppergezach en aanzien van Terreeo-  
boo, de Eree-Taboo van Owhyhee, was duidelyk zichtbaar  
in de wyze, op welke hy, op zyne eerfte aankomst te Kara-  
kakooa, ontvangen werd. Alle de bewoners bogen zich in  
den ingang hunner huizen voor hem neder; en de Kanoos  
waren *Getabood*, tot dat hy het verbod onthefte. Hy was toen  
maar juist te rug gekomen van Mowee, een Eiland om het  
welk hy Oorlog voerde, ten voordeele zyn's Zoons Teewar-  
ro,

ro, (wiens Vrouw het eenige Kind des Konings van die plaats was,) tegen Taheeterre, zyn Broeder. Op dezen tocht werd hy vergezelt van veele zyner Krygslieden; doch wy konden nimmer te weten komen, of zy hem dienden als vrywilligers, dan of zy als vasfallen hun rang en eigendom van hem hielden.

v.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

Dat de ondergeschikte Opperhoofden hem schatting schuldig zyn, is duidelyk bewezen in het geval van Kao, door ons alreeds vermeld. Wy hebben insgelyks aangemerkt, dat Terreeoboo en Perreorannee de twee magtigste Opperhoofden der Sandwich Eilanden zyn: zynde de eerste het Opperhoofd van Owhyhee, en de laatste dat van Woahoo; wordende alle de mindere Eilanden door een dezer Oppervorsten bestuurd. Op Mowee werd ten dezen tyde eisch gemaakt door Terreeoboo voor deszelfs Zoon en bedoelden Opvolger; zynde Atooi en Oneehew in 't bezit der Zoons zoonen van Perreorannee.

De *Erees* schynen een onbepaalde magt te oeffenen, over het geringer soort van Volk, waar van wy meer dan een voorbeeld zagen, gedurende ons verblyf alhier. Daar en tegen gehoorzaamt het Volk blindelings. Doch 't is opmerkelyk, dat wy de Opperhoofden nooit het Volk zagen behandelen, op eene wreede, onrechtvaardige, of hoonende wyze: alhoewel zy over malkander op de hardste en dwingelandächtigste wyze hunne magt oeffenen: gelyk de twee volgende gevallen ten duidelyksten bewyzen.

Een der mindere Opperhoofden had aan onzen Schipper, by 't opnemen van Karakakooa baai, zeer veel gediensfigheid bewezen; om welke reden de Heer King hem naderhand aan boord van de Resolution medebragt, ten eindé hem in te leiden by Kapitein Cook, die hem op 't middagmaal by ons nodigde. Terwyl wy aan 't maal zaten, kwam Pareea binnen, die op zyn gelaat de hoogste veröntwaardiging liet blyken, op 't zien dat onze gast zoo heusch door ons onthaald werd. Hy greep hem by 't hair, en zou hem de Kajuit uitsleept hebben, had de Kapitein zich daar niet tegen verzet. Na veel over en wederfprekens, konden wy geen an-

v. BOEK. 1779. Maart. dere toegevenheid verwerven, zonder Pareea ons ten onvriend te maken, dan dat het onzen gast zou geoorloofd zyn in de Kajuit te blyven, mits zich zelven op de vloer nedert te zetten. Iets dergelyks gebeurde, toen Terreeoboo voor 't eerst binnen boord van de Resolution kwam, want Maiha - Maiha, die hem verzelde, ziende Pareea op het dek staan, verjoeg hem op eene schandelyke wyze uit het Schip, schoon wy wisten dat Pareea een man van 't eerste aanzien was.

Of het geringer soort van Volk beveiligd is, tegen de roofzucht der voornaame Opperhoofden, kunnen wy met geene zekerheid zeggen, doch het schynt zeer wel gedekt, tegen dievery en plundering. Hunne Akkers, Huizen, Varkens, Doek en andere dingen worden niet bewaakt, alles staat open en ongesloten, ook schynen zy deswegens niet in 't minst bezorgt te zyn. In 't open land maken zy hunne afscheidingen door opgeworpen wallen, en in de Boschen, waar de wilde Weegbree groeit, maken zy gebruik van witte Vlaggen, om elks eigendom te onderscheiden, op dezelfde wyze als op Otaheite, door bondels van bladeren gedaan wordt. Hier uit is vry zeker optemaken, dat de Priesters het niet in de magt hebben, om willekeurig 's Volks eigendom aanteranden; waar door dan ook het Volk aangemoedigd blyft, om den grond te bebouwen, welke ieder op zich zelve beslaat.

Op wat wyze het met de bediening van 't recht toegaat, konden wy niet met volkomen zekerheid te weten komen. Indien 'er eenige twist ontstond onder het geringe soort van Volk, werd de zaak overgelaten aan de uitspraak van 't een of ander Opperhoofd. Indien een minder Opperhoofd iemand van hooger rang beledigde, werd de eerste op de daad gestraft, naar mate het gevoel der belediging by den laatsten werkte. Indien de belediger by toeval de eerste vervoering der gramschap ontkome, kan hy misfchien, door bemiddeling van anderen, zich ten kosten van het geheel of een gedeelte zyner goederen, verdragen met den beledigden.

Hun Godsdienst heeft veel overëenkomst, met dien der Societeit- en Vriendelyke - Eilanden. Hunne *Morais* en *What-tas*,

tas, hunne gewyde gezangen, en hunne Offerhanden, hebben zy met den anderen gemeen; een doorlaand bewys, dat hunne Godsdienstige gevoelens uit een zelfden bron voortvloeijen. De plechtigheden alhier, 't is waar, daren langer en zyn veevuldiger dan in bovengemelde Eilanden; doch schoon op alle die Eilanden, de zorg en 't bestuur hunner Godsdienstige gebruiken aan een byzondere klasfe van Volk is toevertrouwd, hadden wy echter, tot nog, geene geregelde maatschappy van Priesteren, in deze landen, aange troffen voer onze aankomst te Kakooa, aan de Karakakooa-baai. *Orono* was de tytel, welke aan den voornaamsten van die orde gegeven werd; een tytel, welke iets zeer heiligscheen aanteduiden, en welken bykans een soort van aanbidding verwierf, aan den persoon van *Omeeah*. Het voorrecht om de voornaamste bedieningen in deze orde te bekleeden, bepaalt zich, ongetwyffelt, tot zekere geslachten. De *Orono Omeeah* was de Zoon van *Kaoo*, en de Broeders Zoon van *Kaireekee*. *Kaireekee* had by alle Godsdienstige plechtigheden, de voorzitting aan de *Morai*, by 't afwezen zyns Groot-Vaders. Wy bespeurden insgelyks, dat de Zoon van *Omeeah*, een Kind van omtrent vyf jaren oud, altoos een aantal opwagters had, en zoo veele andere teekenen van eerbied en achting bcweezen werd, als wy nooit in andere gevallen zagen bewyzen. Hier uit maakten wy op, dat 'er zeer veel belang in deszelfs leven moest gesteld worden, en dat het bestemd was tot Opvolger van 's Vaders hooge waardigheid.

Men had, gelyk wy reeds gezegt hebben, den tytel van *Orono* gegeven aan Kapitein *Cock*, en 't is zeker dat ze ons voor een geslacht van verhevener wezens aanzagen dan zy zelve, herhalende dikmalen, dat de groote *Eatooa* in ons land woonde. De geliefde kleene afgod aan de *Morai*, in *Karakakooa* baai, wordt *Koonooraakaiee* geheeten, en gezegt: *Terreeoboo's* God te zyn, die insgelyks, onder ons, zyn verblyf hielt.

Eene onëindige verscheidenheid van deze beelden waren te zien aan de *Morai*, en om hunne huizen; zy geven 'er

v.  
BOEK.  
1779.  
*Maart.*

ver-



v.  
BOEK.  
1779.  
*Maaart.*

verschillende namen aan; doch zy scheenen 'er geene groote achtung voor te hebben, dewyl ze zich zeer verächtlyk wagens dezelve uitdrukten, en ze ons voor beuzelingen te koop aanboden. Aan een byzonder Beeld echter richtten zy hun eerbewys, zoo lang het by hen in gunst was: zy behongen het met rood Doek, zongen 'er lofzangen voor, en floegen 'er voor op hunne Trommels; aan deszelfs voeten plaatsten zy bundels met roode veders, en verscheide plantgewassen; dikwyls zelfs lagen zy een Bigge of een Hond op de Whatta dicht by het zelve te rotten.

Eenige onzer lieden werden, op zekeren tyd, geleid naar een groot huis aan een baai ten Zuiden van Karakakooa, waar zy de zwarte gedaante eens mans zagen, die op zyne toons en vingers rustte met het hoofd achter overgebogen; alle deszelfs ledenmaten waren zeer evenredig, en het gansche beeld was allerkeurigst gepolyst. Dit beeld was *Mace* geheeten; rondöm het zelve waren dertien andere beelden geplaatst, zeer ruw en wanschapen van gedaanté. Men zeide ons, dat ze de *Eatoos* van de overledene Opperhoofden waren, wier namen zy ons opnoemden. Binnen deze plaats zagen wy eene meenigte *Whattas*, met overblyfzels van Offerhanden op veele derzelve. In hunne Huizen hebben zy insgelyks verscheide boertige en onbeschofte afgoden, niet ongelyk aan den Priaap der ouden.

Vorige Reizigers hebben opgemerkt, dat de Societeit en Vriendelyke Eilanders eerbied bewyzen aan byzondere Vogels. Ook schynt zulks eene gewoonte te zyn, welke op deze Eilanden plaats heeft. Misfchien zyn de Ravens alhier het voorwerp van dat eerbewys; want de Heer King zag twee dier Vogels volkomen tam, in het Dorp van Kakooa, en men zeide hem, dat ze *Eatoos* waren: hy bood verscheide artykels voor dezelve, die alle geweigerd werden, en men waarschuwde hem ernstig, dezelve niet te beschadigen of te beledigen.

De gebeden en offerhanden, door de Priesters voor hunne maaltyden gedaan, mogen onder hunne Godsdienstige plechtigheden gestelt worden. Dewyl zy altoos *Ava* drinken, eer  
zy

zy aan 't maal gaan, begint de Opperste in rang, terwyl de *Ava* gekaauid wordt, een soort van lofzang te zingen, in welken zang een of meer van het overigen gezelschap, kort daar aan, deel neemen; de overigen bewegen hunnelig-hamen, en klappen zagtkens hunne handen en vingers te samen. De *Ava* gereed zynde, worden de bekers, die 'er mede gevuld zyn, die geenen aangeboden, die geen deel in den lofzang genomen hebben, en zy blyven dezelve in hunne handen houden, tot dat de zang geëindigt is, wanneer zy, met verëenigde stem op eenen luiden toon, denzelven beäntwoorden, en hunne *Ava* drinken. De bereiders van dezelve worden dan een gedeelte daarvan toegediend, het welk zy drinken, na dat dezelfde plechtige zang herhaald is. En indien iemand van een hoogen rang daar by tegenwoordig is, word hem het laatst van allen een beeker toegebracht. Na een korte poos gezongen, en den tegenzang van anderen gehoord te hebben, plengt hy een klein gedeelte op den grond, en drinkt het overige. Voorders word 'er een stuk van het toebereide of aangeregte vleesch gesneden, en benevens een gedeelte der plantspyzen aan den voet van het beeld des *Eatooa's* geplaatst; en na 't zingen van eenen anderen lofzang, zetten zy zich aan 't eten. Een plechtigheid, in veelen opzichte aan deze gelyk, neemen de Opperhoofden in acht, wanneer zy, tuschen hunne geregelde maaltyden, de *Ava* drinken.

Volgens 't bericht, door de Inboorelingen aan ons medegedeelt, zyn menschelyke offerhanden hier vry gemeenzaamer, dan op de andere door ons bezogte Eilanden. By den aanvang van eenen Oorlog, en voor het aangaan van den stryd, of eenige andere gewigtige onderneeming, maken zy gebruik van deze verschrikkelyke plechtigheid. De dood van een Opperhoofd vordert eene opoffering of slachtoffer van een of meer *Towtows*, naar mate den rang dien hy bekleedde; en men verhaalde ons, dat 'er niet minder dan tien stonden opgeofferd te worden, by het afsterven van *Terreeboo*. Doch daar de ongelukkige slachtoffers onkundig zyn wegens derzelve noodlot, vermindert zulks eenigzins het

v. verſchriklyke dezer gewoonte. Zy die beſtemd worden tot  
**BOEK.** ſlagtoffers te ſtrekken, worden met zware Knodzen, in  
**1779.** ééns, ter nedergeveld, waar zy zich ook mogen bevinden;  
**Maart.** en, na hunnen dood, ter plaatze gevoerd, waar vervolgens  
 de plechtigheid ſtaat te geſchieden. Dit brengt ons voor 't ge-  
 heugen te bekkeneelen derzulken, die by 't overlyden van een  
 voornaam Opperhoofd opgeofferd waren, en welke bekkenee-  
 len wy vastgemaakt zagen aan de Morai te Kakooa. In het Dorp  
 Kowrowa ontvingen wy wegens dit onderwerp onderrigting.  
 Aldaar toonde men ons eene kleene plek gronds, binnen een  
 ſteenen aſſchutzel, het welk men zeide eene *Here - Eere*,  
 of begraafplaats te zyn eens Opperhoofds. De perſoon, die  
 ons deze plaats liet zien, wees met zyne hand naar een der  
 hoeken, en zeide, daar ligt de *Tangata*, en de *Waheene-  
 Taboo*, of de Man en de Vrouw, die by de begraafnis des Op-  
 perhoofds opgeofferd werden.

Het uit trekken hunner voortanden kan, zeer eigentlyk,  
 onder hunne Godsdienſtige gebruiken geſteld worden. De  
 meesten onder 't gemeen, en veele Opperhoofden, waren  
 'er één of meer kwyt; en zoo men ons beduidde, werd zulks  
 aangemerkt als een zoen-offer aan den *Iwa*, om diens  
 gramſchap of toorn aftekeeren of te bevreeuigen; en niet  
 als op de Vriendelyke Eilanden, waar het aſſnyden van een  
 lid des vingers de hevige droefheid te kennen gaf over het  
 aſſterven eens Vriends.

Het geene men ons berichtte van hunne gevoelens, we-  
 gens eenen toekomenden ſtaat, was zeer gebrekkig. Toen  
 wy hen vroegen, waar heen de dooden verreist waren? zei-  
 den zy ons, dat de adem, welk zy voor het onſterfelyk deel  
 ſchynen te houden, gevlucht was naar den *Eatooa*. Zy ſchee-  
 nen ons ook een plaats te beſchryven, waar zy meenen dat  
 de aſgeſtorvenen verblyf houden; doch wy konden niet bemer-  
 ken, dat zy eenig denkbeeld van belooning of ſtraf koesterden.

't Zal niet onvoeglyk zyn, te dezer plaatze, eene verkla-  
 ring te geven van het woord *Taboo*. Toen wy, daags voor  
 de aankomst van Terreeoboo, naar de reden vroegen waar-  
 om alle gemeenſchap tuſſchen ons, en de Eilanders verbo-  
 den

den was, kregen wy tot antwoord, dat de baai *Getabood* was. Het zelfde verbod had, op ons verzoek, plaats by 't begraven van Kapitein Cooks, gebeente in de diepte der Zee. De Inboorelingen gehoorzaamden in beide gevallen, blindelings, zonder de minste tegenspraak, maar of zulks geschiedde uit beginzels van Godsdienst, of uit onderwerping aan het wettiglyk gezach, kunnen wy met geene zekerheid bepalen.

De plek gronds, op welke wy ons Observatorium hadden opgerigt, en de plaats, waar wy onze masten hadden liggen, waren *Getabood*, voor 't gemeen verboden, of geheiligde plaatzen, doch deze heiliging was enkel, door de Priesters verrigt; ook durfden de Mannen, die wy uit noodigden, op de plek komen, welke *Getabood* was, waar uit men zou kunnen opmaken, dat zy uit geen Godsdienstige vrees wederhouden werden, maar dat hunne gehoorzaamheid zich enkel bepaalde tot onze weigering. Dan, wat wy ook mogten te werk stellen, de Vrouwen waren niet overtehalen, by ons te komen; denkelyk uit hoofde van de nabyheid der *Morai*, welke zy, ten geenen tyde, mogen naderen, niet alleen hier, maar op alle de Eilanden van deze Zee.

Het is, gelyk wy reeds aangemerkt hebben, de Vrouwen altoos *Getabood*, of verboden, van zekere artykels of spyzen te eten. Wy hebben 'er veele gezien, wier spys haar, by het maal, door anderen in den mond werd gestoken, en als wy de reden daar van verlangden te weten, werd ons gezegt dat zy *getabood* waren, en het haar niet geoorloofd was zich zelve te spyzen. Dit verbod was altoos het gevolg eener begraafnis, die zy bygewoond hadden, of van het aanraken van een lyk, of van veelerlei andere verrigtingen. Het woord *Taboo* word onverschillig toegepast, op perfoonen of zaken; men zegt, de Inboorlingen zyn *Getabood*, de baai is *Getabood*, &c. Dit woord drukt insgelyks iets geheiligt's, Godsdienstig of verheven uit. De Koning van *Owhyhee* werd genoemd, *Eree-Taboo*; een menschlyk slachtöffer, *Tangata-Taboo*: en, onder de Vriendelyke Eilanders, word *Tonga*, de plaats waar de Koning zyn verblyf houdt, *Tonga-taboo* geheeten.

v.  
BOEK.  
1779.  
*Maart.*

v. Wegens hunne Huwelyken kunnen wy weinig of niets  
 BOEK. zeggen, dan dat 'er zulk eene verbintenis onder hen schynt  
 1779. plaats te hebben. Wy hebben alreeds gemeld dat toen Terreeo-  
 Maart. boo deszelfs Koningin Roraro te Mowee gelaten had, eene  
 andere Vrouw hem tot byzit diende, aan welke hy zeer byzon-  
 derlyk gehegt was, en by welke hy Kinderen had; of nu de  
 veelwyvery hier veroorlooft zy, dan of dezelve hier ge-  
 mengt is, met byzittery, het zy onder de aanzienlyke, of  
 mindere lieden, kunnen wy met geene zekerheid bepaalen,  
 als daar toe te weinig gezien, of met de Inboorlingen te wei-  
 nig omgang gehad hebbende; ook konden wy, by gebrek  
 aan taalkennis, nooit geregeld of aanëengeschakelt met hen  
 redenkavelen, en wy zyn noodzakelyk van verscheide din-  
 gen onkundig gebleven, door dien wy ons van enkele losse  
 woorden, en voorts van teekenen en gebaren moesten be-  
 helpen, om ons te doen verstaan. In de Huizen van 't ge-  
 ringe Volk, zagen wy slechts één man, en eene Vrouw, het  
 bestuur hebben over de Huishoudinge; de Kinderen waren  
 hen ondergeschikt als by beschaafde Volkeren.

Het volgende geval is het eenige, het welk wy, wegens  
 jaloersheid of minnenyver, onder hen gezien hebben, en  
 dat geval toonde ons, dat 'er onder gehuwde Vrouwen van  
 rang, niet alleen getrouwheid, maar zelfs eene zekere  
 graad van bescheidenheid en achterhoudenheid gevorderdt  
 word.

By een hunner strydspeelen stond Omeah twee of drie kee-  
 ren van zyn plaats op, en trad naar zyne Vrouw met duide-  
 lyke teekenen van 't onvredenheid; bevelende haar, naar  
 wy bemerkten, zich van daar te begeeven. Of hy meende  
 dat haare schoonheit ons te sterk in 't oog schitterde, of  
 wat andere beweegreden hy moge gehad hebben, het is  
 zeker dat 'er geene wezenlyke reden bestond om jaloers  
 te zyn. Zy bleef echter op haar plaats, en, na het ein-  
 de van het spel, voegde zy zich by onze Heeren, en  
 vroeg zelfs om eenige kleene beuzelingen tot een geschenk.  
 Men zeide haar dat men niets by zich had, maar dat indien  
 zy mede wilde gaan naar de tent, zy uit verscheide dingen,  
 die

die wy aldaar hadden, eene keuze konde doen naar welgevallen. Dienvolgens ging zy met onze Heeren mede, het welk van Omeah bemerkte wordende, volgde hy haar, met de woede op het gelaat, greep haar by de haren, en gaf haar verscheide stooten met de vuist. Daar onze Heeren zich beschouwden, als de onschuldige oorzaak van deze buitengemeene behandeling, waren zy zeer verlegen, en niet weinig verbaast; doch men gaf hen te verstaan, dat zy zeer kwalyk zouden doen, zich met een geschil te bemoeijen, tuschen Man en Vrouw, van zulk een hoogen rang. De Inboorlingen nogthans bemiddelden de zaak ten langen lesten, en des anderen daags hadden wy het genoeg, hen samen te ontmoeten, zeer wel te vreedden met elkanderen; het zonderlingste van de zaak was, dat de Juffrouw niet wilde dulden, dat wy met haar Man over zyn gedrag boertten, ons ongeveinsd te verstaan gevende, dat hy als een braaf Man gehandelt had.

Aan de Karakakooa-baai, hadden wy twee malen de gelegenheid, om hunne begraafnis plechtigheden voor een gedeelte by te wonen. Het overlyden vernomen hebbende van een oud Opperhoofd, dat niet ver van onze Wachtplaats woonde, begaven zommigen onzer zich derwaards, alwaar wy een aantal menschen verzameld vonden; zy waren op een plein in 't ronde gezeten, voor het Huis, alwaar de afgestorven lag; een Man, met een gevederde Muts op het hoofd, kwam aan de deur, stak telkens het hoofd buiten, en maakte een jammerlyk misbaar, gepaard met verschriklyke wezenstrekken, en geweldige verdraaijingen van 't gezicht. Vervolgens spreide men een groote mat op het plein, waarop dertien Vrouwen en twee Mannen, die uit het huis gekomen waren, zich in drie gelyke ryen ter nederzetten, zynde in de voorste drie der Vrouwen, en de beide Mannen geplaatst. De Vrouwen hadden gevederde kragen om haare halzen en handen, en haare schouders waren opgetooit met breede groene bladen, keuriglyk uitgeschulpt. Digt by eene kleene Hut, in een derhoeken van het plein, waren een dozyn Jongens geplaatst, die met kleene witte vaanen en *Taboo*

v. stikken zwaaiden , en niet dulden dat wy hen naderden.  
 BOEK. Hier uit maakten wy op , dat het lyk in de Hut was ; doch  
 1779. naderhand werd ons gezegt , dat het in 't Huis lag , aan  
 Maart. welks deur de bovengemelde fratzen gemaakt werden , door  
 den Man met den rood gevederde muts. De lieden , op de  
 mat gezeten , zongen een treurlied , dat gepaard ging van ee-  
 ne zachte beweging van de armen , en van 't lighaam. Hier  
 mede , voor een poos , aangehouden hebbende , stelden zy  
 zich in de houding , tusfchen knielen en zitten , terwyl hun-  
 ne armen en lighamen in eene snelle beweging waren , en  
 maat hielden met de Muzyk. Met deze plechtigheden werd  
 een uur doorgebracht , waar na 'er meer matten op het plein  
 uitgespreid werden , toen des overledens Weduw , benevens  
 drie of vier bejaarde Vrouwen , met eenen langzamen en  
 statigen tred , ten Huize uittraden , en na zich voor het ove-  
 rige gezelschap nedergezet te hebben , bitterlyk begonnen  
 te weklagen , waar in zy geholpen werden door de drie ryen  
 Vrouwen , die achter haar zaten ; terwyl de beide Mannen  
 een treurige en peinzende houding aannamen. Dit bleef met  
 weinig verandering voortduren , tot laat in den avond , wan-  
 neer wy die plaats verlieten ; by 't aanlichten van den vol-  
 genden morgen , was al het Volk vertrokken , en alles schein  
 volkomen stil en gerust. Men gaf ons toen te verstaan , dat  
 het lyk verplaatst was ; doch wy konden niet te weten kom-  
 men , wat men 'er mede gedaan had. Terwyl wy deswegens  
 onderzoek deden , naderden ons drie Vrouwen van rang , die  
 ons te kennen gaven , dat onze tegenwoordigheid haar be-  
 lemmerde , in 't verrigten van eenige noodzaakelyke plech-  
 tigheden. Naauwlyks waren wy van daar gegaan , of wy  
 hoorden haar gefchrei en weeklagten ; en toen wy haar , wei-  
 nige uren daar na , ontmoeteden , zagen wy dat het be-  
 neden gedeelte haarer aangezichten volkomen zwart ge-  
 maakt was.

Wy hadden insgelyks gelegenheid , om gedeeltelyk de  
 begraafnis plechtigheden te zien , van een der geringe klas-  
 se. Op zekeren dag eenige treurklagten hoorende , die  
 uit eene armelyke Hut voortkwamen , traden wy die woon-  
 ste.

stede in, en zagen 'er twee Vrouwspersonen, Moeder en  
 Dochter, zoo wy meenden, weenende over het lyk eens  
 Mans, die weinige oogenblikken te voren was gestorven.  
 Zy bedekten het lyk met een kleed, lagen zich by het lyk ne-  
 der, en trokken het kleed over haar zelve heen; vervolgens  
 heften zy een treurlied aan, waar in zy dikwyls de woorden  
*Aweh Medoah! Aweh Tanee!* dat is, ô Myn Vader! ô Myn  
 Man! herhaalden. In een hoek van de Hut, zagen wy ee-  
 ne jonge Dochter, op den grond, voor over nederliggen,  
 met een zwart kleed over haar heen; deze herhaalde insge-  
 lyks meenigmaalen woorden, *Aweh Medoah!* Dit treurig  
 verblyf verlatende, vonden wy verscheide haarer buuren aan  
 de deur vergadert, die zich alle volmaakt stil hielden, en  
 naar de rouwklagten van 't Huisgezin, met zeer veel aan-  
 dacht, luisterden. De Heer King geerne willende weten,  
 wat 'er met het lyk zou verrigt worden, gaf aan de Schild-  
 wagten last om een oog op het Huis te houden, en hem te  
 waarschuwen, zoo rasch zy eenige beweging mogten ge-  
 waar werden. Doch de Schildwagten zulks verzuimende,  
 was het lyk reeds, voor den oggend, vervoerd. Op onze  
 vraag, waar het gebleeven was? wees men ons naar de Zee,  
 mischien daar by te kennen gevende, dat het in de diepte  
 was begraven geworden, of dat men het gevoerd had, naar  
 eene begraafplaats, aan de andere zyde van de baai. De  
 plaats, waar de Opperhoofden begraven worden, is de *Mo-  
 rai*, of *Heree-Erees*, en die geenen, welke by die gelegen-  
 heid opgeöfferd worden, worden aan de zyde van dezelve  
 begraven. De *Morai*, waar men het Opperhoofd had be-  
 graven, dat na zich zoo moedig verdedigt te hebben, in de  
 spelonk of holte van de Rots gedood werd, was rondom be-  
 hangen met rood doek.

v.  
 BOEK.  
 1779.  
 Maart.



---

 Z E S D E B O E K .

*Verrichtingen op den tweeden tocht naar 't Noorden, over Kamtschatka; en op den te rug tocht naar huis, over Canton, en de Kaap de Goede Hoop.*

VI. **O**p den 15. Maart, des avonds om zeven uren, ligttten  
 BOEK. wy het anker, en namen onzen koers naar 't Zuiden, in ver-  
 1779. wagting van het Eiland *Madoopapappa* optedoen; zynde ons  
 Maart. door de Inboorelingen verzeekert, dat het zelve in die streek  
 lag, niet boven vyf uren Zeilens van Tahoorā. Omtrent  
 vier uren in den achtermiddag, werden wy agterhaalt door  
 eene groote Kanoo, in welke tien bewooners van Oneehew  
 waren, die zich naar Tahoorā begaven, om Vogels te van-  
 gen, byzonderlyk Fregat Vogels, en Keerkring Vogels,  
 welke men zegt, dat in zeer groote meenigte daar ter plaat-  
 ze gevonden worden. Wy hebben alreeds verhaalt, dat de  
 veederen dier Vogels zeer hoog gewaardeerdt worden, de-  
 wyl men 'er zich voornamentlyk van bedient in den opschik  
 der kleedinge.

Het Eiland niet bespeurende, om agt uren des avonds,  
 hielden wy, tot middernacht, Noord- aan, toen wy de Dis-  
 covery seinden op steven te loopen, hebbende alle hoop, om  
 Madoopapappa in 't gezicht te krygen, opgegeeven, welk  
 Eiland men ons, als zeer laag en met Zee gelyk gelegen, be-  
 schreeven had.

Op

Op den 17., hielden wy eenen Westerlyken koers. Het oogmerk van Kapitein Clerke was, ten naasten by op dezelfde breedte te blyven voortstevenen, tot dat wy de lengte van Awatsha's baai bereikten, en dan Noordwaards op te zeilen, naar de Haven van St. Peter en St. Paul, welke wy tevens bestemd hadden, tot onze verzamelplaats, ingevalle wy van den anderen mogten afraken. Wy verkozen dezen koers, om dat wy verönderstelden, dit vaarwater nog niet bevaren te zyn, en 'er mooglykheid ware eenige nieuwe Eilanden langs dien weg te ontdekken.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Maart.

Van den tyd af, dat wy buiten het gezicht van Tahoorä geraakt waren, tot 's middags van den 18., hadden wy schier geen Vogels gezien; thans zagen wy verscheide Gekken en Fregat Vogels, het welk ons scherp uit deed kyken naar Land. Tegen den avond ging de wind leggen, zoodat de Schepen, door de hooge Zee, ongemeen sterk slingerden tot den 16. en 17., toen alles bedaarde. Den volgenden dag kreegen wy geen land te zien; tegen den middag hielden wy onzen koers West-ten Zuiden, in verwagting van de pasfaat aantetreffen, (welke gemeenlyk Oost-ten Noorden woei) en meer voortgang te maken. 't Is opmerkelyk dat schoon wy voor den middag geen Vogels zagen, de Gekken en Fregat-Vogels, by meenigte, des avonds om ons heen zweefden, waar uit wy opmaakten, dat wy voorby eenig land gezeld hadden, of eenig Eiland naderden.

Tot den 23. bleeven wy goed weder houden, en hadden eenen matigen wind, welk dezen dag tot eenen hevigen storm aanwakkerde, die twaalf uren achter een bleef aanhouden, doch daar na bedaarde, zoodat wy tot den 25. slechts slappe koeltens hadden.

Des morgens van den 26., verbeeldden wy ons and te zien, naar 't West-Zuid-Westen, doch na in die rigting zeshien Zeemylen voortgezeld te hebben, ontdekten wy onze vergifsiging, en by 't aannaderen van den nacht, stuurden wy wederom West aan. Dezen koers bleven wy, zonder veel verandering, houden tot den 29., toen de Wind des nachts voor eenige uren West liep, met eene bewolkte donkere

G g g

lucht

Op

VI. lucht en zwaren regen. Eenigen dagen te voren, hadden  
 BOEK. wy verscheide Schildpadden ontmoet, en onder anderen één  
 1779. niet boven de drie duimen lang; ook zagen wy een ongemeen  
 Maart. soort van Gekken, geheel wit, behalven eene zwarte vlak aan  
 de tip van elke vleugel.

De aanhoudende slappe koeltens, het zeer onbestendige  
 weêr, en de geringe verwagting op eene gunstige verande-  
 ring, bewoog Kapitein Clerke, om van zyn ontwerp ter be-  
 palinge zynes koers binnen de Keerkrings breedtens, afte-  
 zien. Diensvolgens begonnen wy den 30., des avonds om  
 zes uren, van streek te veranderen, en onzen koers Noord-  
 West ten Noorden te rigten, in welke richting wy bleeven  
 April. voortsteevenen tot den 6. April, toen de pasfaat wind ons  
 verliet. Wy bevonden ons toen op 29 gr. 50 min. Noorder  
 breedte, en op 170 gr. Oosterlengte. Ons loopende want,  
 het welk by de laatste hevige winden, gestadig, uit afgesle-  
 tenheid, aan stukken brak, werd thans verandert, en daar  
 aan al het nieuwe touwwerk besteed, dat ons tot nog was  
 overgebleeven; ook maakten wy andere noodzakelyke toe-  
 bereidzelen, voor de verschillende luchtstreek, welke wy  
 eerlang stonden te bereiken. Het schoone wedêr, het welk  
 wy tusschen de beide Keerkringen ontmoetten, was wel de-  
 gelyk by ons in acht genomen. De timmerlieden waren al-  
 dien tyd bezig gehouden, met het herstellen der Boots. Van  
 ons dagelyks Kabel, het welk veel geleden had, in Karaka-  
 kooah baai, en af en aan Oneeheow, waren wy genoodzaakt  
 geweest, veertig vademmen aftenemen, van welke, en van  
 eenig ander oud touwwerk, wy schiemans garen maakten,  
 het welk tot veelerlei dingen gebruikt werd; hier door wer-  
 den verscheide onzer Matroozen bezigheid verschaft; daar-  
 enboven was het een lastig en moeilyk werk geworden de  
 zeilen en andere Scheeps-behoeftens te luchten, welke, door  
 het openen der naden langs de zyden, en op het dek der  
 Scheepen, telkens vogtig waren.

Het behoud der gezondheid van 't Scheeps-Volk, was  
 een ander voorwerp van onze zorg en oplettenheid, en hield  
 telkens eene meenigte handen onledig, want de vastgestelde  
 be

beveelen van Kapitein Cook om de Bedden te luchten, vuur te houden tusfchen deks, dezelve met buskruid te berooken, en met azyn te besprengen, werden onveranderlyk nagekomen.

Sints eenigen tyd, was het tevens eene moeilyke, doch gewichtige taak geworden voor de Matroozen, hunne oude Wambesfen te herstellen; dat Volk is op de Oorlog-Schepen zoo gewoon, door deszelfs Officieren in alles beftuurt te worden, dat het zelfs alle denkbeeld van voorzorg verliest, geen nadenken heeft, en even onbedagtzaam word als Kinderen. Had men onze Scheepslieden overgelaten aan zich zelve, zouden zy alle reeds nakend zyn geweest, alvorens de Reis half ten einde gebragt ware. Was 'er iets natuurlyker te verwagten, dan dat hunne ondervinding, op den tocht van laatsleden jaar, naar 't Noorden, hen oplettend zou gemaakt hebben, op het benoedigde in die koude luchtstreek, maar indien zy 'er al om dagten, was zulks slechts zeer kortftondig, en naauwlyks waren zy weder tusfchen de Keerkringen gekomen, of hunne bonte Wambesfen, en Mutzen, en de overige hunner warme kleeding, werden hier en daar op 't dek nedergesmeten, en vertrapt als dingen van geene waarde, schoon zy wisten dat de beide Schepen de reis naar de Noordpool stonden te hervatten; de Officieren moesten des het verworpenne by malkaar raapen, en in vaten oppakken, om het op zyn tyd, aan deszelfs eigenaars te kunnen wederbezorgen.

In den achtermiddag, zagen wy een gedeelte van den buitenhuid of Scheepsdubbeling, langs het Schip dryven; en by nader onderzoek bevonden wy, dat 'er beneden bakboord veertien voeten van de dubbeling was afgespoelt; waar verondersteld werd het lek te zyn, het welk, sints ons vertrek van de Sandwich-Eilanden, het Volk daaglyks aan de pompen had bezig gehouden, en alle uur twaalf duimen water inliet; dan, daar men instaat was geweest, het zelve met de hand pompen dragende te houden, had het ons niet zeer ontrust, tot op den 13., toen des avonds fom zes uren, na dat de wind den 12., Oost geschoten was, en zoo sterk

G g g 2

woei,

VI.  
BOEK.  
1779.  
April.

VI.  
BOEK.  
1779.  
*April.*

woei, dat wy genoodzaakt werden onze bramzeilen te laten vallen, eensklaps het Schip tusfchen deks vol water kregen, het welk ons niet weinig bekommerde. Het water, deszelfs loop naar 't koolen hol gerigt hebbende, als geen doortocht vindende naar de Pompezoo; had de zolderingen opgeligt, en terfcond alles ondergezct. Onze toestand was des te prangender, dewyl wy dadelyk geen middel wisten te ontdekken om ons te redden. Een pomp door de bovendeks in 't koolen hol te brengen, kon ons van geen nut zyn, en het was niet mogelyk, het water met emmers uit te balien. Er schoot ons derhalven geen ander middel over, dan een gat te houwen in het beschoot, het welk het koolen hol afzonderde, van het voorhol, en daar door het water een doortocht te geven naar de Pompenzoo. Doch alvorens zulks kon worden te werk gestelt, moesten de vaten met drooge mondkost uit het voorhol gehaalt worden, waar aan het overige van den nagt besteed werd, zoo dat de timmerlieden niet voor 's morgens vroeg aan 't werk konden komen. Toen de doortocht gemaakt was, loosde het water zich in de pompezoo, het overige waren wy in staat, met emmers uittebalien. Het lek had thans merkelyk toegenomen, zoo dat de helft van ons Volk gestadig werk had, met pompen en *uitbaliën*, tot den 15. des middags. Aan dezen moeilyken taak, onderwierpen zy zich blymoediglyk, niettegenstaande zy, daar en boven, geen drooge plaats hadden, waar zy slapen konden; om echter voor het ongemak, het welk zy by deze gelegenheid moesten uitstaan, hen eenigzins te gemoet te komen, kreegen zy hun vol-rantzoen van sterken drank. Weder en Zee thans bedaarder geworden zynde, ruimden wy de overige vaten uit den weg, zoo dat het water zich een weg kon banen naar de pompen.

De toenemende gestrengheid der Noordelyke luchstreek, werden wy thans alle op het gevoeligste gewaar, te meer daar wy uit een smoorheet gewest, zoo schielyk in een koud klimaat werden overgevoert. Op den 18. 's morgens, bevonden wy ons op de Noorder breedte van 45 gr. 40 min., en op de Oosterlengte van 160 gr. 25 min. Wy hadden sneeuw,

sneeuw, regen en harden wind uit den Zuid-Westen, het geen 't opmerkelyker was, aangezien het jaargetyde, en den oord van waar wy den wind kreegen. Den 19. bleef over dag de Thermometer op 't vriespunt, en daalde tot 29. gr. 's morgens om vier uren.

VI.  
BOEK.  
1779.  
April.

De storm van den 18. had meest alle de Zeilen, die wy voerden, van een gereeten, dit was reeds ons tweede stel Zeilen, wy moesten derhalven ons toevlucht nemen, tot ons laatste en beste stel; de moeilykheden en ongemakken, met welken wy te worstelen hadden, vermeerderden door de onstuimige en holle Zee, en door den lekken toestand onzer Schepen, zoo dat ons geen plaats over bleef, om onze Zeilen te herstellen, dan de Kajuit van Kapitein Clerke, voor wiens afnemende gezondheid zulks wezenlyk een last was.

Op den 21, des achtermiddags, zagen wy een Walvisch en een Land Vogel; tegen den avond waren wy in modderig water; wy peilden, maar konden met een lyn van honderd vademen geen grond treffen.

Op den 22. was de koude ongemeen fel: het want en touw werk was zoo hard bevrozen, dat wy het zelve niet dan met de uitterste moeite konden hanteeren.

Op den 23., des morgens om zes uren, zagen wy gebergte met sneeuw bedekt, en een hooge kegelvormige Rots, op den afstand van omtrent drie of vier Zeemylen. Eene dikke opkomende mist belette ons het een en ander duidelyk te beschouwen. Volgens onze kaarten, moesten wy thans niet meer dan agt Zeemylen af zyn, van den ingang van Awatska baai; om die reden stevenden wy, by 't ophelderen van 't weder, op het land aan, om hetzelve van naby te beschouwen, en het deed zich allerakeligst en naar aan onze oogten op. De Kust loopt regt en zonder bogten, en heeft noch Baaijen, noch Inhammen; van den oever ryst de grond in matige Heuvels, achter welken ryen met Bergen zyn, welker kruinen zich in de Wolken verliezen. Alles was met sneeuw bedekt, uitgenomen de steile Rotzen welke uit Zee te loodlynig opschoten, om de sneeuw te kunnen houden.

Ggg3

De

VI.  
BOEK.  
1779.  
April.

De wind woei sterk uit den Noord-Oosten, met deinzig weder, verzelt van regen en sneeuw; van den 24. tot den 28., geleek het Schip naar eenen volmaekten ysklomp; de hoofdtouwen waren zoodanig met ys bezet, dat dezelve ruim twee malen zoo dik scheenen; volgens de getuigenis der oudste Zeelieden onder ons, hadden zy nooit zulke gestadige buijen van sneeuw en regen aangetroffen, en zulk eene felle koude ontmoet. De gestrengheid van 't weder, de moeilykheid om onze Scheepen te besturen, en het gestadig pompen, maakten het voor den Matroos ondraaglyk, sommigen hunner raakten van den Vorst bevangen, andere waren genoodzaakt van verkouwtheid te kooi te blyven. Wy verloren daarenboven de Discovery uit het gezigt, doch daar wy zoo naby onze verzamelplaats waren, baarde ons zulks niet veel verlegenheid.

Op den 25. zagen wy, schemerächtig, den ingang van Awatska baai, doch wy durfden in de tegenwoordige gesteldheid van 't weder niet onderneemen dezelve aantedoën. Op den 28. echter hielden wy, om drie uren in den namiddag, 'er op aan, met een goeden wind uit het Zuiden, peilende van twee en twintig tot zeven vademen water.

Na 't doorzeilen van den mond der baai, welke omtrent vier Engelsche mylen lang is, doet zich eene ronde Kom op, welke omtrent vyf-en twintig Engelsche Mylen in omtrek heeft, waar wy ten vier uren in zes vademen water ten anker kwamen, uit vrees van te verzeilen op eene droogte, welke *Muller* vermeld, in het Kanaal gelegen te zyn. Een meenigte los ys dreef met den vloed in 't midden van de baai, welker oevers over al met ys bezet waren. Wy keeken de baai rond; of wy ook de Stad St. Peter en St. Paul konden ontdekken, welke, volgens berigten, te Oonalashka bekomen, wy voorönderstelden een plaats van aanbelang, en sterkte te zyn. Eindelyk ontdekten wy, in 't Noord-Oosten, eenige weinige elendige houten Huizen, en kegelvormige Hutten op staken rustende, in 't geheel dertig in getal, welke wy, uit hoofde van derzelve ligging, besloten Petropaulowska te zyn. In erkentenis nogthans van 't gastvry ont-

onthaal, het welk wy alhier ontmoetten, zal het niet onvoeglyk zyn, des lezers nieuwsgierigheid voor uitteloopen, met hem te verzekeren, dat wy ons met deze onze te leurstelling in 't vervolg dikwyls vermaakten. In dezen jammerlyken uithoek des Aardbodems, welke een boven alle verbeelding, barbaarsch en onherbergzaam voorkomen heeft, buiten het bereik van beschaaftheid, bezet en omringd van ysfchotzen, en 's Zomers zelfs met sneeuw bedekt, in eene arme elendige Haven, welke in geene vergelyking komt, met de minste onzer Visfchers Dorpen, ontmoetten wy de gevoelens der menschlykheid, gepaard met eene grootheid van Ziel, die eer zou gedaan hebben aan eenig Volk, onder welk eene luchtstreek ook.

Des morgens van den 29., by het aanlichten van den dag, werd de Heer King met de benoodigde Booten uitgezonden om de baai opteneemen, en de brieven, welken wy van Oonalashka hadden medegebragt, overteleveren aan den Russischen Bevelheber. Wy zetten het op het evengemelde Dorp aan, en met de Booten zoo ver geroeid hebbende, als wy konden, begaven wy ons op 't ys, dat zich omtrent een halve Engelsche Myl van den oever uitstreckte. De Heer King nam den Heer Webber en twee Matroozen met zich, terwyl de Schipper te rug voer, om de baai verder opteneemen; het jol bleef aan 't ys, op onze te rugkomst, wagten.

Naar alle waarschynlykheid, hadden de inwoonders, tot dien tyd, noch de Schepen noch de Booten gezien; want zelfs van op het ys, konden wy in de Stad geen levendig schezpel bespeuren. Eindelyk wat nader gekomen zynde, zagen wy eenige weinige manspersonen heen en weder loopen; en kort daar op een slede met een enkel persoon in dezelve naar ons toekomen. Getroffen over dit ongewoon gezicht, en tevens de heuschheid bewonderende, van den vreemdling, dien wy meenden ter onzer hulpe te komen, stonden wy niet weinig verbaast, hem eensklaps te zien omkeeren, en zich naar de *Ostrog* te wenden. Deze zoo onverwagte, als schievelyke te rugtocht, stelde ons niet weinig te leur, en maakte ons zeer verdrietig; te meer, daar onze tocht over het

VI.  
BOEK.  
1779.  
April.



VI. **het ys**, moeilyk en gevaarlyk begon te worden. Op elken  
 BOEK. **ſtap**, dien wy deden, zonken wy diep in de sneeuw, en  
 1779. **fchoon** onder dezelve het pad tamelyk hard ware, konden  
 April. **wy** echter de zwakke plaatzen niet zien, en wy liepen tel-  
**kens** gevaar, om 'er door heen te treden. Ook gebeurde  
 dit geval aan den Heer King, die echter door hulp van een  
 Boots haak, weder op vast ys geraakte.

Hoe nader wy aan den wal kwamen, te meer vonden wy  
 het ys gebroken. Doch toen wy eene andere ſtede op ons  
 zagen aankomen, ſchepten wy moed; dan in ſtede van ons  
 in onze verlegenheid te komen helpen, hield de voerman  
 eensklaps halte, en riep ons iets toe. De Heer King toonde  
 daarop de brieven van Iſmyloff; terſtond wendde de voer-  
 man de ſtede en dreef met allen ſpoed te rug, gevolgt van  
 de vervloekingen van zommigen onzer. Buitenſtaat om de  
 reden te kunnen giſfen, van zulk een onverantwoordelyk ge-  
 drag, bleeven wy met de uitterſte omzichtigheid, onzen weg  
 vervorderen naar den Oſtrog; en toen wy tot op een vierde  
 myl daar van af waren, zagen wy eene gewapende bende  
 naar ons toe komen. Om hen geen kwaad vermoeden te ge-  
 ven, en aan onze zyde een vreedzame geneigtheid te doen  
 blyken, traden de Heeren King en Webber vooruit, en lie-  
 ten zich volgen van de Matroozen, die ieder een Bootshaak  
 in de handen hadden. De gewapende bende beſtond, in  
 omtrent dertig Soldaten, geleid wordende door een perſoon  
 met een rotting in de hand. Tot op eenige treden van ons  
 genadert zynde, hieldt hy halte, en ſchaarde zyne manſchap  
 in ſlag-orde. De Heer King bood hem de brieven aan van  
 Iſmyloff, en poogde, doch te vergeefs, hem te beduiden  
 dat wy Engelfchen waren, die deeze Brieven van Oonalash-  
 ka hadden medegebragt.

Met aandacht ons van 't hoofd tot de voeten bekeeken  
 hebbende, geleidde hy ons met een ſtatige ſtilzwygendheid  
 naar het Dorp, doende verſcheide malen zyne manſchap hal-  
 te houden, en eenige handgreepen met het geweer verrigten.  
 Miſchien om ons te toonen, dat indien wy iets vyandelyks  
 mogten ondernemen, wy te doen zouden hebben met lieden  
 die hun Ambagt verſtonden. Ge-

Gedurende al dien tyd, had de Heer King natte kleederen aan, en bibberde van de koude; evenwel kon hy zich niet onthouden vermaak te fcheppen, in deze krygshaftige parade, schoon dezelve gansch te onpas gefchiedde, en ons merkelyk ophield. Eindelyk kwamen wy aan de woning van den Bevelhebber, over deze bende; wy werden binnen gelaten, en na dat aan de Krygsknegten de nodige beveelen, buitenshuis, gegeven waren, verfcheen onze Hospes, vergezeld van den Haven-Secretaris. Een der Brieven van Ifinyloff werd nu geöpend, en de andere werd met eene rebode gezonden naar Bolcheretsk, eene Stad aan de Westzyde van Kamtschatka, en Residentie Plaats van den Rusfifchen Bevelhebber dezer Provintie.

Het kwam ons buitengemeen voor, dat de Inwoners, daags te voren, de Refolution niet gezien hadden, toen wy in de baai ten anker kwamen, en zelfs niet dezen morgen, voor dat onze booten aan 't ys kwamen. Naar wy vernamen werden zy, op 't zien van 't Schip, van eene plotzelyke fchrik overvallen. De bezetting werd terftond in de wapenen gebragt; men plaatfte twee Veldftukken voor 't huis van den Bevelhebber, kruid en lood werd by de hand gebragt, en de lonten aangestoken.

De Officier, die ons naar deszelfs huis had geleidt, was een Serjant, en tevens Bevelhebber van de Ostrog. Na dat hy bekomen was van de fchrik, door onze aankomst veroorzaakt, ftonden wy verbaast over de vriendelykheid en gastvryheid, waarmede hy ons behandelde. Zyn huis, 't is waar, was ondraaglyk heet, maar ongemeen net en zinde-lyk. Toen de Heer King van kleederen verwisfeld, en een vol pak van den Serjant, op fterken aandrang van denzelfen, had aangetrokken, werden wy verzogt met hem het middagmaal te houden, het welke ongetwyfeld bestond uit het beste dat hy kon opdifchen, en aangemerkt ons onverwagt bezoek, zeer wel was aangerecht. Om Soep en *Bouilli* voor ons te bereiden, zou eenigen tyd verëischt hebben; maar in ftede daarvan, kreegen wy eenige fchyven koudvleesch, over het welk kokend water werd uitgestort. Daarna werden

H h h

den

VI.  
BOEK.  
1779.  
*April*

Op elken  
eeuw, en  
e, konden  
liepen tel-  
gebeurde  
p van een

onden wy  
de op ons  
e van ons  
voerman  
ng toonde  
de voer-

volgt van  
aat om de  
rdelyk ge-  
nzen weg  
en vierde  
nde bende  
den te ge-  
id te doen  
t, en lie-

Bootschaak  
tond, in  
n perfoon  
n van ons  
manschap  
n aan van  
beduiden  
Donalash-

bekeeken  
gendheid  
chap hal-  
errigten.  
vandelyks  
het lieden  
Ge-

VI. den wy onthaald op een grooten gebraden Vogel, die uit-  
 BOEK. muntend van smaak was, doch wiens soort wy niet kenden.  
 1779. Van denzelven iets geëeten hebbende, werd hy weggenom-  
 April. men, en wy kregen een Visch gerecht op tweederlei wyzen  
 toebereid; vervolgens werd de Vogel weder opgedischt,  
 doch in gekruide en zoete pasteitjes. Onze drank bestond,  
 in 't geene de Rusfen *Quafs* noemen, en was het minste van  
 't onthaal. De Vrouw van den Serjant bragt zelve ver-  
 scheidde schotels aan, doch 't was haar niet geoorlooft zich by  
 ons aan tafel te zetten.

Na het eindigen van 't maal, gedurende het welk, ons  
 gesprek zich bepaalde, tot eenige buigingen, en andere per-  
 sonelyke teekenen van onderlingen eerbied, deden wy ons  
 best om onzen Gastheer te beduiden, de reden waarom wy  
 deze Haven bezogten. Naar alle waarschynlykheid had de  
 Heer Ismyloff deswegens geschreeven, in de Brieven door  
 ons aan deze plaats afgegeeven, nademaal wy den Serjant zonder  
 veel moeite onze meening deden begrypen; dan daar geen  
 mensch in het Dorp was, die buiten de Russische of Kamt-  
 schatdaler taal eene andere taal verstond of sprak, vonden  
 wy het ten uitersten bezwaarlyk, de meening te bevatten,  
 van 't geene hy poogde ons te doen verstaan: na veel tyd  
 verspilt te hebben te hebben, in deze wederzydsche pogin-  
 gingen, meenden wy hoofdzakelyk te mogen opmaken, dat  
 wy aan deze plaats niet voorzien konden worden, van lyf-  
 tocht of Scheepsbehoeftens, doch dat die artykels overvloe-  
 dig te bekomen waren te Bolcheretz: dat hy geenzints twy-  
 felde of de Bevelhebber zou gereedelyk ons al het benoodigde  
 bezorgen; maar dat, wat hem aanbelangde, hy noch iemand  
 der Inboorlingen, tot dat zy nader beveelen bekomen hadden,  
 vermogten by ons aan boord te gaan.

Het thans tyd voor ons zynde om te vertrekken, nam de  
 Heer King, wiens kleederen nog niet droog waren, de goed-  
 willigheid te baat van den Serjant, die hem geerne toeliet de  
 van hem geleende Kleederen mede naar boord te nemen, en  
 ieder onzer een sleede bezorgde, getrokken door vyf Hon-  
 den, met een dryver voor iedere sleede. Deze wyze van  
 Rei.

Reizen stond onze Matroozen ongemeen wel aan, en 't geen hen nog meer vermaakte, was, dat men voor de beide sloepshaaken eene afzonderlyke fleede geschikt hadt. Deze fleeden zyn zoo ligt, en beantwoorden zoo wonderbaarlyk aan het oogmerk, dat wy zonder het minste gevaar en zeer gezwind den weg over het ys afleidden, dien wy niet dan met veel moeite en zwarigheid te voet zouden hebben betreden.

By onze terugkomst, vonden wy de Booten bezig, de Resolution te boegseeren naar het Dorp, en om zeven uren vertuiden wy het Schip dicht aan 't ys; de ingang van de baai strekte Zuid-ten Oosten, en de *Ostrog* Noord, op den afstand van anderhalve Engelsche Myl.

Den 30, des morgens, werden de vaten en kabels naar het achter Schip verplaatst, om het Schip van voren te ligen, en de timmerlieden werden aan 't werk gezet, jom het lek, dat ons zoo veel arbeids en ongemak gebaart had, te stoppen. Thans bleek het zelve veroorzaakt te zyn, door het los geeven van een gedeelte der dubbeling, onder de boeg aan bakboord, waar door het braauwzel van tusfchen de naden der planken was uitgespoelt. Op 't midden van den dag, was het weder zoo warm, dat het ys zeer fchielyk begon aan fchotzen te breeken, en grootendeels den ingang van de baai opstopte. Verscheiden onzer Officieren gingen een bezoek afleggen by den Serjant, die hen zeer beleefd ontving. Kapitein Clerke verëerde hem twee vlesfen met rum, meenende hem niets aangenamer te kunnen zenden. In erkentenis voor dezelve, ontving hy twintig schoone Forrellen, en eenig uitmuntend Gevogelt, van 't geslacht der Veldhoenderen. Schoon de baai kriede van Eendvogels, en groenlandsche Duiven, deden onze Schutters weinig op, zynde dat Gevogelte zoo schuw, dat zy het zelden binnen schoots konden naby komen.

Op den eerften Mey zagen wy, des morgens, de Discovery de baai inkomen; wy zonden een Boot tot haren bystand af, en in den achtermiddag, lag ze reeds dicht by de Resolution vertuit. Wy vernamen als toen, dat na het opklaren van 't weér, op den 28 April, (den dag toen wy van

VI.  
BOEK.  
1779.  
April.

Mey.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

haar af raakten,) zy zich te lywaard van de baai bevonden; en dat zy, den volgenden dag, toen ze voor den mond van de Baai waren, dezelve met ys opgestopt ziende, eenige Schooten deden, en vervolgens afhielden, doch naderhand bespeurende dat het slechts dryf ys ware, het waagden binnen te loopen.

Op Zondag den 2., hadden wy hevige sneeuw buijen, en het weér was zoo ruw en onbestendig, dat de timmerlieden hun werk niet konden voortzetten. Tegen den avond stond de Thermometer op 28 gr., en 's nagts vroom het zeer streng.

Op den 3., des morgens, zagen wy twee sleeden het Dorp in dryven, waar op de Heer King naar land gezonden werd, om te vernemen, of 'er eenig antwoord ware ingekomen, van den Bevelhebber van Kamtschatka, het welk, volgens zeggen van den Serjant, tegens dezen tyd, daar konde zyn. De afstand tuschen Bolcheretsk, en St. Peter en St. Paul, word gerekend op een honderd vyf- en dertig Engelsche mylen. De sleeden waren met onze Brieven, den 29. op den middag afgezonden, en kwamen, gelyk ons naderhand gezegt werd, dezen morgen vroeg met antwoord te rug: zoo dat zy, in weinig meer dan drie en een halven dag, een weg van twee honderd zeventig mylen hadden afgelegd.

Voor het tegenwoordige, echter, werd het antwoord van den Bevelhebber voor ons verborgen gehouden, en op de aankomst van den Serjant, werd hem gezegt, dat hy des anderendaags bescheid zoude hebben. Terwyl de Heer King aan den wal was, raakte de Boot, in welke hy gekomen was, als mede een boot van de Discovery, in 't ys vast. In dezen toestand, werd de groote Boot van de Discovery tot hulp gezonden, doch deze onderging het zelfde noodlot, en kort daarna raakten zy vry diep in 't ys, dat haar van alle kanten tot eene zeer groote uitgestrektheid omringde. In deze verlegenheid waren wy verplicht aan land te blyven tot 't avonds, toen wy, geen kans ziende om ten dien tyde de Booten te redden, zommige onzer met sleeden naar den Zoom van 't ys lieten brengen, van waar zy met de overige Scheeps-Booten werden afgehaalt; ons andere  
Volk

Volk bleef aan den Wal den ganschen nacht. Gedurende dien nacht was de Vorst ongemeen streng; doch den 4., des morgens, was het meeste dryf ys, door 't veranderen van den wind, weg gespoelt, en de Booten los geraakt, zonder de minste schade te bekomen. Om tien uren, voor den middag, zagen wy verscheide sneeden op den Zoom van 't ysaankomen; tetsond zonden wy een Boot uit om hen, die zich in dezelve bevonden, by ons aan boord te brengen. Een hunner was een Russisch Koopman van Bolcheretsk, Fedofisch geheeten; de andere was een Duitscher, Port genaamt. Zy waren belast met Brieven van Majoor Behm, Bevelhebber van Kamtschatka, aan Kapitein Clerke.

Aan den Zoom van 't ys gekomen, en zeer onderscheidentlyk de grootte der Schepen ziende, die slechts een paar honderd roeden van daar ten anker lagen, stonden zy ten uittersten verlegen; en alvorens zy zich by ons in de Boot wilden plaatzen, bedongen zy, dat twee onzer Bootsheden aan land zouden blyven, als waarborgen voor hunne veiligheid. Het bleek naderhand, dat Ismyloff, in deszelfs brief aan den Bevelhebber, (om welke reden, kunnen wy niet bezeffen) van onze Schepen melding gemaakt hadt, als van twee kleene Koopvaardy Schepjes; en dat de Serjant, die de Schepen slechts op een afstand gezien had, dien misflag niet onder 't oog had gebragt van den Majoor.

Toen zy binnen boord van de Resolution waren gekomen, bemerkten wy, uit hun beschroomd en omzichtig gedrag, dat zy iets ongemeens duchtten. Evenwel waren zy grootelyks verheugt, toen de Duitscher iemand onder ons aan trof, met wien hy kon spreken. De Heer Webber sprak het Hoogduitsch zeer vloeyend, en overreedde hen, doch niet dan bezwaarlyk, dat wy Engelschen, en Vrienden waren. De Heer Port werd tot Kapitein Clerke ingeleid, aan wien hy den brief van den Bevelhebber ter handen stelde, die Brief was in 't Hoogduitsch geschreeven, en bestond meest in plichtpleegingen, tevens hem en zyne Officieren uitnodigende, naar Bolcheretsk te komen. De Heer Port zeide insgelyks aan Kapitein Clerke, dat de Majoor verkeert

VI.  
BOEK.  
1779.  
Aley.

VI. onderrigt was geworden, wegens de grootte der Schepen, en  
 BOEK. den dienst, waar toe wy bestemt waren; alzoo Ismyloff on-  
 1779. ze beide Schepen opgaf voor Engelfche Packet-Booten, en  
 Mey. hem waarschuwde, omzichtig omtrent ons te zyn, niet on-  
 duidelyk te kennen gevende, dat hy ons voor Zeeroovers  
 hieldt. Deze Brief, zeide hy, had oorzaak geweest dat men  
 te Bolcheretsk verscheide gisfingen wegens ons maakte: de  
 Majoor meenende dat ons oogmerk was handel te dryven,  
 zond derhalven een Koopman tot ons; maar een Officier,  
 die in rang op den Majoor volgde, verbeeldde zich dat wy  
 Franschen waren, die iets vyandelyks bedoelden, weshalven  
 hy voorgesteld had, diensvolgens behooryke maatregels te  
 nemen. De Heer Port voegde 'er by, dat de Majoor ge-  
 noodzaakt was geweest, al zyn gezach te gebruiken om de  
 Ingezeetenen te beletten de Stad te verlaten; zoo zeer be-  
 kommert waren zy, dat wy Franschen mogten weezen.

Het Alarm en de vrees, die zich wegens ons verspreidde,  
 sproot voornamentlyk uit een Oproer, het welk, niet veele  
 jaaren geleeden, te Bolcheretsk was ontstaan, en waar by  
 de Bevelhebber was omgekomen. Men zeide ons, dat Be-  
 niowski, een uitgebannen Poolsch Officier, de Stad in groo-  
 te verwarring ziende, die gelegenheid waarnam, om zich  
 meester te maken van een Galjoot, aan den mond van de  
 Bolschoireeka gelegen, dwingende een genoegzaam aantal  
 Rusfische Matroozen, dat Schip te besturen; dat een ge-  
 deelte van die Zeelieden aan de Kurrilfche Eilanden aan  
 land gezet werd, en onder anderen Ismyloff; dat hy Japan  
 zag, en Luconia aandeedt, alwaar men hem onderrigte,  
 welken koers naar Canton te houden, dat hy, by zyne aan-  
 komst aldaar, als pasfagier op een der Fransche Oost-Indi-  
 fche Schepen naar Frankryk overging, zynde de meeste Rus-  
 fchen op Fransche Schepen naar Europa te rug gekeerd; en  
 vervolgens naar Petersburg verreisd. De omftandigheden  
 van de zoo evengemelde Historie, vernamen wy uit den  
 mond van drie van Beniowski's Scheepslieden, die wy in de  
 Haven van Petropaulowska aantroffen; dit alles werd ons  
 op onze aankomst te Canton nader bevestigd, door de Hee-

ren van de Engelsche Factory aldaar : die ons verhaalden dat iemand met een Rusfisch Galjoot te Canton was aangekomen, die hen gezegt had, dat hy van Kamtschatka kwam, en dat de Fransche Factory hem een plaats als passagier, op één harer Schepen, na Europa had bezorgt.

Wy kortswylden niet weinig met de vrees en bekommering van dit Volk, en vooräl met het verslag, het welk de Heer Port ons deedt, wegens de omzichtigheid van den Serjant, daags te voren; die, toen hy den Heer King en eenige andere Heeren aan land zag komen, zich met den Rusfischen Koopman in de Keuken schuil hieldt, om ons te beluisteren en te ontdekken, of wy Engelschen waren dan niet.

Uit het voorkomen van den Heer Port, ons verbeeldende dat hy de Secretaris van den Bevelhebber konde zyn, werd hy als zoodanig met den Rusfischen Koopman door Kapitein Clerke ten eten gevraagd. Dan al schielyk, begonnen wy, uit het gedrag des Koopmans, optemerken, dat de Heer Port slechts een gemeen huisbediende was; echter niet verkiezende onze geringe geneugtens aan onze trotsheid opteöfferen, vermeden wy deswegens eenige vragen te doen; wy bleeven derhalven hem op den voet als ons gelyken behandelen, en genoten daar voor het voordeel van zyne bekwaamheid als tolk.

Met behulp van dezen tolk waren wy thans in staat, om op eene eenigzins gemakkelyke wyze, met de Rusfchente spreken, en ons eerste onderwerp was, onderzoek te doen, hoe ons best te voorzien van mond- en Scheeps-behoeftens, welke laatste wy, sedert langen, groot benoodigt geweest waren. Op dit eerste voorstel kreegen wy tot antwoord, dat de gansche landstreek om de baai, ons geen ander levend Vee dan twee Hokkelingen kon opleveren, en dat de Serjant op zich nam ons die te bezorgen. Wy vervoegden ons vervolgens tot den Koopman, die zoo buitenmatig in zyne eischen was, dat Kapitein Clerke het raadzaam oordeelde, een Officier naar den Bevelhebber te Bolcheretsk aftezenden, om daar ter plaatze naar den prys van het benodigde te ver-

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.



VI.  
BOEK.  
1779.  
*Mey.*

nemen. Van dit besluit gaven wy kennis aan den Heer Port, die terstond een renbode aan den Bevelhebber afzond, met een bericht van onze oogmerken, en welke eigentiyk bedoelingen van onzen Zeetocht waren, door welk bericht alle kwade vermoedens, die men wegens ons koesterde, werden weggenomen.

Kapitein Gore, de Heer King en de Heer Webber werden vervolgens door Kapitein Clerke benoemd, om naar Bolchetsk te reizen, doch op dien dag en den volgenden was het weder veel te slegt en te stormig, om door zulk eenen akeiligen en woesten oord, eenen reistocht aantevangen. Den 7. Mey, het weër handzamer en bedaard zynde, vertrokken wy, des morgens vroeg, met Scheeps-Booten, omby hoogwater aan den mond van de Awatska te komen, welke by laag water eene meenigte droogtens en zandbanken heeft: hier zouden wy vaartuigen van de Inlanders vinden, om ons de Rivier op te voeren. Wy werden vergezeld van den Heer Port, den Russischen Koopman en twee Cofakken, ook hadden wy ons behoorlyk voorzien van bonte kleederen, eene noodwendige voorzorg, alzo wy naauwlyks vertrokken waren, of het begon vry sterk te sneeuwen. Om agt uren werden wy, een Engelsche Myl buiten den mond der Rivier door ondiepte, genoodzaakt te blyven liggen; wy stapten derhalven in kleene Kanoos over, en werden met onze bagage door eenige Kamtschatdalers over een zandplaat heengevoerd, welke door de snelheid des strooms alhier was opgeworpen, en telkens zoo als men ons zeide van plaats veranderde. In diep water gekomen, verschaftte men ons eene gemakkelyke Boot, gelyk aan een Noorweegsche Jol, in welke wy de Rivier werden opgevoert, gevolgt van andere Kanoos beladen met onze bagaadie.

De mond van de Awatska heeft de wydte van bykans een vierde van eene Engelsche Myl; hooger opkomende, word de Rivier allengskens nauwer; wy voeren voorby verscheidene takken derzelve, van welke, zoo men ons zeide, veele in andere deelen van de baai uitwateren; zommige derzelve, aan de linkerzyde, loosden zich in de Paratounca Rivier.

vier. Voor de eerste tien mylen is de strekking der Rivier, van de baai af, Noord; vervolgens draait zy naar 't Westen. Behalven deze bogt loopt zy meestal regt, en stroomt door een laag vlak land, ter lengte van dertig mylen, van haren oorsprong tot aan Zee; zy vloeit meenigmaalen buiten haare oevers, en zet het gansche land onder water. Zes Mannen duwden met lange stokken het Vaartuig voort, drie aan elke zyde; tegen den stroom op, leiden wy bykans drie Engelsche Mylen in een uur af. Dezen zwaren arbeid hielden zy tien uren lang uit, slechts eenmaal, voor een korten wyl, poozende om zich te verfrischen.

Men had ons by ons vertrek gezegt, dat wy dien avond gemaklyk Karatchin zouden bereiken; doch by 't ondergaan der Zonne waren wy nog wel vyftien Mylen ver van die plaats, het welk wy te wyten hadden, aan ons verwyl in 't overvaaren der Zandplaten, welke wy aan den mond der Rivier en elders ontmoetten.

Onze schuitvoerders, ten uitersten afgemat zynde, en de moeilykheden, in 't opvaren der Rivier, met den duister toenemende, lieten wy alle gedagten, om onze reis dien avond voortzetten, varen: wy kozen een plaats aan land uit, welke tamelyk gedekt schein, en na dezelve van de sneeuw ontdaan te hebben, sloegen wy een Veldtent op, welke wy, uit voorzorg, hadden medegenomen; een goed vuur en uitmuntende punch deden ons den nacht aangenaam doorbrengen. Ons voornaamste ongemak was, dat wy niet digt by 't vuur konden komen, het welk naauwlyks brandde of veranderde alles rondom ons in eenen volflagen modderpoel. De Kamtschatdalers waren zeer handig en vlug in 't opzetten onzer Veldtent, en in 't kookken van onzen mondkost; maar wy stonden ten uitersten verbaast, dat zy hun Théé gereedschap hadden mede gevoert, dewyl zy het voor een ondraaglyk gemis houden, als zy niet twee of driemaal daags het genoeggen kunnen hebben zich met een kopje Théé te verfrischen.

Zoo haast het dag werd zetten wy onze Reis weder voort, en waren nog niet verre gevordert, toen wy ontmoet wer-

VI.  
BOLK.  
1779.  
Mey.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

den door den Toion of hoofd van Karatchin, die van onze komst onderrigt, vaartuigen bezorgt hadt, beter geschikt om de hooger gedeelten der Riviere te bevaaren. Een gemaklyk vaartuig, bestaande uit twee aan één gehegte Kanoos, wel voorzien van bonte mantels, en bekleed met beerenhuiden, werd ons toegewezen; de bekwaamheid van des Toion's Volk om deze schuiten een snelle vaart te geeven, bragt ons reeds ten tien uren aan de *Ostrog* Karatchin, waar wy aan den waterkant ontvangen werden, door Kamtschadaler Mannen en Vrouwen, en eenige Rusfische Dienstknechten, behoorende aan den Koopman Fedositch. Zy waren alle in hunne beste Kleeding uitgedoscht; die der Vrouwen was zwierig en net, bestaande uit een losse tabbert, digt om den hals met een zyde halsboordtje vastgemaakt; hier over droegen zy een kort jak, zonder mouwengemaakt, van veelverwig nankin, haare rokken waren van dunne Chineesche zyde. Haare hembden, welker mouwen tot aan de vuist reikten, waren insgelyks van zyde; om haare hoofden droegen zy gekleurde Doeken, welke het hair der gehuwde Vrouwen geheel bedekten, terwyl de ongehuwde de Doeken onder 't hair hadden, dat zy tot over de schouders los lieten hangen.

Karatchin is vermaaklyk gelegen aan de Rivier, en bestaat uit drie houten huizen, drie *Fourts* of huizen onder den grond, en uit negentien Balagans of Zomerhuizen. De 's Toions woning, waar wy heen geleid werden, was, gelyk alle de huizen in dit Land, in twee vertrekken verdeeld, in het voorste van welke wy geen ander huisraad vonden, dan een lange smalle tafel met een bank daar rondsöm; het binnenst vertrek 't geen eigentlyk tot keuken diende, was insgelyks zeer schraal van huisraad voorzien. Maar de vriendelyke opwagting van onzen gastheer, een eenvoudige en geschikt man, geboren uit eene Rusfische Vrouwe, en van een Kamtschadaler Vader, en de heuschheid met welke wy ontvangen werden, vergoedde rykelyk de armoedigheid zyn's verblyfs. Zyn Vrouw kon uitmuntend Kookken, bediende ons met veelërlei soort van Visch en Wildbraad, als mede met

vee-

veele foorten van ingelegde doornbesfen. Terwyl wy in deze armlyke Hut het middagmaal hielden, en in den uitersten hoek der bewoonbare Weereld onthaald werden van menfchen, die ons volftrekt vreemd waren, trok een enkele half verfleten tinnen lepel onze aandagt, welks maakzel ons niet onbekent was, en op welks fteel wy het merk van Londen vonden. 't Is niet mogelyk uittedrukken, welke angstvallige hoop en teedere herinneringen daardoor in ons verwekt werden. Zy, die lange buiten hun geboorte land hebben omgezworven, zullen gemakkelyk begrypen, welk een onüitfpreeklyk genoeg en zulke beuzelingen kunnen voortbrengen.

Wy ftonden thans de Rivier te verlaten, om het overige van dezen tocht met fleden afteleggen; het had nogthans, over dag, zoo fterk gedooit, dat wy niet wel voor den avond konden vertrekken, wanneer de koude de wegen weder gefchikt maakte voor de fleden. Wy namen dien tufchen tyd waar, om het Dorp rond te wandelen, de eenige plaats dezer landftreek, waar wy geen sneeuw zagen. Het is gelegen in eene vlakte, welke omtrent anderhalve Engelsche Myl in omtrek heeft. De bladen der Boomen waren juist aan 't uitbotten, en het groen der zelve ftak fterk af, by de omliggende met sneeuw bedekte Heuvelen. De grond, welke gefchikt fcheen om de gemeene groentens voorttebrengen, vonden wy tot onze grootfte verwondering geheel onbebouwt. Niemand der Ingezeetenen was in 't bezit van eenig Vee. Met één woord, hunnen toefland, gedurende de wintermaanden, is allerakeligst. Zy waren thans bezig met verhuizen van hunne Jourts naar hunne Balagans, waar door wy gelegenheid hadden, die beide foorten woningen te zien. Het Volk noodigde ons zeer beleefdelyk binnen te komen; blymoedigheid en genoeg en ftraalde hen zichtbaar ten oogen uit, waar toe mifchien de aannaderende verwifeling van jaargetyde niet weinig aanleiding gaf.

By onzen gullen gastheer wederkeerende, vonden wy het avondmaal gereed, meest bestaande uit gelyke gerechten, als ons des middags waren opgedifcht; na het eindigen van

VI.  
BOEK.  
1771.  
Mey.

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Mey.*

het maal onthaalden wy den *Toion*, en deszelfs Vrouw op punch, welke wy maakten van den drank dien wy voor onze Reis hadden medegenomen; de altoos edelmoedige Kapitein Gore schonk hen eenige artykels van waarde; waarna zy zich naar de Keuken begaven, en ons het voor vertrek overlieten, daar wy onze beere huiden over de banken uitspreidende, ons ter nederleidden om te rusten, alvorens met onze leidsheden afgesproken hebbende, om ons te wekken, zoo rasch de grond hard genoeg zoude zyn voor de sleeden. Het jammerlyk gehuil der Honden, maakte ons reeds des avonds om negen uren wakker, en dit verschriklyk geluid bleef aanhouden, tot dat onze bagaadje op de sleede was geladen, toen de Honden ingespannen waren, en alles reisvaardig was, veränderde dit gehuil in een blymoedig gekef, 't welk ophieldt op het oogenblik dat wy aftrokken.

De lengte van zulk eene Reisflede is ongeveer vier en een halve voet, de wydte is één voet. Zy heeft de gedaante van eene wasfende maan, en is gemaakt van ligt taai hout, aan een gehegten met gevlogten teen; lieden van rang laten dezelve fraai beschilderen, met roode en blaauwe kleuren; en de Zee met bont of beerenhuid bekleeden. Zy staat op vier stutten omtrent twee voeten hoog, gehegt in twee lange platte stukken houts, van vyf tot zes duimen breed, aan elk einde een voet buiten het lichaam der slede uitstekende, van voren omgekromt als een schaats, en beslagen met het been van het een of ander Zeedier; het voorste gedeelte der sleeden is opgecierd, met smalle reepen van gekleurd laken en leder; de evenaar, aan welke de strengen der Honden zyn vastgemaakt, is behangen met dunne yzeren plaatjes of kleine bellen, welker geklank zy zich verbeelden, dat de Honden in 't loopen aanmoedigt. Zelden voeren deze sleeden meer dan een mensch teffens, die zydwaard zit met de voeten op de scheede der sleede rustende, hebbende zyn lyf tocht en bagaadie in een bundel achter zich; vyf Honden, met een lederen riem twee aan twee gekoppelt, maken doorgaans een gespan voor elke sleede. De teugels, welke aan den hals band en niet aan den kop worden vastgemaakt, strekken weinig

tot

tot bestuur, en hangen meestäl op de sleeden, de dryver zich geheel verlatende, op de geboorzaming aan zyne stemme. Ten dien einde wordt 'er veel zorg besteed aan een goeden voorlooper, die zy in groote waarde houden om zyne gedweeheid en gewilligheid; ook is 't niet ongewoon, dat zy voor zulk een voorlooper veertig roebels, of honderd en twintig Guldens betalen. De dryver is voorzien van een gevorkten stok, die tot zweep en teugel dient; door dezelve op de sneeuw te slaan, kan hy den voortgang der Honden regelen, of ze geheel doen stilstaan; wanneer ze niet naar zyne stem luisteren of traag in 't loopen zyn, kastyd hy ze door dien stok op hen te werpen. De behendigheid des dryvers om dien stok, onder 't voortrennen, weder op te rapen, is zeer aanmerkelyk, en maakt het bezwaarlykst gedeelte van hun beroep als dryver uit; en 't is ook waarlyk niet te verwonderen, dat zy alles aanwenden om zich afterigten in een bedryf, by 't welk zy zoo veel belang hebben; want, zy verzekerden ons, dat zoo haast een dryver zyn stok verliest, de Honden zulks terstond bemerken, en indien hy zich niet kloek houdt, onmiddelyk wegsnellen, en niet ophouden, voor zy volstrekt afgeloopen en afgemat zyn, of de sleede omvalt, of tegen een Boom aan stukken stoot, of van eene steilte nederstort, en geheel in de sneeuw begraven wordt. Het geen men ons verhaalde zoo van de snelheid dezer Honden, als van de gestrengheid, waarmede men ze behandelt, en de ongemakken en honger, welke ze moeten verduren, zcu ons ongelooflyk zyn voorgekomen, had het niet gesteund op de beste getuigenissen, en hadden wy zelf niet ondervonden den grooten spoed met welchen de bode, met de tyding onzer aankomste naar Bolcheretsk afgevaardigd, naar de Haven van St. Peter en St. Paul wederkeerde, schoon de sneeuw ongemeen zacht was. De Gouverneur van Kamtschatka onderrigte ons, dat deze Reis doorgaans in twee en een halven dag werd afgelegd, en dat hy eens een renbode van die Haven in drie en twintig uren ontvangen had.

De Honden worden, den ganschen winter door, gevoed met den afval van gedroogden en stinkenden Visch, en dit

VI. slecht voedsel zelfs wordt hen, een dag voor zy op Reis  
 J. CER. gaan, onthouden; en men staat hen niet toe, een enkelen  
 1779. brok van iets te eten eer zy de Reis gedaan hebben; mee-  
 Mey. nigmalen laat men hen twee volle dagen vasten, in welken  
 tyd zy een verbazend end wegs kunnen afleggen. Deze  
 Honden gelyken in gedaante naar die van het Pomerfche ras;  
 doch ze zyn veel grooter.

Ons niet durvende verlaten op onze eigen kundigheid, hadden wy ieder een Man tot dryver, die, aangezien de slechtheid der wegen, een moeilyken taak had in 't besturen der sleede; want daar de dooi in de Valeijen, door welken onzen weg liep, was door gegaan, moesten wy de kanten der Heuvels houden, en onze leidslieden waren des genoodzaakt de sleeden aan den lageren kant, verscheide Mylen aan een, met hunne sehouderen te ondersteunen. De Heer King had een goedäartige Cofak tot voerman, doch zoo onbedreeven in zyn beroep, dat hy telkens met de sleede omtuimelde, waar over het gezelschap niet weinig moest lachgen. Onze geheele party bestondt uit tien sleeden. Die, welke Kapitein Gore voerde, was van twee aan elkander vastgehegt, en rykelyk voorzien van bont en beerenvelen: zy werd van tien Honden getrokken, vier naast elkanderen gekoppelt. De sleeden, met zwaare goederen beladen, hadden insgelyks tien Honden ieder.

Wy hadden slechts vier mylen afgelegd, toen het begon te regenen, het welk met de donkerheid des nachts ons eenigzins verlegen maakte. Wy kwamen derhalven tot het besluit om tot het aanbreeken van den dag te blyven, waar wy ons bevonden; de sleeden werden behoorlyk vastgemaakt en bezorgt, wy wentelden ons zelve in onze bonte pelzen, en wagtten geduldig den dagenraad af. Om drie uren werden wy vermaand de Reis voortzetten; alzoo onze leidslieden bevreesd waren, dat als wy langer wagtten, de dooi ons mogt beletten voorttegaan of wedertekeeren. Alhoewel wy veel tegenspoed hadden, het welk voornaamlyk was toe te schryven aan den slegten weg, kwamen wy echter, om twee uren, in den namiddag, behouden aan een Ostrog, Nat-  
 cheek-

checkin geheeten, gelegen aan eene kleene beek, die in de Bolchoireka valt een weinig beneden de Stad. De afstand van hier tot Karatchin wordt gerekent op agt en dertig wersten, of vyf en twintig Engellche Mylen; welke wy in vier uuren zouden afgelegd hebben, hadde het blyven vriezen; doch de sneeuw was zoo zacht, dat de arme honden, bykans by elken stap, tot den buik daar in zakten, en het was inderdaad te bewonderen, dat zy bekwaam waren de moeilykheden van dezen tocht uitteftaan.

Deze geringe Ostrog bestondt slechts uit een houten Huis, de verblyfsplaats des Toion's, uit een *Fourt* en uit vyf *Balagans*. Wy werden hier op dezelfde vriendelyke, en gastvrye wyze ontvangen, als te Karatchin; en in den namiddag werden wy geleid, naar eene zeer bezienswaardige Heetebron, niet verre van het Dorp gelegen. Op eenigen afstand zagen wy de damp daar uit opstygen als uit een kookenden Ketel; nader komende, bespeurden wy een sterken zwavelreuk. De Hoofdbron heeft eene opening van omtrent drie voeten over 't kruis; behalven deze is 'er een aantal van mindere Wellen, van dezelfde mate van hitte, in den omliggenden grond; zoo dat die gansche plek dermate heet was, dat wy het geen twee minuten op dezelfde plaats konden houden. Het water, uit deze bronnen vloeiende, wordt vergaderd in een' kleene Badplaatze en vormt vervolgens een kleen beekje, het welk zich in de Rivier ontlast. Zoo men ons verhaalde, waren verscheide kwalen, boven al Rheumatike pynen, gezwollen en verlamde gewrichten, en andere ongemakken door dit Bad geneezen. De Thermometer stondt op de Badplaats op 100 gr., doch twee Minuten in de bron zelve gehouden zynde, rees hy tot één graad boven kokenden Spiritus. De Thermometer in de lugt staande teekende 34 gr., in de Rivier 40 gr. en in het huis van den Toion 64 gr. De grond, uit welken deze heete wateren op wellen heeft eene zachte ryzing, achter denzelven is een groene Heuvel van tamelyke hoogte. Zommige planten scheenen hier weelderig te groeijen, onder deze kon de wilde look ons oog niet ontslippen.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

Den



VI. Den 10., gingen wy, des morgens, op de Bolchoireeka  
 BOEK. Scheep, in vaartuigen, met welke wy die Rivier langs voe-  
 1779. ren; dewyl wy het voor stroom hadden, meenden wy dat  
 Mey. den volgenden dag onze Reis zou ten einde loopen. Schoon  
 Bolcheretsk tagtig Engelsche Mylen van Natchekin is af-  
 geleegeen, verhaalde men ons, dat in den Zomer, wanneer  
 de gesmolten sneeuw van 't gebergte, de Rivier opzet, de  
 snelheid des strooms zoo sterk kan zyn, dat de Kanoos van  
 de eene plaats naar de andere het in één dag overzetten: doch  
 thans, was 't zeggen, zouden wy vry langer onder weg zyn,  
 alzoó het ys slechts drie dagen voor onze aankomst was los-  
 geraakt, en ons vaartuig het eerste was, dat, na de Vorst,  
 dezen tocht deedt. Dit bericht vonden wy maar al te waar,  
 want wy werden grootelyks belemmerd door ondieptens, en  
 alhoewel 'er op zommige plaatzen, een snellen stroom ging,  
 hadden wy zoo veele banken, en rafelingen te myden, en  
 ons vaartuig over zoo veele droogtens te halen, dat onze  
 Reis daardoor niet weinig vertraagt werd. Aan beide de  
 oevers maakte de landstreck eene Romaneske vertooning,  
 schoon zonder verschiet; de Rivier liep tusshen steile, klip-  
 pige bergen, welke een akelig en bar gezicht, en niets anders  
 levendigs opleverde, dan nu en dan een Beer, of een vlucht  
 wild gevogeltje. Dezen en den volgenden nacht bragten wy  
 onder onze Veldtent door, aan den oever van de Rivier,  
 waar wy, wegens het ruwe onāangenaame weder, veel on-  
 gemak uitstonden.

Op den 12., hadden wy by 't aanbreken van den dag,  
 het gebergte achter ons, en voeren thans door eene laage  
 uitgestrekte vlakke, met zeer veel kreupel hout bezet. 's Mor-  
 gens, om negen uren, bereikten wy een *Ostrog*, Opatchin  
 genaamt, van bykans dezelfde grootte als Karatchin en ge-  
 reekent op vyftig Engelsche Mylen afftands van Natchekin.  
 Een Serjant met vier Rusfische Soldaten, hadden hier reeds  
 twee dagen op onze aankomst gewagt; zoo rasch zy ons  
 vernamen, vaardigden zy een ligt vaartuig af naar Bolcheretsk,  
 om kennis te geven van onze aannadering. Een prach-  
 tige Kanoó, rykelyk voorzien van allerlei bonte Huiden,  
 lag

lag gereed om ons inteneemen, en men had veel zorg gedragen om ons alle behoorlyk gemak te verschaffen; doch onze Reisgenooten werden hiervan uitgezondert. Het deed ons leed ons te zien scheiden van onzen ouden Vriend Port, die, naar maate onze Reis ten einde spoedde, dagelyks blooder en schuwer werd. 't Is waar, eer wy met hem de Reis naar Bolcheretsk aanvingen, had hy ons reeds betuigt niet gerechtigd te zyn tot de achting, welke wy hem bewezen hadden; doch daar wy hem een bescheiden en nederig mensch bevonden te zyn, drongen wy 'er op aan, dat hy gedurende den tocht met ons op een gelyken voet zoude staan. Het overige van de Reis werd met alle gemak afgelegd, want naar mate wy meer naar beneden van de Rivier kwamen, troffen wy sneller stroom en minder verhinderingen aan.

Op onze nadering van Kamtschatka, meenden wy uit het gewoel en de beweging te kunnen bemerken, dat men 'er ons plechtig stond te ontvangen. Dit was ons gansch niet aangenaam, dewyl wy reeds een geruime poos vry kaal van plunje geweest waren, en ons Reisgewaas meest bestond uit eene mengeling van Indische, Europeesche en Kamtschatkaler modens. Om in zulk een gemengden opschik, onze intrede te doen in de Hoofdstad, zagen wy als belachlyk aan: de meenigte Volks, die wy aan den Waterkant bespeurden, en het bericht, dat de Bevelhebber ons aan de Kanoo stond te verwelkomen, deed ons halte houden, aan het huis van een Soldaat, omtrent een half kwartier uurs van de Stad af. Van hier vaardigden wy Mr. Port af aan zyne Excellentie, dien wy kennis gaven, dat zoo haast wy ons van onze Reis-kleederen zouden ontdaan hebben, wy de eer zouden hebben onze opwagting by hem te komen maken aan zyn huis; dat wy hem derhalven op 't vrendelykst verzogten, niet te wagten om ons derwaards te geleiden; doch hy bleef by zyn voornemen om ons dit eerbewys te betoonen. Weshalven wy ons terstond op weg begaven, om hem aan 't inkomen van de Hoofdstad te ontmoeten. Wy waren alle zeer lomp en boersch in onze eerste begroetingen, zynde, ten minsten zints twee jaaren en een half, ongewoon eenige buigingen of strykadien

VI. diën te maken. De Bevelhebber ontving en verwelkomde  
BOEK. ons op de verplichtendste wyze, maar het deed ons ten uit-  
1779. tersten leed te bemerken, dat hy, bykans, al zyn Fransch  
Mey. vergeeten had; zoo dat de Heer Webber alleen het genoeg  
had met hem te kunnen spreken, door middel van 't Hoog-  
duisch, het welk zyn moedertaal was.

Majoor Behm was vergezeld vanden oversten Schmaleff, de tweede in rang, nog een ander Officier, en alle de Kooplieden dier plaatze. Wy werden naar het huis des Bevelhebbers geleid, alwaar wy zeer beleefd en eerbiediglyk, door diens Echtgenootte verwelkomd werden; zy hadt Thee en andere ververschingen voor ons gereed. Na 't afleggen der eerste plichtpleegingen, verzogt Kapitein Gore den Heer Webber, aan den Majoor kennis te geven van het oogmerk onzer Reize, dat wy gebrek hadden aan Scheepsbehoeftens, verschen leeftocht, meel en andere noodwendigheden; dat het ons voorkwam dat hy ons weinig bystand zou kunnen doen bezorgen, uit de landstreek om en by Awatska baai, endar, uit het geen wy alreeds gezien en gehoord hadden, het niet wel mogelyk zyn zoude om zwaare vragten over het Schier-Eiland, vooräl in het tegenwoordig jaargetyde heen te voeren, dat zulks maar al te blykbaar was uit de moeilykheden ons op reis bejegend, en dat alvorens deswegens eenige verandering kwam, wy onze reis noodwendig zouden moeten vervorderen. De Bevelhebber merkte hier op aan, dat wy nog niet wisten, wat zy konden doen; dat hy om geen moeilykheden zou denken, als hy onze behoeftens kon vervullen; dat hy alleen verlangde te weten wat wy noodig hadden, en den tyd welken wy hem ten langsten konden geven om het ons te bezorgen. Na hem betuigd te hebben ten sterksten aangedaan te zyn, over deze verplichtende goedwilligheid, gaven wy hem een lyst van de Scheepsnoodwendigheden, het vleesch, het meel enz. 't geen wy order hadden te koopen; tevens te verstaan gevende, dat wy, tegens den 5. Juny, onze Reis meenden voortzetten. Dit artykel afgedaan zynde, werd het gesprek algemeener, en 't is natuurlyk te begrypen, dat wy zeer verlangende waren alhier eenig  
nieuws

nieuws wegens ons geboorteland optedoën. Na eene afwezigheid van drie jaaren, vleiden wy ons dat Majoor Behm ons het een of ander van aanbelang, in dat tydvak voorgevallen, zou kunnen mededeelen; dan, wy vonden ons zeer te leur gestelt, toen hy verklaarde ons geen nieuws van later tyd, dan toen wy Engeland verlieten, te kunnen melden. De Bevelhebber vermoedende, dat wy vermoeit waren en naar rust verlangden, verzogt, om zeven uren des avonds, ons naar ons logies of nacht verblyf te mogen geleiden. 't Was vruchtloos ons te verzetten tegen eene plichtpleeging, op welke wy geen ander recht hadden, dan dat van vreemden te zyn; doch dit alleen woog by dezen edelmoedigen Lyfander alle andere bedenkingen op. In 't heen gaan passeerden wy twee Wagthuizen, waar, ter eere van Kapitein Gore, de Soldaten het geweer presenteerden; wy werden geleid naar een net en zindelyk huis, door den Majoor voor ons bestemt, tot een optrek; gedurende ons verblyf te Kamfchatka; wy hadden twee Schildwagten aan de deur, en een Serjants wacht in 't huis daar naast. Ons onze vertrekken aangewezen hebbende, nam de Majoor zyn afscheid, en beloofde ons des anderendaags te zullen komen bezoeken. Op ons gemak konden wy thans nagaan, de geryfkykheden, welke hy ons had toegeschikt. Onze Reisgezel Port, en een Soldaat tusschen den rang van Serjant en Korporaal, en *Pulproperfchack* genaamt, waren aangestelt om onze huisbedienden te zyn. Wy hadden insgelyks een huishoudster en een kok, die gelast waren zich te gedragen naar de bevelen van Monsieur Port, in 't bereiden der spyzen naar den Engelschen smaak.

Een aantal van de voornaamste lieden der Stad, lieten ons nog denzelfden avond hun compliment maken, en verzoeken de eer te mogen hebben, ons des anderendaags te komen begroeten, alzoo zy vermeenden, dat zulks dezen avond te doen, onze vermoeidheid mogt vermeerderen. Zoo veele oplettenheid en beschaafdheid, in zulk eene woeste en barre landstreek, stak ten sterksten af ten voordeele van de bewoonderen dezès gewest; wier

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

beleefdheid zelfs zoo ver ging dat, na zonnen ondergang, de Serjant verslag kwam doen van de Wagts aan Kapitein Gore.

Den 13., des morgens, ontvingen wy een bezoek van den Majoor, van den oversten Schmaleff, en van de voornaamste lieden der Stad. De twee eerstgemelden hadden, na dat wy ons te rust hadden begeeven, om Mr. Port gezonden, en uit hem vernomen wat ons het meest aan boord scheen te ontbreken: zy bleeven aandringen dat wy den geringen voorraad, welken zy toen nog overig hadden, tusfchen ons en hunne bezetting zouden verdeelen; zich beklagende, dat wy gekomen waren in een jaargetyde, wanneer zy doorgaans zeer schaars voorzien waren; dewyl de Sloepen van Okotsk met den jaarlykschen voorraad nog niet waren aangekomen.

Met dankbaarheid namen wy het gulle aanbod dezer gastvrye Vreemdelingen aan; doch onder beding dat wy den prys mogten weten van de waaren, welke zy ons zouden afstaan, ten einde Kapitein Clerke, voor het beloop derzelven, briefjes mogt trekken op het Comptoir van uitrusting te Londen. De Majoor weigerde dit volstrekt, en toen wy 'er, by herhaling, op aandrongen, deedt hy ons telkens zwygen, zeggende, dat hy zyne Vorstin geen grooter dienst kon doen, dan met allen mogelyken bystand te verleenen aan haare Engelsche Vrienden en Bondgenoten, dat het haar een byzonder genoeg zou weezen te verneemen, dat, in eenen zoo verafgelegen hoek der wereld, de landen, onder haare heerschappy, bystand hadden kunnen toebrengen aan Scheepen, op een tocht van zoo veel aanbelang uitgezonden; hy voegde 'er by, dat hy, om die reden, zoo strydig niet kon handelen met het karakter zyner Keizerinne, en eenige papieren in betaaling aannemen; doch indien wy 'er opgezet waren, hy alleen een getuigfchrift verzogt van de goederen ons ter hand gesteld, dat hy het zelve aan zyn Hof zou overzenden, tot een bewys, dat hy zyn pligt hadt waargenomen. Al het overige moest aan de beide Hoven overgelaten worden, maar men moest hem verschoonen van niet te bewilligen in't ontvangen van Wisfels.

Dit

Dit artykel bepaald zynde, verzogt hy te mogen weten; welke onze byzondere behoeften waren, verklarende, dat hy het voor zich een hoon zou achten, indien wy ons met kooplieden inlieten, of ons by iemand anders dan hem vervoegden.

Daar wy buiten staat waren, om zoo veel edelmoedigheid naar behooren te beantwoorden, bleef ons niet anders over dan hem onze bewondering en hartelykste dankbaarheid te betuigen. By die gelegenheid herinnerde de Heer King zich, dat Kapitein Clerke hem had medegegeeven een stel kaarten en prentverbeeldingen, behoorende tot de uitgave van Kapitein Cooks tweede reize, met last om 't zelve zynen't wegen den Bevelhebber aantebieden. Niets kon hem aangenamer geweest zyn dan dit geschenk, alzoo de Majoor een yverig bewonderaar was van alles wat betrekking had tot nieuwe ontdekkingen. Kapitein Clerke had den Heer King desgelyks vryheid gegeeven, om den Bevelhebber een kaart te laten zien, van de ontdekkingen op onze tegenwoordige reize gedaan; en oordeelende uit des Majoor's omstandigheden, en gerustgeneigdheid, dat eene mededøeling van deze soort hem ten uittersten behagen zoude, schoon hy, uit bescheidenheid, geen andere dan zeer algemeene vragen deswegens gedaan had, maakte den Heer King geen zwaarigheid in hem een vertrouwen te stellen, 't geen zyn gedrag zoo wel verdiende. Hy begreep dit blyk van vertrouwen ten vollen, gelyk wy verlangden, en was zeer getroffen, toen hy met een opslag van het oog de geheele Kust zag zoo aan de zyde van Asia als van America, om van welke eene onvolkomene kennis te verkrygen, zyne Landsgenooten zoo veele jaaren besteed hadden.

Behalven dit blyk van vertrouwen, en het reeds gemelde stel kaarten en printverbeeldingen, hadden wy niets mede gebragt, zyner aanneeminge waardig; want het verdient naauwlyks gemeld te worden, dat de Heer King den Zoon van den Majoor, een kleene jonge, overhaalde om een Zilveren Horologie aantenemen, en zyn Dochtertje blyde maakte met een paar Fransche Oorringen. Aan den oversten Schmaleff

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Mey.*

gaf de Heer King den Thermometer door hem op reis gebruikt; en hy beloofde hem een jaar lang naauwkeurige aantekening te zullen houden, van de lugtsgesteltenisse, en deze aan den Hr. Muller, dien hy kende, overtezenden.

Dezen dag hielden wy 't middagmaal aan 't huis van den Bevelhebber, die, altoos oplettend om ons te behagen, verscheiden spyzen had laten aanrechten naar de wyze der Russen en Kamtschatdalers, benevens verscheide andere naar den smaak der Engelschen. In den achtermiddag gingen wy de Stad en den omliggenden oord bezigtigen. Bolcheretsk is geleege in eene laage zwampige vlakte, welke zich uitstrekt tot de Zee van Okotsk, zynde omtrent veertig Engelsche Mylen lang, en van eene aanmerkelyke breedte. Dezelve ligt aan de Noordzyde van de Bolchoi-reha of groote Rivier, en op een Schier-Eiland, het welk van 't vasteland is afgescheiden geworden door een breed Kanaal, onder 't bestuur van den tegenwoordigen Bevelhebber; welk Kanaal 'er niet alleen eene meerdersterkte, als een Kasteel, aan heeft gegeven, maar de Stad ook minder dan voorheen aan overstromingen blootgesteld. Beneden de Stad is de Rivier van zes tot agt voeten diep, en omtrent een vierde van een Engelsche Myl breed. Zy ontlast zich in de Zee van Okotsk, op den afstand van twee en twintig Engelsche Mylen; waar zy bevaarbaar is voor Schepen van eene tamelyke grootte. In dit gedeelte des lands, wordt geenerlei koorn geteeld; en de Majoor verzekerde ons, dat zyn tuin de eenige was, die men 'er ooit hadt aangelegd. De grond was voor het meere deel met sneeuw bedekt; die bloot lag, was vol kleine Heuveltjes van een zwarten, veenachtigen aart. Wy zagen omtrent twintig of dertig koebæesten, en de Majoor had zes goede paarden. Deze en hunne Honden zyn de eenige tamme Dieren die zy bezitten: uit hoofde van de noodzaaklykheid om van deze laastgemelde een groot aantal te onderhouden, kunnen zy enkel zulk Vee aankweken, dat in grootte en sterkte tegen de Honden op mag: want gedurende den ganschen Zomer tyd, laten zy hunne Honden geheel losloopen, en voor zich zelve zorgen; 't geen hun zoo hongurig en verscheu-

scheurend maakt, dat zy zomtyds zelfs de Runders aanvallen.

De woningen in Bolcheretsk zyn alle van één gedaante, van hout opgetimmert en met riet of stroo gedekt. Het Huis des Majoors is veel grooter dan de overige, en bestaat uit drie ruime vertrekken, net, met papiere behangzels, maar de talksteen, uit welke de vensterraamen bestaan, gaf 'er een armelyk en onbevallig voorkomen aan. De Stad bestaat uit verscheide ryen laäge gebouwen, ieder vyf of zes woningen bevattende, aan elkander verbonden; met eene lange gemeene gang 'er langs door heen loopende, aan de eene zyde van welke de keuken en de voorraadshuur, aan de andere zyde de woonplaats is. Er zyn insgelyks barakken voor de Rusfische Soldaten en Cofakken; een tamelyke Kerk, een Recht-kamer, en aan 't einde van de Stad eene meenigte *Balagans* of Zomerwoningen. De Inwoners maaken een getal uit van tusschen de vyf en zeshonderd koppen. De Majoor gaf des avonds een fraai gastmaal, tot het welk alle de fatzoenelyke Inwoners van beiderlei Sexe genoodigt waren.

Den volgenden morgen vervoegden wy ons by den Koopman Fedofitsch, om eenige tabak voor de Matroozen, die nu reeds meer dan twaalf maanden dat geliefd artykel hadden moeten missen. Dit, nogthans, gelyk alle onze handelingen van denzelfden aart, kwam terstond ter kennisse vanden Bevelhebber, en wy stonden niet weinig verbaast, als wy kort daaröp, in ons huis, vier zakken Tabak vonden, van meer dan honderd ponden ieder, welke hy verzogt, dat, in zyn naam, en in den naam der bezettinge, aan onze Matroozen mogt uitgedeeld worden. Ten zelfden tyde hadt men ons twintig Suikerbrooden, en zoo veel ponden Thee gezonden, met verzoek, dat wy dit, den Officieren aan boord, ten geschenke zouden aanbieden; alzoo men verstaan had, dat wy meerendeels daarom verlegen waren. Mevrouw Behm hadt 'er een geschenk by gevoegd voor Kapitein Clerke, bestaande uit versche Boter, Honig, Vygen, Ryst en andere artykels, gepaart met de hartelykste wenschen dat ze hem,

in

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Mey.*



VI. in zynen zwaklyken staat van gezondheid, van eenigen dienst  
 BOEK. mogten weezen. 't'e vergeefsch poogden wy tegen deze  
 1779. overdadige goedheid iets intebrengeu, en ons met ernst te  
 Mey. verzetten dat zy zich zelveu niet beroofden, daar wy ten vol-  
 len overtuigd waren, dat zy bykans den geheelen voorraad  
 der bezettinge aan ons uitreikten. 't Bestendig antwoord  
 van den Bevelhebber was, dat hy zelf gebrek geleeden had,  
 en wist wat 'er noodig was aan lieden in onzen toestand. In-  
 dedaad, de lengte van tyd, die 'er verloopen was, zedert wy  
 eenige bekende Haven aandeeden, kwam hen ongelooflyk  
 voor, en scheen het bewys onzer kaarten, en andere samen-  
 loopende omstandigheden noodig te hebben, om van henaan-  
 genomen te worden. Onder deze laatste was een zeldzaam  
 geval, 't geen Majoor Behm ons dezen morgen verhaalde, en  
 waar van hy, voor onze komst, geene reden altoos kon uit-  
 denken.

't Is bekend, dat de Tschutski, het eenige Volk in 't  
 Noorden van Asia is, dat zyne onafhangelykheid bewaard,  
 en alle pogingen der Rusfen om ze te onder te brengen weer-  
 staan heeft. De laatste Krygstocht tegen hen ondernomen,  
 was die van den jaare 1750, en eindigde na veele wisselende  
 kansfen, in het te rug trekken der Rusfen, die hunnen be-  
 velvoerenden Officier verlooren hadden. Zints dien tyd ver-  
 plaatsten de Rusfen hun grensvesting van de Anadyr naar de  
 Ingiga, eene Rivier, die zich ontlast in het Noordelykst ge-  
 deelte der Zee van Okotsk', en den naam geeft aan een Golf,  
 gelegen ten Westen van die van Penshink. Uit dit Fort  
 hadt de Majoor Behm, op den dag onzer aankomste te Bol-  
 cheretsk, een bode ontvangen met de tyding, dat een ben-  
 de van de Tschutski, te dier plaatze aangekomen was met  
 voorflagen van vriendschap, en eene vrywillige aanbieding  
 van schattingsfchuldigheid. Op het onderzoeken naar de oor-  
 zaak dezer onverwagte verandering in hunne gevoelens, had-  
 den zy verklaard, dat omtrent het einde des jongstleden Zo-  
 mers, twee groote Rusfische Vaartuigen hen bezogt hadden, dat  
 het Volk der Schepen hen zeer vriendelyk had behandeld,  
 en in een Vriendschaps verbond met hen getreden was; dat  
 zy

ingevolge die Vriendelyke gesteltenisse, nu aan het Russische Fort kwamen, om een verdrag te sluiten, dat voor beide de Volken aanneemlyk zoude zyn. Deze aanmerkelyke Historie had veel bedenkens en gespreks veröorzaakt, zoo te Ingiginsk, als te Bolcheretsk, en zou niet te ontcyfferen zyn geweest, hadden wy hen den Sleutel niet gegeven. Het strekte ons tot geen gering genoeg, dat wy, schoon louter toevallig, den Rusfen, in dit geval den besten weg aangewezen hadden om schatting intezamelen, en hunne heerschappy uitbreiden; in hoope dat de goede verstandhouding, waar toe dit geval aanleiding heeft gegeven, een braaf Volk moge verlossen van de toekomstende invallen zulker magtige naburen.

Op heden werden wy ter maaltyd verzogt by den Oversten Schmalff, die, om ons te vermaken, een Russische en Kamtschatdaler dansparty had aangerecht. Het is niet mogelyk zich een overeenkomstig denkbeeld te vormen van deze plompe vertooning. De wyze van dezen Russischen dans gelykt eenigzins naar die van onze *Doedelzak*, en geschiedde door een, twee, of vier dansers tegelyk. Zy maken korte maar schielyke passen, en ligten hunne voeten naauwlyks van den grond; de armen hangen dicht aan 't lyf, terwyl 't lighaam, als eene houte staak, styf en onbeweeglyk blyft, behalven als zy malkander voorby treden, wanneer zy de hand schielyk en met eene boersche lomphheid opligten. Dan, zoo de Russische dans iets onbeduidends of loms had, die der Kamtschatkalers was nog veel plomper. De eenigste bedoeling in hunne dansen is, de lompe gebaarden van den Beer natebootzen, welk Dier, de bewoners van dit gewest meenigvuldig maalen gelegenheid hebben in deszelfs verschillende houdingen en bedryven te zien. Om de averechtze en lompe houdingen, welke wy by deze vertooningen zagen, te beschryven, zou een verdrietig werk en voor niemand van eenig belang zyn. Over 't algemeen hielden zy 't lighaam krom en de knien gebogen, en gebruikten de armen in 't nabootzen der bewegingen van dat lompe Dier.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

VI. Veel tyd verspilt hebbende op onze reis naar Bolcheretsk, BOEK. en onderrigt zynde dat wy, in het te rugkeeren, nog meer 1779. moeilykheden konden aantreffen, welke ons nog langer onder Mey. der weg zouden houden, waren wy verplicht dezen avond den Majoor kennis te geven, van ons voornemen, om des anderen daags te vertrekken. Het denkbeeld van afscheid te nemen van onze nieuwe bekenden trof ons, doch wy werden alleraangenaamst verrast, toen de Majoor beloofde ons te verzellen, indien wy één dag langer wilden blijven. Hy zeide ons, dat hy zyne Papieren gereed had, en het Bevelhebberschap van Kamtschatka overgaf aan den Oversten Schmaleff; en daarénboven reeds de benoodigde schikkingen en toebereidzels gemaakt had, om eerlang naar Okotsk te vertrekken; maar dat hy zich gelukkig achtte, zyn reis te kunnen uitsstellen, en ons naar Petropaulowska te vergezellen; ten einde het genoeg te hebben, te zien dat niets verzuimd werde van 't geene ons tot nut of dienst konde zyn.

Voor de beuzelingen, welke de Heer King aan de Kinderen van den Majoor Behm hadt gegeven, werd hy beschonken met een allerkostlykst stel Kleederen der Kamtschatkalers, van die soort als de voornaamste *Toions* des Lands dragen by zeer plechtige gelegenheden. Dit stel, gelyk wy anderhand uit den mond van Fedositsch vernamen, had ten minsten honderd twintig roebels gekost. Hy kreeg, op den zelfden tyd, van des Majoors Dochtertje, een fraaije Sabelmoff.

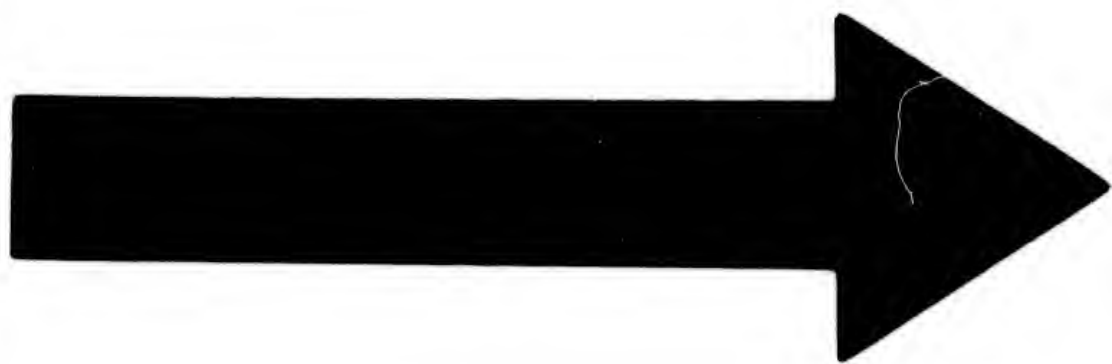
Den volgenden dag, zynde den 15. hielden wy het middagmaal by den Revelhebber, die, om ons zoo veel mogelyk te laten zien van de zeden en gewoontens der Ingezeetenen, de aanzienlyksten der plaatze, dien avond, ten zynen huize noodigde. Alle de Vrouwen vertoonden zich naar de Kamtschatkaler wyze, zeer fraai opgeschikt. Mevrouw Schmaleff, en de Vrouwen der andere Officieren van de bezetting waren in een aartige smaak gekleed, half naar Siberische en half naar de Europeesche Mode. Mevrouw Behm, in 't byzonder, verscheen in een kostlyk Europeesch gewaad, volkomen gekleed. De rykheid en verscheidenheid van zynen stoffen, die de Vrouwen droegen, als mede de zonderling-

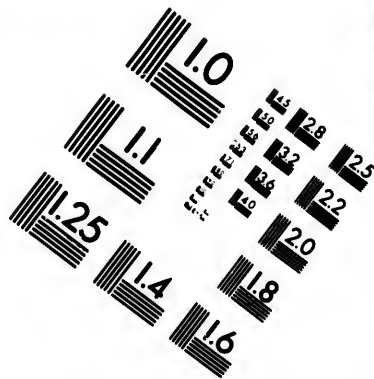
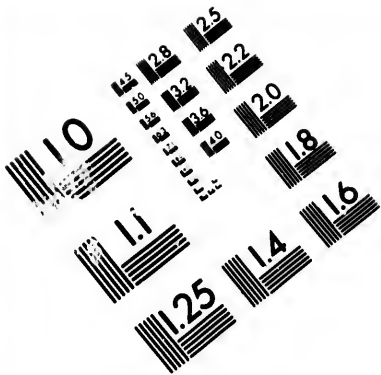
lingheid harer kleeding, liep sterk in 't oog. Het geheel geleek naar een betoverd tooneel, te midden van de woestste en akelykste landstreek des Aardbodems. Men vermaakte zich met zingen en dansen.

Den volgenden morgen tot ons vertrek bepaald hebbende, begaven wy ons vroegtijdig des avonds naar ons verblyf, waar wy verrast werden door drie reisgewaaden, naar de Kamtschatkaler wyze gemaakt, en door den Bevelhebber voors ons bezogr. Hy zelf kwam kort daarop ten onzent om toe te zien, dat zyn Volk onze dingē naar behooren oppakten. Indedaad wy hadden al vry wat goederen mede te nemen; want behalven de gewigtige geschenken van den Majoor, waren wy door de beleeftheid en edelmoedigheid van den Oversten Schmaleff, en andere byzondere perfoonen nog rykelyk bedeeft.

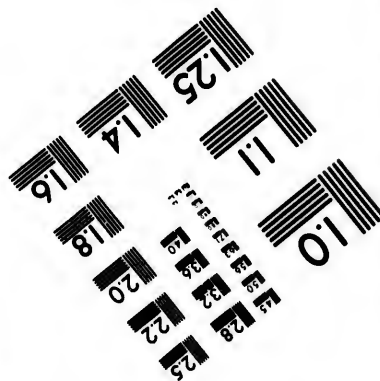
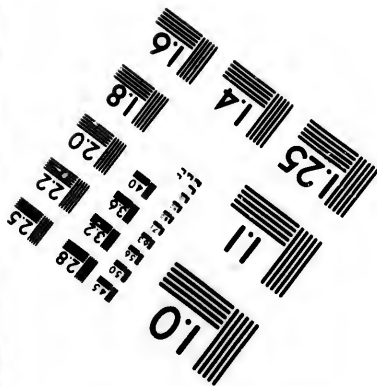
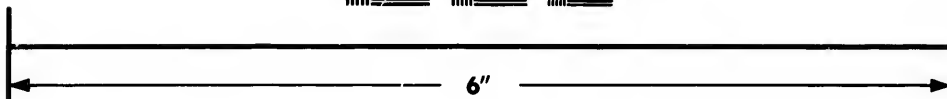
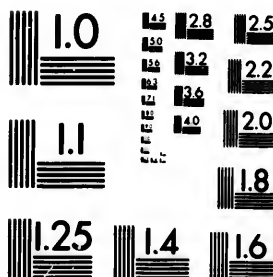
Op Zondag den 16. maakten wy ons al vroeg in den morgen gereed tot ons vertrek; en, terwyl wy daarmede bezig waren, werden wy verzogt, als wy naar de Vaartuigen gingen, by Mevrouw Behm ons laatste afscheid te komen nemen. Hoe zeer onze harten vervuld waren met de gevoelens van de warmste dankērkentenisfe voor het goedhartig en edelmoedig onthaal, ons te Bolcheretsk bejeegend, nam dit nog toe door het aandoenlyk tooneel 't geen wy zagen by het verlaten onzer verblyfplaatze. Alle de Soldaaten en Cofakken, tot de bezetting behorende, stonden aan de eene zyde, en alle de mannelyke inwooners der Stad, in hun beste gewaad uitgedoscht, aan de andere zyde van de straat; het geheele Volk verēenigde zich, in het aanheffen van een treurzang, het welk men aldaar de gewoonte heeft, by het vertrekken van hunne Vrienden, te zingen. Op deze wyze gingen wy naar het huis des Bevelhebbers, voorgegaan door de Trommels en Pypers der bezettinge. Alhier werden wy ontvangen door Mevrouw Behm, vergezeld van andere Juffers, gekleed in lange zyde mantels, gevoerd met bont van veelērlei kleuren, het welk een zeer prachtige vertooning maakten. Na het neemen van eenige ververfchingen voor ons gereed gemaakt, begaven wy ons naar den Waterkant, be-

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.





**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WERSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

0  
E 28  
E 32  
E 36  
E 40  
E 45  
E 50  
E 56  
E 63  
E 72  
E 80  
E 90  
E 100

10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36  
37  
38  
39  
40  
41  
42  
43  
44  
45  
46  
47  
48  
49  
50  
51  
52  
53  
54  
55  
56  
57  
58  
59  
60  
61  
62  
63  
64  
65  
66  
67  
68  
69  
70  
71  
72  
73  
74  
75  
76  
77  
78  
79  
80  
81  
82  
83  
84  
85  
86  
87  
88  
89  
90  
91  
92  
93  
94  
95  
96  
97  
98  
99  
100

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Me.*

geleidt van de Jufferſchap, die haar gezang paaſde by dien der overige inwooneren, en na van Mevrouw Behm aſſcheid genomen, en haar verzekerd te hebben, dat de gaſtvryheid en weldadigh id, ons te Bolcheretsk beweezen, voor altoos met een dankbaar aandenken, diep in onze harten zou geprent blyven, waren wy te zeer ontroerd, om niet met allen mogelyken ſpoed ons in de Vaartuigen te begeeven. Toen wy aſftaken, werden wy driemaal toegejuicht, het welk door ons dadelyk beäntwoord werd: en toen wy een hoek omvoeren, by welken wy voor 't laatſt onze vriendelyke onthalers zagen, troffen zy onze gevoelige harten nogmaals met het laatſte Vaarwel te uiten.

Op onze te rug reis was de ſtroom zoo ongemeen ſnel, dat wy, niettegenſtaande onze Stuurlieden hun uiterſte beſt deden, niet voor den den 17. in den avond, het eerſte Dorp, Opatchin bereikten, zoo dat wy niet meer dan 20 Engelsche Mylen daags hadden afgelegt. Op den 19., bereikten wy Natcheeſkin, en trokken op den 20, de vlakke naar Karachin over. Het pad was thans vry beeter dan de vorige keer, dewyl het tamelyk ſterk gevrozen had in den nacht van den 19. Den 21 voeren wy de Rivier Awatſka af, en kwamen, voor den duister, over de droogtens, welke aan den ingang van de baai zyn. Onze ganſche Reis over waren wy ten hoogſten voldaan, over de dienſtvaardigheid en wakkerheid, waarmede de Toions, en derzelve Kamſchatkalers, ons aan iedere Oſtrog bejegenden. Op het zien van den Majoor, kwam 'er een glans van vergenoegen op elk's wezen; en zy toonden zich zeer aangedaan, toen zy vernamen, dat hy eerlang hen ſtond te verlaten.

Van Bolcheretsk hadden wy een bode afgevaardigd naar Kapitein Clerke, met bericht van de wyze, op welkewy aldaar ontvangen waren; en van des Majoors voornemen om ons op onze te rug reize naar de Schepen te vergezellen, hem ten zelve tyde den dag meldende, op welken wy meenden aan boord te zyn. Aan de Haven gekomen, zagen wy met vermaak, alle onze Booten naar ons toekomen. De roeijers zagen 'er zindelyk uit, en de Officiers hadden zich,



zoo goed mogelyk, uitgedoscht. De Majoor stond verstelt over het gezond en welgedaan voorkomen onzer Matroozen, en zag met verwondering dat veele hunner slechts een enkel hembd en een wyde overbroek aan 't lyf hadden, schoon het op dat zelfde oogenblik sneeuwde.

Majoor B. hm, die zich genegen had getoond, een bezoek aan de Schepen te geven, alvorens aan land te stappen, thans vernemende dat Kapitein Clerke zeer onpasfelyk was, dagt het niet gevoeglyk hem zoo laat te ontrusten, het thans na negen uren zynde. De Heer King verzelde hem derhalven naar 't huis van den Serjant, en begaf zich vervolgens naar boord, om aan Kapitein Clerke een verslag te geeven van hunne ontmoetingen te Bolcheretsk. Aan boord gekomen, vond hy den Kapitein zeer verërgert, schoon wy ons geveit hadden, dat eene ongestoorde rust in de Haven en het gebruik van melk en groentens, veel zouden toetebrengen tot zyne herstelling.

Den volgende morgen geleidde de Heer King den Majoor naar de Schepen, alwaar hy met alle mogelyke teekenen van eerbied en onderscheiding ontvangen, en begroet werd met dertien Kanon Schoten. Hy hadt in zyn gevolg den Bevelhebber van een Russisch Galjoot, twee Kooplieden van Bolcheretsk, den Schipper van een sloep, en den Priester van het Dorp Paratounca.

Na een bezoek aan Kapitein Clerke gegeeven, en de beide Schepen bezigtigt te hebben, keerde hy naar de Resolution te rug, om aldaar het middagmaal te houden. In den namiddag werden hem de veelvuldige zeldzaamheden ver- toond, welke wy verzameld hadden; en van elk derzelve iets, door Kapitein Clerke, hem aangeboden. Te dezer gelegenheid kunnen wy niet nalaten een blyk te vermelden, van dankbaarheid en edelmoedigheid van onze Matroozen, die vernomen hebbende, welk een geschenk van Tabak de Majoor hen gedaan had, vrywillig en ongevergt verzogten, dat hun rantsoen van sterken drank mogt ingehouden, en aan de bezetting van Bolcheretsk gezonden worden; alwaar, naar hunne meening, de Brandewyn zeer schaars moest zyn, de-

VI. wyl de Soldaten aan land hen vier Roebels voor één vles ge-  
 BOK. boden hadden. Deze ongemeene opoffering moesten wy ten  
 1779. hoogften bewonderen, alzo wy wisten hoe zeer de Matro-  
 Mey. zen zich beklaagden, wanneer hun rantzoen verminderd of  
 ingehouden werd; het welk echter niet dan in warme lucht-  
 streeken geschiedde, en dan nog inet oogmerk om in kouder  
 gewesten, hen een ruimer maate te kunnen uitdeelen. In-  
 dien men nu in aanmerking neeme, hoe zeer ze het gemis  
 van dezen drank moesten gevoelen op den barren tocht,  
 dien wy nog naar 't Noorden te doen hadden, zal men over  
 hunne edelmoedigheid nog meerder verbazen: de Officieren  
 nochtans wilden niet dat het Volk uit edelmoedigheid zoude  
 lyden, maar gaven in stede van de kleine hoeveelheid, tot  
 welker aanneeming wy den Majoor Behm konden overhalen,  
 zoo veel Rum. Deeze met een paar Dozyn viesfen Kaap-  
 Wyn voor Mevrouw Behm en andere kleine geschenken, die  
 wy konden geven, werden op de beleefdste wyze aangeno-  
 men. Den volgenden morgen verdeelden wy de Tabak onder  
 het Volk der beiden Schepen; die Tabak kwauwden of  
 rookten, kreegen ieder drie ponden, die geen Tabak ge-  
 bruikten, kreegen slechts een pond.

Wy hebben reeds gezegt dat de Majoor van zyn Bevelheb-  
 berschap van Kamtschatka had afgestaan, en zich eerlang stond  
 te begeeven naar Petersburg; hy boodt aan zich zelven te  
 belasten met zoodanige Papieren of Brieven, als wy zouden  
 verkiezen aan zyne zorge te vertrouwen. Zulk eene gele-  
 genheid meenden wy niet te moeten verzuimen, weshalven  
 Kapitein Clerke verzogt hem, eenige Papieren, tot onze  
 Reis betrekkelijk, ter hand te mogen stellen; om ze overte-  
 leveren aan den Engelschen afgezant aan 't Rusfische Hof.  
 Ons eerste oogmerk was alleen een klein dagverhaal van on-  
 ze verrigtingen overtezingen; doch na ryper beraad, be-  
 greep Kapitein Clerke, dat het geheel verhaal onzer ontdek-  
 kingen veilig kon worden toevertrouwd aan een Man, die  
 zulke doorlaande blyken van oprechtheid en deugd gegeven  
 had; en overwegende, dat wy nog een zeer hachlyk gedeelte  
 onzer reize te doen hadden, besloot hy, om hem het gansche  
 reis-

reis verhaal van Kapitein Cook, beneevens dat gedeelte van zyn eigen, zints den dood diens Bevelhebbers, tot onze aankomst te Kamtschatka, mede te geven. De Heer Bayley en de Heer King besloten insgelyks een algemeen verslag hunner verrichtingen, langs dien weg aan de Heeren, die over de Zeelengte vergaderen, te doen toekomen: door deze voorzorgen zou de Admiraliteit, ware ons in 't vervolg eenig ongeluk bejegend, een volkomen verhaal gehad hebben, van het voornaamste wedervaren op onzen Reistocht. Ook besloot men verder, een kleinder pakket met Papieren te vervaardigen, om van Okotsk verzonden te worden, welk pakket de Majoor meende, dat omtrent de maand December te Petersburg zou kunnen wezen, alwaar hy zelf in February of Maart daaraanvolgende, giste aantekomen.

Gedurende de drie volgende dagen, werd de Majoor beurtlings aan de beide Schepen, naar ons vermogen, onthaald. Op den 25., nam hy afscheid, en werd met dertien Kanon Schooten begroet: de Matroozen, om hunne achting voor hem uitedrukken, juichden uit eige beweging, hem een drievoudig vaarwel toe. De Heer King en de Heer Webber vergezelden hem eenige mylen in 't opvaren van Awatska Rivier, waar de Rusfische Priester met Vrouw en Kinderen op hem stonden te wagen, om hunnen Bevelhebber het laast vaarwel te zeggen. 't Zou moeilyk te beslifen vallen, of de waardige Priester en zyn gezin, dan wy het meest ontroerd waren, by 't afscheid nemen van den Majoor. Schoon wy slechts een korten tyd kennis aan hem hadden, boezemde zyn gedrag ons de grootste achting voor hem in; en wy konden niet zonder de grootste aandoening scheiden van een Man, aan wien wy ons zoo onëindig veel verplicht rekenden, en dien wy, mischien nimmer, zouden wederzien. Buiten den voorraad, welke mischien te berekenen zou zyn, zal de innerlyke waarde der byzondere geschenken, van hem ontvangen, beloopt hebben op ruim twee honderd ponden sterlings. Dan zyne edelmoedigheid, hoe groot die ook moge voorkomen, werd overtroffen door de kieschheid, met welke hy alle zyne goedgunstigheden betoonde, en de aartige

VI.  
BOEK.  
1779.  
Nicy.

wy-

V. wyze om ons het gewigt der verplichtingen niet te doen gevoelen, welke hy wist dat wy hem niet konden vergelden. BOEK. Indien wy een stap verder gaan, en hem beschouwen als iemand, die een openbaar Karakter bekleed, en de eer zyner 1779. Mey. Vorstinne ophoudt, zullen wy nog meer stoffe van bewondering vinden over de edelste en uitgebreide gevoelens, die hem bezielden. De dienst, in welke gy getreden zyt (was zyn taal) strekt ten algemeenen heil des menschdoms; dit geeft u een regt niet alleen op de gewoone dienstbetooningen der menschen, maar op het Burgerrecht van alle plaatzen waar gy komt. Ik ben verzekerd overeenkomstig met de oogmerken myner Vorstinne te handelen, in u zoo veel gemak en geryf te verschaffen, als in ons vermogen is; en ik kan haar Karakter of myne eigene eer zoo verre niet vergeten, dat ik, voor het betragten van myn plicht, iets zou neemen. Hy zeide ook onder andere nog: Dat hy 'er een byzonder werk van maakte een goed voorbeeld te geeven aan de Kamtschatkalers, die eerst uit den staat van Barbaarschheid kwamen; dat zy de Rusfen als hunne voorbeelden in alles aanzagen, en dat hy diensvolgens hoopte, dat zy voortaan het zich een plicht zouden rekenen, vreemdelingen, zoo veel in hun was, by te staan, en gelooven dat dit de handelwyze was, van alle beschaafde volken. Na alle onze tegenwoordige behoeftens, zoo veel het in zyn vermogen was, vervult te hebben, betoonde hy zich niet min bezorgd, omtrent onze toekomstige noodwendigheden, en daar 't hem toefcheen, dat wy den doortocht, op welchen wy uit waren, niet zouden vinden, en dus in 't einde van 't Jaar naar Kamtschatka wederkeeren, verzogt hy van Kapitein Clerke eene lyst te mogen hebben, van 't meel en touwwerk, dat wy zouden behoeven; belovende het een en ander van Okotsk te zullen zenden, om op onze wederkomst te wagten. Ook overhandigde hy gemelden Kapitein een beschreeven Papier, alle de Rusfische Onderdanen bevelende ons allen mogelyken bystand te verleenen.

Terwyl Kapitein Gore met de andere Heeren naar Bolche-

cheretsk waren, geschieden de volgende verrigtingen aan boord der Schepen en te Petropaulowska.

Op den 7 Mei, dreef een groot stuk ys tegen de Resolution, waardoor ons tui-anker sprong, en wy genoodzaakt waren ons ander anker te ligten, en het Schip op nieuw te vertuijen. De timmerlieden, bezig met het lek digt te maken, moesten vry wat van de boegdubbeling afnemen; zy vonden verscheide houtte nagels los en verrot, zoo dat men dezelve gemakkelyk met de vingers kon uithalen.

Op den 11., woei het hevig uit den Noord-Oosten, waar door de beide Schepen verplicht waren derzelve stengen en raas te stryken. Doch in den namiddag, het we'r bedaard, en het ys afgedreven zynde, naar den mond der Haven van Petropaulowska, haalden wy digter aan den wal, om met minder moeite ons van water en hout te voorzien.

Op den 12., zonden wy eenig Volk naar Land, om hout te hakken; doch de sneeuw, waarmede als nog de grond bedekt was, maakte dat werk moeilyk. Tegen over de Schepen ruinden onze Waterhalers een plek gronds, waar een frische stroom was; ook werd aldaar een tent voor den kuiper opgeslagen, de lege vaten vervolgens aan land gebragt, en de Zeilmakers naar den wal gezonden.

Op Saturdag den 15., het strand vry van ys zynde, zonden wy eenig Volk met den zegen uit, en vingen voor de manschap van beide Schepen een goeden voorraad visch. Ja, van dien tyd af, tot ons vertrek uit de Haven, kreegen wy van alle kanten meer visch dan wy gebruiken konden. De Toions, zoo van deze plaats als van Paratounca, een naburig Dorp, hadden last gekreegen van Majoor Behm, om alle de Kamtschatkalers voor ons te laten vischen, en meenigmalen gebeurde het, dat wy geen weg wisten met het geene ons gezonden werd; het welk meest bestond uit Haring, Forrellen, Platvisch en Kabeljauw. De eerste, die thans op zyn best waren, en ongemeen lekker van smaak, werden zeer overvloedig in deze Baai gevonden. Het Volk van de Discovery kon ééns, ter oorzaake van de verbazende meenigte dezer Vischen, welke de zegen bevatte, het met niet

M m m

zon-

VI.  
BOEK.  
177).  
Mey.

VI. der scheuren aan 't strand halen; weshalven men verplicht  
 BOEK. was een groot aantal uittewerpen, waarna met het overschot  
 1779. zoo veele vaten gevult werden als men tot inzouten kon mis-  
 Mey. sen, en vervolgens eenige duizende aan strand overgelaten  
 werden.

Het ys en de sneeuw begon nu schielyk te verdwynen, en wy versamelden thans een meenigte netel-toppen, felle-ry en wilde look, ten gebruike van 't Scheeps-Volk; deze groentens werden met gestolt vleesch-sap en tarwe meel tot Soep gekookt, en verschaftte een uitmuntend en heilzaam ontbyl aan het Volk, aan wien het alle morgen werd voorgezet. De berken boomen werden het sap afgetrokken; en het zoete vogt, het welk zy in overvloed leverden, werd gestadig vermengt met den Brandewyn voor 't Volk.

Op den 16., slagten wy een kleenen Os, door den Serjant voor 't Scheeps-Volk gekogt. Hy woog twee honderd zeventig Ponden. Het Volk der beide Scheepen deed 'er hun Zondagsmaal mede, zynde het eerste versche Runder vleesch dat zy geproefd hadden, zints het vertrek onzer Scheepen van de Kaap de Goede Hoop, in December 1776. een tydperk van bykans twee jaaren en een half.

In den avond van dezen dag overleed John Macintosh, de timmermansmaat; zints ons vertrek van de Sandwich Eilanden gekwynd hebbende aan een loop. Hy was een bedaard en vlytig mensch, en werd zeer betreurd van zyne schafmakers. Schoon hy de vierde man was, dien wy, gedurende onze reize, aan ziekte verloor; was hy de eerste, dien wy zeggen konden dat uit hoofde van zyne jaaren en gesteltenisse op ons vertrek een gelyken levens kans had, met de overige zyner makkeren. Watman rekenden wy omtrent zestig jaaren oud te zyn; en Roberts en de Heer Anderson, wier levenskrachten zichtbaarlyk aan 't verminderen waren, voor ons vertrek van Engeland, zouden waarschyntlyk hun leven nergens anders langer hebben kunnen rekken.

Kapitein Clerks gezondheid dagelyks afnemende, niettegenstaande de heilzaame verandering van spyze, welke Kamtschatka hem verschaftte; bezorgde de Priester van Paratoun-

ca, zoo haast deze vernomen had, in welken zwakken toestand de Kapitein zich bevond, hem dagelyks Melk, Brood, Hoenders en versche Boter, alhoewel zyne woning zestien Engelsche Mylen ver af was van de Haven, waar onze Schepen lagen.

Het Rusfisch Hospitaal, naby de Stad van Petropaulowska, was, op onze eerste aankomst, in eenen jammerlyken staat. Alle de Soldaten waren meer of min met het scheurbuik gekweld, en veelen hunner hadden die kwaal in den hoogsten graad. De overige Rusfische inwooners bevonden zich in niet veel beter toestand; en wy bespeurden duidelyk dat onze Vriend, de Serjant, door te veel te nemen van den sterken drank, dien hy van ons gekregen had, zich in weinige dagen de droevigste teekens dier ziekte had op 't lyf gehaald. Kapitein Clerke, die hen geerne uit dien beklaglyken toestand zocht te redden, stelde hen allen onder 't opzicht van onze Heelmeesters, en gaf last, om hen te bedienen met Zuurkool, en mout tot gylbier. De verandering, welke zulks in korten tyd by hen te weeg bragt, was verbaazend, en hunne schielijke geneezing werd voornamentlyk toegeschreven aan de kracht van 't gylbier.

Op Dingsdag, den eersten Juny, werd de Resolution voorzien met negenduizend ponden roggemeel, en de Discovery ontving eene evenreedige hoeveelheid van dergelyk meel ten zelve tyde. Het werd ons aangevoerd uit de voorraadschuren van Petropaulowska. Het Volk kreeg thans hun volrantsoen van Brood, het welk hen, zints ons vertrek van de Kaap de Goede Hoop, niet was ingewilligt. Den zelfden dag vulden wy alle onze watervaten, en bragten vyf en zestig tonnen water aan boord.

Op den 4 Juny, hadden wy styve koeltens en zwaren regen, zoo dat wy ons te leur gesteld zagen, in 't bevlagen onzer Schepen, en ons enkel moesten vergenoegen met een en twintig Schooten te doen ter eere van den geboorte dag Zyner Majesteit, welken dag wy, voor 't overige, zoo goed vierden als wy konden. Port, die, uit hoofde van zyne taalkennisse, by ons gebleven was, had, even als de Serjant (in

VI.  
BOEK.  
1779.  
Mey.

Juny.

VI. hoedanigheid van Bevelhebber van de plaats) deel aan den  
 BOEK. vreugde van dien dag. De waardige Priester van Paratoun-  
 1779. ca, onderrigt zynde dat het de verjaaring van de geboorte  
 Juny. onzes Souvereins was, gaf insgelyks een prachtig feest, op  
 het welk verscheide onzer Heeren tegenwoordig waren, die  
 zeer veel behagen hadden in het onthaal, en zich braaf ver-  
 lustigden met dansen.

Op Zondag, den 6., kwamen 'twintig stuks runders aan,  
 welke ons op bevel van den Bevelhebber gezonden werden,  
 van Ostrog Verchnei, aan de Rivier Kamtschatka gelegen,  
 omtrent honderd Engelsche Mylen van onze legplaats. Dit  
 Vee was van middelmatige zwaarte, en schoon de Kamtschat-  
 kalers zeventien dagen hadden besteed met hetzelfde naar de  
 Haven te dryven, zag het 'er by hunne aankomst wel uit.  
 De vier volgende dagen werden doorgebracht met het maken  
 van toebereidzelen om in Zee te steken; en op Vrydag den  
 elfden begonnen wy te ontmarren. Doch eer wy een der  
 ankers voor de boeg hadden, begon het zoo hevig te stor-  
 men uit den Noord-Oosten, dat wy het oorbaar vonden  
 ons weder te vertuijen, stellende uit de strekking van den  
 ingang der baai, dat de wind, naar alle waarschyndykheid, een  
 hooge Zee in Kanaal zou veröorzaaken. De Pinas werd  
 uitgezonden om den doortocht optenemen, en bragt bericht  
 weder, dat de wind allerfelst woei uit den Zuid-Oosten, en  
 met eene groote storting het water in de baai joeg; zoo dat  
 alle pogingen, om in Zee tekomen, met zeer veel gevaar zou-  
 den verzeld gaan.

Port nam thans zyn afscheid van ons, met zich nemende  
 het koffertje met de dagverhalen onzer reize, voor 't welk  
 de Majoor Behm zoude zorg dragen; en een pak met Pa-  
 pieren; het geene per Expresse stond verzonden te wor-  
 den. Op den 12., den storm bedaard zynde, begonnen wy  
 weder te ontmarren, en kreegen met veele moeite onze an-  
 kers op. Om drie uren, in den namiddag, raakten wy on-  
 der zeil; doch om agt uren het ty tegen ons krygende; kwamen  
 wy weder voor anker in tien vademen Water; af en aan den  
 mond van Rakowina Haven, op den afstand van twee of drie

En



Engelsche Mylen van die Ostrog. Den volgenden morgen gingen wy met de Ebbe weder onder Zeil, doch de wind verflappende, en vervolgens geheel stil wordende, lieten wy de Schepen door de Booten boegseeren. Om tien uren, het ty tegen krygende, waren wy weder verplicht voor anker te komen, in zeven vademen Water.

Kapitein Gore en Luitenant King lieten zich, in den namiddag, aan de Oostzyde van het Kanaal aan land zetten, waar zy, op twee onderscheide plaatzen, de overblyfzels vonden van twee groote Dorpen, en aan de zyde van een Heuvel, zagen zy een oude vervallen borstweering met vier of vyf schietgaten. Ten tyde van Behring was hier geschut gesteld, zoo als die Zeeman ons meld, het welk de vaart naar den mond van de Baai bestreek. Niet ver van deze plek gronds waren de overblyfzels van eenige onderaardsche Spelonken, welke, volgens gissing van onze beide Heeren, eertyds tot pakhuizen of voorraadschuuren gestrekt hadden.

Om zes uren, in den achtermiddag, ligten wy met het ebty anker, en staken te loefwaard op; doch twee uren daarna, werden wy, door eene opkomende dikke mist, genoodzaakt by te draaijen, dewyl wy ons op onze peilingen niet verlaten durfden tusschen verscheide blinde klippen heen te stuuren, welke zich te wederzyde van de engte bevonden, welken wy moesten door varen. Den volgenden morgen, zynde Maandag den 14., begonnen wy, zoo haast het van ebbe was, en de mist eenigzins opklaarde, weder anker te ligten; 'er was weinig of geen wind, zoo dat wy de Boots vooruit zonden om ons te boegzeeren; dan, om tien uren kreegen wy den wind en het ty zoo sterk tegen ons uit Zee, dat wy nogmaal verplicht werden voor anker te komen in dertien vademen Water. Het overige van dien dag bleven wy daar liggen, terwyl de wind zeer styf den mond van de baai in woei. Tegen den avond was de lucht ongemeen wolkig en duister, en de wind zeer onbestendig.

Op den 15., werden wy, reeds voor het aanlichten van den dag, verschrikt door een rommelend geluid; gelyk aan

Mmm 3.

dat

VI.  
BOEK.  
1779.  
Jany.

VI. dat van eenen zwaren donder, die zich van verre doet hoo-  
 BOEK. ren, en met den dagenraad bevonden wy, dat onze Sche-  
 1779. pen zoo aan de zyden als op het Dek ter dikte van bykans een  
 Juny. duim bedekt waren met eene fyne stof als Ameril. De lucht  
 was ten zelve tyde vol van deze zelfstandigheid, en werd  
 daardoor als verduisterd; naar den kant des vuurspuwenden  
 Bergs, welke ten Noorden van de Haven is, vertoonde de  
 Hemel zich ongemeen zwart en dik, zoo dat wy bezwaarlyk  
 den romp des Heuvels konden onderscheiden. Tegen den  
 middag en gedurende den ganschen namiddag, vermeerderde  
 de kracht der uitbarstingen, waarop eene storting volgde van  
 uitgebrand gruis, zoo grof als erwten, en zelfs als Hazel-  
 noten; onder dit gruis waren ook kleensteenen, welke door  
 't vuur geene verandering scheenen ondergaan te hebben.  
 Vreeslyke donderslagen lieten zich in den avondstond hoo-  
 ren, vergezeld van flikkerende Blixemstralen, welke bene-  
 vens de donkerheid der lucht, en de zwavelächtige dampen,  
 eene allerslykste vertooning maakten. Wy bevonden ons  
 op dien tyd op den afstand van ongeveer agt Zeemylen van  
 den voet des Bergs.

Op den 16., ligten wy, met het aanbreeken vanden dag,  
 onze ankers om uit de baai te zeilen; doch flappe wind en  
 een dwarslopend ty noodzaakten ons de Booten uittezetten  
 om onze Schepen te boegzeeren, en daar door te beletten,  
 dat wy niet aan den Oost-Wal gedreeven werden. Om  
 twaalf uren waren wy zes Engelsche Mylen van land af, in  
 eene diepte van drie en veertig vademmen Water, over een  
 bodem van kleen gruis, van dezelfde soort als by de laatste  
 uitbarsting des brandenden Bergs op onze Schepen was ge-  
 vallen.

De landstreek maakte thans eene gansch andere vertooning  
 als by onze eerste aankomst. De Sneeuw, behalven die,  
 welke op de toppen der hoogste Bergen overbleef, was ver-  
 dweenen; en de zyden der Heuvelen, welke op verscheide  
 plaatzen met hout bedekt waren, vertoonden een allerschoonst  
 groen.

Kapitein Clerke's oogmerk was de Kust van Kamtschatka

VI.  
BOEK.  
1779.  
Jany.

zoo dicht langs te zeilen, als het weder wilde gehengen, ten einde de ligging van dezelve te bepalen. Wy bleeven derhalven Noord-Noord-Oost aanstevnen, met veranderlyke winden, tot den 18., toen wy den brandenden Berg nog verbazend veel rook zagen opgeeven. Op den afstand van twaalf Engelsche Mylen van de Kust, konden wy, met een lyn van honderd vyftig vademen; geen grond peilen.

Op den 18., woei het sterk uit den Zuiden; de lucht betrok en werd nevelachtig; weshalven wy het onvoorzichtig oordeelden voor het tegenwoordige langer in 't gezicht van 't land te blyven. Wy hielden daarom af, doch bleeven de strekking van de Kust, zoo als dezelve in de Russische kaarten word afgebeeld, volgen. Om elf uren, even voor dat wy het land uit het gezicht verlooren, hadden wy Cheepoonskoi Nofs, zoo als het de Russen noemen; zeven of agt Zee-mylen van ons af, strekkende Noord-Noord-Oost.

Den 20., het weder al vroeg in den morgen opgehelderd zynde, hielden wy weder op 't land aan, en zagen het binnen een uur, voor ons uit, strekkende van Noord-West tot Noord-Noord-Oost, op den afstand van omtrent vyf Zee-mylen. Het Noorder gedeelte gisten wy Kronotskoi Nofs te zyn; deszelfs ligging, in de Russische Kaarten, ten naasten by overeenstemmende met onze berekening, met betrekking tot de breedte, welke was 54 gr. 42 min. Noord; doch ten opzichte der lengte verschilden wy verbazend veel van hen; want zy plaatzen het op 1 gr. 48 min. ten Oosten van Awatska, en, volgens onze berekening, is het 3 gr. 34 min. ten Oosten van die plaats, of 162 gr. 17 min. ten Oosten van Greenwich. Het land, omstreeks deze Kaap, is zeer verheven, en de binnenlandsche Bergen waren, thans ter tyd, met sneeuw bedekt. Langs de Kust vernamen wy niets dat naar een baai of inham geleck; het land breekt eensklaps af in steile klippen.

Wy hadden niet lang een gezicht van dit land gehad, of de wind begon styf uit het Zuid-Westen opteblazen, en bragt een dikke mist mede, welke ons verplichtte Noord-Oost ten Oosten aftehouden. Omtrent den middag klaarde de

re doet hoo  
t onze Sche  
an bykans een  
ril. De lucht  
eid, en werd  
urfwuwend  
vertoonde de  
bezwaaarlyk  
Tegen den  
ermeerderde  
g volgde van  
s als Hazel  
welke door  
te hebben.  
stond hoo  
welke bene  
ge dampen,  
onden ons  
mylen van

nden dag,  
e wind en  
ittezetten  
beletten,  
en. Om  
nd af, in  
over een  
de laatste  
was ge-

rtocning  
ven die,  
was ver-  
rscheide  
choonst

schatka  
zoo

VI.  
BOEK.  
1779.  
Juny.

de Mist op, en wy rigtten onzen koers weder naar 't land, verwagende Kamtschatskoi Nofs optedoen, het welk wy, op den 21., met het aanbreeken van den dag, te zien kreegen. Doch een Zuid-Westen Wind, van land afwaaijende, belette ons zoo naby de Kust te komen, om derzelve strekking te bepalen, of eene beschryving te geven van derzelve voorkomen. Om twaalf uren waren wy op 163 gr. 50 min. Ooster lengte en op 55 gr. 52 min. Noorder breedte, strekkende het uiterste van 't Land, Noord-West ten Westen  $\frac{1}{4}$  West- en Noord- ten Westen  $\frac{1}{4}$  West. Het naaste daar wy by waren, was op 24 Engelsche Mylen afstand.

Toen wy 's avonds om negen uren zes Engelsche Mylen digter by de Kust genaderd waren, schein dezelve ons toe een Schier-Eiland te zyn, met een grooten uithoek, en zich elf of twaalf Zee mylen uittestrekken, in eene bykans Noord en Zuidelyke rigting. De grond is vlak en van eene middelmatige hoogte; de Zuidelyke uithoek eindigt in eene laage schuinsche punt; die, van den Noordkant, vormt een steile stompe Kaap, en tuschen deze uithoeken, tien of twaalf Engelsche Mylen ten Zuiden van de Noordelyke Kaap, is eene zeer groote opening in 't land; aan beide kanten van deze opening is het land laag. Eene opmerkelyke Heuvel, naar een Zadel gelykende, verheft zich achter die opening, en een keeten hooge Bergen, met Sneeuw bedekt, loopt langs de rug van 't gansche Schier-Eiland. Volgens verscheide naauwkeurige waarnemingen is deze Zuidelyke Kaap gelegen op 56 gr. 3 min. Noorder breedte, en op 163 gr. 20 min. Ooster lengte. Ten Zuiden van dit Schier-Eiland stort de groote Rivier Kamtschatka in Zee.

Het jaargetyde te ver verlopen zynde voor ons, om eene naauwkeurige afteekening te maken, van de Kust van Kamtschatka, was Kapitein Clerke's oogmerk, om in onze vaart naar de straat van Behring, voornamentlyk de liggingen van de uithoeken der Kust te bepalen. Wy stevenden, om die reden, dwars door een ruime baai, geteekend tuschen Kamtschatskoi Nofs en Olutorskoi Nofs, met oogmerk om in 't gezicht van de laatste te komen, welke door de Rusfische Landbe-

befchryvers verbeeld word als den uiterften hoek van Kamtschatka, en de Zuiderlyke grenspaal van het land der Koriaos.

Op Dingsdag, den 22., zeilden wy voorby een dooden Walvisch, welke een verschrikkelyken stank van zich gaf, die wy reeds op den afstand van drie of vier Engelsche Mylen gewaar werden. De romp was bedekt met een onëindig aantal Meeuwen, Storm-Zwaluwen en andere Keerkring-Vogelen, die zich met dit stinkende aas vergastten. Op den 24., vestigde zich de wind, welke gedurende de drie vorige dagen geen strek had gehouden, in 't Zuid-Westen, aanbrengende helder weder, met het welk wy Noord-Oost ten Noorden koers hielden, de baaidwars door, zonder land in 't gezicht te hebben. Op dezen dag zagen wy een groot aantal Meeuwen, en de manier van spyzigen des Strontjagers walgde ons.

Op den 25., toen wy ons, om een uur na den middag, op de Noorder breedte van 59 gr. 12 min. en op de Ooster lengte van 168 gr. 35 min. bevonden, kwam 'er een zwaare mist op, juist als wy meenden op 't punt te staan om Olutorskoi Nofs in 't gezicht te krygen, welk, indien het door *Muller* wel geplaatst is, op 59 gr. 31 min. breedte, en op 167 gr. 36 min. lengte ligt, en dus slechts een dozyn Zeemylen ver van ons kon af zyn, op welken afstand wy gemaklyk een eenigzins hoog liggend land met het oog konden bereiken. Wy konden thans, met een lyn van hondert zestig vademen, geen grond peilen.

De mist blyvende aanhouden, belette ons nader by land te komen, en om vyf uren stuurden wy Oost-ten Noorden, het welk een weinig Oostelyker is dan de Russische kaarten de krimpung der Kust van Olutorskoi Nofs stellen. Den volgenden dag kreegen wy een frische koelte uit den Zuidwesten, welke tot 't middags van den 27. bleef aanhouden, toen wy, het weder opklaarende, Noordwaards hielden, met oogmerk om in 't gezicht van 't land te komen. Te dien tyd waren wy op de Noorder breedte van 59 gr. 49 min. en op 175 gr. 43 min. Ooster lengte. Alhoewel wy, in den

VI. ogtenstond, eenige Kropgansfen zagen, welke men meend  
 BOEK. dat zich nooit ver van land verwyderen, zagen wy echter  
 1779. gedurende den ganschen dag, geen schyn van 't zelve. Doch  
 Juny. den volgenden morgen, omstreeks zes uren, bespeurden wy  
 land in 't Noord-Westen. De Kust deed zich Heuvelachtig  
 en als tamelyk hoog op; maar, landwaards in, bemerkten  
 wy veel hooger gebergte. De Sneeuw, hier en daar, by  
 vakken, verspreid liggende, zonder dat wy eenig hout  
 konden bespeuren, gaf aan het land een bar en onvruchtbaar  
 voorkomen.

Om negen uren, waren wy tien of elf Engelsche Mylen  
 van de Kust, welke Zuidelykste uithoek West-ten Zuiden-  
 strekte, op den afstand van Zes Zeemylen, waarna de Kust  
 naar 't Westen schein te neigen. Deeze uithoek, op de  
 Oosterlengte van 174 gr. 48 min. en op de Noorder breedte  
 van 61 gr. 48 min. gelegen, is volgens de Rusfische kaarten niet  
 ver van den mond der Rivier Opuka. De Noordelykste  
 Kust strekte ten zelve tyde Noord-ten Westen; tuschen  
 welke en een Heuvel, Noord-West ten Westen  $\frac{1}{4}$  West  
 strekkende, de Kust naar 't Westen schein te buigen, en een  
 diepe baai te vormen.

Omrent agt Engelsche Mylen van land, bespeurden wy  
 eene sterke rafeling, weshalven wy, uit vrees van ondiep-  
 tens te ontmoeten, onzen koers naar 't Noord Oosten stel-  
 den, het langs de Kust houdende. Het diep lood gaf vier-  
 en-twintig vademen Water en een bodem van grind zand.  
 Hieruit maakten wy op, dat de boven gemelde rafeling ver-  
 oorzaakt werd door een ty, als toen naar 't Zuiden loopende.  
 Op den middag waaren wy tegen over het laage land,  
 het welk wy thans zagen de beide uithoeken aan malkaar te  
 verëenigen, waar wy te voren meenden een diepe baai te  
 ontdekken. De Kust buigt een weinig naar 't Westen, en  
 heeft een kleenen inham, welke mischien de mond van eene  
 geringe Rivier is. Wy bevonden ons thans op de Noorder  
 breedte van 61 gr. 56 min. en op 175 gr. 45 min. Ooster-  
 lengte.

Den ganschen agtermiddag bleven wy langs de Kust ste-  
 ve-

venen, op den afstand van vier of vyf Zeemylen, met een koelte uit het Westen, en in regelmatige dieptens van agt- en twintig tot zes en dertig vademen Waters. De Kust had een bar en onvruchtbaar voorkomen, en landwaards in waren zeer hooge Bergen, welker toppen van de Wolken omvangen werden. 's Avonds, om agt uren, meenden sommigen van ons Volk land te zien, Oost- ten Noorden, waaröp wy Zuid Oostelyk aanstevenden, doch het gewaande land was slechts een nevelige bank. Omtrent middernacht zagen wy een Kaap Noord-Oost  $\frac{1}{2}$  Oost, welke wy gisten St. Thadeus-Nofs te zyn, bezuiden van welke het land naar 't Westen buigt, makende een diepe bogt, waar, volgens de Rusfische Kaarten, de Rivier Katirka zich ontlast.

Den 29 en 30. zagen wy een aantal Walrusfen, Walvischen, en Robben, als mede Fregat-Vogels, Meeuwen, Zee-Papaguijen, Zee-Hennen, en anderen. Wy hadden stil weder, van 't welk ons Volk zich bediende, om te Vischen; ook vingen onze lieden overvloed van uitmuntende Kabeljauw. Wy peilden van vyf en zestig tot vyf en zeventig vademen Waters.

Op den 1 July, vonden wy dat het Schip Noord-ten Oosten afdreef, het welk meer toegeschreven werd, aan een Zuidelyke zwellung dan aan de kracht eens strooms. De wind tegen den avond opstekende uit den Zuid-Oosten, hielden wy Noord-Oosten naar den uithoek, door Behring Tschuhotskoi Nofs gheeten. Deeze Kaap, en St. Thadeus Nofs maken de Noord-Oostelyke en Zuid-Westelyke uithoeken van den uitgestrekten Golf van Anadia, in welks boezem de Rivier van dien naam zich ontlast, scheidende het land der Tschutski van dat der Koriac's.

Op den 3. July, op den middag, bevonden wy ons op 63 gr. 33 min. Noorder breedte en op 186 gr. 45 min. Ooster lengte, één uur daar na ontdekten wy Tschukotskoi Nofs, strekkende Noord  $\frac{1}{2}$  West, op den afstand van dertien of veertien Zeemylen. Tegen den avond zagen wy het Eiland St. Laurens, in de strekking van Oost  $\frac{1}{4}$  Noord, en nog een ander Eiland, het welk wy ons verbeeldden te liggen, tuschen St. Laurens en Andersons Eiland, omtrent agttien Engelsche My-

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

July.

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

len Oost-Zuid-Oost van 't eerste. Dewyl wy geene zekere kennis van dit Eiland hadden, was Kapitein Clerke genegen hetzelve van nader by te beschouwen, weshalven wy onmidlyk de steven daar heen wendden, doch ongelukkig konden wy het Eiland St. Laurens niet te boven komen, zoo dat wy verplicht waren, het weder voor den wind te laten loopen, endie Eilanden te lywaard voorby te zeilen. Deze Eilanden als mede het land, aan de Tschukoi Nofs grenzende, waren met Sneeuw bedekt, en deeden zich allerakeligst voor. Wy werden verzelt van allerleije soort van Zee Gevogelte, en zagen eenige Zeehennen en kleen gekuifde Valken. Naardemaal de lucht nevelachtiger werdt, raakten wy buiten 't gezicht van land, tot maandag den 5., toen wy het, zoo wel ten Noord-Oosten als ten Noord-Westen, weder te zien kreegen. Wy waren thans op 189 gr. 14 min. Ooster lengte, en op 65 gr. 24 min. Noorder breedte. Dewyl nu de Eilanden van St. Diomedes, welke in Beerings straat liggen, tuschen de beide vastelanden van Asia en America, door ons, voorleden jaar, bepaald waren, gelegen te zyn op 65 gr. 48 min. Noorder breedte, wisten wy niet op wat wyze het Land naar 't Noord-Oosten over een te brengen met de ligging dezer Eilanden. Wy hielden derhalven op 't land aan, tot drie uren in den namiddag, wanneer wy ons op den afstand van vier Engelsche Mylen van het zelve bevonden, en ontdekkende het twee Eilanden te zyn, waren wy tamelyk wel overtuigt dat het dezelve waren; dan daar het weêr mistig bleef, hielden wy het, ten einde van onzen stand zeker te zyn, naar de Asiatische Kust, tot omtrent zeven uren des avonds; toen wy slechts twee of drie Zee-Mylen van de Oostelyke Kaap van dat vaste land af waren.

Deze Kaap is een verheven rond voorland dat zich omtrent vyf Engelsche Mylen van 't Noorden naar 't Zuiden uitstrekt. Het vormt een Schier-Eiland, het welk aan 't vasteland gehegt is door een smalle landengte van laag land. De Kust doet zich stout op, en drie hooge, spitzige Rotzen vertoonen zich in 't Noorder gedeelte. Het was thans met Sneeuw bedekt, en het strand met ys bezet. Wy zagen nu duidelyk dat



dat een sterken stroom, naar 't Noorden, by ons eene misrekening, van twintig Engelsche Mylen had veroorzaakt.

Thans zeker zynde op wat hoogte wy waren, stuurden wy Noord ten Oosten. Des avonds ten tien uren, het weder ophelderende, zagen wy, op het zelfde oogenblik, de aanmerkelyke hooge Berg naby Kaap Prins van Wallis aan de Kust van Noord-Amerika, en de Oost-Kaap van Asia met de beide Eilanden van St. Diomedes tusfchen beide gelegen. Gedurende dezen dag zagen wy verscheide groote witte Meeuwen, en een groot aantal kleene Vogels van de soort der Valken. De bek van deze laatsten was zaamgedrukt en groot in evenredigheid van het lighaam des Vogels; de kleur was donker bruin of liever zwart, de borst witachtig, en naar den onderbuik van eene roode bruine verf.

Op den 6., bevonden wy ons op de Noorder breedte van 67 gr. en op 191 gr. 6 min. Oosterlengte. Alreeds veele groote stukken ys aangetroffen, en opgemerkt hebbende, dat het ys zich op verscheide plaatzen aan den vasten wal van Asia zette, verwonderden wy ons niet, om drie uren, aan een groot ysveld te komen, dat zich naar 't Westen uitstreckte. Dit verschynzel benam ons veel van de hoop van de reis verder Noordwaards voortzetten dan het jaar te voren. Het stille weder deedt ons in den achtermiddag de Booten in 't water brengen om jacht op Walrusfen te maken, van welken wy eene groote meenigte op de losse ysfhotzen zagen, doch die zoo ongemeen schuw waren, dat ons Volk dezelve nooit onder bereik van 't schot konden krygen, zich altoos te water begevende, alvorens zy op een behoorlyken afstand honden genaderd worden.

De Boots weder binnen genomen hebbende, tegens den avond, stevenden wy Noord-Oostwaards op, met eene frische koelte uit den Zuiden, tusfchen de breedtens van 68 en 69 gr., welk vaarwater wy, het jaar te voren, uit hoofden van het mistige weder, geene gelegenheid gehad hadden te onderzoeken. In deze poging werden wy weder eenigzins te leur gestelt: want den 7., omtrent zes uren des

VI. **BOEK.** 1779. *July.* morgens, werden wy tegen gehouden door een groot **ys-**veld, dat zich van 't Noord-Westen tot het Zuid-Oosten uitstreckte; niet lang daar na wierd de lucht aan de kimmen helder, en toen zagen wy, op den afstand van omtrent tien Zeemylen, de Amerikaanse Kust, strekkende van Noord-Oost ten Oosten tot Oost, tusfchen de breedte van 68 gr. en 68 gr. 20 min. Het ys niet bultig zynde, waren wy door 't heldere weder in staat, zeer wyd over het zelve heen te zien. Deze gansche ys vlakke vertoonde zich als één vast lighaam, daar geen schyn van ontdooiing op plaats had, en dat zich aan 't land had vastgezet.

Het opkomende mistige weder benam ons het gezicht van 't Land, en dewyl het niet mogelyk was nader aan het zelve te komen, stevenden wy Noord-Noord-West, digt langs den Zoom van 't ys, en tegen den middag deszelfs Westelyken uithoek om gezeild hebbende, bevonden wy, dat het, ten naasten by, naar 't Noorden krimpde. Wy rekenden thans op 192 gr. 34 min. Ooster lengte en op 68 gr, 22 min. Noorder breedte te zyn. Wy bleeven dien dag langs den yskant Noord-Noord-Oost voortstevenden, en zeilden zomtyds door losse stukken, welke van het groote waren afgescheiden, en tegen welken, niet tegenstaande onze uiterste oplettendheid en zorgvuldigheid, onze Schepen hevig aanstootten. Om agt uren, in den avond, pasfeerden wy eenig dryvend hout. Om middernacht schoot de wind naar 't Noord-Westen, en wy hadden gestadige buijen van Sneeuw en Regen. De Thermometer was nu gevallen van 38 op 31 gr.

Den volgenden morgen, om vyf uren, de wind naar 't Noorden schietende, konden wy het niet langer over denzelfden boeg houden, uit hoofde van het ys, maar vonden ons genoodzaakt naar 't Westen te stevenden. Wy peilden thans 19 vadem water, welke diepte, vergeleken met onze aanmerkingen over de peilingen van 't voorleden jaar, ons deed verönderstellen, dat wy thans niet boven de zes of zeven Zeemylen van de Kust van Amerika konden afzyn; doch ons uitzicht kon, uit hoofde van een zwaren Sneeuw, bui,

bui, op lang na zoo ver niet reiken. Op den middag bevonden wy ons op 69 gr. 21 min. Noorderbreedte, en op 192 gr. 42 min. Oosterlengte.

Om twee uren, in den namiddag, helderde het weêr op, en wy bevonden ons dicht by een uitgestrekt ysveld, het welk wy van de top der mast zagen dat uit verscheide vaste stukken ys bestond, welke zich aan den buitenkant verëenigden, maar binnenwaards open water vakken hadden, in welke eenige yscholzen dreeven: het ys strekte zich uit van West-Zuidwest tot Noord-Oost ten Noorden. Wy stuurden Zuidwaards, langs den kant van 't ys, om in open water te komen, want de sterke Noorde winden hadden zoo veel losse stukken afgedreeven, dat wy voor eenigen tyd in het ys als bezet waren, en buiten staat om te beletten, dat onze Schepen verscheide keeren tegen de zwaare yschotzen stieten.

Op Vrydag den 9., woei het styf door, uit den Noord-Noord-Westen, verzeld van Sneeuw en Sneeuw-regen. Op den middag stond de Thermometer op 30 gr. Wy hielden onzen koers West-Zuid-West, en zeilden zoo dicht aan 't vaste ys, als wy eenigzins konden; doch wy hadden het ongeluk om door het dryf ys onze looze kiel te beschadigen, en een gedeelte van de dubbeling aan de boegafschuren. Zeer dikwyls ontvingen onze Schepen geweldige schokken, welke met zeer veel gevaar verzelt gingen. Ten naasten by veertig Zee-Mylen naar 't Westen voortgezeild hebbende, langs den kant van 't ys, zonder eenige opening of eene open Zee buiten het zelve, naar 't Noorden te ontwaren, hadden wy geen vooruitzicht, om voor het tegenwoordige verder Noordwaards te komen. Kapitein Clerke besloot derhalven Zuid- ten Oosten te stevenen, de eenige streek, welke vry van ys was, en een verder gevordert jaargetyde aftewagten, alvorens eenige verdere pogingen te doen om door 't ys te komen. Den tusschen tyd meende hy te besteden in 't opnemen van de St. Laurens baai en van de Kust ten Zuiden derzelve gelegen; dewyl het een groote troost zyn zoude, ingevalle wy door het ys verdere schade leden, zoo na-

by

VI.  
BOEK.  
1779.  
Juy.

VI. by eene Haven te zyn. Ook waren wy teffens verlangende  
 BOEK. de Tschutski andermaal te bezoeken, vooral zints de berich-  
 1779. ten van Majoor Behm wegens hen bekomen. Ingevolge de-  
 Mey. zer bepa'inge rigtten wy onzen koers naar 't Zuiden, tot den  
 10. des middags, toen wy eene aanmerkelyke meenigte dryf  
 ys ontmoetten, de wind ons begaf, en het dood stil weder  
 werd. Wy bevonden ons thans op 68 gr. 1 min. Noorder  
 breedte en op 188 gr. 30 min. Ooster lengte. Des morgens  
 hadden wy verscheid Walvischen gezien; en, in den namid-  
 dag, een groot aantal Walrusfen, op de ysbrokken, bespeu-  
 rende, welke ons omringden, zetten wy de Boots uit en zon-  
 den die af, om jacht op die Dieren te maken. Onze lieden  
 slaagden thans beter dan zy den 6. gedaan hadden, want zy  
 keerden naar boord te rug met drie groote en één jong, heb-  
 bende daarënboven verscheiden anderen gedood of gekwetst.  
 Zy waren by deze gelegenheid ooggetuigen van de treffend-  
 ste voorbeelden van ouderlyke tederhaftigheid in deze Die-  
 ren, die, op 't aannaderen der Booten aan 't ys, derzeiver jon-  
 gen onder hunne vinnen namen, en met dezelve in de Zee  
 zогten te ontkomen. Zommigen, wier jongen gedood of ge-  
 kwetst waren en boven water bleven dryven, kwamen te  
 rug en sleepten ze naar de diepte, zomtyds op 't oogenblik  
 dat ons Volk gereed stond dezelve in de Boot te halen; ook  
 kon men aan het spoor, door 't bloed achter gelaten, zien  
 dat zy dezelve al vry ver wegvoerden. Zelfs zag men dat  
 ze zomtyds met die jongen naar boven kwamen om ze lucht  
 te doen ademen, en dan weder onder doken met een yslyk  
 gehuil. Het Wyfje in 't byzonder, wier jong gedood, en  
 binnen de Boot gehaalt was, werd zoo woedende, dat zy  
 haar beide slagtanzen van onder door den bodem van de boot  
 heen floeg.

Om agt uren, des avonds, kreegen wy een Oostelyk koel-  
 tje, waarmede wy bleven Zuid aan stevenen, en des mid-  
 dernachts kwamen wy aan verscheide uitgestrekte velden ys,  
 door het welk wy met klein zeil, ten einde de Schepen geen scha-  
 de mogten lyden, poogden heen te dringen; doch toen wy  
 een weinig verder Zuidwaards gekomen waren, konden wy  
 niets

niets anders zien dan eene uitgebreide klomp vast ys, welke zich naar 't Noord-Oosten, het Zuid-Westen en het Zuid-Oosten, uitstreckte, zoo ver het oog kon reiken. Deze geduchte hinderpaal belette ons de Tschutski te bezoeken, want 'er bleef ons geen water open dan in 't Noorden; om die reden wendden wy, om drie uren des morgens van den elfden, en richtten onzen koers derwaards. Op den middag bevonden wy ons op de breedte van 67 gr. 49 min. en op 188 gr. 47 lengte.

Op Maandag, den 12., hadden wy slappe winden, en nevelachtig weder. By 't nasporen des strooms, vonden wy, dat dezelve Noord-West strekte, ter snelte van eene halve Engelsche Myl in een uur. Wy bleven met een Zuidelyk koeltje en goed weêr onzen koers Noordwaards houden, tot tien uren des morgens van den 13., toen wy ons weder digt by een vasten klomp ys bevonden, welks grenzen wy met ons gezigt van den top der mast niet konden bereiken. Dit benam ons alle hoop van verder Noordwaards te komen, waarmede wy ons echter geveleid hadden, dewyl wy bykans tien Zeemylen gevorderd waren, door een ruimte welke wy den 9, bezet vonden, met ondoordringbaar ys. Wy bevonden ons thans in 't midden van den doortocht tuschen de beide vaste landen, op de Noorder breedte van 69 gr. 37 min. Het zwaare ys strekte zich uit van 't West-Zuid-Westen naar 't Oost-Noord-Oosten.

Nademaal in dat gedeelte der Zee, waar wy ons thans bevonden, geen waarfchynlykheid was om verder Noordwaards te komen, besloot Kapitein Clerke eene laatste poging te doen aan de Kust van Amerika naar Baffins baai, alzo wy 's jaars te voren bevonden hadden, dat wy aan dien kant het verste konden komen. Diensvolgens bleven wy het overige van den dag, met een styve koelte uit den Oosten, tegen den wind opwerken. Wy zagen verscheide Malle Mukken en Pool Meeuwen, en zeilden voorby twee Boomen, die lang in 't water scheenen gelegen te hebben. De grootste was tien of elf voeten lang, en omtrent drie voeten in omtrek, doch zonder schors en takken.

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

Op den 14., bleven wy, met dik mistig weder, Oostwaards aan sturen. Den volgenden dag, de wind styf uit den Westen waaijende, en eenigzins de mist verdreven hebbende, hielden wy het terstond naar 't Noorden, ten einde het ys van nader by te zien. Het strekte zich uit van 't Noord-Noord-West tot Noord-Oost, en was hard en vast: de buitenste kanten waren gescheurd, bultig en van verschillende hoogtens; de binnenste oppervlakte was glad en effen, en naar onze gisfing agt of tien voeten boven het waterpas der Zee. Het weêr gematigt wordende, richtten wy onzen koers naar de krimpung van het ys, het welk op verscheide plaatzen ruime baaijen vormde.

Op den 16., begon de wind, des morgens, optesteken, en was, meest al, verzelt van dikke Sneeuwbuijen. Om agt uren, voor den middag, hadden wy een storm uit den West-Zuid-Westen, zoo dat wy onze marszeilen dubbel reefden; toen het weder eenigzins ophelderde, bevonden wy ons als omringd van 't ys, het welk eensklaps Zuid-Oost om gedreven was, en ons slechts eene opening in 't Zuiden liet. Wy staken derhalven by den wind naar 't Zuiden, en bevonden ons, toen ter tyd, in zes en twintig vademmen Water, en op 70 gr. 8 min. Noorder breedte; en naar onze gisfing op den afstand van vyfen twintig Zeemylen van de Kust van Amerika.

Om vier uren, in den namiddag, begon de storm zich weder te verheffen, zoo dat wy onze bramsftengeraas naar beneden haalden, het bezaans marszeil digt maakten, en het voor en groot-marszeil dubbel reefden. Om agt uren, bespeurende dat onze peilingen tot op twee en twintig vademmen water vermindert waren, het welk wy hielden voor eene aanduiding dat wy niet ver meer van de Amerikasche Kust afwaren, wendden wy en hielden Noordwaards. 's Nachts hadden wy zeer onstuimig weêr, verzelt van Sneeuw: maar 's anderen daags morgens was het helder en gematigt; om agt uren bragten wy onze bramstengraas weder voor de mast, en lieten het voor den wind, die nog uit het West-Zuid-Westen woei, afloopen. Des middags bevonden wy ons op 69 gr. 55 in. Noorder breedte en op 194 gr. 30 min. Ooster lengte.

Te-

Tegen den avond begon de wind te verflappen, en, omtrent middernacht, was het dood ftíl.

Op den 18., des morgens om vyf uren, vervorderden wy met eene flappekoelte, uit het Oost-Noord-Oosten, onzen tocht naar 't Noorden. Wy zagen een aantal Zee papegaijen, kleene Ysvogels en verfcheide Walvisfchen, en ontmoetten veel stukken dryfhout. Om twaalf uren bevonden wy ons op de Noorder breedte van 70 gr. 26 min. en op 194 gr. 54 min. Ooster lengte. Wy peilden ten zelve tyde drie en twintig vademen Water, en het ys had eene ftrekking van Noord tot Oost-Noord-Oost, zynde omtrent een Zeemyl van ons af.

Om één uur, in den namiddag, ons niet ver af bevindende van eene vaste klomp ys, welke eene ftrekking had van Oost tot West Noord-West, wendden wy, en de wind naar 't Westen fchietende, hielden wy Oost aan langs den Zoom van 't ys, tot elf uren 's avonds, toen wy, by 't opkomen van een dikke mist, en by 't afnemen der diepte, welke tot op negentien vademen verminderd was, by den wind, naar 't Zuiden hielden.

Den 19., des ochtends, om een uur, het weder opklarende, ftevendden wy Noord-Oost tot twee uren, toen wy ons als in een volkomen ysbaai bevonden, welke flechts eene opening in 't Zuiden had, waarheen wy derhalven onzen koers rigtten, keerende, met goed weder en ftíl water, denzelfden weg te rug, dien wy gekomen waren. 't Was ons niet mogelyk verder Noordwaards te komen dan wy thans waren, zynde op de breedte van 70 gr. 33 min. en dus vyf Zeemylen bezuiden het punt, welk wy in den voorgaanden Zomer bereikt hadden. Wy ftevendden nu met flappe koeltes, uit den Noord-Westen, naar het Zuid-Zuid-Westen, niet ver van den rand van 't ys, het welk wy aan onze linkerhand hadden, en de ruimte befloeg tusfchen ons en de Kust van Amerika. Op den middag waren wy op de Noorder breedte van 70 gr. 11 min., en op de Ooster lengte van 196 gr. 15 min. en peilden zestien vademen water. Hier uit maakten wy op, dat de Yskaap, niet boven zeven of agt Zeemylen van ons af was; dan, fchoon het weer tamelyk

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

VI. helder was, vonden wy echter den gezichteinder met eenen  
BOEK. nevel bezet, welke ons belette die Kaap te zien.

1779. In den namiddag vertoonden zich twee witte Beeren in 't  
July. water, waar op zommige van ons Scheeps-Volk terstond  
het jol uitzetten, jacht op dezelve maakten, en het geluk hadden  
ze beiden te dooden. De grootste, welke, naar alle  
waarschynlykheid, de Moeder van de kleinste was, werd  
het eerst geschoten, en de kleinste zou het gemakkelyk over  
't ys hebben kunnen ontkomen, had zy de oude willen ver-  
laten, maar by aanhoudenheid herömzwevende, werd zy  
insgelyks gedood. De lengte van de eerste, van den snoet  
tot aan het einde der staart, was zeven voeten en twee duim-  
men; de omtrek van dezelve, by de voorpooten, was vier voet  
en tien duimen; de hoogte van den schoft, vier voeten drie  
duimen en de breedte van den voorpoot, tien duimen. In  
vier vierendeelen gedeelt, wogen deze in te samen vier hon-  
derd zes en dertig ponden. De vier kwartieren van de klein-  
ste wogen twee honderd zes en vyftig ponden.

Deze dieren verschaften ons eenige malen versch vleesch,  
't is waar, het vleesch had een sterke vischsmak, maar over-  
trof oneindig dat der Walrusfen, het welk nogthans by over-  
reding ons Volk weder smakelyker gemaakt werd, dan onze  
gezoutte Scheepskost.

Op Dingsdag den 20., het ys voor eenigen tyd door een  
zwaare mist uit het oog verloren hebbende, kreegen wy het,  
by 't ophelderen van 't weer, op nieuw te zien, naar het  
Zuid-Zuid-Oosten; terstond daar op staken wy by den wind  
op het zelve aan, verwagende de Kust van Amerika te ont-  
dekken, naar het Zuid-Oosten, zoo als wy tuschen tien en  
elf uren deden. Op den middag waren wy op de breedte  
van 69 gr. 33 min. en op de lengte van 194 gr. 53 min.  
Wy peilden negentien vademen water. Wy zagen het land  
op een afstand van agt of tien Zeemylen, strekkende van  
Zuid-ten Oosten tot Zuid-Zuid-West half West, zynde het  
zelfde, 't geen wy het jaar te voren gezien hadden, doch  
thans was het met meer Sneeuw bedekt dan toen ter tyd,  
ook schein het ys aan de Kust vast te zitten. In den na-  
mid-



middag bleeven wy door een Zee van los ys zeilen, en hielden, zoo veel de wind, welke uit het Oost-Zuid-Oosten woef, zulks wilde gehengen, op het land aan. Om agt uren, des avonds, kwam 'er een dikke mist op, en de wind verflapte. Eene rafeling in 't water bespeurende, toetsten wy den stroom en bevonden dat dezelve naar 't Oost-Noord-Oosten liep, met eene kracht van een Engelsche Myl in een uur: wy besloten derhalven, het gedurende den nacht voor den wind te laten afloopen, ten einde denzelven dood te zeilen, en de groote yschollen, welke ons naar de Kust dreeven, weerstand te bieden. Den volgenden morgen wendden wy het nogmaals naar de Kust van Amerika, welke wy op den afstand van negen of tien Zeemylen in 't gezicht kreegen; doch in weerwil van alle onze pogingen werden wy kort daar aan door het ys gestuit en verplicht langs den ys Zoom onzen koers naar 't Westen te rigten. Wy bevonden ons toen op de Noorder breedte van 69 gr. 34 min. en op de Oosterlengte van 193 gr. in de diepte van 24 vadem water.

Door een uitgestrekt Veld van vast ys te leur gesteld in alle onze pogingen om nader aan land te komen, moesten wy van alle hoop op eenen Noord-Oostelyken doortocht naar Groot-Brittanien afzien. Kapitein Clerke het niet mogelyk vindende om de Amerikaansche Kust verder Noordwaards op te bereiken, en oordeelende het zeer onwaarschynlyk te zyn, dat zulk eene verbazende meenigte van ys zou kunnen versmelten, binnen die weinige weeken, welke den Zomer nog overbleeven, achtte het best naar de Kust van Asia overtesteken, en pogingen te doen om aldaar eene opening te vinden, door welke hy verder naar 't Noorden konde komen, of te zien wat aan die Kust anders zou kunnen verrigt worden, alwaar hy hoopte beter te zullen slagen. Ingevolge van dit besluit, steevenden wy West-Noord-West, door eene groote meenigte los ys: om tien uren, des avonds van den 21., zagen wy, door de mist heen, het hoofd ys regt voor ons uit en digt by ons, en niet geerne Zuidwaards steevende, zoo lange wy zulks met mogelykheid konden vermoeden, hielden wy, met eenen Oostelyken wind, een Noor-

VI.  
BOEK.  
1779.  
*July.*

VI. der koers; doch by 't ophelderen van 't weêr, ons omcin-  
 BOEK. geld ziende door een uitgestrekt ysveld, en geen opening dan  
 1779. in 't Zuid - Zuid - Westen, wendden wy den steven der-  
 July. waards, ten einde buiten het ys te geraken. Op den 22.,  
 raakten wy, des namiddags, weder in 't ys, het welk zich  
 Noord - West en Zuid - West uitstreckte en ons noodzaakte  
 Zuidwaards te stevenen, om het zelve te ontwyken.

Het zal niet onvoeglyk zyn hier aantemerkten, dat wy,  
 zints den 8 July, twee maalen deze Zee over en weder geva-  
 ren hadden, in den zelfden koers bykans als die, welke wy  
 nu laatst hielden; dat wy, by den eersten overtocht, bui-  
 ten staat waren om zoo ver naar 't Noorden te vorderen als  
 by den tweeden overtocht, toen wy agt of tien Zeemylen  
 verder kwamen. Dat wy by den laatsten overtocht weder  
 een vast ysveld ontmoetten, het welk, over 't geheel, om-  
 trent vyf Zeemylen zuidelyker lag dan op den voorgaanden  
 overtocht. Een overtuigend bewys derhalven, dat de groo-  
 te vaste ysvelden, door ons gezien, van plaats veranderen  
 of afnemen; uit dit alles is echter met geen grond te verwag-  
 ten, dat men zelfs by gunstiger jaargetyden veel hooger  
 Noorderlyke breedten zou kunnen bereiken.

Omtrent zeven uren, des avonds, stelden wy, met nevel-  
 achtig weder, doch zonder ys te zien, onzen koers naar 't  
 Westen; dan, tusfchen agt en negen uren, de nevel optrek-  
 kende, bevonden wy ons zelve in 't midden van los ys, en niet  
 ver van het vast ys. Wy deden derhalven ons best om tegen  
 den wind, die nog uit den Oosten woei, optesteken, ten ein-  
 de uit het losse ys te geraken, het welk thans, door den wind,  
 met zulk eene meenigte op ons werd aangedreeven, dat wy zeer  
 groot gevaar liepen om door het zelve ingesloten te worden.

Den volgenden morgen hadden wy slechts weinig open wa-  
 ter, waar in wy heen en weder zeilden, en 't welk hand  
 over hand verminderde. Na ten langen lesten alle krach-  
 ten ingespannen te hebben om uit het los ys te geraken,  
 waren wy genoodzaakt, om ons een doortocht te baanen  
 naar 't Zuiden, daar wy tusfchen zeven en agt uren in slaag-  
 den, doch niet zonder de Schepen aan eenige hevige schok-  
 ken

VI.  
BOEK.  
1779.  
Juij.

ken bloot te stellen; ook werd de Discovery, om elf uren, toen zy zig bykans uit het ys geworsteld had, zoodanig omsingelt van verscheide groote ysklumpen, dat zy eensklaps in haar vaart gestuit, te lywaard afgedreeven, en op zyde overgeworpen werd, op den rand van een groot ysveld, daar de Zee te loefwaard open zynde de slag van 't water haar geweldig tegen aan bonste. Deze ysklomp werd ten langen lesten zoo verre gebroken of verplaatst, dat het Scheeps-Volk gelegenheid had, eene andere poging te doen ter redding; dan, het Schip ongelukkiglyk geen vaart genoeg kunnende krygen, om zich te laten stuuren, verviel voor de tweede maal te lywaard tegen een ander zwaar stuk ys, alwaar het door de hooge Zee veel gevaar liep, weshalven het Volk geen kans ziende om 't Schip uit het ys te redden, alles inspande om het zelve in eene kleene opening te brengen, vervolgens de zeilen digt en het Schip, met yshaken, vast maakte.

In dezen gevaarlyken toestand zagen wy dat Schip, op den middag, op den afstand van omtrent drie Engelsche mylen van ons, in eene Noord-Westelyke rigting; terwyl door een styve koelte uit het Zuid-Oosten meer ys naar het Noord-Westen gejaagt, en den grooten hoop ys, welke tusschen ons beiden lag, vermeerdert werd. Wy waren thans op de breedte van 69 gr. 8 min. en op 187 gr. lengte, en peilden agt en twintig vademen water. Ter vermeerdering der beängstheid, welke wy voor Schip en Volk by ons voelden opkomen, verloren wy, tusschen vier en vyf uren, in den achtermiddag, door eenen opkomenden dikken nevel, de Discovery uit het gezicht. Om echter onze tochtgenooten allen mogelyken bystand te verleenen, hielden wy, zoo digt mogelyk, aan het ys langs. Om zes uren, de wind Noord schietende, hoopten wy dat het ys zou afdryven, en het Schip het gevaar ontkomen; dan dewyl wy onzeker waren in welken toestand het zich zelve, in dit geval, mogt bevinden, deden wy ieder half uur een schoot, ten einde niet van malkanieren afraken. Om negen uren begon onze vrees eenigzins te verminderen, toen wy onze schooten hoorden

VI.  
BOEK.  
1779.  
July. den beäntwoorden, en kort daar aan malkanderen verpreijende, vernamen wy dat, op het v. randeren van den wind, het ys had beginnen te scheiden, waaröp zy alle Zeilen bygezet hadden, om zich een weg door het losse ys te banen. De Discovery had, intusfchen, vry wat van haar boeg dubbeling afgeschuurt, en was zeer lek geworden door het geweldig stooten tegen den kant van 't ys.

Op Saturdag den 24., hadden wy styve koeltens uit den Zuid-Westen, met nevelächtig weder; tot elf uren, voor den middag, hielden wy een Zuid-Oostelyken koers, toen wy in onzen vaart op nieuw gestuit werden, door een meenigte los ys, het welk zich van Noord-Noord-Oost tot Zuid-Zuid-West uitstreckte, en aan welk wy geen einde zagen. Om die reden bleven wy tegen den wind op weken, en bevonden ons, om twaalf uren, op 68 gr. 53 min. Noorder breedte en op 188 gr. Ooster lengte. Om vier uren, in den achtermiddag, werd het dood stil, en de Boots werden uitgezet om jacht te maken op Walrusfen, die zich in verbazende groote kudden, aan alle kanten vertoonden. Ons Volk doodde tien dezer Dieren, dewelke zoo veel waren als wy voor onze mondkost en lamp olie noodig hadden of gebruiken konden. Den 25., des morgens, om vier uren, zagen wy een open Zee, naar 't Zuid-Oosten, werwaards wy onzen koers, door 't losse ys, rigtten; om zes uren raakten wy buiten het ys, en bleven het overigen van den dag Zuid-Oost stevenen, zonder eenig ys te zien. Den volgenden morgen, om tien uren, vertoonde zich het ys op nieuw, strekkende van Noord-West tot Zuid. Het was los ys, en werd, door den wind, naar 't Noorden gedreven. Het overige van den dag, tot 's middags van den 27., bleven wy heen en weder zeilen, om verscheiden groote stukken ys te vermyden. Wy bevonden ons, dien dag, op de Noorder breedte van 67 gr. 47 min. en op 188 gr. Oosterlengte.

Ten twee uren, nadenmiddag, kregen wy, in het Zuid ten Oosten, het vaste land in 't gezicht; en van den middag, tot vier uren, Zuidwest gehouden hebbende, werden wy van losse ys schotzen omringt, en zagen van verre het ysveld,

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

veld, strekkende Noord ten Westen, en Zuid ten Oosten, zoo ver het oog kon reiken; aan geene zyde van het zelve ontdekten wy de Kust van Asia, in de streek van Zuid en Zuid ten Oosten.

Het thans noodzakelyk wordende een besluit te nemen wegens den koers, welken wy in 't vervolg stonden te houden, vaardigde Kapitein Clerke een Boot af, naar de Discovery, om een omstandig onderzoek te doen wegens de schade, door dat Schip bekomen. De Boot kwam 's avonds te rug met bericht van Kapitein Gore, en van de timmerlieden van beide Schepen, dat 'er drie weken zouden verëischt worden om de bekomenne schade te herstellen, weshalven het best zou zyn, hoe eerder hoe liever, naar eene goede Haven om te zien. Dewyl wy het nu even ondoenlyk vonden, verder Noordwaards optezeilen, als digter aan een der beide vastelanden te naderen, weerhouden wordende door onafmeetelyke ysvelden, oordeelden wy het zoo onbestaanbaar met onzen plicht, de Schepen aan verdere gevaren blootstellen, als vrugtloos ten aanzien van het oogmerk onzer reize, eenige verdere pogingen ter ontdekkinge eenes doortochts te doen; dit, gevoegd by de vertoogen van Kapitein Gore, deedt Kapitein Clerke besluiten geen meer tyds te spilen, in 't geene hy beschouwde als onmogelyk te volvoeren, maar liever naar de baai van Awatska te stevenen, om aldaar onze schadens te herstellen, om voor het invallen van den winter de Kust van Japan te bezoeken en optenemen.

Zo rasch het besluit van Kapitein Clerke bekend werd, zag men de vreugde op eiks gelaat ten duidelyksten doorstralen. Wy waren allen wars van eene zoo gevaarlyke Zeereize, waaröp de kloekste volharding geen het minste vooruitzicht van te zullen slagen was overgelaten. Wy keerden derhalven na eene afwezigheid van drie jaaren onze oogen t'huiswaards, met zoo veel genoegen en voldoening, dat wy, ondanks de lange en moeilyke reis, welke ons nog te doen stond, eene blydschap gevoelden, als of wy Lands-End in 't gezigt hadden.

Op den 28. , nog steeds in 't gezicht van de Kust van

Ppp

Asia

VI.  
BOEK.  
1779.  
July.

Asia zynde, werkten wy, met eene styve koelte, uit den Zuid-Costen, tegen den wind op. Om vier uren, des morgens, hadden wy Kaap Serize-Kamen Zuid-Zuid-West van ons af, op den afstand van zes of zeven Zeemylen. Op verscheide plaatzen zagen wy op de kruinen der hoogtens, welke landwaards in, ter wederzyde van deze Kaap, zich opdoen, verbazende hooge uitpuilingen, zeer veel gelykende naar steene pylers of steile rotzen.

Den volgenden dag bleven wy, door tegenwind, weinig vordering maken naar 't Zuiden. Om middernacht hadden wy mistig weër met een Noord-Noord-West koeltje, waarmede wy door de straat Zuid-Zuid-Oost stevenden, zonder eenig land te zien, tot 's avonds van den 30., toen de mist optrekkende, wy de Kaap Prins van Wallis in 't gezicht kreegen, strekkende Zuid ten Oosten, op den afstand van omtrent zes Zeemylen; en het Eiland St. Diomedes, strekkende Zuidwest ten Westen. Onze koers was thans West, en om agt uren ontdekten wy de Oost-Kaap, welke, om middernacht, vier Zeemylen van ons af was, strekkende West ten Noorden. Op den 31. bevonden wy ons op den afstand van twaalf Engelsche Mylen van St. Laurens baai, waar wy met onze Schepen het vorige jaar geänkert hadden; dewyl wy gestadig met tegenwind moesten worstelen, speet het ons geene gelegenheid te hebben, om andermaal de Tschutski een bezoek te geeven. Om twaalf uren bevonden wy ons op de Noorder breedte van 65 gr. 6 min., en op 189 gr. Oorter lengte.

De straat van Beering afgezeild, en een volkomen affcheid van de Noord-Oost-Kust van Asia genomen hebbende, bevonden wy ons heden agttien Zeemylen bezuiden de Oost-Kaap. Wy hadden slappe koeltens uit den Zuid-Westen tot den 1 Augustus, toen wy ons des middags bevonden op de Noorder breedte van 64 gr. 23 min. en op 198 gr. 15 min., Oosterlengte op den afstand van omtrent twaalf Zeemylen van de Kust van Asia.

Op Maandag den 2., ontdekten wy, by helder weder, op den middag, land, dat zich in de gedaante van verscheide hoo-

hooge Heuvelen, en als zoo veele byzondere Eilanden opdeed. Wy bevonden ons niet dicht genoeg by dat land, om met zekerheid te bepalen, of het een groep Eilanden dan een enkel Eiland ware. In den achtermiddag zagen wy insgelijks iets, dat zich voordeed als een klein Eiland, ten Noord-Oosten van 't land, het geen wy op den middag gezien hadden. Wy gisten deszelfs afstand negentien Zeemylen van het Eiland St. Laurens, in de strekking van Noord-Oost ten Oosten half Oost.

Op den 3., hadden wy flappe veranderlyke winden, en zeilden den Noordwesthoek om van het St. Laurens Eiland. Den volgenden dag waren wy op de Noorder breedte van 64 gr. 3 min. en op 188 gr. Ooster lengte. In den achtermiddag, kreegen wy een frische koelte uit den Oosten, en stevenden Zuid-Zuid-West, rakende schielijk uit het gezicht van St. Laurens. Op Saturdag den 7., bevonden wy ons op de Noorder breedte van 59 gr. 38 min. en op 183 gr. engte. In den agtermiddag hadden wy stil weder, en vongen een groot aantal Kabeljaauwen, in agt en zeventig vademen water; van dien dag af tot den 17., hielden wy Zuidwaards, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, dan dat de wind, uit het Westen waijende, ons meer naar 't Oosten dreef dan wy verlangden; alzoo wy voorneemens waren, Beerings Eiland aantedoën.

Op Donderdag, den 17., des ogtends tusfchen vier en vyf uren, zagen wy land in 't Noord-Westen, waar wy niet konden bykomen, dewyl de wind uit dien hoek woei. Op den middag was onze Noorder breedte 53 gr. 49 min. en onze Ooster legte 168 gr. 5 min. Het land, welk wy in 't gezicht hadden, strekte Noord ten Westen, op den afstand van twaalf of veertien Zeemylen. Wy namen het voor het Eiland Mednoi, het welk in de Rusfische kaarten geplaatst word ten Zuid Oosten van Beerings Eiland. Het is hoog land, en was thans, naar alle waarfchynlykheid, vry van Sneeuw. Wy fchatten het te liggen op de Noorder breedte van 54 gr. 28 min. en op 167 gr. 52 min Ooster lengte; met een lyn van honderd vyftig vademen konden wy geen

VI.  
BOEK.  
1779.  
*August.*

VI: grond peilen. Kapitein Clerke thans niet meer in staat zyn-  
 BOEK. de om buiten zyn kooi te komen, verzogt den Officieren de  
 1779. bevelen te gehoorzamen van den Heer King, en gaf teffens  
 'gust. last om met allen mogelyken spoed naar de baai van Awatska  
 te zeilen. De wind West blyvende, hielden wy eenen Zui-  
 denlyken koers tot vroeg in den morgen van den 19., toen  
 na eenige weinige uren regens, de wind Oost liep en tot een  
 storm aanwakkerde. Wy bedienden ons van den zelve,  
 zoo veel wy konden, en hielden, met zoo veel zeil als wy  
 konden voeren, naar 't Westen. Op den 21., tuschen vyf  
 en zes uren, 's morgens, zagen wy een verheven spitzen  
 Berg, op de Kust van Kamtschatka, bekend by den naam  
 van Chepoonskoi-Berg, strekkende Noord West ten Noord,  
 op den afstand van vyf en twintig of dertig Zeemylen. Op den  
 middag zagen wy de Kust, strekken van Noord ten Oos-  
 ten, tot West; dezelve was zeer beneveld, en omtrent twaalf  
 Zeemylen van ons af. Het' overige van den dag, zoo wel als  
 des anderen daags, hadden wy slappe koeltens, en konden,  
 met een lyn van honderd veertig vademen, geen grond pei-  
 len.

Op Zondag, den 22. Augustus, 's morgens ten negen  
 uren, overleedt Kapitein Clerke, in het agt en dertigste jaar  
 zyns levens. De kwaal aan welke hy stierf was eene Tee-  
 ring, die zich ongetwyfelt reeds gezet hadt, voor zyn ver-  
 trek uit Engeland, en waar aan hy, de gansche Reis over,  
 kwynde. Zyne Vrienden hadden hem met smert, zints lan-  
 gen tyd, in krachten zien afneemen; de standvastigheid en  
 gelykmoedigheid nothans, met welke hy zyne kwaal droeg,  
 de vrolykheid welke hy behieldt tot zyn laatste uur, en de  
 gelatene onderwerping aan zyn lot, verschaften hun eenigen  
 troost. Het was onmooglyk geen groote maate van medely-  
 den te gevoelen voor een Heer, wiens leeven een aaneen-  
 schakeling geweest was van moeilykheden en ongemakken,  
 welke onvermydelyk het lot zyn eens Zeemans, en onder  
 welke hy, in 't einde, bezweek. Van zyne vroegste jeugd  
 af, was 'y tot de Zeevaardy opgebracht, en hadt verscheide  
 Zee gevechten bygewoond, gedurende den Oorlog, welke  
 in



in den jaare 1756 begon. In den Scheeps ftryd, tusfchen de Bellona en de Courageux, hadt hy zyn post op de bezaansmast, en viel met dezelve overboord, doch werd, onbetfchadigt, opgevifcht. Hy voer als Adelborst met de *Dolphin*, onder Commandeur Byron, op de eerfte reize van dat Schip, rondsöm de weereld, en diende naderhand in Amerika. In den Jaare 1768, diende hy als Onderftuurman, op de *Endeavour*, met welk Schip hy al mede een reis om de weereld deedt, en onder weg tot Luitenant verheven werd. Zyne derde Reis rondsom den aardkloot, was met de *Resolution*, in de waardigheid van tweede Luitenant, en kort na zyne wederkomst, in den Jaare 1775, werd hy tot Kommandeur aangefield. Toen de tegenwoordige Reistoelt beraamd werd, benoemde men hem om, als Kapitein op de *Discovery*, Kapitein Cook te vergezellen, by wiens overlyden hy het Opperbevel aanvaarde, gelyk wy reeds vermeld hebben.

Wy zouden zyne nagedagteniffe te kort doen, als wy verzwegen, dat hy, gedurende den korten tyd, dat hy het bewind over den tocht had, alleryverigst was om dien wel te doen gelukken. Toen het Opper-Bevelhebberfchap op hem overging, begon zyne gezondheid zeer fchielyk afteneemen, en zyn gefiel was toen in geen en deele beftand, tegen de ftrengheeden der luchtftreeke op hooge Noordelyke breedtens. Doch de kloekmoedigheid en wakkerheid van zyn geest hadden niets geleeden, by het verval zyner lighaams kragten; en fchoon hy volkomen by zich zelve gevoelde, dat zyne verwyling om naar een zachter luchtftreek wedertekeeren, hem den eenigen kans van herftelling ontnam, deed nogthans de gehoorzaamheid aan zyn plicht hem befluiten de zorgvuldigheid voor zyn eigen perfoon niet in aanmerking te neemen, zoo lang den dienst, waartoe hy zich verbonden had, 'er eenigzins by lyden kon. Hy volhardde, derhalven, in het zoeken van een doortocht, zoo lang, tot, naar het oordeel aller Officieren van beide de Schepen, deze met geen mogelykheid te vinden waar, en het doen van verdere pogingen niet alleen voor vrugtloos, maar tevens voor gevaarlyk gehouden werd.

VI.  
BOEK.  
1779.  
August.

VI.  
BOEK.  
1779.  
*August.*

De Heer King liet door een Officier aan Kapitein Goré kennis geven van het overlyden van Kapitein Clerke. De Heer Gore zondt een brief te rug met bevel aan Kapitein King, om toch alle mogelyke zorg te dragen van de Discovery niet uit het oog te verliezen, en indien de beide Schepen van elkanderen mogten afraken, als dan, zoo rasch doenlyk, te stevenen naar St. Peter en St. Paul. Op den middag, waren wy op 53 gr. 8 min. Noorder breedte en op 160 gr. 40 min. Ooster lengte, hebbende Cheepooskoi Nofs ten Westen. In den namiddag hadden wy slappe koeltens, welke ons tot 's middags van den 23. bybleeven, toen wy eene frische koelte uit den Oosten kreegen, en koerszetten naar de Awatska baai, welke wy, des avonds, om zes uren, in 't gezicht kreegen; strekkende West-Noord-West, op den afstand van omtrent vyf Zee Mylen. Om agt uren, hadden wy het baken, dat thans een goed licht verschaft, op den afstand van drie Engelsche Mylen, strekkende Noord-West ten Westen. Het was nu dood stil, maar het ty ons gunstig zynde, lieten wy ons door de Booten boegzeeren, door de naauwe strecken van den ingang of mond der baai, waar wy, den 24., des morgens om een uur, ten ankerkwamen, hebbende de Ebbe tegen ons.

Om negen uren lichtten wy het anker, en voeren met slappe koeltens, welke vervolgens in een styven wind veranderden, de baai op, en kwamen, even voor drie uren, in de Haven van St. Peter en St. Paul, met de vlag ter halver stok, dewyl wy het lyk des overleeden Kapiteins voerden; de Discovery volgde kort daar op. Kort na dat wy voor anker gekomen waren, kreegen wy een bezoek van onzen ouden Vriend, den Serjant, die nog de Bevelhebber van die plaats was; hy bragt eenige verfrissende besen mede, welke hy geschikt had voor Kapitein Clerke, en over wiens dood, en het zien van de Kist, waar in wy hem gelegd hadden, hy zeer aangedaan was. 't Was des overledens byzonder verzoek geweest, aan land te mogen begraven worden, en ware het mogelyk in de Kerk te Paratounca. Wy namen des deze gelegenheid waar, om den Serjant te onderhou-

houden over 't geen in dit geval noodig was gedaan te worden. Na veel over en wedspreken, 't geen by mangel van een tolk, vry gebrekkig toeging, kwam ter onze kennis, dat Profesfor de Plsle en eenige andere Russische Heeren, die hier overleden, begraven waren naby de Barakken in de Ostrog van St. Peter en St. Paul, en dat die plaats de voorkus verdiende boven de Kerk te Paratounca, welke Kerk in 't volgende Jaar naar Petro Paulowska stond verplaatst te worden. Wy besloten derhalven de komst des Priesters van Paratounca aftewagten, om wien terstond gezonden werd, als de eenige Man, die, naar eisch, ons van alles kon onderrigten. De Serjant gaf, intuschen, aan ons te kennen, voornemens te zyn een bode aftezenden aan den Bevelhebber te Bolcheretsk, om hem kennis te geven van onze aankomst. Kapitein Gore verzogt, daar op, aan den Serjant zich van die gelegenheid te mogen bedienen, en een brief mede te geven aan den Bevelhebber, waar in hy hem verzogt ons ten spoedigste te voorzien van zestien stuks hoornvee: en dewyl de Bevelhebber geen andere dan zyn moedertaal verstond, deelden wy den inhoud van onzen brief mede aan den Serjant, die niet alleen op zich nam den brief te bezorgen, maar ook den inhoud daarvan ter kennis te brengen van den Bevelhebber.

Het schein ons in 't algemeen toe, dat schoon de landstreek een beter aanzien had gekregen, zints ons vertrek, de Russen nogthans een slechter voorkomen hadden dan toen wy hen laatst zagen. Zy maakten dezelfde aanmerking ten onzen opzichte, en dewyl wy aan weerskanten niet zeer in onzen schik waren met deze ontdekking, troostten wy ons onderling met de schuld te werpen op de Landsdouwe, welke, door een levendig en vrolyk groen opgeluisterd, aan onze kleur een bleek en doodsch voorkomen schein te geven.

Alhoewel, by ons eerste vertrek uit de baai, de uitbarsting van den brandenden Berg allerfelst was, verstonden wy nogthans dat dezelve geen de minste schade had veroorzaakt; want eenige steenen, van grootte als ganzen eijeren, die aan de Ostrog waren gevallen, hadden geen nadeel gedaan. Dit

was

VI.  
BOEK.  
177.  
*August.*

VI. was het eenigste nieuws naar 't welk wy te vragen hadden, en  
 BOEK. het voornaamste dat zy ons konden mededeelen, behalven de  
 1779. aankomst van Soposnicoff van Oonalashka, die belast werd  
 August. met het pak brieven voor de Admiraliteit van Engeland,  
 welk pak wy met genoeg vernamen, vervordert te zyn.

Den 25 Augustus deelde Kapitein Gore, des morgens, de volgende nieuwe Commissien uit. Hy benoemde zich zelf tot Bevelhebber van de Resolution, en den Heer King tot Kapitein van de Discovery. De Heer Lanyan, Stuurman van de Resolution, werd tot tweede Luitenant aangesteld. De Luitenants Butney en Rickman (van de Discovery,) werden benoemt tot eerste en tweede Luitenants van de Resolution, en Luitenant Williamson tot eerste Luitenant van de Discovery. Kapitein King nam, met verlof van Kapitein Gore, vier Adelborften met zich, die hem in sterrekundige berekeningen van dienst waren geweest, en wier bystand hy te meer behoefde, alzoo wy de Sterrekundige dagtafels voor het loopende jaar ontbeerden. En ten einde geene sterrekundige waarnemingen op beide Schepen zouden verzuimt worden, vervulde Mr. Bayley de plaats van Kapitein King op de Resolution. Denzelfden dag kreegen wy een bezoek van den eerwaardigen Priester van Paratounca. Hy deedt zyn rouwbeklag over den dood van Kapitein Clerke, op eene wyze, die zyner aandoenlykheid tot eere strekt, en bevestigde het berigt des Serjants, wegens de bedoelde verplaatsing der Kerke naar de Haven; 'er byvoegende dat het hout reeds gereed werd gemaakt: doch hy liet de keuze der begraafplaatze, geheel en al, aan Kapitein Gore.

Dewyl de Discovery, vooräl op den 23 July, zeer door 't ys beschadigt was, en zints dien tyd veel water inliet, vreesde men dat eenige harer barkhouten gesprongen waren. De timmerlieden van de Resolution werden derhalven dien der Discovery ter hulpe gezonden; de dubbeling werd aan bakboord afgenomen, waarna men bevond dat verscheide inhouten geweken, en de barkhouten gesprongen waren. Voor het Volk, dat aan land bezig was, werd een tent opgeregt; ook werden zommige van ons Volk aan de Noordzyde van de

de Haven landwaards ingezonden om hout te vellen. De Observatoriums werden geplaatst aan het Westeinde van het Dorp, en by dezelve een tent opgericht, tot een verblyf voor Kapitein Gore en Kapitein King.

By 't afnemen van de dubbeling vonden wy verscheide planken verrot, welke noodwendig moesten vernieuwt worden, doch waartoe wy geen hout in de beide Schepen hadden buiten een bramsteng, en om welke in planken te zagen wy niet dan in den uitersten nood moesten besluiten. Wy zonden derhalven, in den namiddag, de timmerlieden uit, om een boom van bekwaame dikte te zoeken. Tot ons geluk vonden zy een berkenboom, mischien de eenigste in den ganschen omtrek van de baai, van bekwaame grootte, en welken, toen wy laatst hier waren, door ons Volk was ter nedergezaagt, en des thans te beter geschikt voor het werk wartoe wy denzelven behoefden.

Om behoorlyk in Zee te kunnen steeken, zoo haast de timmerlieden hun werk verrigt hadden, stelden wy elk aan zynen post. Vier Man zonderden wy af, om met den zegen naar Zalm te vischen, welke hier in overvloed gevangen werd, en uitmuntend van soort is.

Dagelyks werd 'er het Scheepsvolk mede gespyst, en dan nog werd 'er iedere dag een oxhoofd vol van ingezouten. Wy hadden vier Invaliden, wier werk het was groentens te verzamelen, en de pot te kooken, voor de geenen, die aan den wal waren. Wy bragten ons buskruit aan land om te droogen; en het Spek der Walrusfen, waarvan de beide Schepen, op den tocht naar 't Noorden, zich rykelyk voorzien hadden, werd tot olie gekookt, en was thans een noodzakelyk artykel, dewyl onze kaarsfen zints langen tyd verbruikt waren. De Kuiper had insgelyks zyne bezigheid.

Het Volk der beide Schepen (behalven de timmerlieden) werd Saturdag middag verlof gegeven om hun linnen te wasfen, en hunne plunje in tamelyke orde te brengen, ten einde op Zondag net en zindelyk voor den dag te komen.

Op Zondag den 29., des namiddags, deeden wy het lyk van Kapitein Clerke de laatste eer aan. De Officieren en de

VI. *BOEK.* Manschap verzelden het staatlyk naar de Begraafplaats, ter-  
 1779. wyl de Schepen halve schooten deden: de lykdiens geëin-  
*August.* digt zynde, schooten de Scheeps Soldatendrie malen. Het  
 lyk werd begraaven onder een boom, op een verheven grond  
 in de valei, aan de Noordzyde van de Haven, waar het Hos-  
 pitaal en de pakhuizen staan. Kapitein Gore verkoos deze  
 plaats, als de meest overeenkomende met de begeerte des  
 overleedenen, alzoo, volgens het zeggen des Priesters van  
 Paratounca, deze plek grond in 't midden der Nieuwe Kerk  
 stond te komen. Deze Eerwaardige Man vergezelde de lyk-  
 statie, gaande naast den Heer, die den lykdiens las; alle de  
 Rusfen der bezettinge paarden zich by deze gelegenheid, en  
 volgden achter het lyk met den uitersten eerbied.

Op Maandag, den 30., werd ieder weder aan 't werk ge-  
 steld, gelyk 's weeks te voren. Ook bleven de timmerlieden  
 voortgaan de schade te herstellen door het ys aan de Disco-  
 very toegebracht, en by die gelegenheid nieuwe planken ge-  
 stoken in de plaats daar de ouden onder de dubbeling verrot  
 waren.

*Septemb.* Op den 3. September, namen wy eenige ballast in; ver-  
 volgens werd het roer afgehangen, en aan den wal gebracht  
 om hersteld te worden. Op dezen dag bragt een vendrig van  
 Bolcheretsk een brief, van den Bevelhebber dier plaats, aan  
 Kapitein Gore. Wy lieten denzelven lezen door den Ser-  
 jant, van wien wy vervolgens verstonden dat de noodige be-  
 veelen gegeven waren, om ons het verzogte Vee te bezor-  
 gen, en dat Kapitein Schmaleff, die in 't Bevelhebberschap  
 den Majoor Behm was opgevolgt, ons, naar de aankomst  
 van een floep, welke hy van Okotsk verwachtte, terstond zou  
 komen zien. De brenger van den brief was de Zoon van  
 Kapitein Luitenant Synd, die, omtrent elf jaaren te voren,  
 benoemt werd om 't bevel te voeren over den tocht om eenige  
 ontdekkingen te doen tuschen Asia en Amerika; en thans  
 te Okotsk zyn verblyf hieldt. Hy zeide ons last te hebben  
 onze bevelen te volgen, en ons te voorzien van al het-  
 geene wy tot Scheeps gebruik mogten nodig hebben. Dat  
 by by ons zou blyven tot dat de Bevelhebber gewoeglyk Bol-  
 che.

cherètsk kon verlaten , werwaards hy , by diens vertrek , stond wedertekeeren , om de bezetting niet zonder Officier te laten.

De Rusfen in Kamtschatka konden ons , wegens Synd , niets anders zeggen , dan 't geen de Heer Coxe reeds had gemeld: schoon zy zeer geneigt schieenen alles te verhalen , wat zy deswegens wisten. 't Bericht van Majoor Belim kwam hier op uit , dat de tocht mislukt , en dat de Bevelhebber zeer berispt was geworden. 't Bleek duidelyk , dat hy op de Kust van America geweest was , bezuiden Kaap Prins van Wallis ; en daar hy te Noordelyk voer om eenige Zee Otters te ontmoeten , welker vangst de Rusfen , in alle hunne ondernemingen , tot het doen van ontdekkingen , schynen te bedoelen , is het waarschylyk dat zyne te rug komst , zonder iets te ontdekken , waar uit de koophandel eenig voordeel kon rapen , de oorzaak was van zyn val , en dat , om die reden , alle de Rusfen verachtelyk van zyne Reize spreekten.

Maar , om voorttegaan : op den 5. September , kwam al 't Volk , dat wy aan land hadden , weder aan boord ; ieder hunner werd gesteld om 't Schip van buiten en binnen schoontemaken , en daksparren tot ballast in te nemen. Twee stukken geschut , welke wy in 't voorhout gestuwd hadden , werden thans weder op het dek gebragt , dewyl wy eerlang Volken stonden te bezoeken , welke ons waarschylyk zouden bejegenen , naar mate de geduchte vertooning , die onze Schepen maakten.

Den 8. en 9. maakten wy een sterk afkookzel van een dwergachtig zoort van Pyn-Böomen , veelvuldig in deze landstreek te vinden , meenende van het zelve , in 't gevolg , een heilzaam bier te maken , als wy te Canton Suiker konden krygen om het zelve te doen gisten. Wy wisten zeker , dat het een ongemeen goed middel was tegen de scheurbuik , en voorzagen 'er om die reden ons rykelyk van , dewyl de meeste behoedmiddelen , waarmede wy voorzien waren geweest , reeds alle gebruikt waren of hunne kragt verloren hadden. Toen wy 'er een Oxhoofd van vol hadden ,

VI. moesten wy 'er uitscheiden, uit hoofde dat de kopere ketels  
 BOEK. der Schepen zeer dun en op zommige plaatzen byna versle-  
 1779. ten waren. Wy raden dernalven die geenen, die op eenen  
 Septemb. langen en verren tocht uitvaren, aan, om zich van een be-  
 hoorlyke voorraad van dergelyk koper gereedſchap te voor-  
 zien.

Op Vrydag, den 10., zonden wy de Booten der beide Schepen uit om een Rusfisch Galjoot, dat van Okotsk kwam, binnen de Haven te boegzeeren. Dat Schip had niet minder dan vyf en dertig dagen onder weg geweest, en was, reeds veertien dagen te voren, van het baken gezien in 't opzeilen naar den mond der Baai. De eenige Boot van 't Schip was naar den wal gezonden om water te haalen, waar aan het Scheeps-Volk groot gebrek had; doch de wind opsteekende, bleef de Boot onderweg; het Galjoot werd te rug naar Zee gedreven, en het Volk aan onbegrypelyke ongemakken blootgesteld. Aan boord van dat Schip bevonden zich vyftig Soldaten met Vrouw en Kinderen, benevens eenige pasfagiers, behalven het Scheeps-Volk, 't geen in vyf en twintig Mannen bestond: te samen uitmakende meer dan honderd personen; een groot aantal waarlyk voor een Schip van tagtig tonnen, en dat daarenboven zwaar beladen was met Scheeps-en mond behoefstens. Dit Galjoot en de sloep, welke wy hier in de maand van Mey zagen, waren gebouwt in den smaak van een Hollandſchen Hoeker. Het Galjoot deedt ons eenige pik, teer, touwwerk en garen over, doch kon ons geene zeilen of zeildoek byzetten, van 't welk het zelf slecht voorzien was. Het meel, welk wy uit dat Schip overnamen, bestond in honderd veertig vellen, inhoudende te samen 13782 Engelsche ponden. Wy hadden tot hiertoe aanhoudend droog weder gehad, doch dezen dag begon het ſterk te regenen, verzelt van hevige rug winden, welke ons noodzaakten ſtengen en raas te ſtryken.

Zondag, den 12., rustdag zynde, kon ons Volk, uit hoofde van 't ſlechte weder, zich niet verlustigen met het vergaderen van Besſen; welke hier langs de Kust in onnoemlyke meenigte groeijen, noch met eenig ander tydverdryf aan den



den wal. De Vendrig, Synd, verliet ons dezen dag om naar Bolcheretsk wedertekeeren met de overige Soldaten, die met het Galjoot waren overgekomen. Zoo lang hy hier was, behandelden wy hem als onzen gast, en uit hoofde zyn's Vaders, beschouwden wy hem eenigzins als tot ons behoorende, en als een van de Familje der ontdekkers, gerechtigd tot een aandeel in onze achting.

De Serjant, als Bevelhebber van de plaats, hadden wy tot hiertoe aan onze tafel toegelaten, en zyn gezelschap was ons te aangenaamer, dewyl hy verstandig en vlug van begrip was, en beter dan iemand anders de meening der weinige Rusfische woorden begreep, welke wy geleerd hadden, en van welke wy ons bedienden. Op eene zeer beleefde wyze behandelde de Vendrig Synd, zoo lang hy onze gast was, hem als zyns gelyken; doch toen de nieuwe Bevelhebber van Okotsk aankwam, raakte de Serjant, om welke reden is ons onbekend, in ongenade, zonder dat het hem langer geoorloft was plaats te nemen in 't byzyn zyner eigen Officieren. Wy bespeurden duidelyk dat onze voorspraak hem niet zou gebaat hebben, en schoon wy hem geerne hersteld zouden hebben gezien, streed zulks misfchien tegens hunne Militaire tucht.

Op den 15. bragten wy ons hout en water aan boord, en wy zouden vaardig zyn geweest, om met den eersten in Zee te kunnen steeken, waren de verwagte Runders van Verchnei aankomen; dan, daar versche mondkost het voornaamste was dat ons ontbrak, en het noodigste artikel ter behoedinge van de gezondheid onzer Scheepslieden, konden wy, voor als nog, aan geen vertrekken denken. Om derhalven het fraaije weder, 't geen wy thans hadden, ons ten nutte te maken, besloten wy eenige kundigheid te verkrygen van de landstreek, en ons aan den wal te verlustigen. Kapitein Gore werd op een Beerenjacht uitgenoodigt, en nam deze uitnodiging gereedelyk aan.

Deze jacht werd tot Vrydag den 17. uitgesteld, uit hoofde van den Hospodin Iwaskin, een nieuwe kennis, die 's Woensdag was aangekomen, en geerne, na een dag uitrustens, van

VI. de party zyn wilde. Majoor Behm had dezen Heer, die ge-  
 BOEK. meenlyk zyn verblyf te Verchnei houdt, verzocht, ons by  
 1779. onze te rug komst in de Haven gezelschap te houden, en as  
 Septemb. tolk te dienen; het geene wy nu voor zyne aankomst we-  
 gens hem vernomen hadden, wekte grootelyks onze nieuws-  
 gierigheid op om hem te zien.

Hy is verwand aan eene aanzienlyke Familje in Rusland, en zyn Vader was Generaal in dienst van de Keizerin. Hy werd gedeeltelyk in Duitschland en gedeeltelyk in Vrankryk opgebragt. Hy was Page geweest by de Keizerinne Elizabeth, en Vendrig onder haare Gardes. Op zyn zestien-  
 de jaar werd hy met de knout gefraft, de neus afgesneeden en naar Siberia verbannen. Naderhand werd hy naar Kamtschatka vervoerd, waar hy thans een en dertig jaaren gewoont had. Hy was lang en schraal van gestalte, en had een sterk gefronst gelaad. Hy zag 'er in 't geheel zeer oudlyk uit, schoon hy naulyks vier en vyftig jaaren kon tellen.

Wy vonden ons niet weinig te leur gesteld, toen wy bemerkten dat hy het Fransch en Hoogduitsch zoo volkomen vergeten was, van zelfs niet eenen enkelen zin te kunnen uitdrukken, noch voor de vuist iets te verstaan, van 't geene hem in één dier talen gezegt werd. Wy hadden derhalven ons te vergeefsch gevleit met de hoop van eenige nader onderrigting wegens dit gewest. Ook hadden wy ons gestreekt het genoeg te zullen hebben de geschiedenis van dezen ongemeenen Man te hooren uit zyn eigenmond; misfchien zou hy die geerne hebben willen verhalen aan vreemdelingen, die hem waarfchynlyk dienst konden doen, en die hy niet kon verdenken van misbruik te zullen maken van 't geene hy hen zeide. De reden van zyne ballingschap was in deze landstreek aan niemand bekend, doch men stelde in 't algemeen dat hy zich aan eene groote misdaad moest schuldig gemaakt hebben; te meer, daar verscheide Bevelhebbers van Kamtschatka hun invloed gebruikt hadden, gedurende de Regeering van deze Keizerin, om hem uit zyne ballingschap te doen herroepen; maar in stede van zyne Vryheid te kunnen verweven, hadden zy niet ééns kunnen verkrygen, dat hy zyne  
 plaats

Hêer, die gezocht, ons byhouden, en as aankomst we onze nieuws-

te in Rusland, Keizerin. Hy lyk in Vrank- keizerinne Eli- zyn zestien- s afgesneeden ty naar Kamt- sig jaaren ge- e, en had een l zeer oudlyk on tellen.

toen wy be- oo volkomen in te kunnen , van 't gee- dden derhal- eenige nader ons gestreekt an dezen on- isfchien zou elingen, die hy niet kon eene hy hen deze land- t algemeen dig gemaakt s van Kamt- e Regeering te doen her- en verwer- dat hy zyne plaats

plaats van ballingschap verwisfelde. Hy verzekerde ons dat hy twintig jaaren achter een geen brood geproeft, noch eenig ander bestaan had genoten, dan 't geen hy zich zelve onder de Kamtschatkalers, met veel vlyt en moeite, door de jacht bezorgt had. In 't vervolg had men hem een gering jaargeld toegestaan, en zyn toestand was vry dragelyker geworden, sedert Majoor Behm was benoemt tot Bevelhebber van deze streek. Dewyl nu een Man van zulk een waardig karakter zich zyneraanrok, en hem dikwyls tegast noodigde, hadden anderen dit voorbeeld gevolgt. Door toedoen van den Majoor was zyn jaargeld tot honderd roebels vermeerderd geworden, het welk de Soldy is van een Vendrig, in alle de andere Staaten van haar Majesteits gebied, maar in deze Provincie hebben alle de Officieren dubbele wedde. Majoor Behm meldde ons, verlot voor hem bekomen te hebben om zich naar Okotsk te begeven, waar zyn toekomend verblyf zou zyn; doch dat hy hem voor het tegenwoordige had achtergelaten, of hy ons, by onze te rugkomst in de baai, van nut zou kunnen zyn als tolk.

Aan de eerste Luitenants van de beide Schepen last gegeven hebbende om het loopende want zoo verre te herstellen, als de voorraad, welke wy hier hadden opgedaan, zou strekken, trokken wy ter Jacht uit, hebbende den Corporaal der Kamtschatkalers tot leidsman; maar alvorens naar eenig wild uittezien, begaven wy ons naar 't hoofd van Behms Haven, een inham aan de Westzyde der baai. Daar dit één der geliefdste oorden van Majoor Behm uitmaakte, hadden wy het naar diens naam genoemd, schoon het door de Inboorlingen Tarcinska geheeten werd. In 't naderen van deze Haven zagen wy den Toion van St. Peter en St. Paul, in een Kanoo, by zich hebbende zyn Wyf en twee Kinderen; benevens een ander inwoner van Kamtschatka. Hy had zoo even twee Zeerobben gedood, aan een Eiland in 't inkommen van de Haven, en was thans werkelyk bezig met dezelve naar huis te brengen, benevens eene groote meenigte besen, welke zy hadden wezen plukken. De wind, naar 't Zuid-Westen omgeloopen zynde, veranderden wy, op zyne

VI.  
BOEK.  
1779.  
Septemb.

VI. aanrading, onzen koers, en in stede van de Haven op te va-  
 BOEK. ren, wendden wy het Noordwaards naar een waterpoel niet  
 1779. verre van den mond der Rivier Paratounca, aan welke poel  
 Septemb. veelyds Beeren kwamen.

Naaulyks waren wy aan land gestapt of de wind liep, on-  
 gelukkig, naar 't Oosten, en benam ons al de hoop van eenig  
 wild te zullen aantreffen; de Kamtschatkalers ons dikwyls  
 verzekerende, dat wy geen kans hadden om eenige Beer te  
 onemoeten, zoo wy te loefwaard bleven, want dat deze  
 Dieren ongemeen scherp van reuk waren, en daar door in  
 staat om hunne vervolgers te vermyden: Wy keerden der-  
 halven naar de Boot te rug, en bragten den nacht door op  
 het strand, onder een tent, ten dien einde door ons mede-  
 genomen. Den volgenden dag ons naar den raad onzer leids-  
 lieden schikkende, staken wy de baai dwars over, en voe-  
 ren naar het hoofd van Rakoweena Haven; waar wy onze  
 Booten behoorlyk bezetelden, en vervolgens ons met al de ba-  
 gagie, te voet, op weg begaven. Na omtrent vyf of zes  
 Mylen gegaan te hebben, kwamen wy aan den Zeekant,  
 drie Engelsche Mylen benoorden het hoofd van 't vuurba-  
 ken. Van hier liep, zoo ver wy zien konden, een smal ef-  
 fen pad langs den Zeekant naar Cheepoonskoi Nofs. Het is  
 geheel met heide bewasfen, en brengt eene groote meenigte  
 besfen voort, byzonderlyk die zoort, welke Kraai- en Patrys-  
 besfen genaamt worden.

Men zeide ons dat men byna altoos zeker kon staat maken  
 eene meenigte Beeren alhier aantetreffen, die op deze bes-  
 fen azen; doch dat het weer te buijig en zeer ongunstig was.  
 Wy bleven daarom onzen weg langs de vlakke houden, en  
 schoon wy, op een afstand verscheide Beeren zagen, kon-  
 nen wy dezelve met geen mogelykheid binnen schoots kry-  
 gen. Wy verwisfelden derhalven van Jacht, en gingen Zalm  
 steeken, die wy by meenigte, door de branding, in een klee-  
 ne Rivier zagen dryven, doch in welke Vischery de Kamt-  
 schatkalers zoo wel niet bedreven waren als de Inboorelingen  
 van Oonalashka; ook was hun gereedschap, alhoewel met  
 yzer gescherpt, daartoe zoo wel niet geschikt, noch zoo  
 wel

net gemaakt als dat der Amerikanen, schoon deze het hunne slechts met been gefcherpt hadden; en nogthans verhaalde de Korporaal, die lang onder de Amerikanen verkeerd had, aan ons, dat eertyds de Inboorelingen van Kamtschatka dergelyke flutzen en speeren pleegen te gebruiken als die der Amerikanen, en 'er even veerdig en behendig wisten mede omtegaan: Doch wy konden niet genoegzaam te weeten komen, welke de reden waren, waarom de Kamtschatkalers, thans, minder afgeregt waren in die Vischery, en in 't vervaardigen van het daartoe behoorend gereedschap, dan te voren. By geluk verschaftte het water aan ons een weinig spys, want niet alleen hadden wy op de jacht te land niets opgedaan, maar zelfs werden wy te leur gestelt in 't schieten van wild gevogelt, van welk wy geene te zien kreegen, alhoewel wy staat gemaakt hadden, ons met dat wild te voeden; en nu zulks feilde, stonden wy, bykans, gered naar ons Hoofdkartier te rug te keeren.

De Kamtschatkalers, die ons vergezelden, meenden ten langen lesten, dat onze bende te sterk was om eenig wild aantetreffen, het welk natuurlyk moest afgeschrikt worden door ons gerucht. Deze verstandige aanmerking deed ons besluiten onze bende te verdeelen. Kapitein King maakte met Ivaskin en den Korporaal de eene party uit: de andere bestond in Kapitein Gore en de overige van 't gezelschap. Wy bragten den nacht door onder onze tent, enden 19. des morgens, namen wy ieder eenen byzonderen weg, en deden een soort van ontocht, komende te St. Peter en St. Paul weder te samen.

Kapitein King volgde, met zyn bende, de Rivier, aan den mond van welke hy naar Zalm gevischt had; en door en door nat zynde geworden van den zwaren regen, welke des morgens viel, schuilden zy eindelyk in den namiddag, in een der oude Balagans van een gewezen Dorp der Kamtschatkalers, zonder eenen enkelen Beer op dezen langen en verdrietigen tocht gezien te hebben.

In 't eerst waren wy geneigt alhier den ganschen nacht over

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Septemb.*

te blyven, om 's morgens vroeg de jacht te hervatten; maar, by 't ophelderen van 't weder, kreegen wy den wind uit een hoek, welke in geen deele ons oogmerk begunstigde. De Hospodin, door vorige gestrengheden, buiten staat om veel vermoeidheid te ondergaan, en daarenboven zeer verlegen om snuf, van welke hy een groot liefhebber was, drong zeer sterk aan om naar huis te keeren. De oude Korporaal had daar veel tegen, voorwendende dat wy nog zeer verre van de Haven waren, en dat de slechte weg ons waarschyndlyk belletten zou, dezelve voor den duister te bereiken. Doch de aandrang van Ivaskin deed ons besluiten naar huis te keeren, en de Korporaal geleidde ons langs den zoom van verscheide kleene Meiren, welke in de vlakke strecken van dit land tamelyk meenigvuldig zyn. Het water in dezelve is klaar en versch, en grimmelt van eenen roodkleurigen Visch, in gedaante en grootte niet ongelyk aan kleene Zalm. De boorden van deze Meiren waren gemeenlyk bedekt met half verflonden Visch, welken de Beeren hadden laten leggen, en eenen yslyken stank veroorzaakten. Dikwyls kwamen wy aan plaatzen, welke maar even te voren door de Beeren verlaten waren, doch wy konden hen nooit onder 't bereik van onze vuurroers krygen. Met den duister bereikten wy de Schepen, na ruim twaalf uren op de been geweest te zyn. De arme Ivaskin schein geheel afgemat, en by gebrek aan snuf mischien sterker vermoeid dan hy anders zou geweest zyn; naulyks kon hy een stap doen of zyn hand tastte telkens in zyn zak naar een'groote snuifdoos, doch welke ledig zynde, te vergeefs door hem geöpend werd. Naauwlyks waren wy aan de tent gekomen, of het begon ongemeen ruwen nat weêr te worden; zoo dat wy blyde waren niet langer uitgebleven te zyn. De snuifdoos van den Hospodin werd terstond gevuld, en ons zelve op een goed avondmaal vergastende, vergaten wy zeer schielyk de vermoeienissen van deze mislukte jachtparty.

Op den 20., kreegen wy 't onaangenaam berigt dat onze Vriend de Serjant, op bevel van den ouden Put-parouchick, aan den lyve was gestraft geworden: De reden waarom konden

len wy niet te weten komen, doch wy begreepen dat de jaloesheid 'er eenig deel in had, en dat de laatste de beleefdheden niet had kunnen dulden, welke wy aan den eersten beveezen. Wy waren gevoelig en zeer 't onvreeden over deze straf, dewyl de misdaad, hoedanig ook dezelve moge geweest zyn, naar onze verbeelding, die schande niet kon verdient hebben. De vriendelyke en gemeenzame wyze, op welke wy met hem verkeert hadden, en de achting in welke men wist dat hy by ons was, maakte dat wy den hoon aanmerkten als aan ons geschied. Want wy hadden den waardigen Majoor Behm, die insgelyks des Serjants vriend was, geraadpleegt op wat wyze wy hem eene vergelding zouden kunnen doen, voor de uitmuntende orde, welke hy gehouden had in de Ostrog gedurende ons verblyf, en voor zyne ongemeene bereidvaardigheid om ons te verplichten zoo dikwyls de gelegenheid daartoe zich aanbod. De Majoor zeide ons, dat een brief van aanbeveeling aan den Gouverneur Generaal, waarfchynlyk van een goed gevolg zou zyn: diensvolgens had Kapitein Clerke 'er hem een bezorgt, niet twyfelende, of dezelve zou, benevens de voorspraak van den Heer Behm, den Serjant zeer bevordelyk zyn.

Wy meenden de aankomst van Kapitein Schmaleff te moeten afwagten, alvorens eenige vertogen te doen wegens het voorgevallene. Ook konden wy ons, wegens onze onkunde in de taal, niet behoorlyk uitlaten over deze zaak. By het volgend bezoek, het welk wy van den Put-parouchick ontvingen, kon hy uit de koele wyze, waaröp wy hem bejegende, onze te onvreedenheid gemaklyk opmaken.

Op Woensdag, den 22. September, zynde de Kroonsverjaaring van George den derden, deden wy een en twintig schooten, en, ter eere van dien dag, vierden wy denzelven zoo goed, als onze toestand wilde gehengen. — Op 't oogenblik dat wy gereed stonden het middagmaal te houden, werd ons de aankomst verwittigt van Kapitein Schmaleff. Deze aankondiging behaagde ons niet minder als dezelve ons verbaasde. Eerstelyk om dat hy zoo juist van pasfe kwam om deel te nemen aan het feest diens dags, ten anderen om

VI.  
BOEK.  
1770.  
Septemb.

VI. dat men ons gezegt had, dat eene groot onpaslykheid hem  
 BOEK. buiten staat stelde de reis te doen. Wy hadden echter het  
 1779. genoeg te verneemen dat men zulks tot eene veröntsfuldigung  
 Septemb. had voorgewend; dat hy, bewust van 't gebrek, weik wy aan Thee, Suiker en andere dergelyke artykels hadden, niet van zich had kunnen verkrygen om met ledige handen tot ons te komen, maar om die reden zyn reis had uitgestelt, met ongedult wagtende op de aankomst van een sloep van Okotsk; dat hy geen tyding van dezelve bekomen de, en vreczende dat wy mogten vertrekken, alvorens by ons een bezoek te hebben afgelegd, hy eindelyk besloten had tot de reis, schoon hy ons niets had aantebieden als veröntsfuldigungen wegens de bekrompen toestand van Bolcheretsk.

Hy zeide ons tevens, dat de zware regens te Verchnei volstrekt de afzending belet hadden van de Runders, om welke wy verzogt hadden. Wy beäntwoordden deze beleefdheid en edelmoedigheid zoo goed wy konden; en des anderendaags werd hy, by zyne komst aan boord van de Resolution, begroet met elf schooten: Wy boden hem eenige onzer Curiositeiten aan, waar by Kapitein Gore een Goud Zakuurwerk en een jachtroer voegde. Den 24 werd hy aan boord van de Discovery onthaald, en den 25., keerde hy naar Bolcheretsk te rug. Wy konden hem niet overhalen langer by ons te blyven, alzoo hy meende dat de Onder Gouverneur Generaal zoude mede komen met de sloep, welke van Okotsk verwacht werd, zynde die Heer thans bezig alle de provincien van den Gouverneur Generaal van Jakutsk te bezoeken. Zonder eenig aanzoek van ons, herstelde hy, voor zyn vertrek, den Serjant in het bewind, besloten hebbende den Put-parouchick niet zich te nemen. Wy kwamen insgelyks te weten, dat hy zeer over hem gebelgt was, wegens het straffen van den Serjant, dewyl deze 'er geene de minste reden toe gegeven had. Aan-gemoedigt door des Kapiteins bereidwilligheid om ons te verplichten, dorsten wy hem verzoeken eene kleene gunst te bewyzen aan een ander Ingezeten van Kamtschatka, name-lyk aan een braaf oud Soldaat, die een soort van open huis hield.



hield voor onder Officiers, en die aan dezelve en aan ons Scheeps-Volk, duizende kleine diensten bewezen had. De Heer Schmaleff voldeed beleefdelyk aan ons verlangen, en sloeg hem terstond tot Korporaal, hem tenzelve tyde aanmanende de Engelsche Officiëren te bedanken, voor deze gewigtige Promotie.

De stipte en gestrengte tucht, welke onder het Russisch Krygs-Volk, in een zoo afgelegenen oord van 't Kyk, heerscht, is zeer opmerkelyk, en aan deze tucht zyn zelfs de Opper Officiëren onderworpen. Voor de minste fout worden deze laatsten met gevangenis en met het zitten op Water en Brood gestraft. Een onzer goede kennissen, die in deze plaats een Vaandel had, berigtte ons, dat hy enkel, om dronkenschap by een vrolyken avond party, drie maanden in een donker gat op Water en Brood had moeten leven, waar door zyn gansche zenuwgestel zoodanig geledend had, dat hy zints dien tyd nimmer in staat was geweest eenig vrolyk gezelschap by te wonen.

Kapitein King verzelde den Oversten Schmaleff tot aan den mond van de Awatska Rivier, en daar ter plaatse afscheid van hem nemende, nam hy deze gelegenheid waar om een bezoek te geven aan den Priester van Paratounca. Des Zondags, den 26, verzelde hy dezen goeden man naar de Kerk, waar de gansche gemeente bestond, uit zyn eigen Huizezin, drie Manspersonen en drie jongens, die mede zongen; de dienst werd verrigt met de grootste plechtigheid en slichting.

Alhoewel de Kerk slechts van hout is opgetimmerd, overtreft dezelve echter alle de gebouwen van deze Stad, en die van Petro-Paulowska. Onder verscheide Schilderstukken, waarmede deze Kerk pronkt, zyn twee afbeeldzels van St. Peter en St. Paul, door *Beerling* aan de Kerk geschonken, en welke ten opzichte van de innerlyke waarde der kleeding niet behoeven te wyken voor de beste Europeesche stukken; bestaande het voornaamste gedeelte uit dikke zilvere platen, zoodanig gewerkt, en op het Doek vastgemaakt dat ze voorkomen als plooijen der Opperkleederen, welke de beelden versieren.

VI. Den volgenden dag maakten wy een andere jachtparty, onder het geleide van den Koster, die voor een kundig Beerenjager te boek stond. Tegen Zonnen ondergang kwamen wy aan een der groote Meiren, waar wy ons schuil hielden, zoo veel wy konden, tusfchen het lange gras en rysbosch, dat hier in overvloed aan den kant van 't water wast. Niet lang hadden wy ons hier verscholen, of wy hoorden met vermaak het geknor van Beeren rondsom ons, en zagen een-derzelven zich in het water begeeven, en op de plaats aanzwemmen, waar wy ons bevonden. Toen hy onder 't bereik van ons geweer was, schooten wy met ons driën op hem en raakten hem zoo wel, dat hy, onder een yslyk geloei, maar even in staat was het land te bereiken, alwaar hy de wyk nam naar een nabygelegen kreupelbosch en gestadig bleef huilen. De Kamtschatkalers meenden, dat hy, doodlyk gewond, het niet verder kon brengen, en oordeelden het onvoorzichtig om hem terstond weder aantevallen. En dewyl 't donker begon te worden, de lucht betrok, en het weêr scheen te willen veranderen, achtten wy het raadzaamst naar huis te keeren, en aldaar den morgen aftewagten ter voldoeninge onzer nieuwsgierigheid; des ogtends begaven wy ons naar het gemelde kreupelbosch, en vonden den Beer aan zyne wonden gestorven. Het was een Wyfje en ongemeen groot. Zie hier het geene de Inboorelingen, die op de Beeren jacht maken gemeenlyk in acht nemen. Zy trachten meestäl de plaatsen, waar de Beeren zich laten vinden, voor Zonnen ondergang te bereiken. Aldaar gekomen, kiezen zy voor eerst hunnen grond, wel zorg dragende van zich te verbergen, en evenwel behoorlyk te kunnen mikken op het voorbygaande of aankomende Dier. Dergelyke plaatsen vind men in meenigte tusfchen de Bosfchen en de Meiren, en meenig maal vind men ze tusfen het spigtige duin gras, en de varen, die aan den kant van 't water groeijen. Een plaats gekozen hebbende, waar zy niet gezien kunnen worden, steeken de jagers hunne mikken in den grond, op welke zy hunne vuuroers, in een zekere richting, stellen, en by dezelve nederliggende, zoo als de omstandigheden, in welke zy zich be-

vin-

vinden, het verëisfchen, houden zy hunne Speeren aan hunne zyden gereed, en blyven aldus op de aankomst van hun wild wagten. Deze voorzorgen zyn ten uiterften noodzakelyk; voor eerst, om niet mis te fchieten, want kruid en lood is zoo duur te Kamtschatka, dat men voor een ganschen Beerenhuid zyn Snaphaan naauwlyks vier of vyfmalen kan laden; ten anderen, indien men het Dier, by de eerste schoot, niet wel treft, kan zulks van het allerslegtste gevolg zyn voor den Schutter, dewyl als dan het verwoede Dier terftond op de plaats aanloopt, van waar de schoot kwam en de rook opging, en zich op zynen aanvaller met de uiterfte grinnigheid werpt. Deze, geen tyds genoeg hebbende om andermaal te laden, dewyl 'er zelden op een Beer gevuurt word, die op verder afstand dan veertig voeten is, is genoodzaakt den Speer te grypen, het Dier daarmede te keer te gaan, en hetzelfde een doodlyke wond toetebrengen; want als de Beer de stoot ontwykt, het welk hy zomtyds door de kracht of vlugheid zyner pooten in staat is te doen, en zynen vyand beet krygt, moet deze het met den dood bekoopen, en zeldzaam laat het Dier zyne wraakzucht met een enkel leven boeten. De Beerenjacht is byzonder gevaarlyk, op twee tyden van 't jaar: in de lente, wanneer deze Dieren eerst uit hunne Spelunken te voorschyn komen, na dat ze den ganschen Winter enkel bestaan hebben, op 't zap, het welk zy uit hunne pooten zuigen, zoo als men hier stellig verzeekert; en voornaamlyk als de vorst wat streng blyft, en het ys in de Meiren niet ontdooit, want als dan hebben zy gebrek aan 't nodige en gewone voedzel, en uitgehongerd zynde, werden ze woester en gevaarlyker, zoo dat ze op de reuk af de inwooners vervolgen, en hen op 't onverwagtst bespringen. In dien tyd worden de Inboorelingen dikwyls het slachtoffer van deze uitgehongerde Dieren, vooräl dewyl men alhier geen denkbeeld heeft van in de vlucht of in de loop te schieten, maar altoos de Snaphaan op het een of ander laat steunen. In den tyd hunner koppeling is 't insgelyks gevaarlyk, deze Dieren te ontmoeten, en die is gewoonlyk in dezen tyd van 't jaar. De Kamtschatkalers zullen nooit op een jongen Beer

VI.  
BOEK.  
1779.  
Septemb.

fchie-

VI.  
BOEK.  
1779.  
Septemb.

fchieten, wanneer de Moeder op 't spoor is; want indien het jong gedood wierd, zou de woede der Moeder tot den hoogsten top stygen, en indien zy den aanvaller slechts te zien kon krygen, zou zy zich gewistlyk wreeken of haar leven wagen om zulks te doen. Daarëntegen wanneer de Moeder geschoten word, blyven de jongen haar nog lang na den dood by, betoonende door allerlei treurige gebaren en bewegingen de heevigste droefheid. Doch de jagers, verre van medelyden met het ongeval dier Dieren te oeffenen, bedienen zich van deze gelegenheid om hen te vernielen. Indien men zich kan verlaten op het verhaal der Kamtschatkalers, zouden de Beeren niet minder in schrandereid dan in natuurlyke liefde uitmunten.

De Kamtschatkalers erkennen onëindige verplichtingen te hebben aan de Beeren, in de geringe vorderingen door hen, tot hier toe, zoo in de wetenschappen als beschaafde konsten gemaakt; vooräl betuigen zy alle hunne kundigheid in de genees- en heilkunde schuldig te zyn aan deze Dieren; want opmerkende van welke kruiden deze gekwetste Dieren zich in hunne wonden bedienden, en welke middelen zy te werk stelden, als zy ziekelyk of ongestelt waren, ben zy zich eene kundigheid verschafft van die eenvoudige middelen, van welken zy thans uit en inwendig gebruik maken. Het zonderlingste van alles is, dat zy de Beeren erkennen voor hunne dansmeesters, het geen buiten allen tegenpraak is, en wy als ooggetuigen kunnen bevestigen. Want in de Beerendans der Kamtschatkalers bootsten zy getrouw en natuurlyk de gebaren en houdingen dier Dieren na. Alle hunne overige dansen komen in veele byzonderheden met dezen overeen, en zulke houdingen schatten zy de volmaaktsten, welke het naaste komen aan de bewegingen der Beeren.

Op den 28., keerde Kapitein King naar de Schepen terug, niet weinig voldaan over zyn springtochtje, dewyl het hem gelegenheid had gegeven om een gedeelte van de landstreek te zien, en het gedrag optemerkten der Kamtschatkalers, wanneer zy onder geen bedwang zyn, het  
geen

geen nooit plaats heeft als zy in 't gezelschap der Russen zyn.

Tot den 30., viel 'er niets meldingswaardig voor; op dien dag begaf Kapitein Gore zich naar Paratounca, om aldaar in de Kerk een Wapenschild optehangen door den Heer Webber vervaardigd. Het opschrift vermeldde den ouderdom en rang van Kapitein Clerke, beneevens het oogmerk van den tocht op welken hy overieeden was. Een plank met eendergelyk opschrift werd aan den Boom gelypykerd, onder welken hy begraven lag. Alvorens Kapitein Gore naar Paratounca vertrok, had hy aan Kapitein King last gegeven om de Schepen uit de Haven te laten halen, en alles in gereedheid te brengen om onder zeil te kunnen gaan. Doch hier in werden wy weerhouden door eenen hevigen storm van den 1. October, en welke den ganschen dag door bleef aanhouden; op den 2., werden de Schepen uit de Haven gesleept en ankerden in zeven vademen water, niet verre van de Ostrog. Daags voor ons vertrek uit de Haven kwamen de runders van Verchney aan, en om het Scheeps-Volk van dezen gepasten toevoer het volle genot te laten hebben, terwyl het versch was, besloot Kapitein Gore vyf of zes dagen ten anker te blyven liggen. Deze tyd werd gansch niet verwaarloost, maar meest besteed aan de verdere herstelling van zeilen en touwwerk der Schepen. Kapitein King werd het kopervaatwerk van de Resolution toegeestaan, in het welk hy met de Siroop, van Kapitein Gore bekomen, zoo veel bier brouwde als het Scheeps-Volk voor veertien dagen kon dienen; ook vulde hy nog eenige vaten met een sterk afkookzel van Jopenbier. Deze voorraad was te aangenaamer, om dat ons laatste vat met sterken drank thans aan den top lag, en wy van geestryke dranken niet meer overig hadden, dan het geene strekken kon om in den uitersten nood gebruikt te worden.

Den 3. October, zynde de naamdag der Keizerinne van Rusland, hadden wy voorgenomen denzelven met allen mogelyken eerbied te vieren. Wy verzogten den Priester van Paratounca, Ivaskin, en den Serjant by ons ter maaltyd, en

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Septemb.*

*October.*

VI. wy lieten een onthaal vervaardigen voor de beiden Toions  
 BOEK. van Paratounca en Petro-Paulowska, als mede voor de On-  
 1779. der-Officieren van de bezettingen voor de braafste Inwoneren  
 October. van Kamtschatka. Alle de overige Inboorlingen werden uit-  
 genoodigt om te zamen met onze Matroozen deel te nemen  
 in de vreugde van dien dag, enaan ieder Man werd een pond  
 uilmuntend vleesch uitgedeelt, met het overschot van onzen  
 sterken drank tot een soort van punch bereid. By deze ge-  
 legenheid deden wy een en twintig schooten; en schoon, in  
 een zoo ver afgelegene oord van haar Majesteits gebied, werd  
 alles bestierd op eene wyze geenzins een zoo doorluchtig hoofd  
 onwaardig. Op den 5., ontvingen wy een verschen toe-  
 voer van Thee, Suiker en Tabak van Bolcheretsk. De Over-  
 ste Schmaleff, dit geschenk by zyne te rug-reis, onder weg,  
 ontmoetende, voegde 'er een brief by, waar in hy ons  
 meldde, dat de sloep van Okotsk in zyne afwezigheid was  
 aangekomen, en dat Mevrouw Schmaleff daarop onmidde-  
 lyk een renbode met deze weinige artykels had afgezonden,  
 met verzoek dat wy dezelve geliefden aanteneemen.

Op den 6 en 7. werden wy, door 't onstuimig weêr, be-  
 let te ontmaaren; doch op den 8., zeilden wy naar den mond  
 van de baai, en namen alle de booten binnen; doch de wind  
 naar 't Zuiden schietende, waren wy verplicht voor anker te  
 komen, en te blyven liggen tot den 9., in den namiddag,  
 toen wy by 't ligten van onze ankers berigt kreegen, dat de  
 Tamboer der Scheeps-Soldaten zich met een Boot, welke  
 zoo even van het Dorp was gekomen, had weg begeven:  
 men had hem onlangs meenigmalen gezien by een Kamt-  
 schatkaler Vrouwsperfoon, welk hy zeer genegen was, en  
 dat dikwyls hem had aangezocht by haar te blyven. Kapi-  
 tein King, niet goed vindende een Man achtertelaten, die  
 uit hoofde van eene lamheid in de knie zich zelve en de Rus-  
 sen tot last zou zyn, vervoegde zich aan den Serjant om hem  
 optespooren, terwyl eenige Matroozen afgezonden werden,  
 naar een zekere hut in de nabuurschap waar zy den Tamboer  
 met zyne beminde by elkander vonden; en van daar by ons  
 aan Boord bragten, waarop wy terstond onder zeil gingen.

Wy

Wy zullen hier eene korte beschryving mede deelen van het Schier-Eiland Kamtschatka, het welk gelegen is aan de Oostkust van Asia, en zich uitstrekt van 52 gr. tot 61 gr. Noorder breedte, deszelfs Zuiderlyke uithoek ligt op 156 gr. 45 min. Ooster lengte. De land engte, door welke het in 't Noorden aan het vaste land gehegt is, is gelegen tuschen de Golven van Olutorsk en Penshinsk. Deszelfs Zuiderlyke uithoek word Kaap Lopatka geheeten, en is dus genaamd, uit hoofde dat dezelve gelykt naar eens menschen Schouderblad, het welk door dat woord word uitgedrukt. Het gansche Schier-Eiland heeft eenigzins de gedaante van een schoen, en word, in zyn grootste breedte, op twee honderd zes en dertig Engelsche Mylen geschat, namentlyk van den mond der Rivier Tigil tot de uitwatering van de Rivier Kamtschatka; deeze breedte loopt ten Oosten en Westen puntig uit. In 't Noorden grenst het aan het Land der Koriacks; in 't Zuid-Oosten aan de Noorder Stillen Oceaan; en in 't Westen aan de Zee van Okotsk. De drie Hoofd-Rivieren van dat Schier-Eiland zyn, de Bolchoireka of groote Rivier, de Rivier Kamtschatka, en de Rivier Awatska. De eerste ontlast zich in de Zee van Okotsk, en is bevaarbaar tot op drie Zee mylen van Bolcheretsk, welke plaats agt Zee mylen ver van Zee ligt aan den zamenvloed van de beide Rivieren, Goltsoifka en Bistria; die hier in de Bolchoireka storten. De Bistria, die geen geringe Rivier is, ontspringt uit het zelfde gebergte als de Rivier Kamtschatka; maar neemt eenen gansch anderen loop, waardoor de Kamtschatkalers in staat zyn hunne goederen bykans dwars over het Schier-Eiland by water te vervoeren. De Rivier Kamtschatka loopt bykans drie honderd Engelsche Mylen in de richting van Zuid en Noord, en vervolgens naar 't Oosten draaijende, stort zy zich uit in den Oceaan, een weinig ten Zuiden van Kamtschatkoi Nofs. Ten Noord-Westen van den mond der Rivier Kamtschatka ligt het groote meir Nerpitsch; van *Nerpi* een Zee Hond of Zee Rob, welke Dieren meenigvuldig in dat meir gevonden worden. Een schans, Nischnei-Kamtschatka *Ostrog*, is aan de Rivier gelegen, omtrent twintig En-

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. gelfche Mylen van Zee; de Rusfen hebben 'er een gasthuis  
BOEK. en barakken gebouwt; en naar men ons zeide, zoude de-  
1779. ze plaats thans de voornaamfte markt plaats zyn van het  
October. Land.

De Bron van de Awatska Rivier is in 't gebergte, tus-  
fchen de Bolchoireka en de Bistria. Na twee honderd En-  
gelfche Mylen gelooopen te hebben van 't Noord-Westen  
naar 't Zuid-Oosten, valt zy in de Awatska baai. De Fi-  
gil is mede eene voorname Rivier, die tusfchen eenige hoo-  
ge Bergen ontspringt, en zich in de Zee van Okotsk ontlast.  
De meenigte andere Riviertjes, welke door dit Schier-Ei-  
land vloeijen, zyn te gering om van ons afzonderlyk beschre-  
ven te worden.

Indien wy van den grond uit deszelfs voortbrengzels mo-  
gen oordeelen, fchynt dezelve ten uiterften bar en onvrugt-  
baar te zyn. Noch in den omtrek van de baai, noch op on-  
zen tocht naar Bolcheretsk, noch op onze jachttochten heb-  
ben wy ooit de geringfte plek gronds aangetroffen, welke  
den fchyn had van een begroende zwarte aarde, of die ge-  
fchikt fcheen om door bebouwing verbeterd te kunnen wor-  
den. Wanfchäpen Boomen vonden wy hier en daar over  
het land verspreid, welks grond een zoort van mos met lage  
heide ftruiken voortbragt; kortöm de gansche landftreek  
had eene treffende overeenkomst met Newfoundland.

Te Paratounca nogthans zagen wy drie of vier bargaen met  
uitmuntend hooi; en Majoor Behm verzekerde ons, dat  
langs de Kamtschatka en de Bistria, als mede in verfcheide an-  
dere ftreeken van 't Schier-Eiland, een meenigte grasgroeit  
daar veel kracht in is, dat zeer hoog wast en tweemalen in  
één Zomer gemaait word; dat het hooi zeer zappig en ge-  
fchikt is om het Vee vet te maken. En indedaad de zes  
en dertig Runders, welke wy van Verchney ontvingen,  
waren zoo zwaar en vet, dat ze niet anders dan goed gras en  
hooi konden geëten hebben; want de eerfte twintig werden  
ons aangevoert op 't einde van den winter, toen de Sneeuw  
nog niet van 't land was, zoo dat zy waarfchynlyklyk de vo-  
rige zeven maanden enkel met hooi gevoedert waren. Ook ver-



verhaalt Krascheninoff, dat de landstreek, langs de Rivier Kamtschatka, oneindig vruchtbaarder is dan de strecken van 't Noorden of Zuiden. Op verscheide plekken gronds, naby deze Rivier, heeft men, zegt hy, by herhaalde proeven ondervonden, dat de gerst, rogge en haver zelden een mis gewas leverden; en hy meent dat in verscheide oorden, vooral naby den oorsprong der Bistria en der Kamtschatka, als mede in de landstrecken, op die zelfde breedte gelegen, de tarwe zeer wel zou voortkomen. Misschien dat de vruchtbaarheid van dat gedeelte des lands veroorzaakt word door deszelfs ligging in 't breedste gedeelte van het Schier-Eiland, en bygevolg op den versten afstand van de Zee aan wêerzyden, dewyl koude misten en mottig weder meest al langs de Kust de overhand hebben, en niet misfen de naburige strecken onbekwaam te maken tot verbetering van den grond.

Men mag natuurlyk stellen, dat de gestrengheid der luchtstreek evenreedig zy aan de onvruchtbaarheid des gronds, van welke zy, waarschynlyk, de oorzaak is. Wy zagen dit land, voor het eerst, in 't begin van Mey 1779, toen het bedekt was met Sneeuw ter diepte van zes tot agt voeten. Op den zesden Mey hadden wy Sneeuw met een Noord-Oosten wind. Den 8. op den middag stond de Thermometer op 32 gr., op dien dag zonden wy eenigen van ons Scheeps-Volk uit om hout te hakken; doch uit hoofde van den diepen Sneeuw, moesten zy onverrichter zaken te rug komen, niettegenstaande hunne bende bestond uit twaalf robuste en knappe Karels. Op den 12. waren de zyden der Heuvelen vry van Sneeuw, en in 't begin van Juny was dezelve in de lage landen meest weggedooit. Op den 15. dier Maand zielden wy de Haven uit; gedurende ons verblyf aldaar hadden wy den wind meest uit het Oosten en Zuid-Oosten. Toen wy, op den 24. Augustus, te rug kwamen, scheen het blad der Boomen en het plantzoen in derzelver grootste volkomenheid. Het weêr was, gedurende het overige dier Maand, en gansch September door, zeer veranderlyk doch niet gestreng. In 't begin der Maand woei de wind meest uit het Oosten; maar draaide naderhand naar 't Westen. De groot-

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

ste hoogte van den Thermometer was 65 gr., de minste hoogte 40 gr. De Barometer tekende van 30 tot 29 gr. 31 min., zoo dat het weêr de gansche Maand van September tamelyk gematigt was. Maar met het begin van October, bedekte de nieuw gevallen Sneeuw wederom de toppen der Heuvelen, en de wind bleef uit het Westen waaijen. Men kan hier, gewisfelyk, niet meer dan drie jaargetyden tellen. De Zomer begint in het midden van Juny, en duurt tot het midden van September; October is de herfst maand, en van 't laatste dier maand tot het midden van Juny, doet de winter zich in al deszelfs gestrengheid gevoelen. Men zeide ons, dat de luchtstreek in de landen, langs de Rivier Kamtschatka, zoo helder en gematigt was als in verscheiden Oorden van Siberien op dezelfde breedte. Waarschynlyk is zulks toeteschryven aan dezelfde oorzaken, waaraan wy de vruchtbaarheid des gronds van dat gedeelte des lands reeds hebben toegeëigent. De ongunstige luchtstreek doet, echter, niet alleen kwaad aan den grond, maar belet zomtyds, door de onbestendigheid des Zomer weders, dat men zich behoorlyk voorzie, van een' genoegzamen voorraad gedroogden Visch, tot winter spys; ook veröorzaakt de vogtige lucht, dat zich wormen in de Visch zetten, waar door veeltyds het grootste gedeelte diens voorraads bedorven wordt.

Gedurende ons verblyf te Kamtschatka, hadden wy, slechts éénmaal, donder en blixem, en zulks in den nacht toen de brandende Berg zoo sterk woedde. De bewoonders des lands zeiden ons 'er zelden ongemak van te hebben, en dat noch de donder noch de blixem ooit verschrikkelyk was. De gestrengheid des winter's en de verschrikkelyke Orkaanen, welke van hevige Sneeuwbuijen verzeld zyn, noodzaken de Inboorlingen de wyk te nemen, naar hunne onderaardsche woningen, om zich te beveiligen en tegen de koude te dekken. De Majoor Behm verhaalde ons, dat de gestrengheid des winters van 1779 verscheide weeken achter een alle gemeenschap tuschen de bewoonderen strenden, en dat niemand uit zyn onderaardsch huis durfde te voorschyn komen, uit vreeze van door de koude bevangen te worden. De on-  
ge-

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

geeneene gestrengheid van luchtstreek, op zulk eene laage breedte, kan toegeschreven worden aan de ligging van dit gewest ten Oosten van een onafmetelyke en onbebouwde landstreek, en aan de heerschende Weste winden, welke van den Zeekant over zulke uitgestrekte en koude landen komen heen waijen. De heftigheid dier winden zyn toeteëigenen aan de onderaardsche vuuren en zwavelächte uitdampingen.

In dit Schier-Eiland zyn een aantal brandende Bergen, slechts drie van welke onlangs aan uitbarstingen zyn onderhevig geweest. Wy hebben reeds gesproken van dien in de Nabuurschap van Awatska, en volgens Krascheninicoff zyn daar nog anderen niet min aanmerkeelyke.

De brandende Berg van Tolbatchick is gelegen tusschen de Rivier Kamtschatka en Tolbatchick, op een laage streek lands. De uitbarstingen geschieden op den top van een hoog Berg, welke in verscheide spitze Rotzen eindigt. In 1739 kwam 'er een wervelwind van Vlammen uit voort, door welke de Boschen van de naburige Bergen in de asch werden gelegd. Hier op volgde een dikken rook, welke, over de gansche landstreek, duisternis verspreidde, die, by 't vallen van uitgebrande koolen, welke wel dertig mylen ver den grond bedekten, verdween.

Op den top van den Berg van Kamtschatka, de hoogste van 't Schier-Eiland, is de derde Volcano, uit welke by aanhoudenheid een dikke rook opstyg, en dikwyls de verschrikelykste uitbarstingen voortkomen, van welke zommige nog versch voor het geheugen der Inboorlingen waren, die 'er dikmalen van spraken.

Men zegt dat 'er meenigvuldige heet water bronnen in deze Landstreek gevonden worden. Wy hebben 'er geene gezien, dan dien van Natchekin Ostrog. Krascheninicoff meld van verscheide anderen, hy spreeks insgelyks van twee putten of wellen, op welker grond of bodem het water met zeer veel geweld kookt, terwyl 'er uit die putten een verschrikelyk gedruis en zulk een zware stoom voortkomt, dat men door denzelfen niet kan heen zien.

De voornaamste Boomen, die onze aandagt trokken, waren

VI. ren de Berk, de Popolier, de Els, verscheide laage zoorten  
 BOEK. van Wilgen en twee zeer kleene zoorten van Ceders. Een  
 1779. van deze Ceder-zoort groeit, aan de Kust, zelden hooger  
 October. dan twee voet, en kruipende langs den grond. Van dezen  
 maakten wy den geest van ons Bier, daar dezelve zeer ge-  
 schikt toe was: de andere zoort, welke veel hooger wast,  
 word op de Bergen gevonden, en draagt een zoort van Noot  
 of Appel. De oude *Tcion* van Petro-paulowsko verhaalde  
 ons, dat zy van Beering, toen deze in de Haven lag, het  
 gebruik leerde van het afkookzel dezex Cederen, het welk  
 bleek een uitmuntend geneesmiddel te zyn tegen de Scheur-  
 buik; doch zy maken 'er thans geen gebruik meer van, het  
 zy uit gebrek aan Suiker, het zy om andere redenen.

Van den Berk, welke de gemeenste boom schynt, zagen  
 wy hier drie zoorten: twee van dezelve waren zwaar en ge-  
 schikt voor timmerhout, deze verschilden van den anderen  
 alleen in kleur en weefzel van den bast. De derde is van ee-  
 ne laage, dwergächtig zoort. De Inboorlingen bedienen  
 zich van dien Boom tot veelerlei gebruik. Wanneer zy hem  
 aftappen, levert hy een groote hoeveelheid vochts, het welk  
 zy zonder eenig ander innengzel of toebereidzel drinken,  
 gelyk wy dikwyls zagen op onzen tocht naar Bolcheretsk:  
 wy zelf dronken 'er van, en vonden het aangenaam en ver-  
 frisshend, doch eenigzins afzettend; van den schors of bast  
 maken zy vaten voor huisgebruik, en van het hout dezex  
 booms maken zy hunne Sleeden en Kanoos. Niet alleen de  
 Berk, maar alle andere zoort van Boomen, in den omtrek  
 van de baai, waren kleen en mis naakt; de inboorlingen zyn  
 derhalven verplicht zeer diep landwaards in te gaan, om ge-  
 schikt hout, voor hunne Kanoos, voor hunne Zomer wonin-  
 gen, en voor verscheide andere dingen, die zy benoodigt  
 hebben, optedoen.

Krascheninicoff spreekt mede van den Lorkenboom; dezelve  
 groeit aan de boorden van de Rivier Kamtschatka, en aan  
 die der Riviertjes, die in dezelve uitwateren. Hy zegt ins-  
 gelyks, dat 'er Sparreboomen zyn digt by de Rivier Berezowa,  
 als mede Sorbenboomen, en twee zoorten van witte Doorn-  
 boomen.

Dit

Dit Schier-Eiland heeft eene groote meenigte Struik of Heester gewassen; als Berg-esch, Genever-struiken, Braamboos struiken en wilde Rozenboomen. Als mede eene groote verscheidenheid van Bezien; naamlyk patrys-bezien, blaauw-bezien, zwarte bezien, kraakbezien en kraai-bezien. Deze worden op zyn tyd geplukt en ingezamelt, en ter bewaringe tot eene dikke gelei gemaakt; ze verstrekken den inwoonderen tot een groot gedeelte van hun bestaan, dienende meestal tot saus over hunnen gedroogden Visch. Ook gebruiken zy dezelve in Poddingen en in andere spyzen, en zy maken 'er afkookzels van tot hunnen dagelykschen drank.

Wy troffen hier eene groote meenigte van heilzaame wilde gewassen planten en groentens aan, als Kervel, Look, Uijen, Angelika en Sellery. Ook vonden wy 'er uitmuntende Knollen, en in eenige weinige plekken gronds, in de valei, zeer goede Knolradyzen. Dit waren alle de groentens, die zy aankweekten; doch 't is waarschynlyk, dat verscheide harde soorten van gewassen, (byzonderlyk die welke diepe wortels schieten) zeer wel zouden slagen, als Wortels, Pingsternakels &c. Majoor Behm vertelde ons, dat men verscheide andere keuken groentens gezaait had, doch zonder vrucht, dat de kool of salade niet wilde sluiten of kroppen; en dat niettegenstaande de boonen en erwten zeer weelderig opwiesfen, bloeiden en peulden, echter de hauwen en peulen nooit gevult werden. Hy zeide ons mede nog, dat in de proeven, door hem genomen, met verscheide soorten van meel-gevende graanen, dezelve wel sterk en hoog waren opgeschoten, en zelfs airen hadden voortgebracht, doch dat deze laatste nooit meel hadden geleverd.

Dit Schier-Eiland brengt twee planten voort, die byzondere aandacht verdienen. De eerste word van de Inboorelingen *Sarana* geheeten, en van de Kruidkundigen *Lilium Kamfkatiense flore atro rubente*. Deze plant schiet ter hoogte van vyf duimen op, haar steel is niet dikker dan die van een tulp, hy is purperkleurig aan de onderzyde, en hooger op groen; 'er komen twee reyen eironde bladeren uit voort, de onderste bestaat uit drie bladeren en de bovenste uit vier; aan den

VI. top des stels groeit een enkele bloem van een donker roode  
BOEK. kleur, welke in gedaante naar den Narcissus gelykt. Het  
1779. is een bolgewas, en groeit in 't wilde, in zeer groote mee-  
October. nigte: omtrent het begin van Augustus; houden zich ver-  
scheide Vrouwspersonen bezig met de bollen of wortels van  
deze plant te verzamelen, welke, na in de Zon welgedroogt  
te zyn, ten spyze worden opgelegd. Toen wy hier voor de  
tweede keer aankwamen, was het in 't laatst van den oogst,  
welke wy verstonden mislukt te zyn, en den gewonen voor-  
raad niet opgeleverd te hebben. De Kamtschatkalers hebben  
een stelregel, dat de voorzienigheid altoos voor hen waakt,  
want als de Sarana mislukt, misfen zy nooit eenen voordee-  
ligen Vischvangst te hebben; integendeel als de Visch maand  
ongelukkig voor hen is, word zulks altoos vergoed door een-  
nen overvloedige Sarana-oogst. De Sarana wortel word ver-  
scheidenlyk in de pot gebruikt: onder den asch gebraden,  
vervult niets zoo wel de plaats van brood. In den oven ge-  
bakken en fyn gestampt, dient het in stede van bloem en  
meel; zy mengen het in alle hunne Soepen en onder veele  
hunner fryzen. Het is ongemeen voedzaam, heeft een aan-  
genamen bitteren smaak, en kan daaglyks geëten worden, zon-  
der immer te walgen. Wy kookten deze bollen op de wyze  
van aardappelen, en bevonden dezelve zeer gezond en lekker  
te zyn. Deze plant wast mede te Oonalaska, daar deszelfs  
bol of wortel insgelyks een voornaam gedeelte van 's Volk  
voedzel uitmaakt.

De andere plant, daar wy van spraken, word de zoete  
plant genaamt; en is by de Kruidkundigen bekend, by den  
naam van *Heracleum Sibericum foliis pinnatis, foliolis quinis,*  
*intermediis Sessilibus, corollulis uniformibus.* HORT. UPSAL  
65. In de maand van Mei, vonden wy dezelve omtrent agt-  
tien duimen hoog, zeer gelykende aan salie of venkel, en be-  
dekt met een soort van wit dons, niet ongelyk aan ryp of  
rym, dat 'er gemakkelyk is afte wryven. Deszelfs smaak is  
Suiker zoet, schoon heet en prikkelend. De plant heeft een  
holle steel, welke uit drie of vier geleeden bestaat; uit ieder  
lid komen breede bladen voort. Als de plant volwassen is,  
be.

Bereikt zy zes voeten in de hoogte. Mentrekt 'er een geestryk vogt uit, dat van de Inboorelingen *raka* word geheeten, en de kragt heeft van brandewyn. Twee en zeventig ponden van deze plant leveren gemeenlyk vyf en twintig pinten *raka*; volgens *Steller* zou het overgheaalde vocht van deze plant, als dezelve, voor de bereiding, niet van haar schil of schors ontdaan was, zeer nadeelig voor de gezondheid zyn, en schielyk zenuwtrekkingen &c. veroorzaken.

Men zegt, dat de Kamtschatkalers, eer zy kennis van Vuurwapenen hadden, hunne pylen en speeren vergiftigden met een zap, getrokken uit den Zgate wortel; het dier, welk zy daarmede troffen, moest het onvermydelyk met den dood bekoopen. Zoo men verhaalt, zouden de Tschutski zich nog van denzelfden wortel, tot het zelfde oogmerk, bedienen.

Volgens *Krafcheninicoff* leveren slegts drie planten de stof tot alle de handwerken van Kamtschatka. Een dezer planten is de *Triticum radice perenni Spiculis binis lanuginosis*, welke in overvloed langs de Kust gevonden word. Van de Biezen van dit gras maken zy een sterk soort van Matten, welke zy gebruiken over hunne vloeren, voorbeddekleeden, gordynen, zakken en andere huislyke zaaken. Ook maken zy 'er kleene zakjes en korfsjes van.

De *Bolotnaia* wast in de broeklanden, en gelykt de *Cyperoides*. Zy word in den herfst geogst en als wol gekaart, met een werktuig, gemaakt van de beenderen van de Zee Zwaluw. In deze stof worden hunnen pas gebooren kinderen gebakerd, en hunne jeugd draagt dezelve over den naakten huid; ook maakt men 'er een soort van watten van, welke zy om de warmte tusfchen hunnen kleederen voeren.

De *Netelis* eene andere plant, welke hen zeer te stede komt, en de stof levert, van welken zy hunnen vischnetten maken, zonder welke zy niet zouden kunnen bestaan, dewyl zy meest van visch leven, en Kamtschatka geen vlas noch hennip voortbrengt. Deze netels worden, gemeenlyk in Augustus, afgesneden, en voor het overige van den Zomer, in bondels, in hunne Zomerhuizen, of Balagans opgehangen,

VI en vervolgens als hennip bereid, en in draden afgesponnen  
BOEK. tusfchen de vingers.

1779. Verscheide streeken van dit Schier-Eiland zouden, waar-  
October. fchylyk, tot meer geryf en gemak voor de Ingezetenen kun-  
nen bebouwt worden; dan, de verscheidenheid van Wild, het  
welk zich in dezelve ophoud, zal altoos beschouwt worden  
als den wezendlyken rykdom van 't land; en met geen arbeid  
kan zoo veel opgebragt worden als hunne pelteryen leveren.  
De Dieren, van welken zy die trekken, zyn de Vos, de Zi-  
belyn of 't Sabeldier, de Hermelyn, de Isatis of Pool-Vos,  
de Marmot zonder ooren, de Wisfel haas, de Wezel, de  
Veelvraat, het wilde Schaap, het Rendier, Beeren, Wol-  
ven, Honden.

De meeste jacht word gemaakt op Vosfen, die in deze  
landstreek meenigvuldig en van veelerleije kleur zyn. De  
gemeenste zoort is dezelfde met die van Europa, maar leyen-  
diger en glanziger van verwe. Zommige zyn van eene don-  
ker kastanje bruin; andere hebben donkerverwige streepen;  
zommige hebben den buik zwart, en het overige van 't lig-  
haam lichtkastanje bruin. Zommige zyn zwart, andere don-  
ker bruin; andere steengraauw; en eenige zeer weinige zyn  
geheel wit. De hoedanigheid van derzelve bont overtreft  
zeer verre dat der zelfde Dieren in Siberie en in Amerika.  
De jagers bedienen zich van allerlei lagen, als vallen en strik-  
ken, om deze Dieren te vangen, en leggen zich meest toe om  
ze met den kop in den strik te krygen; zy weten ze ook be-  
hendig in netten te lokken. Van vergiftigd aas, als daar is  
de *nux vomica*, maken zy mede gebruik. By alle gelegenhe-  
den echter behoud het Dier zyne loosheid en listigheid.  
Zints de Kamtschatkalers kennis aan de Rusfen hebben, be-  
dienen zy zich van vuurwapenen, doch te voren gingen zy  
met boog en pyl ter jacht.

Het Sabeldier van Kamtschatka is veel grooter dan dat  
van Siberie; ook is het dikker en glanziger van bont; maar  
dat in de nabuurschap van de Rivieren Olekma en Vitime, is  
van een schooner zwart. Men zegt dat het Sabeldier van de  
Figil en Ouka het beste van Kamtschatka is; een Koppel van de-



dezelven wordt gemeenlyk verkogt voor vyf ponden sterling. De slegtste vind men in het Zuidelykste gedeelte. Het vel van den Isatis of Pool-Vos is van geringewaarde; om dezelfde reden laat men zich weinig gelegen zyn aan den Wisfel-haas: deze laatste zyn talryk en worden in den winter volmaakt wit. In 't begin van Mey, zagen wy 'er verscheiden van die kleur, doch ze waren zoo ongemeen schuw, dat wy dezelve niet binnen schoots konden krygen.

Het marmel Dier, of Berg-rat, is een allerschoonst diertje, veel kleiner dan een Eekhoorn, en leeft, gelyk dat Dier, op wortels en besen; terwyl het eet, zit het op zyne achterste pooten, en brengt met zyne voorste pooten zyn voedzel aan den mond. Deszelfs vagt word van de Kamtschatkalers zeer gewaardeert, zynde warm, ligt en van eenen helderen glans; en naarmate 'er het licht op valt, schynst het, als de veederen van sommige Vogels, verscheide kleuren te hebben.

Van de Hermelyn maakt men weinig werk, om dat men het bont van dat Dier voor zeer gemeen houdt. Wy zagen verscheiden dezer Diertjes heen en weder loopen, en kogten eenige hunner vellen, welke aan den buik van een vuil geel en voor 't overige van een gewolkt wit waren. De Wezel word om dezelfde reden weinig geächt. De Huid of vacht van de Veelvraat, daar en tegen, word zeer gezogt, en is in zulk eene achtig, dat een Kamtschatkaler zich allerprachtigst uitgedoscht rekent, als hy slechts een lapje bont van dat Dier aan zyn gewaad heeft. De Vrouwen versieren haaren haren met de witte klaauwtjes dezer Diertjes, en meenen dan wel opgeschikt te zyn. Met één woord, 'er heerscht een bygeloovig gevoelen onder hen, dat in de vacht van den Veelvraat de kleeding der Engelen bestaat. Men zegt dat dit Diertje zeer gemaklyk te temmen zy, en eene meenigte kunstjes kan geleert worden.

Alle de Beeren, welke wy hier te zien kreegen, waren van eene donker bruine kleur; zy vertoonen zich gemeenlyk in een party van vier of vyf te zamen, en worden dikwyls gezien in den tyd als de Visch met gansche Scholen uit Zee de Rivieren in zwemt. Ook bestaan zy meestal van Visch. In

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

afgesponnen

uden, waar-  
zetenen kun-  
an Wild, het  
ouwt worden  
t geen arbeid  
yen leveren.  
Vos, de Zi-  
f Pool-Vos,  
Wezel, de  
eren, Wol-

die in deze  
r zyn. De  
maar leven-  
n eene don-  
ge streepen;  
e van 't lig-  
andere don-  
weinige zyn  
nt overtreft  
n Amerika.  
en en strik-  
eest toe om  
ze ook be-  
als daar is  
gelegenhe-  
listigheid.  
ebben, be-  
gingen zy

er dan dat  
ont; maar  
Vitime, is  
hier van de  
Koppel van  
de-

VI. de winter maanden worden zy zeldzaam vernomen. Van  
 BOEK. de Beerenhuiden maakt men zeer warme Matrassen en bed-  
 1779. Dekens; als mede Mussen, Handschoenen, en tuigen voor de  
 October. Sleden. Het vleesch en boven al het vet word zeer hoog geacht.

De Wolven vertoonen zich eeniglyk in den winter, wanneer zy, zoo men zegt, by gansche troepen, rondsnuffelen om prooi te vinden.

Het wilde en tamme Rendier vind men in verscheiden strecken van 't Schier - Eiland, doch niet in den omtrek van Awatska. 't Is opmerkelyk dat deze Natie van dat Dier geen gebruik maakt voor haare Sleden, en de gewoonte niet volgt van haare Noordelyke en Oostelyke Nabuuren. 't Is waar, de Inboorlingen kunnen voor het tegenwoordige het zeer wel stellen met hunne Honden, en waarschynlyk zal het Russisch ras van Paarden in vervolg van tyd al hun land werk kunnen verrigten. Dan, daar het gebruik van Honden hen grootendeels het voordeel beheemt, om andere huis dieren aantekweeken, schynt het iets ongemeens, dat zy een zoo edel en sterk Dier, als het Paard, niet boven de Honden verkozen hebben.

Het wild Bergschaap, of *Argali*, is hier zeer meenigvuldig, en buiten Corsica en Sardinie, in Europa niet bekend. Deszelfs huid gelykt naardien van 't Hart, maar in deszelfs gansche voorkomen en gang komt het nader by de Geit. Deszelfs hooft pronkt met twee groote en gedraaide Hoornen, welke, wanneer het Dier volwasen is, zomtyds van vyf en twintig tot dertig ponden wegen, en op den rug leggen als het loopt. Deze Dieren zyn ongemeen vlug en wakker, laten zich eeniglyk op het klippigst en steilst gebergte vinden, het welk zy met eene verbazende gezwindheid beklimmen, van Rots op Rots springende. Van derzelve Hoornen maken de Inboorlingen lepels, bekers, en nappen; de jagers hebben altoos een dezer laatsten aan een riem hangen, en bedienen zich 'er van om uit de drinken, als zy op de jacht zyn. 't Is een ongemeen schoon Dier, dat by troepen loopt, en een zeer zoet en smakelyk vleesch heeft.

De Honden van deze landstreek, gelyk wy reeds gezegt hebben

hebben, hebben veel overeenkomst met het Pomersche ras, doch ze zyn grooter en hebben veel groover hair. Ze zyn verschillende van kleur, maar meest van een ligt bruin of van een bleek vuil geel. Deze arme Dieren worden alle, om trent het einde van Mei, buiten de deur gezet, aan zichzelf overgelaten, en daar door genoodzaakt huneigen voedsel te zoeken, tot den volgenden Winter, wanneer zy nooit nalaten, elk tot zyn eigen Huis of Volk wedertekeeren, zoo haast slegts de Sneeuw zich vertoont. In den Winter krygen zy geen spys dan de kop, de ruggegraat en het ingewand der Zalmen, welke, ten dien einde, gedroogd en bewaart worden, en van dit voedsel krygen zy geenzins volop. Gewisfelyk moet 'er een groot aantal Honden in dezelandstreek zyn, dewyl 'er nooit minder dan vyf tot een gespan voor een Slede gebruikt worden, en eene Slede slegts voor één persoon geschikt is. Op onzen tocht, naar Bolcheretsk, hadden wy honderd negen en dertig Honden noodig, aan de beide pleister-plaatzen Karatchin en Natchekin. Aanmerkelyk is het, dat men, nooit, teven of gesneden rekels tot dat werk gebruikt. Om de jongen Honden te leeren trekken, worden zy met lederen reepen, die veerkrachtig zyn, aan staken vastgemaakt, en hun voedsel even buiten hun bereik geplaatst, waardoor zy, aanhoudend, trekkende en arbeidende om een brok te bekomen, krachten krygen en zich gewennen te trekken, twee wezenlyke vereischters tot den post voor welken zy geschikt zyn.

Bykans alle de soorten van de Noordsche Zeevogels bezoeken de Kust en de baaijen van Kamtschatka, onder anderen de Zee-Arenden, doch deze niet in zulk eene meenigte als te Oonalashka. De binnenlandsche Rivieren zyn wel voorzien van allerlei zoort van wilde-Eenden, een van welke, door de Inboorlingen *a-angitcha* geheeten, met de aller-schoonste pluimaadie pronkt. Deszelfs geluid is tegelyk zonderling en aangenaam. Het Berg-Eend is mede nog een zoort, die volgens *Stellen* byzonderlyk tot Kamtschatka behoort. De Pluimaadie van den Woord is zonderling fraai. Wy zagen hiermede eene verscheidenheid van ander water gevogel.

VI.  
BOEK.  
1779.  
October,

VI. gelte, het welk om dezelfs grootte tot de soort der wilde  
 BOEK. gansfen scheen te behooren.  
 1779. In het trekken door de Bosfchen, zagen wy eenige Aren-  
 October. den van eene verbazende grootte, doch zonder te kunnen be-  
 palen tot welke soort zy behoorden. Men zeide ons dat 'er  
 drie verschillende soorten waren. 1. De zwarte Arend met een  
 witten kop, staart en pooten, welks jongen volkomen wit  
 zyn. 2. De onëigentlyk zoogenaamde witte Arend, schoon  
 indedaad van een licht-graauwe kleur. 3. De steenkleurde  
 Arend, welke van de gemeenste soort is. Men vind, daar  
 en boven, op dit Schier-Eiland een groot aantal Havikken,  
 Valken en Buizerden.

Ouerhanen, Sneppen en Berkhoenders worden hier al me-  
 de gevonden. Zwanen zyn 'er zeer talryk, en maken een  
 voorname schotel uit op alle feestmalen. De groote over-  
 vloed van wild gevogelte in dit gewest bleek genoegzaam,  
 uit de meenigte geschenken, welke men ons van het zelve  
 deedt, en meest bestonden in niet minder dan twintig koppel  
 teffens.

Buiten de Robben of Zee-Honden, welke wy in de baai  
 van Awatska in groote meenigte zagen, bespeurden wy  
 geen halfslachtige Dieren op de Kust. Mischien dat dezel-  
 ve bezig waren met den Zalm by gansche Schoolen de Rivier  
 op te vervolgen. Men zegt dat zommige dier halfslachtige  
 Dieren den Visch tot in versch water volgen, en zich in  
 alle de Meiren onthouden, welke gemeenschap hebben met  
 de Zee.

De Zee-otters, welken wy hier aantreffen, en die welke  
 wy te Nootka-Sound zagen, zyn volmaakt dezelfde. Eer-  
 tyds werden ze hier in overvloed gevonden, maar zedert de  
 Rusfen een handel met de Chineesen hebben aangevangen we-  
 gens het bont dier Dieren, voor het welk zy in China hooger  
 prys dan voor eenig ander bont maken, hebben de Jagers de  
 Zee-otters zoo onvermoeit opgespoort, dat 'er thans wei-  
 nige in Kamtschatka overblyven. Die, welke tusschen de  
 Kurilsche Eilanden gevonden worden, schoon gering in ge-  
 tal, overtreffen in hoedanigheid verre die van Kamtschatka  
 en

en Nootka-Sound. Men zegt dat 'er thans bezwaarlyk een Zee-otter te vinden zy op Mednoi en Beering's Eiland; alhoewel, volgens het bericht van Muller, dezelve in zeer grooten getale, by zyn tyd, aldaar gevonden werden. — De Rusfische Reizigers spreken van eene groote verscheidenheid van halfslachtige Zeedieren, die zich aan deze Kusten onthouden, doch daar wy geene andere soorten bespeurden, was dit waarschyntlyk het jaargetyde hunner verhuizinge.

De Visch is ontegenzeggelyk het voorname artykel van 't levens onderhoud der bewooneren van dit Schier-Eiland, die van den landbouw of veefokkery met geen mogelykheid iets van aanbelang tot hun bestaan kunnen trekken. De grond, 't is waar, levert eenige heilzame wortels, en, over de gansche landstreek, wasfen eene groote meenigte beziën; maar van die alleen zouden de inwooners, met geene mogelykheid, leven kunnen; schoon men die beide artykels voor zeer gezond schat, als verzachtende en temperende grootelyks de rottende en tot bederf neigende hoedanigheid van hunne voornaame kost, gedroogde Visch, welke hier met meer eigenschap gezegt mag worden de staf des levens te zyn, dan 't brood in andere landen; want noch de Inwooners, noch hunne Huisdieren van het Honden geslacht, kunnen zonder den Visch, volstrekt niet bestaan.

Walvisfchen laten zich dikwyls aan deze Kust vinden, en dienen, gevangen zynde, den Inboorelingen tot veelerlei gebruik: van den huid maken zy de Zoolen hunner Schoenen, als mede draagbanden en riemen, welke hen tot verscheide dingen te stade komen. Zy eten het Vleesch, en bewaren het Spek voor keukengebruik en tot licht voor hunne lampen. De knevels dienen hen, voornamentlyk, in 't benaaijen der naaden hunner Kanoos, ook maken zy van dezelve hunne netten voor het grooter soort Visch, en zy beslaan hunne Sleden met de benedenste kakenbeenderen. Van de andere beenderen maken zy mesfen; ook maakten zy 'er eertyds de keetens van, aan welke zy hunne Honden vast leiden, doch thans gebruiken zy 'er meest yzere keetens toe. Na 't reini-

VI. gen der ingewanden, en na dezelve gedroogt en opgeblazen te hebben, vullen zy die met traan en vet; ook maken zy uitmuntende strikken van de pezen en zenuwen dier Dieren. In één woord, 'er is niets aan den Walvisch, het welk niet tot het een of ander gebruik op dit Schier-Eiland strekt.

BOEK.  
1779  
October.

Van omtrent het midden van Mey tot den 24 Juny de tyd van ons vertrek, vingen wy overvloed van beste platvisch, elst en haring. In ééns haalden wy, den 15. Mey, meer dan drie hondert stuks platvisch op, behalven nog éene groote meenigte van Zee-Forellen. De eerste was een harde en smakelyke Visch, met scherpe knobbels op den rug, als tarbot, en met donker bruine streepen van den kop naar den staart loopende. De eerste tyd van den haring begint tegen het laatst van Mei. Zy bezoeken deze Kust met gansche Schoolen, maar toeven 'er niet lang. Zy verlieten de baai alvorens wy de eerste keer dezelve uitzelden; maar kwamen in October te rug. Wy hebben alreeds opgemerkt dat de haring alhier van éene uitmuntende soort is, en dat wy 'er verscheidene ledige vaten mede opvulden. Wy vingen insgelyks éene groote meenigte schoone Kabeljaauw, van welke wy 'er mede eenige inzoutten: ook vingen wy van tyd tot tyd een oneindig getal kleene Vischen, welke naar smelt geleecken.

Dan, niettegenstaande dezen overvloed van Visch, bedienen de Inwoonderen zich tot hunnen winter voorraad van de Zalm-Vischery. Men zegt dat alle de bekende soorten van Zalm op deze Kust gevonden worden; en dat iedere soort, op haren byzonderen tyd, de Rivieren op zwemt; ook verhaalt men dat de meenigte Schoolen, welke men van verschillende soorten in de Rivieren ziet zwemmen, altoos vermyden zich onder malkanderen te mengen; dat zy nimmer misfen tot de Rivier weder te komen, in welke zy geteeld zyn, doch niet voor den derden Zomer; dat zy nooit levend naar Zee te rug keeren; dat byzondere soorten slechts in zekere Rivieren komen en nooit in andere gevonden worden, schoon de Zee haar ten naasten by op dezelfde plaats ontfangt.

Om-

en opgebla-  
ook maken  
en dier Die-  
lvisch, het  
hier-Eiland

Juny de tyd-  
e platvisch,  
y, meer dan  
eene groote  
en harde est  
ug, als tar-  
pp naar den  
egint tegen  
net gansche  
eten de baai  
aar kwamen  
erkt dat de  
dat wy 'er  
en insgelyks  
welke wy  
tyd tot tyd  
smelt ge-

Visch, be-  
oorraad van  
de soorten  
dat iedere  
op zwemt;  
ke men van  
en, altoos  
dat zy nim-  
elke zy ge-  
at zy nooit  
rten slechts  
onden wor-  
elfde plaats  
Om-

Omtrent het midden van Mey komt de eerste Zalm den mond van de Awatska in zwemmen. Deze soort, van de Kamtschatkalers de Tchavitsi geheeten, is de grootste en meest geächtste; zy zyn gewonelyk drie voeten en een half lang, en wegen door den anderen van dertig tot veertig ponden. Op hun rug zyn ze donker blaauw van kleur, met zwarte vlakken, derzelver staart is volmaakt regt, in alle andere opzichten gelyken zy naar onzen gemeenen Zalm. Zy zwemmen met zoo veel snelheid de Rivier op, dat het water 'er van bruischt; en de Inboorlingen die, op den gewonen tyd, op hen wagten, worden dit zoo haast niet gewaar, of zy spreiden terstond hunne netten voor hen uit. Een der eersten, die gevangen was, werd ons aangeboden, maar niet zonder dat men ons te kennen gaf, dat zy met geen mogelykheid ons grooter eer konden bewyzen. De Viscchery van deze soort begint met het midden van Mey, en duurt tot het einde van Juny.

Er is een kleinere soort van Zalm, welke van agt tot vyftien ponden weegt, en bekend staat by den naam van den rooden Visch; deze verzamelt vroeg in de maand van Juny in de baaijen en in de monden der Rivieren. Van dien tyd af tot aan het einde van September word 'er een groote meenigte van gevangen op de Oost en Westkusten, waar de Zee eenig versch water ontvangt; als mede in de Rivieren bykans tot aan derzelver oorsprong. Alle de Meiren, welke gemeenschap met de Zee hebben, zyn opgevuld met Visch, welke zeer naar Zalm gelykt, en gemeenlyk omtrent vyf of zes ponden het stuk weegt. De Inboorelingen, zomen ons zeide, achtten het der moeite niet waardig dezelve te vangen. Dewyl nu deze Meiren, over 't geheel, zeer ondiep zyn, valt die Visch, in den Zomertyd, zeer ligt ten prooi van Beeren en Honden, en uit de meenigte graaten en afval, welke wy aan de kanten zagen, was gemaklyk optemaken, dat 'er al vry wat verflonden wierd.

De Inboorelingen droogen het voornaamste deel van hunnen Zalm en zouten slechts weinig in. Zy snyden den Zalm in drie stukken; eerst snyden zy 'er het buikstuk af, en ver-

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. volgens een stuk aan weêrzyden van den ruggegraat. Het  
 BOEK. buikstuk, het geen men voor 't beste houdt, word gedroogt  
 1779. en gerookt; de andere stukken worden in de lucht gedroogt,  
 October. en geheel in stede van brood geëten of tot poeder gestooten  
 voor deeg of gebak. De kop, staart en graten worden ge-  
 droogt en voor Hondenspys bewaart.

### DIEREN, WELKE OP KAMTSCHATKA GEVONDEN WORDEN.

Het wilde Berg-Schaap, de Ibez, het Rendier, de Wolf, de Hond, de Pool-Vos, de Europésche Vos, de Pool-Beer, de Beer, de Veelvraat, de Gemeene-Weezel, de Hermelyn, het Sabeldier, de Gemeene-Otter, de Zee-Otter, de Wisfelhaas, de Berg-Haas, de Marmot zonder ooren, de Bobak-Marmot, de Water-Rat, de Gemeene-Muis, de gaarder Muis, de Roode Muis, de Ichelag-Muis, het Stinkdier, de Walrus, zeven soorten van Zee-Honden of Robben, de Zee-Koe met een Walvisch-Staart. Kamtschatka had geen Huisdieren tot op de komst der Rusfen, die dezelve mede bragten.

### VOGELS VAN KAMTSCHATKA.

#### *Land - Vogels.*

Zee - Arend, Witkoppige - Arend, Roepende - Arend, Visch-Arend, de Pelgrim-Valk, de Ganzen-Havik, de Arend-Uil, de Sneeuw-Uil, de Raaf, de Aakster, de Notekraker, de Koekkoek, de Draai-Hals, de Grauw- of Blaauwspecht, de Witte Patrys, de Ouer-Haan, de Water-Spreeuw, de Krams-Vogel, de Zing-Lyster, de Groenling, de Geelgors, de kleine Vlasvink der Wyngaarden, de Donkere Vliegenvanger, de Veld-Leeuwrik, de Boom Leeuwrik, het witte Kwikstaartje, het Geele-Kwikstaartje, het Kwikstaartje der Tschutski, het Geele Winter-Koningje, de  
 Roed-



Rood-Staart, de Lang-Bek, de Stapazina, de Awatska, de Riet-Mees, de Schoórsteen-Zwaluw, de Boeren Zwaluw, de Strand-Zwaluw, de Europefche Geitemelker.

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

## WATER VOGELS.

*Water Vogels met gefpleeten vingeren.*

De Zee-Zwaluw, de Zwartkoppige-Meeuw, de Gryze-Meeuw, de Ivoor kleurige-Meeuw, het Winter Meeuwteje, de Pool-Meeuw, de Meeuw met roode vingers, de Malle-muck, de Storm-Zwaluw, de Kuril-Zwaluw, de Blaauwe-Zwaluw, de Duikergans of Zaag-Bek, de witte non Duiker of 't Ys-Eend, de Blazende-Zwaan, de Groote-Gans, de Sneeuw-Gans, de Brand Gans-Eend, het Eider-Eend, het Zwart, het Fluweel Eend, het Slobbe-Eend, Lepel of Schild-Eend, het Kwaker-Eend, het Harlequin Eend, het Gemeene of Tamme-Eend, het Langstaart-Eend, het Rosfe-Eend, de Groene-Wulp, de Zee-Raave, de Taling, de Kropgans, de Kraan-Vogel, de Gemeene-Wulp, de Kleene-Wulp, de Gemeene-Strandlooper, de Roode-Ruiter, de Goud-Plevier, de Oester-Vanger.

*Vogel, met getobde vingeren.*

De hoet Plevier.

*Vogels, met gevleesde Zwempooten.*

De Albatros, de Scheermes-Snavel-Alk, de Zee-Aakster, de Papegaai-Duiker, de gekuifde, en Donkerachtige-Zee-Hen, de zwarte Zee-Hen, de groote, gevlake, en rood hals Duiker.

Kamtschatka word door drie foorten van Volken bewoond, door de Kamtschatkalers, de Rusfen en Cosakken, en een

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

zamenmengzel van dezen, door tusſchen Huwelyken. Volgens het bericht van den Heer Steller, die een geruimen tyd als Resident in dit land zyn verblyf hield, en die zich geen moeite ontzag om den oorsprong der Kamtschalers uittevoerschen, zouden zy een zeer oud Volk zyn, en veele eeuwen dit Schier-Eiland bewoond hebben. Zelfs twyfelt hy niet of ze zyn afkomstig van de Mungaliërs; schoon anderen meenen dat zy afstammen van de Tongulſe Tartaren, en anderen wederom van de Japaneezen. Dat zy van de Mungaliërs afstammen, meent hy te mogen verönderstellen uit de woorden, welke in hunne taal den zelfden nitgang hebben; als die der Mungaalsche Chineesen, en om dat in beide de talen het afleidend grondwoord het zelfde is gebleven: dat zy algemeen kort van gestalte, zwartächtig van kleur, breed van aangezicht, kort en plat van neus zyn, met kleene en diep in 't hoofd gezonken oogen, dunne beenen en daarenboven in veele andere byzonderheden overeenkomen met de Mungaliërs. Hy besluit, derhalven, dat zy, ter ontkinge der verſlindende roofzucht van de Oosterſche veröveraars, naar dit Schier-Eiland de wyk namen, even als de Laplanders en andere Volken, op de aannaderingen der Europeërs, naar de uiterſte grenzen van 't Noorden weeken.

De Rusſen zich van de wyd uitgestrekte Kust de Ys-Zee meesters gemaakt hebbende, vestigden Schanssen en Koloniën, en stelden Commisſarissen aan, om de landſtreeken, verder naar 't Oosten gelegen, naar te sporen, en onder hun bewind te brengen. Al rasch ontdekten zy, dat de zwervende Koriakken een gedeelte der Kust van de Zee van Okotsk bewoonden, en 't viel hen niet moeilyk dezelve cynſbaar te maken. Deze niet ver afgelegen zynde van de Kamtschatkalers met wie zy veel verkeering hadden, was het zeer natuurlyk dat de Rusſen aan deze laatste kennis kreegen.

De eer van de eerste ontdekking word toegeëigent aan Feodot Alexeieff, een Koopman, die, omtrent 1648, door een storm, van zeven anderen Schepen afgeraakt zynde, op de Kust van Kamtschatka gedreeven werd, waar hy en zyne medegezellen een ganschen winter doorbragten, maar vervolgens

gens door de Koriakken werden afgesneden. Dan, daar deze ontdekkers, (indien zy het wezenlyk waren) niet in leven bleven, om van hunne ontdekkingen verslag te doen, word Volodimir Atlassoff, een Cofak, voor den eersten ontdekker van Kamtschatka gehouden. Deze werd, in den jaare 1697, in hoedanigheid van Commisfaris, gezonden van de Schans Jakutsk naar de Anadirsk, met last om de Koriakken tot bystand te roepen, in het ontdekken en in het cynsbaar maken der landstreeken buiten de hunne geleege. In het jaar 1699, drong hy, met zestig Rusfische Soldaten, en even zoo veele Cofakken, in het harte van het Schier-Eiland en bereikte de Tigil. Voortgaande, ligtte hy een schatting in bonden, vorderde tot aan de Rivier Kamtschatka, aan welke hy de *Ostrog* bouwde, thans Verchney geheeten; in deze liet hy eene bezetting van zestien Cofakken, en keerde, in 't jaar 1700, naar Jakutsk, met eene groote meenigte, by schatting geheven, kostbaare Pelteryen. Hy verzelde dezelve, met zeer veel beleid, naar Moscou, en werd, tot loon van zyne diensten, aangesteld tot Bevelhebber van de Schans aan de Jakutsk, ten zelfden tyde last krygende om met eene versterking van honderd Cofakken, krygsbehoefte, en alles wat noodig was ter voltoojing van de vesting zyner nieuwe ontdekkingen, naar Kamtschatka te rug te keeren. Met deze versterking, naar de Anadirsk, voorttrekkende, bespeurde hy op de Rivier Tunguska een Bark, beladen met Chineefche Koopwaren. Hy viel terstond op het vaartuig aan en plunderde het zelve, doch de eigenaars, over dit geweld, aan het Hof van Rusland, hunne vertogen doende, werd hy te Jakutsk gevat, en naar eene gevangenis gevoerd.

Potop Sericukoff, door Atlassoff achtergelaten, bleef al dien tyd in 't vreedzaam bezit van de bezetting van Verchnei; en schoon zyne bende te gering was, om de Ingezetenen het voldoen der schatting met geweld aftevoorderen, had hy de behendigheit om als Koopman met hen eenen zeer voordeelligen handel te dryven. Zyne vreedzaame geneigtheit verwierf hem zoodanig de achting der Inboorelingem

vam

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. van Kamtschatka, dat zy hem, by zyn vertrek om naar de  
BOEK. Anadirsk wedertekeeren, betreurden. Doch hy en zyne  
1779. bende, werden door de Koriakken aangetast, en ongelukkig-  
October. lyk in 't jaar 1703, door dezelve afgesneden. Gedurende  
de ongenade en gevangenis van Atlassoff werden verschei-  
den Commisfariſen de een na den anderen naar Kamtschat-  
ka afgezonden; eindelyk werd Atlassoff in 1706 in de post  
van Bevelhebber herstelt, en hem een tweede tocht in Kamt-  
schatka toevertrouwt, met last nogthans, om zich door al-  
lerlei vriendelyke en vreedzame middelen by de Inboorelin-  
gen intedringen, en vooräl geen dwang of geweld te oeffe-  
nen; in stede van zich naar die beveelen te gedragen, maake  
te hy door herhaaide wreedheden en onrechtvaardigheden  
de Inboorelingen tot vyanden van hunne nieuwe Bevelvoer-  
ders, en vervreemde de harten en liefde van zyn eigen Volk  
zoodanig van hem, dat de Cofakken tegen hem opstonden,  
en om eenen nieuwen Bevelhebber verzogten.

De Cofakken slagende in 't verplaatzen van Atlassoff, stel-  
den zich in 't bezit van zyne Goederen; en zich met dezen  
plunder verlustigd hebbende, leefden zy zonder tucht of  
dwang, zoo dat zyne Opvolgers buiten staat waren, om hen  
weder tot ondergeschiktheid te brengen. Van dat tydperk  
af tot de groote omwenteling der Kamtschatkalers in 1731,  
levert deze landstreek een aaneengeschakeld verhaal van op-  
standen, doodslagen en moordenaryen over 't gansche Schier-  
Eiland. Schoon 'er in deze beroertens een zeer groot aantal  
Ingezeetenen waren omgekomen, herstelde de Landstreek na-  
derhand zich zelf, en was in 1767 zoo sterk bevolkt als ooit;  
toen de kinder ziekte door een Soldaat van Okotsk onder  
hen wierd ingebragt. Deze ziekte begon met eene hevige woede,  
en was in derzelver gevolgen even verschrikkelyk als de Pest.  
Zy scheen het gansche land met een volkomen ontvolking te  
bedreigen. Men stelt dat twintig duizend menschen, door  
deze ziekte, op Kamtschatka, de Kurile Eilanden en in 't  
land der Koreki werden weggesleept. Zomtyds bleef van  
gansche Dorpen niet eenig mensch overig, waarvan wy ver-  
scheide blyken zagen. Omstreeks de baai van Awatska zyn  
agt

agt Dorpen, die, zoo men ons zeide, alle volkomen waren bewoond geweest, en welke thans alle woest en ledig waren, behalven St. Peter en S. Paul, en in die plaats zelf vind men slegts zeven Kamtschatkalers, die cynsbaar zyn. In de *Ostrog* van Paratounca blyven niet meer dan zes en dertig oorsprongelyke Inboorelingen overig, Mannen, Vrouwen en Kinderen te zamen gerekent, schoon het uit drie honderd en zestig Inboorlingen bestond, alvorens het door de kinderziekte bezogt werd. Op onzen tocht naar Bolcheretsk trokken wy door niet minder dan vier uitgestrekte *Ostrogs*, in geene van welken een eenig inwoner was overgebleven. Het aantal der oorspronglyke Inboorelingen is thans zoo sterk verminderd, en dagelyks komen 'er zoo veele Rusfen en Cofakken op hen invallen, die door huwelyken zich met hen vermengen, dat, waarschynlyk, in minder dan eene halve Eeuw, 'er weinige oorspronglyke meer zullen overblyven. Majoor Behm zeide ons, dat als hy de Inboorelingen van de Kurile-Eilanden mede telde, 'er niet boven de drie duizend zouden gevonden worden, die thans schatting betaalden.

Het getal der Militairen in de vyf Forten van Nichni, Verchnei, Tigil, Bolcheretsk, en Petropaulowska, beloopt op omtrent vier honderd, de Rusfen en Cofakken medegerekent. Bykans een even groot getal, zegt men, dat zich te Indiga bevind, het welk, schoon in 't Noorden van 't Schier-Eiland, onder den Bevelhebber van Kamtschatka behoordt. De Rusfische Handelaars en Emigranten zyn niet zeer veelen.

Het Rusfisch bestuur over deze landstreek, aangemerkt als een Militair bewind, is opmerkelyk zacht en billyk. De Inboorelingen mogen naar hunne wyze hunne eige Magistralten verkiesen; deze bekleeden dezelfde posten als welke zy altoos zyn gewoon geweest. Een dezer, onder den naam van Toion, heeft het opzicht over iedere *Ostrog* en beslist alle geschillen, vordert boeten voor en straft alle wangedrag en misdaden; latende dezulke, welke te ingewikkelt of te verschrikelyk zyn, ter uitsprake van den Bevelhebber van Kamtschatka, als niet verkiesende over dezelve te vonnisen. De Toion

VI. heeft insgelyks de aanstelling van een Burger Officier die onder  
 BOEK. hem staat, en Corporaal geheeten word, hem in zyn ampt helpt,  
 1779. en in zyne afwezendheid zyn post voor hem waarneemt.  
 October. Volgens bevel van de Keizerin mag geene misdaad met de

dood gestraft worden: maar in geval van moord (welke hier zelden geschied) straft men den moordenaar zoo streng met de knout dat hy 'er zelden het leven afbrengt.

De schatting, welke men in zommige streeken vordert, bestaat in een Vossehuid; in andere, in de vacht van een Sabeldier, en op de Kurile Eilanden in het vel van een Zee- Otter; maar dewyl dit laatste een veel grooter waarde heeft, word de schatting van verscheide personen met een enkel vel betaalt. De schatting word opgezamelt door de *Toions*, ieder in zyn gebied, en is zoo gering, dat men dezelve niet anders kan beschouwen, dan als eene erkende hulde aan het Russische gebied over hen.

De Russen zyn niet alleen pryzenswaardig wegens de zacht- heid hunner regeering; maar zy verdienen daar en boven lof voor hunne gelukkige pogingen om de Inboorelingen tot het Christendom overtehalen, zoo dat 'er thans slechts weinige afgodendienaars onder dezelve overblyven. Indien wy uit het karakter des goedhartigen Priester van Paratounca dat der andere zendelingen mogen opmaken, konden 'er geene geschikter perfoonen tot dat werk gebruikt worden. De Godsdienst-leer, welke hier onderwezen word, is die der Grieksche Kerke. In verscheide Ostrogs zyn vrye Scholen opgericht om de Inboorelingen en Cosakken te onderwyzen in de Russische taal.

De artykels, welke van hier Buitenlands gevoert worden, bestaan geheel en al in Pelteryen, en die handel word voornaamlyk gedreeven door een Maatschappy van Kooplieden, daar toe door de Keizerinne benoemt. Eertyds waren zy twaalf in getal, maar hetzelfde is sedert met drie vermeer- dert. Behalven zekere voorrechten, die zy genieten, onderscheiden zy zich door het dragen van een gouden pen- ning, waar op de bescherming der Keizerinne ten voordeele des Pelteryhandels staat uitgedrukt. In verscheide deelen

van

van dit land bevinden zich handelaars van minderen rang, meest uit Cosakken bestaande; deze houden zich op te Bolcheretsk of in de Ostrog Nishney, terwyl de voornaame handelaars zich te Petro Paulowka ophouden, den handel zich geheel en al tot die p'aaften bepaalende. Voortyds geschiedde deze handel alleen by ruiling, doch thans word alles met gereed geld betaalt, zoo dat 'er al vry veele penningen in dit ellendig land omwandelen. De Pelteryen komen op een hoogen prys te staan, en de levenswys der Inboorlingen vordert weinig artykels te rug. Onze Matrozen hadden een groote meenigte Pelteryen van de kust van America medegebragt, voor welke zy, tot hun genoegen en verwondering, een ganschen hoop zilver ontvingen van de Kooplieden; maar dewyl zy 'er geen Jenever of Tabak of iets anders naar hun smaak, voor konden bekomen, beschouwden zy zeer rasch de roebels als nuttelooze gasten, en dikwyls zag men dezelve over het dek keilen. Ons scheepsvolk ontving van een Koopman dertig roebels voor een Zee-Ottersvel en voor andere vellen naar evenredigheid; maar toen de Koopman vernam dat ons volk tamelyk wel voorzien was van Pelteryen en geen kennis van den handel had, kocht hy ze naderhand voor vry minder prys.

De voornaamste artykels, welke hier ingevoerd worden, komen van Europa, maar bepalen zich niet alleen tot Russische goederen; zy komen van Engeland, Holland, Siberie, Bucharia, de Kalmukken en van China. Dezelve bestaan meest uit groove wolle lakens, uit grof linnen, kousfen, mutzen en handschoenen, dunne Persische zyde stoffen, stukken nankins linnen, katoenen, hals- en zakdoeken van zyde en katoen; yzeren stoven, geele- en roodkoperen pannen, vylen, snaphanen, kruid en lood; bylen, mesfen, spiegels, suiker, tarwenmeel, laarsfen &c. Verscheide dezer artykels zagen wy in 't bezit van een' der Kooplieden, die in het Galjoot der Keizerinne van Okotsk was aangekomen. Wy bemerkten dat deze goederen driemaal zoo duur verkocht werden als men dezelve in Engeland konde koopen. En niettegenstaande de Kooplieden zoo veel winst, op deze

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. ingevoerde artykels, hebben, trekken zy nog meer voordeel van de Pelteryen, die zy te Kiachta verkoopen, eene aanzienlyke marktplaats' op de grenzen van China. In Kamtschatka, gelden de beste Zee-Ottervellen omtrent dertig roebels het stuk; te Kiachta, geven de Chineefche 'er meer dan dubbeld dien prys voor, en verkoopen dezelve tot een veel grooter winst te Pekin; van waar ze weder met winst naar Japan gevoerd worden. Indien derhalven een Zee-Ottersvel te Kamtschatka dertig roebels kost, vervolgens naar Okotsk word vervoerd, en van daar over Land dertienhonderd zestig Engelsche mylen ver naar Kiachta, van daar zevenhonderd zestig Engelsche mylen naar Pekin; en dan vervolgens weder van daar naar Japan word overgebracht, welk een winstgeevende en voordeelige handel zou 'er dan niet opgerigt kunnen worden tusschen Kamtschatka en Japan, welke laatste plaats, op zyn hoogst, niet boven drie weeken zeilens ver van deze kust is.

Allerlei soort van bonte vellen, uit Kamtschatka over Zee van Okotsk uitgevoerd, betalen tien percent uitgaande rechten, fabel bont betaalt twaalf ten honderd. Allerlei soort van Koopmanschappen, van Okotsk ingebragt, betalen een halve roebel inkomende rechten voor ieder pond, of zesendertig ponden Engelsch gewigt.

De uitgaande en inkomende rechten worden te Okotsk betaald; maar de schatting, welke te Bolcheretsk ingevordert word, beloopt jaarlyks de som van tien duizend Roebels, volgens het bericht van Majoor Behm.

Zes vaartuigen, ieder van veertig of vyftig vat, worden door de Keizerinne gebruikt tusschen Okotsk en Bolcheretsk; vyf van dezelve dienen om Scheep- en Mondbehoeftens &c. overtevoeren van Okotsk naar Bolcheretsk, behalven dat zommige dezer vyf vaartuigen naar Awatska en Kamtschatka rivier eens in twee of drie jaren zeilen; het zesde vaartuig dient tot een Paketboot, en is altoos uitgerust en zeilvaardig om papieren, brieven of beveelen overtebrengen. Omtrent veertien vaartuigen zyn in dienst der Kooplieden in den Peltery handel, op de Eilanden, in 't Oosten.

In



In de haven van St. Peter en St. Paul zagen wy 'er een van, dat daar bevrooren lag en by openwater naar Oonalaska stond te vertrekken.

De vellen der Zee-Otters, welke gewis het kostbaare artikel van den Peltery handel zyn, worden meest van die Eilanden getrokken, door de Rusfchen tusfchen Kamtschatka en de Amerikaansche kust ontdekt, bezuiden de 60 gr. breedte; deze Eilanden, thans onder 't Rusfisch bewind zynde, hebben Kooplieden en Factooren, die gedurig met de Inboorelingen ruilebuiten. Om dezen handel uittebreiden, werd 'er een Schip uitgerust door de Admiraliteit van Okotsk, ten einde, benoorden en ten Noord-Oosten van bovengemelde Eilanden, ontdekkingen te doen; het bevel over dezen tocht werd gegeven aan Luitenant Synd; doch die Heer richtte zyn koers te ver naar 't Noorden, en slaagde niet in de onderneeming; want, daar wy geene Zee-Otters benoorden de Bristolbaai aantreffen, is het zeer waarschylyk dat deze Dieren die hooge breedtes vermyden, waar zulk een aantal halfslachtige groote Zeedieren zich ophouden. Zedert dien tyd hebben de Rusfen geen Schepen meer uitgerust om ontdekkingen naar 't Oosten te doen; maar waarschylyk zullen zy onze ontdekkingen van Cookes rivier zich ten nutte maken. Niettegenstaande den algemeenen omgang tusfchen de Inboorelingen, de Rusfen en de Cofakken, onderscheiden de eerften zich even zeer van de laatsten door hunne gewoontens en neigingen als door hunne gelaatstrekken en algemeene houding.

By 't geen wy reeds van de Kamtschatkalers gezegt hebben, zullen wy verder aanmerken, dat zy, in hunne gestalte, beneden de gemeene lengte zyn, het welk Majoor Behm toefchryft aan hunne vroege huwelyken; de beide kunnen zich, gewoonlyk, in den ouderdom van dertien of veertien jaaren, in den echt begeevende. Ze zyn by uitstek nyverig en steken sterk a. by de Rusfen en Cofakken, die waarschylyk veeltids met hen huwelyken om een lui en zorgeloos leven te leiden; en 't is aan deze werkeloosheid, dat men die scorbutfche kwalen mag toeëigenen, waarmede de meeste

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. dezer zoo verschrikkelijk gekweld zyn; terwyl de Inboore-  
 BOEK. lingen, die in de openlucht altoos bezig zyn, 'er geheel be-  
 1779. vryd van blyven.

October. Zy hebben drierlei zoort van woningen; hunne *Jourts*,  
*Balagans* en *houte huizen*, welke hier *Isbas* geheeten wor-  
 den; de eerste bewoonen zy in den winter, de twee ande-  
 ren in den zomer; de derde zyn door de Rusfen ingevoerd  
 en worden eeniglyk van de gegoedste lieden betrokken. De  
*Jourts* worden op deze wyze toegefteld: men graaft, ter  
 diepte van zes voeten, een lang vierkant gat in een grond,  
 geëvnredigt in lengte en breedte naar het getal der huisge-  
 zinnen, die zulk een winterwoning zullen betrekken, want  
 gewoonlyk voegen 'er zich verscheide zamen. Vervolgens  
 worden 'er sterke houte posten of palen, op eenen gelyken  
 afstand van den anderen, in den grond geslagen, op welke  
 men de balken legt, daar het dak op moet rusten, het welk  
 uit ribben bestaat, gedeeltelyk op den grond en gedeeltelyk  
 op de balken rustende; de vakken tuschen deze ribben wor-  
 den gevult met teenwerk, en over 't geheel met-zooden be-  
 dekt. Een *Jourt* heeft uiterlyk de gedaante van een ronde  
 kleene heuvel. In 't midden van het dak, op den top,  
 word eene opening gelaten, welke tot schoorsteen, vengster  
 en deur verftrekt, door welke de Huisgenoten, met behulp  
 van een lange paal, in welke eenige keepen gehouwen zyn  
 om de voeten op te zetten, in en uitgaan. Aan de zyde en  
 gelyks gronds, is eene andere uitgang voor de Vrouwen,  
 van welken uitgang de Mans zich nooit bedienen, of men  
 zou even zeer met hen spotten als met een Matroos die door  
 't zwabbers gat naar beneden gaat. Een *Jourt* bestaat in een  
 enkel vertrek van eene langwerpige vierkante gedaante. Ee-  
 ne breede zoldering van planken, ter hoogte van omtrent  
 zes duimen van den grond, langs de wanden van 't vertrek  
 loopende, dient hen tot zit- en slaap-plaats, na dat ze deze  
 zoldering met matten en bonte vellen belegt hebben. Hunne  
 stookplaats is aan 't ééne einde en hunn' voorraad en Keuken-  
 gereedschap aan 't andere einde van 't vertrek. Als zy iemand  
 onthalen, word de hette van de *Jourt* geëvnredigt naar de  
 cer

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

eer welke zy hem meenen aantedoen; hoe heeter zy het vertrek maken, te meer eer bewyft men den genoodigden. Wy bevonden dezelve altoos ondraaglyk heet. Gemeenlyk betrekken zy deze winter wooningen in 't midden van October, en verlaten die niet voor 't midden van de maand Mey.

Om een *Balagan* opterigten, worden negen paalen, in drie geregelde ryen, op gelyke afftanden van den anderen in den grond vast gezet, ter hoogte van twaalf of dertien voeten boven de oppervlakte uitftekende. Omtrent tien voeten boven den grond worden van post tot post balken gelegd, die met touwen wel vastgemaakt worden. Vervolgens leggen zy dwarsribben over deze balken, welke daar na met zooden bedekt, de vloer uitmaken van de *Balagan*. Op deze word een dak van eene kegelvormige gedaante gefteelt, door middel van lange ftaken, welke met het beneden eind aan de balken vast gemaakt, boven topswyze famenloopen. Het gansche huis word gedekt of liever gedakt met een zoort van grof gras. Deze Zomer woningen hebben twee deuren, tegen over den anderen, welke zy in- en uitgaan langs dezelfde zoort van ladders, als zy in de *Jourt* gebruiken. In het beneden gedeelte, het welk rondom open is, droogen zy hunnen visch, groentens en andere winterkost. Schoon een *Jourt* gemeenlyk aan zes huisgezinnen tot woonftede verftrekt in den winter, worden de *Balagans* zelden door meer dan een huisgezin bewoont.

De *Isbas*, of Houte huizen worden aldus gemaakt. Lange stukken timmerhout worden zydelings op malkanderen geflapeld, aan de einden in malkanderen gewerkt en de naden met mos digtgemaakt. Het dak, gelyk in onze gemeene hutten, loopt fchuins over dit houtwerk af, en is bedekt met gras of riet. Een *Isbas* heeft van binnen drie vertrekken. Het eene einde mag men aanmerken als een zoort van voorhuis, het welk de gansche breedte en hoogte van 't huis beftaat, en tot een Berg-plaats gefchikt fchynt voor alle hunne zwaare artykels, als Sleden, tuigen, &c. Deze plaats heeft gemeenschap met hun beste vertrek, het welk in 't midden van 't huis is, en voorzien van breede banken om te eten en

te

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

te slapen. Van dit vertrek gaat men door een deur naar de Keuken, in welke de halve ruimte beslagen word, die het midden vertrek van de Keuken afscheid, en zoo gemaakt is, dat de warmte van den oven aan beide de vertrekkende word medegedeelt. De ruimte, boven het midden vertrek en de Keuken, is in twee zolders verdeelt, op welke de huisgenoten langs een ladder komen, die in 't voorhuis staat. Elk vertrek heeft twee kleene vensters van talk gemaakt; in gemeene hutten maakt men ze van Vischvell. De balken en planken van hunne woningen worden slechts met den byl glad gehouwen en niet geschaaft; de rook heeft 'er eene glanzige zwarte kleur aan gegeven.

Een Stad word in Kamtschatka een Ostrog geheten, en bestaat uit verscheide Huizen of Woningen, van de hier bovengemelde drie foorten; van welke de Balagans de meeste uitmaken; en 't opmerkelykste is, dat wy nooit eenig zoort van huis zagen afgescheiden van een Ostrog. Binnen St. Peter en St. Paul zyn zeven houte Huizen, negentien Balagans en drie Jourts. Paratounca is ten naasten by even groot. Karatchin en Natcheechin hebben niet zoo veele houte Huizen als de eerste Stad, maar meer Balagans en Jourts, waar uit men kan opmaken hoe groot gemeenlyk een Ostrog zy.

De kleeding der Kamtschatkaler Vrouwen is reeds hier boven beschreeven. Dat der Mannen gelykt naar een voermans kiel, welke, voor Zomerdracht, van nankins linnen is gemaakt, en voor winterdracht van de een of andere beesten huid, die de hairige zyde behouden heeft, welke naar binnen word gedragen, en voor 't overige gelooit is; hier onder dragen zy een naauwe Hemdrok van nankins linnen of van enig ander katoen, en daar onder een hembd van dunne Persische zyde van eene roode, blaauwe of geele kleur. Ook dragen zy langen broeken of digt sluitende ledere broeken, die tot over de knien komen. Insgelyks dragen ze laarsfen van Hondleer of Rendierleer gemaakt, met het hair binnewaards gekeert. Zy hebben een bonten muts met tweekleppen, die gemeenlyk opgeknoopt zyn, maar die zy by slecht weder tot over hunne schouders laten nederhangen.

Met

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

Het bont gewaad, het welk, door het Zoontje van Majoor Behm, geschonken werd aan Kapitein King, was een dier kleedingen, welke by plechtige gelegenheden door de *Toions* gedragen word. Het heeft de gedaante van 't hier bovengemelde bovenkleed, en is zaamgesteld uit kleene driehoekige stukjes bont van eene bruine en witte kleur, welke zy ruitsgewyze zoo kunstig weten samentevoeegen, dat men het voor een enkel stuk vel zoude aanzien. Een beneden rand, ter breedte van zes duimen, kunstig van veelverwige ledere draaden geweeven, geeft 'er een prachtigen luister aan; aan deze hangt een breede rand van Zee-otters bont. De mouwen zyn op dezelfde wyze versiert; ook loopt 'er een rand van het zelfde bont om den hals tot vooraan de borst. De rok of pels is gevoerd met een allerschoonst wit bont. By dit geschenk was gevoegt een paar handschoenen, een muts en een paar laarsfen, alles ten uitersten keurig, en van dezelfde stof gemaakt. De Rusfen, die in Kamtschatka hun verblyf houden, kleeden zich als Européers; en de monteering, welke de troepen alhier dragen, is donker groen met roode opslagen. De Volken, ten Noorden en Zuiden van deze landstreek gelegen, slegts onvolkomen bekend zynde, zullen wy hier het voornaamsteter nederstellen, het welke wy in staat waren wegens de Kuriles Eilanden, de Koreki en de Tschutski te vernemen.

De Kuriles bestaan uit een keeten van Eilanden, gelegen op de Noorder breedte van 51 tot 45 gr., en strekken zich van het Zuidelykst voorgebergte van Kamtschatka, in een Zuidwestelyke rigting tot aan Japan uit. De bewooners van de nabuurschap van Lopatka, die zelf Kurilen genaamt werden, gaven, zoo haast zy deze Eilanden ontdekten, hun eigen naam aan dezelve. Zy zyn, volgens Spanberg, twee en twintig in getal, zonder daar onder de zeer kleene mede te tellen. Het Noordelykste Eiland Schoomaska ligt omtrent drie Zeemylen van het voorgebergte Lopatka; de inwooners zyn een mengzel van Inboorelingen en Kamtschatkalers. Het naast daar aanliggende, Paramoofa geheten, is veel grooter dan Schoomaska, en word door rechtschaape Inboorelingen bewoond, wier voorouders, zoo zy zeggen, van een Eiland

Y y

kwa-

Het

VI. kwamen, nog iets Zuidelyker gelegen en Onecutan geheeten.  
 BOEK. De Rusfen bezogten deze twee Eilanden voor het eerst in  
 1779. den Jaare 1713, en voegden die aan de Staaten der Keize-  
 October. rinne. De andere zyn, tot Ooshesheer ingesloten, thans me-  
 de cynsbaar gemaakt, indien wy ons kunnen verlaten op het  
 verhaal van den eerwaardigen Priester van Paratounca, die  
 hun zendeling is, en ze eens in drie jaaren bezoekt. Hy  
 sprak veel goeds van deze Eilanders en prees hen als een edel-  
 moedig, gastvry en menschlievend Volk, overtreffende hun-  
 ne Kamtschatkaler naburen even zeer in bevalligheid van per-  
 foon, als in leerzaamheid en vlugheid van bevatting. Schoon  
 het Eiland Ooshesheer het Zuidelykste is, van de Eilanden,  
 die tot het Rusfisch gebied behooren, zegt men echter, dat  
 zy handel dryven op Oorooop, het agttiende Eiland in rang,  
 en het eenige, waar men eene goede haven vind voor zwaar-  
 beladen Schepen. Nadeegsda ligt verder Zuidwaards op, en  
 word beschreeven als bewoond door een geslacht van men-  
 schen, die zeer ruig zyn, en, gelyk die van Oorooop (\*), in  
 eenen staat van volkomene onafhanklykheid leven.

Ten naasten by in dezelfde rigting, ligt een groep Eilanden  
 by de Japannezen onder den naam van Jeso bekend: een  
 naam, welken zy ook geeven aan de geheele keten Eilanden  
 tusfchen Kamtschatka en Japan. Het Zuidelykste dier Eilanden  
 Matmai geheeten, behoort aan de Japannezen, en heeft aan  
 de zyde van 't vaste land vestingwerken met eene bezetting  
 voorzien. De beide Eilanden Kunachir en Zellany, ten  
 Noord-Oosten van Matmai gelegen, zyn beneevens drie an-  
 dere Eilanden, de drie Zusters geheeten, geheel onafhank-  
 lyk. De bewoners van Matmai dryven een ruilebuit handel  
 met die van de laatstgemelde Eilanden, als mede met die van  
 de Kuriles Eilanden, welke meer Noordwaards op liggen.

Vce-

(\*) Spanberg, van dit Volk meldende, schryft dat hunne lighamen ge-  
 heel en al met hair bedekt zyn, dat zy een wyde gestreepte zyde tab-  
 baard draagen; dat veele hunner zilvere ringen aan de ooren hebben han-  
 gen. — Het Dagverhaal van het Schip *Casticum* vermeldt insgelyks,  
 dat zy over het geheel lighaam ruig gchaid zyn.

Veele bewooners dezer Eilanden, die tot het gebied van Rusland behooren, zyn thans Christenen geworden, en waarschijnlijk zal 'er eerlang een voordeelige handel stand grypen tusfchen Kamtschatka en deze uitgestrekte keten Eilanden, welke handel vervolgens eenen handel met Japan zou kunnen openen, waaraan misfchien de taal der Japanneezen door eenige Rusfen van twee lieden van dat Volk, het welk op de Kust van Kamtschatka Schipbreuk leed, geleerd, en naar die Eilanden afgezonden, veel zou kunnen toebrengen. Het Land der Koreki word door twee onderscheide Volken beslagen, van welken het eene de zwervende, en het andere de gevestigde Koriacs genaamt worden. Een gedeelte van de Landengte van Kamtschatka word benevens de gansche Kust van den Oostelyken Oceaan van daar tot de Anedir door de laatste bewoond; de zwervende Koriacs breiden zich Westwaards uit naar de Rivier Kovyma, en langs de Noord-Oosten Kust van de Zee van Okotsk tot aan de Rivier Penfhina.

De gevestigde Koriacs gelyken allertreffendst naar de Kamtschatkalers; beide de Volken leeven meest van den Vischvangst. In hunne kleding en woningen is geen onderscheid. De gevestigde Koriacs behooren tot het rechtsgebied van Ingiga en betalen schatting aan Rusland.

De zwervende Koriacs leeven van de Harten hoedery: men verhaalt dat zy verbazende talryke kudden van dezelve bezitten; en dat het zeer gemeen is een enkel Opperhoofd meester te zien van eené kudde van vier en vyfduizend stuks. Zy leeven enkel van Hartenvleesch en hebben een walg van allen Visch. Zy hebben geen Balagans; de eenige woningen, in welke zy zich onthouden, gelyken eenigzins naar de Jours der Kamtschatkalers, behalven dat zy dezelve in den winter dekken met rauwe harte vellen, en in den Zomer met bereide vellen. Hunne Sleden worden enkel van zekere Harten getrokken, die met de overige Harten van denzelfden grond grazen. Indien men deze Sleden-trekkers noodig heeft, worden ze slechts van den hoeder met een zeker geluid geroepen, waaraan ze gewoon zyn; en op het welk ze zich van de overige kudde terftond afscheiden. De Priester van Pa-

VI. ratounca berigte ons, dat de beide Natien Koriacs en de  
 BOEK. Tschutski dezelfde taal onderscheidentlyk uitspreken, en  
 1779. dat die taal geene de minste overeenkomst heeft met die der  
 October. Kamtschatkalers.

Het Land, door de Tschutski bewoond, grenst, ten Zuiden, aan de Anadir, en strekt zich uit tot Tschutskoi Nofs. Hunne voornaamste zorg, gelyk die der zwervende Koriacs, bepaalt zich tot hunne Harten, van welke zy eene meenigte hebben. Zy zyn een dapper, welgemaakt en krygshaftig Volk, geduchte naburen voor de beide Natien der Koriacs, die dikwyls hunne strooperijen beproeven. De Russen hebben langen tyd getracht hen onder hun gebied te brengen, doch niettegenstaande het verlies van een aantal manschap, in de onderneeming omgekomen, nooit hun oogmerk kunnen bereiken.

Daar de Heeren van de Admiraliteit, in de schriftelyke beveelen, betrekkelijk tot dezen tocht, aan de bescheidenheid van den Opperbevelvoerder hadden overgelaten, om, ingevalle het hem niet mogt gelukken een doortocht te vinden, uit den Stillen Oceaan naar de Atlantische Zee, als dan de te rug reis naar Engeland te nemen, langs dien weg, welke hy zoude oordeelen best geschikt te zyn, om aan de Aardrykskunde eenig nut toetebrenge; verzogt Kapitein Gore uit dien hoofde, dat de voornaamste Officieren zich, in geschrifte, aan hem geliefden te verklaren de beste wyze, op welke, naar hunne meening, aan die beveelen te voldoen, en, tot zyn genoegen, bevond hy, dat zy eenparig met hem stemden, dat de gesteldheid der Scheepen, Zeilen en van het touwwerk, loopend want &c., het gevaarlyk, zoo niet ondoenlyk maakte, alzoo de winter voorhanden was, iets verder te onderneemen, en de Zee te bevaren tuschen Asia en Japan, welke anders, voor ons, een ruim Veld, om ontdekkingen te doen, zoude openen; dat het om die reden, voorzigtiger ware, naar 't Oosten van dat Eiland te stevenen, en, onderweg, langs de Kuriles heen te zeilen, en allernaauwkeurigst die Eilanden optenemen, welke digst aan de Noordkust van Japan liggen, en gezegt worden zeer uitgestrekt



strekt en niet aan de Rusfen of Japaneezen onderworpen te zyn. Zoo wy 't geluk mogten hebben aan een van deze Eilanden eene veilige en goede Haven aantetrefsen, meenden wy, dat dezelve van 't uiterste belang zou zyn, en toekomende Zeevarende tot eene geschikte plaats kunnen dienen om zich te bergen of te herstellen, als zy dezen weg zouden heen gezonden worden om verdere ontdekkingen te doen, of ondernemen mogten om een handel te openen tusfchen de naby gelegen Staaten van beide bovengemelde Ryken. Ons naaste doel was de Kusten van de Japanneefche Eilanden opteneemen, vervolgens naar het Noordelykste van de Kust van China te stevenen, en langs dezelve naar Macao te zeilen.

Dit ontwerp van verdere verrichtingen vastgesteld zynde, gaf Kaptein Gore bevel aan Kaptein King om, ingevalle de beide Schepen van elkanderen mogten afraken, daadelyk naar Macao koers te zetten. Op den 9. October, des namiddags, raakten wy buiten de baai van Awatska, en stevendend naar 't Zuid-Oosten, met een Noord-Westen wind. Des middernachts werd het volmaakt stil, welke stilte tot den volgenden middag bleef aanhouden, toen wy het baken Noord-West van ons af hadden, op den afstand van veertien of vyftien Engelsche mylen, en kaap Gavarere Zuid ten Westen half West. Wy waren thans in zestig of zeventig vademen water, en ons Volk hield zich bezig met eene zeer voordeelige Vischvangst van Kabeljaauw, welke hier uitmuntend en in grooten overvloed was. Om drie uren, in den namiddag, kreegen wy een koeltje uit het Westen, waar mede wy, langs de kust, naar 't Zuiden stevendend.

Thans deedt zich een hoek lands open met kaap Gavareea in de richting van Zuid ten Westen en omtrent een-en-twintig mylen buiten die Kaap. Tusfchen beide zyn twee naauwe, doch diepe inhammen, misfchien in elkanderen loopende achter een grond, welke zich als een verheven Eiland voordeedt. De kusten van deze inhammen waren eenigzints steil en klippig. Tusfchen de hoogtens zagen wy in de sleuven en vlakten een meenigte hout, het welk weélig schein te groeijen.

VI.  
BOEK.  
1779  
October.

VI. Tusschen Awatska baai en kaap Gavareea, welke gelegen  
 BOEK. is op de Oosterlengte van 158 gr. 38 min. en op de Noorder  
 1779. breedte van 52 gr. 21 min. komen veele inhammen voor;  
 October. welke, in den eersten opslag, den Zeeman een goede berg-  
 plaats en ankergrond beloven; doch de Russische lootzen ver-  
 zekerden ons, dat 'er niet één onder is, waar het kleinste  
 vaartuig zou kunnen inloopen, dewyl de openingen, tus-  
 schen de steile voorgebergts, opgevult zyn met lagen  
 grond.

Op Maandag den 11. bevonden wy ons, des middags, op  
 52 gr. 4 min. Noorder breedte en op 158 gr. 31 min. Oos-  
 ter lengte, op den afstand van negen of tien Engelsche my-  
 len van het naaste gedeelte der kust; wy zagen duidelyk de  
 Binnenlandsche strecken geheel met sneeuw bedekt. Een  
 uithoek, naar 't Zuiden, maakte de Noordzyde uit van een  
 diepe baai, bekend by den naam van Achachinkoi, in welks  
 boezem wy ons verbeeldden dat zich eene groote rivier ont-  
 lastte, dewyl het Achterland ons aanmerkelyk laag toefcheen.  
 Ten Zuiden van Achachinkoi baai, vertoont het Land geen  
 zoo ruw en bar gelaat als dat, het welk wy even te voren  
 voorby gezeild waren.

Den ganschen nacht door, hadden wy veranderlyke win-  
 den, met regen. 's Morgens vroeg, stak de wind zoo he-  
 vig op, uit den Noord-Oosten, dat wy verplicht waren on-  
 ze Mars-Zeilen dubbel te reeven en van de kust aftehouden.  
 Doch het weder schielyk bedarende, hielden wy weder op 't  
 Land aan. Des avonds, om zes uren, zagen wy, uit den  
 top van de Mast, kaap Lopatka, de Zuidelyke uithoek van  
 Kamtschatka. Deze kaap, in de Landbeschryving van de  
 Oostelyke kust van Asia, een voorwerp van zoo veel gewigt  
 zynde, waren wy blyde, gelegenheid te hebben, haare lig-  
 ging naauwkeurig te kunnen bepalen, en bevonden dezelve  
 te zyn op 156 gr. 45 min. Ooster lengte en op 51 gr. Noor-  
 der breedte. Deze kaap is laag en vlak en daalt in eene zachte  
 glooijing van eenen verheven grond. Ten Noord-Westen  
 van dezelve zagen wy een hoogen berg, welks top tot in de  
 Wolken zich uitstreckte. Op dien zelfden stond deedt het  
 eerste

eerste der Kurile-Eilanden Shoomska genaamt, zich aan ons op in de strekking van West  $\frac{1}{2}$  Zuid.

De doortocht tusfchen Schoomska en kaap Lopatka, word van de Rusfen begroot op de breedte van eene Zee myl, en als zeer gevaarlyk opgegeven, zoo uit hoofden van de flichkeit der froomen als van de blinde klippen, welke af en aan deze kaap liggen. De kust van kaap Gavareea naar Lopatka krimpt naar het Zuid-Oosten. Het Land ten Zuiden van Achachinskoi is niet zoo hoog en afgebroken als dat tusfchen die baai en den ingang van de Awatska baai, zynde flechts van eene middelmatige hoogte, aan den Zeekant, met heuvels die, trapswyze, verder landwaards in, hooger ryzen. De kust is zeer fteil en heeft eene meenigte wit krytachtige vakken. Op den middag vingen wy, by ftilte, uitmuntende Kabeljaauw, in veertig vademen water, zynde op den afstand van vyf of zes Zeemylen van Kaap Lopatka. Des nachts hielden wy het, met een klein Zeil en een' Westelyken Wind, naar het Zuid-Zuid-Westen. Des middernachts peilden wy zestig vademen waters.

Den 13. ontdekten wy, by het aanbreken van den dag, het tweede der Kurile-Eilanden, door de Rusfen Paramoufir genaamt, strekkende van West  $\frac{1}{2}$  Zuid tot Noord-West ten Westen. Dit Land was buitengemeen hoog en bykans geheel met Sneeuw bedekt. Om twaalf uren zagen wy, op den afstand van twaalf of dertien Zeemylen, een hoogen spitzen Berg, op dat Eiland, strekkende Noord-West ten Westen  $\frac{1}{2}$  West, ook meenden, zommige van ons Volk eenigen rook uit dien Berg te zien opgaan. Op dat zelfde uur was onze Oosterlengte 157 gr. en onze Noorderbreedte 49 gr. 49 min. Over dag zagen wy verscheide Walvisfchen, en eene meenigte Albatrosfen en Meeuwen.

Paramoufir is het grootste der Kurile Eilanden, welke onder 't gebied der Rusfen behooren, en wel waardig nader opgenomen te worden, dan wy in staat waren te doen. Want in den achtermiddag, de Westelyke wind tot een vrysterken storm aanwakkerende, was 't ons niet mogelyk 'er nader by te komen, dan wy reeds des middags geweest wa-

VI.

BOEK.

1779.

October.

ren;

VI. ren; wy waren derhalven verplicht ons zelve te vergenoegen met deszelfs ligging, op dien afstand, te bepalen. Het BOEK. Zuidelykste gedeelte van dat Eiland ligt, naar onze gissing, 1779. op 49 gr. 58 min.; deszelfs Noordelyke gedeelte plaatzen wy October. op 50 gr. 46 min., en op de lengte van 10 gr. ten Westen van Kaap Lopatka; en daar deze ligging niet veel verschilt van die, door de Rusfen 'er aan gegeven, zal dezelve, naar alle waarschynlykheid, niet veel van de waare verschillen.

'Terwyl wy af en aan Paramoufir waren, hadden wy eene hevige zwelling uit den Noord-Oosten, niettegenstaande de wind eenigen tyd uit het Westen gewaait had; eene omstandigheid, welke ons meer dan eens op onzen tocht bejegende. Des nachts konden wy met een lyn van vyftig vademmen geen grond peilen. De twee volgende dagen hadden wy een styve koelte uit het Westen, welke ons verplichtte naar 't Zuiden te houden, en bygevolg ons belette eenige der overige Kuriles te zien.

Op Saturday den 16., des middags, waren wy op de breedte van 45 gr. 27 min.; onzelengte berekend, naar verscheide waarneemingen aan de Maan, gedurende de drie vorige nachten, was 155 gr. 30 min., en de miswyzing 4 gr. 30 min. Oost. Op deze hoogte waren wy ten naasten by omringt van de wezendlyke of gewaande ontdekkingen van vorige Zeebebouwers, zonder ons gereedelyk te kunnen bepalen naar welke onzen koers te rigten. Naar het Zuiden en het Zuid-Westen, zagen wy op de Fransche kaarten geplaatst, een groep van vyf Eilanden, onder den naam van Kunafhir, Zelanly en de drie Zusters. Volgens dezelfde kaarten waren wy thans omtrent tien Zeemylen ten Westen van de Gama's Land, het welk wy jongstleden April ten Oosten voorbygezeild waren, op een wat minder afstand dan nu, zonder den minsten schyn 'er van te bespeuren; waaruit men met reden mag opmaken, dat indien dat Land in wezen zy, hetzelfde enkel in een klein Eiland moet bestaan. Indien wy aan den anderen kant de ligging van dat land stellen, zoo als Texeira dezelve bepaalde, moest het West ten Zuiden gelegen zyn; ten

ten naasten by in dezelfde strekking als men zich verbeeldde het Compagnies Land (\*), het Staaten Eiland (†), en het land van Jeso te liggen.

Ten opzichte van het berugte land van Jeso, het welk zoo lang het strikgeblok geweest is, voor de hedendaagsche Landbeschryvers, zou men kunnen aanmerken, dat de Europeërs 'er eerst kennis aan gekregen hebben door de Schepen de Castricum en de Breskes. Volgens de vroegste berichten schynt de naam van dat land bekend te zyn geweest aan de Kamtschatkalers en Japannezen, en door hen, zonder onderscheid, gegeven aan alle de Eilanden tuschen Japan en Kamtschatka gelegen. Naderhand heeft men dien naam toegevoegt aan een ingebeeld uitgestrekt Eiland of vastland, het welk men voorgaf ontdekt te zyn, door de twee bovengemelde Hollandsche Schepen; het zal derhalven niet onvoeglyk zyn de reden dezer dwaling naartesporen. De tocht, op welke deze twee Schepen uit waren, had tot oogmerk, de Kust van Oost Tartaryen opteneemen; doch de beide Schepen, door een opgekomen storm af en aan den Zuid-Oosthoek van Japan, van malkanderen afraakende, hielden langs de Oostzyde van dat Eiland een verschillenden koers, en deszelfs Noordelyksten uithoek te boven zynde, vervolgden zy hunne reis. De Vries, Bevelhebber van de Castricum, een Noordelyken koers houdende, bespeurde, op den derden dag, land, op de breedte van 42 gr. Volgens het dagverhaal van dezen tocht, zeilde hy langs de Zuid-Oostkust, in een aanhoudende mist, eene lengte van zestig Zeemylen; en op verscheide plaatzen ten anker komende, werd hy vriendelyk van de Inboorelingen bejegend. Daar nu de Eilanden Zed-

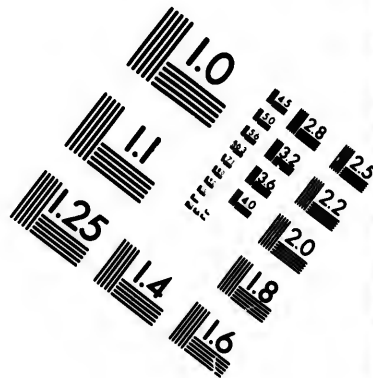
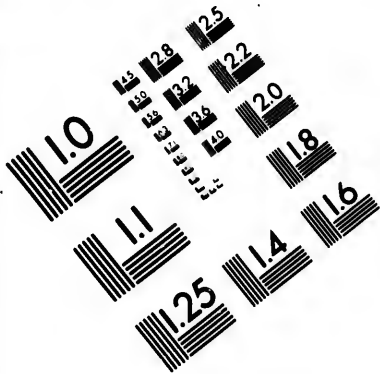
VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

la-

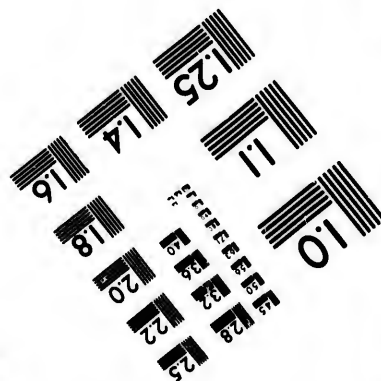
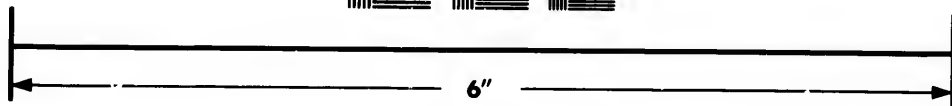
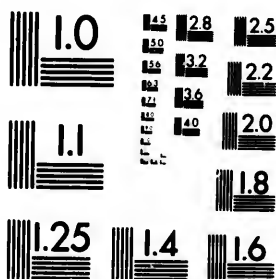
(\*) De Hollanders op de Castricum en Breskes zagen dit Land, het welk 'zy veronderfelden een gedcelte te zyn van het vasteland van Amerika; doch thans is 'er weinig twyfel aan, of het vermeende land waren de Eilanden Nadeegda en Ooroop.

(†) Dit Land, insgelyks door de Castricum ontdekt, schynt uit de ligging, welke in het dagverhaal van dat Schip, aan hetzelfde gegeven word, niet anders te zyn dan de drie Zusters Eilanden.





**IMAGE EVALUATION  
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic  
Sciences  
Corporation**

23 WEST MAIN STREET  
WEBSTER, N.Y. 14580  
(716) 872-4503

25  
28  
32  
22  
20  
18

10



VI. lany, Kunafchir en Matimai, volgens de ontdekkingen van  
 BOEK. Kapitein Spanberg, juist op die hoogte liggen, is het meer  
 1779. dan waarschylyk dat ze het zelfde land zyn; en voor de ver-  
 October. gising van de Vries, die ze voor een aangefchakelt vastland  
 aanzag, is eene genoegzame reden te geeven, de mist na-  
 mentlyk, zonder dat men toevlucht behoeve te neemen tot  
 eene Aardbeeving, door welke de Heer Muller, om het al-  
 gemeen gevoelen met de latere ontdekkingen der Rusfen over-  
 eentebrenge, zich verbeeld, dat de verscheide deelen van  
 malkandere zyn afgescheurt. Het dagverhaal vermeld, ver-  
 volgens, de ontdekkingen van Staaten-Eiland en Compag-  
 nies Land, wegens het welk wy reeds ons gevoelen hebben  
 medegedeelt. Toen zy de straat van de Vries waren door-  
 gezeild (vervolgt het dagverhaal) kwamen zy in een uitge-  
 strekte, woeste en stormächtige Zee, dewelke zy bleeven  
 doorzeilen, met donker mistig weder, tot op 48 gr. Noor-  
 derbreedte, waarna zy, door tegenwinden, naar 't Zuiden  
 gedreeven zynde, wederom land bespeurden in 't Westen,  
 op 45 gr. Noorderbreedte, het welk zy bleven aanzien voor  
 een gedeelte van het vaste land van Jeso; 'er blyft nogthans  
 geen twyfel over, als men, wegens hunne ontdekkingen, de  
 kaart van Janssen, welke zeer naauwkeurig schynt, inziet,  
 of zy bevonden zich, ten dien tyde, op de Kust van 'Tarta-  
 rye. Na dat zy dit Land vier graden Noordwaards op had-  
 den langs gevaren, keerden zy, naar 't Zuiden, te rug, door  
 dezelfde straat, welke zy, te voren, waren doorgeko-  
 men.

Maar, om weder te keeren tot het verhaal van onze Rei-  
 ze; de wind, des namiddags van den 16., naar 't Noorden  
 geschooten zynde, staken wy naar 't Westen op. Op dezen  
 dag zagen wy verscheide Altatrossen, bonte Meeuwen, en  
 talryke vlugten van Noordsche Meeuwen; insgelyks zagen  
 wy een aantal Visfchen, door onze Matroozen Pots-koppen  
 genaamt, doch uit dezulken, welke dicht aan ons Schip heen  
 zwommen, scheen het ons toe, dat ze de *Kafatha* of Zwaard  
 visfchen waren, van welken Krafcheninicoff meld, die ons  
 eene keurige beschryving geeft, van de wyze, op welke zy  
 de

de Walvisfchen aanvallen. In den avond kreegen wy een kleene Landvogel aanboord, ter grootte van een Goudvink, en in veederen en gedaante zeer gelyk aan denzelven, weshalven wy zorgvuldig naar land bleven uitkyken. Des middernachts peilden wy, doch konden, met een lyn van vyf en veertig vademen, geen grond treffen.

Des anderendaags bevonden wy ons des middags op 45 gr. 7 min. Noorderbreedte en op 154 Ooster lengte. De wind weder in 't Westen komende, waren wy genoodzaakt een Zuidelyker koers te houden, en omtrent middernacht woei het styf door uit dien hoek, verzeld van zwaren regen. Des morgens zagen wy een ander Landvogeltje, en vercheidde vluchten van Storm Zwaluwen en Meeuwen, die alle naar 't Zuid-Westen hunnen koers rigtten.

De sterke zwellung uit den Noord Oosten, welke wy by aanhoudenheid hadden opgemerkt, na dat wy Lopatka waren voorby gesteevend, hield nu op, en veranderde eensklaps naar 't Zuid-Oosten. Op den 18., zagen wy in den voormiddag, aanmerkelyke hoopen klipwier, uit het welk, als mede uit de reeds gemelde vluchten van Vogelen, wy opmaakten dat wy niet verre konden afzyn van het Zuidelykste der Kurile Eilanden; en omtrent denzelfden tyd, de wind naar 't Zuiden schietende, waren wy in staat om 'er op aan te stevenen. Om twee uren zetten wy lyzeilen by en hielden naar 't Westen; maar de wind styfaanwakkerende, waren wy schielyk verplicht onze bramzeils dubbel te reeven, en om middernacht achtten wy het noodig het lood uitwerpen, doch met een lyn van zeventig vademen geen grond peilende, bleven wy weder naar 't Westen stuuren, met een Zuid-Oosten wind. Dezen koers bleven wy houden tot twee uren des morgens van den 19., toen het weêr dik en duister wordende, wy by den wind staken en tot vyf uren Zuid-West aanstevenden; om welken tyd, een geweldige storm ons noodzaakte enkel gebruik te maken van onze onderzeilen. Schoon het ongunstige weêr ons weinig waarschyntlykheid overliet om land op te doen, verlangden wy echter niets sterker, en zoo haast de dagaan den Hemel was, waagden

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

den wy het West ten Zuiden te houden. Wy bleven in dien koers zeilen tot tien uuren voor den middag, toen de wind schielyk omschoot naar 't Zuid-Westen, vergezeld van helder weêr. Naauwlyks hadden wy onze reeven losgemaakt, en onze marszeilen bygezet, of het begon zoo geweldig te stormen, dat wy genoodzaakt werden, om op nieuw onze zeilen dubbel te reeven, en tegens den middag, de wind meer naar 't Westen schietende, werden wy belet langer dien koers te houden: weshalven wy 't overstag wierpen en Zuidwaards aanhielden. Wy waren thans op 44 gr. 12 min. Noorderbreedte en op 150 gr. 40 min. Oosterlengte; zoo dat, na alle onze pogingen, wy 't verdriet hadden te bespeuren, dat wy volgens de Russische kaarten op dezelfde middaglinie van Nadeegsda waren, welk Eiland zy in hunne kaarten stellen als het Zuidelykste van alle de Kurile-Eilanden, en omtrent zestig Engelsche Mylen ten Zuiden.

Schoon de felle stormen en tegenwinden, met welken wy de laatste zes dagen hadden moeten worstelen, ons de gelegenheid benomen hadden, om onder deze Eilanden te vervallen, viel de koers, welke wy genoodzaakt waren te houden, niet geheel en al onvoordeelig uit voor de Aardrykskunde. Want de groep Eilanden, bevattende Zellany, Kunaschir en de drie Zusters, welke, in de kaarten van den Heer d'Anville, gestelt worden in den koers, welke wy juist bevaren hadden, worden door dezen tocht ten duidelyksten eene andere ligging aangewezen en verder naar 't Westen verplaatst, waar Kapitein Spanberg dezelve gestelt heeft, tuschen de lengtens van 142 en 147 gr. Doch deze ruimte in de Fransche kaarten beslagen wordende door Staaten Eiland en een gedeelte van Jeso, word het gevoelen van Muller ten hoogsten waarschylyk, dat deze allen één en het zelfde land zyn; en dewyl wy geen reden hebben om de naauwkeurigheid van Spanberg te verdenken, hebben wy, in onze algemeene kaart, Kunaschir, Zellany en de drie Zusters weder op derzelve eige plaats gebragt, en al het overige achterwege gelaten.

Als wy de wyze in aanmerking neemen, op welke de Rus-  
sen

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

fen de Eilanden van den Noorder Archipel vermeerderd hebben, niet alleen, by gebrek van derzelver ligging naauwkeurig te bepalen, maar insgelyks door eene neiging, den mensch natuurlyk eigen, om nieuwe ontdekkingen te vermeenigvuldigen, zullen wy niet verwondert zyn dat dezelve oorzaken gelyke gewrochten werkten. Op deze wyze heeft men zich verbeeld, dat de landen van Jeso, welke zoo wel uit de eerste overleveringen onder de Rusfen, als uit de verhalen van de Japanneezen, niets anders zyn dan de Zuidelyke Kurile Eilanden, onderscheiden waren van deze laatsten. De Gama's Land werd oorspronkelijk, ten naasten by, de zoo evengemelde ligging gegeven, maar vervolgens verschoven, om plaats te maken voor Staaten Eiland en Compagnies Land; en dewyl Jeso, benevens de Zuidelyke Kurile Eilanden, reeds in 't bezit van dat vak waren, gaf men, om niets verloren te laten gaan, aan het eerste een plaats naar het Westen, en aan het andere een plaats naar het Oosten.

Dewyl, volgens de Russische kaarten, de Eilanden Kuna-schir en Zellany nog verder Zuid lagen, bleven wy de hoop voeden van dezelve in 't gezicht te zullen krygen, en in die verwagting hielden wy de steven zoo veel naar 't Westen, als de wind wilde toelaten. Op den 20., waren wy des middags op 43 gr. 47 min. Noorderbreedte en op 150 gr. 30 min. Oosterlengte, West ten Zuiden onzen koers richtende met eene labbere koelte uit den Zuid-Oosten; en naar alle waarschyndykheid waren wy kort daaraan niet meer dan vier en twintig Zeemylen ten Oosten van Zellany, doch dit goed vooruitzicht was van korten duur: want, omtrent drie uren, na den middag, de wind naar 't Noord-Westen schietende, begon het zoo geweldig te waaijen, dat wy niet meer dan ons bezaanstagzeil met de fok konden voeren.

De volgende vier en twintig uren, hadden wy zware stormregens met hevige valwinden; waar na het weder bedarende en de horizon eenigzins opgeheldert zynde, wy in staat waren onze bramzeilen byzetten; doch dewyl de wind uit den Noord-Westen bleef waaijen, bleeven alle onze pogingen, om in 't gezicht van 't land te komen, vruchteloos; en wy

VI. waren, ten langen lesten, verplicht alle verdere gedagten,  
 BOEK. om ten Noorden van Japan eenige ontdekkingen te doen,  
 1779. ta laten varen. Deze te leurstelling speet ons des te meer,  
 October. om dat onze nieuwsgierigheid sterk was gaande gemaakt,  
 door het geene men ons van de Inboorelingen dezer Eilanden  
 verhaalt had.

Op den 21. brak het lyktouw van het voormarszeil der  
 Resolution, waar door het zeil in starden scheurde. Dit on-  
 geval was ons op de reis meermalen overgekomen, en gaf  
 duidelyk te kennen, dat men zich by ons zeer vergist in de  
 juiste evenredigheid van kracht tusschen het zeil en deze  
 lyktouwen.

Op dezen dag zette zich, in ons want, een Landvogel  
 neder, iets grooter dan een musch, en in alle andere op-  
 zichten zeer veel naar dat Vogeltje gelykende; hy werd ge-  
 vangten van ons Volk, en zeer lang in 't levenghouden. De  
 storm nu langzamerhand bedarende, namen wy, op Vrydag  
 den 22., des morgens, de reeven uit onze marszeilen, en  
 zetten meerder zeil by. Om twaalf uren waren wy op 40 gr.  
 58 min. Noorderbreedte en op 148 gr. 17 min. Ooster leng-  
 te; miswyzing 3 gr. Oost.

In den namiddag, kwam een ander Landvogeltje op één  
 onzer Schepen zich nederzetten; het zelve was zoo afgemat  
 dat het zich met de hand liet grypen. Het was niet grooter  
 dan een Winter Koningje, had een kuif van geele veederen  
 en de overige veederen waren gelyk aan die van een Cysje.  
 Deze Vogels gaven duidelyk te kennen dat wy niet zeer ver-  
 re van Land af waren. De wind een korten tyd gewuift heb-  
 bende, vestigde zich eindelyk in 't Noorden, en deed onze  
 hoop, van land te zullen opdoen, herleven. Wy stelden  
 onzen koers West-Noord-West, in welke rigting, opeen  
 afstand van omtrent vyftig Zeemylen, de Zuidelykste Eilan-  
 den moesten liggen, door Kapitein Spanberg gezien, en be-  
 woond door zeer ruige of harige menschen. De wind voldeed  
 niet aan ons verlangen, maar verslapte zoodanig, dat wy  
 slechts weinig voortgang maakten tot omtrent agt uren van  
 den volgenden morgen, toen wy een labbere koelte uit het  
 Zuid.

Zuid-Zuid-Westen kreegen, waarmede wy onzen koers naar 't West-Noord-Westen bleeven achtervolgen tot 's avonds. Op den middag bevonden wy ons op 40 gr. 35 min. Noorder breedte, en op eene aan de Maan waargenomene lengte van 146 gr. 45. min. De miswyzing van 't Kompas 17 min. Oost. Tegen den avond hadden wy hevige valwinden, verzelt van regen, en dewyl wy over dag eenige bundels gras hadden ontmoet, en verscheide kleene Landvogels als mede een Kropgans en een aantal Meeuwen gezien, vonden wy, daar deze teekenen een nabyzind land aanduidden, raadzaam, gedurende den nacht, aftehouden, en voor eenige weinige uren naar 't Zuid-Oosten overteleggen.

Op den 24., 's morgens, ten vier uren, stuurden wy wederom West-Noord-West, alle zeilen byzettende, tot 's avonds ten zeven uren, toen de wind omleef van 't Zuid-Zuid-Westen naar het Noorden en styf door woei. Wy waren thans op 145 gr. 20 min. Oosterlengte en op 40 gr. 57 min. Noorder breedte.

Deze tweede te leurstelling in onze poging om verder Noord-West aan te stevenen, het onstuimig weder, waar door wy niet weinig geteistert waren, benevens de geringe waarschyndlykheid van in dit jaargetyde, gunstiger gelegenheid tot onze bedoelingen aantetreffen, bewogen Kapitein Gore eindelyk geheel en al aftezien van het opspooren der Eilanden ten Noorden van Japan geleege, en deden hem besluiten een West Zuid-Westelyken koers te nemen naar het Noordelykst gedeelte van dat Eiland.

In den nacht liep de Wind Noord-Oost en blics styf door; ten zelfden tyde hadden wy zwaren regen en nevelachtig weder. Op den 25. waren wy op 40 gr. 18 min. Noorderbreedte en op 144 gr. Oosterlengte. Dien dag zagen wy vluchten van Wilde-Eenden; ook plaatste zich eene Duif in ons want, en verscheide Vogeltjes, naar Cysjes zweemende, vlogen om onze Schepen heen met eene onvermoeidheid, welke ons reden gaf te denken dat zy niet lang op de wicken geweest hadden. Wy passeerden een stuk bamboes of suikerriet en verscheide hoopen lang gras. Deze aanduidingen, dat

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. dat wy niet ver van land waren, dedden ons besluiten te pei-  
 BOEK. len, maar wy konden met een lyn van negentig vademen niet  
 1779. eens grond treffen. Tegen den avond draaide de wind lang-  
 October. zamer hand naar 't Zuiden, waarmede wy onzen koers naar  
 't West-Zuid-Westen vervolgden.

Op Dingsdag den 26., hadden wy, by 't aanbreeken van den dag, het genoeg, naar 't Westen, hoog Land optedoen, het welk bleek Japan te zyn. Ten agt uren zagen wy het op den afstand van tien of twaalf Engelsche Mylen zich uitstreckende van Zuid ten Westen tot Noord-West. Een lage vlakke Kaap, welke, waarschynlyk, het Zuidelyk gedeelte van den ingang eener baai maakte, lag Noord-West  $\frac{3}{4}$  West van ons af. Naarden Zuidelyken uithoek deedt zich, in 't Zuid ten Westen  $\frac{1}{4}$  West, eene heuvel op, van eene kegelvormige gedaante. Ten Noorden van dien heuvel scheen een inham te zyn van eene aanmerkelyke diepte, welks gang aan de Noordzyde gevormt werd door een lagen hoek lands, ten Zuiden van welken, voor zoo ver wy met behulp onzer glazen bemerken konden, een klein Eiland geleegeen was. Tot negen uren, op het land aangehouden hebbende, waren wy hetzelfde tot op vyf of zes Engelsche Mylen genadert; wy peilden agt en vyftig vademen water in een grond van zeer fyn zand. Thans wendden wy het over eene andere boeg en hielden af; maar de wind verflappende, waren wy op den middag slechts drie Zeemylen ver van land gevordert. Onze waargenomen breedte was 40 gr. 5 min. Noord en onze Oosterlengte 142 gr. 28 min. Het Noordelykste land, dat wy in 't gezicht hadden, hielden wy voor het Noordelykste gedeelte van Japan. Het is eenigzins lager dan de andere gedeeltens, en van het rif hooge landen, het welk wy uit den top der Masten zagen, scheen de Kust duidelyk Westwaards te krimpen. De Noorder uithoek van den inham verbeeldden wy ons Kaap Nambu, of Nabo te zyn, volgens Jansen's kaart, die vry naaukeurig is, en wiens namen van de voorlanden wy behouden hebben, en naar onze gissing lag de Stad in eene tuschenruimte van het hooge land, werwaard waarschynlyk de inham heen leidde. Het omgelegen land

land is tamelyk verheven, en heeft eene dubbele ry Bergen. Het is wel voorzien van hout, en levert een fraai en aangenaam verschie van Heuvels en dalen. Wy zagen den rook uit verscheide Dorpen of Steden opgaan, en bespeurden veele huizen die, niet ver van den oever, allerverrukkelykst geleegen waren.

Terwyl het stil bleef, wierpen wy, om geen tyd te verliezen, onze Vischlynen uit in tien vademen water, doch wy deeden niets op. Dit het eenige vermaak zynde, het welk onze tegenwoordige omstandigheden ons toelieten te genieten, was deze te leurstelling voor ons zeer verdrietig, en wy zagen met leedwezen te rug naar de Kabeljaauw-banken dier akelige gewesten, maar onlangs door ons verlaten, welke ons zoo overvloedig met een gezond voedsel gespyzigt, en door eene aangename tydkorting eene afwisseling gegeeven hadden, aan de verveelende herhalingen van gelykvormige Zeevarende en Starrekundige waarneemingen, en aan de verdrietige opvolgingen van stiltens en stormen.

Om twee uren nadenniddag, woei de wind styf uit den Zuiden, en om vier uren moesten wy onze marszeilen dubbel reeven en afhouden naar 't Zuid-Oosten; door het houden van dien koers en het donkere weêr, raakten wy zeer rasch het land uit het gezicht; wy bleeven den ganschen nacht byleggen tot 's morgens om agt uren, toen de wind naar 't Noorden schietende en bedarende, wy wederom zeil maakten en onzen koers West-Zuid-West rigtten naar 't land, het welk wy evenwel niet voor drie uren, in den achtermiddag, in 't gezicht kreegen. Wy bleeven op de Kust aanhouden tot agt uren 's avonds, toen wy ons ontrent vyf Zeemylen van dezelve gisten aftezyn, waarop wy zeil minderden voor den nacht, en Zuid aanhielden alle vier uren het lood schietende; maar wy hadden zoo veel water, dat wy met een lyn van honderd zestig vademen geen grond konden peilden.

Op den 28., zagen wy wederom land, 's morgens om zes uren. Het lag twaalf Zeemylen naar 't Zuid-Westen van 't land, het welk wy daags te voren gezien hadden, en had



VI. eene strekking van West ten Noorden tot West-Zuid-West.  
 BOEK. Zuid-West in eene schuinſche rigting langs de Kust ſturende,  
 1779. zagen wy om tien uren meer land in die ſtreek. Ten  
 October. Westen van dat land, het welk laag en vlak is, waren twee  
 Eilanden, naar onze gedagten, ſchoon andere twyfelden of  
 dezelve niet aan de nabygelegen lagen grond vast waren. Het  
 nevelachtige weér, en onze groote afstand maakten het inſ-  
 gelyks onmooglyk voor ons te bepaalen, of 'er niet eenige in-  
 hammen en Havens waren, tuſſchen de uitloopende uithoeken,  
 welke hier eene tamelyke ſchuilplaats ſcheenen te belooven.

Op den middag ſtrekten de Noorderlyke deelen van 't land,  
 het welk wy in gezicht hadden, Noord-West ten Noorden,  
 en wy zagen een hooge spitze Berg op een ſteil voorland,  
 op den afstand van vyftien of zestien Engelsche Mylen, in  
 de rigting van West ten Noorden. Volgens berekende  
 waarnemingen waren wy op 38 gr. 16 min. Noorder breedte  
 en op 142 gr. 9 min. Oosterlengte. De miswyzyng bevonden  
 wy te zyn 1 gr. 20 min. Oost.

Tuſſchen drie en vier uren, in den achtermiddag, ver-  
 dween het land uit ons gezicht, en uit de ſchielyke afbree-  
 king van 't zelve verbeeldden wy ons, het geene wy dezen  
 dag gezien hadden een Eiland te zyn, of miſſchien eengroep  
 Eilanden, af en aan het hoofdland van Japan geleegen; dan,  
 daar de Eilanden, door d'Anville, Matſima, en door Janſen  
 de Schildpadden geheeten, ſchoon verbeeld wordende ten  
 naasten op dezelfde plaats te liggen; ongelyk in uitgeſtrekt-  
 heid zyn, met het land door ons gezien, kunnen wy deswe-  
 gens niets bepaalen.

Wy bleeven, voor 't overige van den dag, Zuid-West  
 aanſteevenen, en peilden, om middernacht, zeventig vade-  
 men water met een bruine fyne Zandgrond; wy loefden der-  
 halven naar 't Oosten op, tot den volgenden morgen, toen  
 wy wederom land zagen, omtrent elf Zeemylen bezuiden het  
 geene wy daags te voren gezien hadden. Ten agt uren be-  
 vonden wy ons ſlechts twee Zeemylen van de Kust, met re-  
 gelmatige peilingen van vyf en zestig tot twintig vademen  
 Water over een grond van grind en grof zand.

Zuid-West.  
Kust sturen-  
reek. Ten  
waren twee  
wyfelden of  
waren. Het  
kten het ins-  
et eenige in-  
euthoeken,  
e belooven.  
van 't land,  
n Noorden,  
il voorland,  
Mylen, in  
s berekende  
der breedte  
g bevonden

ddag, ver-  
yke af bree-  
e wy dezen  
n een groep  
egen; dan,  
door Janfen  
ordende ten  
uitgestrekt-  
wy deswe-

Zuid-West  
entig vade-  
befden der-  
rgen, toen  
ezuiden het  
uuren be-  
st, met re-  
g vademen

On-

Ongelukkig hing 'er een nevel over 't land, door welke wy belet werden kleene voorwerpen te onderscheiden. De Kust was regt en onafgebroken, loopende, ten naasten by, Noord- en Zuid. De grond was aan den kant der Zee laag, maar verhief zich langzamerhand tot Heuvels van eene tamelyke hoogte, welker kruinen vry gelyk en met hout bewasfen waren.

Omtrent negen uren, de lucht eenigzins betrokken zynde, en de wind naar 't Zuiden schietende, wendden wy den steven naar 't Oosten. Kort daar aan bespeurden wy een vaartuig dicht onder den wal, langs de Kust naar 't Noorden houdende; wy zagen nog een ander in volle Zee voor den wind op ons afkomen. 't Is gemaklyk te begrypen, dat alle voorwerpen, cenige betrekking hebbende tot een zoo berucht, doch tevens zoo onvolkomen bekend land, niet weinig onze nieuwsgierigheid opwekten; alle man kwam terstond op 't dek om te zien. Het vaartuig te loefwaard van ons, nader komende, stak verder van de Kust af, waarop wy vrezende het Volk van 't zelve te verschrikken door den schyn als of wy 'er jacht op maakten, onze Scheepen lieten bydraaijen, en het zelve voor onze steven lieten heenzeilen op den afstand van omtrent een Engelsche Myl. Wy zouden hen gemaklyk hebben kunnen preijen, maar Kapitein Gore, uit hunne bewegingen bemerkende, dat zy ten uitersten bevreesd waren, was ongeneigt hen meerder schrik aanteyagen; daarenboven dagten wy beter gelegenheden te zullen aantreffen om met de Japanneezen te handelen, en derhalven lieten wy hen zonder belemmering varen.

Wy waren niet dicht genoeg by 't vaartuig om eenige byzonderheden wegens de manschap aan deszelfs boord optemerken, welke zoo 't scheen uit een getal van zes of zeven personen bestond, te meer daar onze kykers, ons, door den nevel, van geen dienst waren. Voor zoo veel wy konden bemerken, kon het vaartuig omtrent veertig vat laden. Het had slechts één mast en een vierkant zeil dat met een raztegen de mast hing en met de brasfen voorwaards werkte. Halverwegen het zeil hongen drie lappen zwart doek, op

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

VI. gelyke afstanden van den anderen. Het vaartuig was in 't  
BOEK. midden lager dan aan beide stevens, en uit deszelfs gedaante  
1779. te en voorkomen, schein het niet dan voor den wind te kunnen  
October. zeilen.

Op den middag woei het vry sterk, verzeld van zwaren regen. Omtrent drie uren nadenmiddag was de wind tot zulk een graad aangewakkert, dat wy slechts gebruik konden maken van onze onderzeilen. Ten zeiven tyde liep de Zee zoo hoog, als iemand onzer zich herinneren kon dezelve ooit gezien te hebben.

Indien der Japannezen vaartuigen, gelyk Koempfer die beschryft, het achtersteeven geheel open hebben, moet het onmogelyk zyn geweest, voor die wy zagen, het geweld van dezen storm te verduren; dan, daar de lucht den ganschen morgen van dien dag reeds dien storm had voorspelt, en een dezer vaartuigen echter diep in Zee stak, kan men met zekerheid stellen, dat zy tegen het geweld eens storms bestand zyn. Spanberg, 't is waar, spreekt van twee soorten van Japanneze vaartuigen; de eene soort overeenstemmende met de beschryving van Koempfer, terwyl de anderen, welke hy Buizen noemt, en in welke hy zegt dat de Inboorelingen tuchten doen naar de nabuurige Eilanden, volmaakt overeenkomen met die, welke wy te zien kwamen.

Om agt uren, des avonds, liep de wind naar 't Westen zonder iets van deszelfs geweld te verminderen; de schielyke zwellung daardoor veroorzaakt in eene tegengestelde richting met die wy te voren ondervonden, deed de Scheepen verbazend werken en slingeren. Terwyl de storm duurde, scheurden verscheide zeilen van de Resolution; ook hadden dezelve zoo lang aangeslagen geweest, en waren zoo dun uitgesleeten, dat zulkis byna dagelyks aan beide Schepen gebeurde; byzonderlyk wanneer de zeilen styf en doornat van den regen waren, in welk geval zy de schokken en rakken van onstuimige en veranderlyke winden, welke wy telkens hadden, niet konden uitstaan.

De storm eindelyk bedarende en de wind zich in 't Westen vestis

gigende, steevenden wy Zuidwaards, en op Saturdag den 30., 's morgens om negen uren, zagen wy het Land, strekkende van West ten Noorden tot Noord-West  $\frac{1}{2}$  West, op den afstand van vyftien of zestien Zeemylen. Het deed zich op in afzonderlyke gedeeltens, doch wy waren 'er niet dicht genoeg by om te kunnen bepaalen of het kleene Eilanden waren, dan strecken, die tot het hoofdland van Japan behoorden.

Des morgens van den 31., liep de wind, om twee uren hoog West, met hevige rukken, vergezelt van blixem en regen. Gedurende dezen dag zagen wy verscheide kleene Vogeltjes, bruin gevedert en naar Cysjes gelykende, om het Schip vliegen, denkelyk door de sterke rukken der Westeryke winden van het land afgedreeven. Tegen den avond, de wind in 't Noord-Westen komende, richtten wy onzen koers, met het gevogelt, naar 't West-Zuid-Westen, met oogmerk om weder op de Kust te komen.

Op den eersten November, liep de wind Zuid-Oost, met goed weder, zoo dat wy verscheide waarnemingen deden, die alle met den anderen vergeleeken, onze hoogte, op den middag, bepaalden op 35 gr. 17 min. Noorderbreedte en op 141 gr. 32 min. Oosterlengte. Tot vyf of zes uren op het land aangehouden hebbende, loefden wy vervolgens naar 't Zuiden, en zagen verscheide Japaneeze vaartuigen, digt onder den wal, de Kust langs varen, en andere, welke bezig scheenen met Vischen. In 't Westen zagen wy, ten zelve tyde, een ongemeenen hoogen Berg met een ronden kruin, geen anderen hoogen grond om zich hebbende, zynde de Kust van eene matige hoogte, en voor zoo veel de bevelde kimmen ons toelieten te oordeelen, zeer afgebrooken en door kleene inhammen als uitgetand.

Op den tweede November, deden de dreigende voorboden van eenen opkomenden storm ons de Kust verlaten en naar 't Oosten afhouden, om niet op den wal te geraken. Wy bedroogen ons geenzins in onze voorspellingen, want kort na ons wonden, stak 'er een zware storm op, die tot den volgendenden dag bleef aanhouden, met donker regen.

VI.  
BOEK.  
1779.  
October.

Novemb.

VI. achtig weder. Den derden, bevonden wy ons, naar reke-  
 BOEK. ning, meer dan vyftig Zeemylen van de Kust; welke om-  
 1779. standigheid, gepaard met de zonderlinge uitwerkzelen  
 Novemb. der ftoomen, het vergevorderd jaargetyde, het onbestendi-  
 ge weder en de geringe waarschyntlykheid van beterschap,  
 Kapitein Gore deedt besluiten Japan te laten vaaren, en de  
 reis naar China voortzetten, vooral, daar hy hoopte, dat  
 de koers, welken hy dagt te houden, en die nooit was be-  
 zeild geweest, hem gelegenheid zou verschaffen tot het doen  
 van nieuwe ontdekkingen, welke hem vergoeding zouden  
 bezorgen voor de te leurstellingen op deze Kust ontmoet.

Indien iemand onzer lezeren mogt oordeelen, dat wy van  
 dit oogmerk te schielyk afzagen, kunnen wy, by de reeds  
 opgegevene redenen, nog voegen, dat volgens Koempfers  
 beschryving van de Japansche Kust, dezelve als de gevaar-  
 lykste in de geheele weerd te houden is; dat het ook inge-  
 valle van ongelegenheid, allergevaarlykst zou geweest heb-  
 ben in een der Havens van dat land in te loopen, waar wy,  
 volgens de beste berigten, verzekert waren, dat de afkeer  
 der Inboorelingen voor vreemdelingen, hen aangezet had tot  
 het pleegen der schrikkelykste wreedheden; dat onze Sche-  
 pen zeer lek waren, ons loopend wand meest gerot was en  
 telkens afbrak, zoo dat het gestadig moest hersteld worden,  
 en onze zeilen versleten en tegen geen storm bestand wa-  
 ren.

Den 4. en 5. November, bleeven wy, met zeer onbe-  
 stendig weder, en veel blixem en regen, naar 't Zuid-Oos-  
 ten voortstevenen. Op beide die dagen voeren wy door een  
 zeer groote meenigte puimsteen, van welke eenige stukken,  
 ter zwaarte van een once tot drie ponden, door ons Volk  
 werden opgevischt. Wy verbeeldden ons dat deze steenen  
 op 't water geworpen waren by de verschillende uitbarsting-  
 en van brandende of vuurspuwende Bergen, nademaal vee-  
 le van dezelve geheel glad en andere met Schulpen bezet  
 waren. Ten zelve tyde zagen wy een aantal bruinvischen  
 om onze Schepen speelen, als mede verscheide kleene Land-  
 vogeltjes en twee wilden Eenden.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Novc.nb.

Op den 9., hadden wy een hooge Zee uit den Oost-Zuid-Oosten, en wy bevonden ons op 31 gr. 46 min. Noorder breedte en op 146 gr. 20 min. Oosterlengte. Op dezen dag zagen wy een ander Landvogeltje, benevens een keerkring Vogel, eenige vliegende visfchen en bruinvisfchen. De wind woei uit het Noorden en wy bleeven een Zuid-Westelyken koers houden, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, tot op Vrydag den 12., toen wy, uit dien hoek, door eenen hevigen storm overvallen werden, en geen anderzeil konden voeren dan ons bezaan flag zeil en fok; des morgens van den den 13. schoot de wind naar 't Noord-Westen, vergezeld van schoon weder; dan, schoon wy thans, ten naasten by, op de hoogte waren, waar men het Eiland St. Juan plaatst, zagen wy geen schyn van Land. Wy bleeven Zuidwest aanteevenen, en schoon de storm even fel bleef aanhouden, zetten wy onze Marszeilen by. Om twaalf uren rekenden wy ons op 26 gr. Noorderbreedte en op 143 gr. 40 min. Oosterlengte, miswyzing 3 gr. 5 min. Oost. In den achttermiddag zagen wy eenige Albatrosfen en Keerkring Vogels, als mede verscheide Dolphynen en vliegende Visfchen.

Wy ontmoetten by aanhoudenheid eene meeningte puimsteen, waar van de verbazende hoeveelheid, in de Zee tusfchen Japan en de Bashee Eilanden dryvende, reden geeft om te veronderstellen dat in dit gedeelte van den Stillen Oceaan, eene hevige schudding of uitbarfing moet plaats gehad hebben, en derhalven eenige waarschyndykheid byzet aan 't gevoelen van den Heer Muller, betrekkelyk de affcheidingen van 't vaste Land van Jeso, en het verdwynen van Staaten Eiland en Compagnies land. Omtrént zes uren, des avonds, stuurden wy West-Zuid-West, achtende Kapitein Gore het onnoodig langer naar 't Zuid-Zuid-Westen te stevenen; alzoo wy ten naasten by onder denzelfden middaglyn waren, als de Ladrones; of Mariánsche Eilanden, en niet zeer verre buiten den koers, welke de Gallioenen van Manilla houden.

Op den 14. hadden wy, des morgens, schoon weder, de wind was gematigt, liep langzamerhand naar 't Noord-Oosten.

vi. ten en bleek eindelyk de pasfaat wind te zyn. Om tien uuren, voor de middag, ontdekten wy, in 't Zuid-Westen, land, het welk zich op deed als een regte steilen en hoogen Berg. Op den middag waren wy op de Oosterlengte van 142 gr. 2 min. en op de Noorder breedte van 24 gr. 37 min.

BOEK.  
1779.  
Novemb.

Het land, welk ons in 't gezigt bleef, ontdekten wy thans een Eiland te zyn, op den afstand van negen of tien Zee-mylen, strykkende Zuid-West  $\frac{1}{2}$  West; en om twee uren, nadenmiddag, zagen wy een ander in 't West Noord-Westen. Dit tweede Eiland maakte, op zekeren afstand, de vertooning van twee Eilanden. De Zuidelyke uithoek bestond in een hooge Berg van eene kegelvormige gedaante, door eene smalle strek lands vast aan het Noorder gedeelte van 't Land, het welk tamelyk hoog van grond is. Dit Eiland duidelyk van grooter uitgestrektheid zynde, dan dat ten Zuiden, hielden wy 'er op aan.

Den volgenden morgen, om zes uren, maakten wy zeil naar den Zuidelyken uithoek van het grootste Eiland, en om dien tyd ontdekten wy een ander hoog Eiland. Om negen uren bevonden wy ons tegen over het middelste Eiland en niet boven een Engelsche Myl van het zelve af; doch Kapitein Gore, bevindende dat geen boot aan het zelve kon landen, zonder gevaar te loopen van de zware branding, welke de Zee tegen den wal maakte, vervolgde zyn koers naar 't Westen.

De lengte van dit Eiland, in de strekking Zuid-Zuid-West en Noord-Noord-Oost, is omtrent vyf Engelsche mylen. Aan den Zuidelyken hoek van het zelve is een hooge kaale Berg, met een vlakken kruin; toen wy denzelven van 't West-Zuid Westen zagen, bleek die duidelyk een vuurkolk van een brandenden Berg te zyn. Het zand, de aarde of Rots (want het was niet gemaklyk te onderscheiden waar uit de opperkorst bestondt) was verscheiden van kleur; een groot gedeelte, gisten wy, zwavel te weezen, niet alleen om dat ons de kleur als zoodanig voorkwam, maar ook uit den sterken zwavel stank, welken wy by 't naderen van dezen hoek, gewaar werden. De Resolution, digter aan 't  
Ei-

Eiland heen zeilende, meenden verscheide Officieren van dat Schip, rook uit den Berg-top te zien opgaan. Uit hoofde van den zwavelstank gaf Kapitein Gore aan dit Eiland den naam van Sulpher-Eiland.

Een laage en smalle streek land verëenigt den zoo evenbeschreven Berg, aan het Zuid-einde van het Eiland, het welk een omtrek heeft van tuschen de drie en vier Zeemylen. Dat gedeelte, aan de landengte gelegen, heeft eenig kreupelbosch en een gfoen voorkomen; maar de strecken naar 't Noord-Noord-Oosten gelegen, zyn ten uitersten dor, en vertoonen eene meenigte groote stukken rots, veele van welke ongemeen wit zyn. Eenige zeer gevaarlyke blinde klippen strekken zich omtrent twee en een halve Engelsche myl naar 't Oosten en twee mylen naar 't Westen van 't middelste gedeelte van 't Eiland uit, op welke klippen de Zee met zeer veel geweld breekt.

De Noord-en Zuid-Eilanden vertoonden zich als enkele Bergen van eene verbazende hoogte; het eerste spits en van eene kegelvormige gedaante; het laatste vierkanter en plat van kruin.

Het Sulpher Eilanden lag, naar onze gissing, op 24 gr. 48 min. Noorder breedte en op 141 gr. 12 min. Ooster lengte.

Kapitein Gore vond thans goed zyn koers naar de Baskee-Eilanden te rigten, in hoope van aan dezelve zoodanig een voorraad van ververschingen optedoen, als in staat zoude zyn, zyn verblyf te Mavao te verkorten. Deze Eilanden ontvingen een bezoek van Kapitein Dampier, die gunstig van dezelve spreekt, met lof de beleefdheid en vriendelykheid van derzelve bewonderen vermeld, en breed opgeeft van de meenigte Zwynen en Groentens, welke derzelve gronden leveren. In vervolg van tyd werden ze gezien van den Commandeur Byron en van Kapitein Wallis, die 'er voorbyzeilden, zonder er aantelanden.

Om over dag ons gezicht zoo ver mogelyk te doen reiken, zeilden onze Schepen op den afstand van twee en drie Zeemylen van den anderen, en des nachts voerden wy klein

Bbbb

zeil,

VI.  
BOEK.  
1779.  
Novemb.



VI. zeil, zoo dat wy, niet wel, eenig land, in den omtrek van  
 BOEK. onzen koers gelegen, konden voorby zeilen, zonder het zel-  
 1779. ve gewaar te worden. Op deze wyze bleven wy onze reis  
 Novemb. vervorderen, zonder iets van aanbelang te ontmoeten, heb-  
 bende een frische koelte uit het Noord-Oosten, tot Maan-  
 dag den 22., toen de wind tot een sterken stormaanwakkerde  
 en met zware rukken woei, verzelt van regen, zoo dat wy  
 genoodzaakt waren onze marszeilen dubbel te reeven

Des anderendaags, op den middag, waren wy op de Noor-  
 der breedte van 21 gr. 5 min. en op 123 gr. 20 min. Oos-  
 terlengte. — Omtrent zes uren in den achtermiddag,  
 niet verder dan een en twintig Zeemylen van de Bashee-Ei-  
 landen kunnende afzyn, volgens de kaart van Dalrymple,  
 het weêr buijig en nevelachtig zynde, maakten wy het voor-  
 marszeil dicht en staken by den wind op naar 't Noord-Noord  
 Westen.

Op den 24. hadden wy, by aanhoudenheid, regen, met  
 onstuimig weêr; een zwaare Zee brak op ons in uit het Noor-  
 den, en in den namiddag hadden wy schitterende blixemstra-  
 len uit dien zelfden hoek. Wy bleeven tot negen uren  
 Noord-Noord-West stuuren, en wendden toen naar het  
 Zuid-Zuid-Oosten, welken koers wy hielden tot vier uu-  
 ren van den volgenden morgen, zynde Donderdag den 25.  
 Des nachts was 'er Maan Eclips, doch de regen bëlette ons  
 eenige waarneemingen te doen. Ongelukkig viel, in het  
 duisterst van dien tyd, een der Matroozen van de Discove-  
 ry, terwyl hy bezig was een der zeilen dicht te maken, over-  
 boord, doch terstond een touw grypende, dat 'uiten 't  
 Schip in Zee hong, en het Schip zonder tydverzuim te-  
 gen den wind opgebracht zynde, kreegen wy hem behouden  
 aan boord, zynde hy slechts eenigzins aan den Schouder ge-  
 kneust.

Om agt uren, het weder ophelderende, lieten wy het  
 voortgaan, doch de wind woei zoo fel, dat wy geen ander zeil  
 konden voeren dan de fok en het groot marszeil dubbel gereeft.  
 Omtrent dezen tyd, zagen wy een Suikerriet dryven, en een  
 Land-Vogel, naar een Lyster zweemende. Op den middag  
 wa-

waren wy op 21 gr. 35 min. Noorderbreedte en op 121 gr. 35 min. Ooster lengte.

Volgens de kaart van Dalrymple moesten wy thans ten Westen van de Bashee-Eilanden geweest zyn, doch Kapitein Gore, in den koers, welken hy hield, zich rigtende naar de gevoelens van Commandeur Byron en Kapitein Wallis, by wien hy aan boord was, toen zy deze Eilanden voorby zeilden, welke door den eersten bykans vier graden Westelyker of op 118 gr. 14 min. Oosterlengte gestelt worden, hield, om twee uren nadenmiddag, Zuidwaards, met oogmerk om op dezelfde linie van breedte te komen van de Bashee-Eilanden, alvorens onze lengte aftezeilen. Om zes uren bereikten wy ten naasten by die hoogte, en hadden derhalven in 't gezicht van 't land moeten zyn, volgens opgaaf van Kapitein Wallis, die deze Eilanden bykans drie graden meer naar 't Oosten plaatst dan Commandeur Byron.

De woede van den storm was tot nog toe niets verminderd, en Kapitein Gore, altoos by de meening blyvende, dat de Bashee-Eilanden naar 't Westen lagen, maakte, met de steven naar 't Noord-Westen, onder de fok en een gereefd bezaan, een bylegger.

Op den 26., omtrent zes uren 's morgens, de wind merkelyk bedaard zynde, zetten wy onze marszeilen aan den rif, ontreesden de andere zeilen, en lieten het voor den wind loopen naar 't Westen. Om twaalf uren waren wy, volgens waarneemingen, op 21 gr. 12 min. Noorder breedte en op 120 gr. 25 min Ooster lengte. Op dezen dag zagen wy veele Keerkring Vogelen en een vlugt Eenden, als mede Bruin-Visfchen en Dolphynen; ook ontmoetten wy verscheide puimsteen. Wy bragten den nacht door met over en weder laveeren; en des anderendaags morgens, om zes uren, maakten wy weder zeil naar 't Westen, om de Bashee-Eilanden optezoeken. Kapitein King, die, in 't zoeken van deze Eilanden, vreesde zoo ver Zuidwaards te vervallen, dat zy genoodzaakt zouden zyn, te lywaard van de Prata's Eilanden heen te houden, en het als dan ten uittersten moeilyk vinden, voor zulke slecht zeilende Schepen als de onzen,

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Novemb.*

VI. om Macao te bereiken, vooral indien de wind, gelyk thans,  
 BOEK. uit het Noord-Noord-Westen en uit het Noorden bleef  
 1779. waaijen, gaf zulks in bedenken aan Kapitein Gore, die ech-  
 Novemb. ter besloot nog dien dag denzelfden koers te blyven houden,  
 blyvende steeds hoopen de lengte van Commandeur Byron  
 juist te zullen vinden; alléén gaf hy aan Kapitein King bevel  
 eenige weinige mylen meer Zuidwaards te zeilen.

Om twaalf uren werd het weêr nevelachtig, en wy bevon-  
 den ons thans op de Noorder breedte van 21 gr. 2 min. en  
 op 118 gr. 30 min. Oosterlengte. Ten zes uren, des  
 avonds, ten Westen van de Bashee-Eilanden gekomen zyn-  
 de, volgens de stelling van Admiraal Byron, loefde Kapitein  
 Gore naar 't Noord-Westen op, met kleen zeil, de wind  
 zeer heftig waaijende en alles een stormigen nacht voorspel-  
 lende.

Op den 28., des morgens, om vier uren, wendde de  
 Resolution, die voor ons uit was, voor den wind om, en  
 ten zelve tyde bespeurden ons Volk, te lywaard, blinde  
 klippen. By 't aanlichten van den dag zagen wy 't Eiland  
 Prata, en tusfchen zes en zeven uren stevenden wy op het  
 rif aan, doch ons buiten staat bevindende om het te boven  
 te zeilen, wendden wy en liepen te lywaard. Langs de Zuid-  
 zyde heen zeilende, niet verder dan een Engelsche Myl van  
 't rif af, zagen wy, op den kant der klippen, iets dat zeer  
 veel naar twee wrakken geleek. Op den middag bevonden  
 wy, by 't nemen van dubbele hoogtens, onze Noorder breed-  
 te te zyn 20 gr. 39 min. onze Oosterlengte was 116 gr. 45  
 min. Wy waren nu op den afstand van drie of vier Zeemy-  
 len van 't Eiland Prata, het welk eene strekking had van  
 Noord  $\frac{1}{4}$  Oost. Naby den Zuidelyken uithoek van het Eiland  
 en aan de Zuid-Westzyde van het rif verbeeldden wy ons,  
 uit den top van de mast, te zien, verscheide openingen in  
 het rif, welke eene veilige ankerplaats scheenen te beloo-  
 ven.

Het overige van den dag zetten wy alle zeilen by, en hiel-  
 den om Macao niet mis te zeilen, by den wind, welke thans uit  
 het Noord-Oosten ten Noorden woei. Gelukkig werd de wind te-

tegen den avonds ons gunstiger, schietende twee strecken meer naar 't Oosten; want waren wind en weder dezelfde gebleeven als 's weeks te voren, zouden wy naauwlyks in staat geweest zyn om die Haven te bereiken, in welken gevalle wy naar Batavia zouden hebben moeten stevenen, eene plaats, die wy alle reden hadden te duchten, om de schrikkelyke vernieling, welke de ongezonde luchtstreek aldaar aangeregt had onder het Volk van vorige Schepen, die, ter ontdekkingen uitgezonden, die Rheede aangedaan hadden.

's Maandags morgens, den 29., ontmoeten wy vier Chineeze Vischschuiten, van welke het Volk ons naauwlyks aanzag. Zy vischten met een groot sleepnet, de gedaante hebbende van een hollen keegel, met een platten yzeren rand aan het beneden gedeelte vanden mond van 't net gehegt. Het net word vastgemaakt met touwen aan de voor- en achtersteven van de schuit, welke door den wind voortgedreven, het net medesleept, sleepende de yzeren rand langs den grond. Tot ons innerlyk leedwezen vonden wy de Zee bedekt met wrakken van vaartuigen, welke zoo als wy onderfelden, in het laatste stormachtige weder, veröngelukt waren. Om twaalf uren bevonden wy, by waarneming, ons op 22 gr. 1 min. Noorder breedte en zints den voorgaanden middag hadden wy honderd tien Engelsche Mylen, over eenen boeg, naar 't Noord-Westen afgezeild. Daar wy nu, ten naasten by, op de hoogte van de Lema-Eilanden waren, stevend den wy West ten Noorden, en na twee en twintig Engelsche mylen verder voortgezeild te hebben, zagen wy een derzelven, negen of tien Zeemylen ten Westen van ons. Om zes uren, 's avonds, waren wy niet meer dan vier of vyf Zeemylen ver van het naaste Eiland; wy peilden twee en twintig vadem water in een modderigen grond, minderden zeil, en brachten den nacht door met af en aan laveeren.

Den volgenden morgen liepen wy langs de Lema-Eilanden, welke, gelyk de andere Eilanden aan deze Kust gelegen, ontbloot van hout zyn, en, voorzoo ver wy zien konden, onbebouwt liggen. Omtrent negen uren kreegen wy een Chinee vaartuig, het welk reeds by de Resolution geweest was,

VI. op zyde; een Loots bood zich aan, die door Kapitein King  
 BOEK. geweigerd werd, om dat hy de Resolution moest volgen.  
 1779. Kort daaraan pasfeerden wy de westelykste der Lema Rotzen  
 Novemb. of klippen; maar, in stede van het te wenden naar 't Noor-  
 den van 't groote Ladroon Eiland, gelyk Lord Anson met de  
 den Centurion gedaan had, zeilden wy te lywaard. De vrees  
 van Macao mis te zeilen, en verplicht te zyn naar Batavia  
 te stevenen, gevoegt by het vuurig verlangen om tyding te  
 hebben van Europa, vermeerderde niet weinig onze vreug-  
 de en blydschap, toen wy de Resolution een schoot hoorden  
 doen, en seín zagen geeven om een Loots. Op de herhaling  
 van het seín, zagen wy vier Chineesche vaartuigen, ieder  
 om 't sterkst zich beyverende, om de eerste te zyn, naar  
 ons toekomen. Kapitein Gore maakte een verdrag met den  
 eerstkomende om het Schip naar Typa te brengen, voor de  
 Som van dertig Daalers; ook liet hy aan Kapitein King we-  
 ten, dat de Discovery de Resolution slechts te volgen had, en  
 des geen Loots behoefde.

Kort daaraan kreeg de Resolution een tweede Loots aan  
 boord, die aandrang om het Schip te stuuren, en terstond  
 de hand aan 't wiel slaande, bevel gaf de zeilen by te haalen.  
 Hieruit ontstond een hevigen twist, welke echter bevree-  
 digt werd, toen men beloofde de besproken Som onder den  
 anderen te verdeelen.

Ingevolge de beveelen door de Lords van de Admiraliteit  
 gegeven aan Kapitein Cook, begon het thans tyd te wor-  
 den, om van Officieren en gemeenen, op te eischen de dag  
 verhalen, en alle andere papieren, welke zy onder zich had-  
 den, en die betreklyk waren tot het verhaal van de Reize.  
 Tot het afvorderen dier Papieren en het doen gelden dezer  
 beveelen, werd omzigtigheid en vriendelykheid, zoo wel als  
 gezag en standvastigheid, verëischt. Onze Bevelhebbers wa-  
 ren niet onkundig, dat de meeste Officieren en verscheide  
 Zeelieden, in hunne ledige uren, den tyd gekort hadden,  
 met verhalen te schryven van onze verrigtingen en ontmoe-  
 tingen, zoo wel ter voldoeninge van hunner vrienden nieuw-  
 gierigheid, als tot hun eigen genoegen, en dat zy niet geer-  
 ne

ne dezelve in eenen onbeschaafden styl onder 't oog zouden zien gebragt van vreemden; daarentegen konden de beide Bevelhebbers, wilden zy overëenkomstig de beveelen hunner meesters handelen, geen Papieren of opstellen in handen laten van Officieren of Volk, welke Papieren, het zy by toeval of opzetteljk, in handen konden komen van Drukkers of Boekverkoopers, en dus aanleiding geven tot zulke vervalschte en onvolkomen verhaalen van onzen tocht, als strekken konden tot verkleining van onze moeite en arbeid, en misfchien tot naadeel van de Opperhoofden, die daar door in verdenking zouden kunnen geraken, als de opstellers en uitgeevers van zulke geschriften te zyn. Om die reden liet Kapitein King al het Volk van de Discovery op het dek komen, alwaar hy hetzelve de ontvangen beveelen mededeelde, en de reden voorstelde welke, naar zyne gedagten, hen behoorden aantezetten om gewillig en volkomen te gehoorzamen. Te gelyker tyd gaf hy hen te kennen, dat de Papieren, welke zy niet verlangden onder 't oog te zien komen van de Lords der Admiraliteit, in derzelve tegenwoordigheid zouden verzegelt worden, en onder hem blyven berusten, tot dat voldaan zou zyn aan de oogmerken van hunne Lordschappen, betreklyk de uitgave van het verhaal der Reize, wanneer hy beloofde dat die Papieren getrouwlyk aan hen weder ter hand gesteld zouden worden. Kapitein King had het genoeg te bevinden dat zyn voorstel goedgekeurt en gereedelyk werd ingewilligt, niet alleen door de Officieren, maar door de overige van 't Scheeps-Volk; ieder gaf gewillig alles, wat hy betrekkeljk de reis geschreven, of gebroddelt had, aan hem over, en Kapitein King merkt, by deze gelegenheid, aan, dat hy, om aan het Volk van de Discovery recht te doen, verklaren moet, dat zy de geschiktste en de gehoorzaamste lieden waren, welke hy ooit kende, schoon het grootste gedeelte hunner jong was, en nooit te voren op een Oorlog Schip gevaaren had. Kapitein Gore deedt dezelve voorlagen aan 't Volk van de Resolution, en ontmoette dezelve bereidwilligheid in het gehoorzamen.

Wy bleeven tegen den wind opwerken, tot omtrent zes

VI.  
BOEK.  
1779.  
Novemb.

VI. uuren 's avonds, toen wy, op last van den Chineezen Loots,  
 BOEK. die zich aan boord van de Resolution bevond, en meende  
 1779. dat wy het ty thans tegen hadden, de ankers lieten vallen.  
*Novemb.* De proef echter, welke wy wegens het ty namen, toonde  
 duidelyk dat hy mis had, want wy ontdekten dat het naar  
 't Noorden liep tot tien uuren. Den volgenden morgen,  
*Decemb.* zynde Woensdag den 1. December, beging hy een andere  
 dergelyke mislag; want ten vyf uuren, toen 't stil water  
 scheen, wilde hy dat wy onder zeil zouden gaan; doch zyne  
 te voren aan den dag gelegde onkunde deed ons op onze hoe-  
 de zyn. Wy namen, derhalven, onze eige waarnemingen  
 te baat, eer wy het anker ligten, beproefden het ty, en von-  
 den een sterke beneden stroom tegen ons, zoo dat wy ver-  
 plicht waren voor anker te blyven tot elf uuren. Hier uit  
 blykt, dat het ty twaalf uuren afliep. Des achtermiddags la-  
 veerden wy tusfchen de Grand Ladrone en het Eiland Potoe,  
 en ten Oosten van dit laatste gekomen zynde waren wy ver-  
 plicht met de Ebbe, om negen uuren, voor anker te komen  
 in zes vadem water, hebbende de Stad Macao ten Noord-  
 Westen van ons, op den afstand van negen of tien Engel-  
 sche Mylen, en Potoe ten Zuiden half West, op den afstand  
 van zes of zeven Engelsche Mylen.

Op den 2. December, kregen wy, in den morgen, een  
 der Chineefche aanneemers, die bekend staan by den naam  
 van *Compradors*, aan boord van de Resolution; deze ver-  
 kocht aan Kapitein Gore twee honderd ponden Rundvleesch,  
 als mede eene groote meenigte Eijeren, Oranje Appelen en  
 Groentens, van alle welke artykels het Volk van de Disco-  
 very deszelfs aandeel ontving; voorts maakten wy een ver-  
 drag met den *Compradors* om ons dagelyks de benoodigde  
 mondbehoeftens te bezorgen, voor de welken hy bedong voor-  
 afbetaald te worden.

Dewyl de Loots voorgaf de Schepen niet verder te kunnen  
 brengen, vond Kapitein Gore zich verplicht hem te ont-  
 slaan, en wy vonden ons overgelaten aan onze eige zorg en  
 oplettendheid. Om twee uuren in den namiddag ligten  
 wy, met den vloed, onze ankers, en werkten met de Sche-  
 pen

pen tegen den wind op, en om zeven uren kwamen wy weder voor anker in drie en een half vadem water, hebbende Macao ten Westen, op den afstand van één Zeemyl. Onze stand was zekerlyk de beste niet, want wy lagen open voor den Noord-Oosten wind, hadden weinig water en niet boven twee vademen en een half diepte te lywaard; onze Schepen waren echter verplicht alhier den ganschen nacht te blyven leggen.

Kapitein Gore vaardigde, in den avondstond, Kapitein King naar Macao af, om een bezoek te geven aan den Portugeeschen Gouverneur, en zyn hulp te verzoeken in 't voorzien van ons Volk met de noodige behoefstens, het welk hy zich verbeeldde dat tegen minder pryzen zou geschieden, dan de Comprador vorderde. Kapitein King nam teffens een lyst mede van de artykels, welke de beide Schepen grootelyks noodig hadden, voornemens zynde om zich dadelyk naar Canton te begeeven, en zich te vervoegen by de bedienden van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, ten dien tyde aldaar verblyf houdende.

Op de aankomst van den Heer King aan het Kasteel, werd hem door den Majoor van 't Fort bericht, dat de Gouverneur, onpaslyk zynde, geen bezoek konde afwagten, maar dat wy ons verlaten konden op alle hulp, welke zy ons konden verleenen. Doch de Heer King verstond door dit antwoord dat wy zeer weinig bystand van hen te hopen hadden, dewyl zy volmaakt ahanglyk waren van de Chineezzen zelfs, voor 't geene zy dagelyks behoefden. Indedaad, het antwoord, op het verzoek van den Heer King, bewees duidelyk genoeg den vervallen staat der Portugeezzen magt; want aan den Majoor deszelfs verlangen te kennen geevende om zoo rasch mogelyk zich naar Canton te begeeven, gaf de laatste hem te verstaan, dat zy niet op zich konden nemen hem een boot te bezorgen, alvorens verlof te hebben van den *Hoppo* of Commis Generaal; ten welken einde men zich moest vervoegen by den Chineeschen Gouverneur van Canton. Het verdriet van Kapitein King op zulk een onverwagt uitstel kon alleen geëvenaart worden door het blakend

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.



VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

ongeduld, waarmede hy zoo lang naar gelegenheid gewagt had om eenig nieuws van Europa te hooren. Niet zeldzaam gebeurt het dat wy, in 't midden der vuurigste najaagingen van 't een of ander voorwerp, de geschikste middelen, om hetzelfde te bereiken, over het hoofd zien. Zoo ging het thans met den Heer King, want terwyl hy, geheel neerslachtig, op weg was om naar de Schepen wedertekeeren, vroeg de Portugeesche Officier, die hem verzelde, of hy niet goedgevondt een bezoek te geeven aan de Engelsche Heeren te Macao? 't Is onnoodig te zeggen welke eene ontroering deze vraag in de Ziel van den Heer King verwekte; zyn hart was aangedaan met hoop en vrees, met nieuwsgierigheid en bekommring, terwyl hy met zyne medgezellen het pad was opgeslag naar het huis van een' hunner landslieden. De wy, op welke zy 'er ontvangen werden, was niet minder dan beleefd en vriendelyk, schoon ze hen uit hoofde van hunne ontroering veels te koel en hoffyk voorkwam. Op huune vragen wegens de byzondere belangen van elk hunner, verkreegen zy, als wel te denken is, weinig of geen voldoende antwoord. Maar de zaken van een algemeener aart, welke zints ons vertrek uit Engeland waren voorgevallen, en die thans, voor het eerst, eensklaps hen ter ooren kwamen, overstelpten alle andere zintuigen, en beroofden hen schier voor eenigen tyd van het vermogen van overdenking.

Het nieuws, door den Heer King en deszelfs gevolg opgedaan, overgebracht zynde aan de geenen die aan boord waren gebleeven, onderhielden wy malkanderen, verscheide dagen achter één, over de echtheid daar van, als of wy met hetzelfde in twyfel te trekken en voor onzeker te houden, die troost verlangden, welke onze wezenlyke rampen ons geheel scheenen te moeten weigeren. Na 't uitstaan van de bitterste aandoeningen, speet het ons geweldig zoo ver verwijderd te zyn van het Toneel, waar strydende vlooten en legerbenden, naar onze meening, gedurig bezig waren het lot te beslissen.

Kennis gekregen hebbende van de gesteldheid der zaken  
in

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Decemb.*

In Europa, verlangden wy niets zoo zeer dan ons vertrek, zoo veel mogelyk, te verhaasten. Om die reden deedt Kapitein King nieuwe pogingen om naar Canton te komen, zonder echter voor het tegenwoordige daar in te kunnen slaan; ook kreeg hy thans bericht dat de zwarigheid, welke de vastgestelde landsregeering maakte, naar alle waarschynlykheid grootlyks stond vermeerderd te worden door een geval, weinige weken voor onze aankomst, gebeurt. Kapitein Panton was van Madras afgezonden met een Oorlogschip van vyf en twintig stukken, het Zeepaard genaamt, om betaling te vorderen van penningen, welke de Chineesche Kooplieden van Canton schuldig waren aan byzondere Britsche Onderdanen in Europa en Indië, en welke schuld, zoo wy verstonden, begroot werd op weinig minder dan een Millioen ponden sterling, daar onder begreepen den verloop en bepaalden Interest. Ten dien einde was hy belast voor af op eene Audientie aantedingen by den Onderkoning van Canton, welke hem niet zonder dralen, en na alvorens bedreigingen te doen, eindelyk werd ingewilligt. Het antwoord, welk hy met betrekking tot het onderwerp zynersending ontving, was billyk en voldoende: maar naauwlyks was hy vertrokken, of 'er werd in alle openbaare plaatsen, en aan de huizen der Europeanen een bevel aangeplakt, waar by alle vreemdelingen verboden werd, eenig geld, onder wat voorwendzel ook, aan de Onderdaanen des Keizers van China te leenen.

Deze handelwys had vry wat ongerustheid te Canton gebaart. De Chineesche Kooplieden, die de schuld gemaakt hadden, tegen de handelwetten van hun land aan, en gedeelyk de billykheid van den eisch ontkenden, waren bevreest dat zulks ter kennis mogte komen van het Hof te Peking, in welk geval de Keizer, die voor een billyk en gestreng Vorst erkend word, hen mischien zou straffen met de verbeurtverklaring van alle hunne goederen, zoo niet met het verlies van hun leven. De gekozen gecommitteerden van de Engelsche Factory, aan wie de Regeering van Madras de zaak der eischers ten sterksten had aanbevolen, waren daar-

VI. entegen bevreest zich in moeilykheden te wikkelen met de  
 ROEK. Chineefche Regeering te Canton, en daar door een groot, ja  
 1779. zelfs misfchien een onherftelbaar, nadeel toetebrengea aan de  
 Decemb. zaaken van de Engelfche Oost-Indifche Compagnie in Chi-  
 na. Want, gelyk men Kapitein King al verder onderrigtte,  
 de Mandarins loerden gedurig op de gelegenheid, om zelfs,  
 onder de nietigfte voorwendzels, den Koophandelder Engel-  
 fchen te ftreimen, en het ging gemænyk met veel moeie-  
 en altoos met veel kosten verzeld zulke belemmeringen uit-  
 den weg te ruimen. De belastingen namen dagelyks toe;  
 en de Heer King bemerkte dat alle de Européfche Factoren  
 van gevoelen waren, dat zy binnen korten tyd tot de verne-  
 derende wiffelkeus zouden gebragt zyn, om, of allen handel  
 met China te laten varen, of dezelfde laagheden te ver-  
 duwen, aan welke de Hollanders zich in Japan onderwer-  
 pen.

De aankomst van onze twee Schepen, in zulk een' tyd,  
 kon niet misfen nieuwe ongerustheid te verwekken. Kapi-  
 tein King, derhalven, geen kans ziende om naar Canton te  
 komen, vaardigde een brief af aan den Gemagtigden van de  
 Engelfche Opper-Kooplieden, om hen kennis te geeven van  
 de reden, waaröm wy den Tygris waren ingelooopen, en  
 hunnen byftand te verzoeken om hem een Paspoot te bezor-  
 gen, en met zoo veel haast mogelyk de Scheepsbehoeftens,  
 (van welke hy hen een lyst zondt, en die wy zeer benoodigt  
 hadden,) aan de Schepen aftezenden.

Den volgenden morgen, kwam Kapitein King aan boord  
 te rug, verzelt van onzen landsman, die ons wegens de Ty-  
 pa de noodige onderrigting gaf; wy ligten dienvolgens het  
 anker tufchen zes en zeven uren, en ftevend en op die Ri-  
 vier aan; dan, de wind verflappende, kwamen wy, ten  
 agt uren, weder ten anker in drie en een half vademen  
 water, hebbende de Grand Ladrone ten Zuid-Oosten en Ma-  
 cao ten West-Noord-Westen op den afftand van drie my-  
 len. Alhier begroette de Refolution de Portugueefche fterk-  
 te met elf fchooten, die met een gelyk getal beantwoord  
 werden. Den 4. ligten wy, des morgens vroeg, weder  
 heft

het anker, zeilden de Typa in, waar wy onze Schepen vertuiden, met het Worpanker en Kabel naar het Westen.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

De Comprador, met wien wy, by onze aankomst, een verdrag hadden aangegaan, de Vryheid genomen hebbende voortgegaan met eene kleine Somme Gelds, het welk wy hem tot den aanhoop van Scheepskost vooraf betaald hadden, maakten wy een verdrag met een ander, die, zoo lang wy hier bleven leggen, beide onze Schepen van behoorlyke mondbehoeftens voorzag. Dit geschiedde zeer heimelyk endes nachts; onder voorgeven dat het streed tegen de vastgestelde Haven wetten; schoon wy geneigt waren te vermoeden, dat hy er zyn eigen voordeel mede bedoelde, het zy met den prys der artykelen om die reden hooger te stellen, of niet genoodzaakt te zyn den winst op dezelve met de Mandaryns te deelen.

Op Donderdag, den 9., ontving Kapitein Gore een antwoord van de Engelsche Supercargo's te Canton, waar in zy hem beloofden hun uiterste best te zullen doen, om, met allen mogelyken spoel, ons de benoodigde Scheepsbehoeftens te bezorgen; met verdere verzekering, dat zy een Paspoort voor één onzer Officieren zouden zien te bekomen, doch tevens met verzoek, om allen verwyldeswegens niet aan hen, maar aan het bestuur der Chineezen toetschryven, wier Karakter, zy vertrouwden, ons volkomen bekend te zyn.

Den volgenden dag, verzogt een Engelsch Koopman; van één onzer Oost-Indische Kantooren, aan Kapitein Gore de hulp van eenige zyner Matroozen om een vaartuig naar Canton te helpen voeren, het welk hy te Macao gekogt had. Kapitein Gore vondt deze gelegenheid juist geschikt voor den Heer King om zich naar die Stad te begeeven, en gaf dien Heer bevel om met zich te nemen zyn tweeden Luitenant, den Luitenant der Scheeps - Soldaten, en tien Matroozen.

Schoon Kapitein King liever zoude gewenscht hebben, op een geschikter wyze Canton te bezoeken, draalde hy

Cccc3. niet,

VI. niet, daar het verzogte Paspoort nog lang konde achter bly-  
 BOEK. ven, en daar zyne tegenwoordigheid in het vervaardigen en  
 1779. vervorderen der verzogte noodwendigheden van groot nut  
 Decemb. konde zyn, zich aan boord te begeeven van het gemelde  
 vaartuig, aan den Heer Williamfon last geevende om de  
 Discovery met allen mogelyken spoed zeilvaardig te maken,  
 en haar opperwerk tot het bieden van tegenweer in staat te  
 stellen. De Heer Frevenen werd het vervolgen der Starre-  
 kundige waarneemingen toevertrouwt, waartoe zyne kun-  
 digheden en vlyt hem zeer gefchikt maakten.

De Heer King verliet, met zyn gevolg, de Haven van  
 Macao, op Saturdag den 11. December, en zeilden om den  
 Zuid-Oosthoek van het Eiland in een Noordelyken koers,  
 latende, in 't voorbyzeilen, Lantao Lintin en verscheide an-  
 dere mindere Eilanden aan de rechterhand liggen. Alle de-  
 ze Eilanden, gelyk ook Macao, 't geen aan de linkerzyde  
 ligt, zyn geheel van hout ontbloot; de grond is hoog en  
 onvruchtbaar, en word flechts nu en dan van Visfchers be-  
 woond.

In 't naderen van den Bocca 'Tygris of den mond des Ty-  
 gers, welke, ten naasten by, veertig Engelsche Mylen ver  
 van Macao is, vertoonde de Kust van China zich, naar 't  
 Oosten, in witte steile Rotzen. De twee sterktens, welke  
 den mond der Rivier bestryken, waren, ten dezen tyde, nog  
 volmaakt in den zelfden staat, als toen Lord Anson zich hier  
 bevond. Dat aan de linkerzyde is een fraai oud Kasteel, met  
 een klein bosch van Boomen omringt, en maakt een zeer aan-  
 genaame en Romanesque vertooning.

Alhier kregen zy een Officier van den tol aan boord om 't  
 vaartuig te onderzoeken, by welke gelegenheid de Eigenaar  
 van 't zelve, uit vreeze dat ind' n ons Volk aan boord ont-  
 dekt wierde, zulks eenige ongerustheid mogt baren, en mis-  
 schien onaangenaame gevolgen hebben, verzogt, dat zy zich  
 be reden in de Kajuit geliefden te begeeven.

Boven deze Forten is de breedte der Rivier onderschei-  
 den, de boorden vlak en laag en onderworpen aan groote  
 overstromingen van den vloed. Het land ter wederzyde

is effen en in rystvelden aangelegt; maar naar mate zy verder kwamen, zagen zy den grond langzamerhand ryzen tot Heuvels, wier glooijende gronden, in terrasfen aangelegt, beplant waren met Suikerriet, Yams, zoete Aardäppels, Katoen Boomen en Pisfngs. Zy zagen insgelyks verscheide hooge Pagoden door het land verspreid, en, op een afstand, verscheide Steeden, van welke zommige zeer groot scheenen te zyn.

Door tegenwinden en de rankheid van hun vaartuig in hunnen tocht vertraagt, kwamen zy niet voor den 18 te Wamper aan, welke plaats slegts negen Zeemylen van den mond des Tygers is afgeleegen. 't Is een kleene Stad, af en aan dewelke de Schepen van verscheide Natien, die met de Chineezen handel dryven, derzelver ladingen inneemen. De Heer Sonnerat verzekert dat de Rivier, hooger op, niet diep genoeg is voor zwaar beladen Schepen, zoo dat dezelve niet tot aan Canton zouden kunnen komen, al ware het dat de Chineefche Regeering zulks toestond; wy kunnen deswegen niets besliffen, alzoo wy gelooven dat geen vreemdeling de vryheid heeft gehad, om met zekerheid de gegrondheid daarvan in eigen perzoon te beproeven. De kleine Eilanden, tegen over de Stad geleegeen, zyn tot geschikte plaatzen gemaakt voor de onderscheiden Factoryen, die 'er pakhuizen en bergplaatzen opgericht hebben voor de verschillende Koopwaaren, welke van Canton daar heen gevoert worden.

Te Wampu begaf Kapitein King zich in eene *Sampane* of Chineefche Boot, met welke hy terstond naar Canton, dat is agt of negen Engelsche Mylen verder de Rivier opvoer. Deze *Sampanen* zyn de netste en gemaklykste schuiten, welke de Heer King ergens voor passagiers aantrof. Ze zyn van verschillende grootte, zeer wyd in 't midden en schier vlak of plat van bodem, voor en achter naauw of eng van steven, welke hoog uitloopen en met versierzelen pronken. Het middelste gedeelte, waar de Heer King geplaatst was, was boogswyze overdekt met Bamboesriet, en kon naar welgevallen verhoogt of verlaagt worden; aan wederzyden wa-

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Decemb.*

VI. ren kleene ramen met blinden of schuiven voor dezelve, en  
 BOEK. het vertrek was gestoffeerd met tafels, stoelen en zeer fraaije  
 1779. matten. In de achtersteven was een kleene afgod van was  
 Decemb. geplaatst; in een kastje van goudleeder voor dat beeldje  
 stond een pot, met lichtjes, gemaakt van houtsnippers  
 en gom. De vracht in dit waartuig beliep op een Ryks-  
 daler.

Kapitein King bereikte Canton, in den avondstond, en ontscheepte aan de Engelsche Factory, waar hy op zyne aankomst, schoon geheel onverwagt, met alle teekenen van beleefdheid en eerbied ontvangen werd. De Heeren Fitzhugh, Bevan, en Rapiër waren thans de voornaamste gemagtigden, van welken de eerste de voorzitting had. Zy bezorgden den Heer King terstond een lyst van zoodanige Scheepsbehoeften, als de Schepen van de Oost-Indische Compagnie aan ons konden afstaan; en alhoewel hy geenzins twyfelde of de Bevelhebbers der Schepen waren geneigt om ons bytestaan met alles wat zy, behoudens het belang hunner Heeren en Meesters, en hunne eige veiligheid, konden misfen, vondhy zich echter grootelyks te leur gesteld met op de lyst naauwlyks eenig zeildoek of touwwerk te vinden, om welke beide artikels wy het meest verleegen waren. Het strekte hem evenwel eenigzins tot troost, dat het benoodigde gereed was om afgescheept te worden, en dat de mondbehoeftens, welke wy verlangden, op de eerste aanmaning konden bekomen worden.

De Heer King, die zyn verblyf alhier zookort mogelyk zocht te maken, verzogt de Heeren hun best te doen om voor hem tegen den volgenden dag jonken of ligters te bespreeken; alzo hy voornemens was, daags daar aan, Canton te verlaten; doch zy gaven hem te verstaan, dat een zaak van dien aart met zoo veel spoed niet kon verrigt worden in de Staaften van China; dat 'er eerst verlof moest verzogt worden by den Onder Koning; dat men zich moest vervoegen by den *Aoqpe* of Commies Generaal, om *Chops* of Paspoorten en dat men niet gewoon was zulke verzoeken intewilligen zonder ryp beraad: met een woord, dat geduld eene zeer noodza-

ke-

kelyke verëischte was in China , en dat zy het genoeg hoopten te hebben , hem. zyn verblyf in de Factory aange- naam te maken voor die weinige dagen , welke hy langer zou moeten blyven dan hy genegen was.

Alhoewel Kapitein King niet veel met dit Compliment scheen opte hebben , kon hy niet nalaten zich te vermaken meteen voorval , het welk juist geschikt was om hem van de waarheid hunner betuigingen , en van den argwaan , den Chineezzen zoo eigen , te overreden . Onze lezers zullen ongetwyfelt zich nog wel herinneren , dat , ruim veertien dagen geleeden , Kapitein Gore aan de Heeren van de Factory , per Misfive , verzogt had hem een pas te bezorgen voor een zyner Officieren om naar Canton te komen . Ingevolge van dit verzoek hadden zy de zaak opgedragen aan een voornaam Chineesch Koopman dier Stad , die ook beloofd had ons met zyn vermogen te zullen bystaan , en den Onder Koning te smeeken ons verzoek intewilligen . Terwyl de Heer Fitzhugh de President beneevens zyne Collegaa's bezig was met den Heer King over het onderwerp te spreken , ontving hy een bezoek van den Chinees , die met veel ophof en genoeg hem kwam kennis geeven , dat hy ten langen lesten in zyn verzoek by den Onder Koning had geslaagt , en dat binnen weinige dagen , een Paspoort zou afgegeeven worden voor één der Officieren van het Ladrone Schip of Zeeroover . De Heer Fitzhugh verzogt hem terstond zich deswegens geen verdere moeite te willen geven , alzo die Officier (wyzende op Kapitein King,) alreeds was aangekomen . De ontsteltenis van den Chinees , op 't hooren van dit nieuws , is bykans met geen woorden uittedrukken . Hy liet zyn hoofd terstond op zyn borst hangen en de Sofa , op welke hy zat , trilde van zyne geweldige ontroering . Of het Ladrone Schip , (zoo als hy het noemde) het voorwerp zyner vreeze was , of wel zyne eige Regeering , kon Kapitein King niet bepalen ; maar na dat deze zyne ontroering eenige minuten geduurd had , verzogt de Heer Bevan hem niet wanhoopig te zyn , en vertelde hem op wat wyze de Kapitein van Macao was overgekomen ; de beweegreden van zyne Reis naar Canton en zyn verlangen om

D d d d

die

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.



VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

die Stad, zoo spoedig doenlyk, te verlaten. Dewyl dit laas-  
ste den ouden man byzonder aangenaam schein te zyn, vleide  
de Heer King zich zelf, dat hy hem geneigt mogt vinden zyn  
vertrek te verhaasten; dan niet zoo haast was de oude Chi-  
nees eenigzins van zyne ontroering bekomen, of hy begon  
eene optelling te doen van de onvermydelyke verdragingen  
en uitstelingen, welke wy in onze verrigtingen zouden ont-  
moeten, de moeilykheid om gehoor te verwerven by den On-  
der Koning, de yverzucht en argwaan der Mandaryns we-  
gens onze wezenlyke oogmerken, welke hy verzekerde dat  
vry veele bedenkingen baarden, uit hoofden van het vreemde  
berigt het welk wy van ons zelven gegeven hadden.

Na dat Kapitein King, verscheide dagen, met het uiter-  
ste ongeduld, de uitkomst van deze onderhandeling had af-  
gewagt, zonder te bemerken dat de zaak iets vorderde, ver-  
voegde hy zich tot den Bevelhebber van een Engelsch land  
Schip, die voornemens was den 25. onder zeil te gaan, en  
zich aanbodde de manschap benevens de Scheepsbehoeftens  
aan zyn boord te nemen, en zoo het weêr zulks toeliet, een  
bylegger te maken af en aan Macao, tot dat wy Booten kon-  
den afzenden, om dezelve by ons aan boord te brengen.  
Ten zelven tyde waarschuwde hy Kapitein King wegens  
't gevaar van met de lading, tegens alle pogingen aan, naar  
Zee te kunnen gedreeven worden.

Terwyl Kapitein King by zich zelven in overweging nam  
wat te doen, werd hem door den Bevelhebber van een ander  
Land-Schip een brief ter hand gesteld van Kapitein Gore,  
hem kennis geevende dezen Bevelhebber aangenomen te heb-  
ben onze manschap van Canton aftehalen, en alle onze behoef-  
tens op zyn eige risico in de Typa te bezorgen. Alle zwaarig-  
heden dus uit den weg geruimd zynde, kon de Heer King  
op zyn gemak het oog laten gaan over den aankoop van on-  
ze Scheeps- en mondbehoeftens, welke aankoop voltoerd  
werd den 26., wordende, den dag daar aan, alles inge-  
scheept.

Kapitein Gore meenende dat Canton de beste marktplaats  
moest wezen voor pelteryen, had aan den Heer King ver-  
zogu

zigt omtrent twintig Zeeottervellen met zich te neemen, meest toebehoord hebbende aan onze overleden Bevelhebbers, en voor dezelve den hoogsten prys te bedingen; eene Commissie, welke hem gelegenheid verschafte om eenige kundigheid te verwerven wegens de wyze, op welke de Chineezen handel dryven. De Heer King werd ten dieneinde door de Engelsche Opper-Kooplieden gewezen naar een der Leden van de *Fong* (een naam, aan een Maatschappy van voorname Kooplieden van Canton gegeven) die, ten vollen onderrigt van de bedoelinge dezes handels, zich den neteligen toestand, in welken de Heer King zich bevond, schein aantrekken, en hem verzekerde dat hy zich gerust konde verlaten op zyne opregtheid, en hem in een zaak als deze enkel moest beschouwen als een middelaar, die voor zich zelve geen het minste voordeel beoogde. De Vellen werden daar op den Koopman voorgelegt; hy beschouwde dezelve over en weder over, met zeer veel oplettendheid, en gaf eindelyk aan Kapitein King te kennen, dat hy 'er niet meer voor kon bieden dan drie honderd Daalers. Kapitein King, voor zeekeer wetende, uit den prys, tot welken onze vellen te Kamtschatka verkogt waren, dat 'er hem de helft der waar te niet voor geboden werd, zag zich verplicht zoo veel te bedingen als mogelyk was, en deed, om die reden, op zyn beurt een eisch van duizend Daalers voor dezelve; de Chinees vermeerderde daarop zyn eerste bod met nog twee honderd Daalers, en gaf nu aan den Heer King te kennen, dat hy hem in 't byzonder daar en boven een geschenk wilde doen van porcelein en thée, ter waarde van nog honderd Daalers; vervolgens hood hy aan, dat geschenk in geld te betalen, en verhoogde eindelyk zyn bod tot zeven honderd Daalers; waarop de Kapitein zyn eisch tot op negen honderd Daalers verminderde. Beide bleven op hunne som staan, tot dat ze eindelyk van elkanderen scheidden doch de Chinees kwam schielyk te rug met een lyst van Oost-Indische waaren, welke hy thans den Heer King verzogt in ruiling te neemen, en welke, zoo als men naderhand aan Kapitein King verzekerde, indien dezelve op trouw waren geleverd geworden, eens zoo veel

D d d d 2

geld

VI.  
 OEK.  
 1779.  
 Lecemb.

Dewyl dit laas-  
 te zyn, vleide  
 gt vinden zyn  
 de oude Chi-  
 of hy begon  
 vertragingen  
 n zouden ont-  
 en by den On-  
 andaryns we-  
 erzeerde dat  
 n het vreemde  
 den.

met het uiter-  
 deling had af-  
 orderde, ver-  
 Engelsch land  
 l te gaan, en  
 psbehoeftens  
 toeliet, een  
 y Booten kon-  
 te brengen.  
 King wegens  
 ten aan, naar

weging nam  
 van een ander  
 pitein Gore,  
 omen te heb-  
 onze behoef-  
 Alle zwarig-  
 e Heer King  
 oop van on-  
 oop volvoerd  
 alles inge-

marktplaats  
 er King ver-  
 zogt

VI. geld zouden bedragen hebben als de Chinees geboden had.  
 BOEK. Doch Kapitein King geen zin hebbende in dien handel, werd  
 1779. eindelyk aangeboden het verschil te deelen, waartoe de Heer  
*Decemb.* King, moede van langer te talmen, overging, en de agt  
 honderd Daalers naar zich streek. Kapitein King had, uit  
 oorzaake van zyne tegenwoordige onpaslykheid, niet veel re-  
 den om de zeer naauwe bepalingen te beklagen, binnen welken  
 elk Europeaan te Canton, uit hoofde der argwanende Chi-  
 neefche Staatkunde, verplicht is zyne nieuwsgierigheid te  
 beperken; anderzins zou hy, ongetwyfelt, ten uitersten zyn  
 getandtergt geworden met onder de Wallen te woonen van  
 een' zoo groote Stad, welke zulk eene meenigtenieuwe voor-  
 werpen bevat, zonder dat het vrystaat dezelve binnen ha-  
 re Muuren te beschouwen.

Naar alle waarschynlykheid zullen de meesten onzer lezers  
 de berichten doorbladerd hebben, welke Le Comte en Du  
 Halde ons van Canton als mede van van de andere deelen van  
 China hebben medegedeelt. De Heer Sonnerat heeft onlangs  
 deze Schryvers te last gelegd van alles te veel vergroot of te  
 breed uitgemeeten te hebben; weshalven het hier ter plaatze  
 niet onvoeglyk zal zyn de volgende aanmerkingen ter neder-  
 tellen, door Kapitein King overgenomen uit den mond  
 van verscheide Engelsche Heeren, die zeer lang hun ver-  
 blyf te Canton gehouden hebben.

De omtrek van Canton, inhoudende de oude en nieuwe  
 Stad, als mede de voorsteden, is van omtrent tien Engelsche  
 Mylen. Wat haare bevolking aanbelangt, de Heer King  
 meent, uit het geene hy van de voorsteden zag, tot al het ove-  
 rige, te mogen stellen, dat dezelve verre te kort schiet by eene  
 Europésche Stad van gelyke grootte. Le Comte schat het getal  
 harer inwoneren op anderhalf Millioen; Du Halde op een Mil-  
 lion; en de Heer Sonnerat verzekert, naar (\*) waarheid te heb-  
 ben opgemaakt, dat hun getal niet boven de vyf en zeventig

(\*) J'ai vérifié moi-même, avec plusieurs Chinois, la population de  
 Canton &c. *Voyage aux Indes Orientales & à la Chine par Sonnerat*, vol. II  
 pag 14.

tig duizend bedraagt; dan, daar die Heer ons de gronden niet heeft medegedeelt, op welke hy zyne begrooting vestigt, en daarenboven zeer geneigt schynt, alles wat de Chineesche Natie betreft, te verkleenen, even als de Jesuiten geneigt scheenen om wegens die Natie alles te vergrooten, heeft zyn voorgeeven geen recht op eene blinde toestemming. De volgende byzonderheden zullen mischien onze lezers in staat stellen, dit stuk met eenige naauwkeurigheid te kunnen beoordeelen.

't Is zeker, dat een Chineesch huis, in 't algemeen, meer ruimte beslaat, dan doorgaans de huizen in Europa doen. Maar de evenredigheid van vier of vyf tot één, door den Heer Sonnerat voorgegeeven, moet men bekennen dat ver buiten 't spoor gaat. Hier mogen wy byvoegen dat een zeer groot aantal Huizen in de voorsteden van Canton eeniglyk dienen tot den Koophandel van Kooplieden en welgestelde Handwerkslieden, wier Huisgezinnen geheel binnen de Wallen van de Stad wonen. Daarentegen bestaat een Chineesch Huisgezin, door malkander gerekent, uit grooter aantal zielen dan een Europeesch. Een Mandaryn heeft, naar evenredigheid van zyn rang en middelen, van vyf tot twintig wyven. Een Koopman van drie tot vyf. Zeker Koopman te Canton had, het is waar, vyf en twintig wyven en zes en dertig Kinderen, maar dit voorbeeld werd aan Kapitein King opgegeeven als iets ongemeens. Een welgesteld Handwerksman heeft gemeenlyk twee Vrouwen; en lieden van lager beroep of van gemeener stand hebben 'er zelden meer dan éene. Zy hebben ten minsten het dubbel getal van dienstboden als een Europeër, van denzelfden stand, gebruikt. Indien wy derhalven een Chineesch Huisgezin op een derde grooter, en een Europeesch Huis op twee derden minder, schatten, zal een Chineesche Stad slegts de helft van 't Volk bevatten van een Stad van dezelfde grootte in Europa. Volgens deze stellige grondbeginzels zal de Stad van Canton met derzelve voorsteden, naar alle waarschyndlykheid, weinig meer dan omtrent honderd vyftig duizend inwooners tellen.

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Decemb.*

VI. Kapitein King vond de gevoelens, betrekkelijk het getal der bewoonde *Sampanen*, verdeeld, doch niemand berekende ze beneden de veertig duizend. Zy leggen in ryen, dicht aan den anderen, vertuit, en laten op zekere afstanden een naauwen doortocht open voor Booten of Schuiten, die de Rivier op en afvaaren. De Tygris te Canton, wyder of breeder zynde dan de Theems te Londen, en de gansche Rivier, ter lengte van ten minsten eene Engelsche Myl, op deze wyze met *Sampanen* bedekt zynde, schynt het opgegeven getal geenzins vergroot; indien men dit toesta, moet alleen het getal der bewoners van de *Sampanen*, ieder van welke een Huisgezin bevat, ten naasten by drie maal zoo veele koppen bevatten als 'er, volgens de opgaave van den Heer Sonnerat, in de gansche Stad gevonden worden.

De Krygsmagt van de Provintie Quangtong, van welke Canton de Hoofdstad is, bestaat in vyftig duizend Mannen. Het is bevestigd, dat 'er twintig duizend van in de Stad en in haaren omtrek leggen, en Kapitein King werd verzekerd dat ter gelegenheid van zekeren opstand te Canton ontstaan, dertig duizend Soldaten, in slechts weinige uren, by een gebragt werden.

De straaten dier Stad zyn lang, en de meeste naauw en oneenvormig. Zy zyn met groote steenen geplaveid en worden over 't geheel zeer zindelyk gehouden. De Huizen zyn van tichelsteenen opgemezeld en slegts eene verdieping hoog. De meeste hebben agter hunne Huizen op eene open plaats twee of drie Pakhuizen voor hunne Koopwaren, en in de Huizen zelf vertrekken voor de Vrouwen. Eenige doch zeer weinige van 't gemeen hebben houte woningen.

De Huizen der Europeesche Factoren staan op een fraaije kaai, met een geregeld front van twee verdiepingen naar den kant van de Rivier. Van binnen zyn dezelve gedeeltelyk aangelegt naar de wyze der Chineezen, en gedeeltelyk naar die van Europa; dicht by deze Huizen zyn een verbazend getal anderen, die aan Chineezen toebehooren, en verhuurt worden aan Scheeps-Kapiteins en aan Kooplieden, die hier slegts een kort verblyf houden.

De-

Dewyl 't aan geen Européër geoorlooft is zyn Vrouw mede naar Canton te nemen, wonen de Engelsche Supercarga's te zamen en houden één tafel, welke door de Compagnie onderhouden word, doch elk heeft zyn afzonderlyk verblyf, 't geen in drie of vier vertrekken bestaat. Zeldzaam blyven zy hier langer dan agt maanden in 't Jaar, en gedurende dien tyd vlytig bezig zynde met Compagnies' zaken en belangens, merken zy naauwlyks den band of de bepalingen onder welke zy leven. Zeldzaam komen zy binnen de muuren van Canton als by zekere openbare gevallen. En indedaad niets deed Kapitein King een ongunstiger gevoelen wegens de Chineezen opratten dan dat ze met niemand onder zoo veele brave, vernuftige, gulhartige en beminnenswaardige lieden, veele van welken bykans vyftien achter een volgende jaaren alhier gerefideert hadden, nooit eenige gemeenzaame verkeerling of vriendschap hadden gehouden of aangegaan.

Zoo rasch het laatste Schip naar Wempu afvaart, zyn ze alle verplicht zich naar Macao te begeeven; doch al het geld, het welk zy in spetie bezitten, laten ze achter, het geen, zoo als men den Heer King verzeekerde, zomtyds honderd duizend ponden sterling bedraagt, waar voor zy geene andere zekerheid hebben, dan de Zegels van den Onderkoning, de Mandaryns en de Kooplieden van de Hong, een treffend bewys van de uitmuntendheid der Burgerlyke Regeering in China.

Gedurende het verblyf van Kapitein King te Canton, vergezeld hy eenmaal een der Engelsche Heeren in een bezoek, het welk deze, by een Chinees van den eersten rang, ging afleggen. Zy werden in een laag vertrek of gaandery ontvangen, aan welkes achtereinde een tafel stond met een groote stoel daar achter, aan wederzyden van welke een ry stoelen geplaatst was. De Kapitein vooraf onderrigt zynde, dat de wellevendheid bestond, [zoo lang mogelyk, ongezeeten te blyven, onderwierp zich gereedelyk aan die *Etiquette*; waar na hy en zyn vriend bediend werden met Théé, en eenige versche en ingelegde vruchten. Hun gastheer was zeer zwaarlyvig; had een zwaarmoedig voorkomen en eene zeer ernsthafte houding. Hy kon een weinig gebroken Engelsch

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Decemb.*

en

De.

VI. en Portugeesch spreken. Na dat zyne beide gasten eenige  
BOEK. ververschingen gebruikt hadden, geleidde hy hen door zyn  
1779. huis en thuin, en na hen de verbeteringen te hebben aange-  
Decemb. wezen, welke hy bezig was te laten maken, namen zy hun  
affcheid.

Kapitein King, om de moeite en het dralen te vermyden, het welk by het verzoek om een Paspoort plaats zoude hebben, en tevens om de kosten te sparen van een Sampane te huuren, dewelke ten minsten op twaalf ponden sterling zou belooopen, was tot hier toe voornemens geweest om den aangekogten voorraad naar Macao te vergezellen in het bovengemelde inlands Koopvaardy Schip: doch door twee Engelsche Heeren, die middel gevonden hadden om vier Paspoorten te bekomen, twee plaatzen in een Chineesch vaartuig aangeboden zynde, bediende hy zich met den Heer Philips van deze uitnoodiging, en liet aan den Heer Lannyon het opzicht over de manschap en de gekogte artykels, welke daags daar aan stonden afgescheept te worden.

Op Zondag den 26., des avonds, nam Kapitein King afscheid van de Supercarga's, hen dankbetuigende voor de meenigvuldige diensten en beleefdheden aan hem bewezen, waarönder niet moet vergeten worden een geschenk, van een groote hoeveelheids thée ten gebruike van het Volk van beide Schepen, als mede eene groote verzameling van Engelsche tydschriften, welke laatste ons zeer veel waardig waren, niet alleen om dat ze ons ongeduld paaiden en ons tot tydverdrijf verstrekten op deze verdrietige 't huisreis, maar om dat ze ons niet geheel en al onkundig van het geene in ons Vaderland, gedurende ons afzyn, was voorgevallen, lieten wederkeeren.

's Morgens, om één uur, van den 27., vertrokken de Heeren King en Philips benevens de twee andere Engelsche Heeren van Canton, en omtrent het zelfde uur van den volgenden dag kwamen zy te Macao aan, zynde een Kanaal komen afvaaren, dat ten Westen lag van 't geene de Heer King naar Canton was opgevaren.

Gedurende het afzyn onzer Heeren, was 'er te Macao  
vry

vry sterken handel gedreeven met de Chineezen in Zee-Otter-  
vellen, welke daaglyks in prys hadden toegenomen. Een  
onzer Matroozen maakte, van 't geen hy alleen bezat, agt  
honderd daalers. Eenige van de beste vellen, die zindelyk  
en zorgvuldig bewaard waren, mogten honderd twintig daa-  
lers het stuk gelden. 't Is zeker, dat het geen wy, zoo in  
goederen als penningen ontvingen, voor de pelteryen, wel-  
ke de beide Schepen alhier verkogten, niet minder dan twee  
duizend ponden sterling beliep, en naar ons algemeen gevoe-  
len, was ten minsten twee derde der Vellen, welken wy van  
de Amerikanen hadden opgedaan, versleten of bedorven,  
of als een geschenk weggegeeven, of anders over dezelve be-  
schikt te Kamtschatka. Indien wy hier by nog in aanmer-  
king nemen, dat wy in 't eerst dit bont verzamelden, zonder  
een regt begrip van deszelfs wezentlyke waarde te hebben,  
dat de meeste vellen gedragen waren door de wilden, van wie  
wy dezelve kogten; dat wy vervolgens 'er weinig acht op  
sloegen om ze te bewaren, dat wy ze veeltys gebruikten  
tot bedde dekens en tot ander gerak op onzen tocht naar 't  
Noorden, en dat wy, naar alle waarschynlykheid, 'er de  
volle waarde nog niet voor ontvingen in China, moet het  
voordeel van een tocht om handel te dryven, ondernomen  
naar dat gedeelte van de Amerikaansche Kust, waar wy ons  
van die Vellen voorzagen, van aanbelang genoeg zyn om de  
aandagt van eene handeldryvende Natie optewekken. De  
razende drift van onze Matroozen om naar Cook's Rivier  
wedertekeeren en aldaar eene andere lading bontevellen in te  
nemen, waarmede zy hun Fortuin konden maken, was zoo  
groot, dat zy, op zekeren tyd, byna op 't punt stonden om  
aan 't muiten te slaan. En Kapitein King erkent, dat hy  
zelf zich niet kon weerhouden een ontwerp te begunstigen,  
het welk hem het eerst was in de gedagten gekomen, toen  
wy te leur gestelt en genoopt werden den Japanischen Archi-  
pel zoo wel als de Noordkust van China onbezogt te laten;  
hy meent dat zulk een ontwerp gelukkig ter uitvoer zou te  
brengen zyn door de Engelsche Oost-Indische Compagnie, niet  
alleen met geringe kosten, maar ook met het vooruitzigt van

E e e

een

VI.  
BOEK.  
1779.  
*Decemb.*

sten eenige  
en door zyn  
bben aange-  
men zy hun

vermyden,  
zoude heb-  
Sampane te  
sterling zou  
om den aan-  
het boven-  
twee Engel-  
ier Paspoor-  
sch vaartuyg  
deer Philips  
nannyon het  
kels, welke

ein King af-  
de voor de  
m bewezen,  
nk, van een  
plk van bei-  
n Engelsche  
varen, niet  
tydverdrijf  
r om dat ze  
ons Vader-  
eten weder-

vertrokken  
andere En-  
zelfde uur  
zynde een  
't geene de

te Macao  
vry



VI. een zeer grooten winst. De staat van onze zaaken in Engeland of misfchien grooter zwarigheden dan hy voorzien kon om dit plan in 't werk te stellen, hebben tot nu toe de uitvoering daarvan verhinderd; dan, daar het ontwerp wel be- raaden fchynt te zyn, hoopen wy den lezer geen ondiens- te doen, hem her zelve medetedeelen.

BOEK.  
1779.  
Decemb.

In de eerste plaats, onderftelt Kapitein King, dat de Schepen van onze Oost-Indifche Compagnie, die naar China varen, elk een meerder getal manfchap zouden moeten medenemen, in 't geheel honderd uitmakende. Twee Schepen, een van honderd tonnen, zouden, als men ze by tyds beftelde, zooals den Heer King gezegt werd, te Canton te bekomen zyn, en dewyl de uitrusting 'er niet duurder is dan in Europa, heeft hy bereekend, dat ze volkomen uitgerust om in Zee te fteeken, en voor één jaar voorzien van 't benoedigde, niet boven de zes duizend ponden fterling zouden te staan komen, daar onder gerekent den aankoop der Schepen en één jaar maandgeld van 't Volk. De kosten van de vereifchte Artykels om te ruilebuiten, komen in geen aanmerking.

In 't byzonder word door den Heer King op elk Schip een fmitze aanbevolen met vyf tou ongewerkt yzer, en een kundig fmit, met een knegt en leerjongen, om by gelegenheid zoodanig gereedschap te maken als de Indianen het meest verlangen. Want alhoewel wy een half douzyn van de beste Zeeottervellen inruilden tegen twaalf groote groene glaze kralen, is het nogtans zeker dat die Volken omtrent artykels van pronk of opfchik, ongemeen grilligen veranderlyk zyn, en dat het yzer de eenigfte zekere waar is, die men by hen kan vertieren. By dit artykel zou men kunnen voegen eenige balen groove wolle lakens, twee of drie vaten met fnuisteryen van glas en koper, en eenige grofsen breede en gepunte mesfen in fcheeden.

De Heer King zou 'er voor zyn om twee Schepen te gelyk uittezen, niet alleen om de reis beter te doen gelukken, maar om dat geen enkel Schip, naar zyn gedagten, ooit uitgezonden behoorde te worden, om ontdekkingen

te

te doen. Want daar veel gevaar te loopen is, en dikwyls iets moet gewaagt worden, kan men niet verwagten dat een enkel Schip zoo veel zal onderneemen als twee Schepen, welke in geval van onvoorzeine ramp of ongeluk zich altoos op elknnderen kunnen verlaten.

De Schepen, behoorlyk ter Zee uitgerust, moeten met den eersten Zuidwestelyken pasfaat wind, welke, gemeenlyk, omtrent het begin van April begint te waaijen, onderzeil gaan; met denzelfen langs de Chineesche Kust Noord-West op stevenen, en zich toeleggen om van den mond der Rivier Nankin of de Rivier Kyana af, op de breedte van 30 graden, het verfte, waar men meent dat deze Kust tot nog toe door Europeesche Schepen bezogt is geworden, de Kust naauwkeurig optenemen. De uitgestrektheid van de groote Golf Whang Hay, of de Geele Zee genaamt, tot nog toe onbekend zynde, moet het aan des Bevelhebbers bescheidenheid overgelaten worden, dezelve zoo ver op te vaaren als hy zal goedvinden: hy moet echter de omzichtigheid gebruiken zich niet te diep in dezelve te begeeven, ten einde tyds genoeg te hebben om het overige van zyne Reize voorttezeten. By 't bereiken van de straat Tesfoi, moet hy, ten opzichte van de Eilanden Jeso, dezelfde omzichtigheid in acht nemen, doch by gunstigen wind en goed weder niet verzuimen dezelve opteneemen. Op de Noorderbreedte van 51 gr. 40 min. gekomen zynde, waar hy den Zuidelyksten uithoek van het Eiland Salageen in 't gezicht zal krygen, benoorden welk Eiland de Zee van Okotfk zeer wel bekend is, moet hy Zuidwaards stevenen, wanneer het omtrent zyn zal in 't begin van Juny, en zyn best doen om het Zuidelykste der Kurile Eilanden te bezeilen. Indien men op de berigten der Rusfen staat kan maken, zullen de Schepen aan Oorooop of Nadescha eene goede Haven aantreffen, waar hout en water te bekomen is, en waar zy zich moeten voorzien van zoodanige ververschingen als de plaats opleevert. Tegen 't einde van Juny zal de Bevelhebber zyn koers rigten naar de Schumagins Eilanden, van waar hy zeilen kan naar Cook's Rivier, zich onder weg voorziende van zoo veele Vellen als moge-

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

lyk is, zonder te veel tyd te verspillen, dewyl hy weder naar 't Zuiden moet stevenen, en met de uiterste naauwkeurigheid de Kust naarspooren tusschen den 56 en 50 gr. breedte, het vak waar wy, door tegenwinden, buiten het gezicht van 't land gedreeven werden. Wy moeten hier aanmerken dat Kapitein King den aankoop der Vellen, op dezentocht, beschouwt als een by middel ter goedmaking der onkosten; ook heeft de ondervinding ons op onze reis geleerd, dat 'er geen de minste reden is tot twyfelen, of men zou, zonder zich optehouden, twee honderd vyftig stuks Vellen van honderd dalers ieder kunnen bekomen, en wel, naar alle waarschijnlijkheid, langs de Kust bezuiden Cook's Rivier. Na drie maanden, of daarömtrent, aan de Kust van America doorgebracht te hebben, zal de Bevelhebber zyn te rug reis naar China aannemen, in 't begin van October, vermydende op zynen tocht, zoo veel mogelyk, den koers van vorige Zeelieden te bezeilen. Alles wat wy hier nog by te voegen hebben, is, dat indien de peltery handel een vast artykel van Indischen handel mogt worden, 'er verscheide gelegenheden zich kunnen opdoen, welke tot volkomenheid zouden brengen het geen wy slegts ten halven hebben aangevoerd, en in deze reis voor een gedeelte geschetst.

De bonthandel, op de Schepen, met de Chineezzen gedreven, had eene zeer boertige verandering te weeg gebragt in de kleeding van ons Scheeps-Volk. Op onze aankomst in 'Tupa, waren niet alleen onze Matroozen maar ook onze jonge Officieren zeer haveloos in de plunje, want omtrent nu reeds boven het jaar langer geduurt hebbende, dan men beslooten had uitteblyven, was ver het grootste gedeelte van onze Europeesche Kleederen geheel versleeten of gelapt met vellen en andere vreemde stoffen, welke wy beste daartoe hadden aangetroffen. Deze werden nu vermengt en overtrokken met de zwierigste Zydens en Katoenen, welke China kon opleveren.

Den 30. kwam de Heer Lannyon met de Scheeps- en mond-behoeftens aan, welke zonder tydverzuim, in behoorlyke evenredigheid, door de beide Schepen werden ingenomen.

Ter-

Terwyl wy in Typa ten anker lagen, werd Kapitein King, door een Engelsch Heer van Macao, de Rots aangewezen, onder welke, naar luid eener hier loopende overlevering, Camoens, de vermaarde Portugeesche dichter, gewoon was te zitten toen hy zyne Lusiade dichtte. 't Is eene boog van verbazende hoogte, bestaande uit een vast stuk steen, en makende den ingang van een groot, in den verheven grond daar achter uitgehouwen. De Rots zelf word van breedgetakte Boomen overschaduwet, en levert een heerlyk en wyduitgestrekt gezicht over de Zee en de omgelegene Eilanden.

Op Dingsdag den 11 January, 1780, pakten zich twee Matroozen van de Resolution weg met een boot van zes rieden; en schoon 'er, op dezen en den volgenden dag, alle mogelyke navorsing gedaan werd, konden wy nimmer te weten komen, waar zy met dezelve heen waren. Denkelyk dat deze beide Zeerobben, gestreeft door de hoop van fortune te maken, zich naar de Peltery Eilanden hebben begeeven.

Volgens onze gedaane waarnemingen, gedurende het verbyf onzer Schepen te Macao, is die Haven gelegen op 22 gr. 12 min. Noorder breedte en op 113 gr. 47 min. Ooster lengte; en onze ankerplaats in de Typa bevonden wy te zyn op 22 gr. 9 min. 20 sec. Noorderbreedte en op 113 gr. 48 min. 34 sec. Oosterlengte, de miswyzing van 't Compas was 19 gr. West. By volle maan en op de kwartieren was het hoogwater, in de Typa, een kwartier uur na vyf uren; en in de Haven van Macao tien minuten voor zes uren; by de hooge vloed rees het water zes voet en een duim. De vloed scheen uit het Zuid Oosten te komen; dan, uit hoofde der meenigte Eilanden, af en aan den mond van de Rivier Canton gelegen, konden wy zulks niet juist bepalen.

Op den 12. January ontmaarden wy de Schepen, bragten ons geschut in orde, het welk aan boord van de Discovery in tien stukken bestond en met nog vier vermeerderd werd. Het getal der stukken van de Resolution werd van twaalf tot zestien vermeerderd; voorders waren de beide Schepen in

VI.  
BOEK.  
1779.  
Decemb.

January.  
1780.

VI. een goeden staat van verdediging gebragt, fchoon deze  
 BOEK. voorzorg grootendeels onnoodig was, uit hoofde der edel-  
 1780. moedigheid onzer vyanden, dewyl volgens ontwyfelbaare  
*January.* verzekering, het Fransche Hof en het Amerikaansche Congres aan alle Scheeps-Bevelhebberen last gegeven hadden om de Schepen, welke onder 't bevel van Kapitein Cook uit Engeland gezeild waren, op dezelve tocht niet te hinderen maar ongemoeit te laten doorvaren. Deze tyding, door Kapitein King mede gebragt en door byzondere brieven van eenige Supercarga's bevestigd, oordeelde Kapitein Gore zich van zynen kant verbonden de volkomenste onzijdigheid in acht te neemen, gedurende het overige van den tocht.

Onder zeil geraakt zynde, omtrent twee uren na den middag begroette de Resolution de Fortres van Macao met elf schoten, die met een gelyk getal schoten beantwoord werden. De wind ging ten vyf uren geheel leggen, en het Schip zou op den droogen gedreven zyn, hadden wy niet schieplyk een anker uitgebragt, voor het welk het, zonder eenige schade te lyden, opdraaide. De stilte blyvende aanhouden, waren wy genoodzaakt ons te laten sleepen tot aan den mond van de Typa, waar wy niet voor 's avonds, om agt uren, kwamen, en bleeven liggen tot negen uren van den volgenden morgen; toen wy, met behulp van eene labbere koelte uit den Oosten, Zuidwaards tusfchen Wungboo en Potoe heen zeilden. Om twaalf uren werden wy begroet door een Zweeds Schip, dat ons op deszelfs tocht naar Europa voorby liep. Om vier uren, in den agtermiddag, hadden wy de Ladrone ten Oosten van ons, op den afstand van omtrent twee Zeemylen. Tot den 15. des middags, toen wy ons op 18 gr. 57 min. Noorderbreedte en op 114 gr. 13 min. Ooster lengte bevonden, ontmoetten wy niets van eenig aanbelang; de wind, naar 't Noorden fchietende, hielden wy iets Oostelyker, met oogmerk om de Macclesfield bank te peilen: gelyk wy dan ook den 16. des avonds, om agt uren, verrigften, bevindende de diepte van 't Water te zyn vyftig vademmen over een bodem van wit zand en Schulpen. Dit gedeelte van Macclesfield bank gisten wy te zyn  
 op

op 150 gr. 52 min. Noorbreedte en op 114 gr. 20 min. Oosterlengte; welke gisfing volmaakt overeenstemt met de ligging van die plaat in de Kaart van Dalrymple, welks algemeene nauwkeurigheid bevestigd werd door verscheide waarnemingen aan de Maan. De miswyzing vonden wy, voor den middag, te zyn 39 gr. West.

Wy hadden hevige wind vlagen uit den Noord-Oosten op den 17., met eene onstuimige woeste Zee en donker weder. Op den volgenden dag behielden wy een holle Zee, en de wind bleef met geweld aanhouden, zoo dat wy onzen koers veranderden naar 't Zuid-West ten Zuiden, en om twaalf uren op de Noorderbreedte van 12 gr. 34 min. en op 112 gr. Oosterlengte zynde, begonnen wy wat meer West te houden naar Pulo Sapatu, het welk wy den 19. in 't gezicht kreegen, om vier uren in den achter middag. Dit Eiland, om dat het in deszelfs gedaante naar een schein gelykt, word Sapata geheeten; 't is klein, hoog en onvruchtbaar van grond. Volgens onze waarnemingen is het gelegen op 10 gr. 4 min. Noorder breedte en op 109 gr. 10 min. Oosterlengte. Dit Eiland voorbygevarenhebbende, hielden wy West aan en peilden, om middernacht, vyftig vademen Water en een fynen zand grond, des morgens van den 20. rigtten wy onzen koers West ten Zuiden naar Pulo Condore, het welk wy, om half een uur, na den middag in 't gezicht kreegen ten Westen van ons. Om zes uren des avonds wierpen wy het anker in zes vademen water; terstond daarop gaven wy door een Kanonschoot kennis van onze aankomst aan de Eilanders, ten einde hen naar het strand telokken; waar zy nogthans niet heen kwamen. Des morgens vroeg, zonden wy eenig Volk af om een voorraad van hout optedoen. In den achtermiddag werd de Discovery door een hevige rukwind van haar worpanker afgerukt, zoo dat men verplicht was, dat Schip met de tui-ankers te vertuijen.

Terwyl geene der Eilanders tot nog toe te voorschyn waren gekomen, alhoewel wy voor de tweedemaal een Kanonschoot gedaan hadden, besloot Kapitein Gore met eenig Volk naar den

VI.  
BOEK.  
1780.  
*January.*

VI. den wal te roeijen en de Eilanders te gaan oploeken, ten einde met hen een handel te openen voor zoodanige artykels, als BOEK. wy benoodigt hadden en het Eiland konde opleeveren. als 1780. dien einde verzogt hy Kapitein King hem te verzellen; dicht *January.* onder den wal gekomen zynde, roeiden zy omtrent twee Engelsche Mylen ver langs het strand, tot dat zy een pad ontdekten dat naar de Bosfchen leidde, wanneer zy aan land stapten. Kapitein King scheidde hier van Kapitein Gore, en een Adelborst met vier gewapende Matroozen met zich nemende, sloeg hy een pad in, het welk dwars over het Eiland scheen te loopen. Door een dik Bosch kwamen zy aan een zeer steilen Heuvel, welke zy overtrokken, en eindelyk door een ander Bosch in eene zandige vlakke gekomen zynde, welks grond zy hier en daar bezet vonden met Bosfchen van den Koolpalm en Kokosboom, als mede bepoot met Tabak en bebouwt met ryst, zagen zy eindelyk twee Hutten aan een hoek van het Bosch, waarheen zy terstond hunnen marsch rigtten. Dezelve naderende, werden zy gezien van twee manspersonen, die terstond wegvlooden, ondanks alle de minzaam en vriendelyke gebaaren, die men kon bedenken, om hen tot staan te brengen. Aan de Hutten genaderd zynde, deed Kapitein King, die vreesde dat het gezigt van zoo veele gewapende lieden de inwoners mogt verschrikken, zyne vergezellende Manschap buiten af staan, terwyl hy alleen intrad om alles opteneemen. In een dezer Hutten vond hy een bedaagd man, die in groote ontsteltenisè bezig was zoo veel van het beste zynen goederen als hy dragen kon, by een te pakken, om 'er mede te vlugten. Het gelukte echter den Heer King, binnen zeer korten tyd, de vrees diens ouden zoo volkomen te verdryven, dat hy buiten kwam; en de twee, die wegvlooden, te rugge riep. Kapitein King en de oude man verstonden welhaast elkander volkomen. Eenige weinige teekens en bovenal de meest beduidende en klinkende repen van een hand vol daalers, onder het wyzen op een kudde Buffels en op eenige Hoenders; die in meenigte rondsom de Hutten liepen, namen, by hem, allen twyffel weg, ten opzichte van het ware oogmerk van des Kapiteins bezoek.

Hy wees dadelyk naar de plaats, waar de Stad lag, en gaf den Heer King te verstaan, dat, met derwaards te gaan, alle zyne behoeftens konden vervuld worden. Inmiddels waren de beide gevluchtte te rug gekomen, en de oudemanbeval een hunner, onze bende naar de Stad te geleiden, zoo haast zekere hinderpaal, die zy niet bemerkten, uit den weg zoude zyn geruimd. Op hunne eerste verschyning, buiten het Bosch, kwam een kudde van Buffels, ten minsten twintig sterk, op hen aanloopen, den kop heen en weer slingerende, makende een sterk geblaas en een yslyk getier. Zy volgden ons Volk tot de Hutten, waar zy, tot op een kleenen afstand, by elkander geschaard bleeven staan; de oude man gaf aan Kapitein King te kennen, dat het zeer gevaarlyk voor hem zou zyn den weg opteslaan, alvorens ze naar de Boschen gedreëven waren: doch deze Dieren waren, op het zien van ons Volk, zoo woedend geworden, dat zulks niet zonder groote moeite kon geschieden. En indedaad de Mannen niet in staat zynde dit te verrigten, stond Kapitein King niet weinig versteld dat zy kleine jongens tot hunnen bystand riepen, die de Dieren welhaast uit het gezicht dreëven. Naderhand bemerkten wy dat men tot het dryven en beteugelen dezer Buffels een touw steekt door een gat in hunne neusgaten gemaakt, waartoe men altoos kleine jongens gebruikt, die ze onbelemmerd en zonder iets te wagen konden behandelen, wanneer volwaste Mannen ze niet durfden genaaken.

Na 't wegdryven der Buffels, werd ons Volk geleid naar de Stad, welke slechts een Engelsche Myl van daarlag, loopende het pad door een diep witächtig Zand. Zy ligt by den Zeekant aan den uitersten inham van eene bedekte baai, waar gedurende den Zuid-Westelyk pasfaat, de Schepen zeer wel beschut liggen.

De Stad bestaat in omtrent dertig Huizen, alle naast elkanderen gebouwt. Behalven deze staan 'er zes of zeven hier en daar om de Baai. Het dak, de beide einden en de zyde naar 't land zyn zeer net van riet gemaakt; de zyde, welke naar Zee ziet, is geheel open, doch de bewoners kunnen, door middel van Schutten, van Bamboes gemaakt, zoo veel lucht

VI.  
BOEK.  
1780.  
*January.*



VI. en Zon binnen laten als zy goedvinden. Zy hebben nog andere  
BOEK. dere schutten, waarmede zy zoodanige verdeelingen Binnens-  
1780. huis maken, als de gelegenheid verëischt.  
*January.* De Eilander, die onze bende tot gidze strekte, geleidde  
dezelve naar het grootste Huis van de Stad, toebehoorende  
aan één hunner Opperhoofden, met den naam van Kapitein  
betyteld. Aan ieder eind van dit Huis was een vertrek door  
een scherm van riet van de middel ruimte afgescheiden, aan  
weerzyden open, doch van schermen ter affchuttinge en  
verdeeling voorzien als de anderen. Rondsöm het Huis  
was een afdak vier of vyf voeten uitstekende. Aan beide  
einden van het middel vertrek hingen Chineesche Schildery-  
tjes, verbeeldende Mans en Vrouwspersonen in grappige  
houdingen. In dit vertrek wierd ons Volk genoodigt  
zich nedertezetten op matten, ook bood men hen *Bétel*  
aan.

Kapitein King, eenig geld voor den dag halende en wyzen-  
de op verscheide dingen, welke hy zag, vond het niet moei-  
lyk een der Huisgenoten, die de voornaamste schein te zyn,  
het voornaame oogmerk van dit bezoek te doen begrypen;  
ook verstond hy van hem even gereedelyk, op zyn beurt,  
dat de Opperste of Kapitein thans afwezig was, maar spoed-  
dig zou wederkeeren; en dat 'er niets te koopen of te be-  
komen ware, zonder de toestemming of goedkeuring van  
dien.

Ons Volk maakte van dezen tusfchentyd gebruik, om de  
Stad door te wandelen, en bleef niet in gebreeken; schoon  
vruchteloos, naar de overblyfzels van eene sterkte omtezien,  
welke door eenige onzer landslieden was opgeworpen, in 't  
Jaar 1702; niet verre van de plek gronds, waar wy thans  
waren. (\*) By hunne wederkomst aan 't huis van den Kapi-  
tein.

(\*) De Engelschen vestigden zich op dit Eiland in 1702 en bragten met  
zich een bende Macassersche Soldaten, welke zy gehuurt hadden om hier  
eene sterkte te helpen oprigten; dan de Prefident van de Factory niet vol-  
doende aan het verdrag, met hen gemaakt, besloten deze zich te wree-  
ken; en namen, op zekerer nacht, de gelegenheid waar om alle de En-  
gel-

tein, speet het hen dat hy nog niet was 't huis gekomen, te meer daar de tyd, dien zy Kapitein Gore, om tot hem weder te komen, bepaald hadden, byna verftreeken was. De inwooners verzogten hen nog wat te toeven, en wilden dat zy den nacht zouden overblyven, met aanbod om hen zoo goed mogelyk te onthalen.

De Heer King had reeds in den beginne, en nu weder op nieuw, befpeurt dat de bovengemelde perfoon dikwyls zich naar een der afgefchutte vertrekken begaf en aldaar een wyl vertoefde, alvorens te antwoorden op de vragen, welke hy hem deedt. Dit baarde by den Heer King een vermoeden dat de Kapitein zich daar al dien tyd bevonden had, en om reden, die hem zelf bekend waren, niet verkoos te voorfchyn te komen. In dit vermoeden werd hy bevestigd toen hy ondernemende dat vertrek intetreden, werd tegengehouden. Eindelyk bleek het allerduidelykst dat de Heer King zich niet vergist had, want toen hy zich gereed maakte om te vertrekken, kwam de perfoon, die zoo dikwyls dat vertrek was in en uitgegaan, eindelyk weder uit hetzelfde, met een Papier in de hand, het welk hy aan Kapitein King overleeverde, die niet weinig verwondert was te zien, dat het zelve bestond in een zoort van Certificaat, in de Fransche taal gefchreeven, en van den volgenden inhoud.

Peter Joseph George, Bisfchop van Adran, Apostoliesch Vicaris van Cochinchina &c. De kleene Mandaryn, brengher dezes, is de ware afgezant van het Hof naar Pulo Condore, om aldaar alle Europeesche Schepen, welke bestemd zyn die plaats aantedoan, op hunne aankomst gade te slaan &c.

Afsai-

gelschen in het Fort te vermoorden. Zy, die buiten het Fort waren, het gerucht hoorende, waren grootelyks ontfelt, liepen naar hunne booten en bragten 'er naauwlyks het leven af in de Staten van Johoze, waar zy zeer menschelyk behandelt wierden. Eenige hunner begaven zich vervolgens naar Benjan - Masfean, op het Eiland Borneo, met oogmerk om zich aldaar ter nedertezetten.

Ffff2

VI.  
BOEK.  
1780.  
January.

VI:

Afai-Gon;

BOEK.

10 Augustus, 1779.

1780.

January.

Kapitein King gaf het Papier te rug, met zeer veel betuigingen dat ons Volk den Mandaryn zeer toegedaan was, en hoopte het geluk te mogen hebben om van hem een bezoek aan de Schepen te ontvangen, ten einde hem van onze vriendschap te overtuigen. Zy namen nu hun afscheid, zynde over 't geheel wel te vreden met het voorgevallene, doch vol gisfingen wegens dit zonderlinge Fransche geschrift. Drie der Inwooneren boden zich aan hen te rug te geleiden, het welk gereedelyk van Kapitein King werd aangenomen, die dus met zyn Volk langs denzelfden weg te rug kwam.

Kapitein Gore was ten uitersten verheugd hen weder te zien; want daar zy bykans een uur boven den bestemden tyd hadden uitgeweest, had hy zich over hen reeds beginnen te ontrusten en zich gereed gemaakt om optesporen waar zy gebleven waren. Hy en zyn Volk hadden gedurende het afzyn van den Heer King, zich nuttig bezig gehouden met de boot te beladen met Kool-palm, welke aan deze baai inoervloed wast. De drie gidzen kreegen ieder een daaler voor hunne moeite, en wy durfden hen een vles met rum voor den Mandaryn toevertrouwen. Een hunner vond goed ons Volk naar boord te vergezellen.

De Kapiteinen, Gore en King, kwamen om twee uren na den middag weder sloop; en verscheide onzer lieden, die met de Snaphaan waren uitgeweest, kwamen omtrent denzelfden tyd van de boschen te rug, zonder veel opgedaan te hebben, alhoewel zy eene verbazende verscheidenheid van Vogels en andere Dieren gezien hadden.

Omtrent vyf uren, kreegen wy, van het oppereinde van de Haven, een prauw, met zes roeijers, aan boord, vergezelt van een persoon, die 'er betaamlyk uitzag, en zich zelf tot Kapitein Gore vervoegde met eene ongedwongene beleefdheid, welke zeer wel aanduidde, dat hy gewoon moest zyn geweest zyn tyd in ander gezelschap doortebrengen dan in dat der bewoneren van Pulo Condore. Hy bragt met zich het bovengemelde Fransche Certificaat, en gaf ons te verstaan dat

hy,

hy, den daarin vermeldden, Mandaryn was. Hy sprak een weinig Portugeesch; maar daar niemand onzer die taal geleerd had, waren wy genoodzaakt onze toevlugt te nemen tot een zwarten, dien wy aan boord hadden, die het Maleis sprak, welke taal algemeen van deze Eilanders gesproken word, en van den Mandaryn verstaan werd. Na een weinig gespreks, zeide hy, belydenis te doen van het Christen geloof, en dat hy by den naam van Luco gedoopt was; dat hy jongstleden Augustus van Sai-Gon, de hoofdstad van Cochinchina, naar dit Eiland was afgezonden, en dat hy, tot nu toe, op eenige Fransche Schepen gewagt had, welke hy in eene veilige Haven stond te brengen op de Kust van Cochinchina, slechts één dag zeilens van Condore. Wy zeiden hem niet tot de Fransche Natie maar tot de Engelsche te behooren, en vraagden hem of hy niet gehoord had, dat die beide Ryken thans met elkanderen in Oorlog waren? Hy antwoordde zulks te weten; maar gaf ons te verstaan, dat 'er hem weinig aangelegen was, aan welke Natie de Schepen behoorden, op welke hy wagtte, mits dat ze voornemens waren handel te dryven met het Volk van Cochinchina.

Hy bragt nu een ander papier te voorschyn, het welk hy ons verzogt in te zien. Het was een gezegelde brief, van welke het opschrift luidde. Aan alle Bevelhebbers van Europeefche Schepen te Condore liggende of Condore aandoende:” Schoon wy verönderstelden dezen brief byzonderlyk gericht te zyn aan Fransche Schepen; daar echter het opschrift hield aan alle Europeefche Scheepshoofden, en Luco verlangde dat wy dien brief zouden lezen; braken wy het Zegel en bevonden dat hy geschreeven was door denzelfden Bischop, die het Certificaat geschreeven had. Deszelfs inhoud kwam hier op uit: Dat hy, volgens tyding uit Europa, onlangs ontvangen, reden had te verwagten; dat 'er eerstdaags een Schip naar Cochinchina stond te komen, uit hoofde van welke tyding hy het Hof had overgehaalt een Mandaryn (den houder) aftevaardigen naar Pulo Condore, om op de aankomst van dat Schip te wagten; dat indien het

VI.  
BOEK.  
1780.  
January.

Schip dat Eiland mogt aandoen, de Kapitein hem door den houder van dezen brief van deszelfs aankomst kon doen ver-wittigen, of zich zelf vertrouwen aan den raad van den Man-daryn, die het Schip in een bekwame Haven in Cochín - Chi-na zou binnen lootzen, niet boven één dag zeilens van Pulo-Condore &c. Deze brief had dezelfde dagtekening van het Certificaat, en werd aan Luco te rug gegeven, zonder dat wy 'er een afschrift van namen.

Kapitein Gore vroeg nu voorders, welken voorraad dit Eiland opleeverde. Luco antwoordde, dat hy twee buffels bezat, welke tot onzen dienst waren, en dat zich een zeer groot aantal van die Dieren op 't Eiland bevond, die men tot vier of vyf Daalers het stuk zou kunnen bekomen; de Boots werden derhalven den 23. naar de Stad afgezonden om buffels aftehaalen, tot welker aankoop wy nu last gaven: de Boots moesten wagen tot het hoog water was, dewyl ze voor dien tyd door de opening aan 't hoofd der Haven niet heen konden. Aan de Stad komende, stor 'er zulk eene heevige branding tegen het strand, dat men er veel moeite, ieder Boot een buffel 's avonds aan hoord bragt, en de Officiers, die dit werk bestuurd hadden, gaven te verstaan, dat zy wegens de sterke branding en de woestheid der buffels het alleronvoorzigtigst oordeelden, meerder deezer Dieren, langs dien weg, aan boord te brengen. Wy hadden 'er agt gekogt en vonden ons niet weinig verlegen hoe ze aan boord te krygen. Wy konden gevoeglyk 'er niet meer dooden dan noodig was voor de opschaffing van één dag, dewyl het vleesch, in deeze lugtfreeke, naauwlyks tot den volgenden dag kon duuren. Einkelyk beslooten wy de overige door het bosch heen telaten dryven, en zoo over den Heuvel tot beneden aan de baai, welke, tegen den wind beschut, geene zoo sterke branding hadt. Toen wy dit werk zouden aanvangen, maakte de halsterrigheid en de verbazende kracht der buffels het eenen moeilyken en verdrietelyken arbeid. Om hen te leiden werden 'er touwen door hunne neusgaten en om de Hoornen gedaan; maar eens woedende geworden zynde, op 't gezigt van ons Volk, liep deze woede zoo hoog, dat zy zomtyds het

Kraak-

Kraakbeen van de neusgaten, door welke het touw liep, van één reeten: zomtyds rukten zy de boomen uit den grond, aan welke men ze by wylen onder weg moest vast binden. Te dier gelegenheden, zou alles, wat ons Volk kon bestaan, om ze weder te krygen, niets betekend hebben, zonder den bystand van eenige kleine jongens, van welke deze Dieren zich lieten naderen, en door wier Kinderlyke behendigheid, derzelve woede schielyk bedaarde; en toen wy ze eindelyk beneden aan 't strand hadden, was het met behulp dezer jongens, dat wy ze touwen om de pooten strikten, en ons Volk in staat was om ze in diervoege in de Boots te krygen. Eene omstandigheid niet min zeldzaam dan deze leenigheid voor en gehoorzaamheid aan jonge Kinderen in deze Dieren, was, dat zy naauwlyks een ganschen dag aan boord geweest waren, of zy wierden zoo tam als men met mooglykheid zou hebben kunnen verlangen. Kapitein King hield een geruimen tyd twee dezer Dieren aanboord in leven, een mannetje en een wyfje, die wel haast de begunstigden van onze Matrozen werden. Zyn oogmerk was dezelve in Engeland over te brengen, denkende dat een ras van Dieren van zulk eene sterkte en groote, eenige ver over de zeven honderd ponden weegende, van zeer groot aanbelang moest zyn voor 't Vaderland: doch zyn oogmerk werd verydeld door dien één hunner op Zee een ongeneeslyk ongemak kreeg.

Niet voor den 28., kreegen wy al de buffels aan boord, doch wy hadden geen reden om ons den tyd te beklagen aan dat werk besteed, alzoo wy, intusschen, twee bronnen van uitmuntend water hadden gevonden, uit welke het Volk van beide Scheepen onze leege vaten opvulden. Wy voorzagen ons insgelyks van het benoodigde hout, zoo dat wy ons in de straat Sunda te korter om die beide artykels behoefdens optehouden. Zommigen van ons Volk trokken de zegen, aan 't hoofd van de Haven, en vingen een groote meenigte goeden Visch; andere hielden zich bezig met het neder vellen van den Kool-Palm, welke gekookt en by 't vleesch opgedischt werd. Het weinige touw, door ons te Macao opgedaan, noodzaakte ons, ons touwwerk en loopend wand be-

VI.  
BOEK.  
1780.  
*January.*

hoor-

VI. hoorlyk gade te slaan en te herstellen, het welk ons niet veel  
 BOEK. ledigen tyd overliet.  
 1780. Pulo Condore is verheven en bergachtig en word omringt  
 January. van verscheide Eilanden, die vry kleender zyn en slegts twee  
 Engelsche Mylen en op nog minder afstand van daar liggen.  
 Deszelfs naam beteekent het Eiland der Calabasfen, zynde  
 zaamgesteld uit twee Maleische woorden *Pulo*, Eiland, en  
*Condore*, Calabas, van welke vrucht dit Eiland eene groote  
 meenigte opleevert. Het Eiland heeft de gedaante van een  
 halfrond en eene uitgestrektheid van zeven of agt Engelsche  
 Mylen van den Zuidelyksten uithoek, in eene Noord-Ooste-  
 lyke richting. Deszelfs breedte is nergens boven de twee En-  
 gelsche Mylen.

De Haven heeft een goede ankerplaats ter diepte van vyf  
 tot elf vademen water; maar de ankergrond is zoo zacht en  
 kleijig, dat wy veel moeite hadden om onze ankers te ligten.  
 De plaats, waar men zich op het gemakkelykst van water kan  
 voorzien, is by een strand aan de Oostzyde, waar wy een  
 kleene beek vonden, welke ons daaglyks veertien of vyftien  
 tonnen water leverde. Pulo Condore levert thans merkelyk  
 meer Dieren en Plantgewassen dan ten tyde van Dampier,  
 die van geen ander viervoetig gedierte aan deze plaats meldt dan  
 Zwynen, Hagedisfen en Guanoes. Thans vind men 'er, be-  
 halven de Buffels, die 'er by gansche kudden zyn, ongemeene  
 schoone Zwynen van 't Chineesche ras, van welke wy 'er  
 eenige kogten; ook bragt men ons nog drie of vier andere  
 wilde soorten van Zwynen, welke spoooren onze jagers in de  
 Boschen gezien hadden, welke Boschen insgelyks overvloed  
 hadden van Apen en Eekhoorns; doch deze waren zoo schuw,  
 dat men ze niet dan met veel moeite onder het schot konde  
 krygen.

Onder de verbeteringen van het planten ryk, op Pulo Con-  
 dore, mag men rekenen de Rystvelden, die wy 'er zagen, de  
 Granaat Appels, de Kokos-Noten, de Oranje-Appels, de Pom-  
 pelmoesen, de Pisangs en verscheide soorten van Pompoe-  
 nen, schoon buiten de Pompelmoesen en de Pisangs niet zeer  
 overvloedig.

Uit het geene wy alreeds wegens den Bisfchop van Adran gezegt hebben, is het waarschynlyk, dat het Eiland zeer veel verschuldigt is aan de Franschen, die 'er denkelyk die vruchten ingevoert en aangekweekt hebben, met inzicht om 'ereene geschikte verversingplaats van te maken, voor de zulke hunner Schepen, welke naar Cochin-China of Cambodia bestemd zyn. Indien zy zich reeds in deze gewesten gevestigd hebben, of voornemens zyn zich te vestigen, hebben zy, ontegensprekelyk, een wel gelegen plaats gekozen, zoo ter verversing hunner eige Schepen, als ter belemmering van den Koophandel hunner vyanden, in tyd van Oorlog.

VI.  
BOEK.  
1780.  
*January.*

Schoon de Bosfchen rykelyk voorzien zyn van geveederd wild, slaagden onze Schutters niet te bestig op die jagt. Een onzer Heeren had het geluk een wild Hoen te schieten, en alle verklaarden ze eenpaarig, dat zy aan alle kanten het gekraai van Haanen hoorden, dat zeer naar de onzen geleek, doch eenigzins scheller was. Zy zagen 'er verscheide vliegen, die ongemeen schuw waren. De geschooten Hen was van een gespikkelde kleur, en van dezelfde gedaante als een volwasfen Kuiken van dit land, schoon niet wel zoo groot.

Het land naby de Haven is een doorgaande hoogen Heuvel, van deszelfs top tot aan den kant van 't water prykende met eene groote verscheidenheid van schoone hooge Boomen. Onder anderen zagen wy de Teer-Boom van Dampier, doch onder dezelve geene die afgetapt waren op de wyze als hy beschryft.

De bewooners van Pulo Condore zyn vluchtelingen van Cochin China en Cambodia, en niet zeer talryk; zy zyn zeer donker van kleur, van eene korte gestalte en van een zwak en ongesteld voorkomen; doch voor zoo ver wy gelegenheid hadden te oordeelen van een zachtäartigen inborst.

Wy bleeven aan dit Eiland tot Vrydag den 28. January, en toen de Mandaryn zyn afscheid van ons nam, gaf Kapitein Gore hem op zyn verzoek een brief van aanbeveeling aan alle Bevelhebbers van Scheepen, welke alhier mogten

G g g g ko-

Uit



VI. komen aanliggen. Hy gaf hem teffens een fraai geschenk,  
 BOEK. en een brief voor den Bischof van Adran met een telescoop,  
 1780. welke hy verzogt dat wy hem zouden aanbieden als een com-  
*January.* pliment voor het goede, het welk wy, door zyn toedoen,  
 te Pulo Condore ontvangen hadden.

De Haven van Condore is geleegen op 8 gr. 40 min. Noor-  
 der breedte en op 106 gr. 18 min. 46 sec. Oosterlengte, vol-  
 gens waarnemingen aan de Maan; de miswyzing van 't Com-  
 pas bevonden wy te zyn 14 min. West. By volle en verande-  
 ring van Maan was het hoog water te 4 uren vyftien minu-  
 ten, wanneer het begon te ebben, en om 22 uren 15 minu-  
 ten was het laag water. De overgang van ebbe tot vloed  
 was zeer schielyk, en geschiedde in minder dan vyf min.  
 Het water wies en viel zeven voeten vier duimen loodlynig.

Op den 28. ligten wy het anker, en zoo rasch wy bui-  
 ten de Haven waren, steevenden wy Zuid-Zuid-West aan  
 naar Pulo Timoan, het welk wy, op den 31, op den  
 afstand van negen of tien Engelsche Mylen, voorbyzielden.  
 Dit Eiland is hoog van grond en wel voorzien van hout; af  
 en aan het zelve, naar 't Westen, liggen verscheide kleine  
 Eilanden.

*Februar.* Op den 8. February, zeilden wy door de straat Sunda, dit  
 was 's morgens om agt uren, toen wy niet boven twee En-  
 gelsche Mylen van twee Schepen af waren, welke hier ten  
 anker lagen, en welke nu Hollandsche Vlaggen lieten waai-  
 jen. Kapitein Gore zond een Boot aan dezelve af om ze te  
 praaijen. Al vroeg in den namiddag kwam de Boot te rug  
 met berigt, dat het grootste der beide Schepen een Hol-  
 lands Oostindievaarder was, naar Europa bestemd en het  
 andere een pakket van Batavia met beveelen aan verscheide  
 Schepen, die in de straat lagen. De Hollandsche Sche-  
 pen hebben de gewoonte, zoo rasch zy hun lading heb-  
 ben, de Rheede van Batavia te verlaten, uit hoofde van  
 de ongezonde lucht, en zich naar 't een of ander gezonder  
 Eiland in de straat te begeeven, alwaar zy op hunne Papi-  
 ren wagten, en het ontbrekende hen word toegezonden. In  
 weerwil dezer voorzorge had dit Oost-Indisch Schip vier  
 man-

mannen verloren, zedert deszelfs vertrek van Batavia, en even zoo veel lagen 'er gevaarlijk ziek. Het Schip had hier veertien dagen geleege en was thans gereed om naar Cracatoa te stevenen, om aldaar water intenenemen, hebbende zoo even met de pakel deszelfs laatste Papieren ontvangen.

VI.  
BOEK.  
1780.  
*Februur.*

Des anderen daags morgens, om zeven uren, gingen wy onderzeil, en kwamen, twee dagen daarna, te Cracatoa ten anker, waar wy ons van water voorzagen. Dit Eiland bestaat in hoog land, het welk zagtkens, aan alle kanten, uit de Zee zich verheft, en overal met geboomt bedekt is, behalven op eenige weinige plekken, welke door de Inboorlingen tot het aanleggen van ryst velden opgeruimt zyn. Dit Eiland is zeer slegt bevolkt; deszelfs Opperhoofd is afhankelijk van den Koning van Bantam, aan wien de Opperhoofden van alle de andere Eilanden in de straat insgelyks onderhoorig zyn. De Koraal klippen leveren 'er eene meenigte van kleene Schildpadden, doch andere ververschingen zyn 'er ongemeen schaars en duur. Dit Eiland word voor zeer gezond gehouden in vergelyking van de omliggende landstrecken. Om agt uren 's avonds, begon het styf door te waaijen uit den Westen; ook hadden wy zwaren donder, weerlicht en regen. Des anderen daags morgens, den elfden, ligten wy, om drie uren, het anker, en rigtten onzen koers naar 's Prinzen Eiland, alwaar wy den 14. aankwamen. Kapitein Gore, zich aan Cracatoa niet genoegzaam van water hebbende kunnen voorzien, vond aan dit Eiland het water zoo uitmuntend, dat de vaten van de Resolution niet alleen met hetzelfde gevult werden, maar Kapitein King liet zelfs die van de Discovery ledig loopen, en op nieuw met het heerlyk water van dit Eiland vullen. Dit alles was verrigt tegen twaalf uren van den volgenden dag. De Inboorlingen, die wy hier aantreffen, bragten ons eene meenigte Hoenders en eenige kleene Schildpadden; als mede Zwynen en Apen, van welke laatste, door onze Matroozen gekogt, wy veel overlast hadden.

Den 28. hadden wy zwaren regen en onbestendige winden, zoo dat wy, niet voor twee uren, in den namiddag, on-

G g g g 2 der

VI. der zeil gingen, toen wy een kleene koelte uit den Noorden  
 BOEK. kreegen, welke echter niet lang aanhield, maar ons des avonds,  
 1780. om agt uren, noodzaakte weder voor anker te komen in  
 Februar. vyftig vadem water. Den volgenden morgen, om agt uren,  
 kreegen wy een Noord-Westelyk windje, waarmede wy onderzeil gingen, en tot onze groote blydschap de straat Sunda uit raakten; op den 20. was Prinzen Eiland geheel buiten ons gezigt. Dit Eiland, door Kapitein Cook in een vorig Reisverhaal beschreven zynde, zullen wy 'er enkel byvoegen, dat wy ongemeen getroffen werden door de kleur, gedaante, zeden en zelfs de taal der Inboorlingen, als hebbende de grootste overeenkomst met die der Eilanderen, welke wy in den Stillen Oceaan bezogten. De ankerplaats van Prinzen Eiland is op 6 gr. 36 min. 15 sec. Zuiderbreedte en op 105 gr. 17 min. 30 sec. Oosterlengte.

Zedert onze komst in de straat van Banco hadden wy de schadelyke uitwerkzelen beginnen te ondervinden van deze ongezonde luchtstreek. Twee Matroozen van de Discovery kreegen kwaadaartige koortzen en raakten gevaarlyk ziek; om te verhoeden dat zy dezelve niet aan anderen mededeelden, zonderden wy hen met hunne kooijen van de overigen af op de luchtigste plaats van 't Schip. Veele onzer geraakten zwaar aan 't hoesten, andere kreegen zwaare hoofdpyn, en de gezondsten onder ons werden eene verstikkende hitte gewaar, vergezelt van eene ongemeene loomigheid, zonder de minste trek tot eten te hebben.

Hoe zorgelyk en zelf ontrustende onze toestand ook ware, hadden wy ten langen lesten het onuitspreekelyk genoegen deze vernielende gewesten te ontkomen, zonder dat het iemand onzer het leven kostte. Naar alle waarfchynlykheid hadden wy zulks te danken gedeeltelyk aan de gezonde gesteltheit van onze Scheepslieden op onze eerste aankomst in deze gewesten; gedeeltelyk aan de bestendige zorg en oplettendheid in 't in acht nemen van zoodanige heilzame verrigtingen, onder ons door Kapitein Cook ingevoerd, en by 't Volk eene hebbelykheid geworden.

By ons vertrek van Prinzen Eiland, en op onzen tocht  
 van

van daar naar de Kaap de Goede Hoop, was het Volk van de Resolution vry ziekelyker dan dat van de Discovery; want schoon veele Matroozen van 't laatstgenoemde Schip eenigen tyd bleven klaagen over de gevolgen van de pestige luchtstreek, welke zy verlaten hadden, herstelden ze echter alle. Een der twee, die de koorts gehad hadden, en op den 12. February hevige stuipen kreeg, welke hem op den oever des doods bragten, werd gered door 't aanleggen van trekpleisters, zoo dat hy in 't kort buiten gevaar was: de andere herstelde langzamer. Aan boord van de Resolution waren veele, behalven de geen en die koortsig en verkouwde waren, en die de grootste hoop uitmaakten, gekweld met loop, en zy die daar aan kwynden, namen, tegen onze verwagting, in getal toe, tot op onze aankomst aan de Kaap de Goede Hoop.

Van den 26. February tot den 28. der volgende maand, hadden wy een geregelde pasfaat wind uit den Zuid-Oosten tot Oost ten Zuiden, vergezelt van schoon weêr; en dewyl wy een oud bezeild vaarwater bevoeren, ontmoette ons niets vreemds, waardig vermeld te worden. Op den 28 Maart, voor den middag, toen wy op 31 gr. 42 min. Zuiderbreedte en op 35 gr. 26 min. Oosterlengte waren, verliet ons de pasfaat in een hevigen Donderstorm. Van toen af, tot den 3. April, op de Zuiderbreedte van 35 gr. en op 26 gr. 3 min. Oosterlengte, hadden wy matige winden, meest uit den Zuiden.

Tot hier toe was Kapitein Gore's voorneemen geweest doortezeilen naar 't Eiland St. Helena, zonder de Kaap de Goede Hoop aanteden; dan, daar het Roer van de Resolution in slegten staat was, nam hy het besluit terstond naar de Kaap te stevenen, als de geschiktste plaats om het Roer te herstellen, en de zieken te geneezen.

Van den 21 Maart, toen wy op de Zuiderbreedte van 27 gr. 22 min. en op de Oosterlengte van 52 gr. 25 min. waren tot den 25 April, toen wy ons op 36 gr. 12 min. Zuiderbreedte en op 22 gr. 7 min. Oosterlengte bevonden, werden wy de kragt der stroomen, die Zuid-Zuid-West en Zuid-West

VI. ten Westen loopen, zomtyds naar gelang van tagtig Engelsche Mylen in een dag, ten sterksten gewaar. Doch op den BOEK. 6. April raakten wy dezelve geheel kwyt, toen wy onder 1780. de Kust van Africa gekomen waren.

Maart. April. Des voormiddags van den 6. April, kreegen wy, in het Zuid-Westen, een Zeil in 't gezicht, het welk op ons aanhield; dewyl nu, kort daar aan, de wind uit dien zelfden hoek begon te waaijen, maakten wy onze Schepen slagvaardig. Thans zagen wy, uit de top van de mast, vyf andere Zeilen, aan ly, houdende een Oosterlyken koers; doch een opkomende nevel, deedt ons dezelve, binnen een uur, uit het gezicht verliezen. Op den middag waren wy op 35 gr. 49. min. Zuiderbreedte en op 21 gr. 23 min. Oosterlengte.

Den volgenden morgen, om zeven uren, ontdekten wy, op een zeer wyden afstand, land in 't Noorden. Op den 8. blies de wind sterk met rukken uit den Noord-Westen. Den dag daar aan vestigde hy zich in 't Westen; en wy zeilden vry dicht by 't Schip heen, het welk wy den 6. gezien hadden, doch vonden niet goed het zelve te praaijen. Schoon het een lomp maakzel was, en niet wel bestuurd werd, zeilde het vry harder dan onze Schepen. De Vlaggen, welke het voerde, verschilden van alle die wy gezien hadden, en werden van zommigen onzer voor de Keizerlyke aangezien; doch andere meenden het de Portugeesche Vlag te zyn.

Op Maandag den 10., deed zich, met het aanbreeken van den dag, het land weder aan ons op, in 't Noord-Westen, en dien ganfchen morgen zagen wy een Snaauw-Schip op ons aanhouden. Het bleek eene Engelsche Oost-Indische Paketboot te zyn, welke drie dagen te voren van de Tafelbaai vertrokken, en thans kruizende was op de Chineesche Vloot en andere Oost-Indische Schepen. Met dit Schip kreegen wy naricht dat het smaldeel van Monsieur Trongolles, bestaande in zes Schepen, omtrent drie weken geleden van de Kaap was gezeilt, om af en aan St. Helena te kruisfen op onze Oost-Indische Vloot. Uit deze tyding maakten wy op, dat

dat de vyf Schepen, welke wy Oost aan hadden zien stevenen, waarschynlyk tot het Fransche smaldeel behoorden, het welk, in dat geval, van deszelfs kruistocht had afgezien en misfchien naar het Eiland Mauritius stevende. Onze gisfingen aan de Paket medegedeelt hebbende, en teffens aan dezelve meldende, tegen wat tyd wy verstaan hadden dat de Chineefche Vloot van Canton stond te zeilen, verlieten wy haar en vervorderden onze Reis naar de Kaap. De wind bellette ons Baai Falsch intelloopen tot 's avonds van den 12., toen wy tegen over Simon's baai ten anker kwamen. Om de Kaap werden wy een sterken stroom gewaar, welken wy, voor één wyl, naauwlyks in staat waren door te zeilen, met een koelte, die ons vier Engelsche Mylen in een uur zou hebben doen afleggen:

Des anderendaags morgens lichtten wy 't anker en zeilden Simons baai in. Om agt uren kwamen wy weder voor anker op den afstand van een derde van een Engelsche Myl van den naasten wal, strekkende de Zuid-Oosthoek van de baai Zuid ten Oosten en de TafelBerg Noord-Oost-half Noord. Hier vonden wy de Nasfau en de Southampton, beide Oost-Indie vaarders, op Convooi liggen wagten naar Europa. De Resolution begroette het Kasteel met elf schooten, welke met een gelyk getal beäntwoord werden.

Zoo haast wy voor anker gekomen waren, werden wy vereert met een bezoek van den Heer Brandt, Gouverneur van deze plaats. Dees Heer had de hoogste eerbied en achting voor Kapitein Cook, die bestendig zyn gast had geweest; zoo dikwyls hy de Kaap had aangedaan; en schoon die Heer reeds eenigen tyd te voren het ongelukkig geval, aan Kapitein Cook overgekomen, vernomen had, was hy evenwel ten uitersten aangedaan, toen hy onze Schepen, zonder haren ouden Bevelhebber, zag te rug komen. 't Verwonderde hem niet weinig het meeste van ons Volk zoo kloek en gezond te zien, naar dien een Hollands-Schip, het welk van Macao zeilde, toen wy 'er aankwamen, en zints de Kaap had aangedaan, de tyding had aangebragt, dat wy ons in eenen jammerlyksten toestand bevonden, alzo de Resolution slegts veertien

VI.  
BOEK.  
1780.  
April.

VI. tien en de Discovery flegts zeven man aan boordhad. 't Valc  
BOEK. niet gemaklyk te begrypen, welke beweegreden men kan ge-  
1780. had hebben, om zulk een vuile en schandelyke logen uitte-  
April. strooijen.

Op Zaturdag den 15. begaf Kapitein King zich met Ka-  
pitein Gore naar de Kaap Stad; waar zy, den volgenden  
morgen, hunne opwagting maakten by den Baron Pletten-  
berg, Gouverneur van de Kaap, die hen met alle mogelyke  
betuigingen van beleefdheid en vriendelykheid ontving. Hy  
had zeer veel personeele genegenheid voor Kapitein Cook,  
wiens Karakter hy betuigde ten hoogften te bewonderen, en  
op het hooren verhalen van wiens ongelukkig uitêinde hy  
zich met sterke uitdrukkingen van eene ongeveinsde droef-  
heid uitliet. In een der voornaamste vertrekken van des Ba-  
rons huis, wees hy hen op twee afbeeldingen, het een van  
de Ruiters, het ander van Tromp, met een open ruimte tus-  
schen beiden, waar hy zeide voornemens te zyn het Portrait  
van Kapitein Cook te plaatzen, ten welken einde hy verzogt  
dat onze Heeren hun best wilden doen, om by hunne aankomst  
in Engeland, hem hetzelfde, tot wat prys ook, te doen ge-  
worden.

Gedurende ons verblyf aan de Kaap ontmoetten wy het  
vriendelykst onthaal, niet alleen van den Gouverneur, maar  
teffens van de voornaamste lieden dier plaats, zoo wel Afri-  
kanen als Europeanen. Toen wy aan de Kaap kwamen, was  
de Colonel Gordon, Bevelhebber over het Hollandsch Krygs-  
Volk aldaar, landwaards-ingetrokken, doch voor ons ver-  
trek van de Kaap, kwam hy nog te rug. Geen vorig Reizi-  
ger had zoo diep het land in geweest als hy; ook had hy  
vry wat opgedaan ter vermeerdering der uitmuntende verza-  
meling van natuurlyke zeldzaamheden, waarmede hy het Ka-  
binet van den Prins van Oranje alreeds had verrykt. Inde-  
daad zyn langdurig verblyf aan de Kaap en den grooten by-  
stand, welke hem zyn rang en staat aldaar verschaft, ge-  
paart met eene gloeyende begeerte naar kundigheid, en eenen  
werkzamen en onvermoeiden geest, hebben hem in staat ge-  
steld om eene meer volkomen kennis van dit gedeelte van  
Afri.

Afrika te verkrygen, dan ooit iemand te voren; en 't geeft ons een byzonder genoeg het publiek geluk te kunnen wenschen met het voornemen van dien Heer, om een verhaal van zynen tocht in 't licht te geeven.

Baai - Falsch ligt ten Oosten van de Kaap de Goede Hoop, en word dan meest van de Schepen bezogt, wanneer de Noord-Westelyke winden waaijen, het welk gemeenlyk in Mey is, zynde het, in dien tyd, gevaarlyk in Tafel baai te ankeren.

Op den afstand van elf of twaalf Engelsche Mylen van de Kaap de Goede Hoop, aan de Westzyde, is Simon's baai, de eenige gemakkelyke bergplaats voor Scheepen; want, schoon de Rhee de buiten die baai tamelyken ankergrond levert, is dezelve te open en niet geschikt tot het bekomen van noodwendigheden, de Stad klein zynde en zelf van de Kaap Stad, welke omtrent vier- en twintig Engelsche Mylen van daar ligt, van voorraad voorzien wordende.

Volgens de waarnemingen van Kapitein King en den Heer Bayley op den 11 April, toen wy Kaap de Goede Hoop juist ten Westen van ons hadden, ligt dezelve op 34 gr. 23 min. Zuiderbreedte, het welk 4 gr. Noordelyker is dan de Abt de la Caille dezelve plaatst.

Ons van alle de noodwendige Scheeps- en mondbehoeftens voorzien hebbende, verlieten wy Simons baai, den 9 Mey; op den 14 kreegen wy den Zuid-Oost pasfaat, en stuurden ten Westen van de Eilanden Ascension en St. Helena. Op den 12 Juny voeren wy voor de vierde keer, op deeze Reize onder de linie door, zynde onze lengte 26 gr. 16 min. West.

Op Zaterdag, den 12. Augustus, bereikten wy de Kust van Ierland, en deden pogingen om in de Haven van Galway binnen te loopen, van waar Kapitein Gore voornemens was de Dagverhalen en Kaarten van onzen tocht naar Londen te zenden; doch geweldige Zuide winden maakten onze pogingen vruchteloos en dwongen ons Noordwaards aan te houden. Vervolgens was ons oogmerk te Loug Sivilly in te loopen, doch de wind in denzelfden hoek blyvende, steven-

H h h h

den

VI.  
BOEK.  
1780.  
April.

Mey.

Juny.

August.



VI. den wy naar 't Noorden van Lewis Eiland, en op Dingsdag.  
 BOEK. den 22 Augustus kwamen wy, om elf uren, met beide de  
 1780. Schepen ten anker te Stromness. Van hier werd Kapitein  
 August. King door Kapitein Gore afgevaardigd, om de Admiraliteit ken-  
 nis te geeven van onze behouden aankomst; en op den 4  
 October. October, bereikten de Schepen in een goeden staat de No-  
 re, na eene uitlandigheid van vier jaaren, twee maanden en  
 en twee en twintig dagen.

Toen Kapitein King van de Discovery te Stromness afging, had hy het genoeg van al het Scheeps-Volk in volmaakten welstand te laten, en ten dien tyde telde men aan boord van de Resolution niet meer dan twee of drie zieken, van welken slechts één buiten staat was dienst te doen. Op de gansche Reis verloor de Resolution niet meer dan vyf man door ziekte, drie van welke, ten tyde van ons vertrek uit Engeland, reeds een kwaal onder de leden hadden: de Discovery verloor geen enkel Man. Het naauwkeurig in acht nemen van de regelen door Kapitein Cook opgegeeven, en die reeds allerwegen bekend gemaakt zyn, mag met regt, onder den zegen der Goddelyke voorzienigheid, aangemerkt worden, als de voornaame oorzaak van dit geluk. Doch niettegenstaande deze heilzame voorzorgen zouden wy mischien ten langen lesten de schadelyke uitwerkzels van gezoute Scheepskost ondervonden hebben, waren wy dezelve niet voorgekomen door ons te bedienen van hulpmiddelen, die de omstandigheden van tyd tot tyd ons aan de hand gaven. 't Is waar, deze middelen waren zomtyds ten uitersten onsmakelyk en zelfs walgelyk, en bestonden dikwyls uit kost, welke ons Volk niet gewoon was voor menschen voedsel te houden, maar als dan moest overreding, ondersteund door voorbeeld en gezag, de vooroordeelen en wederzin te bovenkomen.

Soep, van gestolt vleesch zap gekookt, en zuurkool waren de voorbehoedzels, op welke wy het meest ons vertrouwen stelden. Wat de scorbut weerende middelen aanbelangt, van welke wy rykelyk voorzien waren, wy hadden geene gelegenheid om de kracht daar van te beproeven, alzoo op geen

der Schepen, gedurende onze gansche reis, de minste tekens van de scorbut zich onder 't Volk opdedden. Onze mout en hop hadden wy insgelyks bewaart als een toevlugt in geval van ziekte; doch dien voorraad aan de Kaap de Goede Hoop naziende, vonden wy denzelven geheel bedorven. Tenzelfden tyde openden wy eenige vaatjes met gort, erten, meel, tweebak en mout, tot eene proefneeming, in kleene vaatjes, met dun tin beslagen, gedaan, en vonden ze alle, uitgenomen de erten, in een veel beter staat, dan men zou hebben kunnen verwagten, waren ze op de gewone wyze bezorgd geworden.

Te dezer gelegenheid kunnen wy niet nalaten onder 't oog van de Regeering te brengen, de noodzakelykheid om eene genoegzaame hoeveelheid Kina mede te geeven aan die Schepen zyner Majesteit, welke bestemd worden tot tochten in ongezonde luchtstreeken. 't Viel gelukkig uit op de Discovery, dat slegts één der manschap die in de straat Sunda de koorts kreeg dit geneesmiddel noodig hadt, dewyl hy alle den geheelen voorraad van Kina, als gemeenlyk de Meesters op zulke Schepen als de onze mede nemen, gebruikte. Waren 'er meer op die wyze aangetast geworden, zy zouden waarschyglyk door 't ontbeeren van 't eenighulpmiddel, dat hen helpen kon, hebben moeten omkomen.

Wy zullen het verhaal van dezen tocht besluiten, met het vermelden van eene omstandigheid die, als men den langentyd welke deze Reis geduurt heeft, en de natuur van den dienst, waartoe wy gebruikt werden, in aanmerking neemt, in zeldzaamheid naauwlyks behoeft te wyken voor de buitengewone mate van gezondheid onder ons Scheeps-Volk; zy bestaat hier in, dat de beide Schepen, niet meer dan twee keeren, een geheelen dag achter een, elkander uit het gezigt verlooren: de eerste Reis door een toeval de Discovery overgekomen af en aan de Kust van Owhyhee, ende tweede door de mist en nevel by het inzeilen van de Awatska-baai. Dewyl dit gedeelte der verdiensten meestäl geheel aan de Onder-Officieren toekemt, levert het een treffend bewys van hunne kunde en wakkerheid.

E I N D E.

VI.  
BOEK.  
1780.  
October.

